UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ioannis|| Climaci Ab-||batis Montis|| Synai,|| Scala Paradisi

Johannes <Climacus>

Coloniae, 1583

VD16 J 520

Nutzungsbedingungen

urn:nbn:de:hbz:466:1-55433

Visual Library

Th. 3285.

J. XV. 30.

IOANNIS CLIMACI ABBATIS MONTIS SYNAI,

SCALA PARADISI.

Lib. coll. Soc.tis Iesu Pa Item, derbern. a°. 1610

SOPHRONII, PATRIARCHAE Hierosolimitani, pratum spirituale.

Omnia ex Græco ab Ambrosio Camaldulensi monacho latina facta.

Ab innumeris mendis vindicata, & breuibus annotationibus opera Michaelis Isseltij illustrata.

COLONIAE,
In Officina Birckmannica.
M. D. LXXXIII.
Cum gratia & priuilegio S. Cæs. Maiest.

VENERABILI DOMINO MERITO AMANTISSIMO PATRI MATthæo. Ambrosius humilis monachus Salutem.

HORTATVS es domine amantißimè, & merito venerabilis pater, vt fratrum noſtrorum commodis conſulens, beatißimi viri Iohannis (cui ob inſignem puto eruditionem Climaci cognomen fuit) opus illud egregium, in quo totius Monaſticæ perfectionis norma rectißimè traditur, meo labore & ſtudio in Latinum noua trãductione conuerterẽ. Aiebas enim priorem illam interpretationem tibi parum ſatisfacere, videriq; ad intelligendum difficillimam. Difficultatis ipſius cauſam prudentißimè conijciens, quòd is, ſcilicet qui prior tranſtulit, quicunq; tandem ille fuerit (nam temerè id definire nõ audeo) nimium inhæſiſſet literæ. atq; contra veterem eruditorũ præcepta, de verbo ad verbum tranſtuliſſet. Expectabas q; à me, vt ſenſum illius viri apertius atq; lucidius promerem, id ego negocium, & ſi præterquam erat laborioſum, plurimorum etiam patere morſibus non ignorabam, (Neq; enim deerunt, qui me ſuperfluum quendam, & quod grauius ſonat, arrogantem & temerarium inſimulent)

qui post priorē illum interpretem, quem afflatū spiritu sancto id opus transtulisse, pertinacius fortasse quàm consideratius, asseuerabant, denuo transferre ausus sim. Ne tamen reluctādo diu criminis inteiá reus, neue fratrum nostrorum, qui id tecum auidissimè expectant, quiq; mihi vita mea chariores sunt, votis deessem, fretus orationib. atq; authoritate tua, me totum ad obtemperandum contuli, ipsumq; opus ex integro conuerti, prioris illius interpretis vestigia omnino deserens, sensum eius lucidè, quantū pro ingenij tenuitate licuit, exprimere conatus. Sane istiusmodi hominibus qui laborē hunc nostrum, siue charitatis instinctu mihi à vanitate metuentes, siue stomacho suo seruientes, inutilem & minimè necessarium dicturi sunt, pro meipso respondebis. Aequissimum enim meo quidem iudicio videtur, vt tibi curam hanc totā respondendi permittam, qui me ad id opus vel iubentis imperio, vel affectu blādientis hortatus es, vt scelus maximum existimarem votis tuis diutius reluctari. Sciāt tamen qui erunt ad vituperandū proniores, me no sine ratione hoc fecisse. Cum enim sim (q; ingenue ac libenter confitebor) iuris tui, quid mihi minus integrum esse potuit, quā non dicam iussioni, sed vel voluntati tuæ contradicere? Aut igitur isti, quid sit virtus obdientiæ ignorant, aut calumniari irrationabiliter videntur. Præterea traductionem illam esse obscurissimam, ne ipsi quidem negabunt. Quod ergo crimen meum est, si quod ille obscurius transtulit, apertius ipse & aliquanto etiā latinius conuertere conatus sum

tus ſum? Porro q̃ fuerit ille interpres eruditus, quid attinet dicere? Contendant iſti peritiſſimũ in vtraq; lingua extitiſſe. Ego ab illis longe diſſentiens, in neutra ſatis peritũ fuiſſe veraciter aſſeuerabo. Nã græca pleraq; non recte intellexiſſe, cuilibet eius linguæ vel mediocriter perito facile conſtabit: & latina poſſuiſſe qui affirmat, ſeſe imperitiſſimum eſſe haud obſcurè ſignificat. Sanctiſſimum virũ illum fuiſſe hi aſſerant, facile ac perlibenter conſentiã. Non tamen quia ſanctus fuerit, eruditũ etiã fuiſſe ſequitur, atq; idoneũ ad transferendum. Aliud enim ſanctitas eſt, atq; aliud eruditio. Imo verò ſi ſanctus fuit, ne id quidem tentare debuit, q̃ cõmodè implere nõ poſſet, neq; id onus ſubire, quod virium ſuarũ excederet modum. Facit enim iniuriã doctiſſimo viro, qui illũ imperitè ac ruſticè loquentẽ reddit. Sed hæc fortaſſe liberius q̃ verecundiæ meæ conueniebat. Neceſſariò tamẽ vt reor à me dicta ſunt, ne ſine cauſa me tranſtuliſſe homines exiſtiment. Habes Pater optime quid huiuſmodi hominibus (quantum ego arbitror) recte reſpõdere poſſis. Tibi enim (vt dixi) curam iſtã delegaui. Reliquum eſt vt nos ſicut verbis inſtruis, ita orationibus iuues, quo pelagus iſtius ſæculi vndoſum, ac procellis ſæuientibus inuiuum, precum tuarum remigio tuto traijcere poſſimus. Sanctam venerandamq; canitiem tuam Chriſtus Dominus noſter æuo longiore tranquillam tueatur. Domine venerabilis ac merito deſiderabilis.

IOANNIS CLIMACI OPVSCVLVM, CVI TITVLVS Climax, siue Scala paradisi.

VITA Iohannis Climaci, sub compendio à Daniele humili monacho conscripta.

QVænam hunc virum diuinum ciuitas tulerit, atq; ante cœlestis militiæ glorioſam exercitationem educauerit, nō facile dixerim, cum id mihi non satis diligenter exploratum sit. Quænam vero modo ipsum ferat, æternisque & immortalibus delicijs pascat, longè ante nos Paulus expressit. Est enim & ipse penitus cœlestis illius Hierusalē effectus municeps, in qua Ecclesia primitiuorum est, quorum, inquit, conuersatio in cœlis est, vbi spiritu purgatissima atque ab omni materia remoto, diuina insatiabiliter hauriens, pulchritudines inuisibililes contemplans, digna sudorum præmia recipit, laborumque mercedem quietissimā refert. Nam cœlestis regni hæreditate potitus, cum illis iam in æternum tripudiat, iungitque lætitiam cum ijs, quorū pes stetit in directo. Quonam vero modo beatitudinem istam sibi comparauit, iam dicere instituā: Hic cum per ætatem corpoream sedecim ferme esset annorum, seipsum obtulit Christo sacrificium gratum atque acceptabile, monasticæ vitæ iugo colla subijciens in monte Syna, eo puto consilio, vt ipsa visibilis loci commoratiōe admonitus, ad inuisibilem deum facilius dirigeretur & apti⁹ perduceretur. Atq; peregrinationem vt intellectualium adolescentularum magistram in primis ada-

mauit,

mauit, per quam turpi, & noxia confidentia omni reiecta, humilitate honestissima assumpta, dæmonem illum, à quo nonnunq̃, vt nobisipsis placeamus nobisq; confidamus inducimur, à se penitus eliminans, ab ipso quoq; cordis aditu reiecit. Inclinans vero ceruicem, & confidens in domino, ac ei qui se susceperat patri veluti optimo cuidam gubernatori se totum mittens, altissimos atq; sæuissimos vitæ præsentis fluctus sine periculo traijciebat. Adeo vero perfecto mundo proprijsq; voluntatibus mortuus erat, vt inexpertem rationis ac voluntatis animam quandam habere videretur, atq; proprietate naturali omnino liberatam. Idq; cum ante hanc cœlestẽ simplicitatẽ mundanę sapientię non fuerit imperitus, sane mirabilius est. Philosophiæ enim tumor, à Christi humilitate, vt plurima alia, longe remotus est. Decem igitur & nouem annis ita conuersatus est, ac beatæ subiectionis exemplar omnibus factus, cum is qui se exercuerat senior sanctus migrasset ad Christum, & ipse ad vitæ solitariæ studium egreditur, illius orationibus vt armis potẽtissimis fretus ad destructionem munitionum Sathanæ. Quinto autem ab ecclesia lapide palestræ suæ domicilium constituit, loco cui Tholas nomen est. Ibiq; quadraginta annos summa animi magnanimitate & alacritate transegit, ardentissimo amore ac diuinę charitatis igne semper æstuans. Iam vero quis possit, quantos illic pertulit labores, digne aut verbis, aut plausib⁹ prosequi? Quomodo enim id efferri in lucem poterit, cum omnis eius labor clam & sine arbitrio exactus sit? Veruntamen ex primitijs quibusdam & velut præuijs occasionibus beatissimi viri sanctum vitæ institututum audiamus. Edebat quidem ex omnibus, quæ sibi per professionis suæ votum e-

dere licebat, sed modice omnino, vt & ex hoc fastum atque elationis cornu sapientissimè deijceret: breuitate quidem victus insanam gulæ rabiem penitus affligens, atque illi per inediam clamans, tace, obmutesce, & ex omnibus modice gustando tyrannidem inanis gloriæ sub iugum mittens. Solicitudine præterea & raro hominum congressu fornacis huius flammam, luxuriam scilicet, adeo extinxit, vt omnino obstructa sedaretur, nullasque molestias irrogaret. Cupiditatem vero (quam idolorum venerationem Apostolus esse diffiniuit) misericordia Dei rerumque exiguitate fortissimè fortis iste superauit. Acediam vero animique desidiam (quam merito iugem animæ mortem dixerim) mortis memoria iugique pietatis exercitatione detiuit. Cumque nullius mortalis rei affectione teneretur, æternorumque solum sensu pasceretur, noxiæ tristitiæ liber euasit. Iracundiæ vero tyrannidem in seipso per obedientiæ gladium occiderat. Raro præterea congressu corporis rariorcque vsu sermonis, inanis gloriæ sanguisugam araneę simillimam mortificauit. Quid octaui vitij supremam diligentissimamque emundationem superbiæ scilicet prosequar, quam cœpit quidem per obedientiæ mansuetudinem nouus hic Beseleel, perficit vero cœlestis Ierusalem dominus, præsentia sua adueniens, humilitatemque aduersus illam exaltans, qua sine diabolum, eiusque conformem classem destrui possibile non est. Vbi vero in huius coronæ contextu ponam lachrymarum illius fontem? rem quidem raram, & quæ in multis non facile inuenitur, quarum hodie supereſt secreta officina, spelunca breuissima in extremitate quadam, ad radicem montis posita, tantumque ab illius, atque

omni

omni alij cellula remota, quantum ad obseruandas gloriæ inanis aures satis esse videbatur. Ad cælum verò vsq; gemitibus, suspirijs, singultibus precibusq; & eiusmodi reliquis, quæ ab his fieri solent, qui gladijs cauterijsq; punguntur, & quibus effodiuntur oculi, perstringens. Somniq; tantum capiebat, quantum sufficere posse arbitrabatur ad seruandam animi intellectusq; substantiam, ne per enormitatem vigiliarum contabesceret. Ante somnum vero vtplurimum orationibus vacans, libellos etiam conscribere solitus erat, quo solo opere acediæ languorem à se fugabat. Porrò cursus eius omnis perpetua erat oratio, amorq; incomparabilis ad Deum, hunc enim die noctuq; mũdissimo castratis speculo intuẽs, satietatem vllam capere nolebat, imo verò (vt magis propriè eloquar) nõ poterat. Huius aliquando diuini patris vitam imitari cupiens, eiusq; disciplinis imbui, atq; ab eo veræ Philosophiæ elementa percipere, quidam ex his q vitam solitariam delegerat, Moyses nomine, plerosq; sanctorum patrum precatores exhibuit, per quos vt se in discipulum susciperet, summis precibus orauit. Igitur illorum precibus fretus, à sancto viro vt optauerat susceptus est. Huic aliquãdo sanctus pater præceperat, vt quodam ex loco pinguis glebæ materiam conueheret, pro lætiori hortuli olerumq; cultura. Perueniens igitur Moyses ad denotatũ sibi locum, quod iussus fuerat impigrè exequebatur. Sed cũ iam meridianum tempus adesset, & solis incendio fornacis in morẽ locus ille ignesceret, (erat enim mensis Augustus) victus Moyses, & ex transuectione fatigatus, aliquantula requie opus sibi esse decernit, atque sub immanis saxi vmbra seipsum dimittens obdormire cœpit. Sed clementissimus Deus fideles seruos suos in nullo

contriſtari permittens, cũ iam periclitaretur Moyſes, conſueta illum miſericordia hoc modo præoccupat. Magnus hic pater noſter Iohannes cum in cellula ſua degeret, ſibijpſi & Deo vt cõſueuerat vacans, in ſomnum quendam tenuiſsimum incidit, viditque per viſum virum quendam anguſtiore facie & habitu ſe excitantem, ſomnosque ſibi exprobrantem, ac dicentem: Tune Ioannes ita ſecure obdormis, & Moyſes periculo proximus eſt? Citius itaque euigilans oratione ſtatim armatur pro diſcipulo ſupplicans. Quem poſtmodum ad veſperam reuertentem, interrogat num aliquid ſibi aduerſum atque inſperatum contigiſſet? Tunc ille: Saxum inquit miræ magnitudinis parum abfuit quin me demoliretur & penitus contereret, cum ſub illo profundè obdormirem, niſi vocem tuam me audire exiſtimans, ex loco concito ſaltu timore plenus deſiliſſem. Quo facto continuè ſaxum illud e ripa euulſum ac terræ affixum conſpexi. Quo audito, vir dei vere mente humilis, nihilque ex his quæ viderat & audierat diſcipulo annuncians, occultis clamoribus & intimæ charitatis vocibus hymnum dicens, gratias vberrimas retulit Deo. Erat etiam vir ſanctus occultorum vulnerum medicus. Monachus enim quidam Iſaac nomine, quum aliquando graui carnis æſtuaret incendio, curſu ad illum peruenit, vndiq; mœrore circumfuſus, inteſtinumq; bellum ſingultibus & lachrimis patefecit. Eius itaq; fidem & humilitatem vir Dei admiratus, blande his vocibus conſolatur dicens: Stemus, inquit, ambo ad orationem fili, & omnino clemens & miſericors Dominus preces non deſpiciet noſtras. Quod quum factum fuiſſet, necdum oratione completa, adhuc prono in faciem infirmo fratre proſtrato, voluntatem ſerui ſui Dominus fecit, vt

eit, vt ex hoc Prophetam ſuum vera dixiſſe oſtenderet. Serpensque carnis effugit flagellis intentiſſimæ orationis edomitus. Porrò is, qui hactenus fuerat æger, liberatum ſe ægritudine conſpiciens, omniquè iam huiuſmodi perturbatione curatū, obſtupuit valdè, decoq; & inclito eius famulo gratias retulit. Cum verò prætereà hic venerandus pater verbo gratiæ ad ſe venientes affatim exciaret, ac doctrinæ fluenta largiſſimè profunderet, maligni quidam homines inuidiæ facibus inflammati, tantamq; frugem, quanta ex illius doctrina gignebatur cohibere molientes, loquacem illum ac nugacem vocare cœperunt, Quod ille animaduertens, cunctaq; in eo, qui ſe confortabat Chriſto poſſe edoctus, nec ſolum per ſermonis exhortationem, eos qui ad ſe vtilitatis ſuæ cauſſa veniebant erudire volens, ſed multo potius per ſilentium & per operum Philoſophiam, vt ſcriptum eſt, abſcinderet quærentium occaſiones, vſq; ad certū tempus tacere inſtituit, melliſluumq; doctrinę fluuium compeſcere. Satius eſſe & melius exiſtimans hoc interim detrimento affici ſtudioſos bonorū amatores, quibus fortaſſe per ſilentium amplius profuturus erat, quàm ingratos illos iudices amplius irritari, ne vlterius eorum malitia & maleuolentia excreſceret Quocirca & illi reueriti humilitatem ac modeſtiam viri, conſcijq; quod ſibi eiuſmodi vtilitatis fontem obturauerant, quantiq; detrimenti omnibus extiterant, ad virum ſupplices aduenium t, doctrinæque ſermonem communi voto cum alijs expoſcunt. Ceſſit igitur ſtatim, vt qui contradicere non norat, & denuò prioris ſtatus arripuit normam. Cum igitur ita bonis omnibus excelleret, vt ſimilis inueniri nō poſſet, vno ſimul omnes voto vnoque affectu, tanquam no

uum

uum quendam Moysem inuitum illum, ad fratrũ magisterium & regimen assumpserunt, lucernam (vt ita dixerim) super principatus candelabrum eleuantes: oprimi sanè talium iudices, nec spe sua frustrati sunt. Ascendit enim & ipse ad montem, sacratamque caliginem subiens, Dei manibus conscriptam legem suscipit. Deique contemplatione fruens, & intellectualibus gradibus scandens, verbo Dei aperuit os suum, & spiritum attrahens, eructauit verbum bonum de bono thesauro cordis sui. Sic igitur impleuit finem visibilis vitæ in principatu Israelitarum monachorum, in hoc solum à Moyse differens, quòd supremã Hierusalem summa facilitate conscendit. Ille enim nescio quo modo, etiam terrena frustratus sit. Attestantur autem his quæ diximus, quotquot per eum spiritus sancti eloquijs & gratia potiti sunt, plurimique ex his eius gratia saluati sunt, hodieque saluantur. Testis optimus sapientis huius salutis, simulque sapientiæ nouus Dauid. Testis item & pastor noster optimus Ioannes, à quo magnus ille exoratus de Synai monte ad nos vsque animæ cognitione descendens, veluti nouus aliquis Dei speculator, suas à Deo tabulas inscriptas ostendit nobis: extrinsecus quidem actiuæ vitæ, intrinsecus verò contemplatiuæ doctrinam continentes.

EIVSDEM VITA EX Ioanne Tritthemio desumpta.

IOANNES Climacus, quod Latinè sonat scalasticus, Abbas montis Synai, vir in diuinis Scripturis studiosus & eruditus, ingenio excellens,

lens, mitis & humilis, vita & conuersatione deuotus atque sanctissimus, cum adhuc sexdecim esset annorum, mundum cum suis oblectamentis deseruit & in dicto cœnobio monachum se fieri instantissimè petiit, & obtinuit. Deinde post annos decem & nouem, cum iam solitarius pugnare & vincere secundum regulam monachorum didicisset, cum licentia Abbatis sui eremum petiit, in qua multis annis in omni sanctitate solus cū Deo habitauit. postremò cum vita eius sanctissima omnibus innotuisset, vnanimi omnium consensu in Abbatem eligitur, & renitens, ad cœnobium reuocatur. Scripsit ad Ioannem Abbatem de Raythu opus celeberrimum, & pro institutione monachorum valdè accommodum, habens sermones triginta, quod prænotatur.

De triginta gradibus lib. 1. A bono & superbono.

Ad Pastorem, Sermonum lib. 1. In inferiori libro.

Epistolas plures ad monachos lib. 1.

Et quædam alia

In quibusdam locis, maximè vbi de hominis spiritalis mortificati impassibilitate tractat, à modernis Theologis reprehenditur, sicut apud Ioannem de Gerson in certis tractatibus inuenitur.

Claruit circa tempora Constantini, Constantij & Constantis, fratrum, Imperatorum, qui regnauerunt Anno Domini, 346.

EPISTO-

EPISTOLA IOANNIS ABBATIS RAYCHV, AD IOANnem Abbatem montis Synai, cognominatum Climacum.

DOmino singulariter mirabili, æquali Angelis, patri patrum, & doctori eximio, Ioanni Abbati montis Synai, Ioannes peccator, Abbas Raychu in Domino salutem. Agnoscentes nos à perfectione longius remoti, tuam discussionis gnaram singularemq; ac virtutibus cæteris ornatam obedientiam, in ea præsertim parte, in qua te cũ talẽto tibi à Deo tradito lucrari conuenit, huiusmodi supplicatione vtimur, Prophetici illius dicti memores: Interroga patrem tuum, & annunciabit tibi: seniores tuos: et dicent tibi. Quocirca tibi, velut communi omnium patri, cunctisq; in exercitationis lucta seniori, mentisq; acumine ac virtutibus omnibus & perfectione doctrinæ prædito, per nostras literas procidimus, virtutumq; tuarum culmen exoramus, vt nobis imperitis ac rudibus ea præscribas, quæ in diuina speculatione, sicuti ille olim Moyses, in hoc ipso monte vidisti, ac veluti tabulas quasdam diuinitus scriptas librum ad nos à te dimittas, atq; in doctrinam nouo Israeli proponas eis, scilicet, qui perfectè atq; integrè de spirituali Aegypto atque vitæ huius mari exierunt. Sicut igitur deiloqua lingua instar virgæ fretus mirabilia in mari gessisti, ita nunc quoq; exò

Deut, 3.

ratiũ

ratus, ne declines monastica perfectioni congruentia. vt es reuera summus magister, impigrè summaque cum moderatione describere in salutem & consolationem omnium, qui sanctam hanc atque Euangelicam conuersationem elegêre. Neque assentandi gratia istud à nobis dici arbitreris. Nôsti quippe ô sanctum caput, istiusmodi adulationes alienissimas esse à proposito atq; instituto nostro. Sed illud nos dicere existima, quod certissimè omnes & vident, & intelligunt & dicunt. Idcircò confidimus in Domino citò suscipere atq; complecti, quod speramus insculptos tabulis venerandos apices, quibus hi veraciter ducantur, qui sine errore sequi eos cupiunt ac veluti quandam scalam vsq; ad cæli ianuas erectã, eosq; qui cupiunt ascendere innocuos illæsosq; perducentem transcendentes liberè, & absque vllo impedimẽto spiritalia nequitiæ & mundi, rectores tenebrarum, & principes aeris. Nempè enim, si Iacob ille pastor ouium cum esset, adeò terribilem scalam in visione cõspexit, multo profectò magis rationabilium pecorum magister non visione solum, sed veritate quoq; ascensum ad Deum tutum: & errore omni liberum ostendet. Vale in Domino charissimè ac nimium venerande pater. Gen. 28.

IOAN.

IOANNES IOANNI gaudere.

Accepi conuenientissimam honestissimo tuo atq; impassibili institutio, mundoq; & humili cordi, quam ad nos pauperes & virtutibus inopes scripsisti, venerandam epistolam tuam: imò verò præceptum ac vires nostras excedentem iussionẽ. Tuum enim erat reuera, tuum tuæq; sanctæ animæ proprium, nobis rudibus verbo & opere imperitissimis doctrinæ atq; correptionis præcepta præscribere. Familiare enim tibi semper fuit, nobis per teipsũ proponere humiliratis exempla. Sed nos, vt id fateamur, quod verissimum est, nisi metus & periculum esset iugum sanctæ obedientiæ, quæ virtutum omniũ mater est, a nobis excutere, nunquam profectò ea, quæ suprà vires nostras sunt, tentare ausi fuissemus. Oportebat enim, ô admirabilis pater, conueniensq; erat, hæc te ab illis potius quærere, qui ea iamdudũ calluissent. Nos enim in discipulorum adhuc ordine annumerãdi sumus. Quoniam verò Dei veri patres nostri, veraciq; scientiæ magistri, obedientiam diffiniunt in ijs rebus, quæ supra vires sunt, nihil discernendo obtemperare præcipientibus, imbecillitatem nostram pie obliti, ea quæ supra nos sunt audacter tentare aggressi sumus. Non quidẽ vt aliquid, quod tibi profuturum sit, nos dicturos putemus, aut certè aliud explanaturos, quod ipse longe melius non noris,

ris, quàm nos, ô diuinum sacrumq; caput. Mihi enim persuasum est (puto autem, quod & prudentium singulis) mundissimum tuæ mentis oculum, ab omni terrena & tenebrosa purificatum conspersione, libere & absq; vllius obicis retardatione diuinam intueri lucem, atq; ab ipsa omninò illustrari. Cæterum (vt dixi) inobedientiæ notam reformidans, & veluti metu ad obediendum impulsus timore, simul ac desiderio tuæ sanctæ iussioni obtemperare institui, vt gratus obediens, atq; pictoris optimi inutilis filius, exili & admodum tenui scietia mea graciliq; oblatione, solo atramento simpliciter viuentia eloquia adumbrans. Tibi verò iam relinquens, ô magistrorum summe & congregationis princeps, ista & ornare & clarius disserere, atque ea quæ desunt implere, tanquam seruatori spiritalis legis. Hunc tamen sanè conatum nostrum non ideò misimus ad te, tanquam tibi futurum emolumento. Absit id penitus (hoc enim esset extremæ dementiæ, cum ipse in Christo idoneus sis non solum alios, verum etiam et nosipsos moribus sacris & doctrinis erudire) sed illũ vocatæ à Deo congregationi, quæ vna vobiscum abs te, doctoru optimè, instituitur transmisimus. Quorum precibus, quasi quibusdam spei intellectualibus manibus imperitiæ mole leuatus, iamq; calami velum explicans, atque optimo gubernatori nostro CHRISTO *verbi gubernacula promittens, votis omnibus fretus iussione tua, huius ad illos sermonis iam initium facio. Obsecro autem omnes, quo-*

rum in manus liber iſte venerit, vt ſi quid in illo vtile fortaſsis inuenerint, id optimi præceptoris noſtri eſſe non ingrati è intelligant. Nobis verò ſolius conatus remunerationem à Deo donari intentiſsima oratione depoſcant. Non his quæ dicuntur intendentes. Sunt enim reuera viliſsima, atq; omni ignoratione & ſimplicitate plena. Sed propoſitum & alacritatem, vt illius ex Euangelio viduæ ſuſcipientes. Neq; enim numero & laborum multitudini Deus mercedem reddit, ſed alacri proposito atq; feruentiſsimæ voluntati.

IN SCALAM IOAN. CLIMACI, Carmen MICHAELIS Iſſeltij Amorfortij.

QViſquis ad æthereas aſcendere niteris arces,
Hanc ſcalam aſsidua volue reuolue manu.
Quamuis immenſum ſit chaſma, profundaq; abyſſus,
Imas quæ terras inter & aſtra iacet,
Terdenis tamen hanc gradibus ſuperare licebit.
Quàm breue tam longum gratia fecit iter?
In Synai data lex. Synaiq; è vertice legis
Vtilis interpres prodijt iſta κλίμαξ.
Quiſquis ad hunc montem Climacum lecturus adibis:
Sis monitus; nudo non licet abſq; pede.
Si ſecus accedas, nil hic mirabile cernes,
Omnia ſordebunt vt malè culta tibi
Solue prius ſoleas, dabiturq; videre Iehouam,
Ardentemq; rubum, multaq; digna Deo.
Exue terrenos affectus, nubila mentis
Diſcute, purga animum qui legis iſtud opus.
Inueniesq; chrias tot quot tibi verba ſonabunt
Tot ſacros flores, quot tulit Hybla thymos

EORVM

EORVM QVAE IN HAC SCALA TRACTANTVR, INdex *summarius*.

PRæfatio Ambrosij monachi in translationem Ioannis Climaci in eum librum, qui climax, id est, scala dicitur.

Vita Ioannis Climaci sub compendio â Daniele monacho scripta.

Epistola Ioannis Abbatis Raichu ad Ioannem Abbatem montis Synai Climacum cognominatum.

Præfatio Ioannis Climaci in librum, qui Climax dicitur.

De inanis vitæ fuga, & abrenuntiatione terrenorum, Gradus 1

De vacuitate affectionum, Gradus 2

De peregrinatione & somnijs, Gradus 3

De B. semperq; memorabili obediẽtia, Gra. 4

De solicita & accurrata pœnitentia, Grad. 5

De memoria mortis, Gradus 6

De luctu gaudij opifice, Gradus 7

De iræ vacuitate & mansuetudine, Gradus 8

De memoria iniuriarum, Gradus 9

De detractione, Gradus 10

De loquacitate, Gradus 11

De mendatio, Gradus 12

De acedia, Gradus 13

De famosissima ac nequam domina Gula, Gradus 14

De incorruptibili pudicitia & castitate, quã mortales atque corruptibiles laboribus

sibi ac sudoribus quærunt, Gradus 15
De auaritia ac nuditate rerum omnium, Gradus 16
De insensibilitate videlicet mortificatione animæ & morte mentis, ante mortem corporis, Gradus 17
De somno, oratione & psalmodia in conuentu, Gradus 18
De corporalibus vigilijs, qualiter arripiendæ & exercendæ sint, Gradus 19
De ignaua formidine, Gradus 20
De multiformi cenodoxia, Gradus 21
De superbia, Gradus 22
De ineffabilibus cogitationibus blasphemię, Gradus 23
De mansuetudine & innocentia quæsitis non naturaliter, Gradus 24
De victrice passionum omnium altissima humilitate, Gradus 25
De discretione cogitationum vitiorumque, Gradus 26
De sacra corporis & animæ quiete, Gradus 27
De sacrarum virtutum matre, beata oratione, vtque in ea sensibiliter ac actualiter assistatur, Gradus 28
De terrestri cælo beata tranquillitate & perfectione & resurrectione animæ, ante communem resurrectionem, Gradus 29
De vinculo trium principalium virtutum, fidei, spei, & charitatis, Gradus 30

D. IOAN.

D. IOHANNIS CLIMACI DE INANIS VITAE FVGA, GRADVS PRIMVS.

VM summè incomprehensibilis atque incircumscriptæ bonitatis DEVS noster & Rex (Est enim conuenientissimum, vt ad Dei seruos loqui instituentes, à Deo ipso sumamus orationis exordium) cũctas ab se conditas rationales creaturas, liberi arbitrij dignitate honorauerit: Alij quidem amici illius sunt. Alij vero fideles ac legitimi serui Quidam penitus inutiles. Alij vero ab ipso prorsus alieni. Nonnulli vero quamuis imbecilles, tamen aduersarij. Et amicos quidem DEI propriè (O sacrum caput,) nos rustitiores esse arbitramur eas, quæ circa illum sunt 1. intellectuales incorporeasq; substantias. Fideles autem seruos eos, qui sanctissimæ illius voluntati obtemperauerunt, & impigre ac infatigabiliter obtemperant. Porro inutiles seruos, quotquot diuino baptismate dignati, pacta & conuenta cum illo legitimè non obseruauerunt. Alienos vero adeo atque inimicos intelligimus, quoscunq; à recta fide deuiasse cernimus. Hostes autem sunt ij, qui præcepta Dei non solũ repulerunt, atq; à semetipsis abierunt, verum eos quoque validissimè oppugnant, qui ea perficere contendunt. Quamuis igitur singulis, quos modo memorauimus, proprius & peculiaris debetur sermo, nobis tamen imperitis ad præsens de omnibus

prosequi vtile non est. Age, iam age ad eos 2. qui nos pio violentissimo charitatis iure subegerunt, & fideliter coegerunt fidelissimos Dei indignam manum nostram per obedientiam 3. indiscussam extendentes, & ab illorum scientia susceptum verbi Dei calamum 4. subtristi & perlucidæ humiliati intingẽtes, huncq; in illorum 5. lenibus & cãdidissimis cordibus, velut in chartis quibusdam imo vero spiritalibus tabulis condentes, diuinaq; eloquia pingentes, hoc orationis nostræ initium sumamus. Omnibus qui voluntate & libero arbitrio vtuntur, Deus communiter proponitur: omnibus vita, omnibus salus, fidelibus & infidelibus: iustis, iniquis: pijs, impijs: vitiosis, vitijs carentibus: secularibus, monachis: sapientibus, rudibus: sanis, imbecillibus: iuuenibus, prouectioribus 6. non aliter q̃ infusio lucis, & solis aspectus, temporumq; vicissitudines. Neq; enim est personarum acceptio apud Deum. Impius est homo, igitur rationalis mortalisq; naturæ sponte vitam fugiens, creatoremque suum qui semper est, veluti non esse existimãs. Iniquus est, qui legem Dei ad intellectum suum malũ violenter intorquet, & cum sit contrariæ hæreseos Deo se credere putat. Christianus est, qui CHRITVM, quantum homini possibile est, imitari nititur verbis & operibus, & tota intentione animi in sanctam Trinitatem recte atq; incomprehensibiliter credens. Dei amator est, qui naturalium omnium rerum & earum quæ per leges sine peccato permittuntur particeps, bona quę potest operari non negligit. Continens est, qui in medio tentationum & laqueorum versatur, moresque tranquillos, turbisq; ac tumultibus liberos, viribus omnibus imitari & assequi cõtendit. Monachus est ordo & status angelicus in corpore materiali & sordi

do con-

do consummatus. Monachus est, qui solũ ad Deum acie mentis intentus, illum semper orat in omni tẽ pore, & loco, & re. Monachus est, perpetua naturæ violentia, sensuumq; vigilantissima & indefessa custodia. Monachus est castificatum corpus, expiatum os, animusq; semper diuino lumine irradiatus. Monachus est afflictus & mœrens animus, qui iugi mortis memoria, siue vigilans, siue obdormiens seipsum semper exercet. Mundi derelictio, est spontaneum odium abnegatioq; naturæ ex desiderio fruendi eis rebus, quæ supra naturam sunt, tã quam ex sua stirpe progenita. Quicunq; præsentis vitæ cõmoda sponte alacriterq; relinquunt prorsus, aut futuri regni gratia, aut ex peccatorum multitudinis memoria, aut sola diuinæ charitatis causa istud faciunt, Porro si quis nulla ex prædictis intentionibus duce id faciat, huius irrationabilis est renuntiatio, veruntamen finem cursus qualemcunq; inuenerit agonotheta noster optimus approbat. Imitetur is qui peccatorum suorum onus deponere festinat eos, qui extra ciuitatem ante sepulchra sedẽt, nec desistat effundere feruidas & igneas lachrymarũ guttas cordisq; tacitos mugitus, donec ipse quoq; venientẽ videat Iesum, lapidẽq; nostræ cæcitatis à corde remouentẽ, & Lazarum animũ. s. peccatorum vinculis liberantẽ: ministris angelis iubentem, soluite illum vitiorũ nodis, & sinite ad beatã placidamq; tranquillitatẽ ire. Sin vero alias fecerit, nihil omnino proficiet. Quicunq; ex Aegypto egredi Pharaonẽq; cupimus effugere, prorsus Moyse aliquo ad deũ, ac post deũ mediatore nobis opus est, q pro nobis medius inter actionẽ & contemplationẽ stans manus extendat ad Deũ, vt hoc duce directi peccatorũ traijciamus mare atq; Amalech, vitiorũ principẽ fugem⁹. Seducti igitur sunt q

sibijpsis confidentes, nullo sibi duce opus esse arbitrati sunt, & illi quidem qui ex Aegypto egressi sunt Moysen, qui verò ex Sodomis fugierunt angelum dei habuere ducem. Atque hi quidem qui ex AEgypto profecti sunt, eos significant qui animarum suarum morbos per medicorum curam & diligentiam sanare cupiunt. Qui vero ex Sodomis fugêre, illos designant, qui miseri immunditiam corporis exuere votis omnibus desiderant. Quo circa angelis etiam videlicet æquali, vt ita dixerim, adiutore homine opus habent. Nam secundum vulnerum putredinem peritissimo etiam artifice & medico egemus. Summa reuera violentia indefessisq;, & iugibus laboribus illi opus est, qui in cœlum ascendere cum corpore nititur, idq; maximè in principio renunciationis suæ, donec mores nostri assueti voluptatibus, & cor nostrum hactenus sine doloris sensu, in amorē Dei, castitatisq; sanctificationem, per intentissimum luctum conuertantur. Labor enim reuera & ingēs labor summaq; amaritudo proponitur, eis maxime qui negligentius affecti sunt, quod macello & voracitati assuetum canem nostrum, animum scilicet speculationis & castitatis studiosum, per simplicitatem & profundam iræ extinctionem, cautiss mamque diligentiam efficiamus. Confidamus tamen quotquot vitijs pulsamur, etiam si nondum satis viriū cōtra hæc adepti sumus. Fideq; firmissima infirmitatem nostrā & animæ languorē Christo supplici confessione offeramus, & omnino ipsius adiutoriū vltra merita nostra reportabimus, si tamen nosmetipsos iugiter in humilitatis profundum deiecerimus. Non ignorāt, qui ad honestissimum istud durumq; & arduum, 7 sed leue certamē accedūt, q; in ignem insilire pergunt, siquidem diuini amoris ignem

ignem in ſeipſis habitare cupiunt. Probet verò ſeipſum vnuſquiſq;, & ſic de pane illius cum amaritudinibus comedat, & de calice illius cum lachrymis bibat, ne ad iudiciū ſibijpſi militet. Si non omnis q̄ baptiſma conſequitur ſaluus eſt, ſilebo reliqua. Cū ſta abnegabunt. Omnia deſpicient. Omnia irridebunt, vniuerſa excutient, qui fundamentum optimū iactare pergunt. Porrò fundamentum optimū triplex eſt, tribusq; columnis fulcitur. Innocentia, ieiunio, & pudicitia. Oēs qui in Chriſto infantes ſunt, ab his tribus incipiāt, atq; infantes per ætatem ſibi ad exemplum ſumant. Nihil in illis inuenitur callidum, nihil durum, nihil ſimulatum. Non auiditas inſatiabilis, nō venter inexplebilis, nō ardens in corpore libidinis cōmotio. Cęterū ſecundū eſcarum incrementa, fere etiam libidinis in cētiua ſuccreſcunt. Odioſum ſanè periculiq; pleniſſimū eſt, ab ipſo ſtatim conflictus congreſſu laſſeſcere luctātem. Eſt enim futuræ necis non obſcurum argumētum. Erit nobis omnino perutile, forte, & validum renunciationis initium arripere, etiam ſi poſtmodum molleſcere contingat. Anima enim quæ viriliter pugnare cęperat, rurſumq; debilitata ceſſerit, antiquæ virtutis & ſtudij memoria quaſi ſtimulo quodam & flagello vulneratur, atque ex hoc nonnunq̄ plurimi priſtinū vigorem receperunt, prioresq; pennas reſumpſerunt. Quoties igitur anima ſeipſam prodierit caloremq; amabilem, ac beatiſſimum amiſerit: inquirat diligenter qua ex cauſa id ſibi contigerit, atq; aduerſus illam bellum omne ac ſtudiū ſummis viribus reſumat. Neq; enim poterit per aliam portam illum reuocare, niſi per quam egreſſus eſt. Qui ex timore initiū renuntiationis accepit timiamati ardenti ſimilis fortaſſe videatur, quod initio quidē ab odoris ſuauitate cœpit, poſt-

modum vero in fumum desijt. Qui vero ob mercedis spem: mola asinaria profecto est, quæ semper similiter mouetur. Qui autem ex diuina charitate seculo abrenunciat, ab ipsis statim initijs ignem promeruit, qui fortassis in syluam iniectus, rogum semper vehementiorē vlterius exuscitat. Sunt nōnulli 8. qui supra lapides, lateres ædificant. Sunt itē alij 9. qui super terram columnas erigunt. Et sunt alij 10. qui cum modicū itineris pedibus fecerint, calefactis iam artubus & neruis, ocius postmodū proficiscuntur. Qui legit intelligat, quid sermo iste significet. Tanquā à Deo & rege nostro vocati curramus alacriter, ne si forte pauco tempore vixerimus, in die mortis infructuosi inueniamur, & fame pereamus. Ita Deo & domino nostro placere satagamus, vt regi suo milites. Nam post militiam tunc demum à nobis diligentissima seruitus exqritur. Metuamus dominū, sicut metuimus bestias, Vidi enim viros furari cupientes, qui cū Dei metu à scelere non reuocarentur, canum latratibus perterriti statim reuersi sunt, quodq; Dei timor nō fecerat, id canum metus effecit. Diligamus dominū, sicut amicos colimus, vidi enim sæpe nōnullos qui cum deum suis sceleribus ad tristitiā prouocassent, nullam reconciliationis curā habuerunt. Cum vero charos suos in aliqua vel leuissima re irritassent, omni industria, omni intētione, omni afflictione, omni confessione delicti per seipsos, per cognatos, per amicos, per munerum largitionem contra moliti sunt, vt illos in antiquam charitatem reuocarent. Prorsus verò in ipsis abrenuntiationis initijs non deficiamus in laboribus: nō sine labore & violentia & amaritudine virtutes operamur. Cum autem iam proficere cœpimus, sine mœrore vel certè cum minimo 11. mœrore exercemur. At verò cum

morta-

mortalis sensus noster penitus fuerit absorptus, atque ab alacritate nostra superatus, tunc iam cum omni eas gaudio & studio & desiderio & diuinę charitatis flamma perficimus. Quanto sunt laudibus dignissimi, qui ab ipsis confestim initijs cum gaudio & alacritate summa virtutes omnes arripiunt, & dei mandata perficiunt: tanto sunt miserabiles æstimandi, qui cum in hac exercitatione diutius vixerint, ægre adhuc & cum labore eas subeunt, si tamen vel tandem subeunt. Ne illa quidem renũciationum genera vituperemus aut condemnem⁹, quæ casu fiunt. Vidi enim quosdam fugientes cum procedenti regi inuiti occurissent, repente in illius obsequium atque inter illius milites assciri, regiamque aulam vna ingredi, atque inter illius conuiuas numerari meruisse. Vidi semen in terram de agricolæ manu negligenter lapsum, fructum lætissimum ac plurimum tulisse. Sicut econtra etiam vidi nonnunquam in taberna medicorũ quendã, alterius cuiuspiã necessitatis causa aduenisse, ibiq; medici solertia & comitate deprehensum, luminibus, suis iectam amisisse caliginem. Sicque fit vt in plerisq; ea & firmiora sint, & magis rata quę inuitis accidunt: quam quæ illis ex sua sententia prouenerunt. Nemo pondus multitudinemq; peccatorum attendens, indignum se monastica professione dicat, nec se ita decipiat, vt seipsum humilem existimet, si vt fruatur voluptatibus, arduam virtutis semitam ingredi detractat, prætendens occasiones in peccatis. Nam vbi putredinis plurimum est ibi maxima medicorum arte opus est, vt ea putredo omnis depuretur. Qui enim sani sunt medicorum tabernas non adeunt. Si vocante nos terreno & mortali rege, & in suum obsequium militare nos iubẽte, nihil moraremur, neq; occasiones

quæres

quæreremus, sed omnibus dimissis illi summa alacritate pareremus: attendamus nobisipsis caueamusq; diligenter, ne forte rege regum & domino dominantium & Deo deorum vocante nos ad cœlestem hunc ordinem, per nostram desidiam & negligentiam obtemperare recusemus, & postmodũ ante tribunal illud horrendum inexcusabiles inueniamur. Fieri quidem potest, vt is qui seculi negotijs & ferreis curis se deuinxit, incedat, sed tamẽ non liberè. Nam & hi quorum pedes ferro compediti sunt, sæpè incedunt, & semper offendunt, vulneraque suscipiunt. Is quidem qui sine vxore in mundo degit, solis negotijs obligatus, ei similis est, cui ferreis nexib, manus circũligatæ sunt. Ideoq; si ad solitariã vel monasticam vitã currere voluerit, non prohibebitur. Qui vero vxori coniunctus est, ei qui vinctas habet manus & pedes similis videtur. Audiui ego quosdam in mundo negligenter permanentes dicere ad me: Quomodo possumus coniugibus vnà cohabitantes, curisque reipublicæ circumuallati, vitam monasticam arripere. Ad quos ego: Omnia, inquam, bona quæ facere potestis facite, maledicta in nullum iaciatis, nemini mentiamini, furto abstinete, contra nullum æleuemini, neminem oderitis, ecclesias & collectas frequentate, indigentibus misericordiam præstate, neminem scandalizetis, alienis parietibus ne propropinquetis, contentique estote vxorum vestrarum stipendijs. Ista si feceritis, non longe eritis à regno cœlorum. Cum gaudio & metu ad egregium istud certamen accingamur, inimicos nostros nulla ratione formidantes: intuẽtur enim illi, (& si non videantur à nobis,) animarũ nostrarum vultus. Et si illos viderint formidine contrahi vel immutari, contra nos acerbius armantur. Intelligunt

ligunt enim versutissimi timorem nostrum. Magno igitur animo aduersus illos arma capiamus, contra eum enim, qui alacriter pugnat, nullus oppugnando pręualet. Mira dispensatione dominus rudibus adhuc militibus suis bella temperauit, ne initio statim prælij magnitudine deterriti ad seculum redirent. Quo circa gaudete in Domino semper omnes serui Dei, hoc in vobis signum primũ supernè aduersum vos pietatis & charitatis, quod que ille vos vocauit agnoscentes. Et hoc item facere Deus sępius agnoscitur. Cum enim fortes animas viderit ab exordijs, statim bello vehemẽtiori pulsari permisit, eas celeriter coronari cupiẽs. Abscondit Dominus à secularibus stadij difficultatẽ, imò verò facilitatẽ. Si enim hanc nouissent, nunquam profectò abrenunciasset omnis caro. Da labores iuuentutis tuæ Christo, & in senectute gaudebis super pacatissimæ quietis opibus: ea quæ in iuuentute cõgregauerimus, cũ in senectute postea debiles fuerimus, nos nutriunt & cõsolantur. Laboremus iuuenes ardenter, curramus sobriè & vigilãter, mors enim incerta horis omnib. imminet. Hostes reuera nequissimos habemus, acerrimos, versutos, callidos, validissimos, nunquam dormientes, inuisibiles omni materiæ impedimento liberos, ignem in manibus tenẽtes, templumq; Dei per flammam, quę in eis est, incendere omni studio desiderantes. Nemo cum iuuenis est, inimicos suos dęmones audiat, dicentes: Noli carnem tuam ita atterere, ne morbos & ægritudines incurras, vix enim reperietur hac præcipuè ætate, qui hanc mortificare delegerit, etiãsi se multis & lautioribus priuauerit. Hæc enim sanè est dęmonis astutia, idq; nisibus omnibus contendit, vt ingressum certaminis nostri mollem & negligentiæ plenissimum

mum faciat, finemq; post medium initio consentientē. Ante omnia istud & inquirent qui Christo fideliter seruire cupiunt, vt loca, mores, sessiones, ac studia, quę sibi ex patrum spiritalium sentētia, & ex cognitione propria cōpetere præuiderint, eligant. Neq; enim omniù est in cœnobijs degere, atque eorum maximè, qui gulæ illecebris pulsantur. Neq; rursus omnium est vitæ solitariæ quietem sequi, & eorum in primis, qui ad iracundiam procliuiores sunt. Vnusquisq; diligenter inspiciat cui statui aptior sit. In tribus maximè principalibus statibus monastica continetur vita.

In anachoreseos.[14] In vnius vel duorū contubernio. In cœnobij cum tolerantia cōmotatione.

In anachoreseos vel cessionis certamine & solitudine. Ne declines, inquit Ecclesiastes, ad dexterā vel ad sinistram, sed via regia ingredere.

Prou. 4.

Medius enim prædictorum statuum aptissimus plurimis fuit. Væ enim soli, inquit, quoniam si in accediam ceciderit, aut somnum, aut desidiam, aut desperationem, non est in hominibus, qui illū erigat: vbi verò sunt congregati duo vel tres in nomine meo, ibi sum in medio eorū, ait Dominus. Quis ergo est fidelis & prudens monachus? Qui feruorem suum seruauit inextinguibilem, & indies vsque ad finem vitæ suæ ignem igni adijcere, feruorem feruori, desiderium desiderio, ac studiū studio nunquam desijt.

Eccle. 4.

Matth. 18.

Annotationes in primum Gradum.

1 *Per intel. incorp. subst. Angelos intelligit. hi enim amici Dei sunt, ipso Christo teste in parabola de oue perdita & inuenta. Luc. 15.*

2 *Monachos cœnobij Raythu intelligit, qui authorem ad hoc opusculum conscribendum pia violentia coegerant.*

3 *Indiscus-*

3 *Indiscussam i quæ non discernit si possibile sit, quod iubetur, an non.*

4 *Humiliatem dicit subtristem, propter continuam sanctam tristitiã, quam generat in anima ex cõsiderat one propriæ miseriæ Perlucidam verò appellat eandem propter lumen & cognitionem rerum spirtualium, quæ per Spiritum sanctum humilibus datur, superbis negatur.*

5 *Lenia monachorum istorum corda vocat, propter obedientiam humilem: & candida propter castitatem.*

6 *q.d. Sicut vnum est lumen idemq; aspectus Solis omnibus, & vna susceptio & mutatio aeris omnibus communis: Sic Deus communicat se omnibus indifferenter qui ipsum quærunt.*

7 *Durum & arduum Christianorum bellum nominat, propter abnegationem suijpsius & mortificationem propriæ voluntatis, omniumque membrorum, quam requirit. Leue autem, quia gratia Dei & diuinum eius auxilium Christi militibus semper inuocatum adest præsentissimum.*

8 *Hi sunt, qui iacto optimo fundamento, paulatim in virtutibus non quidem proficiunt, sed deficiunt, & tandem sicut lateres in puluerem resoluuntur. Qui quidem post quam aratro manum admouerint, respiciunt: ideoq; apti non sunt regno Dei.*

9 *Hi sunt, quorum initium vel fundamentum mollius est, quam vt ingens magnarum virtutum ædificium (quod superstruere conantur) portare queat. De his duobus generibus illud Prouerbiorum 20. dici potest: Hæreditas ad quam in initio festinatur in fine benedictione caret.*

10 *Isti sunt qui bono fundamento iacto, nõ tamen sine maximis molestijs et laborib. sed paulatim proficiẽtes, charitate diuina calefacti, magnos virtutũ progressus sine vlla difficul-*

difficultate, faciunt: Amanti enim nihil laborioſum, nihil difficile.

11 *Vel certè cum minimo dicit: nã caro & affectus (quẽ ſenſualitatem vocant) pœnam adhuc cum dolore aliquo ſentiunt.*

12 *Alia traſlatio legit: Contenti vxoribus veſtris.*

13 *Sine metu, legendum eſſe videtur: alij, non timentes inimicos legunt.*

14 *Anachoreſin vitam ſolitariam, quam hæremiticam cõmuniter dicunt, appellat.*

De vacuitate affectionum, Gradus II.

QVI Deum in veritate diligit, qui futuro regno perfrui veraciter quærit, qui pro peccatis ſuis veraciter dolet, qui reuera ſupplicij futuriq; iudicij memoria tangitur, qui reuera metum mortis aſſumpſit, nihil iam in præſenti ſeculo diliget, nullius rei curis angetur, non pecuniarum, non prædiorum, nõ parentum, non mundanæ gloriæ, non amicorum, non fratrum, nõ vllius omninò terrenæ ac mortalis rei. Sed omnem huiuſmodi affectum, omnem harum rerum curam ab ſe excutiens & execrans, præterea & carnem ſuam odio habens, nudus, ſecurus, impiger Chriſtũ ſequitur, in cælum ſemper aſpiciens, atq; inde adiutorium expectans ſecundum Dauid verba, dicẽtis: Adhæſit anima anima mea poſt te. Alterius q; memorabilis viri ſententiam, qui dixit: Ego autẽ non laboraui te ſequens & diem aut requiem hominis non deſideraui Domine. Confuſio ſanè maxima eſt his omnibus, quæ prædicta ſunt omiſſis, poſt vocationem, qua non homo, ſed Deus vocauit nos, alicuius alterius rei curam gerere, quæ nobis in hora vltimæ neceſsitatis videlicet obitus noſtri prodeſſe non poſsit. Hoc enim eſt, quod dixit

Pſal. 6.
Ier. 17.

Dominus

dominus cõuerti retro, nec inueniri aptum regno cœlorum. Non ignorans dominus lubricum nostri tirocinij, quodq; facile si secularium contubernio & familiari congressu vtamur, rursus ad seculum conuertimur, ad quendam qui sibi dixerat: permitte mihi vt abeam & sepeliam patrem meũ, ait: Sine mortuos vt sepeliant mortuos suos. Solent dæmones cum iam seculo abrenũtiauerimus, nobis misericordes ac pios ex secularibus proponere, atque vt illos beatos, nos contra miseros existimemus ingerere, qui omni eiusmodi virtute destituti sumus. Ea vtiq; intentione inimici nobis ista ingerũt, vt per adulterinam humilitatem nos aut ad seculum reuocent, aut si permanserimus monachi in desperationem precipitent. Sunt qui seculares homines elationis causa despiciant & nihil existiment. Sunt itẽ & qui vt desperationis prærupta diffugiant, & spem ampliorem sibi acquirant, absentes eos similiter contemnunt. Audiamus quid adolescenti illi, qui cuncta ferè mãdata impleuerat dixerit Dominus: Vnum deest tibi, Vade & vẽde omnia quæ habes, & da pauperibus, & teipsum pauperem constitue, alienaque misericordia indigentem. Si prompte & celeriter currere volumus, intentius inspiciamus quomodo omnes in seculo manentes & viuentes, dominus mortuos dixerit, dicens ad quendam: Sine seculares sepelire mortuos suos, seculariter mortuos. Nihil adolescẽtem illũ quo minus baptisma susciperet impediuere diuitiæ. Quam igitur inanes sunt qui dicũt ꝙ baptismatis gratia dominus illi diuitias vẽdere præcepit? Sufficiat nobis vt gloriam professionis nostræ certius nouerim⁹, hui usce modi testimonium. Qui in mundo degunt vigiliisque & ieiunijs & laboribus alijsque afflictionibus seipsos conterunt, cum ad

Lucæ 9.

Lucæ 9.

Marci 10.

Lucæ 9.

vitam monachorum veluti ad quandam probationis officinam vel ſtadium ſecedant. Priorem exercitationem ſuam in adulterinam & fictã non vlterius arripiant. Vidi plurima variaque virtutũ germina ab his qui degunt in ſeculo plantari, & ex inani gloria tanquam ex cloaca & cœnò irrigari, & ex oſtentatione circumfodi, atque ex laudibus humanis ſtercorari, quæ tamẽ trãſlata poſtmodum in deſertum ſolum atque ſeculi hominibus inuium, omniſque inanis gloriæ cœnulenta aqua vacuum, confeſtim exiccata ſunt. Neque enim ſolent aquis proximæ arbores in duris & inaquoſis exercitationum locis fructum afferre. Si quis mundum omnino odit, hic triſtitiam effugit. Porro ſi quis qualibet viſibilium rerum affectione mordetur, triſtitia nondum liberatus eſt. Quomodo enim enim non contriſtabitur, ſi eo quod diligit priuetur? In omnibus quidem gradi vigilantia nobis & ſobrietate opus eſt, ſed hoc ante omnia vigilantiſſime attendere & cauere debemus. Plurimos in ſæculo aſpexi præ ſolicitudinibus & curis occupationibuſq; & vigilijs mundanis, proprij corporis inſanos motus effugiſſe eos ipſos, tamen cum exuti curis omnibus vigilijs ad monaſticam conuolaſſent, turpiter ac miſerabiliter corporis cõmotione ſordidatos. Attendamus nobis ipſis, ne forte dum anguſtam & arduam viam nos pergere aſſerimus, latam & ſpatioſam teneamus, noſq; ipſos ſeducamus. Anguſtam viam tibi indicabit ventris afflictio, pernoctatio ſtabilis, aquæ mẽſura, panis inedia, ignominiæ ſalubre & purgatiuũ poculũ, ſubſannationes, irriſiones, ludibria, abſciſſiones propriarum voluntatũ: offenſionum tolerantia, contẽptus noſtri, ſine murmuratione toleratio, vim ſibi in tolerãdo contumelias

melias inferre, iniurias fortiter perpeti, detrahenti bus nō indignari, contēnentibus non ſuccenſere: cōdemnantibus humilitatē exhibere. Beati q̄ prę dictam viam pergūt, quoniā ipſorum eſt regnum cœlorum. Nemo in cœleſtem thalamū coronatus ingreditur, niſi qui primā & ſecundā & tertiam abrenūtiationē impleuerit. Vt ſcilicet primo abrenuntiet rebus omnibus hominib. & parentibus. Secundo voluntati proprię. Tertio inani glorię, quę ſolet obedientiam ſubſequi. Exite de medio eorū *Iſaiæ. 52.* & ſeparamini & immūditiam ſeculi nolitæ tāgere dicit dominus. Quis enim apud illos miracula vnquam fecit? Quis mortuos ſuſcitauit? Quis dæmones expulit? profecto nullus. Hæc enim sūt monachorū inſignia, quæ mundus capere nō poteſt. Nā ſi poſſet, ſuperflua eſſet exercitatio, videlicet ſeceſſio. Quotiens poſt abrenunciationē noſtram dæmones parentum aut fratū memoria corda noſtra importune concalefacere cœperint, tūc maxime aduerſus eos rationis arma capiam⁹, atq; ſempiterni ignis memoria noſipſos incendamus, & huius conſideratione improbū & importunū cordis ignē extinguamus. Si quis eius rei nulla ſe affectione tangi putat, cuius priuatiōe triſtatur, hic perfecte decipitur. Quicunque iuuenes corporum amoribus & delitijs inſane addicti, poſtmodum vitam monaſticam adire cupiunt, tota intentione animi omnique vigilantia ſeipſos exercere ſtudeant, ſibique delitijs omnibus & vitijs abſtinendum perſuadeant, ne forte fiant illorum nouiſſima deteriora prioribus. Portus enim & ſalutis & periculorum cauſa eſt, atque hoc nouēre qui intellectuale iſtud mare nauigant. Miſerabile ſane ſpectaculum, eos in portu naufragium paſſos aſpicere, qui in mari ſeruati fuerint. *Matt. 12.*

De [1] peregrinatione & somnijs, Gradus tertius.

PEregrinatio est omnium quæ sunt in patria constantissima desertio, quibus à pietatis destinatione atque exercitatione impedimur. Peregrinatio est omni [2] confidentia noxia vacuus affectus, ignota sapientia, publicum fugiens prudẽtia, secreta via, inuisibilis [3] destinatio, occulta cogitatio, vilitatis appetitus, angustiæ desiderium, diuini affectus argumentum, amoris copia, inanis gloriæ abnegatio, silentij profundum, Solet fere & ista cogitatio in initijs sedulo ac vehementer perturbare amatores dei velut diuino igne, videlicet elongatio à patria & suis, intentione [4] prosequẽdę vilitatis atque afflictionis prouocans huiusmodi amatores. Veruntamẽ quanto eó maior est & laudibus dignior: tanto discernenda cautius est. Neque enim omnis peregrinatio si summis (vt ita dixerim) laudibus vel labijs fiat probabilis est. Nam
Matt. 13. si omnis propheta sine honore est in patria sua. vt ait dominus, caueamus ne forte peregrinatio fiat nobis inanis gloriæ occasio. Peregrinatio enim vera, est omniũ prorsus rerũ [5] desperatio, ea ratione susceptã, vt nunquam cogitatio nostra à deo separetur. Peregrinus est luctus perpetui & penitus in memoria conditi amator. Peregrinus est qui omnem suorum [6] alienorumque affectum ac memoriam fugit. Cũ ad peregrinationem vel ad solitudinem properas, noli expectare dum tecum ꝑtrahas affixas [6] seculo animas. Fur enim ex improuiso subrepit. Multi quippe cũ negligẽtes quosque & desidiosos secũ seruare molirentur, cũ illis vna periere, extincto ex diuturnitate diuini amoris igne. Statim vt susceperis flãmã curre. Nescis enim vtrũ

brcui

breui extinguenda sit, ne forte in tenebris te deserat. Seruare 7 alios non exigimur, ait enim sanctꝰ Apostolus. Itaq; vnusquisque nostrum pro se rationem fratres reddet. Et iterum: Qui doces alium, teipsum non doces: Tanquam dicat, de alijs quidē nescimus, seipsos autem omnino norunt omnes. Qui peregrinationem amplecti instituis, caue gyrouagum & studiosum voluptatis dæmonem. Solet enim peregrinatio ei præbere occasionem. Præclarum est, nulli rerum mortalium affici, sed huius virtutis peregrinatio mater est. Qui propter deum peregrinatur, habitus omnesq; affectus seculi deponat, ne perturbatiōibus ludibrio sit. Qui à seculo peregrinatur, mundū iā nullatenus attingat. Solent enim diu sopita vitia facillime reuiuiscere. Eua 8 in paradiso inuita exulat, monachus patria sua se sponte abdicat. Illa enim rursus ad cōcupiscendum inobedientiæ lignū pertracta fuisset, hic autem periculum profecto à carnalibus propinquis sustinuisset. Fuge non segnius q̄ infestinum flagellum ruinæ proxima loca. Eius enim fructus qui non adest, non vsque adeo desiderio mouemur. Neque hic fallaciæ furum modus te velim lateat. Suggerunt plerunque nobis, vt à secularibus non separemur, mercedē inde maximā nos cōsecuturos asserentes, si videntes fœminas nosipsos contineamus, ac reluctando concupiscentiam superemus. Cum annos aliquot remoti à patria egerimus, parumque religionis, aliquid vel compunctionis vel continentiæ nobis ipsis acquisiuerimꝰ, tunc iam cogitationes vanitatis acrius incumbūt. Vtque iam reuertamur in patriā importune suggerunt ad ædificationem formamque & vtilitatē plurimorum, qui actus nostros & opera illicita 9 nouerunt. Quod si quam docendi facultatem aut

Roma 4.
Roma. 2.

tenuē ſcientiā fuerimus adepti, tunc iā vt animārum ſeruatores & magiſtros ad ſeculū redire perſuadent, vt quæ in portu bene cōgregata ſunt peſſime in pelago diſpergant. Non vxorē Loth, ſed ipſum imitari ſtudeamus. Anima q̄ppe quæ illuc vnde exierat conuerſa fuerit, vt ſal infatuabitur iamq; immobilis manebit. Fuge AEgyptum, atq; ità fuge, vt nunquā illuc reuertaris. Corda enim, quæ illuc reuerſa ſunt, pacatiſſimam quietiſſimāque terrā Hieruſalē non aſpexerunt. Illicitum tamen nō eſt, vt hi q̄ in initio conuerſionis ob tuendam ſpiritalē infantiā ſuam, omnia patriamque reliquerunt, cum perfectè purgati fuerunt ad eā vtiliter redeant, ea .ſ. intentione, vt cum ipſi ſalute potiti fuerint, nonnullis etiam cauſa ſalutis fiant: Siquidē & Moyſes ille qui deum viderat, ad ſalutem gentis ſuæ à deo miſſus plurima in Aegypto pericula, videlicet in mundo tenebras pertulit. Vtilius eſt parentes mœrore afficere, q̄ deum. Ille enim nos formauit ſimul & redemit. Illi vero quos dilexerunt nonnunq̄ perdiderunt. Peregrinus ille eſt, q̄ veluti alterius linguæ ignotæ ſibi linguæ homines in ſui agnitione ſecū habitat. Nō quo propinquos noſtros & patrios agros oderim⁹, idcirco ab illis ſecedimus. Abſit id penitus. Sed vt detrimētū quod ab illis in nos manare ſolet fugiam⁹ Qua in re (ſicut fere in omnibus alijs) domin⁹ noſter nobis magiſter & documentum eſt, qui & ipſe ſępenumero parentes reliquiſſe deprehēditur. Et cum à quibuſdam audiſſet: Ecce mater tua & fratres tui quærunt te, mox præceptor noſter optimus impaſſibile nobis odiū ⁱo ſubinſinuauit, dicēs: Mater mea & fratres mei ſunt hi, qui faciunt voluntatē patris mei, qui in cœlis eſt. Ibi tibi pa-

Gene. 19.

Mat. 12.

ter sit, qui ad deponendā peccatorum sarcinā conlaborare tibi & potest & vult. Mater vero compūctio sacra, quæ te possit sordibus abluere. Frater autem is, qui tecum ad cœlestem cursum perficiendum laborat & certat. Sociam tibi & vxorē quære, quæ nunquam à te separetur, memoriā mortis. Porro filij tibi amantissimi sint, gemitus cordis. Seruum posside corpus tuum. Amicas vero, sanctas virtutes angelicas, quæ tibi exitus tui tempore auxiliari poterūt, si eas modo tibi amicas familiarius feceris. Hæc est sane generatio quærentiū dominum. Affectus dei, parentum excludit affectum. Qui vero vtrunq; se habere dicit, ipse se decipit, cum audit dominum dicentem: Nō potestis deo seruire & māmonæ. Et: Non veni, inquit, dominus, pacem mitere in terram & charitatem parentum ad filios & fratres, qui mihi seruire delegerunt, sed gladium & pugnā. Separare enim veni amatores dei ab amatoribus sæculi. Terrenos * & materiales ab his, qui terrena omnia oēmq; materiam superauerunt. Gloriæ auidos ab humilibus. Lætatur enim dominus in hac contētione & separatione, dum fit propter illius charitatem, Caue obsecro, ne fore cuncta aquarum tibi ‖ plena videantur, si propinquorum affectu & amore tenearis, atque diluuio amoris sæculi cum eis vna pereas. Noli misereri parentum & amicorum lachrymis, alioqui in æternum lachrymaberis. Quotes te vt apes circundederint, imo vero vt vespæ, ac super te lamentari cœperint, propinqui tui, constanter ac celerrime ad mortis atque operum tuorum considerationem conuertere, vt dolore dolorem possis exludere. Pollicentur nobis subdole nostri & non nostri amici, læta omnia & iucunda se exhibituros, ea sane intentione,

Psalm. 23.

Matt. 6.

Marci. 10.

vt cursum nostrum optimum p æpediant, sicque inde iam ad suam voluntatem pertrahant. Sit autem nostra secessio ad eas partes, quæ humiliores sunt & minus celebres, & ab omni consolatione seculi remotiores. Absconde quantū potes, nec præ te feras ingenuitatem & claritudinem generis, ne aliter in ore, aliter in reb⁹ affectus inueniaris. Nullus ita seipsum peregrinationi exposuit, vt mágn⁹ ille patriarcha cui dictum est. Egredere de terra
Genes. 12. tua & de cognatione tua: & de domo patris tui, cū profecto in barbaram atque alterius linguæ terrā vocaretur. Cuius tamen peregrinationem mirabilem, qui pro magnis viribus imitari studuerunt, eos non nunquam dominus insigni gloria affecit, etsi hanc diuinitus concessam gloriam conueniat, per humilitatis clipeū fugere & declinare. Quoties nos dæmones peregrinationis alicuius vt magnæ virtutis gratia laudant, toties illius qui de cœlis ad terras propter nos peregrinatus est, intentissima cogitatione meminerimus, inueniemusque nosipsos in seculum seculi tantæ propter nos assūptæ peregrinationi non posse satis facere. Grauis est & omnino vitabilis ad propinquorum vel etiam extraneorum aliquem immoderata affectio, cum ea nos ad sæculum sensim possit attrahere, ignemque compunctionis nostrę penitus extinguere: Sicut impossibile est vno oculo in cœlum, alterum in terram aspicere, ita fieri non potest, vt in his anima non periclitetur, qui corpore & cogitatione ab omnibus & propinquis & extraneis non se peregrinum fecerit. Labore ingenti & fatigatione, mores graues & optimos acquirimus, et quos multo tēporis labore quæsiuerim⁹, fieri potest vt
1. Cor. 15. vno momēto tēporis amittamus. Corrumpunt enim mores bonos colloquia mala secularia simul

& tur-

& turpia. Qui post abrenunciationem cum sæcula ribus versatur, siue iuxta illos commanet prorsus aut in eosdem laqueos incidet: aut cor in eiusmodi cogitatione inquinabit: aut certe si non inquinatus fuerit, eos qui inquinantur iudicans atque condemnans & ipse inquinabitur. 1. Cor. 13.

DE SOMNIIS.

QVod noster cognitionis intellectus imperfectus sit, atque omni ignorantia repletus occultari non potest. Guttur enim cibos, auris autem intelligentias dijudicat. Etiam imbecillitatem quidem oculorum manifestat sol: ignorātiam verò animæ patefaciunt verba. Veruntamē charitatis lex etiam ad ea, quæ vires nostras superant differenda nos cogit. Reor igitur & si certe statuere non adeo, consequens esse etiā de somnijs hic pauca inserere, vt huius quoque fallaciæ malignorum non simus penitus ignari. Somnium est animi motus in immobilitate & quiete corporis. Fantasia est oculorum seductio, insopita mente. Fantasia est animi excessus vigilante corpore. Fantasia est speculatio parum loco [12] subsistens. Causa ob quam in hoc nobis de somnijs dicendū esse arbitrati sumus, aperta est. Cum enim relictis domibus, & propinquis nostris, diuinę charitatis causa nosipsos peregrinationi exposuimus: tunc iam dæmones in somnijs nos perturbare mòliuntur. Propinquos nobis subinsinuant aut plorantes, aut moriētes, aut nostri causa lāguore aliquo vel etiā detrimento fatigatos. Qui igitur sōnijs credit, similis est ei, qui post vmbram suam currit & eam apprehendere nititur. Dæmones inanis gloriæ in somnijs propheticè quę futura sunt vt astutissimi nobis injciunt, atque ea nobis per somnium prænunciant, vt cum impleta fuerint, quæ per quietem vidimus, stupore maximo detinea-

mur. Et quasi iam propheticæ gratiæ proximi cogitatione tumescere incipiamus. In his qui sibi credunt dæmon sæpe propheta fit. Porro ijs, qui se spernũt semper mẽtitus est. Spiritus enim cum scit quæ intra hunc aerem sunt, videt omnia, & cum intellexerit moriturum aliquem, id per visum leuioribus prædicit. Nihil futurorum ex 13. præscientia nouerunt, namque & venefici mortem nobis prædicere vtique possent. In angelum lucis se se transfigurantes & in martyrum speciem sæpius transfigurantur, accedentesque seipsos nobis per somnum ostendunt, excitantes vero elatione & gaudio præcipitant. Hoc autem tibi erit deceptionis signum: Cruciatus & iudicia & separationes 14. per visum nobis angeli ostendunt, atque experrectos trementes, mœstosq; reliquunt. Cum in somno dæmonibus credere cœpimus, tunc iam & vigilantes ab ipsis illudemur. Qui somnijs credit, per omnia reprobus est & stultus. Qui vero eis nulla ratione credit, hic reuera philosophus est habendus. Solis eis crede, qui tibi cruciatum & iudicium denunciant. Quod si te desperatio conturbat, & istud est à dæmonibus.

In 3. gradum Annotationes.

1 *Peregrinatio antiquis vsitatum vocabulũ non solum ad corporis secessum refertur, sed etiã ad mẽtis affectuumq; omnium à terrenis & visibilibus abstractionem. Ita vt corpore peregriniari dicamur, cum sicuti Abraham è terra & cognatiõe nostra egredimur, in remotiora loca. Animo vero cum iuxta consilium Christi patrem matrem &c. ita relinquimus: vt animus ijs non sit amplius occupatus: In qua significatione Plinius animum, & Cicero aures peregrinari dixit.*

2 *Ea est noxia confidentia qua homo spem suam in rebus terre-*

terrenis ponit. & in ijs consolationem quærit.

8 Qua scilicet homo seipsum ad inuisibilia destinat, iisque se totum deuouet.

4 Alij, sub intentione boni & maioris perfectionis. legunt.

5 Id est, Desertio sine vlla spe & intentione recipiendi eas vel repetendi.

6 Animas seculo affixas vocat homines mundi negotijs implicatos & seculo se conformantes.

7 Subintellige, Cum detrimento propriæ salutis: charitas enim post Deum à seipso incipit: alioquin Deum (vt sapiēs ait) vnicuiq; de proximo suo mandauit.

8 Legendum videtur è paradyso: vetusta exempl. à paradyso legunt

9 Quæ scilicet ante conuersionem & religionem susceptam fecimus.

10 Impaß. id est, sine aliquo vitioso affectu: quod Dauid perfectum odium appellauit.

* Materiales vocat homines, qui res materiales, corporeas, vel visibiles quærunt.

11 Sensus est: Caue ne cum parentes vel amici aquis tribulationum obrui, & ope tua indigere videantur, tu ijs succurrens, ipse diluuio mundanarum rerum pereas.

12 Id est, non permanens: Sæpe enim vna cum somno auolat.

13 Ex præscientia scire, solius Dei proprium est, vt patet Esai 12. Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dij estis. Sciunt tamen & dæmones futura, quæ tum ex causis necessarijs proueniunt, tum quæ ex fortuitis: sed hæc posteriora non nisi per coniecturam: in qua, cum propter intellectus acumen qua vigent, tum propter longam experientiam, plurimum valent.

14 Iudicia dicit & separationes pro iudicio & separatione: iudicium enim hic significat vniuersale illud, in quo

omnes

omnis caro iudicabitur: separationem vero eam intellegit quæ in isto iudicio fiet, quando hædi ab agnis & à pijs impij separabuntur. Matth. 25.

De obedientia gradus IIII.

NVnc iam nobis ad Christi pugiles ac pietatis athletas procedens sermo deinceps apertissimè occurrit. Omnem quippe fructū præcedit flos, omnemq; obediētiam peregrinatio aut corporis aut voluntatis. In his enim duabus virtutibus, veluti in aureis pennis ad cœlum impigre se sancti viri anima sustollit. De qua spiritu sancto
Psal. 54. afflatus quidam fortasse concinit. Quis dabit mihi pēnas sicut columbæ, & volabo & requiescam? per actiuam & per 1. contemplationem & humilitatē. Ne ipsum qui fortissimorum bellatorum habitū, negligenter prætereundum existimemus. Vt illi clypeum teneant fidem, scilicet ad Deum atque ad exercitationis suæ magistrum, per ipsum, vt ita dixerim, omnem infidelitatis, omnemq; præuaricationis cogitationem repellentes. Gladiumq; spiritus assidue vibrent, voluntates suas omnes sibi propinquantes necaturi. Loricasq; ferreas patientiæ scilicet ac mansuetudinis se induant, per quas omnem contumeliam ac aculeum, sermonisq; iaculum repellant. Habeant & galeam salutis orationis partis 2. spiritalis præsidium. Stent præterea non vinctis pedibus, sed alterum quidem ad ministeria prætendant, alterum vero fixum in orationibus atq; immobilem teneant. Obedientia est animæ propriæ perfecta abnegatio, per corpus certius ostensa. Aut forte versa vice, obedientia est mortificatio mēbrorū in viuente animo. Obedientia est 3. inexaminatus atq; indiscussus motus, spontanea mors, vita curiositate cārens, securum periculum,

lum, immeditata ad Deum excusatio, metus mortis contemptio, tuta nauigatio, confectum dormiendo iter. Obedientia est sepulchrum voluntatis, & excitatio humilitatis: nihil resistit, nihilq; discernit, mortuus 4. in bonis aut ijs quæ videntur malâ. Nam qui pie animam suam mortificauerit, securus pro omnibus rationem reddet. Obedientia est discretionis 5. depositio inter diuitias discretionis. Initium quidem mortificationis vel mẽbrorum corporis vel animæ voluntatis labor est. Medium verò interdum labor, interdum requies. Finis autem iam omni motus perturbatione, omniq; laboris sensu vacat. Tunc demum labore & dolore fatigari deprehenditur, viuẽs hic beatus mortuus, cum se animaduerterit volũtati propriæ obtemperasse, metuens. s. propriæ voluntatis 6. onus. Quicunq; ad intellectualis congressionis stadium exire conamini, quicunque iugum Christi tollere super ceruices vestras cupitis, & sarcinam vestram alterius collo imponere satagitis, quicunq; venditiones 7. vestras sponte scribere curatis, vt pro illis in æternam libertatem conscribamini, quicunq; aliorum manibus subiati, & natantes mare hoc magnum traijcitis: scitote quod breuem quandam & asperam viã pergere conamini, in qua vnus & solus latet error, quem Græci ἰδιορυθμίαν, nos suimet moderationem dicere possumus, cum. s. quisq; sibi idoneus ad se regendum & moderandum videtur. Quem qui effugerit, ad eã quæ honesta & spiritalia sunt, ac diuinæ maiestatis oculis gratissima, fereante veniet quam ire cœperit. Obedientia est enim nunquam sibi, ne in his quidem quæ vidẽtur optima, vsq; ad consummationem vitæ credere. Cum igitur ceruicem nostram in domino inclinare atque alteri credere desiderio acquirendæ humilita-

militatis,ac propriæ ſalutis inſiſtimus, ante huius militiæ ingreſſum, ſi qua in nobis eſt calliditas & prudẽtia, gubernatorem cautiſſimè examinemus & diſcernamus,atq; (vt ita dixerim)tentemus,ne forte nautam pro gubernatore, languentem pro medico, vitioſum pro vitijs carente:poſtremò,infeſtum pelagus pro placidiſſimo portu ignari deligamus,nobisq; ipſis paratum,promptumq; naufragium conſtituamus. Cum verò pietatis & obedientiæ ſtudium fuerimus ingreſſi, minimè iam optimum inſtitutorem noſtrum in aliquo penitus dijudicare licebit,etiam ſi in illo(homo enim eſt)modica aliqua delicta animaduertimus.Si verò alias fecerimus,nihil nobis obedientia prodeſſe poterit. Neceſſe omnino eſt, vt qui fidem certam & immobilem ad magiſtros ſuos habere cupiunt, eorum recte facta profundo corde hauriant, eaq; indelebiliter memoriæ commendent, vt cum dæmones infidelitatem ꝛ. aduerſus eos vllam noſtris cordibus inſerere conati fuerint, ex his quæ memoria tenemus,illorum ora abſtruamus. Quanto enim fuerit in corde viridior fides,tãto corpus ad officia omnia & miniſteria prõptius occurrit. Qui verò per infidelitatẽ offenderit,lapſus eſt. Omne enim q̃ fidei caret fundamẽto, peccatum eſt. Cũ tibi cogitatio ſuggeſſerit, vt prælatũ, aut dijudices aut dãnes, ab ea non ſecus q̃ à fornicatione deſili. Neq; prorſus huic ſerpẽti requiẽ præſtes, nõ locũ, non ingreſſum,non initiũ,loquere ad huiuſmodi draconẽ,atq; eum his verbis neceſſe:O malignißi me ſeductor nõ ego ducem meũ iudicandum ſuſcepi,ſed ille me:nõ ego illi⁹,ſed ille mei iudex eſt. Arma quidẽ iuuenum,pſalm.cãtus,murum veroorationẽ; lauacrum aũt mundiſſimas lachrymas eſſe patres diffiniunt. Beatam vero obedientiam,

confeſ-

confeſsionē, qua ſine viotioſorū nemo Deū videre merebitur. Qui ſubiectus eſt atq; alterius paret imperio, ipſe aduerſus ſeipſum ſententiā fert. Nā ſiquidem ꝑpter Deū perfecte obedierit, etiā ſi non perfectè obtēperare videatur, omni iudicio ſe exuit: Quod ſi in quibuſdā ſuam implere voluntatē voluerit, etiā ſi obedire viſus fuerit, ipſe ſibi onus luit vel addicit. Quē tamen ſi ꝑlatus arguere nō deſtitit, rectiſsimè omnino fecit, ſi aūt tacuit neſcio q̄d inde dixerim. Qui in ſimplicitate dño ſubijciuntur, felicē curſum peragunt, dū non per ſuꝑſtitioſas cauillationes in ſe dæmonū verſutias irritāt. Ante omnia verò culpas noſtras ꝑclaro iudici noſtro ſoli cōfiteamur, omnibuſq; ſi ita ille iuſſerit cōfiteri, parati ſimus. Nā in lucē educta vulnera nunq̄ in deterius ꝓficient, ſed ſanabūtur. Cū in cœnobiū q̄dam deueniſſem, aliquādo, animaduerti iudicis, paſtorisq; optimi terribile iudiciū. Nā dū illic morā traherē, cōtigit quendā ex latronū ordine ad monaſticę cōuerſationis gratiā venire. Quē optimus ille paſtor, peritiſsimusq; medic⁹ per dies VII. quieti omni perfruui iuſsit, vt monaſterij ſtatū, normāq; oēm perſpiceret. Poſt diē verò VII. ſeorſum accitū paſtor interrogat: Num ſibi cēſeret optimū, cum illis vna habitare. Cū vero illū ſibi cū omni ſinceritate annuētis voce reſpondiſſe cerneret, Rurſum: quid in ſeculo iniquū operatus eſſet, interrogat. Poſtq̄ ergo illū ſibi prōpte & rationabiliter omnia cōfeſſum vidit, iterū ad illū tentandi gratia, dicebat: Volo, inquit, vt hęc omni cœtu fratrū aſtante cōfitearis & detegas. Ille reuera ſua deteſtās ſcelera, omniq; cōfuſione calcata indubitāter id ſe facturū pollicit⁹ eſt. Et ſi vis, inquit, etiā in Alexādriæ ciuitatis medio id faciā. Deinde collectis in eccleſia paſtor omnibus ouibus ſuis (erant

autem

autem in numero CCXXX. Cum consummarentur diuina mysteria (erat enim dies dominicus) lecto Euangelio inferri iam reum illum nihil contra querentem iubet, quibusdam illum ex fratribus trahentibus, modicęq; verberãtibus, vinctum post terg a man⁹, asperrimoq; cilicio amictum, conspersumq; cinere caput prę ferẽtem, adeo, vt ex ipso aspectu oẽs stupefacti, protinus exorto gemitu ingẽti proclamarent ac mugitum redderent. Neq; enim quisquam illorum quid fieret sciebat. Cum vero iam ecclesiæ ianuis appropinquaret, magna illum & terribili voce compescuit sacrum illud caput clementissimi iudicis: Sta, inquiens, es enim indignus vt huius loci limẽ attingas. Tum ille pastoris voce percussus, quæ ad illum ex intima veri medici, sapientissimaq; ratione sonuerat, videbatur enim sibi vt, nobis postea sub iureiurando firmabat, non vocãtis hominis, sed terribilis tonitrui vocem audiuisse, tremebundus & omnino pauore turbatus in faciem protinus corruit. Cum vero iaceret humi & pauimentum madefaceret lachrymis, permittitur ab admirabili medico, qui cũcta ad illius salutem moliebatur, formamq; salutis ac certissimæ humilitatis omnibus dare cupiebat, cũcta quæ gesserat singulatim & per species dicere. Ille vero cum horrore ingenti omnia singulatim confessus est, quæ audiens omnis cœtus penitus exhorreret. Non tantum quę per corpus præter naturam, ac secundum naturam in irrationabilibus & mutis animantibus deliquerat, verumetiam veneficia & homicidia, &c. quæ audire aut scripturæ tradere fas non est, omnino nihil reticens. Confessum igitur, statim tonderi, fratribusq; aggregari permisit. Ego vero sancti illius admiratus sapientiam, seorsum interrogaui illum secretius. Cuius rei gratia tam peregri-

peregrinã iudicij formam exhibuisset? Ille aũt vt verus medicus duarũ rerum gratia. Primũ quidẽ, vt confitentem per præsentem, temporalemq; cõfusionem æterna confusione liberarem, quod & factum est. Neq; enim ex pauimento surrexit ô Ioannes quin peccatorum omnium remissione potius est. Neq; vllo huius rei scrupulo velim moueaaris. Nam vnus ex fratribus, qui illic aderant mihi procerum quendam ac terribilem se vidisse asseuerauit, conscriptam cartam & calamum tenentem, & cũ frater ille humi prostratus peccatũ confitens pronũtiaret, hoc ille calamo delebat, & merito sane: dixi, inquit, pronunciabo aduersum me iniquitatẽ meam domino, & tu re. impietat. cor. mei. Secundo sane, quia habeo nonnullos qui peccata quidem necdum confessi sunt. Quo circa iam & illos ad cõfessionem hoc exemplo prouoco, qua sine nullus remissione potietur. Et alia igitur plurima admiranda & memorabilia in illo dignissimo, semperq; memorãdo & grege & pastore perspexi, ex quib⁹ plurima vobis referare animus est. Permansi enim apud illos tempus non modicum, illorum assiduè conuersationem ac viuendi gen⁹ explorans. Stupens quomodo terrestres illi cœlestes angelos imitarentur. Charitatis quidẽ omnes sibi inuicem indissolubili vinculo cõstringebantur. & quod est omnino mirabilius, nulla apud illos inepta cõfidentia, null⁹ ociosus sermo deprehẽdi poterat. Obseruabant vero id cautissime, vt in nullo fratris vulneraretur conscientia. Quod si qs inter eos quenquam odisse inueniretur, hunc pastor vt damnatitium ad separatũ huiusmodi reis monasterium veluti in exilium mittebat. Maledixerat aliquando vnus ex illis proximo suo, quem protinus pater sanctus eliminari iussit, æquum

Psalm. 31.

non esse asserens in monasterio visibilem atq; in-uisibilem diabolum perpeti. Vidi ego apud sanctos illos res maximè sanè vtiles atq; admiratione dignissimas, fratrum cœtum in vnum collectum, Christiq; charitate deuinctum, in vtraq; vita, actiua. s. & contemplatiua mirabilem: adeo enim seipsos singuli diuinis rebus exercebant, vt fere nihil opus haberent à patre admoneri, sed se inuicem vltro ad diuinam euigilationem excitarent. Erāt enim statutæ illis & meditatæ & solidatæ sanctè quædam & diuinæ exercitationes. Nam si quādo contingeret, vt eorū aliquis absente abbate quicq̄ maledici aut aliàs noxij vel ocioſi sermonis loqui cępisset, occulto nutu latenter eū frater alius gratuitatis admonens, illum à cœpto sermone retrahebat. Quod si ille fortassis minus animaduerteret, iam qui admonuerat prostrato ante illum toto corpore abibat. Si quid vero necessario loquēdum erat, omnis illorū collocutio, iugis erat mortis collocutio vel admonitio, æterniq; iudicij cōsideratio. Non præteribo silentio coci monasterij illius admirabilem, singularemq; virtutem. Cum enim illum animaduerterem in tam frequenti, perpetuoq; ministerio, iugiter secū habitare, gratiamq; possidere lachrymarum, oraui supplex, vt mihi, quonam modo meruisset istiusmodi gratiā, reuelare dignaretur. Qui tandem precibus fatigatus meis, ita respondit: Nunquam me hominibus seruire arbitratus sum, sed Deo & indignum mepsum quieti omni iudicans: ex huius ignis contemplatione sempiterni incendij, iugi memoria compungor. Aliud iterum singulare virtutis illorum genus referre placet. Nam ne ad mensam quidem sedentes à spiritali opere cessabant. Cæterū signo quodā, nutuq; incognito occulte in animo orationis se-

onis semetipsos, beati illi viri admonebãt. Neq; verò ad mensam solũ residêres, hoc eos facere animaduerteres, verum & cum sibi obuiarent, cum simul conuenirent, id faciebant. Porro si quis ipsorum in aliquo vnquam deliquisset, videres fratres alios notis omnibus ab illo flagitare, vt sibi curã reddendæ patri rationis relinqueret, atq; ab illo debitam increpationis vehementiã perpeti sineret. Quod tamen discipulorum opus maximus ille vir cum explorasset, leuiore iam increpationis genere vtebatur, sciens eũ qui corripiebatur insontem esse. Neq; tamen quis proprie deliquisset ingrebat. Quando verò apud illos locũ inueniret, aut ocioſi sermonis, aut scurrilitatis memoria. Si quis aũt ex illorum numero aduersus fratrem contendere vnquam cœpisset, præteriens alter aduoluebatur illorum genibus, sicque iracundiæ motum mitigabat. Quod si seruare illos iniuriæ memoriam sensisset, rem protinus ad eum referebat, quĩ post abbatem secundus monasterij in regimine præerat, eosque ante occasum solis in gratiam reuocare nitebatur. Sin verò illi obdurati amplius exasperarentur, aut cibum sumere vsque ad reconciliationem non permittebantur, aut certè monasterio expellebantur. Laudabilis sanè, memorabilisque diligentia, ex qua fructus vberrimus gigni ebatur atque nascebatur. Plurimi apud sanctos illos viros deprehensi sunt actu & speculatione, districtioneque & humilitate mirabiles. Videres in eis terribile quoddam, angelicumque spectaculum, senes canicie verẽdos, augustiore facie, infantium in morem ad obediendum semper paratos, huc illucque discurrere, gloriamq; sibi maximam per humilitatem comparare. Vidi illic viros L. fere annos in obedictiæ certamine egisse,

à quibus cum addiscere orarem, quā ex labore isto consolationem, quē profectum inuenissent. Alij quidem in abyssum humilitatis iam se peruenisse dicebant, per q̄ bellum omne semper excluderent ac superarēt. Alij sensum oēm laboris & doloris in maledictis & cōtumelijs se p̄fecte exuisse dicebāt. Vidi alios ex illis æternè memorādis viris, angelico aspectu, venerandaq; canicie ad profundissimā innocentiam, simplicitatemq; sapientiæ plenissimam, summa alacritate propositi, deique adiutorio quæsitam, nō irrationabilem quandam & insipidam, vt in seculi senibus contingit (quales deliros vocare solent) peruenisse, extrinsecus quidē mites totos, blandos, placidos, lætos, nihil fictum, nihil negligens, nihil adulterinum in suis verbis aut moribus habentes. rem quidem quæ in paucis inuenitur. Interius vero in anima Deum ipsum ac prælatum infantum in morem ambientes, mētisq; aciem aduersus dæmones & vitia audacem, firmissimamq; intendentes. Deficiet me vitę meę tempus, ô sacrum caput & Deo dilecta congregatio, si voluero beatorum illorū virtutes & ad cœlum vsq; pertingentem vitæ sanctitatem enarrare. Sed tamē existima nos potius in illorum sudoribus ac laboribus sermonem hunc nostrum exornare, quo acrius ad huiusmodi grātam Deo imitationem excitemini, quam proprijs, vilibusq; monitis. Nam absq; vila cōt ouersia id quod deterius est à præstantiore adornatur. Illud autem in primis rogo vt nihil nos fictum scribere existimetis. Solet quippe infidelitas corrumpere vtilitatem. Igitur ad ea quæ cœpimus rursus accingamur. Vir quidam Isidorus nomine, Alexādrię ciuitatis primarij, in ipso cœnobio ante hos annos seculo abrenunciauit, quem & ipse illic videre

meruli

merui. Hunc pastor ille mirabilis susciens, aspectuq; ex ipso asperum quendam & intractabilem, superbumq; ac seculi dignitate tumidum, conijciens humana arte dæmonum fastum sapientissime deiecit, aitq; ad Isidorum: Si reuera Christi iugum tollere decreuisti, volo vt ante omnia te obedientiæ laboribus exerceas. Cui ille sicut, inquit, fabro ferrum subiectum est. Ita & ego o sanctissime meipsum obedientiæ expono. Quo ille responso, gratissimoq; exemplo curatus, cõtinuo Isidoro exercitij manus admouit, vt ferro: volo, inquiens, frater ante monasterij ianuam existas, omniumq; ingredientium & egredientium prouolutus genibus dicas. Ora pro me pater, quoniã peccator sum. Sic autem ille obediuit sicut angel⁹ domino. Itaq; cum septem annos illic peregisset, atque ad profundissimam humilitatem, compunctionemq; peruenisset: voluit pater post incomparabilem viri tolerantiam, cuius superiori tempore aptum documentum dederat hunc fratrib⁹ connumerare. Et vt reuera dignissimum, etiam ordinatione honorare. Verum ille plurimis multorum & meipsius precibus apud patrem egit, vt ibidem illum sineret, sicut hactenus fecerat degere, cursumque suum perficere: intelligens, neque obscure his verbis significans, finem suum iam ac vocationis diem imminere. Quod & factum est. Nam cum in ipso ordine illum permanere magister permisisset, post decimũ diem per abiectionẽ & ignominiã gloriosissimè migrauit ad Christũ. Postq; septimũ dormitionis suæ diem ianitorem quoq; monasterij assumpsit. Dixerat enim ei beatus ille, pollicituq; fuerat, q⁹ si post excessum suũ confidentia ad dominũ frui mereretur, inseparabilis ille sibi comes fieret, idq; celeriter. Quod &

factum est, vt certissimè nobis meritorum eius & perfectæ obediētiæ sacræq; ac diuinæ humilitatis esset indicium. Interrogaui ego (cum adhuc superesset) magnum hunc preclarum virum, q̄ exercitationē mens eius habuisset cum ad portā moraretur. Neq; abscondit à me cum prodesse mihi cuperet, memorabilis ille ac dulcissim⁹ pater: Initio, inquit, hoc existimabam q; pro peccatis meis essē venditus. Vnde cum amaritudine summa & violentia & sanguine prouoluebar omnium pedibus: impleueram vix annū cum sine mœrore iam ac tristitia id faciebam, mercedem adeo tolerantiæ expectans. Impleto autem rursus anno alio, toto affectu cordis indignū meipsum existimare cœpi conuersatione monasterij, patrumq; aspectu & contubernio, diuinorumq; participatione sacramentorum, indignum item qui in alicuius faciem intenderem. Quo circa defixis in terra luminibus, nec ab oculis discedente animo, intrātes atq; exeuntes vt pro me orarēt, deprecabar. Cum ad mēsam aliquando consedissemus, summus ille magister inclinans suum sanctum os in aurem meam, vis, inquit, tibi ostendam in extrema profundaq; canicie diuinum sensum atq; prudētiam? Cumq; id summis precibus orarem. Aduocat ex proxima mensa quendam Laurentiū nomine, qui XL. ferè & VIII. annos in monasterio degerat, sedensq; erat sacrarij presbyter. Qui cum venisset atq; abbati genibus flexis astaret, ab illo quidē benedicitur. Sed cum surrexisset nihil illi penitus dixit, sed sic ante mensam sine cibo stare permisit. Erat aūt tūc prandij initium. Itaq; prolixam horā atq; fortasse duas immobilis stetit, adeo vt ipse quoq; erubescerem. Neq, in illius faciem intueri pr̄ verecundia possem. Erat enim canus totus, octogesimumq; iam

iam agebat ætatis annum. Manſit autem ſine reſponſo vllo vſque ad refectionis finem. A qua cum ſurgeremus mittitur iam à ſancto illo, vt memorato Iſidoro diceret XXXIX. Pſalmi initium. Non omiſi ego, vt ſum verſutiſsimus, quin ſenem illum tentarem. Itaq; cum eum poſtea interrogarem, quid aſtans cogitaſſet? Chriſti, inquit, imaginem paſtori impoſui, neq; enim ab illo hoc penitus præceptum exiſſe, ſed à Deo exiſtimaui. Quare ô pater Ioannes non coram menſa hominum, ſed coram altari diuino aſtare me putans orabā. Nullamq; penitus malignam cogitationē aduerſum paſtorem admittebam, pro ſyncera in illum fide mea & charitate. dictum eſt enim, charitas nō cogitat malum. Sed & illud ſcito pater. quod cū quis innocentiæ ac ſimplicitati ſe omnino dediderit, nullum iam maligno contra ſe aut tempus aut locum dabit. Reuera aūt qualis erat ille iuſtus rationabiliū pecorum pater, ac per Deum paſtor, talē eriā habebat à Deo ſibi traditū monaſterij diſpenſatorem pudicum & moderatum, vt quis alius: mitem verò, vt admodum pauci. In hunc aliquando ad cæterorum vtilitatem magnus ille inuectus eſt abſq; vlla cauſa, iuſſtq; de eccleſia proijci: intempeſtiue ſane. Ego cū ſcirem eum eius criminis, q̄ ſibi pater obiecerat inſontem, ſeorſum magno illi diſpenſatoris commendabam innocentiam. Ad quem & ille ſapientiſsimè. Scio, inquit, pater, ſed ſicut crudele eſt ex ore famelici infantis panem rapere, ita & ſeipſum & operarium lædit, qui animas ſuſcepit regendas, niſi illi coronas, quantas illum ſuſtinere poſſe nouit, horis ſingulis prouidere ſatagit, ſiue per contumelias, ſiue per ignominias, ſiue per obiectiones, ſiue per ludibria. Tria enim maximè cauenda cōmittit. Primum, q̄ ipſe increpationis

1. Cor. 13.

pationis mercede priuatur. Secundum, quod alijs ex alterius virtute prodesse posset id agere mittit. Tertium vero quod est grauissimum quod ij non nunquam qui videntur esse probatissimi & laboris patientissimi, si ad tempus negligantur atque iam vt virtutibus præditi à prælato non corripiãtur, siue probris atque iniurijs afficiantur, ea quæ in eis inerant modestia & tolerantia destituentur. Nam & si bona & frugifera, pinguisq; terra est, cõsueuit tamen aquæ. i. ignominiæ defectꝰ illam in fructuosam, ac syluestrem efficere, spinasq; fornicationis & noxiæ securitatis in ea germinare: Hoc
1. Tim. 4. non ignorans magnus ille Apostolus Timotheo scribit: Insta, inuehe, argue illos opportũe, importune. Ego cum illi spectatissimo duci adhuc resisterem, infirmitatemq; ætatis huius allegarem, vtque plurimi fere frustra increpiti, imo & fortasse non frustra à grege abrumperentur. Ita rursum obiectioni meæ, sapientiæ domicilium occurrit: Anima, inquit, quæ propter deum pastori fide & charitate deuincta est, vsque ad sanguinẽ sustinens nunquam recedet. Et maximè si antea ab ipso in
Roma. 8. suis vulneribus fuerit adiuta, solatioq; & beneficijs affecta, memor illius, qui dixit: Neq; angeli, neque principatus, neque virtutes, neq; creatura vlla à charitate Christi nos separare poterit. Quę autem ita colligata & solidata agglutinataq; nõ fuerit, mirum valde si non frustra in loco moram facit. Non enim veræ, sed fictæ obedientiæ annexa est. Nec sane magnus ille vir spe sua frustratus est, sed direxit & perfecit atque obtulit Christo immaculatas hostias. Audire libet sapientiã dei, admirariq; in vasis fictilibus inuentã. Admirabar ego illic pſens nouiter ex seculo venientium fidem & tolerantiam atq; in ignominijs & contumelijs &

aliquandǫ

aliquando etiam persecutionibus insuperabilem patientiam, quas non tamen ab abbate, sed ab ijs quoque qui longe inferiores erant perpetiebātur. Itaque ædificationis gratia quendam ex fratribus sciscitatus sum, qui annos XV. in monasterio egerat, Abbacyrū nomine, quem maxime affici iniurijs fere ab omnib⁹ videbam. Nonnunquam vero etiam à ministris ex mensa fugari. Erat enim frater ille naturaliter linguæ aliquantulum incontinens, dicebam itaq; ad illum: Quid est frater Abbacyre, q⁹ te quotidie à mensa expelli video, ac nō nunquam dormire incœnatum? Qui ad hæc ita respondit: Crede mihi pater, probāt me patres mei, vtrum monachus esse cupiam, non autem vere id faciunt. Quam ego patris aliorumq; intentionē non ignorans, leuissime ac sine vlla molestia omnia tolero. Et ecce XV. iam annum ego istud cogitans sicut & ipsi, quando monasterium intraui, dixerunt mihi quod vsq; ad XXX. annū renunciātes probare solerent. Et recte quidem pater Iohannes. Sine probatione enim aurum non perficitur. Hic igitur egregius Abbacyrus secundo anno postquam adueneram migrauit ad dominū in monasterio hoc, patribus cum deficeret dicens: Gratias ago domino & vobis patres, quod me ad salutē meam tentastis iugiter, hac enim ex causa immunis à tentatione dæmonum hactenus mansi. Quē etiam tanquam confessorem, & cum his qui illic obierant sanctis dignissime æquissimus pastor sepeliri iussit. Detrimento non minimo afficio probitatis æmulos, si virtutem certamenq; Macedonij, qui primus erat monasterij diaconus, monumento silentij sepeliam. Hic dilectus domini aliquando imminente Epiphaniæ sanctę solennitate, abbatem ante duos dies obsecrat, vt se propriæ

necessitatis gratia ad Alexãdriã proficisci sineret. Citius tamen se ob diei festi ministerij præparationem rediturum spondens. Igitur infestus bonis omnibus diabolus, diacono impedimento fuit, vt dimissus ab abbate ad monasterium die sacro sanctæ solennitatis non rediret. Igitur post diem vnũ peractæ festiuitatis, reuertentem abbas amouit à monasterio, atq; in vltimo incipientiũ constituit ordine. Suscepit bonus patientiæ diaconus, fortissimusq; tolerantiæ archidiaconus patris verbum, ac sententiam adeo absq; mærore, vt quasi non ipse, sed alius videretur increpatus. Igitur cum in tali ordine dies XL. peregisset, rursus illum ad pristinum gradum reduxit sapientissimus pater. Quẽ item post vnum diem archidiaconus obsecrat, vt se in eadẽ ignominię humilitate restituat, deliquisse se graue quoddã atq; infandum in ciuitate asserens. Sciens autem sanctus hunc non vera prosequi, sed humilitatis gratia hoc inquirere, cessit pater honesto desiderio. Vidisses caniciem venerãdam degere in incipientium ordine, syncere omnes vt pro se orarent, deprecantem. Cecidi enim, aiebat, in fornicationẽ in obedientiæ. Mihi tamen humili reserauit hic magnus Macedonius, cui⁹ rei gratia ad hanc propositi humilitatẽ ita sponte accurisset. Nunq̃ enim, inquit, ita me bello omni leuigatum sensi, diuiniq; luminis dulcedinẽ in meipso vidi. Atqui naturæ angelorũ est non cadere, vt aiunt quidam, forte nõ valentiũ: homini vero cadere, rursumque cum hoc contigerit surgere, dæmonum vero cum semel ceciderint nunquam penitus resurgere. Is aũt cui monasterij dispensatio tradita erat hoc mihi enarrauit: Iuuenis, inq̃t, cum essem atq; in cura animaliũ degerem, contigit vt in grauissimam animæ ruinam præcipitarer,

rer, mihiq́ue consuetudò erat nihil vnquã in cordis fouea tectum seruare. Igitur apprehẽsa cauda (quam finem operis appello) medico mox facin⁹ meum denudaui. Qui serena facie subridens, leuiterq́ue maxillam meam feriens, abi, inquit, fili, ministeriumq́ue tuum, vt prius exequere, nil penitus metuens. Ego itaque fide firmissima roboratus, paucisq́ue diebus sanitatis meæ certior factus, viam meam gaudio simul & tremore plenus currebam. Habet omnis creaturæ ordo, vt aiunt quidam, differentias plurimas. Itaque quoniam & in illo fratrum cœtu erant profectuum, sentẽtiarumq́ue differentiæ. Si quos forte pater sanctos ostentationi studere denotasset, cum seculares ad monasterium veniebant. hac eos arte curabat. Cõtumelijs illos in conspectu aduentantium afficiebat, ministeriaq́; illis ignobiliora iniungebat: Quo illi increpationis genere ita sanabantur, vt iã si qui ex seculo ad monasterium veniissent, aspectum eorũ cursu fugerent. Eratq́ue iucundum spectaculum videre ipsam inanem gloriam seipsam persequentem, homines autem fugientẽ. Noluit me dominus ex eo monasterio absq́ue viatico orationum sancti cuiusdam viri demigrare, assumpsitq́ue inde septimo die antequam proficiscere virum per cuncta mirabilẽ, Mennã nomine, secundũ post abbatẽ in monasterij regimine, qui annos iam quinquaginta & nouẽ egerat in monasterio, omnemq́; cœnobij administrationẽ exercuit⁹ fuerat. Tertia igitur die ¹⁰ celebrantib⁹ nobis pro dormitione tãti patris officium consuetũ, subito locus ille vbi sãcti viri corp⁹ iacebat, mirabili odoris fragrantia impletus est. Permisit igitur magnus ille loculũ, in quo repositũ erat corpus, detegi. q⁹ cũ factũ esset vidim⁹ oẽs ex illius preciosissimis plãtis, veluti ex duo-

bus

bus fontibus vnguenti manare ſuauitatem. Tunc ad oēs monaſterij magiſter conuerſus, videtis, inquit, vt fatigationem eius ac laborū ſudores quaſi reuera vnguentum precioſiſſimum oblati, ſuſceptiq; deo ſunt. Multas quidē & alias huius beatiſſimi Mennæ virtutes nobis loci eiuſdem patres referebant. Dicebant vero & iſtud quod volens aliquando inſignem illius pater monaſterij probare patientiam, reuerſum ad monaſterium, proſtratumque abbati & benedictionem ſecundum conſuetudinem ſuſcipere orantem, à veſpera vſque ad 11 collectæ horam ita illum humi iacere proſtratum permiſit. Tunc vero iam illum bene dicens & veluti oſtentationis gratia cuncta facientem, ac impatientiſsimum obiurgans erexit tandem. Sciebat enim ſanctus quam id fortiter ferret, quo circa & iſtud ad cunctorum ędificationem ſpectaculum edidit. Huius vero ſancti Mennæ diſcipulus, qui magiſtri omnia pleniſſime nouerat & de his certiores nos reddere ſolebat. Cum illum curioſius interrogarē an ante abbatē ita proſtratus ſomno depreſſus fuiſſet, aſſeuerabat illum ſic humi iacentē, pſalterium oīe ceciniſſe. Nō omittam ſermonis noſtri coronā & præſenti illuſtrare ſmaragdo. Moui ego aliquādo quibuſdā ex illis fortiſsimis ſenib⁹ de ſolitariæ vitæ quiete quęſtionē, illi vero ſerena ac ſubridēti facie lęto ac placidiſſimo geſtu aiunt ad me. Nos o pater Iohannes terreni cum ſimus, terræ etiam propius vitæ inſtitutum cœpimus; illud cōuenire iudicantes, vt pro menſura infirmitatis noſtræ etiā bella ſubiremus, ſatius eſſe exiſtimantes cum hominibus luctari, qui aliquando quidem efferantur, aliquādo verò manſueſcunt & reſipiſcunt, quam cum dæmonibus qui aduerſum nos ſemper armantur & ſæuiunt,

sæuiunt. Alius vero ex illis rursus sempiternè me morandis viris, cum me in domino plurimum diligeret, meque familiarissimè vteretur, mihi semel placidissimè dixit. Si reuera sapientissimus cum sis, effectum virtutemque verborum sentias eius qui dixit. Omnia possum in eo qui me confortat, si Christum tota animi intentione complexus es, si spiritus sanctus castitatis rore, vt olim in virgine, ita superuenit in te, si virtus patientiæ obumbrauit tibi, accinge sicut vir lumbos tuos obedientiæ linteo, & à quietis cœna consurgens, in spiritu contrito fratrum pedes laua, imo vero abiecta mente fratrum pedibus aduoluere. Statue in cordis tui ianua seueros ianitores & vigiles. Tene insuperabilem atque immobilem mentem in corpore huc illucque distracto. Exerce in membris agilibus ac mobilibus intellectualem quietem. Atque id quod miracula excedit omnia, esto in medio tumultuũ impauidus animo. Restringe insanam linguam, ne ad contradicendum facilè desiliat. Pugna aduersus hanc rabidam dominam dies 12 septuagies septies. Affige in animæ ligno (quã crucem dicimus) inudem 13. videlicet mentem, vt per alternos malleorum ictus, & crepitus percussa ludibrijs, & maledictis, irrisionibusque lacessita, iniurijs affecta, infracta & in nullo læsa seu dissoluta perseuerans, tota lenis & plana immobilisque persistat. Exue te voluntatibus tuis, vt confusionis amictu, atque his nudus, stadium pietatis ingredere. Indue quod rarum & difficilè inueniri potest ad certaminis magistrum immobilem, vel inuiolabilem fidei loricam, quam nulla iam infidelitas dissoluere & violare possit. Contine fræno pudicitiæ tactum impudenter prosilientẽ. Reprime perpetua meditatione mortis oculum,

ne ho-

ne horis ſingulis magnitudines ac pulchritudines corporũ curioſius intueri velit. Refrœna iugi tui ipſius cura curioſum animum, qui dum ſui negligens eſt, fratrem ſemper condemnare vult, omnẽque dilectionẽ & miſericordiæ affectũ ad proximũ ſyncere ſemper oſtende. In hoc enim amantiſ-

Ioan. 13. ſimè pater vere cognoſcent homines quod Chriſti diſcipuli ſimus, ſi in vnũ congregati dilectionẽ habuerimus ad inuicem. Irriſiones horis ſingulis vt aquam viuã bibe. Huc huc rurſus aiebat amicus optimus, accede, hic nobiſcũ vna morare. Nã cuncta quæ ſub cœlo ſunt perſcrutatus iucunda & læta ſanctus Dauid, nouiſsime omniũ hæſitans vel exultans aiebat. Ecce nunc quid bonum aut iucũ-

Pſal. 132. dum? Nihil ſane aliud, quam habitare fratres in vnum. Quod ſi nondum huiuſmodi patientiæ & obedientiæ tã præclaro bono digni ſimus, reliquũ eſt vt infirmitatem agnoſcentes noſtram, procul à certaminis ſtadio in ſolitudine ſtemus, atque huiuſmodi athletas beatos confiteamur eiſque patientiam imprecemur. Victus ſum fateor verbis optimi patris ac præſtantiſsimi magiſtri, qui mihi euangelica, & prophetica authoritate, ac longe amplius ſynceriſsimi amoris iure repugnauerat. Ex quo factum eſt vt ſanctæ obedientiæ, abſque vlla controuerſia iam palmam non inuitus darem. Vnam adhuc perutilem illorum beatorum virtutem memorabo, ac veluti ex paradiſo exiens, ad ineptam rurſus & inutilem ac ſpinoſam orationem noſtram remeabo. Ad orationẽ plerunque ſtantibus nobis, animaduertit pater ſanctus quoſdam inuicem colloquentes, quos ante fores eccleſiæ ſtatuens iuſsit, vt per 7. dies cunctis intrantibus & exeuntibus proſternerentur ſiue clerici ſiue presbyteri fuiſſent. Conſiderans ego

quendam

quendam ex fratribus ad psallendum attentius astantem, atque in principio maxime hymnoū, veluti ad quosdam nutibus suis & facie loquentem, rogabam vt mihi quid sibi mos ille, & nutus ille vellet aperiret: Qui prodesse mihi cupiens, nihilque abscondere decernens: ego (inquit) pater Iohannes cogitationes meas & mentem atque animum colligere à principio collectæ consueui, & coram conuocatis eis acclamare, venite adoremus & procidamus Christo regi ac deo nostro. Eum vero qui parandæ fratribus refectioni præerat, cum curiosius inquirerem, hoc facere animaduerti. Ad cuius latus cum appensum cingulo breuem libellum conspicerem, didici eum quotidie cogitationes suas in eo notare, hasq; omnes nuntiare pastori solitum. Non solum autem illum sed & alios quamplures id facere ibidē prospexi. Erat enim vt comperi patris sancti mandatum. Expulsus est aliquando à patre vnus ex fratribus, qui apud illum proximum suum, vt nugis & loquacitati deditum criminatus fuerat. Qui ad monasterij ianuam septem dies perseuerans orabat vt ingressu, simul & venia potiri mereretur. Quod cum didicisset studiosus animarum custos, nihilque omnino sex illis diebus illum comedisse explorasset, hoc illi denuntiat, vt si habitare omnino in monasterio vellet, statuendū se sciret in pœnitentium ordine. Cū igitur hoc libenter amplecteretur pœnitens, iubet eū pastor ad separatū peccata lugentibus monasterium deduci, quod & factum est. Quoniam vero se obtulit occasio, vt dicti monasterij mentionē faceremus, pauca de illo necessario dicēda sunt. Locus erat vno tantū lapide à magno monasterio distans, carcer appellatus, omni mortali consolatione destitutus. Non illic

vnquam

vnq̃ fumi vapor apparebat, non vinum, non oleũ ad cibum, non aliud quicq̃ prẽter panem & minutata olera. In hoc si qui post supernam vocationẽ deliquissent, ita eos claudebat pater, vt procedere inde nusquam valerent. Non quidem omnes simul, sed seorsum singulos, aut certe multum, duos simul, ibiq; tamdiu morabantur, quo ad eum dominus de singulorum remissione certiorem faceret. Constituerat autem illis, qui præesset loco, magnum & singularem quendam virum Isaach nomine, qui perpetuam fere orationẽ ab his, qui sibi seruandi tradebantur, exigebat. Erant illis etiam ad acidiam vitandam plurima palmarum 14. folia. Hæc vita, hic status, hoc propositum est faciem Dei Iacob reuera inquirentium. Est quidem præclarum labores sanctorum admirari, imitari verò institutа salutem præstat. Porro illorũ conuersationem velle quempiam repente totam imitari, irrationabile est simul & impossibile. Quoties reprehensi mordemur atque angimur, tangat nos memoria nostrorum delictorum, donec violentiam nostram, quam vult à nobis perpeti, intuens dominus, & peccata nostra, & angentem cor nostrum dolorem vna deleat & in gaudium conuertat. Secundum enim multitudinem dolorum meorum in corde meo, inquit, consolationes tuæ lætificauerunt animam meam. Tempore idoneo non obliuiscamur eius qui dicit ad dominum: Quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas, & conuersus viuificasti me, & de abyssis terræ, cum corruissem, iterũ reduxisti me. Beatus qui propter Deum quotidie maledictis & conuicijs lacessitus sibi vim fecerit. Hic enim cum martyribus tripudiabit, & angelis parem confidentiam & gloriam merebitur. Beatus monachus qui

Psalm. 93.

Psalm. 70

qui seipsum omni ignominia omniq; abiectione dignum horis singulis existimat. Beatus qui voluntatem suam ad finem vsq; mortificauit, suiq; ipsius curam omnem atque diligentiam spirituali magistro permisit. Nam ad crucifixi dexteram constituetur. Si quis increpationem siue iustam siue iniustam à seipso abijcit, hic salutem suam abnegauit. Qui verò hanc siue cum labore, siue sine labore suscipit, cito suorum delictorum venia & remissione potietur. Deo eam quam ad patrem tuum habes fidem, synceramq; charitatem in intimis ostende. Et ille hunc occultæ certiorem faciet tui in illum affectus integerrimæq; delectionis, vt tibi post hac vberio i beneuolentia & familiaritate iungatur. Is qui serpentem 15. omnem semper prodere paratus est, certissimæ de se fidei argumentum dedit, qui verò illum in sui cordis latebris occultat, adhuc vagus errat. Si quis amorē suum ac propriam dilectionem, quam ad fratres habet exp orare cupit, tunc inde certior fit, cum se in fratris delictis lugere intentius prospexerit, rursusque in illius profectibus & gratijs lætari. Is qui dum loquitur, verbum suum (quamuis illud sit verum) firmare voluerit, sciat se diaboli morbo ægrotare. Quod si cum suis æqualibus colloquendo id facit, fortasse, aliquando maiorum increpatione curabitur. Sin verò in maiorum & sapientiorum sermone contra sentientium, pertinax in sua opinione perseuerat, humana arte nunquam sanari poterit. Qui in verbo humilis non est, nunquam profectò erit in opere. *Luc. 16.* Nam qui in modico infidelis est, in magno quoque infidelis erit, neque cuiusquam cedet authoritati, frustraq; laborabit, neq; sancta obedientia quicquicquam sibi præter iudicium reportabit. Si

quis conſcientiam ſuam mundiſſimam in patris ſpiritalis ſubiectione ſeruauit, hic iam mortem vt ſomnum, imo verò vt vitam quotidiè intrepidus expectat, certiſſimè ſciens, obitus tempore ſui ipſius, non à ſe, ſed à patre rationem eſſe requirendam. Si quis in domino nulla vi impulſus à patre miniſtrationem ſuſcipit, atq; in ea præter ſpem & expectationem ſuam lapſus in aliquo fuerit, nō ei qui dedit arma, ſed ſibi qui ſuſcepit ruinæ cauſam imputet. Suſcipit enim arma ad pugnandum contra inimicum: conuertit autē ea in cor. Quod ſi coactus id fecit, infirmitatemq; ſuam iniungenti miniſterium prædixit, bono animo ſit, nam & ſi ceciderit non morietur. Neſcio quomodo me pene fugerat, ô amātiſſimi, & hunc vobis apponere ſuauiſſimum virtutis panem. Vidi enim illic obedientes in domino, qui ſeipſos iniurijs & contumelijs atq; ignominijs quotidie afficerent, vt cum illa ſibi ab alijs irrogarentur, hoc exercitio parati inuenirentur, tanq; aſſueti non angi ignominijs. Anima quæ ſemper confeſsionē delictorum meditatur, hoc veluti frœno à peccatis coercetur. Nam quę confiteri detrectamus, ea veluti in tenebris ſine vllo metu perpetrari conſueuimus. Quoties abſente patre eius nobis faciem fingimus, ipſumque nobis aſtare putamus, congreſſumque omnem, aut ſermonem, aut cibum, aut ſomnum, aut aliud quodlibet eiuſmodi quod ſibi ingratum fore putamus, fugimus & auerſamur: tunc reuera obedientiam liberam & minimè adulteram nos arripuiſſe ſciamus. Nam pueri ſegnes & ignaui ex magiſtri abſentia lætantur, quam ardentes & induſtrij ſummum detrimentum ſibi arbitrantur. Interrogaui quendam ex illis probatiſsimis patribus, quomodo obedientiæ virtus humilitatem poſ-

tem posidet. Qui ait etiam si mortuos suscitet gratus obediens, & si lachrymarum posideat donum, etiam si à bellatorum fremitu permaneat liber, omnia penitus spiritualis patris precibus consecutum se arbitrabitur, atque ita ab inani tumore permanebit liber. Quomodo enim in illare efferri, atque gloriari poterit, quam non suo studio vel merito, sed solo patris adiutorio se egisse constanter tenet? Non nouit solitarius huiusmodi virtutis munus. Quippe pius in illo iustis habet inanis tumor, cum sibi suggerit proprio illum labore ac studio virtutes parturi sse. Cum is qui subiectus est duos euaserit laqueos, 17. manebit deinceps seruus Christi perpetuus obediēs. Contendit dæmon obedientiæ deditos, hunc quidem sordidis inquinare humoribus, hos verò duros corde, & præter morem solitum turbulentos aridosque & fructuosos gulæ deditos, adque orationem pigros somnolentosque & tenebris plenos efficere, vt eos ita affectos, veluti qui ex obedientiæ virtute nil proficiant, imo verò etiam retrocant, ab instituto certamine retrahat. Neque enim eis in mentem venire permittit, quod (dum ista quæ videntur optima nobis singulari Dei dispensatione subtrahuntur,) materia nobis profundissimæ humilitatis datur. Repulsus est sæpenumero quorundam tolerantia huiusmodi deceptionis auctor, cum post paululum adhuc isto loquente, alius angelus post modicum astans, altero nos modo seducere nititur. Vidi populos obedientiæ deditos facilè compungi, placidos esse, continentes, studiosos, feruentes, quos patris præsidium bello seruauerat immunes. Quibus astantes dæmones eos iam esse idoneos qui ad solitudinem properarent suggesserūt,

veluti per eam possent ad fastigium summæ ac placidissimæ quietis euadere, his illi persuasi ac seducti atque è portus fida statione, ad pelagi profunda transeuntes, tempestate ingruente, solatio gubernatorum destituti, sordido salsoq; mari miserabiliter absorpti sunt. Necesse est enim cõuerti mare & turbari atq; efferari, vt tunc materiã omnem quã perturbatio & vitiorũ flumina in ipsum deduxerũt, omnemq; putredinem & herbam per eadem rursus in terram deijciat. Inueniemus si diligentius inspiciamus, post feros fluctus maris maximam tranquillitatem sequi solere. Qui patri spiritali, nunc quidum obedit, nunc vero inobediẽs est, is ei comparandus est, qui oculis suis modo co-
Eccle. 34. lirium, modo calcem imponit. Vnus eum, inquit, si ædificet & alius destruat, quid nisi labores acquisierunt. Noli ô fili atq; domino obediens spiritu elationis decipi, neque peccata tua veluti ex persona alterius, magistro denuncies. Neq; enim licet absque verecundiæ rubore ab æterna confusione liberari. Aperi, denuda, detege medico vulnus tuum. Dic age, noli confundi. Meum vulnus est pater, mea plaga, cuius mihi causa fuit non alterius, sed mea negligentia. Nemo huius author extitit, non homo, non spiritus, non corpus, nõ aliud quicq̃, nisi desidia mea. Esto dũ confiteris, habitu specie, cogitatione, vt condemnatus reus, dimissis in terram luminibus: atque si fieri potest magistri aut medici pedes, vt Christi pedes lachrymis riga. Solent nonnunquam dæmones nos, vt aut non cõfiteamur hortari, aut certe, vt hoc veluti ex alterius persona faciamus, siue vt alios quosdam peccati nostri insimulemus auctores. Sicut certum est, consuetudo plurimum vãlet, & cuncta ex ea pendent eamque sequuntur: omnino longè amplius

plius ea valebit in bonis, cum potentissimum habeat adiutorem Deum. Noli ô fili annis plurimis laborans lassescere, donec in te ipso beatissimam inuenias requiem, Quod si te ipsum in initio toto animo ignominijs exposuisti, ne indignum putes adiutori ac magistro tuo tanquam Deo, vultu animoque dimisso culpas tuas confiteri. Vidi enim reos quosque miserabili omnino habitu, vehementioriqúe confessionis & supplicationis vi duritiam ac seueritatem emolliuisse iudicis, illiusque iracundiam in misericordiam conuertisse. Quocirca Ioannes quoque domini præcursor antequam baptismi lauacra donaret, ab accedentibus confessionis humilitatem requirebat, Non quidem vllo eorum ipse indigens: sed eorum saluti modis omnibus consulens. Nec metu vllo, aut magna admiratione teneamur, si etiam post confessionem oppugnamur, præstat enim cum inquinatione carnis, quam cum elatione mentis habere conflictum. Noli citius accurrere, neque cleueris facilè, cum enarrari audis solitariorum, atque anachoritarum patrum vitas, tu enim protomartyris 18. militia incedis. Neque si cadere in conflictu contingit, fraterna ex acie excedendum est. Nam tunc maximè indigemus medico, cum vulnera susceperemus. Is enim qui adiutorio subnixus pedem in lapidem offendit, si adiutorio destitutus esset, non offenderet solum, sed omnino moreretur. Quoties lapsi cecidérimus ocius dæmones acrius instant, ac veluti rationabilem, imo verò irrationabilem occasionem nacti, tunc iam nobis quietem solitudinis suggerunt, ea intentione vt ruinæ nostræ ruinam etiam adijciant Cum se medicus de virium suarum impotentia excusat, tunc ad alium ne- *Matth. 3.*

cessatio eundum est. Nam sine medici peritia pauci curantur. Quis ille erit qui aduersetur ita dissinientibus nobis: eam nauem, quam gubernator optimus ac peritissimus regit si naufragium incidat, omnino perituram si gubernatore destituta esset? Ex obedientia humilitas, ex humilitate verò placida animi trãquillitas nascitur. Quippe in humilitate nostra memor fuit nostri dominus, & redemit nos de inimicis nostris. Nihil igitur dicere prohibet ex obedientia tranquillitatem nasci, per quam finis humilitatis acquiritur. Hæc enim illam inchoat 19. sicut Moyses legem: perficit autem filia matrem, sicut Maria synagogam. Supplicio reuera omni digni apud Deum sunt illi ægroti, qui medici peritiam vtiliter experti, antequam perfectæ reddantur sanitati, hunc deserunt, alterumque illi præferunt. Noli eius manus fugere, qui te obtulit domino. Neque enim alium ita vt illum in vita tua reuereberis. Nequaquam tutum est imperito & gregario militi ad gladiatorium certamen descendere: Ita ne monacho quidem tutum est, ignaro, rudi adhuc & pleno perturbationum, neque in his antea exercitato ad solitudinem contendere: Ille enim in corpore, hic vero in anima periclitabitur. Boni enim (inquit scriptura) sunt duo super vnum. Hoc est bonum est filio vna cum patris adiutorio, per operationem sancti spiritus, aduersus anticipationes, siue viciosam consuetudinem pugnare. Qui cæcum duce, pastore gregem, viæ ignarum ductore, infantem patre suo, ægrotum medico, gubernatore nauem destituit, & fraudat, vtrisque periculum parat. Qui verò sine patris auxilio contra spiritus nequam pugnare nititur, ab illis occiditur. Hi quidem qui ad medicorum tabernas in

Psal. 135.

initio

initio adueniunt dolores ſuos, qui vero ad ſubiectionem accedunt, eam quæ in ſe eſt humilatem notent. Nam illis quidem dolorum leuigatio, iſtis vero ſuæ reprehenſionis adiectio 20. certiſſimum ſignum ſanitatis eſt. Sit tibi conſcientia ſubiectionis ſpeculum, & ſatis eſt. Hi quidem qui in ſolitudine patri ſubiecti ſunt, dæmones tantum aduerſarios habent, qui vero in congregatione ſunt, dæmonibus atque vna hominibus colluctantur. Et priores illi quidem, ex iugi conſpectu præceptoris, diligentius illius mandata cuſtodiunt, ſequentes vero nonnunquam per illius abſentiam ea paululum tranſgrediuntur. Verum ſi ſtudioſi laborumque patientes fuerint, per offenſionum tolerantiam defectum illum copioſiſsimè ſupplent, coronaſque duplices referunt. Omni cuſtodia ſeruemus noſmetipſos. Portus enim nauibus repletus, eas facilè contereac demoliri ſolet, atque maximè illas, quæ ab iracundia, veluti à verme aliquo, latenter perforatæ fuerint.

Dum ſub magiſtri manu ſumus, ſilentio ſupremo ignorantiam ſemper prætendentes nos ipſos aſſuefaciamus. Vir enim tacitus philoſophiæ filius: plurimamque ſemper ſcientiam poſsidet. Vidi eum qui ſubditus erat verbum ex ore magiſtri rapuiſſe, deq; eius ſubiectione deſperaui, animaduertens illum ex eo ſuperbiam potius quam humilitatem acquiſiuiſſe. Omni vigilantia proſpiciamus, omni diligentia obſeruemus, omnique cuſtodia prouideamus, quãdo aut quomodo miniſterium orationi præferendũ ſit. Neq; enim ſane id ſemper faciendum eſt. Attende tibi ipſi quãdo in conſpectu fratrum tuorum aſtas, vt nõ velis eis iuſtior videri in vllo penitus. Duo enim mala

facis, dum & illos ex hoc tuo falso ac ficto studio conturbas, & tibi ex omni loco arrogantiam & superbiam conquiris. Esto animo studiosus ac solicitus, neque id penitus corpore fingens, non habitu, non sermone, non signo, istudque eris si proximum tuũ spernere ac minimum vel minimi existimare quieuisti. Quod si hactenus ad id pronus existis, esto fratribus tuis per omnia similis, neque per elationem dissimilis. Vidi plerunque improbũ discipulum, cum de magistri virtutibus coram hominibus quibusdam loqueretur gloriantem, qui tamen dum sibi ex aliena fruge gloriam videretur acquisisse, ignominiam potius retulit, cunctis ad illum conuersis ac dicentibus. Et quomodo arbor bona ramũ infructuosum tulit? Non tunc nos patientiæ deditos, aut virtuti existimemus, cum patris obiurgationem fortiter tulerimus, sed cum à cunctis hominibus contempti ac verberibus etiam affecti constanter tolerauerimus. Patrem enim idcirco toleramus, quia reueremur, illiq; pro impẽsa nobis cura debitores sumus. Bibe summa alacritate obiurgationes ac irrisiones, à quouis homine tibi propinatas, non aliter, quam aquam vitæ. Potare enim te quærit salubri potione, & per quam omnis animi lasciuia & luxuria purgetur. Nã huiusmodi reuera hastu orietur intima & profunda castitas in anima tua, luxque dei candidissima ex corde tuo non deficiet. Nemo cum sub seipso viderit fratrum cœtum requiescere, in mente sua incautus glorietur. Fures enim iuxta sunt. Recolens recole, quid dominus dixerit. Cum omnia feceritis, quæ præcepta sunt vobis, dicite, serui inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus. Porro qua iudicij subtilitate labores nostros deus examinet, in exitus nostri tempore sciemus. Cœnobium est

Luc. 17.

terre-

terreſte cœlum. Idcirco quaſi angeli miniſtrantes domino affici in corde ſtudeamus. Nonnunquam hi qui eiuſmodi in cœlo ſunt, corde fere lapidei fiunt. Nonnunquam vero per compunctionē moliuntur, vt per huiuſmodi duritiam, elationem fugiant, & per lachrymas, labores conſolentur. Modicus ignis plurimum ceræ molliuit. Modicumq; contingentis ignominiæ omnem ſæpe cordis feritatem, omnem duritiam, omnemq; cæcitatem repente molliuit, obduxit, deleuit. Vidi aliquando duos latenter obſidere, certantiumqúe gemitus, ac labores obſeruando auſcúltare: ſed alter imitandi ſtudio id faciebat, alter vt cum tempeſtiuum cerneret, iſta cum exprobratione publicaret, ac dei famulum à ſacra iſta exercitatione retraheret. Noli præterrationem ſilere, ne ex tui ſilentij improbitate alijs turbationis & amaritudinis author fias. Neque moribus tardus, inceſſuque celer ſis, alioquin turbulentis & inſanis deterior eris. Vidi 21 vt ait Iob, huiuſmodi nonnunquam morum tarditate, interdū vero etiam ex dexteritate animas parere & perire, malitiæque varietatem admiratꝰ ſum. Qui in fratrum medio conſiſtit, non tam ex pſalmorum modulatione, quam ex oratione lucrari poterit. Nam ſæpe ex alterius vocibus & modulationibus, ne virtutem intellectumq; pſalmi conſequi poſſimus, impedimur. Certa tota animi intentione, mentemq; ſemper inquietam ac vagā infatigabiliter contine, teipſum ad te ipm colligēs. Neque enim ab his qui obedientiæ legibus viuūt, orationem ſine vllo cogitationū ſtrepitu quietā requirit deus. Noli triſtari, aut mœrore vllo affici, ſi dum oras ſubtiliſſime inimicus irreperit, animique intentionē clam vt fur auertit, ſed bono animo eſto. dū ſemper lubricam reuocas mentē. An-

gelis enim ſolis datum eſt huiuſmodi non patere furibus. Qui ſibi ipſi latenter perſuaſit, nunquam ſibi ab huiuſmodi conflictu recedendum, vſque ad extremum ſpiritum, imo ſi mille mortes (vt ita dixerim) animæ & corporis immineant, nihil huiuſmodi facile incurret. Nam cordis hæſitatio & infidelitas, locorumque mutatio offendicula ſemper atque calamitates parare conſueuerunt. Qui enim proni ac faciles ad migrationem [22] mutationemque locorum ſunt, improbi omnino iudicantur. Nihil ita boni operis fructus conſuemit obtundere, vt locorum crebra mutatio. Si ignotum tibi hactenus medicū, [23] ſiue medicinæ offenderis tabernam, eſto vt præteriens viator, cunctorumque illic degentium clam experimentum ſume. At ſi ex opificibus & miniſtris quidquam auxilij & emolumenti in tuis ægritudinibus te accepiſſe perſenſeris, maximè vero in tumore animæ, quem euacuare queris, tunc iam ſecurus accede, teque ipſum vende illic humilitatis auro, ſub obedientiæ chirographo, & adminiſtrationis litteris, teſtibusque angelis horum in conſpectu diſrumpe atque conſcinde propriæ voluntatis cartam. Nam ſi huc illucque circumeas, fœdus iam & precium quo te Chriſtus emerat violas. Admoneat te iugiter ſepulchri [24] memoria. Nemo è monumento pregreditur ante cōmunē reſurrectionē omniū. Sin vero exie. int aliqui conſidera quia & mortui ſunt. Quod nos vti ne patiamur dominū intenti oremus. Cū ſenſerint fragiliores quiq; ac ſegniores grauia ſibi imperari, tunc orationes præferre contendunt, cum vero leuiora, tunc ab hac veluti ab igne diffugiunt. Sunt nonnulli qui poſt quā adminiſtrationis officium ſuſceperint, pro cōſolatione & quiete fratris requiſiti, illo ſe abdicāt, atque

atqúe id ei concedunt. Sunt item qui ex pigritia id faciunt. Sũt qui ex inani gloria facere id volũt. Et sunt qui ex alacritate animi. Si te rapuit quodlibet genus viuendi, videsqúe in eo, animæ culũ absq; profectu persistere, desiungi ab instituto quã celerius satage. Verũ is qui probatus est, 25 æque in omnibus probatus est, sicut etiam econtra. Maledictain seculo atq; iniuriæ, multa sæpe difficilia fecerunt. Ita & in religiosis congregationibus gulæ illecebra, ruinã omnem & negligentiam atqúe contemptum operatur. Hanc tu rabidam dominã si subigere volueris, omni in loco placidissimã quietem acquirere valebis. Illa vero si tibi dominetur, extra monumẽtũ, omni in loco periclitaberis. Dominus quidem illuminat cœcos obedientium oculos, ad contuendas magistri virtutes. Idem qúe eos excecat, ne defectus videant, econtra vero bonis omnibus infestus dæmon facere conatur. Sit nobis ô fili forma optimæ subiectionis argentum, quod viuũ dicitur, quod quãlibet in omnia voluatur, manet tamen ab omni sordium commixtiõe liberum. Qui soliciti ac studiosi sunt, seipsos cautissimè attendant, ne dũ negligentiores quosque iudicant, seuerius quam illi condemnentur. Idcirco enim vt reor iustificatus est Loth, qui cum in flagitiorum medio versaretur, nunquam illos penitus iudicasse deprehensus est, Semper quidem conseruandus est quietus animus, atque ab omni perturbatione liber, sed attentius tamen cum domino psalim⁹. Student enim maxime dæmones perturbationibus orationem nostram impedire atq. demoliri. Is reuera minister idone⁹ censetur, qui cũ hominibus corpore assistat, mente tamen per orationem cœlos pulsat. Iniuriæ quidem atque contumeliæ, obiectionesqúe & huiusmodi

Psal. 145.

cætera

cætera in obedientis anima absinthij amaritudini similia sunt, laudes vero honores, glorioſiq; rumuſculi, in his qui talia ſtudioſe aucupantur, in morem mellis ſuauitatem maximam gignunt. Inſpiciamus ergo diligentius naturam vtrarumqúe rerum. Abſinthium quippe omnem inteſtinorum fecem purgare certum eſt, Mel vero bilem augere ſolet. Securè eis credamus in domino, qui curam noſtri ſuſceperunt, etiam ſi quædã imperent, quæ contraria ac ſaluti noſtræ videantur, 26 aduerſantia. Tunc enim fides ad illos noſtra veluti in fornace humilitatis comprobatur. Hoc enim eſt veriſſimæ fidei indicium, ſi contraria quam ſperabam' aſpicientes, præcipientibus abſq; vlla hæſitatione obtemperemus. Ex obedientia vt diximus humilitas naſcitur, ex humilitate diſcretio, vt à magno quoq; Caſſiano, in eo ſermone quem de diſcretione conſcripſit, venuſtiſſimè atque altiſſimè diſputatum eſt. Ex diſcretione verò animo clariſſimum lumen infunditur, ex quo etiam pręuiſio naſcitur. Quis igitur ad hoc tam præclarum iter obedientiæ non læto animo accurrat, cum ante ſe tantam bonorum copiam videat? De hac ſingulari virtute cantor ille optimus aiebat. Paraſti in dulcedine tua pauperi obedienti deus, præſentiam tuam in corde ipſius. Nunquã excidat tibi in tota via tua Maximus ille athleta, qui totis decẽ & octo annis auribus exterioribus nũquam à magiſtro audiuit, Salueris: interioribus vero quotidie audiebat à domino, non quidem. Salueris, quod opratiuum eſt. ac pro incerto ponitur, ſed Saluus factus es: quod firmum ſimul ac diffinitũ eſt. Pleriq; ex obedientium grege, cum facilitatẽ patris animaduertunt, ſenſim dum neſciunt ad ſuas voluntates eorum nutus inclinant. Sciant autẽ huiuſmodi ſe confeſ-

Pſal. 67.

ſionis

tionis corona omnino excidisse. Obedientia est simulationis, proprijq; desiderij omnimoda renunciatio. Sunt qui suscepto imperio, cum imperantis intentionē in hoc parum gratā animāduerterent, id repudiauerunt. Sunt item qui cum idem præsentirent, tamen instanter ac sine vlla hæsitatione obtemperauerunt. Quærendū qui nam ex his religiosius fecerunt. possibile non est, vt diabolus suæ ipsius resistat voluntati, idque tibi persuadēt qui in negligentia viuunt, & in vna solitaria cellula siue in cœnobio perseuerant. Cum vt loco excedamus oppugnamur, fit ea pugna nostræ illic virtutis indicium. Nam si oppugnamur, quis pugnare nos ambigat? Non ero occultator iniquus, nec fraudator inhumanus, vt ea apud vos silēam quæ silere omnino nephas est. Iohannes Opanij Sabbaites vir mihi charissimus, res mihi retulit auditu mirabiles, & memoratu dignissimas. Quod autē is vir perturbationibus & passionibus sit liber, atque à mendatio procul, verboque & operē mundus, cum eius experimentum cœperim, noui pater optime. Hic itaque mihi ista narrauit: Erat, inquit, in monasterio meo, quod est in Asia (inde enim iustus ille aduenerat) senex quidam negligētissimus ac parum moderatus, quod non iudicandi causa, sed veritati studens dico. Huic erat discipulus minor Achatius nomine, quem nescio quo pacto sibi acquisierat, simplex quidem animo ac volūtate, sed sensu ac cogitatione prudentissim⁹. Qui tanta ab huiusmodi sene passus est, quanta (si referre voluero) plurimis forte videbuntur incredibilia. Non enim iniurijs solum atque contumelijs & ignominijs, verum etiam verberibus eum quotidie afficiebat. Erat autem hæc illius tolerātia non sane irrationabilis. Ego igitur cum illum quoti-

quotidie, vt emptitium seruum suprema in arum na degere aspicerem obuians illi sæpissime dicebā: Quid est frater Achati? Quomodo tibi est hodie? Ille vero continuo, nunc quidem liuentem tumidumque oculum, aliquando vero faciem fractam & ceruicem, sæpe ictum caput ostendebat. Ego itaque sciens eum patientiæ operarium, aiebam illi: Bone, sustine viriliter & proderit tibi. Cum igitur egisset annos nouem sub immiti & acerbo sene, migrauit ad dominum, sepultusq; est in patrum cimiterio. Post quinque autem dies abijt ad magnum quendam illic senem Achatij magister, dixitque illi Pater Achatius mortuus est. Quod cum audisset senior, respondit: Vere senex non id mihi persuades. Qui ait: Veni, & vide. Continuo surrexit senex, venitque cum beati pugilis magistro ad cimiterium. Clamauit, tanquam viueret, ad eum, qui vere in beata requie viuebat. Dicens: frater ACHATI: Putas ne mortuus es: Tum vero gratus ille obediens, etiam post mortem obedientiā ostendens magno illi, ita de sepulchro respondit: Et fieri quō potest pater, vt moriatur homo obedientiæ deditus: Tunc senex ille, qui pridie illius magister appellatus fuerat, territus in faciem cum lachrimis cecidit, atque à monasterij abbate petijt, vt sibi iuxta tumulum eius cellulam construere liceret. Illicque iam sobrie vixit, dicens patribus sēper: Homicidium feci. Mihi quidem Patēr Iohannes videtur hunc senem, qui cum mortuo locutus sit, esse magnum Iohannem. Aliud enim quoddā, veluti de alio mihi enarrauit beata eius anima: fuit autem ipse, vt postea certior factus sum, cum id exploraſſem diligentius. Alius quidam (aiebat) in eodem Asiæ monasterio, cuidam mōnacho miti

atque

atque manſueto in diſcipulum eſt datus. Hic cum videret ſe à ſene quaſi honorari, ac præſtari ſibi requiem, quod plurimis periculoſum eſſe ſolet, bene & prudenter excogitat. Obſecrat ſenem, vt illum ab ſe dimittat. Quod idcirco non valde moleſtum fore videbatur, quia habebat ſenior alium diſcipulum. Profectus igitur ab illo eſt, literisque commendaticijs magiſtri, ſiſtitur in quodam Ponti cœnobio. Prima autem nocte, qua cœnobium ingreſſus eſt, vidit quoſdam per ſomnium à ſe rationem exigere. Tandem poſt terribile id horrendumque examen, debere ſe reperit, centum auri libras. Experrectus itaque, viſumque dijudicans, ait: Humilis Antioche (hoc enim erat ipſi nomen) vere graui ære oppreſſi ſumus alieno, plurimaque perſoluenda reſtant. Sic igitur in cœnobio, inquit, permanſi annos tres, obediens omnibus, nihilque diſcernens cum me omnes ſpernerent, atque vt peregrinum iniurijs afficerent. Neque enim erat ibi præter me peregrinus alius monachus. Poſt triennium vero rurſus in ſomnis aſpicio quendam, qui decem debiti mei libras abolitas oſtendit. Expergefactus itaque intellexi viſionem, & dixi: Decem ſolummodo libras proſului, & quando impleturus ſum reliquum debitum? Tunc ad meipſum dixi: Humilis Antioche, ampliore labore & ignominia opus habes. Ex tunc itaque me amentem & fatuum ſimulare cœpi, nihil tamen miniſterij mei penitus omittens. Quocirca in tali me ordine atque alacritate cernentes, immites patres cũcta mihi monaſterij grauia opera iniũgebant. Cũ vero in hoc inſtituto vitæ xiij. annis perduraſſẽ, vidi eos qui mihi antea apparuerunt rurſus ad me venire, totiusque debiti ſolutionem

tionem impletam ex integro ostendere. Cum igitur in aliquo me vexabant monasterij monachi, debiti mei statim reminiscebar, atq; ita fortiter ferebam. Ista mihi sapientissimus Ioannes, veluti ex alterius persona enarrauit, ideoque se esse Antiochum cognominauit. Hic autem fuit reuera, qui chirographum suum per patientiam fortiter conscidit. Qualem verò discretionis gratiam sanctus iste pro suprema obedientiæ virtute adeptus sit, referre libet. Cum aliquando sederet in monasterio sancti Sabbæ, accesserunt ad eum tres adolescentes discipuli illius fieri volentes. Quos continuo hospitio lætissimè suscepit, omnibusq; humanitatis officijs prosequutus est, volens illos ex itineris labore recreare Post diem ergo tertium dicit eis senex: Ignoscite mihi fratres, quia homo malignus sum, nec possum ex vobis quempiam suscipere. Illi verò nihilominus scandalizati non sunt, sciebant enim senis opera. Sed cum maximis precibus, vt se susciperet, obtinere non possent, prostrati iam ante pedes eius obsecrabant, vt vel viuendi normam eis traderet, quo in loco, & quomodo habitare debuissent. Cessit senior, sciens quod cum humilitate ad obtemperandum parati id peterent. Aitque vni: Vult dominus te ô fili in solitarijs locis, cum patre in subiectione persistere. Secundo autem dixit: Abi vende voluntates tuas, & domino da, & tollens crucem tuam persiste in conuentu & cœnobio fratrum, & omnino thesaurum habebis in cœlo. Deinde dicit & tertiò: Assume in animo tuo inseparabiliter, & totâ intentione verbum illud: Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. In intimis viscerib⁹ reconde, abiensque si fieri potest eum exercitationis tuæ in domino ducem ac magistrum

gistrum quære: quo in omnium mortalium natura nullus sit asperior aut grauior, sub quo perseuerans iugiter obiurgationes & irrisiones quotidie, vt mel & lac bibe. Ad quem frater ille inquit: Si huiusmodi negligens fuerit, quid facio pater? Et si fornicari, inquit, illum videris, noli discedere, sed ad teipsum cõuersus dic: Amice ad quid venisti? Tunc aspicies tumorem tuæ mentis dissipari excandescentiamq; mitescere. Contendamus totis viribus omnes qui dominum metuimus, ne in virtutis gymnasio nequitiam nobisipsis acquiramus, malitiamq; & acerbitatem & astutiam, per quæ cursus impeditur noster. Solet enim id contingere, nec mirũ. Quàm diu enim homo aut priuatus, aut nauta, aut agricola fuerit, non vsque adeo aduersus eum inimici regis armantur. At cũ illum à rege sigillum accepisse viderint, scutumq; & gladium & arcum & frameam, vesteq; indutũ militari; tunc maxime aduersus eum insidiantur dentibus, ac modis omnibus necare contendunt. Quo circa non dormiamus. Vidi plerunq; infantes pueros simplicitate ac decore mirabiles, sapiẽtiæ & eruditionis atque vtilitatis acquirendæ gratia ad magistros proficisci, nihilq; inde eruditionis consequi, nisi tantum fastum & nequitiam ex reliquorum contubernio. Qui sensum habet intelligat. Impossibile est, vt qui artem aliquam totis animis addiscunt, non in illa quotidie proficiant, verum alij quidem ex his profectum suum agnoscunt, alij vero dei dispensationem ignorant. Optimus ille trapezita est, qui quotidie vespere lucrũ ac detrimentum omnino computat. Quod scire manifestius non potest, nisi horis singulis in tabulis omnia denotet. Nam cum calculi singulis horis ponuntur, totius diei ratio postmodum clarius ag-

us agnoscitur. Quoties exprobratur & condemnatur stultus, dolet atque angitur, volensque arguenti citius silentium imponere, veniam prostratus postulat, non humilitatis gratia, sed vt ille exprobare desinat. Cum obiurgaris tace, ac susci-pe animæ cauterium, imò vero castitatis lumina-ria. Cum cessauerit medicus adurere, tunc demũ, vt tibi ignoscat, suppliciter obsecra. Nam in illo feruore increpationis, fortasse pœnitentiam non susscipit. Quicunque in congregationibus degimus, aduersus omnia quidem, sed contra hæc duo præcipue vitia horis singulis pugnare debemus, aduersus insaniam ventris, atque iracundiam. Hęc enim in turba fratrum proprijs materijs abundãt. Solet diabolus eis qui in subiectionis humilitate viuunt, virtutum, quas sequi non possint, desiderium immittere, similiter & in solitudine viuentibus, aliena & ad se nihil pertinentia suggerere. Euolue diligenter & explica subditorum reprobo-rum mentem, inuenies illic vagam & variam intentionem, solitudinis desiderium, ieiunij enormitatem, orationis insuperabilis affectum, summum gloriæ contemptum, memoriam mortis indelebilem, perpetuæ compunctionis imaginem, iracundiæ omnimodam sedationem, altissimi silentij, castitatisque excellentissimæ studium. Quibus rebus cum ex dispensatione dei initio carent, nonnulli decepti frustra acceptis studijs desilierũt. Ista enim idcirco ante tempus inimicus eos fecit inquirere, ne perseuerantes, cum tempestiuum esset eis fruerentur. Contra, his qui solitariam vitã delegerunt, seductor astutus obedientium gloriam ingerit, hospitum ac peregrinorum curam ministrationemque, fraternitatis studiũ, contubernij familiaris dulcedinẽ, infirmantiũ obsequia, &c.

quæ

quæ sui studij nō sunt, vt istos quoque sicut & priores versurus ille instabiles faciat. Paucorum reuera est solitudinem, vt dignum est, prosequi, eorumque solummodo qui ad laborum tolerantiam atq; ad auxilium bellorum diuina consolatione recreātur. Pro qualitate autem nostrarum passionum, subiectiones quoq; discernamus ac prompte eligamus. Si te ad libidinem & lasciuiam pronum animaduertis, is te pater exerceat qui ventri indulgere non norit, non qui miraculis coruscet, paratusque sit semper ad suscipiendos peregrinos. Porro si elata ceruice es, feruidus atq; inclemens, non motis ac blandus moderetur. Non eos inquiramus qui futura prænoscunt ac præuident, sed ante omnia penitus humiles, nostrisque ægritudinibus ac moribus atque habitatione congruentibus. Imitare iustum illum Abacyrum cuius antea mentionem fecimus. Et hic enim optimus ac præclarus ad prompte obtemperandum modus est, si semper ita tecum reputes, Tentat te pater. neque vnquam penitus falleris. Si cum iugiter à patre obiurgaris, ampliorem in eum fidem & charitatem assumis, habitat in anima tua spiritus sanctus inuisibiliter, & obumbrabit tibi virtus altissimi. Noli ergo gloriari ac lætari si contumelias & ignominias fortiter toleras, sed iuge magis, quod aliquid omnino dignum contumelia egisti, patrisque animam contra te commouisti. Rem dicturus sum mirabilem, sed vide omnino ne hæsites, cuius habeo sententiæ patronum Moysen: 27 Expedit in deum magis peccare, quam in patrem nostrum. Nam si deum ad iracundiam prouocauerimus, dux noster illum reconciliare nobis poterit. Si vero ducem ipsum perturbauerimus, nullum iam qui nobis

illum proprium faciat habebimus. Quæ vtraquè mihi in vnum recurrere videntur. Inſpiciamus diligenter & diſcamus ſobrieque ac vigilanter attendamus, quid, quo tempore ſeruandum ſit. Non nunquam enim cum à paſtore incuſamur, gratificè tolerare ac tacitè debemus, nonnunquam verò facti noſtri rationem reddere. Mihi quidem in his omnibus ſilendum videtur, quæ nobis vllam ignominiam afferant: lucri enim tempus eſt: in his verò quæ in perſonam alterius redundant, rationem reddendam ob vinculum charitatis atquè inſolubilis pacis. Quicunque ab obedientia deſilierunt, hi tibi poſtmodum vtilitatem eius enarrabunt. Tunc enim in quo cœlo ſtabant agnouerunt. Is qui ad placidiſſimam animi quietem atque ad Deum currit, die omni qua maledicta nō ſuſtinet, ingens detrimentum ſe ſuſtinuiſſe arbitratur. Sicut enim arbores quæ à ventis agitantur, altioribus ſemper radicibus nituntur, ita & qui in obedientia degunt validas atque inconcuſſas animas poſſident. Qui in ſolitudine reſidens agnouit imbecillitatem ſuam, mi gransque ſeipſum obedientiæ vendidit, hic cæcus cum eſſet, ſine labore reſpexit ad Chriſtum. State, ſtate, dicam iterum, ſtate fratres, currentes athletæ, audientes, quid de vobis ille Sapiens clamat: Sicut aurum in fornace dominus, imò verò in cœnobio, probauit eos, & ſicut holocauſti hoſtiam accepit illos in ſinibus ſuis.

In 4. gradum Annotationes.

1 *Alia translatio legit:* & requieſcam in humili cō templatione.

2 Patris, *legendum eſſe videtur: nam & antiqua exemplaria, orationem patris ſpiritualis, habent.*

3 *Inſigni*

3 *Insignis est obedientiæ descriptio: qui enim voluntatem suam perfectè patri alicui spirituali subiecit, ille ad motum vel opus aliquod iniunctum procedens, non discutit neque examinat, quale sit, quod facere iubetur: Ideò & vitam curiositate vacantem, & immeditatam apud Deum excusationem vocat: in nullis enim rebus aggrediendis obediens sollicitus est, aut curiosus: in nullis excusationes aut defensiones Deo faciendas meditatur: scit enim, quoniam sarcinam suã Patris Spirit. collo imposuit, quod & ille pro omnibus rationem reddet. Hoc est quod vetusta translatio, vbi Ambrosius vertit.* [Nam qui piè animam suã mortificauerit securus, pro omnibus rationem reddet] *habet,* Prælatus obedientis reddet rationem pro eo. *Merito igitur obedientiam tutam nauigationem & confectum dormiendo iter (vbi alij apertius,* ire per viam dormiendo, *legunt) appellat.*

4 *Exemplaria Venetijs impressa legunt:* Mortua est *obedientia* in malis & in bonis apparentibus.

5 *Obscura est definitio ego sic intelligendam puto: Obedientiam esse, cum quis propriam suam discretionem iudicium & voluntatem deponit apud alium, id est subijcit alteri, qui ditior est in discretione, quiq; indicio abundat.*

6 *Sensus est: metuens pondus iudicij vel rationis Deo reddendæ pro actione, quã ex propria voluntate fecit.*

7 *Id est, qui proprio motu vel voluntariè vosipsos vendere & in seruitutem Dei conijcere vultis.*

8 *Infidelitatem pro diffidentia ponit, cum scilicet de spiritualis patris prudentia vel discretione diffidimus dubitamus & conquerimur. Cui paulò post fidem opponit.*

9 *Non enim secundum quod esse videmur coram hominibus, sed secundum quod re vera sumus corã Deo iudicabimur.*

10 *Nota ante 1200. annos in ecclesia pro mortuis celebrari consuetum esse, idq; tertio die: præcipua enim ratio diei tertiæ, septimæ & tricesimæ habebatur. vt ex Tertulliano & alijs colligitur.*

11 *Collectas vocabant in primitiua Ecclesia conuentus, seu Cœtus Christianorũ, qui potissimũ Dominicis diebus celebrabantur. eæ vel integræ erãt vel nõ integræ: In nõ integris tantũ conciones & orationes fiebant: in integris præter hæc, etiam incruentum nouæ legis sacrificium offerebatur, & intemerati corpus à præsentib. sumebatur, ideoq; has non licebat nisi præsente præsbytero celebrare Huiusmodi collectæ alio nomine Dominicum vocabantur, & Dominica sacramenta, & sanctissimi cœtus. De his consule Iustinum martyrem sub finem Apologiæ 2. Has collectas olim tyranni grauissimis edictis prohibuerunt, quemadmodum Auctor passionis Saturnini, Felicis & aliorum in vrbe Abitinensi martyrio, ob has collectas celebratas, coronatorũ, refert copiosè apud Surium, tomo primo de vitis SS. vocabantur collectæ, quia inter laicos collectæ id est eleemosynæ pro pauperibus in illis colligebantur. Vt ex Iustini loco citato patet, vel collectæ monachis dicebantur, quia vnus omnium preces colligebat, qui collector precuum dicebatur. Vide Cassianum lib. 2 institution. monastic. capt. 7.*

12 In die *habent antiqua exemplaria: videtur respicere ad phrasin Christi Matt. 18.*

13 *Alij dilucidius sic legunt:* fige crucem in trunco cordis, habeto mentem fixam & duram sicut incudem.

14. *Ex his palmarum folijs, vestes & alia necessaria texebant monachi & anachoritæ isti veteres, vt ex vita Pauli apud Hieron. & aliorum liquet: frequens enim est illud palma victum & vestitum præbebat.*

Porro

Porro cuiusmodi veterum istorum monachorum exercitia fuerunt, prolixè refert D. Hieron. in epist. ad Rusticum monachum.

15 *Per serpentem omnem intellige tentationes, quas serpens ille antiquus in cordibus nostris machinatur. Has prælato vel patri spirituali vult syncere significari.*

16 *Ministrationem vocat curam animarum vel prælaturam, officiumque regiminis in monasterio. Estque ex hoc loco probabile, tunc temporis ambitiones prælaturarum adhuc incognitas fuisse: cum enim de eo qui oblatum officium suscipit non coactus, & de eo qui ad hoc cogitur scribat, nullam interim ambitionis illud facit mentionem.*

17 *Prior laqueus est, propter impatientiam laborum monasterij & tentationum importunitatem obedientiæ iugum excutere. efficit illud dæmon, obedientibus monasticæ vitæ imperfectionem obijciendo: hoc est quod dicit:* Contendit dæmon *&c. Alter laqueus est, cum quis ex eo quod aliquas virtutes in se sentiat anachoresi vel solitariæ vitæ idoneum se reputat. De hoc laqueo paulò post agit.* Vidi populos *&c. Hi vero seipsos fallunt, onus impar suis humeris sibi imponẽtes. Eremus enim & solitudo nõ nisi perfectos omniq; vitio purgatos recipit, excoctis prius ad purum in congregatione fratrum vitijs.*

18 *Protomartyris D. Stephani militia erat, viuere in contubernio discipulorum Christi, & lapidari pro illius amore. Ita quoque & tu monache vocatus es, vt in societate confratrum (non solitarius in eremo) viuas, vtque lapideris importunitate tentationum & contumilijs verborum.*

19 *Sensus est: Humilitas est initium obedientiæ; sicuti Moyses legis initium fuit: & obedientia, quæ est filia humilitatis, perficit ipsam matrem suam humilitatem: sicuti B. Virgo nata de Synagoga peperit Synagogam.*

20 *Alij humilitatis augmentum verterunt.*

21 *Antiqua translatio aliter habet,* Vidi, *inquit,* quosdam negligentes, qui propter apparentiam exteriorem erant laudati à multis: propter quod ipsi hypocritæ & superbi ex laudibus, & elatione compungebantur, & pariebant lachrymas,

22 *Insignis locus & notandus: Primum enim argumentum bene compositæ mentis est, posse consistere, & secum morari. Discurrere autem, & locorum mutationibus inquietari, ægri animi iactatio est. Consule Senecam lib. 1. epist. 3. Nusquam eum esse dicit, qui vbique est.*

23 *Sensus est: Si ad monasterium aliquod acceseris, & ibi medicum, id est, prælatum tibi ignotum inueneris, caue statim te obliges: sed mane ibi ad tempus tanquam viator & hospes, diligenterq; considera eius et cæterorum monachorum viuendi modos &c.*

24 *Indicat tacite, cœnobium esse instar sepulchri: è quo sicuti nullus hominum progreditur ita nec monachorũ quenquam suo cœnobio exire debere.*

25 *q d. Considera tamen diligenter, ne defectus in te sit: quia qui hic malus, vbiq; malus erit sicuti contra, qui bonus est, vbiq; erit bonus.*

26 *Notandum quod dicit,* videantur saluti nostræ aduersantia. *Multa enim videntur, aut Philosoph. quæ non sunt: alioquin in his, quæ reuera contra nostram salutem sunt, aut contra Dei mandatum, obedire non debemus.*

27 *Dictum Moysis est, non prophetæ vel doctoris filiorum Israhel, sed cuiusdam Abbatis: fortè eius cuius collationes duas Cassianus scripsit: dicti autem huius censura penes prudentem lectorem esto.*

De accu-

De accurata pœnitentia, Gradus V.

POEnitentia est reuocatio 1. baptismatis. Pœnitentia est secunda vitæ conuentio 2. ad deum. Pœnitens est humilitatis emptor. Pœnitentia est corporeæ consolationis perpetua & iugis repudiatio. Pœnitentia est seipsum semper condemnans cogitatio, secuiaque cuiusque sui cura. Pœnitentia est spei filia, infidelitatisq;, & desperationis abnegatio. Pœnitens est reus confessione liber. Pœnitentia est reconciliatio domini per bona opera peccatis repugnantia. Pœnitentia est cõscientiæ emendatio. Pœnitentia est voluntaria earum rerum omniũ quæ affligant toleratio. Pœnitens est cruciatuũ sibi semper opifex. Pœnitentia est valida ventris afflictio, animæque in sensu firmissimo iugis reprehensio. Concurrite & accedite, & venite & narrabo vobis omnes qui Deum irritastis. Congregamini & videte quanta ad ædificationem ostendit Deus animæ meæ. Præferamus ordine atque honore eorum narrationẽ qui per ignominiam serui atque operarij venerabiles sunt. Audiamus, obseruemus, faciamus quicunq; præter spem ruinam vllam passi sumus. Surgite & sedete qui per ruinam scelerum iacetis. Attendite fratres mei verba mea. Inclinate aurem vestrã qui Deum rursus vobisipsis per veram conuersionem reconciliare cupitis. Cum audissem ego imbecillis magnum quendam esse & peregrinum statum, atque humiliratem eorum qui separatum illud monasterium (quod carcer appellatur) incolebant, quodq; illi luminari luminarium, de quo ante mentionem fecimus adiacebat, obsecraui iustum illum, vt me illuc visendi gratia perduci faceret. Cessit precibus meis summus vir, nolens

animam meam in vllo contristari omnino. Cum igitur peruenissem ad pœnitentium monasteriũ, imo verò ad religionem fugientium, vidi reuera (si dicere id audeam) quæ negligentis oculus non vidit, auriſq; desidiosi non audiuit, & in cor pigri hominis non ascenderunt, res & verba quæ Deo vim inferre possent, habitus & studia quæ ipsius clementiam celerrimè flecterent. Quosdam enim ex reis illis vidi noctibus totis vsque mane sub dio stare peruigiles, pedesq; immobiles tenere, tumq; somno miserabiliter depressi agitarẽtur, vim naturæ inferre, nullamq; sibijpsis requiem omnino indulgere, sed seipsos increpare, ignominijsq; & cõtumelijs afficere atq; excitare. Alios miserabiliter in cœlum intuentes, & illic adiutorium cum gemitu & suspirijs & vocibus inuocantes. Alios in oratione existentes, ac reorum in morem vinctis post terga manibus humi luridas facies suas inclinantes, indignosque qui se in cœlum aspicerent vociferantes, nec quicquam ad Deum dicere orando præcogitationum & conscientiæ hæsitatione præsumentes, neque quomodo vel vnde orationem facerent præfumentes, solamque animam tacitam, mutamq; mentem Deo offerentes, tenebris ac desperatione plenam. Nonnullos in pauimento strato cilitio & cinere sedentes, ac faciem genibus operientes, frontemque in terram collidentes. Alios iugiter pectora tundentes, animamque suam ac vitam suspirio ingenti reuocantes. Ex his alij quidem pauimentum madefaciebant lachrymis, alij verò quia lachrymarum imbres non haberent, seipsos miserabiliter lamentabantur. Plurimi, vt fieri in mortibus solet super animabus suis v'ulatum diræ vocis emittebant, angustiam cordis ferre non valentes. Alij ex intimo

corde

corde rugiebant, atq; intra os gemitus sonum cohibebant. Interdum verò cum se continere non possent, repente exclamabant. Vidi ego illic nonnullos habitu & cogitatione & actu quasi à semetipsis excessisse, ac stuporem mentis incurrisse, veluti æneos quosdam summo ex mœrore effectos, totos tenebris obsitos, & ad omnia vitæ huius veluti insensibiles factos. Mentem quippe iam in humilitatis abyssum demerserant, ac mœroris igne oculorum lachrymas fixerant. Alios item mœstos sedere, atque in terram fixis obtutibus stare perspexi, caputque assidue mouere, & leonum in morem ex imo corde rugitum ac gemitum emittere. Ex his alij pleni spe remissionem omnimodam inquirentes orabant. Alij ex ineffabili humilitate indignos se remissione iudicabant, nec omnino posse Deo rationem reddere clamabant. Quidam hic excruciari, vt illic misericordiam consequerentur à domino supplices poscebant. Plerique ex conscientiæ onere attriti ac depressi, satis sibi ex intimis esse dicebant, si vel supplicijs 3. eximerentur, regnoque non potirentur. Vidi illic animas humiles contritas, & prægraui pondere incuruatas ac deiectas, quæ vocibus illis suis ad Deum emissis, lapides quoque ipsos ad compunctionis sensum emollire potuissent. Ita enim defixis in terram luminibus aiebant: Nouimus sanè, nouimus, omnibus iam pœnis atque cruciatibus nos esse dignissimos. Et merito quidem. neq, enim idonei iam sumus, qui pro debitorum nostrorum multitudine satisfacere possimus, etiam si orbem vniuersum, vt pro nobis lugeat conuocauerimus. Illud solum oramus, istud deprecamur, id tota animi intentione supplicamus, neque in ira tua arguas nos, neque in furore tuo

corripias

corripias nos, neq iuſtiſsimi iudicij tui legibus excrucies nos, ſed parcius & miſericordi⁹. Satis enim nobis eſt ingenti illa tua, ac terribili comminatione, ſupplicijsque illis occultis, ignotis atque inauditis liberari. Neque enim vt pœnis omnino liberemur petere audemus. Qua enim facie, quo animo id audeamus, qui profeſſionem noſtram violauimus, eamque poſt priorem clementiſſimamque remiſsionem ſordidauimus? Illic profecto ô dulciſsimi amici, illic verba Dauid rebus ipſis cerneretis impleta; ærumnis affectos homines, atque vſque in finem vitæ incuruatos, totisque diebus mœſtos incedentes, & ex putrefactis corporis partibus fetorẽ exalãtes, qui quaſi ſine vlla carnis cura degerent, obliuiſcebãtur comedere panẽ ſuum, potumque aquæ cum gemitu miſcebant, & cinerẽ cum pane manducabant. Adhæſerant illorum oſſa carni, ipſiq; vt fœnũ exaruerant, nec quicquã apud illos audiuiſſes, niſi hæc verba: Væ, væ miſerum, me miſerũ. Iuſte, iuſte, parce, parce domine. Nonnulli miſerere dicebant Alij vero rurſus miſerabilius clamabant: Ignoſce. ignoſce domine, ſi poſſibile eſt. Vidiſſes in illis æſtuantes linguas inſtar canum ex ore procedentes. Ex his alij ſub ardentiſſimo ſolis æſtu ſeipſos cruciabant. Alij contra acerrimo frigore ſe affligebant. Quidam modicum aquæ deguſtantes ne omnino ſiti exareſcerent ita quieſcebant. Nonnulli cum panis exiguum quid accepiſſent, reliquum manu longius proijciebant, indignos ſeq; rationali cibo veſcerentur aſſerẽtes, quippe qui irrationabiliter egiſſent. Quem apud illos locum riſus habere poterat? Quem ocioſus ſermo: Quẽ iracundia? Quẽ furor? Nec enim quod in hominibus iracundia eſſet ſciebant, adeo luctus furorem omnem penitus extinxerat. Vbi a-

Pſal. 101.

pud

apud illos contradictio? vbi festiuitas? vbi cofidē-tia? vbi corporis obsequium & cura? vbi vel vestigium inanis gloriæ? vbi deliciarum expectatio? vbi tenuis viri cogitatio vbi pomorū degustatio? vbi feruentis ollæ solacium? vbi gulæ vlla illicebra? Horum enim omnium apud illos spes nulla erat. Non terrenæ cuiusquam rei cura angebātur. Non iudicare vllum omnino hominum didicerant: Nihil horum penitus in illis inuenisses. Cæterum iugiter ad dominum clamabant solaq; orationis vox audiebatur. Alij enim pect⁹ validè manibus cædentes: quasi iam ad ipsam astarent cœli ianuam ad dominum dicebant: Aperi nobis iudex ianuam. Aperi nobis ex quo illā nobisipsi per peccatum clausimus. Clamabat alius: Ostende faciem tuam tantum & salui erimus. Alius econtra. Appare his qui in tenebris & vmbrā mortis sedēt. humilibus tuis. Alius rursus: Cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes perimus, quia desperauimus, quia nimium defecimus. Nōnulli autem aiebant: Putas ne apparebit dominus vltra sui per nos? Alij vero: Num pertransijt anima nostra debitum intolerabile? Alij, Putas ne adijciet dominus vltra consolari nos? Putas illum audiemus dicentem nobis, qui sumus in vinculis insolubilib⁹: exite, & qui in inferno pœnitentiæ sedemus, laxamini Putas ne clamor noster ad aures domini ingressus est? Cūcti vero sedebant semper ante oculos suos mortem attendentes ac dicentes: Quid putatis continget: Quæ nam erit illa sententia? quis finis noster? Putas erit reuocatio? Num supereſt vlla spes veniæ mœstis: humilibus? reis? Num valuit oratio nostra ingredi ante conspectum domini? aut merito repudiata est, abiecta atque confusa? Aut si forte intrauit quantum peregit: quā-

tum

tum placauit Deum? quantum profecit? quantum operata est: Emissa quippe ex immundis corporibus & labijs, parum virium habere potuit. Putas omnino recõciliauit iudicem? An ex parte? An vulnerum vel medicinas deleta est? Quippe maxima cum sint, plurimis & laboribus & sudoribus & doloribus indigent. Putas appropinquauerunt nobis angeli custodes nostri? An adhuc longius à nobis stant? Nisi enim illi appropient nobis, inutilis & infructuosus est omnis labor noster. Neque enim habet vim confidentiæ oratio nostra, neque munditiæ pennas, vt ingredi ad Deum possit, nisi hanc è proximo assumant angeli qui nobis præsunt, eamque offerant domino. Nonnunquam verò hæsitantes huiusmodi ad inuicem dicebant: Num fratres aliquid proficimus? Num petitione nostra potiemur? Num iterum suscipit? Num aperit? Alij verò ad ista respondebant. Quis nouit, vt dixerunt Niniuitæ, fratres nostri, si fortè pœniteat Deus atque ab ingenti illa pœnitentia nos liberet? tamen quod nostri muneris est non negligamus. Et si quidem ille aperuerit, bene est. Si vero aliàs, benedictus dominus, iuste exclusit nos: Veruntamen perseueremus pulsantes, vsque ad finem vitæ nostræ. Forsitan improbitati nostræ ac perseuerantiæ cædens aperiet, benignus quippe & misericors est. His atque huiusmodi seipsos exhortantes atque excitantes aiebant: Curramus fratres curramus, cursu enim opus est, & vehementi cursu, quoniam cœtu nostro decoro atque optimo excidimus. Curramus, neque huic carni nostræ sordidæ atque nequam parcamus fratres, sed occidamus illam sicut prius occidit nos. Sic beati illi rei faciebant. Genua illis ex perpetuo orationis vsu obcalluerant. Oculi defe-

cti atq;

cti atque defatigati intus profundè receſſerant, pilis omnibus ciliorum admiſſis. Genæ ardentium feruore lachrymarum aduſtæ videbantur, facies marceſcentes ac pallidæ ſqualebant, nihilque à mortuis in comparatione differebant. Pectora tonſionum ictibus dolebant, liuidaque ſanguinem ex crebris illiſionibus emittebant. Vbi lecti vſus? vbi indumenti munditia & firmitas? Omnia ibi diſciſa erant & ſordida ac pediculis operta. Quid autem eſt eorum qui à dæmonibus arripiuntur, ſi illis conferatur, afflictio? Quid mortuos plangentium amaritudo? Quid mœror in exilio degentium? Quid parricidij reorum pœna? Nihil ſanè eſt illorum pœna ſuppliciumque quo inuiti afficiuntur, ſi voluntariæ iſtorum pœnæ conferantur. Sed quæſo fratres ne ea quæ dicta ſunt fabulas exiſtimemus. Rogabant nonnunquam iſti magnum illum iudicem, paſtorem dico, inter homines angelum, vt ferrum ac torques collo ac manibus imponeret, pedesque patientium conſtringeret ligno, nec eos prius inde ſolueret, quàm ſepulchrum ſuccederet. Imo verò nec ſepulchrum quidem. Neque enim profectò hanc quoque beatorum illorum reuera mirabilem ad Deum charitatem atque pœnitentiam abſcondam. Quoties ad dominum profecturi & incorrupto tribunali iudicis ſiſtendi erant, felices illi regionis pœnitentium ciues, hoc per eum qui ſibi præerat adiurantes à magno illo ſummis precibus petebant, ne ſepultura humana dignarentur, ſed brutorum inſtar, aut fluuialibus vndis traderentur, aut in campum proiecti beſtijs deuorandi permitterentur. Quod etiam nonnunquam fecit illorum precibus obtemperans diſcretionis

lucerna

lucerna, iubens illos omni psalmodia omniq; hõnore priuatos proijci. Cũ vero extrema illorũ hora aduenisset terribile omnino, miserandũq; spectaculũ cerneres. Nã cum eum q se præcedebat efflare iam animã sensissent socij, adhuc sensu integro vigente, circumstabant illum siti æstuantes & lugentes ac desiderio pleni, miserabili omnino hãbitu mœstioreq; sermone capita sua cõmouentes, efflantem iam animam interrogabant, misericordiaq; flagrantes aiebant ad illum: Quid est frater? Quonammodo tecum agitur? Quid dicis? quid speras? quid suspicaris? percepisti ne ex labore tuo quod quærebas? aut nõ valuisti? peruenisti ad portum, aut nondum potitus es spe tua? Accepisti certam aliquam fiduciam, an adhuc incerta spe fluctuas? cõsecutus es libertatem, an agitatur, ambigitque cogitatio? Sensisti aliquam in corde tuo lucem, an tenebris adhuc & ignominiæ confusione plenum est? vlla ne tibi vox intrinsecus facta est, dicens: Ecce sanus effectus es, aut dimittuntur tibi peccata tua, aut fides tua te saluũ fecit? Illam ne tibi adhuc vocem audire videris, qua dicitur: Conuertantur peccatores in infernũ? & ligatis manib. & pedibus. mittite illum in tenebras: & tollatur impius ne videat gloriam dei? Quid ais frater? Dic nobis, oramus vt & nos scire possimus, quid nam illic nos maneat. Tuum quippe tempus iam clausum est, aliudq; de cætero in æternum non inuenies. Ad hæc quidem alij dormientium, benedict' aiebant dominus, qui non dedit nos in captionem dẽtibus eorum. Alij vero illud gementes dicebãt: forsitan pertransibit anima nostra aquam intolerabilem. Quod nondum confidentes aiebant, sed considerantes, quam sit pauendum illud terribile incertumq; iudicium. Alij vero etiam mœstius quid-

quiddā respōdebant ac dicebāt: Vę animæ illi quę non seruauit professionē suam integrā & immāculatam, hac enim hora sciet, quid illi prępararū sit. Quæ ergo omnia cum apud illos audissem & vidissem, parū abfuit quin desperatione absorberer, cū meam in tuerer malitiā & negligentiam, eamque sanctorum illorū afflictioni cōpararem. Quæ nā verò qualisve erat eius loci facies & habitatio? tota tenebrosa, erat informis, fętida, sordida, squalida. Carcer enim & condemnatio rectissimè appellabatur. Ipsa deniq; vel sola loci contemplatio perfectæ pœnitentiæ ac luctus magistra erat. Sed ea quæ alijs difficilia atq; impossibilia videntur, eisq; qui virtute ac spiritalibus diuitijs se excidisse meminerūt, grata sunt & amabilia, fitq; eorū perfacilis assumptio. Anima enim quæ priori confidentia priuata, spe consequendę beatæ tranquillitatis excidit, sigillumq; castitatis aperuit, diuitijsque gratiarum spoliata, & diuina cōsolatione destituta est, pactumq; & placitum domini violauit, extinxitq; iam in se decorum lachrymarum ignē, quoties horum memoria tangitur, quæ suam negligentiam se amisisse retinet, acerrimo dolore compuncta & vulnerata, non solum quos prædiximus labores, cum omni studio & alacritate suscipit, verum etiam seipsam mactare, per exercitationis magnitudinem, contendit: si tamen in illa charitatis ac timoris domini fauilla vlla relicta est. Huiusmodi profecto erant beati illi, hoc enim secum in animo voluentes, virtutisque quà exciderant altitudinem considerantes, memorati sumus (aiebant) dierum antiquorum, ignitique illius studij nostri. Alij ad dominum clamābant: Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ, quas ostendisti animæ nostræ in fortitudine tua: Me-

mor esto opprobrij & laboris seruorum tuorum. Alius vero: Quis me ponet, aiebat, secundum mensem dierum meorum priorum, in quibus me custodiebat deus; quando lucebat lucerna lucis eius super caput cordis mei? Sicque priores omnes virtutes suas memorabant, atque ista infantium more plorabant dicentes: Vbi est orationis puritas, vbi huius certissima fiducia? Vbi dulces lachrimę in amaritudine? Ecce, vbi sunt? Vbi intimæ munditię & castitatis spes? Vbi beatissimæ ac placidissimæ quietis expectatio? Vbi syncera ad pastorem fides? Vbi rationis illius in nobis efficacia & virtus? Perierunt ista omnia, & quasi nunquam visa sint defecerunt, vtque nunquam fuerint ita deleta sunt & perdita. Ista cum gemitu & lamentatione prosequentes, ita demum alij vt à dæmonio arriperētur orabant. Alij vt morbum inciderent precibus à domino poscebant. Plurimi oculos amittere, miserandumque omnibus spectaculum fieri optabāt. Nōnulli paralytici à fieri, & languorē corporis cōtrahere, solum ne futura supplicia experiri cogerentur, cupiebant. Ego autē, ò amici nescio, quo pacto diutius inter lugentes versatus sum, totoque animo in illorum admiratione suspensus, meipsum continere non potui. Sed vt ad id, vnde aberrarat, redeat oratio, cum triginta dies in custodia illa perseuerassem impatiens, in magnum illud cœnobium, ad magnum patrem reuersus sum, qui vt me aspexit immutata facie totumque veluti attonitum, agnouit sapientissimus immutationis causam, & ait ad me: Quid est pater Iohannes? Vidisti ne laborantium certamina? Ad quē ego: Vidi inquam pater, vidi & admiratus sum, feliciores que existimaui, qui post lapsum ita lugent, quam qui nunquam lapsi sunt, & seipsos non sic defle-

Illis

Illis enim ruina sua causa fuit beatissimæ ac tutissimæ resurrectionis. Tum ille: Sic (inquit) est, ac protinus adiecit veracissima illius lingua. Erat hic ante decem annos frater quidam nimiū solicitus atque studiosus, talisque operarius, vt cum ego illum cernerem ita spiritu feruentem tremere cœperim. illique à diaboli inuidia nimium metuere, ne forte dum vehementius currit; offenderet ad lapidem pedē suum, q̄ fere eis euenire solet, qui celerius vadunt. Quod & factum est. Cum vero profundo vespere regrederetur ad me, nudat vulnus, quærit emplastrum, petit cauterium, perturbatur vehementius. Cū vero medicum aspiceret, se vti durius nolentem (erat enim miseratione dignus) proiecit in pauimentū, apprehendit pedes, multisque illos lachrymis vbertim rigans, petijt se ad eam quam vidisti custodiam damnari, impossibile esse clamans illuc nō proficisci. Quid multa? Egit vi sua vt clementia medici in duritiā verteretur, quod in languentibus perrarum est atque omnino mirabile, aduolat ocyus pœnitentes, additur qùe illis socius ad luctum promptus atque mœroris particeps. Igitur doloris gladio percussus in corde, quem diuina charitas acuerat, octauo postquam eo peruenerat die migrat ad dominū, id petens ne sepultura frueretur. Quem ego vt sane dignissimū & huc retuli, & in patrū sepulchro sepeliui. Idcirco & post seruituris septimā octauo die liber euasit. Nec defuit qui id certissime cognosceret, nō illū antea sordidis & vilibus pedibus meis resurrexisse, quā sibi deus propitius ignosceret. Nec mirū sane, sūpta enim in corde illius meretricis fide, eadem & ipse spe & confidentia lachrymis pedes meos inutiles rigauit. Omnia vero possibilia esse credenti dominus prædixit. Vidi im-

puras animas corporum amoribus ad insaniam vsq; seruientes, quæ ex amoris experimento sumpta occasione pœnitentiæ, eundem amorem trāstulerunt ad dominum, omniq; protinus timore reiecto, in dei charitatem inexplicabiliter amplectendā incitatæ sunt. Quocirca pudicæ illi meretrici nō dixit, q̄a timuit, sed quia dilexit multū, potuitq; facile amore amorē repellere. Non autē ignoro, admirabiles viri, fore, vt ista quibusdam videantur incredibilia, alijs vero ad credendum difficilia, nonnullis etiam desperationem parētia quæ modo enarraui beatissimorum illorum certamina. Porro vir fortis ex his stimulum magis, ignēumq; iaculum sumpsit, zeliq; conceptū feruorem in corde ferens abijt. Atqui illo alacritate minor est, cognita imbecillitate sua, atq; ex hac cognitione & reprehensione sui facile humilitatē possidens, post primum cucurrit, nescio an apprehenderit: vir autem negligens, ista quæ dicta sunt, ne audiat quidem, ne forte id modicum quod interim operatur, omnino desperans dissipet, compleaturq; in illo quod dominus dicit: Ab eo autem qui non habet alacritatem & ipm quod habet auferetur ab eo. Fieri non potest, vt qui in lacum cecidimus iniquitatum, inde vnquam emergam[3]. nisi nos in abyssum humilitatis pœnitentium deijciamus[4]. Alia adhuc peccantium conscientiæ reprehensio, & alia quæ perfectis per dei operationē prouenit, diues ac lætifica humilitas. Alia est tristis mœrentium humilitas. Ne quæso hanc tertiā verbis inuenire studeamus, alioquin inaniter erramus. Quæ vero humilitatis signum est ignominiæ perfecta toleratio. Lugenti, 5. quoque nonnunquam præcedens consuetudo violenter dominatur. Nec mirū, iudiciorū atque ruinarum ratio obscura

ſcura eſt atq; tenebroſa, nullaq; hanc anima facilè animaduertit, difficillimè enim comprehendi ac diſcerni poteſt: quænam nobis per noſtram negligentiam, quænam per diuinam derelictionem, qua nonnunquam Deus humanam animam prouidentiſsima diſpenſatione deſerit, quænam per auerſionem Dei nobis ruinæ contingant. Verum id mihi quidam aſſeuerauit, eas quæ per diuinam prouidentiam contingunt, celeri conuerſione ſolere aboleri, neq; enim permittit nos Deus illis diutius teneri, quibus noſtri profectus gratia ad tempus traditi ſumus. Quicunq; lapſi ſumus, ante omnia ſpiritui mœroris reſiſtamus, ipſe enim orationis tempore aſsiſtens, priorisq; confidentię nos admonens, orationem noſtram impedire nititur. Noli turbari ſi quotidie laberis, neq; reſilias: ſed ſta viriliter, prorſus enim reuerebitur tolerantiam tuam cuſtos tuus angelus. Dum adhuc recēs atq; in ſanguine eſt vulnus facilè curari ſolet. Nā quæ dura & neglecta atq; obducta vetuſtate ſunt, difficillimè ſanantur, ingentiq; labore & ferro & cauterio & igni viſibili, vt curari poſsint, indigēt. Plurima ſunt, quæ tempore fiunt inſanabilia. Deo tamen omnia ſunt poſsibilia. Anteq̄ corruamus clementem eſſe Deum dæmones ſuggerunt, poſt ruinā verò durum & immitem dicunt. Noli ei credere, qui poſt grauiorem lapſum in minimis defectibus ingemiſcenti, dicit: Vtinam id non feciſſes. Nam iſtud quidē nihil eſt. Sæpè enim parua munera ingentem iudicis iram mitigarunt. Qui reuera reatus ſui pœnam dat, is omnem diem qua non luget ſe amiſiſſe arbitratur, etiamſi quę fortaſsis bona alia in illo fecerit. Nullus eorū, qui ſe pœnitentiæ lamentis attriuit, in exitu ſecurus fieri expectet. Nā quod incertum eſt, id ſatis firmū

non est. Dimitte mihi per certam securitatem vt refrigerer, antequam hinc incertus abeam. Vbi spiritus domini 6. ibi nexus soluti sunt. Itidemq; ibi humilitas profunda & inuiolabilis. Nam qui sine his duobus hinc proficiscuntur, non se fallant, vincti sunt: qui seculo seruiunt, soli huiusmodi certis securitatibus & maximè priore alieni sunt. Nõnulli tamen per eleemosynam & pietatis opera currentes, lucrum suum in exitu cognoscunt. Qui seipsum pœnitentiæ lamẽtis afficit, alterius lamẽtum aut casum, aut querimoniam non facilè agnoscit. Canis si à fera vlla mordeatur, aduersus ipsam vehementius accensus, animatur ex dolore vulneris, incomparabili ferocia insaniens. Caueamus ne fortè non ex munditia, sed ex falsa confidentia seipsam conscientia desistat reprehendere, Id erit solutionis delictorum certissimum indicium, si semper quisq; debitorem se existimet. Nihil Dei miserationibus æquale aut maius est, atq; ideo qui desperat sibijpsi mortẽ conscinit. Signũ item diligentis atq; accuratæ pœnitentiæ est, si omnibus contingentibus inuisibilibusq; tribulationibus atque etiam pluribus, dignos nos esse, constanter teneamus. Moyses cum Deum vidisset in rubo, rursus in Aegyptum, id est, ad seculi tenebras, ad faciẽdos latercs intellectualis fortasse Pharaonis redijt. Verum rursus ad rubum, imo verò ad montem Dei protinus regreditur. Qui intelligit quid sibi hæc velit speculatio, nunquam omnino desperabit. 7. Magnus ille Iob ex diuite pauper effectus est, sed rursus illi opes duplicatæ sunt. In his qui negligentes sunt, grauior omnino post vocationem ruina est, quæ spem placidissimæ tranquillitatis consequendæ obtundit, beatumq; & maximè optabile existimare persuadet, posse

omnino

omnino vel ex hac fouea. Attende quæso, diligentius attende. Neque enim penitus per quam viam aberrauimus, per eandem reuertemur, sed per aliam longè breuiorem. Vidi duos eodem modo, eodemque tempore currentes, ex quibus vnus erat senior, laboribus excellens, alter discipulus, atque is sene celerius cucurrit, priorque ingressus est in humilitatis monumentum. Caueamus omnes, sed in primis qui cecidimus ne impij Origenis 8. morbo cor nostrum ægrotare incipiat. Is enim scelestus doctrinæ morbus, cum nimiam Dei clementiam præferat, voluptatum amatoribus maximè acceptus esse consueuit. In meditatione mea, imo verò in pœnitentia mea exardescet orationis ignis omnem adurens materiam, Finis tibi & forma & exemplar & imago ad pœnitentiam sint sancti illi rei, quos paulò ante memorauimus, atque ita in omni vita tua libris omnino opus non habebis, donec tibi illucescat Dhristus filius Dei, & Deus, in resurrectione studiosæ & accuratæ pœnitentiæ. Amen.

In 5. gradum. Annotationes.

1 *Rectius vertit auctor antiquæ translationis,* Pœnitentia est reuocatrix gratiæ receptæ in baptismo.

2 *Sensus est: Pœnitentia est secundum pactum (post primum illud solenne in Baptismo initium) bene vidēdi, inter hominem & ipsum Deum.*

3 *Non ijs supplicijs, in quibus viuebant incarcerati, eximi cupiebant, sed æternis: pœnam sensus deprecabantur, damni pœnam libenter sustinere, & æterna gloria priuari volentes.*

4 *Triplicem distinguit humilitatem: Prima est eorum*

qui suas conscientias damnant quidem verbis & reprehendunt, nihilominus in peccatis perseuerant: hæc videtur humilitas esse, reuera tamen non est. Alia est humilitas quæ perfectis per operationem Spiritus S. datur, quam qui consecuti sunt, præclaris gratijs ac donis spiritalibus ditantur. Tertia humilitas peccantium est & peccata sua lugentium, per quàm ipsis licet è peccatorum lacu emergere. Hanc qui in verbis sitam esse putat, misere fallitur. Est enim eius signum perfecta iniuriarum & contumeliarum toleratio. Hæc nonnihil loco alioquin satis obscuro lucis adferent.

3 Agit deinceps de pœnitentibus, qui animi pusilli ex natura vel consuetudine, quæ in illis dominatur, desperant: dum grauissimos lapsus suos vident, causas autem illorum ignorant: quarum prima est nostra negligentia, secunda Dei dispensatio, tertio eiusdem reprobatio, quã auersionem vocat.

6 Signa securitatis sunt, Spiritus S. & perfecta humilitas. Vbi Spiritus S. ibi charitas, vbi charitas: ibi exulat timor, vbi exulat timor: ibi confidentia, vbi confidentia, ibi solutum est vinculum desperationis.

7 Hac Moysis & Iobi allegoria docet neminem desperare de bonitate Dei debere. Fieri enim posse vt homo grauiter cadat & gratia Dei excidat, qui tamen paulo post non modo ad priorem, sed etiam ad longè perfectiorem sanctitatis gradum resurgat.

Origines insignis Ecclesiæ doctor, teste Epiphanio hæresi 64. 6000. diuersarum materiarum libros scripsit. De eius doctrina varia est apud veteres opinio. Hæreseos insimulatur ab Epiphanio, Theophilo Alexand. Hieronym. et alijs pluribus: itẽ in Decretal. 24. q. 3. c. penul. Defenditur aũt ab Athanasio, Rufino, Eusebio, & alijs quapropter & Eusebius reprehenditur à Gelasio papa Dist. 15. Sancta Romana. Inter alios eius errores & hic fuit, cuius hoc loco meminit Climacus: omnes homines

mines, etiam impios, imò diabolum ipsum tandem saluandos esse. Inter eius opera quæ nunc extant nihil quod hãc hæresim sapit inuenitur, nisi fortè homilia 8. super Iosue. Antoninus part 1. Histor. tit. 7. cap. 6. §. 21. Originem ab hac hæresi nitur vindicare.

De memoria mortis. Gradus VI.

OMne verbum præcedit cogitatio, mortis autem & scelerum memoria fletum præcedit & luctum. Quocirca & in hoc opusculo in suo ordine ponuntur. Memoria mortis est quotidiana mors, memoriæ verò exitus, iugis per horas singulas gemitus. Formido mortis, naturæ est proprietas, quam intulit inobedientiæ peccatum. Timor autem mortis, peccatorum, quæ nulla pœnitentia deleuerit, certum argumentum est. Formidat Christus, non tremit mortem, vt duarum naturarũ proprietates apertissimè ostendat. Sicut cibis omnib⁹ panis vilior est & magis necessarius, ita præstat omnib. operibus mortis cogitatio. Memoria mortis his, qui fratrum [illegible] in medio versantur, labores & exercitationes parit, imo verò ignominiæ dulcem appetitum: eis verò qui in solitudine ab omni tumultu remoti degunt, deponere curas omnes persuadet, & orationi perpetuæ insistere, mentemque diligentissimè seruare, quæ sane virtutes omnes huius & matres sunt & filiæ. Sicut stannum 2. si argento propius admoueatur, quomodolibet aspectu simillimũ sit, manifestissimè agnoscitur, ita & his qui discernere nouerũt, aperta & manifesta est naturalis, & ea quæ præter naturam est exitus formido. Id autem verissimum eorum, qui toto corde mortis meminerunt, argumentum est: Si sponte totius creaturæ affectionem 3. abnegent, voluntatem propriam

omninò derelinquant. Probatus ille quidem est, qui mortem diebus singulis expectat: sed ille sanè sanctus, qui hanc horis singulis desiderat. Non omne mortis desiderium probabile aut bonum est. Sunt enim qui iugiter cõsuetudinis violentia adacti, peccant, mortemq; cum humilitate optant. Sunt item qui pœnitere nolunt, & eam ex desperatione aduocant. Et sunt qui per operationem sancti spiritus, suum è corpore excessum quærunt. Hæsitant nonnulli religiosi, cuius rei gratia cum tantum nobis beneficij & emolumenti conferat mortis memoria, ipsius præcognitionem à nobis absconderit Deus, non aduertentes, quod mirabiliter Deus salutem nostram moliatur. Nemo enim si præsciisset mortem suam, ad baptismã siue ad monasticam vitam protinus accederet, sed omnes dies suos in iniquitatibus conterens, ad ipsum iam exitum suum ad baptismum & ad pœnitentiam se conferre festinaret, sed cum per longam temporis moram vitijs iam esset assuetus, mi grasset vtiq; sine vllo emendationis fructu. Caue qui luges, ne vnquam canem illum suscipias, qui misericordem Deum pollicetur. Agit enim hoc, vt abs te interim luctum ac securissimum expellat metum. Tunc verò solum clementiam eius tibi pollicere, cum te desperatione absorberi videris. Qui mortis diuinique memoriam iudicij semper in seipso cõtinere cupit, curisq; secularibus distrahendum se exponit, is ei similis est, qui dum natat plaudere manibus ambabus vult. Memoria mortis valida & efficax, ciborum abscindit appetitum, quibus per humilitatem excisis, passiones simul exscinduntur. Cordis indolentia 4. excæcauit animum, ciborum aũt multitudo exiccauit fontes. 5. Sitis & vigiliæ attriuerunt cor, attritq;

autem

aũt corde exilierunt aquæ. Dura gulæ deditis quæ diximus videter, & negligẽtib. incredibilia. porrò vir exercitatus tentabit alacriter, & cũ periculũ fecerit ſubridebit: in his verò q̃ adhuc inquirit, mę-ſtior abibit Sicuti perfectã charitatẽ ſine lapſu eſſe patrum authoritas diffinit, ita & ego perfectum mortis ſenſum, ſine timore eſſe denũcio. Plurimę quidẽ ſunt actiuæ mẽtis operationes, puta intẽtio charitatis ad Deũ, memoria Dei, memoria regni, memoria ipſius prę-ſentis dei, ſecundũ illius verba qui dixit: Prouidebã dominum in conſpectu meo ſemper: memoria ſanctarum intellectualiumq́ue virtutum, memo ia exitus occurſuſq́ue ſiue cruciatus. A magnis quidem cœpimus, in his vero quæ præter lapſum ſunt deſinimus. Monachus quidã Aegyptius mihi aliquando narrauit, quod cũ in intimo corde memor mortis penitus fixiſſet, velletq́; aliquando neceſsitate vrgente, carnis huius luto ſolatij quidd ãindulgere, ab huiuſmodi memorija 7 veluti à quodam iudice prohibitus ſit. Quodq́; mirabilius eſt, cum vehementer vellet hanc memoriam expellere à ſe, non potuerit. Alius quidam hic iuxta commanens, loco qui Collos dicitur, ex huiuſmodi ſæpe cogitatione repente obſtupeſcebat, ac animo deficiens veluti inſenſibilis fiebat, repertusq́; à fratribus nonnunquam ab eis, vt qui fere efflaſſet animam baiulaba- *Pſal, 15.*
tur. Non omittã etiam ſolitarij illius, qui in Choreb habitabat referre hiſtoriam. Hic cum diuitius negligentiſſime vixiſſet, nullãq; animæ ſuæ curã penit⁹ haberet, morbo tandem cõprehenſus ad extrema deduct⁹ eſt. Cumq; iã corpore perfecte migraſſet, poſt vnam horam in ſeipſum redijt. Orauitque nos omnes, vt inde protinus abſcederemus, & cellæ aditu lapidibus obſtructo, permanſit intus

intus annis xij. nulli omnino quicquam loquens, nec, aliud quicquam præter panem & aquã degustans. Sedens autem ea tantum quæ in excessu viderat attonitus voluebat, atque in his adeo fixo semper erat cogitatu, vt nunquam iam vultum immutaret, sed semper sic attonitus perdurãs vim lachrymarũ feruentium tacitus profunderet. Cũ vero iam morti esset proximus, rupto ac patefacto aditu ingressi sumus. Cũque ab illo doctrinæ verbum supplices inquiriremus, hoc ab illo tantummodo audiuimus: Ignoscite mihi. Nemo qui reuera mortis memoriam agnouerit, peccare vnquam poterit. Nos vero nimium mirati sumus, intuentes eum, qui pridie ita negligens fuisset, repente mutatum, ac beatissima transformatione alterũ affectum. Illo igitur in proximo cimiterio sepulto, cum post dies aliquot sacras illius reliquias requireremus, non inuenimus, domino in hoc quoque nos certiores faciente, solicitæ illius & accuratæ laudabilisque pœnitentiæ. atq; omnibus fiduciam præstante, qui etiam post summam vitæ negligentiam seipsos emendare norunt. Sicuti abyssum quidam infinitam esse diffiniunt, locũ enim sine fundo eam vocant, ita & mortis intenta cogitatio ineffabilem & incorruptam castitatem atque operationem parit. Quod firmatur facto huius quem modo memorauimus iusti. Huiusmodi sane timorem timori iugiter adijciunt, nec vnquã desinunt, quo ad ipsa quoq; odium virtus consummatur. Et hoc autem cũ bonis eius reliquis donum dei esse nobisipsis persuadeam⁹. Qui 9 ad ipsa quoq; monumenta nonnunquam proficiscentes, duri quodammodo ac sine lachrymis persistim⁹, cum vero ab huiusmodi spectaculo remoti sumus, sæpius compungimur. Qui ad omnia mortuus est, is

mortis

mortis memoriam tenuit: qui vero adhuc ad aliquid afficitur, hic vacare sibijpsi non poterit, suis se insidijs appetens. Ne velis verbis omnes certiores facere tuæ ad illos dilectionis, sed à deo postula vt hanc illis secretius reuelet, alias non sufficiet tẽpus, vt illud affectibus & compunctioni impartiri possis. Noli falli sulte operarie, vt tempore tẽpus reparari 10 præsumas. Neq; enim sufficit dies quęque vel sui ipsius debitũ domino persolue e. Nõ est (ait quidam) non est præsentem diem pie pertransire, nisi hanc esse vltimam totius vitæ nostrę existimemus. Et quod sit mirabilius, certe Gentiles quidam tale aliquid locuti sunt. Nam & summam Philosophiam, mortis meditationem esse diffiniunt.

Annotationes. In 6. gradum

1 *Aliter alij transtulerunt*: Memoria mortis incipiẽtibus est laboriosa, proficientibus generat desiderium vilipensionis, sed his qui sunt extra tumultum tentationum, generat obliuionẽ curæ. *Ita vt hi ad eiusdem status diuersa tempora, noster ad diuersos status respiciat.*

2 Alij sic: *Sicut discernitur stãnum ab argento, quamuis sint similia: sic habentes discretionem, discernunt timorem naturalem mortis, a non naturali*

3 *Nam qui se quotidie recordatur esse moriturum, contemnit præsentia, & ad futura festinat, vt ait Hierõ. nõ in epist. ad Cyprianum. Notanda est & præclara Abbatis Ioseph sententia, quam Cassianus collat. 16. cap. 6. recenset.*

4 *Indolentia non sumitur hic pro absentia doloris vt à Cicerone. 2. de Finibus & 3. Tuscul quæst sumitur. Sed indolentia est hic quæ in habitum transiuit negligen tia, segnis & torpens animi intentio. de quæ vide*

infra

infra Grad.17. Alij hoc loco priuationē doloris cordis, *vertunt.*

5 fontes *intelligit lachrymarum.*

6 *Pariſ. exemp. legit*:perfectus ſenſus mortis tenet animam in timore.

7 *Alij*:Statim illa memoria(mortis) veluti iudex, hoc (*carni indulgere*)prohibet.

8 *Thalas alij legunt.*

9 *Vetus tranſlatio hæc quaſi probationem eius, quod procedit, memoriam ſcilicet mortis donū eſſe Dei, ſubijcit.*

10 *Præſumere tempus tempore reparari, eſt ſibi temere perſuadere, homo opere quod quis futuro tempore facere proponit, poſſe ſocordiam et negligentiam præſentis temporis compenſari, vel (vt Paulus ait) redimi.*

De luctu gaudij opifice. Gradus VII.

LVCTVS ſecundum deum, eſt mœror animæ, afflicti cordis affectus, ſemper [1] id quod ſitit ardentiſſime inquirens, quo nō potitur, ſummo id cum labore perſequitur, atque poſt ipſum anxie mœrens vlulat. Vel ita: Luctus eſt ſtimulus animi, omni affixione & affectione nudatus, atque ad ſeruandū cor à ſancta [2] triſtitia immobiliter fixus. Compunctio, eſt iugis conſcientię excrutiatio, quæ per intellectualem confeſſionem, igniti cordis refrigerium molitur. Confeſſio, eſt obliuio naturæ, ſiquidem ex hoc oblitus eſt quidā comedere panem ſuum. Pœnitentia, eſt voluntaria & læta totius corporeæ delectationis vel conſolationis repudiatio. Proprium illorum eſt, qui in beato luctu proficiunt, continentia [3] labiorumque ſilentium, eorum vero qui iam profecerunt, non iraſci, iniuriasque omnino obliuiſci. Eorum vero qui perfecti & conſummati ſunt, profunda animi humilitas ignominiæ ſitis, vexationumque

inuitis

inuitis aduenientium ſpontanea eſuries, peccantium non condemnatio, ſed vltra vires miſeratio. Suſcipiendi ſunt primi, ſed laudabiles ſecundi: ſed illi beati, qui eſuriunt affliction̄em, & ignominiā ſitiunt, quia cibo inſaturabili ſaturabuntur. Qui luctum acquiſiſti, illum viribus tene. Solet enim, niſi firme ſolidetur, auolare à tumultibus curisq; corporeis ac delitijs fugatus, maxime vero facile à multiloquio & ſcurrilitate diſſoluitur, non ſecus q̄ ab igne cera. Maior ac potentior baptiſmate poſt baptiſma (etſi audax dictu id videatur) fons lachrimarum eſt. Illud enim præcedentia delicta noſtra purgauit, hoc vero poſteriora. Atque illud quidē omnes ab infantia acceptum inquinamus, per hoc autem & illud repurgamus. Quod niſi diuino munere datum eſſet omnibus, rariſſimi omnino qui ſaluarentur inueniri potuiſſent. Męſtitia & gemitus ad dominum clamant: timoris autem lachrymæ legatione fuguntur. Porro illæ quas ſancta charitas effundit, ſuſceptas atque exauditas eſſe preces noſtras indicant nobis. Sicut humilitati nihil æquè congruit, vt luctus: ita nihil reluctatur vt riſus. Continens pro viribus beatæ compunctiōis beatam lætificamque triſtiam retine, neq; in ea operari vllatenus ceſſes, quo ad ſublimem te, atque ab humanis contagijs purum Chriſto domino ſiſtat. Perſcrutari ne deſinas, atque in teipſo imprimere abyſsum ſempiterni ignis, crudeles miniſtros ſeuerum crudelemque iudicem, nemini tunc ignoſcentem, inferni ignis chaos infinitum, ſubterraneorum terribiliumque locorum ac voraginum terrificos deſcenſus, atque eorum omnium imagines: vt ſi qua eſt in animia noſtra luxuriæ laſciuia, ingenti tremore percuſſa tranſeat in in corruptam ac perpetuam caſtitatem, &

per

per gratiam luctus igne omni clarius illucescat. Sta in orationis prece tremēs, nec aliter q̄ reus iudici assistēs, vt & interiori & exteriori habitu fauorē iusti iudicis cōcilies. Neq, enim animā patitur 4 despicere viduā sibi anxiæ astantem, molestiasq; inuiolabiliter parientē. Si quis animæ lachrymas possedit, huic omnis locus aptissimus est ad luctū quod si solis adhuc exterioribus occupatur, loci moresqúe eligere ac discernere non desinat. Sicut thesaurus occultus eo qui in foro propositus est, & inuiolabilior est, & min⁹ fures solicitat, ita & ea quæ prædiximus intelligamus. Noli eis esse similis, qui mortuos sepeliunt, qui nunc quidē super eis lugēt, nūc ipsorum gratia inebriantur: sed esto vt vincti ad metalla 5 dānati, qui horis singulis à carnifici bus cæduntur. Is qui modo lugere, modo delitij & risu solui deprehenditur, ei similis est, qui cani voluptatis cū pane lapidat, qui hunc quide perfi qui actu videtur, reue. a autem sibi assidere horta tur. Esto subtristis, ostentationis inimicus, ac iugi ter ad cordis tui custodiam attonitus. Metuunt q̄ pe seueram tristitiam dæmones, haud secus, quam canem fures. Non est fratres eadem nostra, quę ad nuptias vocatio. Prorsus.n. vt nosipsos lugeamus vocati hucà deo sumus. Quidam dum lachrymas profundunt, in illo ipso beato t̄pe, vt nil omnino cogitent, sibijpsis vim faciunt. Improbe id quidē non enim intelligunt, lachrymas absq; cogitatio ne & intentione animi profusas, brutæ non ratio nabilis naturæ esse proprias: ex cogitatione lachry mæ procedunt. Pater enim cogitationis, rationa lis animus est. Cum in lectulo decubas, sit tibi ipsi iacentis habitus figura in sepulchro clausi, minus qùe dormies. Ipsa quoqùe mensæ delibatio, lamē tandæ sortis, vermium illorum te admoneat, mi

nusqui

nusquę delitias requires. Sed & in ipso aquæ potu flammæ illius sitim ne obliuiscaris, atque ita vim naturæ omnino facies. Quoties vero præceptor noster honorificans nos contumelia, & terrore & ignominia affecerit, subeat mentem nostrã terribilis illa iudicis sententia, sicque insitam nobis irrationabilem tristitiam & amaritudinem, mansuetudine & tolerantia, veluti gladio ancipiti, omnino iugulabimus. Tempore (vt ait Iob) arescit mare, sic & tpe & tolerantia quæ dicta sunt fiunt in nobis & perficiuntur. Mæmoria æterni ignis tecum singulis noctibus dormiat, tecumque euigilet, nec vnquam tpe psalmodiæ dominabitur tibi negligentia. Ipsum quoque indimentum 6 tuum te ad exercitiũ luctus hortetur. Omnes enim qui mortuos lugent, nigris vestibus operiuntur. Si igitur non luges, propter hoc luge. Sin vero luges propter hoc, maxime te lamentis affice, quod ex honorabili & tranquillo ordine teipsum per tua scelera in humiliorem & laboriosum deiecisti. Sicut in cæteris omnibus, ita & in lachrimis iudex quoque noster optimus atq; æquissimus naturæ vires omnino dijudicat. Vidi modicas guttas instar sanguinis cum labore effundi. Vidi & fontes absque labore profluere. Ego denique mœrentium dolorem ac gemitum pluris æstimaui, quã lachrymas, puto quod & deus sic iudicet. Non conuenit lugẽtibus theologiæ sermo, nã ex eo maxime solui illorum fletus consueuit. Is enim qui de theologia differit in solio doctori pompam præferenti, qui autem luget in silentio vel cilicio & sterquilinio sedenti comparatur. Atque hoc est, vt reor, quod Dauid maxim. interrogãtibus respondit: Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena, id est, vitiosa? Sicut creatura motum aliquando Psal. 136.

ex ſe gignit, nonnunquam vero aliunde ſuſcipit, ita & de compunctione quoque ſentiendum eſt. Quoties anima nil etiam curantibus, vel ſtudioſe operantibus nobis in lachrymas, vi ſecretæ compunctionis excitata, in ſolo fletu requieuerit, curramus ſolicite: dominus enim non vocatus aduenit, ſpongiamq́; diuini mœroris & refrigerij piarum lachrymarum aquas nobis clemens porrigit, quibus deleantur ſcelera chirographi noſtri. Serua eam vt pupillam oculi tui, donec ſponte abeat. Longè enim maior eſt huiuſmodi compunctionis vis, quam eius quam ſtudio noſtro & labore acquiſiuimus. Non qui quando vult luget, is gratiam luctus adeptus eſt: ſed hic magis, qui in quibus, vult luget ne is quidem qui ſicut vult luget. Nonnunquam enim luctui, qui ſecundum deum eſt, inanis gloriæ miſcentur ingratæ lachrymæ. Quod tunc fieri pie & prudenter animaduertimus, cum lugere noſmetipſos, & tamẽ malignari viderimus. Compunctio proprie eſt animi dolor, omni elatione carens, nec vllam ſibi omnino conſolationem indulgẽs, ſolamq; reſolutionẽ ſuam horis ſingulis meditans, conſolationemq; dei, qua humiles monachos viſitat, vt aquam frigidam expectans. Quicunq; toto cordis ſenſu luctũ poſſederũt, hi vitam quoq; ipſam ſuã vt laborum pleniſſimam, lachrimarumque & dolorum iugiter materiam ſibi miniſtrantem oderũt, corpusq́; ſuum vt inimicum aduerſati ſunt. Quoties in his qui ſecũdum deum lugere videntur, ſuperbiam aut iram deprehenderis, horum ſcito lachrymas non ex eis eſſe, 7 quas compunctio ſalubris elicit. Quæ enim ſocietas, inquit, lucis ad tenebras? Solet adulterina compunctio elationem gignere: ea vero quæ laudabilis & probata eſt, conſolationem. Sicut ignis ſtipulam inflammat & conſu-

mit

mit, ita castæ lachrymæ sordes omnes & visibiles & inuisibiles consumunt. Lachrimarum rationem plerique patrum non patere, & esse obpleri scurissimam, atque ad inueniendam difficillimam definiunt, idque in his potissimum, quî rudes imbuuntur. Ex multis, nanque eas & varijs occasionibus gingi 8. puta ex natura, ex deo, ex afflictione vituperabili, itemque ex laudabili, ex inani gloria, fornicatione & dilectione, ex mortis memoria alijsque plurimis. Verum omnibus his lachrymarum modis diuino timore discussis & cognitis, ex iugi nostræ resolutionis memoria mundissimas, & ab omni fraudis suspitione alienas lachrymas nobis comparare studeamus. Neq; enim est eis in elationis furtiuę suspitio, sed emũdatio magna profectusq; charitatis in deum peccatiq́e abolitio, & candidissima, & ab omni, perturbationum strepitu remota, ac felicissima requies. Eos sane qui lugent nonnunquam ab optimis lachrymis inchoasse & in deteriores desinere, nec nouum, nec mirum est: sed à contrarijs aut etiam naturalibus in spirituales trãsferrî lachrymas, & singulare est, & laudibus reuera dignissimum. Hoc autem problema manifestius nouerunt, qui circa inanem gloriam proniores sunt. Noli antequam prefecte emunderis, lachrimarũ tuarum imbribus credere. Neque enim habet fidem vinum statim è trocularibus expressum. Omnes quidem lachrymas nostras quas secundum deũ profundimus, esse mirũ vtiles, nemo est qui refragetur. Quænam vero sit vtilitas earum, in tempore nostræ migrationis agnoscemus. Qui ex iugi luctu in Deum proficit, is epulari quotidie et festa celebrare non desinit. Qui vero corporaliter epulari non desinit, hunc sem-

piternus luctus recepturus est. Non enim reis est in carcere lætitia, ita ne monachis quidem vera in terra solennitas. Atque idcirco forsitan honestus ille fletus emaculator ingemiscens aiebat: Educ de
Psal. 141. custodia animam meam, vt exultem iam de tua ineffabili luce. Esto sicut rex in corde tuo sublimis, in humilitate residens, & risui iubens: Vade, & vadat: dulci fletui, Veni, & veniat: seruoque & tyranno corpori, Fac hoc, & faciat. Si quis beato gratioque luctu se, veluti sponsali indumento, vestiri curauit, hic specialē animæ cognouit risum. Quis putas erit huiusmodi, qui tempus suum omne ita pie ac religiose in monastica conuersatione consumpsit, vt nullum diem, nullam horam, nullum momentum aliquando perdiderit, quod non in diuino seruitio religiosisque operibus expenderit, id apud se iugiter ac solicite reputans, possibile nō esse eundem diem bis in vita conspicere? Beatus quidem is monachus, qui cœlestibus ac intellectualibus 9 virtutibus defigere animi obtutū valet. Sed ille sane absque metu ruinæ est, qui ex mortis scelerumque memoria, genas suas viuentium aquarum perpetuis imbribus rigat. Facile autem addor, vt credam priorem illum statum, per hunc secundum profeciſſe, atque ad illam felicitatem peruenisse. Vidi ego mēdicos ac pauperes improbos facetis quibusdam verbis ipsa quoque regum corda ad misericordiam inclinasse. Vidi item pauperes, ac virtutibus inopes, non vrbanis quidem, sed humilibus, tenebrasque ac hæsitationem testantibus verbis, ex profundo corde ad cœlestem regem summa improbitate atq; perseuerantia clamantes, inuiolabilem illius naturā atque clementiā 10 violasse. Qui lachrymarum suarū gratia in animo inflatur, eosque qui non lachrymantur damnat, si

ei si-

ei similis est, qui ab imperatore contra inimicos suos accepit arma, hisque ipsis semetipsum necat. Non indiget deus lachrymis nostris, ô socij, neque hominem ex cordis angustia lugere vult: sed magis ex insigni ad deum charitate, in hilaritate animę lætari. Peccatum remoue, & superfluæ iã erunt sensibilibus oculis fusæ mœstæque lachrymæ. Neque enim cauterio opus est, si vulnus desit. Non erant in Adam ante præuaricationem lachrymæ, sicut nec post resurrectionem iam destructo peccato erunt. Siquidem tunc aufugit dolor & tristitia & gemitus. Vidi in quibusdam luctum, vidi item in alijs, eo quod luctu indigerent luctum: his autẽ & si luctus non desit, tamen vt qui illum non habent ita affitiuntur, per quam ll hanc animi decoram castitatẽ inuiolabiles furibus permanent. Atque hi sunt, de quibus dictum est: Dominus sapientes facit cæcos. Solent enim ipsæ quoque lachrimæ leuiores quosdam nonnunqã attollere, quocirca quibusdam diuina dispensatione subtrahuntur, vt dum seipsos priuatos viderint, studiosius eas requirẽtes, miseros seipsos agnoscant, gemitibusque & mœrore ac dolore animi, profundaque tristitia & hæsitatione se conterant, quæ omnia lachrymarum vices implere solent, & si ab ipsis nimium viliter nihil æstimentur. Inueniemus nonnunquam, si obseruemus diligentius, ridiculum quiddam dæmones in nobis moliri. Nam cum saturitate distenti fuerimus, compungunt nos: rursum cum ieiunauerimus obdurant, vt seducti lachrymis parenti vitiorum gulæ ac delitijs nosipsos exponamus. Quibus obtemperandum non est, sed omnino contra faciendum. Equidem ipsam compunctionis vim considerans stupeo, quo nam modo ea, quæ luctus & mœror dicitur, gaudium

intrinsecus & lætitiam 12. velut mel & fauum, comesta, possideat. Quid igitur ex hoc nobis innuitur? Id profecto, quod propriè Dei donum huiusmodi compunctio esse, pro confesso habeatur. Est tunc in anima iucunda voluptas, deo latenter mœstos & contritos corde consolante. Verũ vt occasio efficacissimi luctus doloriscq; perutilis non desit, historiam omnino miserabilem ad ædificationem animarum referre libet: Stephanus quidã hoc in loco habitans, solitariam & quietam vitam adamauerat. Hic cum annos plurimos in monastico certamine egisset, ieiunijsq; maximè & lachrymis esset ornatus, alijsq; præterea virtutum priuilegijs floreret, cellulam ad radicem montis, in quo sacram illam diuinamq; visionem speculatus olim fuerat Helias, sibi construxerat. Hic igitur tam venerandus moribus, intentione maiora laborioso isq; pœnitentiæ profectus est ad Anacharitarum locum, cui Fides nomen erat. Quo in loco cum annos aliquot arctissimo vitæ instituto peregisset: erat enim hic locus ab omni consolatione mortali penitus remotus, omnibusq; fere hominibus inuius (septuaginta enim fere millibus passuum ab omni humana habitatione diiũctus erat,) rursus extremo vitæ tempore rediit, cupiens in cellula sua priore sancti illius montis habitare. Erant autem ibi duo ex Palestina discipuli admodum religiosi, qui etiam pridie obseruabant cellulam senis. In qua cum paucos egisset dies languorem incurrit, ex quo & mortuus est. Igitur ante vnum exitus sui diem, repente animo obstupuit, apertisq; oculis ad dextram atque ad sinistram partem lectuli circumspiciebat, & quasi rationem quidã à se exigerent, cunctis qui astabant audientibus aiebat, aliquando quidem

ita

ita sane: Sic reuera est, sed pro hoc totannis ieiunaui. Aliquando vero: Non certe, sed mentimini, hoc nonfeci. Deinde rursus: Ita vere est, hoc ita est, sed fleui, sed ministraui. Ac rursus: Vere me accusatis. In quibusdam etiam aliquando aiebat: Ita sane, & quidem ad hæc quid dicam non habeo, ideo misericordia est. Et erat profecto spectaculum horrendum ac terrificum, inuisibile illud sæuissimumq; iudicium, in quo etiam (quod terribilius est) & quod non fecerat illi obijciebant (me miserum) quietis ac solitudinis sectatori: in nonnullis vero peccatorum suorum, quid ad hoc respondere posset, se non habere dicebat, qui iam fere quadraginta annos monachus fuerat, & lachrymarum gratiam habuerat. Væ, væ vbinam erat Ezechielis vox, quam illis obijceret: In quacunq; hora ingemuerit peccator, saluus erit. Et illud: Quia in quo te inueniam, in eo te iudicabo dicit dominus. Vere nihil huiusmodi respondere potuit. Cuius rei gratia illi gloria, qui solus agnouit. Quidam vero mihi veraciter affirmauerunt, quod hic dum esset in eremo, leopardum quoque ex manu sua nutriebat. Hic ipse tamen cum adeo infeste ratio á se exigeretur, carne solutus est, quod iudicium, quis terminus, quæ sententia, quis rationis eius finis fuerit, incertum penitus relinquens. Sicuti vidua, quæ viro suo fuerat orbata, si filius sibi sit vnigenitus, illi soli vnitur, eiusq; post dominium solatio potitur: ita anima si lapsa fuerit, nullo alio solatio exitus: sui tempore tam secure nititur, vt abstinentiælabore ac lachrymis Huiusmodi nunquam concinet, neque in hymnis secum iubilabit: hæc enim luctum interrumpit. Quod si tu per ea luctum tibi constituere studes, adhuc ea abs te remotissima est.

Luctus quippe certus fixusq; dolor est animæ peritæ, præcursor beatissimæ 13. tranquillitatis: in plerisq; præaptans & emundans consumensque omnium vitiorum syluam. Quidam honesti huius boni probatus operarius, ista mihi de se narrauit. Cum, inquit, sæpius studiosè instituerem aduersus inanem gloriam, siue iracundiam, siue ventris saturitatem omnino bellum gerere, luctus ratio subclamãs mihi intrinsecus attestabatur: Noli inani gloria efferri, nam recedam abs te. Similiter quoque in alijs perturbationibus dicebat. Cui ego aiebam: Nunquam tibi ero inobediens, donec me Christo domino sistas. Luctus quidem profunditas consolationem aspicit, cordis verò munditia illustrationem suscipit. Illustratio ineffabilis est quædam efficacia, quam ignotè intelligimus, & inuisibiliter aspicimus. Consolatio, est refrigerium afflicti animi, infantis in morem in seipso vagientis, simulq; gratè & iucundè subridentis. Suffragatio est animæ quæ in mœrore ceciderit innouatio, afflictas lachrymas in eas quæ sunt pacatissimę mirabiliter transferens. Lachrymę solent metum excludere, vbi verò timor excussit timorem, continuò serena lux gaudij illuxit. Cum autem indeficiens id gaudium desierit, flos sanctæ charitatis orietur. Humilitatis manu adueniens gaudium abs te vt indignus abijce, ne fortè dum nimium facilis ad suscipiendum es, lupum pro pastore suscipias. Noli properè ad contemplationem 14. currere in alieno tempore, vt hæc humilitatis tuæ pulchritudinem insequens, tibi in seculum seculi castissimo iungatur amplexu. Principio quidem infans cum agnoscit patrem, gaudio penitus impletur: si verò ille certa ratione peregre profectus fuerit atque iterum redierit, gaudij simul & mœ-

roris

roris infans plenus efficitur. Gaudij quidem, quia eum quem cupiuerat videt. Mœroris, quia tanto tempore honesta illa pulchritudine priuatus est. Abscondit seipsam infantis mater, quē si se viderit anxie inquirere, gaudio afficitur, sicque illum instruit sibi adhærere iugiter, affectumq; suum altius infanti imprimit, eumq; ad se ardentius amā dum inuitat, Qui habet aures audiendi audiat, ait dominus. Non angetur spectaculorum ordinandorum cura is reus, in quem est lata sententia: ita ne is quidem qui attentius luctui studet, delitijs aut gloria, aut furore, aut iracundia, vndecunque capietur. Luctus est pœnitentis animæ certus & fixus dolor, quotidie dolores doloribus adijciens. Iustus & sanctus dominus, qui & eum qui ratione sectatur quietem, ratione compungit: & eū qui ratione subditur quotidie lætificat. Qui horū alterum non legitimè arripit, hic luctu priuatū se intelligat. Abijce abs te eū, qui in profundissimo luctu ad te accedit canem, deumq; tibi inclementē &immisericordē suggerit. Nam si diligenter obserues, inuenies illū cū ad peccatū te hortatur clemētem & misericordem, atq; ad ignoscendum facilē Deum tibi polliceri. Exercitatio assiduitatē gignit, porrò assiduitas in sensum in firmissimū 15. desinit. Quod autem sensu fit, difficile auferri potest. Etiamsi quodlibet magnum atq; electissimū vitæ institutum arripueris, id quasi externum & nothum existimare debes, nisi cor afflictum mœrensq; possideas. Oportet enim reuera maximeq; necesse est, vt qui post salutare lauacrum inquinati sunt, igne cordis infatigabili ac miseratione Dei manus suas (vt ita dixerim) pice 16. excutiant. Vidi ego apud quosdam supremum terminum luctus: sanguinem enim cos præ afflicto & percusso

corde profundere ex ore conſpexi, recordatusque ſum eius qui dixit: Percuſſus ſum vt fœnum, & aruit cor meum. Illæ quidem lachrymæ, quas metus gignit, in ſeipſis cuſtodiam poſſident: quæ vero ex charitate prodeunt, antequam ipſa perficiatur, in quibuſdam facilè fortaſſis auolant, niſi forte ignis ille ſempiternè memorandus, operis tempore cor penitus incēdat. Et eſt ſane mirabile qūo id quod vilius & indigni⁹ eſt, certius atq; ſecurius ſit ſuo in tempore. Sunt materiæ quæ fontes noſtros exiccant, ⁊ ſunt item quæ in ipſis & cænū & feras beluas pariant. Per priores quidem illas, Loth filiabus ſuis nequiter congreſſus eſt: per feras, verè diabolus cecidit. Ingens in hoſtibus noſtris verſutia, ſumma nequitia eſt, vt virtutum materias, materias vitiorum, & humilitatis authores, materias ſuperbiæ opifices faciant. Solent nonnunquam ipſæ etiam ſedes noſtræ, & locorum ſpecies animum noſtrum ad compunctionem excitare. Doceant te hoc Ieſus & Helias & Iohannes ſoli apud ſe orantes. Animaduerti plerunqùe in ipſis quoq; ciuitatibus, medijsque tumultibus moueri nobis lachrymas, ea profecto arte dæmonum, vt putantes quidam nihil ſe ex his tumultibus lædi, ſeculo propinquare non metuerent. Verbum vnum nonnunquam diſſoluit luctum: mirum verò ſi vnū quoque verbum turſus illum reuocare, poſtquam auolauerit, poſſit. Non accuſabimur ò ſocij, neque nobis crimen dabitur in ſeparatione animæ a corpore, quod non miracula egimus, quod non de theologia diſſeruimus, quod non contemplationi operam dedimus, ſed ob hoc maxime rationem omnino deo reddituri ſumus, quia lugere vnquā deſtitimus.

Anno-

Annotationes in gradum 7.

1 *Perspicua magis hic est translatio antiqua, sic enim habet:* quem (*affectum*) anima quærit continuè, ferventer & impetuosè, quando est illa priuata.

2 *Tristitia est sancta, quam vel pœnitentia delictorum, vel desiderio perfectionis accensi, vel futuræ beatitudinis contemplatione concipimus. Hæc pœnitentiam ad salutem stabilem operatur iuxta Paulum 2. Cor. 7. Pulcherrimè hanc tristitiam ab adiunctis describit Cassianus lib. 9. Instit. monast. cap. 1. Alia omnis tristitia noxia est, vt eodem lib fusius docet Cass.*

3 Abstinentia *verterunt alij.*

4 *Alij legunt.* Quia non poterit se continere, quin consoletur animam, quæ stat coram eo, sicut vidua dolens. *Puto igitur locum corruptum esse, & pro* patitur, poterit *legendum esse: aut pro* despicere, despici.

5 *Ad metalla damnari supplicium fuit apud antiquos, quo vincti sontes in opus metalli trahebantur seu in metalli cas mittebantur fodinas Item ad Calcariam et Sulphurariam quidam damnabantur Vide Iurisconsulti .ff. de pœnis. C. de metallis, & Sueton in Caligula.*

6 *Vestes monachorum Syriæ & Ægypti erant, cucullus Colobium, rebrachiatorium & mauortes: de quibus consule Cassianum lib. 1 instit monast.*

7 *Tristitia enim quæ secundū Deum est humilis est, mansueta & patiens teste Cassia. lib 9. cap. 11. Instit. monast.*

8 *De diuersis lachrymarum spiritalium generibus, earumque causis vide responsione abbatis Isaac apud Cassi. col. 9. cap. 29.*

Id est:

9 Id est: *Beatus ille monachus qui mentis oculos in cœlum leuare & angelos intueri potest.*

10 *Violasse ponit, pro violenter expugnasse.*

11 *Alterum istorum pronominum superest; & pro castitate, alij* impotentiam *lachrymandi scilicet vertunt.*

12 *Sensus est: luctus & mœror qui secundum Deum est, gaudium in se & lætitiam spiritualem continet, dulciorem super mel & fauum. Habet enim in semetipso omnes fructus Spiritus S. quos enumerat Paulus Galat. 5. Vide Cassianum libr. 9. institut. monast. cap. 11.*

13 Tranquillitatem, *vocat hic omnis vehementioris affectionis, animi perturbationis, terroris q; vacuitatem: quam Græci* εὐθυμίαν *vocant: Cic. lib. 5. de Finibus: Democriti autem, quæ est animi tanquã tranquillitas] quam appellant* εὐθυμίαν. *De hac insignem libellũ, scripsit Plutarchus.*

14 *q.d. Contemplatio non apprehenditur ab insequentibus illam, sed ipsa fugientes insequitur & apprehendit. Quod in sequentibus pulchris similitudinibus ostẽdit.* Contemplationem *autem hic intelligit eam, quæ consolationem diuinam habet annexam.*

15 Firmissimum *legendum videtur, &* sensum *hic pro habitu accipi putarem.*

16 *Inuersio est, pro picem manibus excutere: alij* lauãt manus à contagione picis, *transtulerunt.*

17 *Materiæ fontes lachrymarum exciccantes sunt, cibus, vinum, delitiæ &c. feras verò & beluas generantes, ambitio- cœnodoxia &c.*

De iræ vacuitate & mansuetudine.

Gradus VIII.

SIcut aqua, si paulatim igni adijciatur, flammam penitus extinguit: ita & veri luctus lachrymæ omnem flammam iracundiæ ac furoris

roris extinguere cõsueuerunt. Quocirca nos quoque ista consequenter suo ordine subijciemus. Irę vacuitas inexplebile est ignominiæ desideriũ: sicut cõtra in his qui inani glorię studẽt, infinitus est laudis appetitus. Iræ vacuitas, est naturæ superatio, absq; vllo iniuriarum sensu, ex certaminibus & sudoribus proueniens. Mansuetudo, est animi immobilis status, inter vituperationes & laudes eodem modo perseuerans. Initium quidem iræ vacuitatis, est labiorum silentium in perturbatione cordis: medium autem, silentium quoque ipsarum cognitionum in animi tenuissimo metu: finis verò est inter immundorum spirituum flatus stabilis ac fixa tranquillitas. Ira, est toleratio occulti odij, memoria scilicet iniuriarum altè animo impressa. Ira est desiderium, quo eum qui nos irritauit affligi cupimus. Iracundia 1. est subita cordis excandescentia, nec diuturna. Amaritudo est iniucundus atq; insuauis motus in animo considens. Furor, est morum incõstans motus, animique turpitudo. Sicut cum sol apparuerit fugantur tenebræ, ita cum afflare cœperit suauissimus humilitatis odor, omnis amaritudo, omnisq; furor ex animo exterminatur. Quidam cum sint nimiũ ex furore mutabiles, negligentiores ad hunc saluandum curandumq; fiunt, non intelligentes miseri quid scriptura sacra commemoret dicens: Momentum furoris eius ruina est illi. Velox est motus molæ vno sæpè momento amplius triticum animæ, & fructum vitæ conterens atq; demoliens, quam faceret die alias integro. Quocirca prudenter & toto animo attendendum est. Ea sæpè flamma, quam subito vehemens ventorum flatus accẽderit, fructum cordis amplius adurit & perimit, quam ea quę & lẽtius excitata est, & diutius viget.

Ne istud

Ne istud quidem vos latere debet amici, quod ad tempus iniqui se dæmones astu subducunt, vt dū maxima vitia veluti minima negligimus, iam insanabiliter ægrotemus. Sicut lapis acutis angulis & asper, si alijs lapidibus contundatur & collidatur, omne illud acumen amittit, solidaque eius asperitas contrita dissoluitur fitq; rotundus atque leuis: ita & anima dura [2] atque ad iracundiam prona, si duræ & iracundæ vitiorum multitudini admisceatur, atque cum eis vna degat, alterum è duobus sustinet: aut enim ex tolerantiæ virtute proprium curabit vulnus, aut si iniurijs fatigata cesserit, suā penitus infirmitatem noscet, quā sibi ignaua hæc fuga, veluti speculum quoddam ante oculos ponet. Furibundus est caducus voluntarius [3] qui dū anticipatur, inuitus cadens, colliditur atque disrūpitur. Nihil minus pœnitentibus conuenit, quam concitatus furor. Quippe conuersio summa indiget humilitate, hic vero maximi tumoris argumentum est, si is demum supremæ humilitatis terminus pro confesso habetur, vt eo etiam præsente à quo irritamur, sereno illum ac tranquillo corde diligamus. Is sine dubio finis furoris erit, si soli dū degimus, aduersus eum qui nos in aliquo læserit & verbis & gestibus repugnantes vtamur. Si spiritus sanctus animæ pax & diffinitur & est, nihil æquè vt furor, ei [9] à nobis præsentiam segregare poterit. Cum per multas atque diras furoris species, agnouerimus vnam ipsius solamque progeniem (etsi adulteram) vtilem tamen [4] esse deprehendimus. Vidi enim nonnullos, qui cum vsque ad insaniam excanduissent, diuturnamque adeo ac penitus in medullis insitā iniuriarum memoriā euomuissent, per vitium illius cōmotionis fuisse liberatos, cum is qui eos læserat prioris diuturnique

dolori-

doloris, illos vel pœnitentia vel satisfactione curasset. Vidi item alios, qui irrationabili longanimitatis specie ex silentio memoriam illatę iniurię in intimis recondiderunt, eosque insanis deteriores atque infeliciores esse iudicaui, quippe per atramentum 5 columbæ candorem demoliti essēt. Sūma igitur aduersum serpentem istū cura & diligentia pugnandum est, & ipse enim naturā habet adiutricem non secus, quā turpis concupiscentiæ coluber. Vidi nōnullos iracundiæ furijs succensos præ amaritudine animi cibum à se omnino reiecisse, q tamē ex hac irrationabili continētia, venena venenis adiecerunt. Vidi itē alios, cū veluti rationabilem causam furoris nacti essent, gulæ illecebris seipsos addixisse, ac veluti ex fouea in præcipitium corruere. Alios item aspexi prudentiores, qui peritorum more medicorum, vtrisque cōmixtis ex æquabili & moderata consolatione maxima emolumēta cōsecuti sunt. Nonnunquā moderata melodia furorē optimè lenit & mitigat. Sæpe vero ea quæ immoderata est & importuna cum voluptate cōiungitur. 6 Ea igitur sic demū optime vtēur, si tēpora aptissime ad normā dirigam 9. Cū sederem aliquando cuiusdā necessitatis causa iuxta quorundā solitariorū cellulam, audiui illos p dicū more intus, summa amaritudine & furore apud se corrixantes, atque in eius personā qui se læserat (tanquā is præsens esset) petulantissimè insilientes. Quos ego ne vltra in solitudine sederent piè & fideliter monui, si nollēt ex hominibus dæmones fieri. Vidi alios corde lasciuo ac lubrico escarū nimietate distēdi, q mites se esse & blādos atq; (vt ita dixerim) amatores fratrū simulantes, personā sibi sanctitatis imponerent, quos vt solitudinem sectarētur hortat⁹ sum, veluti ferramētū quo ddā

luxui

luxui & escarũ nimietati inimicum, si nollent ex rationali in brutam naturam miserabiliter decide re. Cum vero quidam mihi vtrisque se miserabilius efferri, dicerent, eos ego suæ voluntatis arbitrium sequi prorsus inhibui, eorumque præceptoribus hoc amicè suggessi, vt hunc aliquando, non nunquam vero illum ordinem eos sequi permitterent: dum illi per omnia rectori atque gubernatori, ceruice submissa, perfectè obtemperarent. Is etenim, qui voluptatibus studet, seipsum fortassis aut alterum suorum morũ discipulum 7 corrumpere ac perdere solet: iracundus vero lupi in morem gregem totum sæpe perturbat, animasque plurimas humilans vulnerat. Graue quidem est, oculum cordis 8 præ furore turbare, secundum Psalmi testimonium dicentis: Turbatus est à furore oculus meus. Longè vero grauius & labijs etiã animi impetum exprimere, grauissimum autem ac totius monasticæ & angelicæ, diuinæque conuersationis alienum, atque omnino inimicum, manibus quoque furori satisfacere. Si festucam alterius sanare vis, vel magis tibi velle videris, noli proscalpello trabe hanc velle recidere atque retundere. Trabs quippe sermo durus est, gestusque indecorus, scalpellum vero mansueta doctrina, mitisque responsio. Argue enim, inquit, increpa, obsecra, non autem etiam percute. Si vero & hoc fieri oporteat, raro omnino, ne tunc quidem per teipsum facere debes. Si diligentius inspiciamus, animaduertemus plerosque ex his, qui iracundiæ facibus axagitantur, prompte ieiunare, vigilare, quietem solitudinis sectari. Est enim ea versutissimi dæmonis intentio, idque summopere inquirit, vt veluti per rationabilem occasionem pœnitentiæ & luctus, ea materias, quæ morbo huic incrementa dare possint

Psalm. 6.

1. Tim. 4.

sint, sequendas illis persuadeat. Si lupus vnus (vt antea diximus) gregem totum auxilio dæmonis perturbare potest, &9 vnus profecto sapiētissimus frater, velut vter oleo repletus, angeli adiutorio fretus, fluctuum rabiem in serenitatis tranquillitatem conuertet, nauemque seruabit illæsam, ac pro magnitudine iudicij, quod prior ille promeruit, mercedem à deo referet, profectus forma omnibus factus. Initium beatę tolerantiæ est, in amaritudine & dolore animæ ignominas suscipere: medium vero, eas tolerare sine mœrore: finis autē & cōsummatio illas laudem existimare. Gaudeas prior, valeas secunde, sed tu felix ac beatus tertie, quippe qui in domino exultas. Notaui miserandū omnino spectaculum in his, qui iracundiæ inseruiunt, quod illis latenter ex elatione contingit: indignati enim eo quod ira fuissent superati, rursus irascebantur. Admiratusq; sum cum intuerer illos, ruina ruinam vlciscentes, ac peccato peccatum persequentes: miseratus sum, dæmonumq; versutiam stupens, parum abfuit quin de mea ipsius vita desperarem. Si quis se ipsum tumore & iracundia, nequitiaq; & similatione facile superari perspiciens, contra hæc mansuetudinis & tolerantiæ ancipitem gladium educere instituit: hic profectus veluti fullonū salutarem officinam fratrum monasterium ingredi laboret, atque eorum qui maximè duri & immites sunt (siquidem hæc vitia perfectè exuere cupit) vt illic ex contumelijs & ignominijs, dum fratrum vexationibus extenditur, atq; intellectualiter pulsatur, fortasis verò etiam sensibiliter, calcibusque tunditur & conculcatur: sordes quæ animæ illius vestes macularent, diluat. Ipsa te plebeia vox persuadeat, probrum & contumeliam lauacrum esse vitiorum animæ.

Solent enim seculares, cum aliquem in faciem ig
nominijs & cõtumelijs respersérint, gloriantes ad
alios dicere: Laui illum. Quod profecto verũ est.
Alia in his qui adhuc rudes imbuuntur ex fletu,
est iracundiæ necatio: & alia in his qui perfecti
sunt, commotionis commoda cessatio. Quippe
prior illa lachrymis, veluti freno quodam, liga-
tã est: hæc velut serpens à beata tranquillitate, ve-
luti à gladio quodam accutissimo, necata est. Vi
di ego tres vna monachos iniurijs affectos, ex qui
bus vnus mordebatur quidem iniurijs, atq; per-
turbabatur, sed tamen silentio premebat io. iracũ
diam: alius vero gaudebat quidem ex lucro suo,
sed eius qui se maledictis infectatus fuerat pecca-
to angebatur: tertius vero proximi tantũ damna
secũ voluens vim ardentium lachrymarum per
fundebat. Eratque suaue spectaculum timoris &
mercedis & charitatis operarios aspicere. Sicut
corporum febris cum vna sit, non vnam, sed plu-
res habet sui occasiones ardoris, & ir. furor atque
commotio, fortassis vero & aliarum species per-
turbationum nostrarum plurimas ac varias occa-
siones & causas habere noscuntur. Quocirca pos-
sibile non est, tantam rerum varietatem eodem
modo diffinire, sed magis consilium ex animo
meo do, vt pro solicito ægrotantium studio, quis-
que medicinæ compendium inquiramus. Pri-
mum itaque remedium erit, vt quisque causam
sui doloris agnoscat. Causa quippe cognita, con-
tra hanc medicamenti etiam auxilium ex prouí-
dentia dei, spiritualiumq; virorum diligentia sus-
cipiemus. Qui nobiscum in domino vna ingredi
cupiunt, nostro exemplo admoniti, in illud pro-
positum nobis intellectuale iudicium ingrediã-
tur, prædictasq; turbationes, siue causas quodam-

modo

modo subobscurè simul examinēt. Vinciatur iam tyrannus iste mansuetudinis nexibus, flagelloq; longanimitatis verberatus, atque à charitate pertractus, sistatur tribunali rationis, atque vt conuenit examinetur & ita discutiatur: Dic nobis ò stulte & turpissimè genitoris tui, & eius quæ te male peperit appellationē, filiorūq; tuorum, & sceleratissimarum filiarum, præterea & eorum qui te debellant & necaturi sunt nomina edicito. Ille vero sic interrogatus, ita respondere videbatur: Plurimæ generationes meæ sunt, nec vnus mihi pater est. Matres vero meę sunt, inanis gloria, cupiditas, gastrimargia [12] nonnunquam vero & fornicatio. Qui autē me genuit, fastus appellatur. Porro filiæ meæ, memoria iniuriarū, inimicitia, disceptatio, & odium. Aduersariæ vero meæ, quibus nunc vinctus teneor, quæ his obiectæ sunt, mansuetudo & iracundia. Ea autē quæ mihi insidiatur, humilitas dicitur. Quis vero illam genuerit, loco suo illā interrogate.

Notandum.

Iræ genera sunt tria: Vnum quod exardescit intrinsecus, quod Græcè θυμὸς dicitur: Aliud quod in verbum & opus effectumqúe prorumpit, quod ὀργὴ nuncupatur. Tertium quod non vt illa feruenter ad horam digeritur, sed per dies ac tempora reseruatur, quod κότος vocatur. Est & iræ genus laudabile & pium, Cum scilicet contra lasciuientes cordis nostri motus indignantes infremimus, & ea quæ agere confundimur coram hominibus, vel proloqui, in latebras ascendisse nostri pectoris indignamur: Angelorum scilicet ipsiusq; Dei præsentiam vbiqúe & omnia penetrantis, oculumqúe eius tota formidine tremiscentes, quem nequaquā possumus conscientiæ nostræ latere secreta.

Annotationes in Gradum 8.

1 *Aliter definiunt iracundiam philosophi: procliuitatem nimirum ad iram: ita vt iram ad actum, iracundiam ad habitum referant. Vt, ira fuit quod Alexander Clitum interfecit, erat enim motus animi subitus, quê mox pœnitentia subsequebatur. Cotyn verò Tracum Regem iracundia coëgit, vt donata sibi vasa pretiosa, sed fictilia & fragilia ipse frangeret, ne si à ministris frangerentur temperare se non posset ab ira: sciebat enim se iracundum: Idem itaq; interest inter iram & iracundiam, quod inter ebrium & ebriosum, si Senecæ credimus.*

2 *Locus satis obscurus est, Sensus vero hic est: Sic animæ duræ & iracundæ habitanti inter personas duras & iracundas vnum è duobus eueniet: aut per patientiã sanabitur eius vulnus iracundiæ: aut recedens: cognoscet suam infirmitatem & ignauiam*

3 *Alij hoc modo vertunt* Furibundus voluntariè arripitur à dæmone, sed postmodum inuoluntariè cadit.

4 *Hæc progenies vel filia furoris est, quæ detegit odij inueterati causam latentem.*

5 *Per* atramentum *odium; per columbæ candorẽ, charitatem Spiritus. S. donum intellige.*

6 *Alij* à voluptate spiritualium dissoluitur *vertunt.*

7 *Quem scilicet ipse mores suos, suamque voluptatem imitari docuit.*

8 *Turbato cordis oculo ab ira & furore, quæ mala sequãtur, graphicè describit Cassianus libr. 8. instit. monast. cap. 1.*

9 *Pro* [&] *videtur legendũ* [sic] *veteres sic legunt & omnino sensus hoc exigit.*

10 *Subinte illige* Timens pœnas & supplicia gehennæ irascentibus constituta.

11 *Interim*

11 *Iterum si [sic] pro [&] legas facilior erit sensus.*

12 *Gastrimargiam gulæ concupiscentiam ac nimiam ventris ingluuiem sonat, quemadmodum & ab Arist. in Ethicis accipitur* γαστὴρ *enim ventrem,* μάργος *verò edacem petulantem, proteruam significat. Gastrimargus itaque is propriè dicendus est, qui sola libidine ductus, nulla verò naturæ appetentia ventrem suum cibis infarcit.*

De memoria iniuriarum. Gradus IX.

SAnctæ quidem virtutes Iacob scalæ comparãtur, vitia vero nepharia ei, qui cecidisse legitur ex Petri summi apostoli manibus, catenæ. Et illæ quidem simul nexæ, atq; altera ad alterã transmittentes in cœlum sustollunt amatores suos: vitia vero seinuicem gignere atque arctissimè complecti consueuerunt. Quocirca cum iam audierimus implacabilem furorem, progeniem suam memoriam iniuriarum appellantem, de ea nunc inuitante nos tempore loquamur. Memoria iniuriarum, est furoris complementum, peccatorum custos, iustitiæ odium, virtutum perditio, venenũ animæ, mentis assiduus vermis, orationis confusio, deprecationis excisio, charitatis alienatio, clauus infixus animæ, iniucundus sensus, qui in amaritudinis suauitate diligitur, iuge peccatum, nunquam dormiens iniquitas, horis singulis admissa malitia. Est istud quoque tenebrosum ac molestissimum vitium. Dico vero iniuriarum memoriam, vnum ex his quæ generantur, nec gignunt, siue etiam gignunt, atque ideo plura de illo loqui volumus. Qui iracundiam sedauit, is huiusmodi memoriam peremit. Dum enim viuit pater, filios generare non cessat. Qui charitatem possidet, iracundiam à se fugauit. Qui autem inimicitias exercet,

exerceet, importunos sibi labores congregat. Charitatis mensa dissoluit odium, & dona mundissima emolliunt animam. Mensa neglecta 2 matet confidentiæ, & per fenestram charitatis ventris ingluuies ingreditur. Animaduerti odium vinculum fornicationis diuturnum dirupisse, memoriamque iniuriarum illic iam mirabiliter & præter spem perseueraſſe. Mirandum sane spectaculum, dæmonem à dæmone sanari conspicere: sed hoc fortassis est ex dispensatione, opus dei, non dæmonum, Longissimè à charitate valida & naturali remota est memoria iniuriarum, eiq; facile appropiabit fornicatio, videasq; latenter in columba 3 corruptionem. Ideo quem mordet iniuriarũ memoria, aduersus dæmones 4 id magis patiatur: & quem delectat blandum inimicitiarum venenatumq; odium, corpori suo semper infestus inimicus sit. Amicus ingratus ac dolosus, caro est; & si foueatur, amplius lædit. Solet scripturas differre memoria iniuriarum, atq; ad propriæ affectionis sensum sancti spiritus eloquia violenter attrahere. Confundat huiusmodi Iesu oratio, quam si iniuriarum memoriam seruemus, cum illo dicere non possumus. Si post ingentem luctã huiusmodi peruersitatem omnino destruere non valeas, saltem verbis & corporis habitu inimico tuo te poenitere significa, vt vel hanc ad illum simulationẽ diutius veritus, perfectè tandem illum diligere cogaris, à conscintia veluti ab igne quodam assiduè admonitus. Hæc vero putredine ac peste tum demum perfectè te curatum intellige, non cum pro eo qui te contristauit oraueris, non cum illum muneribus affeceris, non cum ad mensam tuam eum perduxeris: sed cum cognita illius aliqua calamitate, siue corporali, sine spirituali, quasi ipse eã pe: pessius fueris ita te angi do-

lore

lore atquè lachrymari perſpexeris. Monachus ſolitarius, qui hanc ſeruat in ſemetipſo memoriã, aſpis nidificans eſt, læthale virus ſecum vbiq; circumferens. Memoria paſsionũ Ieſu huiuſmodi curabit animam, dũ in illius clementiam ac tolerantiam intuens, validè confuſa erubeſcit. Ligno putrido intrinſecus gignuntur vermes, & mitiſsimis moribus, quietiq́; adulterinæ cohæret iracundia. Qui hanc eijcit, remiſsionem reperit: qui vero illi agglutinatus eſt, miſeratione priuatur, Laborib. ſequidã ac dolorib. vt veniã mererentur: expoſuerũt hos tamen vir, q̃ iniurias obliuiſcitur, facile anticipauit. Siquidẽ illud veriſsimum eſt quod dicitur: Dimitte celerius, & copiosè dimittitur vobis. Veræ germanæq́; pœnitentiæ certum argumentum eſt, obliuio iniuriarum: qui vero inimicias tenet, & ſe pœnitere exiſtimat, ſimilis eſt ei, q̃ ſe in ſomnis currere putat. Vidi iniuriarum memores, dum ſe huiuſmodi ſalutari obliuione admonerent, verba ſua reueritos ab hoc quieuiſſe vitio & peſte. Nemo huiuſmodi obtenebrationem ſimplex eſſe ac tenue vitiũ exiſtimet. Solet enim ad ipſos quoque ſpirituales viros ſæpius oſtendi.

Annotationes in gradum. 9.

1 *Virtutes inter ſe colligatas atqúe implicatas eſſe, Ciceronis aliorumque eſt opinio, nata ex eorum diſputatione, qui contendebant vnam tantum eſſe virtutem, quæ* Δικαιοσύνη καθ' ὅλου, *q. d. Iuſtitia ſecundum totum, nominaretur: vt verſiculus ille habet,*

Iuſtitia in ſeſe virtutem continet omnem.

Attingit hanc diſputationẽ. Socrates in præmio de laudib⁹ Helenæ & certè vt artes liberales quæ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας *nomine cõtinẽtur inter ſe cohærẽt, vt circuli*

catenarum : ita etiam virtutum summa est connexio. nã nisi prudens fueris, quid sit iustitia ignorabis : nisi fortis deseres officium fuga laboris : nisi temperans, pro iusto fies rigidus et sæuus : iuxta illud Summum ius summma iniuria.

2 *Antiqua exemplaria legunt :* Mensa studiosè præparata est mater amicitiæ, sed per fenestrã charitatis, intrat sæpe ingluuies ventris. *Tacitè autem monet, ne sub prætextu inuitandi ad mensam nostrum inimicum, ventri nimiũ indulgeamus ac gulæ.*

3 *Vult dicere: Fieri potest vt sub specie sanctæ charitati, subintret amor carnalis & venereus.*

4 *Docet, si iniuriarum memores esse velimus & odium omnino fouere, aduersum quos ista instituẽda sint, aduersus diabolum scilcet & carnem nostram.*

De detractione. Gradus X.

NVllus reor prudentium & recte sentientiũ ex odio & iniuriarum memoria detractionem nasci refragabitur. Quocirca & post maiores suos, veluti in serie constituta est. Detractio est proles odij, tenuis languor, pinguis & occulta ac latens sanguisuga quæ charitatis omnem consumit ac demolitur sanguinem, dilectionis simulatio, cordis sordes ac duritiã parans, castitatisq; exterminatio. Sicuti quædam sunt adulescentulæ, quæ mala sine vllo verecũdiæ rubore operantur: nonnullæ vero, quæ grauiora his, clã ac verecundius faciunt, ita & in passionibus ignominæ fieri videas. Huiusmodi vero adulescentulæ sunt, simulatio, nequitia, mœror, memoria illatæ iniuriæ, cordisque detractio, quæ alia suggerere videntur, & ad alia intentæ sunt. Audiui detrahentes quosdam, eosque protinus increpatione coercui. Qui cum mihi satisfacere vel-

lent

lent, hoc se ex eius charitate & cura, cui detrahebant facere, dixerunt. Ego vero eis, quiescite, inquam atq; ab huiusmodi charitate cessate, ne ille mentiatur, qui ait: Detrahentem secreto proximo suo hūc prosequebar. Si te dicis diligere, clam ora, neque obiurigES: hunc quippe charitatis modum deus libentissime suscipit. Neq; istud cogitare omittas, si te à iudicando peccantem, sobrium omnino seruare cupis, quod & Iudas in choro 1. discipulorum fuit & latro in homicidarum numero: mira tamen in vno temporis momento, vtrisque facta est retributio & commutatio. Si quis detrationis spiritum superare cupit, non peccanti fratri, sed suggerēti dæmoni causā sceleris asscribat. Nullus enim est, qui in deum peccare velit, etsi omnes nō coactē, sed sponte peccemus. Vidi apertè peccantem atq; occultè pœnitentiam agentem, & quem vt nequissimum iudicaueram, inueni pudicum ac sorbium apud deum existimari, cum illum per conuersionem & pœnitentiam sibi propitium fecisset. Noli eum vereri, qui apud te proximo detrahit, imo vero dicito ei: Quiesce frater, ego in his, quæ grauiora sunt quotidie delinquo: illum ergo qūo damnare possum? Hoc enim vnico medicamento duo ista lucraberis, quod & teipsum & proximū curabis. Est inter reliquas quæ ad remissionem peccatorū ducūt cōpēdiosa via, s. à iudicando abstinere. Siquidem id verissime dicitur: Nolite iudicare, & nō iudicabimini. Alienissimus est ab aqua ignis: ita & iudicare ab eo qui pœnitere cupit. Etiamsi in ipso animæ à corpore digressu quempiam peccare videris, ne tamē illum quidem damnare audeas. Incertum est enim hominibus iudicium dei. In magnis quidem delictis apertè lapsi sunt, maiora vero clam operati sunt. Psal. 100. Matth. 7.

Seducti sunt ergo q libenter aliorũ mores corripi
unt, fumũ prosole amplectentes. Audite me obse
cro, audite pessimi aliorst iudices. Si verũ est, vt ei
pfecto verisimũ, quòd in q̃ iudicio iudicaueri
iudicabimini, proculdubio in q b. causati fuerim
proximum, in eadem quodq; ipsi incidemus, su
spiritalia illa fuerint, siue corporalia, neq; aliter
eri potest. Qui celeres, nimiũq; diligentes proxi
iudices sunt, hoc idcirco patiuntur, quia nondu
peccatorum suorum fixam ac perfectam memo
am curamq; susceperunt. Nam si quis amoto po
prij amoris velamine, mala sua diligenter inspe
at, nullius iam rei alterius in hac vita curam ge
id apud se reputans, tempus sibi sufficere non p
se, quod seipsum lugeat, etiam si centum an
vixerit, etiam si totum Iordanem fluuium in
hrymas versum ex oculis suis manere perspe
rit. Notaui luctum, nec vllum in eo detracta
nis aut condemnationis vestigium inueni. Aut
que peccare nos dęmones vrgent, aut cum nõ p
cauerimus iudicare peccantes, vt per hoc secun
2 primum illud homicidæ inquinent. In hoc sc
eos, qui memoriam illatæ sibi iniuriæ seruant,
que inuidos apertè dignosce, quòd doctrinam
opera virtutesq; proximi libenter & facile vi
perant & calumniantur, spiritu odij miserabili
præcipitati ac demersi. Vidi quosdã clam ac si
arbitris scelera penitus ho renda perpetrare, q
quòd putarent se esse mundissimos, eis qui pub
ce leuia admittunt aliqua, grauissimè immi
bant. Iudicare, est impudens direptio diuinæ
gnitatis: condemnare autem, animæ propriæ
teritus. Sicuti elatio sola, absque alio vitio
mite, perdere se habentem potest: ita & iucun
vitium, & si solum in nobis fuerit, perfectè p

perdere valebit. Siquidem & phariſæus ille, ex hoc ſolo condemnatus eſt. Bonus & probus vuæ lector, matura acina comedens, acerba legere nunquam patietur: porro grati viri, ac prudentis animus, quotquot in alijs virtutibus 3 inſpexerit, ſtudioſiſsimè notabit: inſipiens vero querelas defectusque perſcrutabitur, de quo modo dictum eſt: Scrutati ſunt iniquitates defecerunt ſcrutantes ſcrutationes. Neque ſi oculis tuis peccatum videris, cõdemnes, neque illis credas: ſæpius enim falluntur & ipſi.

Annotationes in Gradum 10.

1 *Salutare contra detractionem remedium eſt, cogitare quod Iudas inter ſanctos & Latro inter peccatores cum numerarentur, hominum iudicio, hic tamen à Deo electus, ille reprobatus ſit.*

2 *Senſus eſt: vt per ſecũdũ hoc, ſcilicet peccãtes iudicãdo, primo illo nos inquinent: & ipſos nos peccare faciunt.*

3 *Manifeſtior eſſet ſententia ſi pro* [virtutibus] virtutes *et pro* [inſpexerit] conſpexerit *traſtuliſſet.*

De loquacitate Gradus XI.

DIximus in præcedentibus breuiter, quam ſit periculi pleniſſimum, vtq; eos quoque qui ſpirituales videntur, nonnunquam ſubrepat iudicare proximos, imo vero iudicari atque à lingua cruciari: nunc vero cauſam eius & ianuã per quã ingreditur & egreditur, conſequẽs eſt pauciſsimis, ſuoq; loco ſtatuere. Loquacitas eſt inanis gloriæ ſedes, per quã ſeipſam iudicare, atq; in publicũ producere ſolita eſt. Loquacitas, ignorantię eſt certum argumentũ, detractationis ianua, ſcurrilitatis dux, mendacij opifex, compunctionis deſolatio, accediæ author ſiue euocatrix, ſomni præcurſor, intentæ fixæq; cogitationis diſſipatio, cuſtodiæ exterminatio. Contra vero taciturnitas in cogitatione mater eſt orationis, captiuitatis

reuoca-

reuocatio ignis diuini amoris obseruatio, cogi
tionum diligens inspectio, specula hostium, c
cer luctus, lachrymarum amica, memoriæ mor
operatrix, suppliciorũ pictor, iudicij indagatr
sagax mœroris subministratrix, inimica fidu
quietis coniunx, ambitiosæ doctrinæ aduersatr
scientiæ adiectio, speculationis opifex, secretu
deum profectus, occultus ascensus. Qui pecca
gnoscit, continet linguam suam, qui vero loq
est, nondum seipsum, vt oportet, agnouit. Stud
sus silentij appropiat deo, ipsique iugiter ina
to cordis assistens, illustratur ab eo. Iesu silentu
admirationi & reuerentiæ Pilato fuit. Viriq; q
eta & silens vox profligauit inanem gloriam. V
bum dixit Petrus & fleuit amariter, quia illius
memor fuit, qui ait: Dixi custodiam vias meas,
non delinquam in lingua mea. Alteriusque di
Psal. 38. tis: Melius est è sublimi cadere in terram, quàm
lingua cadere. Plura quidem de his scribere no
etsi plures me huius vitij astutiæ id facere hor
tur. Audiui tamen aliquando virum quendam
cuius apud me plurimum valebat authoritas,
de solitudinis quiete loqueretur asserentem, l
quacitatem ex vno horum penitus gigni, aut
ex peruersione & iniqua intemperantique cõsu
tudine (. Lingua enim membrum corporis cu
sit, in quo iam erudita fuerit, eius consuetudine
requirit). Aut rursus, in his qui in certamine sun
maximè quidem ex inani gloria, nonnunqua
vero ex ingluuie ventris. Quocirca plurimi fac
cum frenarent ventrem, violentia iam ac debili
te quadam & linguam & eius verbositatem co
cluserunt. Qui cuiam sui exitus gessit, circunci
verba, & qui possidet animi luctum, vt ab igne, m
fugit à loquacitate. Qui diligit solitudinis quiet

clau

clausit os suum. Qui vero processionibus [1] gaudet, hunc vitium hoc cella perturbat. Qui altissimi diuinique ignis flagrantiam sensit, is non secus quã apis fumum, omnem fugit hominum cœtum. Apem quippe fumus exagitat, huius vero proposito cœtus hominum est contrarius. Paucorum reuera est aquam nullis aggerum molibus septam, suis meatibus arcere, sed multò pauciorum est [2] incontinens edomare os.

In 7. gradum. Annotationes.

1 *Processiones vocat discursus & exitus è monasterio vel amicorum accessus & visitationes. Qui enim vel visitare alios, vel ipse visitari frequenter cupit, facilè in tædium et odium vitæ solitariæ per loquacitatem cadit, & tandem cellam cum monasterio derelinquit: in multiloquio enim non deerit peccatum & corrumpũt bonos mores colloquia praua Prouerb. 10 & 1 Cor. 15.*

2 *Astipulatur Ambros. lib. 1 de Offic, quam plures inquit loquendo vidi in peccata incidisse, vix quempiam tacendo: ideoq; tacere nosse quam loqui difficilius est. & Bernard in quodam serm Tenerum membrum est lingua, & tamen vix teneri potest. Reperiuntur nihilominus tam inter Ethicos quam inter Christianos prodigiosæ taciturnitatis ac silentij exempla, Pythagoræ discipulorum nemo minus biennio conticuit. Agathocl apidem in ore tenuit per triennium vt silere disceret. Secundus philosophus post incæstũ cum matre peractum æternum tacuit teste Diog. Laër.*

Paulus Simplex Pauli primi Anachoretæ discipul⁹ magistro iubẽte integrum triennium tacuit. D. Arnulphus Sueßionensis Episcopus 3. annis & 6. mensibus nulli mortalium locutus est, intra perpetuum se silentiam continens: vt scribit Lisiardus eius successor. Monachi quoque in eremo illa quæ in regione Lucæoli habita-

habitabant, per totam hebdomadam districta censura silentium seruabant, solo dominico die post cœnam confabulabantur, teste Petro Damiano in vita. S. Dominici Loricati.

De mendacio gradus. XII.

EX lapide quidem ac ferro excutitur ignis, ex loquacitate vero ac iocis mendacium nascitur. Mendacium est charitatis exterminatio, periurium vero dei abnegatio. Nullus recte sentitium paruum esse mendacij peccatum existimet. Quippe contra nullum vitium terribiliori sententia spiritus sanctus vsus est. Sicut ait Dauid ad deum: Perdes oēs qui loquntur mendacium. quidē illi passuri sunt, qui iuramentis mendacia coniungunt & consummant. Vidi nonnullos mendacij gloriari, eisquè se honestari putare, qui cum iocis, ociosoquè sermoni ridicula nonnulla subtexerent, audientium luctus miserabiliter demolitus sunt. Quoties dæmones ab huiusmodi facetiarū auditu, velut à pestilentiali morbo statim post inchoationē grauis ac molesti authoris nos fugere velle perspexerint, tunc iā gemina nos ista cogitatione illaqueare nitūtur, nobis ita suggerentes. Noli contristari fratrē talia narrantē, aut certe nosteipsum cæteris astantibus meliorem, diuinarūq; rerū studiosiorē iudicare. Exi citius nec morā vllā ibi feceris. Sin alias, in oratione tua ridiculosarum rerū tibi imagines finges. Neq; inde fugias illum verū & iniquum cœtum religiosa seueritate dissolue, mortis atque iudicij mentionem in medium adducens. Est quippe præstantius ex hoc fortasse modicum inani gloria respergi, vt plurimis ita inueniaris vtilitatis author, quam perignauum & improbum silentium tibi pariter & alijs detrimenti causa fieri. Simulatio, mendacij

Psalm. 5.

mate

mater est, sæpe vero etiam materia. Quippe quidam simulationē nihil aliud esse definiunt, quam mendacij meditationem atque opificem, agglutinatum sibi atque connexum habentem iusiurādum. Qui timorem domini possidet alienissimus est à mendacio, iudicem habens incorruptum cō scientiam suam. Sicut in perturbationibus reliquis damni differentiam agnoscimus, ita & in mendacio quoq;. Aliter enim ille iudicatur qui persupplicij, timorem, aliter qui nullo proposito mentitur. Alius deliciarum mentitur causa. Alius voluptatis gratia. Alius vt astantibus moueāt risum. Alius vero vt insidietur fratri, eumqùe detrimento aliquo afficiat. Ex cruciatibus principum deletur mendacium, ex lachrymarum vero multitudine in finem perimitur. Dispensationem [1] allegat, qui mendacium suggerit, & perditionem animæ sæpe iustitiam existimat. Raab se imitari argumentatur qui mendacia cō. fingit, per quæ perditione sua, aliorum salutem se moliri dicit. Ait quidam Gum à mendacio mundi fuerimus, tum si ita aliquando necesse sit, tempore admoniti, ipsum [2] cū timore subeamus. Nescit puer mendacium, ita ne anima quidem quæ fuerit ab iniquitate omnino aliena. Qui vino exhilaratus fuerit, & si nolit, vera in omnibus dicet. Qui vero compunctione fuerit inebriatus, mentiri non poterit.

In 12. gradum. Annotationes.

1 *Hoc est. Qui mentiri vult, aut alteri mendacium suggerere, in sui delicti patrocinium adducit dispensationem diuinam, fingitque Deum in quibusdam mendacijs, scilicet iocosis & officiosis dispensare: nec pro peccato æstimare, Quod q̄ verè faciat, consule Aug. libr.*

contra

contra mendacium et in Psalm. 5. Item D. Thomas
22 q. 110. a. 5.

8 *Qui in casu & tempore necessitatis inueniendum s*
se putant aliquem modum mentiendi. siue per Am
phibologias, siue per modum aut factum callidum, o
quod in vtramque partem interpretari potest, Abr
hamum Genes. 22 *Iacobum Genes* 27, *Obstetrices Ae*
gyptias & alios in sui defensionem allegant. Sed ma
le: Consule Canum libr. 2. cap. 4. Locorum Theolo
corum.

De acedia Gradus XIII.

VNus & hic nonnunquam ex loquacitat
ramis est, vt iam in prioribus diximus, p
triaq; progenies, accdia est. Quocirca co
gruum illi ordinem in nequissima cathena distri
buimus. Accdia est animi remissio, mentis reso
tio, neglectio vitæ monasticæ, professionis odi
è cellula item prodire hortatur, sonitum aliqu
aut fragorem pedumque strepitum excitans. q
seipsum luget, acedia nescit: hæc seculares beat
dicit: Deum vt inclementem & immisericordē c
lumniatur: est in psalmodia inualidā. In oratio
imbecillis. In ministerio ferrea, in opere manu
impigra, in obedientia improbā. Vir benesubie
ctus alienus est ab accdia, & per ea quæ sensibi
sunt ad intellectualia proficit. Cœnobium acedi
resistit: viro autem solitario hæc individua in a
ternum comes est, neque illum ante mortem de
seret, quotidieque dum vixerit illum oppugna
bit. Hæc anachoretæ cellulam intuita, subrisit: a
que appropinquans iuxta sibi tabernaculum fi
it. Mane primo languentes medicus visitat, acedi
vero monachos circa meridiem. Hospitum susce
ptionem acedia suggerit, atque per laborem ma
nuum

auũ eleemosynas fieri precatur. Visitare infirmos horratur alacriter, illius admonens qui in euangelio dixit: Infirmus erã & visitastis me. Ad mœrore aliquo affectos ac pusillanimes, vt proficiscãtur inducit, cõsolari pusillanimes ipsa pusillanimis suggerẽs. Ad orationẽ stantes necessariæ cuiuspiã rei admonet, omnemq; mouet artem vt inde nos aliqua, veluti rationabili fune ipsa nos irrationabilis attrahat. Tribus horis horrorem, dolorem capitis, febremque ac vertiginem acediæ spiritus fecit. At vbi hora nona superuenit cõualuit modicè, mensa vero posita à stratu exilit: & cum orationis tempus remeauit, rursum corpus grauari cœpit, in oratione assistentes iterum somno demersit, importunisque ossitationibus versum ex ore diripuit. Vitia quidem perturbationesque reliquæ, vna aliqua virtute singulæ euacuãtur: acedia vero monacho mors est, quam in se iugiter continet. Virilis ac robusta anima mortuam exuscitauit mentem: acedia vero ac desidia totas virtutum opes simul dissipauit. Cum sit hoc vnum ex octo vitijs [2] principalibus omnino grauissimum, quod in illis fieri consequens est, in isto quoque faciamus: & illud tamen præterea addamus, nisi agatur psalmodia, non apparet acedia, consummataq; synaxi [3] aperti sunt oculi. Acediæ tempore maxime violẽti [4] elucent. Nihil enim æque vt acedia monacho torqo ronas parat. Si cõsideres diligentius, inuenies eam stantes pedibus oppugnare lassitudine, sedentibus vt super parietem se reclinent persuadere. Vinciatur & hic tyrannus à peccatorum memoria, cẽdatur ab opere manuum, trahatur à futurorum bonorum intenta cogitatione, astansque vt conuenit interrogetur. Dic nobis ô tu remisse & dissolute, quis te male genuit, aut qui sunt nepotes

tui, quive te oppugnantes, vel qui sit interfector tuus? Ille vero percunctantibus ita respondeat. Qui vero mihi per solitudinis quietem cedunt, cū his vnà dego. Ego in his qui vere obedientes sunt, non habeo vbi caput reclinem. Quæ mihi nomen dederunt, plurimæ sunt. Interdum enim insensibilitas animæ, quandoq; vero irreminiscentia quædam atquè obliuio cœlestium, nonnunquam etiam immensa laborum magnitudo. Stirpes vero meæ locorum mutationes sunt, quæ mecum fuerunt, inobedientia spiritualis patris, futuri iudicij obliuio. Nonnunquam vero etiam professionis derelictio. Porro aduersariæ meæ, à quibus nunc vinctus teneor, psalmodia operi manuum coniuncta mortisque memoria. Quæ vero me penitus tacat, oratio est adiuncta futurorum bonorum fidissimè. Quis vero orationem genuerit ipsam interrogate.

Annotationes in gradum. 13.

1 *Vitium quod Græci* Ακηδίαν *vocant nos tædium vel anxietatem cordis possumus appellare. In eremis commorantibus & solitarijs infestior hostis est, quam cœnobitis: non tantum Climaci nostri, sed & Cassiani lib. 10 de Instit monast cap 1. testimonio. Hi enim non psalmodijs tantum, sed & improbo manuum labore (à quo nunquam cessabant) hunc dæmonem fugabant. Illi, cum in remotioribus locis degerent, non magnopere sese externis laboribus defatigabant: confecta enim opera exportare aut vendere non dabatur, cum plus pro mercede vecturæ, quam valere posset pretium laboris desudati, expetitum fuisset. Infestabat autem anachoretas acedia maxime circa meridiem. 1. vt Cassianus exponit hora sexta: ideoque vitium hoc à non-*

nulla

nullis appellatum dicit Dæmonium meridianum. Hinc circa meridiem monachos dormire solitos, tum ex vita Gregorij papæ, tum etiam ex nostri Climaci huic libello præfixa vita comprobatur.

2 Nos septem tantum vitia capitalia numeramus. Veteres octauam, quæ cenodoxia vel inanis gloria appellatur, adijciebant.

3 Synaxes erant celebres conuentus & cœtus in quibus monachi ad vnum certum locum vel oraturi, vel psalmodiam suam decantaturi, vel denique exhortationem sacram audituri conueniebant, ἀπὸ τῦ συνάγειν hoc est à congregando dictæ.

4 Alludit ad illud Christi Regnum cœlorum vim patitur & violenti rapiunt illud.

5 Hanc alibi indolentiam vocauit; describit autem infra gradum 7.

De vitiosis acediæ effectibus. disserit Cassianus libro. 10. instit. monast. cap. 2. 4. 6. De remedijs contra eandem cap. 7. & vlt. eiusdem libri.

De gula Gradus. XIIII.

DE gula loqui instituentes si nunquam alias, nunc maxime contra nosipsos philosophari proposuimus. Mirum enim, si quis vnquam hac liber euasit, nisi forte qui sepulchrum habitauerit. Gastrimargia, est simulatio ventris: cum enim satiatus fuerit, indigere se clamat: & cum distentus atque disruptus, vociferatur esuriem. Gastrimargia, est saporum variorumque liquaminum opifex, suauitatis fons. Obstruxisti venam & aliunde prorumpit, hac quoque aggeribus obruta sibi aliam viam fecit. Extinxisti flammam, & aliunde reuixit. Istaque

rursus extincta superatus ab alia es. Gastrimargia est oculorum seductio, modica suscipiens, & vniuersa simul absorbere suggerens. Aduersus gastrimargiam sæpe inanis gloria inimicitias gerit, & super infelici monacho quasi venali mancipio inuicem pugnant. Hæc illum vt ieiuniũ soluat, impellit. Illa vt virtutem abstinentia prodat modis omnibus vrget. Sapiens monachus vtrumque vitabit, & suo tempore alteram altera arcebit, & a se penitus abijciet. Carnis igne crescente illam puniamus, atque in omni tempore & loco, abstinentiam seruemus. At cum sedatus extinctusque fuerit, quod quidem dum in vita sumus fieri vix posse puto, tunc iam opus nostrum atque abstinentiã celemus. Vidi nonnunquam illusione dæmonum seniores aliquos benedictione sua, iuuenes non sibi subditos ad potandum vinum, atque ad remittendum abstinentiam reliquam hortari. His si fuerint probatæ vitæ atque authoritatis habuerintque testimonium in domino, obtemperandum est, moderate tamen, si vero negligentiores sint, huiusmodi illorum benedictionem non curem. Atque potissimum si adhuc carnis ardoribus infestamur. Putauit EVAGRIVS sapientissimum se omnium alacritate sensus fieri, sed fraudem passus sibi mentitus est miser, insipientumq; insipientissimus ex hoc ipso ostensus est. Quod vt in plerisque alijs, ita & in hoc quoq; animaduerti potest. Ait enim quondam cum varios delicatosque cibos anima concupiscit, pane angustetur & aqua. Simile enim quiddam dicere videtur, ac si puero præciperet vt scalarum gradus omnes vno passu repente conscenderet. Quam nos ipsius irrationabilem sententiam vertentes ita dicimus: Cum varios dilicatosque cibos anima concupiscit &

cit & quærit, naturę proprium aliquid videtur in quirere. Quocirca ſumma induſtria contra huiuſmodi callidiſſimam inſidiatricem vigilandũ eſt, alioqui grauiſſimum contra nos excitabit bellũ, ruinæque laqueos parabit. Primum itaque abſcindamus à nobis eos cibos qui impugnare poſſunt, tum vero etiam calidos ne oleum flammæ adijciamus. Deinde vero ſuaues quoque ac delicatos, ſi fieri poteſt, cibos corpori indulgeamus, qui facile repleant, & maxime leues vileſque & exigui ſunt, vt ex repletione facili inexpugnabilem eius auiditatẽ faciemus. Per exiguitatem vero leuitatem atque vilitatem celeri digeſtione ſeuta, cito reſpirare poſſumus animo, atque à calore tanquã à flagello liberari. Si diligentius intueantur, animaduertemus quotquot ſunt ex rebus ſpirantibus cibi, eos omnes ſuo calore in nobis incentiuũ excitare libidinis. Ridetum ſpiritum, qui tibi poſt cibum, vt conſuetam refectionis horam differas, improbè ſuggerit: cum enim nona hora ſuperuenerit, priorem, abnegauit concordiam. Alia inſtantibus, alia reis continentia conuenit. Illis enim corporis motus in ſignum eſt, iſti vero vſque ad mortem & finem aduerſus hoc inexorabiliter atque irreconciliabiliter ſe habent. Ac priores illi iugũ quidem per animi moderationem ſeruare volunt, ſequentes vero DEVM per animæ mœrorem perpetuamque compunctionem ſibi placare ſtudent. Tempus lætitiæ & conſolationis perfecto quidem viro eſt, cum nulla rerum mortalium angitur cura, ei vero qui adhuc in certamine eſt colluctationis tempus. Vitioſo autem feſtiuitas [2] feſtiuitatum, celebritaſque celebritatum. Inſomnia ciborum & dapum in corde, gulæ deditorum. Iudiciorumque, & cruciatum in corde lugentium.

Escarum satietas fornicationis est mater. Afflictio autem ventris, charitatem parit. Qui leonem blanda demulcet manu, nonnunquam illum mansuefacit. Qui vero corpus obsequijs fouet, ipsum amplius efferauit. Gaudet Iudæus sabbato, & diem festum facit. Monachus vero gulæ deditus sabbato 3 die & dominico. Ante tempus computat pascha, & ante plurimos dies escas parat. Secum voluit attonitus famulus ventris, quibus cibis epulabitur, DEI autem seruus quibus gratijs ditabitur. Mox vt aduenit hospes, in charitate totus ex gulæ concupiscentia mouetur, detrimentumque suum consolationem fratris existimat. In aduentu quorundam vinum bibere statuit, & dum virtutem abstinentiæ sibi videtur occulere, vitium seruus efficitur. Contine ventrem, ne ipse ab eo teneari, tuncq. incipias cum rubore confusionis continere. Norunt quid dixerim qui in secretam foueam inciderunt, viri aut eunuchi hoc experti nati sunt. Ventrem cogitatione sempiterni ignis circuncidamus. Quidam enim cum huic obtemperassent, postremo membra sua asciderunt duplicemque mortem sibi conscisuerunt. Animaduertemus si inquiramus diligentius, naufragia nostra omnia ab isto fieri. Mens ieiunantis cum sobrietate orat, intemperantis autem impletur immundis imaginibus. Ventris saturitas exiccauit fontes: sin vero ille siccetur, pariet 4 latices. Qui ventri dum obsequitur fornicationis spiritum vincere vult, is ei similis est, qui oleo incendium extinguere nititur. Si affligatur venter, humiliabitur cor: sin autem ille foueatur, superbia cogitatio. Considera teipsum prima diei hora, meridie, & vespere antequam sumas cibum, atque, ex hoc addisces ieiunij vtilitatem. Exul-

tat

tat nanque mane atque appropinquat cogitatio. Sexta vero cum aduenerit, aliquanto remissior fit. Circa vero solis occasum 5. prorsus humiliatur, Afflige ventrem & omnino frænabitur lingua. Quippe multitudine escarum hæc neruos accipit. Pugnans pugna aduersus ventrem, & sobrietati propter hunc maxime stude. Nam si modicum laboraueris, continuo erit dominus adiutor tuus & cooperabitur tibi. Laxi & molliti vtres capaciores fiunt, sin autem negligantur minus capient. Qui ventrem ingurgitat, dilatauit intestina. Qui vero aduersus hunc pugnat contraxit ac restrixit illa, his autem restrictis nil opus est pluribus cibis, tuncque iam naturaliter ieiunantes efficimur. Sitis nonnunquam sedauit sitim, fame vero famem abscindere & durum est, & impossibile. Si quando te vicerit, tunc doma teipsum laboribus. Quod si per infirmitatem id fieri non potest, vigilijs aduersus rursus pugna. Si grauantur oculi, opus manuum arripe. Si vero non adsit somnus, noli id tangere. Nam possibile non est deo & mammonæ, hoc est, deo & operi manuum 6. mentem assistere. Neque illud te lateat quod plerunque dæmon stomacho insidet nostro, facitque vt homo nunquam satietur, etiam si vniuersam comederit Aegyptum, totumque Nilum biberit. Post cibum gulæ iniquus spiritus abcedit, fornicationisque in nobis spiritum immittit. Illique quid fecerit nuncians: apphrehende, inquit, illum, occupa & conturba, nam ventre distento non multum in deijciendo laborabis. Qui cum venerit, continuo subridet, somnoque deuinctis nostris manibus & pedibus omnia quæcunque

voluerit facit atque animam nostram corpusque contaminabit phantasijs, inquinationibus, obscenique liquoris egestionibus. Et est sane mirandū spectaculum, videre incorpoream mentem fœdari corporis colluuione maculari atque obscurari, eademque rursus per carnis huius luctum emundari atque in tenuissimam naturæ suæ redire substantiam. Si angustam duramque viam pergere Christo promisisti, reprime ventrem. Hunc enim si fouueas atque distendas, pacta & conuenta cum domino tuo irritasti. Intende animo vt audias dicentem: Lata & spatiosa est via ventris quæ ducit ad perditionem fornicationis, & multi sunt qui ingrediuntur per eam. Et quam angusta ianua atque arcta est via ieiunij, quæ ducit ad viam castitatis, & pauci sunt q̄ per eam ingrediuntur. Princeps est dæmonum qui cecidit lucifer, & princeps vitiorum concupiscentia gulæ. Cum ad mensam epulis instructam discumbis, procedat in medium iudicij mortisq; memoria, vix enim vel sic parū cōcupiscentiæ obsistes. Dū calicem bibis, memento item aceti & fellis domini tui, prorsusq; aut continebis aut certe per gemitum sensu humiliore eris. Nolī errare, nunquam à Pharaone liberaberis, neq; supernum pascha celebrabis, nisi semper amaritudines & azyma comederis. Amaritudines sunt ieiunij violentia & afflictio. Azyma verò sensus minime inflat⁹. Imprimatur omnino respirationi tuæ sermo ille dicentis: Ego autem cum mihi dæmones molesti essent i.c. & hu. in. i.a. m. & o. m. in sinu animæ meæ adhæsit. Ieiunium est naturæ violentia, circuncisio suauitatis faucium, incentiuorum omnium abscisio, malorum cogitationū amputatio, insomniorū liberatio, orationis mūditia, insigne lumē animæ, mētis custodia obcæcationis so-

onis ſolutio, cõpunctionis ianua, ſuſpiriũ humile, læta contrio, loquacitatis abdicatio, quietis occaſio, obdientiæ cuſtos, ſomni leuigatio, ſanitas corporis, tranquillitatis author, peccatorum remiſsio, paradiſi porta & delitiæ. Interrogemus vt aliosita & hunc, imo vero præ alijs omnibus hũc noſtrorum hoſtium nequam pręceptorem, vitiorum ianuam, ruinam Adam, Eſau pernitiem, interitum Iſraelitarum, Noe turpitudinẽ. Gomorrheorum proditorem, Loth crimen, filiorum Hely exterminatorem, inquinationum ducem vnde gignatur, qui nam ſint eius nati, quis item ſit à quo conteratur, & à quo in finem perimatur. Dic nobis ò mortalium omnium nimium violenta domina, quæ omnes auro inexplebilitatis emiſti, vnde tibi introitum in nobis paras? quidue poſt ingreſſum tuum parare conſueuiſti? & quis nam ſit tuus ex nobis exitus, quo nam modo ſcilicet abs te liberamur: illa vero agitata contumelijs nobis ita tyrannice ceruẽta feroxq; reſpondit: Quid me maledictis inceſsitis, qui mihi eſtis obnoxij? aut quomodo ſeparari à me ſtudetis, quæ naturæ connexa ſum: Ianua mea natura ciborum eſt, conſuetudo vero inexplebilitatis mihi cauſa eſt. Porro materia perturbationis meæ, conſuetudo quam dixi, atque indolentia animę mortisq; irreminiſcẽtia. Stirpium vero mearum nomina quomodo quæritis addiſcere? Dinumerabo eas & ſupra enam multiplicabuntur. Primogenitorum tamen meorum, eorum qui huiuſmodi ſunt appellationes audite. Filius primogenitus meus fornicationis incentor eſt, ſecundus ab illo eſt obdurationis author, ſomnus eſt tertius. Mare cogitationum, inquinationum fluctus, profundumq; ſecretarum atq; ignotarum immunditiarum ex me

procedunt. Filiæ vero meæ sunt desidia, loquaci-
tas, cõfidentia, scurrilitas risum mouens, contra-
dictio, ceruicis duritia, tarditas ad audiendum, in-
sensibilitas, captiuitatès, elatio atque tumor, teme-
ritas, mundi amor, oratio immunda, cui succedit
fluctus cogitationum, nonnunquam vero calam-
tas quoque præter omnem spem & expectatio-
nem, quas necessario desperatio sequitur omnibus
acerbior & grauior, Oppugnat quidem me, sed non
superat peccatorum memoria, inimicitias per o-
mnia contra me gerit mortis intenta cogitatio,
nihil vero in hominibus est quod me perfecte de-
struat. Qui paracletum possidet, interpellat adu-
sum me, illeque exoratus non permittit me ope-
rari vitiose. Qui vero nullum illius gustum susci-
perunt, omnino dulcedinis ac suauitatis meæ ra-
piuntur illecebris.

Annotationes in gradum. 14.

In signum *Græcismus est: Græci enim* Σκμεῖον δ[illegible]
ne adiectione vllius verbi vel nominis vsurpant, pro
huius vel istius rei signum vel argumentum est. Ad
& hic Corporis motus, hoc est inordinata gulæ concu-
piscentia in fontibus & iustis est in signũ, vel argumen-
tum corruptionis Adæ, vt hoc signo admoniti, caue-
ant sibi ab omni excessu. Rei vero & fontes non tan-
tum ab excessu sibi cauere debent, sed etiam à licitis
abstinere, & perpetuo ieiunio se affligere.

2 *Hoc est vitiosi & improbi nullam suæ salutis haben-*
tes rationem quotidie festiuitates celebrant.

3 *Sabathi & dominici diei potius quam aliorum fa-*
mentionẽ: ratio est, quia cæteris diebu monachi ve-
res in Oriente ieiunabant: hisce vero duobus ieiunijs et
vigilijs totius septimanæ fatigatos se se reficiebant. V.
de Cassianum lib. 3. cap. 9. & 11. Capite vero 10 ra-
tionem

tionem assignat, cur non monachi, in Oriente perinde atque in Occidente Sabbato ieiunent.

4 *Sensus est: Saturitas ventris fontes lachrymarum exciccat: si autem venter ieiunio affligatur, uberrimæ lachrimæ ultro erumpent*

5 *Ex hoc loco conuincitur, veteres monachos semel tantum in die, idque sub solis occasum commedisse.*

6 *Contraria fuit Aegyptiorum monachorum consuetudo & disciplina, qui simul orabant & laborabant: Vide Cassi. libr. 2. cap. 24. de Instit monachorum.*

De incorruptibili castitate, Gradus XV.

AVdiuimus modo vesanam gulæ concupiscentiam, suam esse progeniem libidinis & fornicationis pugnam asserentem. Quod sane mirum non est, docet enim nos hoc ipsum vetus ille noster pater Adam. Nam nisi gulæ illecebris superatus fuisset, nunquam quid esset coniux agnouisset. Qui igitur primum mandatum seruat in secundum non incidunt præuaricationis malum, sed permanent filij Adam modicum quid ab angelis minorati, atque istud ne immortale maneat malum, (vt ait vir ille summus cui cognomen theologia dedit). Castitas est incorporeæ naturæ familiaritas. castitas est Christi iucundum diuersorium terrestrisque clipeus cordis. Castitas excessiua naturæ abnegatio, corporisq; mortalis atque corruptibilis reuera ad incorpoream spiritualemque substantiam contentio. Castus ille est qui amore amorem exclusit, ignemque igni spiritus extinxit. Pudicitia generale virtutum cognomen omnium est. Pudicus est ille, qui ne in somnis quidem vllum motum vllamque status sui mutationem sentit. Pudicus est ille qui & in somnis quidem perfectam semper insensibilitatem in corporũ specie & varietate possedit. Hęc regula

huiusmodi

huiusmodi finis est perfectæ consummataq; c
stitatis, vt ita animata sicut inanimata intue
mur, atq; ita rationalibus vt brutis corporibus a
ficiamur. Nemo ex his qui se studio castitatis e
excent suis hanc laboribus aut sua industria sc
quisisse putet. Nam posibile non est, vt quispi
naturam suam vincat, vbi denique natu a supe
rata est, illic is, qui supra naturam est aduenisse
gnoscitur. Nam sine vlla controuersia id qu
deterius est, à potentiore destruitur. Initium q
dem castitatis est, cogitationibus sordidis non a
quiescere, atq; per interualla temporum obsc
no liquore illo simpliciter & absq; vlla imagi
illusione respergi. Medium vero naturalibus m
tibus ex repletione ciborum aduenientibus ab
imaginibus inquietari, ita tamen vt ad fluxu
vsq; illi non perueniant. Finis autem mortifi
re corpus, iam antea mortuis cogitationibus so
didis. Felix reuera est qui ad omnem calore
corporis atque aspectum perfecte insensibilis e
ctus est. Non qui carnis lutum sine sorde seruau
huiusmodi castus est, sed qui huius membra a
mæ perfectè subiecit. Magn' q̄dē & ille est, qui m
la ex tactu passione mouetur. Maior vero qui ma
lo aspectu vulneratus est, atque cogitatione supe
næ pulchritudinis igneum spectaculum vicit. I
quidem qui per orationem immundum cancr
à se ambigit, pugnanti leoni comparatur. Qui a
tem reluctando fugat, ei similis est qui adhuc pe
sequitur inimicum suum. Porro qui huius imp
tum omnino redegit ad nihilum, is (& si incarn
superstes,) iam tamen ex aceruo surrexit. Si ista
vere castitatis certum argumentum est, immob
lem in eis phantasmatibus quæ per somnum v
demus persistere, is profecto erit luxuriæ finis, i
vigilan

vigilans quispiam ex immundis cogitationibus fluxum patiatur. Qui sudoribus suis ac laboribus aduersus huiusmodi aduersarium pugnat, is ei similis est qui inimicum suum papyro ligauit. Qui vero continentia ac vigilijs pugnat, ei similis qui cathenis hunc, torquibusq; deuinxit. Porro is qui altissima humilitate & vacuitate iracundiæ sitiq; depugnat: is ei comparatur, qui occidit inimicum atque in arena occuluit. Arenam vero intellige humilitatem. Neque enim vitiorum gregem pascit, sed terra & cinis est. Alius qui est ex certaminibus, alius vero qui est ex humilitate profunda, alius item qui ex diuina reuelatione tyrannum vinctũ tenet atq; captiuum: atq; ex his alius quidẽ lucifero, alius magnæ fulgentiq; lunæ, alius vero ostendidissimo soli comparatur. Omnium tamen conuersatio in cœlis est. Ex auroræ quippe candore lux prodijt, ex luce vero solis iubar accẽditur. Ita & in his quos modo memorauimus intelligendum est Somnum vulpes simulant vt auem fallant, dæmon vero corporis pudicitiam fingit, vt animam perimat. Ne credas in vita tua luto carnis tuæ, neq; tibi ipsi omnino fidas, donec Christo domino obuiam pergas. Noli confidere si per continentiam non laberis. nihil enim commendabat quidam & de cœlo dejectus est. Abrenuntiationem quidam doctissimi viri pulchre ita definiunt. Aiunt quippe illam inimicitiam esse aduersus corpus atque aduersus gulæ concupiscentiam inexorabile bellum. In ijs quidem qui rudes imbuuntur, lapsus corporis ex delicijs maxime fieri solet: in mediocribus vero etiam ex elatione animi. Porro in his qui perfectioni proximiores sunt, solummodo ex condemnatione contemptuque superbo proximi. Quidam eos

beatos

beatos dixerunt enuchos, qui ita sunt geniti m
quam violētissima carnis dominatione liberat
Ego vero eos maxime beatos dico, qui ex quo
diana pugna eunuchi fiunt. Hi enim ratione ve
ti gladio quodam abscindere se ac mutilare
lent. Vidi quosdam non sponte ruere, vidi item
lios sponte ruere velle, nec posse, eosq; ijs qui q
tidie corruunt infeliciores existimaui, vt qui n
possent fœtorem etiam appetere. Miserabilis q
dem & ille qui corruit, sed ille longe miserabi
qui alteri ruinæ causa fuit. Duorum enim lap
alteriusque voluptatis onus ipse sustinet. Ne
fornicationis spiritum disceptando vel contra
cendo in fugam conuertere. Ille enim persuad
probabiliter nouit. Quippe qui aduersum no
turaliter pugnat. Qui sua industria carnem su
vincere vel debellare vult, in vanum currit.
dominus domum carnis deleuerit, domumq
mæ ædificauerit, frustra quispiam hanc ieiuna
ac vigilando destruere nititur. Offer ante oc
domini carnis naturalem infirmitatem & tu
humiliatus imbecillitatē agnoscens, prorsus fu
pies in intimis castitatis donum. Est in his qui
bidinis vruntur ardoribus, iugis corporeæ cō
ctionis appetitus vt mihi quidam retulit, qui
fuerat expertus: posteaquam resipuerat & iam
tinentissimè viuebat. Immundus sane spiritus
uerecundus, impudicus, immanis est & atrox,
dum cordis sensum impudenter occupat, f
quoq; vt is qui impugnatur in corpore dolor
sentiat, atque in morem fornacis vratur, de
denique non timet, æterni supplicij memor
nihil estimat, orationem execratur, mortuor
reliquias ac si lapides intuetur inanimatos: atq
in ipsa nephariæ actionis cōsumatione, infelice

hom

hominem mentis impotem ac totius rationis expertem facit, iugique concupiscentia inebriat. Cuius nisi breuiati essent dies, non esset salua omnis anima, luto isto ex sanguine limoq; sordido concreto vestita. Nec sane mirum. Omne enim quod factum est, cognationem suam auidissimè appetit, vt puta sanguis sanguinem, vermis vermem, limus limum. Et caro igitur appetit carnem: tametsi nos nostræ vim inferre, ac cœleste regnũ concupiscere satagimus, arte & astu, seductorem ludere ac fallere conamur. Beati sane sunt qui hoc pugnæ genus experti non sunt. Nos quoque vt ab huiusmodi periculo immunes simus deũ suppliciter oremus. Qui enim in huiusmodi foueã lapsi sunt, ab ascensu & descensu scalæ illius, quam vidit Iacob longe remoti sunt, his vero qui eiusmodi sunt vt surgere possint, sudoribus, doloribus, afflictionibus laboribus, fame, siti ac summa rerum omniũ penuria opus erit. Aduertamus diligenter & videbimus ipsos spirituales inimicos nostros, vt fit in bello visibili, & in ipso prælio & pugna, quam aduersus nos instruunt, singulos mun⁹ aliquod subire proprium. Quod sane mirum est: Anima duerti in his qui tentantur casus casibus crudeliores. Qui habet aures audiendi audiat. Consuetudo est dæmoni eos maximè qui in certamine sunt constituti, quique solitariam vitam delegerunt, toto malignitatis suæ impetu, omni studio, & arte omnique tentatione & astu, ad ea vicia, quæ præter naturam sunt impellere, eisque inde amplius oppugnare. Vnde & hi qui nunquam cum fœminis digunt, cum nulla huiusmodi concupiscentia vruntur, se beatos dicunt, ignorantes miseri quod vbi maiori intentus est ² illic minore opus non est. Duabus reor ex causis homicidæ illi

illi atq; miſerrimi in his quæ præter naturâ ſunt maximè oppugnare nos miſeros, atque vaſtare conſueuerunt, & quia ruinæ materia vbique prompta ac parata ſit & quia huic ſceleri ſupplicium grauius debetur. Nouit quod dictum eſt iuuenes ille, qui prius onagris imperans 3 ad extremum à ſpiritualibus ac ſæuiſſimis onagris miſerabiliter deiectus atque illuſus eſt: & qui pridie cœleſtem triebatur panem, poſtremo tanto ac tam ſingulari munere priuatus eſt. Quodque mirabilius eſt poſt pœnitentiam ſuam amariſſimè ingemiſcens praceptor noſter Anthonius, columna (inquit) magna cecidit, neque tamen ruinæ illius reſeranſ modum. Sapientiſſimè ſane, nouerat enim fornicationem eſſe, quæ corporaliter ſine alterius corporis iunctione admitteretur Eſt quippe in nobis mortis quædam ac ruinæ pernities, quam in nobis ac nobiſcum ſemper circumferimus, in iuuentute maximè quam equidem ſcripturæ tradere auſus non ſum. Continuit enim manum meam is qui ait:

Eph. 5. Quæ enim in occulto à quibuſdam fiũt, turpe eſt & dicere & ſcribere & audire. Hanc meam, meam, inimicam, amicam carnem, mortem quidem Paul⁹ appellauit Infelix enim homo, inquit,

Rom. 7. quis me liberabit de corpore mortis huius? Alius vero theologus, vitioſam & ancillam & nocturnam eam vocat. Annuebam autem addiſcere, cuius rei gratia talibus aduerſus illam appellationibus vtitur. Si ergo (vt prædictum eſt) caro mortua eſt, profecto qui hanc vicit omnino non moritur. Et quis oro ille homo eſt, qui viuet & non videbit mortem inquinationis carnis ſuæ? Quærendum cenſeo quis maior ſit, ille qui cum mortuus eſt reſurrexit: an qui omnino mortuus non eſt. Nõnulli ſecundum beatum dicunt: ſed ij profecto falluntur

tur. Nam Christus, cũ mortuus fuisset resurexit. Qui autem primum beatum putant, nullam volũt inesse morientibus, imo vero cadentibus desperationem: Clementissimum deum esse immanis ille inimic⁹ fornicationis author dicit, hinc vitio, quippe naturali, facile ignoscere. Si vero fraudes dæmonum obseruemus diligentius, inueniemus eos post fedam actionem, iustum illum indicẽ durum atq; inclementem appellare. Nam prius quidem, vt nos ad peccatum hortarentur clementiã illius suggerebant, post lapsum vero illius inuiolabilem iustitiam suggerunt, vt nos in disperationem precipitent. Cum vero mœrori & desperatio coniungitur, nosipsos miseros agnoscere & dicere aut accusare, vel vlciscí pro culpa non possum⁹: hac vero amota & extincta rursus qui nimiã Dei clementiã suggerebat tyrannus insequitur. Quia incorruptibilis atq; incorporeus deus est, idcirco maxime castitate atq; integritate corporis nostri delectatur. Aiunt quidam nulla re, ita vt fœtore dæmones delectari, Ita quoque vitio nullo ita delectantur vt inquinatione corporis nostri: Castitas hominem deo maxime familiarem; & quantum possibile est homini, similem facit. Mater quidem dulcedinis terra perfusa rore, castitatis autem mater est, quies obedientiæ coniuncta. Nonnũquam corporis beata illa immobilitas, quã ex quiete acquisiuimus, non inconcussa permanet: ea vero que ex obedientia prouenit, vbiq; probabilis firma atq; immota perdurat. Vidi plerumque superbiam humilitatis authorem; venitque in mentem ille, qui dixit. Quis agnouit sensum domini. Ruinæ foueam fastus ac superbia gignit: ruina volentibus sæpe fuit humilitatis occasio. Qui concupiscentia gulæ ac sacietate fornicationis Roma. 11.

cationis ſpiritū vincere vult, is ei ſimilis eſt, qui
leo extinguit incendiū. Qui vero ſola cōtinentia
bellū hoc ſedare vel ſuperare nititur, ei ſimilis eſt
qui vna manu natans, pelago liberari contendit.
Sit ergo humilitas continentiæ coniuncta. Non
ſine illa prior hæc inutilis agnoſcitur. Is quiſ
no quodam vitio amplius vrgeri conſpicit, cōt
ipſum, & ſolum ante omnia ſeipſum armet:
maxime ſi hoſtis inteſtinus ſit. Niſi enim hi
profligatus fuerit, nihil nobis reliquos viciſſe
derit. Cum vero AEgyptium hunc nos quoq
percuſſerimus, omnino deū in humilitatis rub
intuebimur. Senſi ego aliquando cū tentarer, gu
dium quoddam irrationabile, & conſolationem
animæ lupum iſtum ad me fallendum excita
pueriliterq; nimium fructum me, non corrupti
nem, tenere putabam. Si omne peccatū quodcū
homo peccauerit extra corpus eſt, qui aūt forni
tur in corpus ſuum peccat (quod id circo ita dict
eſt, quia ipſius carnis ſubſtātiam fluxu inquina
conſueuit) quid eſt quod in alijs peccatis reliqua
ſeductos homines conſueuimus dicere, cum ver
quempiam fornicatum fuiſſe audiuerimus, cū do
lore dicimus, ille cecidit? 5. Fugit hamū celeri
piſcis, ita & animus voluptati deditus auerſam
ſolitudinis quietem. Quoties aliquos ſibi inuid
turpi & nephario vinculo diabolus ligare volue
rit, vtraſq; partes diligenter explorans, illic
nem immittere incipit, vbi concupiſcentiæ flam
mā facilius excitari poſſe animaduertit. Nonni
quam hi qui circa voluptatem proni ſunt compu
ti, miſereriae facile compungi videntur, qui ve
ro caſtitati ſtudent non ſic talia poſſident. Vi
quidā ſcientiſſimus problema terribile quæſtu
exme. Quod inquiens peccatū omnibus grauius
eſt ha

est homicidio, Christique abnegatione exceptis? Cūq; illi respondissem, in hæresim labi. Et quo nā, inquit modo catholica ecclesia hæreticū quide cū hæresin priorem toto animo repudiauerit atq; anathematizauerit, suscipit ad sanctorum mysteriorū communione, & vt idoneū admittit: eum vero qui in fornicationē lapsus fuerit cōfitentem atq; peccatū ipsum omnino deserētem introrsus suscipiēns per annos aliquot eū à venerandis immaculatisq; mysterijs ex traditione apostolica separari permittit? Hac ego ambiguitate percussus stupui, ambiguumq; illud permansit ambiguum Perscrutemur & diligenter metiamur atq; obseruemus, quæ nobis dū psallimus iucunditas ac suauitas ex fornicationis spiritu, quę nam vero ex spiritualib. eloquijs atq; ex eorū virtute & gratia obueniat. Noli o iuuenis tibi ipsi occultus & ignotus esse. Vidi enim quosdam, dum ex animo pro suis charis ac dilectis orarent, ex huiusmodi memoria in nequitiæ concupiscentiam præcipitatos, charitatis legem se implere putauisse. Fit nonnūquam vt ex solo tactu corpus inquinetur. Nihil quippe sensu isto grauius nihil periculosius. Admoneat te is qui matris manui pallium circundedit, atq; ab his, quæ vel naturalia vel præter natu am sūt, proprio atq; alieno corpore comprime manum. Nemo (vt reor) omnino sanctus dicitur, nisi prius lutum hoc in sactificationem traduxe it, si tamē traduci potest. Cū in lectulo decūbimus, tūc maximē sobrij ac vigilantes simus, tūc enim mens exuta corpore, cū dęmonib. luctatur, & si inueniatur vo luptatib. addicta libēter in traditionē labitur. Memoria mortis tecū semper quiescat, tecūq; simul euigiler, solaq; sēper ruminānda oratio Iesu: Nullum enim adiutorium in somno his præstantius atq; efficaic⁹ inuenies. Sunt nōnulli qui sola cibo

rum causa huiusmodi bella adue sum nos excit
ri: atque obscœni humoris profluuium fieri pu
tant. atque assecuerant ego autem extrema fatig
tos ægritudine, & ad summum ieiunantes valid
huiusmodi aspergine fœdari cognoui. Interrog
ui aliquando perfectissimum quendam ac disc
tionis gratia ornatum monachum, quid de
sentiendum esset: mihiq; admodum lucidè be
ille respondit. Est, inquit, quidemin somnis qu
dam seminis emissio, quæ ex ciborum multitu
ne & requie est. Et alia que ex superbia contin
cum sæpe diutius mundi à fœda hac respersione p
stiterimus, & per hoc in superbiam efferimur. I
rursus plerunq; cum iudicamus atq; condemn
mus proximum. Horum inquit generum duo
tingere etiam infirmis possunt, fortasse & omn
Porro si qui se ipsum prædictis omnib. causis m
dum esse conspicit, hic ex huiusmodi tranquil
tate beatus est. Qui vero ex dæmonum inuidia
patitur, deo id fieri ad tempus permittente fi
per hanc calamitatem, quæ sine peccō est, altissim
tuto possideat humilitatem. Nemo nocturna p
tasmata, quæ in somnis viderit, per diem secu
voluere ac retractare velit. Id enim dæmones
circo moliuntur, vt ex huiusmodi somnijs vig
lantes inquinent. Aliam quoque hostium nostr
rum audiuimus astutiam: sicut cibi qui corp
lædunt, post annum siue diem infirmitates in n
bis gignere consueuerunt: ita nonnunquam &
eis causis fit, quæ animam inquinant. Vidi quo
dam cum deliciatius viuerent non statim oppr
nari. Vidi item alios cum mulieribus cibum su
sumere ac degere continuo, nec vnquam cogitati
one pulsari, quitamen hac fiducia decepti ac neg
ligentiores facti, cū in cellula sua pacem atq; sec
ritatem

citatē esse putauissent, continuo in interitum præcipitati sunt. Cuiusmodi autem iste interitus sit, qui singulatim in ijs solis & incorpore & in anima contigit, is qui expertus est nouit, qui vero expertus nō est, scire non potest. Quo in tēpore summū nobis adiutoriū prestabit cilicium & cinis, totisq; noctibus statio immobilis, panis desiderium, ardens lingua modiceque irrotata, sepulchrorum habitatio, atq; ante omnia humilitas cordis, & si fieri potest pater spiritalis aut frater sollicit⁹ cautusq; sensu ad auxilium adhibeatur. Miror enim si quispiam solus ex huiusmodi pelago nauem seruare integram possit. Eidem vero sceleri non eadem semper debetur pœna, neq; idem indifferenter à quocunque admittitur, sed ex eodem lapsu centupulū magis alius quam alius puniri merebitur. Intelligitur autē hæc differentia ex locis, profectibus, moribusque alijs plurimis. Mirabile mihi quidam supremumq; castitatis insinuauit ulmen. Quidam aiebat cum pulchritudinem atque venustatem intueretur corporum, ex ea admonitus magnificè glorificauit opificem, atq; ex solo huiusmodi spectaculo in amorem dei, fontemq; lachrimarum excitatus est. Eratque stupori igens, videre quod alteri fouea ruinæ fuisset, id alteri coronarum causa præter naturam fieri. Huiusmodi vero si semper hoc sensu atque actione perdurat, ante communem resurrectionem iam in incorruptionem transijt. Eadem regula & in melodijs canticis vtemur. Nam in quidem qui deū diligunt in hilaritatem diuinamq; dilectionem atq; in lachrymas ex mundanis & ex spiritualib⁹ canticis excitari solent: cōtra aūt qui voluptatib. addicti sunt, vndiq; sibi perditionis materiā colligunt. Quidā vt supra iā diximus in remotioribus

locis oppugnari amplius solent. Quod minim no
est, habitāt enim illic libētius dæmones: quippe
à Domino in desertis atq; abyssis ad salutē nostr
relegati sunt. Solitarium acerrimè oppugnant
quitiæ spiritus, vt ex deſ eratione profectus, è d
serto ad seculum reuocent. A nobis si in seculo
gimus discedunt: vt dum illis nos minime oppu
nari perspiciamus, secularib⁹ rebus iam securi
moremur, vbi sane oppugnamur, illic profecto a
uersus inimicum pugnamus, nam nisi oppugner
à nobis, ipse quoque amicus noster effi itur. D
um vero alicuius necessitatis gratia in seculo v
samur, manu Domini protegimur, fortasis per
rationē spiritualis patris: ne Dominus per nos bl
sphemetur. nonnunq; vero id fit per indolentia
nostram; quod his quæ dicūtur, ac geruntur in
culo diutius assuefacti occalluerim⁹, siue quòd d
mones sponte secesserint, nobisq; elationis ac
moris locū reliquerint, quo vno vitia omnia im
plentur. Audite astum aliū atq; versutiā seduct
ris huius, omnes qui castitatē exercere atq; serua
delegistis. Enarrauit mihi quidam exhis qui fra
dem hanc experti fuerant, quod is fornication
spiritus seipsum ad finem vsq; subducit, summ
que monacho interim religionis reuerentiā sug
gerit, fortasis vero etiam lachrymarum fluminis
per id maximè tempus quo cum mulieribus sed
ac loquitur: suadetq; vt eas de memoria morta
de iudicij die, de pudicitia admoneat, vt per ho
sermones, fictamque religionis speciem ad lupum
tanquam ad pastorem infelices ac miserę accurra
factaq; iam fiducia & consuetudine, demum tum
infelix monachus in flagitij ruinam præcipitatu
Solerter quęso fugiamus, caueamusq; eum fructū
vel videre, vel audire quem vltra gustare non
stitu

stituimus. Miror enim si Dauid sublimi illo Propheta nos ipsos fortiores arbitremur, quod fieri nō potest. Nempe adeo sublimis ac singularis castitatis laus est, vt eam plerique patrum impassibilitatem appellare ausi sunt. Aiunt quidam post peccati gustum impossibile esse quenquam castū nominari. Ab his ego longè dissentiens, ita diffinio, & possibile esse & facile ei, qui syluestrem & inseracem oleam, indecoram ac frugiferam velit inserendo conuertere. Nam si corpore ille virgo fuisset, cui cælorum creditæ sunt claues, iuste fortassis isti prudenterq; discernerent: sin vero, ille eos confundat, qui & socrum habuit, & castus fuit, & regni, claues à Domino suscipere meruit. Varius ac multiplex est fornicationis serpens, eosque qui cōcubitum nunquam experti sunt, vt solummodo experiantur ac desinant importunè sollicitat, eos vero qui iam experti sunt, ex memoria obscœni facti, vt iterum experiri velint infelix hortatur. Plurimi ex prioribus per ignorantiam mali huius minus impugnantur, at qui iam sceleris hoc periculum fecerunt, perturbationes infestius bella patiuntur, veruntamen contra nonnunquam contingit. Quoties ex somno pacifici quidem & tranquilli exurgimus, scilicet nos angeli latenter consolantur, idq; tamē maxime fit cum in summa rationis ac sobrietatis intentione obdormierimus. Plerunq; vero etiam ex iniquis somnijs & visionibus lecti somno expergiscimur. Vidi impiū super exaltatū & eleuatum & perturbatū in me sicut Cedros libani & trāsiui per continentiā: & ecce non erat, vt prius furor eius, & q̄siui eū dum humiliassem cogitationē meam & nō est inuētus loc⁹ eius, aut vestigiū. Qui corpus vicit is etiā naturā superauit, q̄ vero naturā superauit, is profecto supra naturā *Psalm. 36.*

affectus est. Porro is, id cui contingit, modicum quid minus quam angeli habet: vt non dicam nihil. Mirum non est ab incorporeo & omni materia remoto, eum qui ex corpore & materia constat oppugnari, atque etiam vinci: sed illud sane mirum atque admiratione dignissimum, si is qui corpore indutus est, cum hac inimica & infidiosissima materia pugnans, incorporeos hostes in fugam conuertat ac superet. Summam circa nos deus in hoc quoque prouidentiam gerens, procacitatem fœminæ quasi freno quodam, pudore restrinxit. Nam si hæc ad marem sponte accurreret, non fuisset salua omnis caro. Plerique patrum discretionis gratia maxime insignes, aliud esse diffiniunt primum impetum, aliud in cogitando moram, aliud consensum, aliud captiuitatem, aliud luctam, & aliud eam quæ passio siue perturbatio in animo dicitur. Impetum enim illi beati esse aiunt sermonem simplicem, siue imaginem cuiuscunque rei cordi recenter iniectam. Moram vero cum quis ei imagini, siue cum passione aliqua, siue præter passionem immoratur. Consensum vero nutum atque inclinationem animæ ad eam imaginem cum voluptate. Captiuitatem vero violentam inuiti cordis abductionem, siue iugem ad quæcunque ingressum, atque optimi nostri status exterminium. Luctam vero esse diffiniunt cum pari virtute pugnatur, & sponte sua quisque vel superatur vel vincit. Passionem autem eam propriam esse dicunt, quæ tempore longiore in animo vicioſius incedit, eũq; iam sua consuetudine in suum habitum transduxit, adeo vt sua sponte propriaque iam voluntate ad eam currat. Ex his omnibus gradibus prior quidem sine peccato est, secundus non ita, sed cũ aliquo peccato est, tertius vero

vero pro certantium colligitur ſtatu: porro lucta vel coronæ, vel ſupplicij cauſa eſt. Nempe captiuitas aliter orationis tempore, aliter præter orationis tempus iudicatur: aliter item in medijs atque in omnibus malis cogitationibus eſtimatur. Sed paſſio ſane in omnibus abſque vlla controuerſia vel dignæ pœnitentiæ, vel futuro cruciatui ſubiecta eſt. Ita is qui primum illum ineptum, ſine vllo paſſionis ſenſu auerſatur: extrem ailla omnia penitus abſcidit. Eſt apud diligentiſſimos & maxime diſcretos patrum, alia quoque horum ſubtilior ratio & notio, quam peraripiſmum 7. quidam appellari dicunt, id eſt, ſubtiliſſima animi quædam latensque ſubreptio, quæ flatus inſtar tenuis ſine vlla temporis mora, dictoque omni & imaginatione celerius paſſionem patienti inſinuare conſueuit. Nullum hoc ſpiritu celeriorē, nullum occultiorem inuenies, quippe qui tenui mora abſque vlla conſenſus immoratione, abſque tempore abſque attactu, apud quoſdam vero abſque notione vlla, aduentum ſuum animo indicat. Si quis igitur huiuſmodi ſubtilitatem pergemitum comprehendere potuit, hic nos inſtruere iam, ac docere poterit, vt ſolo oculo, ſimpliciqùe aſpectu, & tactu manus, audituq; cantici cuiuſdā, præter intentionem omnem atque cogitationem fornicari anima, latenti voluptate p̄t: Aiunt quidam ex cogitatione fornicationis, ad actum nepharium corpus deduci, alij econtra ex corporis ſenſibus iniquas cogitationes gigni aſſeuerant. At qui priores quidem illi, hac ratione nituntur, q̄ niſi mens, atque animus occurrerent, nunquam ſequi poterit corpus: eſſe enim id ſub ditione animi. Sequentes vero corporalis vitii malignitatē ita pro affirmatione ſenſus ſui allegant, vt dicant

nonnunquam ex venustissimo aspectu vel tactu manuum vel olfatiendi suauitate vel suauissimæ vocis auditu, cogitationibus nequitiæ aditum patere ad cor. Sedde his qui potest in dño doceat. Sũt enim ista his qui discretionis actione imbui cupiunt, nimiũ & necessaria & vtilia. Nam eis quidem qui in simplicitate ac rectitudine cordis operãtur, nulla horum ratio habenda est. Neq; enim est omnium scientia, neq; rursus est omniũ beata simplicitas, certa ac tuta contra hostiles nequitias lorica: Nonnulla quidem vitia ex intimis progrediũtur ad corpus, quædam vero contra per corporis sensus ad animam penetrant. Atque hoc vltimũ secularibus maxime, primum vero illud eis qui solitariam vitam delegerunt, (quod eis materiæ non adsint) contingere videas. Ego de hoc illud interim dixerim, Quæres apud malos prudentiam & non inuenies. Quoties intentius aduersus fornicationis spiritũ impugnantes, hunc ex corde pœnitentiæ lapidem atque humilitatis gladium excrucia. tum eiecerimus, tunc iã corpori nostro velut vermis quidam insidens, improbos quosdam ac irrationabiles motus miser ille pelliciens nos inquinare conatur. Quod illi maxime perpeti solent qui inanis gloriæ spiritum sequuntur. Dum enim se hac peste liberatos gloriantur, nulla etiam cogitationum nequam alliduitate pulsati, in morbum illum prolapsi sunt. Atque quod id verum sit, cum se isti ad solitudinis quietem contulerint, seipsos diligenti inquisitione discutiant, inuenient profecto cogitationẽ quandã in cordis abditis veluti serpentẽ in sterquilinio delituisse, quæ proprio illos studio atque alacritate virtutem intimę castitatis acquisisse suggerit. Non intelligũt miseri illud Apostoli: Quid habes quod non acceperis? vel gratis, vel ex deo, vel ex alterius opere, & oratio-

1. Cor. 2.

& oratione. Inſpicient ergo iſti diligenter, atque omni ſtudio prædictum colubrum ex cordis ſui latebris ſumma humilitate mortificatum abſtrahant, vt ab ipſo liberati, poſſint & hi fortaſſe aliquando tunicas pelliceas exuere, triumphaleq; caſtitatis hymnum (vt illi caſtiſſimi infantes) deo canere, ſi tamen exuti non inueniantur illorum humilitate nudi. Obſeruat & hic ipſe ſpiritus longe amplius cæteris tempora, & cum corporis habitu aduerſus ipſum orare non poſſumus, tunc maxime nos impurus oppugnare nititur. Conuenit illis qui nondum veram cordis orationem poſſiderunt, corporeæ exercitatio orationis, videlicet manuũ extenſio, tunſio pectorum, gemituum ſingultuumque perturbatio, ſyncerus ac iugis in cœlum conſpectus, perpetua genuum curuatio. Quæ omnia dum nonnunquam propter præſentes facere non poſſumus, tunc maxime nos oppugnant dæmones. Cum nec dum mentis ſoliditate orationiſque ſecretiſsima virtute, contra hoſtes noſtros inſurgere valemus, neceſſario fortaſsis illis cedimus. Exili cito, ſi poſsibile eſt, abſcondere modicum ſecretius, eleua animæ acie ſi potes, ſin vero, vel exterioribus luminibus in cœlum aſpice: extende in figuram crucis immobiles manus, vt per ipſam quoque formam & habitum orantis Amalech cõfundas & ſuperes. Clama ad eũ qui ſaluare te poteſt, non in ſapientia ornatuq́ue verborum, ſed in ſimplicitate atq; humilitate ſermonis, ante omnia ita ſemper exordiens. Miſerere mei, quoniã infirmꝰ ſum. Tunc experieris altiſsimi virtutẽ atq; inuiſibiliter inuiſibiles per inuiſibile perſequeris auxiliũ. Qui ſic pugnare aſſuefactus eſt, cito, ac ſolo nutu animi perſequi hoſtes ac fugare poterit, ſed prioris illius laboris hoc extremum in

Pſalm. 6.

remu-

remunerationem datur dei operarijs & merito
sanè. Cum aliquando in congregatione quadam
essem, notaui sollicitum atq; studiosum fratrem
dum à malis cogitationib. molestiam pateretur,
nec inueniret illic locum idoneum orationi, ac
naturæ necessaria simulata necessitate exisse, atq;
illic aduersos hostes validissima oratione cõfigere.
Cum vero loci indignitas patrẽ pe moueret, Cur
inquit, loci huius, quasi min⁹ idonei te facies mo-
ueat? Persequebantur me immundæ cogitationes,
ego in loco immũdo vt sordibus mundarer ora-
Omnes quidem dæmones primo intellectum no-
strum obnubilare contendunt, atque ita demum
ea quæ sibi amica sunt suggerunt. Nisi enim mo-
tis nostræ claudantur ostia, thesaurum nostrum
furari nõ poterunt. Sed fornicationis spiritus mul-
to cæteris velocius instat. Hic denique cum non
nunquam principem mentem tenebris obdu-
rit, ea homines facere inducit, quæ soli amantes
operantur. Quæ cum post aliquod interuallum
temporis mente resipiscente agnoscimus, non ea
solum qui viderunt, sed nos ipsos quoque erube-
scimus, tum pes actus nostros vel lo utiones vel ha-
bitus recolentes, priorem quę nostram obcæcatio-
nẽ obstupescimus. Deniq; plures sepe ex huiusmodi
discretione ab hac peste quieuerunt. Auersatere-
tis viribus eum hostem, qui te post actum fœdum
orare vel religiosè agere vel vigilare prohibet, mo-
mor eius qui dixit, Ideirco autem quod mihi mo-
lesta sit anima mea, anticipationibus violẽter op-
Psalm. 76 pressa, faciam vltionem eius ex inimicis eius. Qui
est qui corpus vicit. Qui contriuit cor, qui seipsum
abnegauit. Nam quomodo non conteretur is, qui
voluptati mortuus est. Est inter vitiosos alius alio
vitiosior, videasque nonnullos ipsas quoq; sordes

ac scelera sua suauiter & cum voluptate confiteri. Solent immundæ turpesque cogitationes à seductore cordis, fornicationis spiritu suscitari. Quarũ tamen medicina continentia est, atque eas nihil existimare. Quonam autem more & modo meũ hunc amicum vincies, in morem cæterorum dijudicem nescio. Prius enim quam illum vinciam, soluitur, & antequam dijudicem, cum illo in gratiam redeo, & antequã puniam, flector. Quomodo illum vinciam: quem vt amem à natura suscepi? Quomodo abeo liberabor, cui in seculum colligatus sum? Quomodo mecum etiam surgentem destruam? Quomodo incorruptibilem ostendam, qui naturam accepit corruptibilem? Quid illi rationabile dicam qui per naturam mille rationib. ac persuasionibus mẽtitur. Si enim ipsum ieiunio vinciã: rursus illi, proximũ iudicans, trador: si & iudicare desistens hunc superẽ, elatus corde in eundẽ præcipitor. Estq; cooperator & hostis adiutor atq; aduersarius, auxiliator simul & insidiator. Si foueatur oppugnat: si affligatur debilior fit, lasciuit per quietem, rursus verbera, & flagella non sustinet. Si illum contristem periclitor, si foueam, per quem virtutes acquiram non habeo. Quid sit circa me sacramenti: quæ nam sit meæ conuersationis ratio, quomodo mihi & amicus sim & inimicus quis videat? quis intelligat? Dic tu, dic mihi ô coniunx: mea ô natura mea, nequeenim de te, ab alio quam abs te discere cupio, quomodo ex te vulneratus maneam, quomodo possum naturale periculum effugere, quando iam bellum aduersum te gerere Christo po licitus sum, quomodo tuam tyrannidem superem, exquo vim tibi inferre delegi? Illa vero aduersus seipsam (vt ita dixerem) respondens ita dicere videbitur. Non tibi id loquar,

quar, quod ipsa non nosti: sed quod simul amba cognouim⁹. Ego in me ipsa dilectione glorior matre. Exteioris quidem incendij genitrix, & causa in primis est cura nimia, atque immodica requies. Porro interioris flammæ, motusque cogitationum, ex præcedente requie actibusque præteritis occasio gignitur. Ego cum iniqua concepero, pario scelera, quæ simul vt nata fuerint per desperationem generant mortem. Si meam tuamq; profundam infirmitatem noris, penitus meas vitaxisti manus. Si gulæ concupiscentiam fregeris, meos obligasti pedes, ne gradi in anteriora possint. Si obedientiæ collum submittas à me disiunctus es. Si possideas humilitatem amputasti caput meum.

Annotationes in gradum. 15.

Patres nonnulli fœditatem concupiscentiæ & coitus considerantes, existimauerunt, quod si Adamus non peccasset nulla, commixtio maris & fœminæ, nulla fuisset per coitum generatio. In hac opinione fuit Gregorius Nicenus id quod lib. 8. de prouidentia cap. 3. & lib. de homine cap. 18. scriptum reliquit. Sensit idem Damascenus lib. 4. de Orthodox fide cap. 25. In eadem sententia & nostrum Climacum fuisse vel hoc loco manifestum. Contrariam vero partem hodie defendunt scholastici doctores.

2 *Alij diluculo* [non intelligentes quod vbi maius est periculum, ibi debet esse maior custodia] *transtulerunt.*

3 *Hanc historiã recenset auctor qui vitas patrum descripsit siue is sit Diuus Hieronimus siue alius.*

4 [Nam] *pro* [non] *legendum est.*

5 *Ratio est, quia status monastici proprium est seruare castitatem*

castitatem: qui ergo contra castitatem promissam delinquit, is cadere dicitur de sua professione.

6 In primitiua Ecclesia fornicatores 7 annis pœnitere, & à communione abstinere debebant. Si autem presbyter esset decem annis. Cuius pœnitentiæ modus describitur in Decreto Dist. 82 c. Presbyter. Ad propositam autem quæstionem quidam respondent, Hæresim solius animæ maculam esse, ideoque sola renunciatione erroris deleri. Fornicationem vero etiam corporis esse immunditiem, & ob hoc opus esse vt ea pœnitentiæ lachrymis eluatur, & libidinis flamma fletuq; penitus extinguatur, priusquã ad tremenda hæc & purissima mysteria fornicator admittatur. Nulla enim vitia huic sacramento magis contrariantur, quã odium & carnis immunditia Huius itaq; sacramẽti respectu grauius punitur fornicator quam hæreticus. Non tamen ideò sequitur fornicationẽ absolutè maius esse peccatũ hæresi. Nam vterque in suo peccato moriens sine pœnitentia, Hæreticus grauius multò fornicatore punietur.

7 Priapismum legendum esse putarem quem & σατυρίαν & σατυρίασιν vocant græci: Est autem morbus, cum genitale longè lateque excrescit, nullo caloris externi aut libidinis incentiuo. Fit ex inflatione quam efficit spiritus, ex viscosis crassisq; humoribus procreatus, vi caloris moderati. Vide Galen. lib. 6. de Locis affect. c. 6. & P. Aegin. lib. 3.

De Auaritia Gradus, XVI.

PLurimi Sapientissimi doctores post præfatum tyrannum hunc auaritiæ millecipitem spiritum statuere consueuerunt: Itaque ne insipientes nos sapientiũ immutemus ordinẽ, eandẽ regulã terminumq; secuti, pauca prius de morbo ipso, ac postmodũ de ipsius curatione loquemur:

Auaritia

Auaritia siue cupiditos est idolorũ veneratio, i
fidelitatis filia, infirmitatum [1]occasiones prefer
senectutis est vates, terræ siccitatem præcinit, vi
turæ fami prospiciendum suadet. Auarus est ea
geliorum irrisor transgressorque volũtarius: Q
charitatem possidet, pecunias spargit. Qui vero
tranque rem se tenere dicit, ipse se fallit. Qui
metipsum luget etiam corpus abnegauit. Nam
ad id se tempus vacet, neque illi parcet. Ne di
ris, pauperum gratia pecunias congrego. Duc
enim minutis cœleste regnum venit, hospitalis
auarus sibi inuicem obuiauerunt; postremus
priorem indiscretum appellauit: Qui vicit hoc
tium, amputauit curas, qui vero illo deuincture
nunqnam orabit pure. Auaritiæ initium, eleem
synas prætendit, finis vero est odium pauperu
Dum congregat quisq; misericors efficitur, a
fuerit pecunia cum copia, contrahit manus. V
nonnullos pecuniis pauperes, qui prioris suæ p
pertatis obliti, in conuersatione pauperum sp
tu diuites effecti sunt. Monachus cupidus nunq
patet acediæ, horis enim singulis illud apost
voluit. Qui ociosus est nec manducet. Ac rud
Manus istæ ministrauerunt mihi & his qui m
cum sunt. Nuditas rerum omnium, curarum
depositio, securitas vitæ, viator omnibus impe
mentis liber, mœroris alienatio, mandatorum
des [3]. Nudus monachus mundi totius est dom
nus. Deo enim curam sui credidit, & per fidem
mnes possidet seruos Non dicet homini neces
tem suam, sed quæ afferuntur quasi de m
domini suscipiet. Nudus operarius totius mo
talis affectionis inimicus, quæ sibi adsunt, qu
non sint ita existimat, etsi apprehendit. A
thoresis omnia arbitrabitur vt stercora, sin

ro contristetur in aliquo, nondum quæ sit vera nuditas agnouit. Vir nudus purissimam orationem emittit. Qui vero cupidus est, materiæ imagines in oratione versat. Qui in sancta subiectione durant, à cupiditate longissimè remoti sūt. Quid enim iam habeant propriū, qui ipsum quoque corpus suum alieno imperio exposuerunt? Huiusmodi vno hoc tantum detrimento affici consueuerunt, quod ad migrandum prompti semper ac parati sunt. Vidi plerunque monachos in loco ex aliqua materia sibi tolerantiam acquisiuisse, quos tamen ego beatiores censui ijs, qui propter dominum virtutem illam sectantur. Qui superna gustauit, facile terrena contemnet. Qui vero sine gustu illorum est terrenis lætatur possessionibus. Is qui sine ratione + nuditatem hanc sequiter, duabus ex partibus læditur. Nam & præsentibus abstinet futuris priuatur. Caueamus ergo ô monachi ne auibus infideliores videamur. Illæ enim non sollicitæ sunt, neque congregant. Magnus & ille quidem est qui pecunijs gratis renunciat, sed ille profecto sanctus est, qui voluntati suæ abrenunriauit. Nam alter quidem centuplū siue per pecunias siue per gratias accipiet, alter autem sempiternam vitam hæreditario iure possidebit. Neque fluctus vnquam deerunt mari, neq; auari iracundia & mœror deesse potuerunt. Qui auaritiæ materiam contempsit, hic lite omni & controuersia liber euasit. Qui vero possidere amat, pro acu vsque ad mortē corrixabitur. Fides constans recidit curas, porro mortis memoria corpus ipsum quoque abnegabit. Non fuit in Iob vllum auaritiæ vestigium, atque priuatus omnibus sine perturbatione perstitit. Merito radix malorū omnium & est dicitur auaritia. Hæc enim & sce 1. *Tim. 6.*

lera & furta, inuidias, cædes, diuortia, inimicitias, procellas, iniuriarum memoriam, crudelitatē, mala deniquè omnia inuenit. Modica ignis scintilla ingentem syluam plerūq; succendit, vna virtute 5 qua.s. nullis mortalium rerum afficimur, vniuersa vitia illa diffugiunt. Porro huiusmodi virtutem experimentum gustusquè dei parit, & cura solicita reddendæ à nobis in fine rationis. Nec ignorat qui intentius legit, matris malorum rationem. 6 Ait enim in sua nequam & execrabili stirpe, secundam suam esse progeniem lapideam insensibilitatém. Sed prohibuit me proprium illi ordinem distribuere serpens ille multiceps idolorum seruitus: qui nescio quo pacto, tertium ordinem apud patrum discretissimos, in octo principalium vitiorum cathena sortitus est. Quem nos mediocriter tetigimus, loqui iam de insensibilitate volumus, quippe quæ tertia ab ea dicitur, quæ secunda in ordine generationis est. Post quæ rursus de somno & vigilijs, præterea etiam de puerili atquè ignaua formidine paucis disseremus. Hi enim morbi proprie illorum sunt, qui adhuc rudes imbuuntur.

Annotationes In gradum. 16.

1 *Qui auari sunt & opibus cumulandis student, si increpentur, hæc in suam adducunt defensionem: se infirmo esse corpore, ad cuius conseruationem multis egent: se senectuti consulere & prospicere, si annonæ caritatem & famem ingruentem metuere.*

2 *Euangelium enim consulit: Vade vende omnia quæ habes & da pauperibus Mat. 19:*

3 *Fides hic pro fideli obseruatione sumitur.*

4 *Sine ratione & discretiōe pauper est, qui nec charitatem*

nec ex humilitate: sed ignauoquodam otio, aut alterius rei intentione non salutari, inops est.

5 *Hanc virtutem Graeci ἀπάθειαν vocant, nos affectuum vacuitatem, de qua auctor noster in secundo gradu disseruit. De hac Cicero sic in Academ. quæst. Zenoni summum bonum est in his rebus neutram in partem moueri quæ ἀδιαφορία ab ipso dicitur. Pyrrho autem eane sentire sapientem, quæ ἀπάθεια nominatur. Hanc quia Climacus homini in hac vita tribuere videtur, malè audit à Gersone in epistola quadã de Kunisbroechij operum censura, tom. 2. Si quis tamen Climacum attente legat, eum non difficulter defendere posset.*

6 *Sensus est: Qui hoc opus attentè legit meminisse poterit dictum matris malorum omnium Gulæ. quæ secundam filiam suam dixit esse insensibilitatem. Sed illam proprio suo loco ponere prohibuit auaritia.*

De Insensibilitate, I *Gradus XVII.*

INsensibilitas & in corporibus, & in spiritibus est mortuus sensus, ex diutino languore in insensibilitatem desinens. Indolentia est quæ in habitum transiuit negligentia, segnis ac torpens animi intentio, præsumptionis germen, alacritatis impedimentum, fortitudinis laqueus, compunctionis ignoratio, desperationis ianua, obliuionis mater, quàm cum genuerit ipsius filiæ suę, fit filia, timoris exclusio. Indolens est stultus philosophus à seipso damnatus, expositor sibimet, contrarius locutor, cæcus videndi magister, de sanitate vulneris disputat, atque id fricando exasperare non desinit. Contra morbum loquitur, & quæ sunt noxia manducare non cessat. Aduersus

seipsum orat, & protinus ad opus suum proficis-
tur. Id dum perficit sibi ipsi indignatur, nec ver-
borum suorum pudet miserum. Male facio cla-
mat, & tamen acrius instat. Os cõtra vitium orat,
& corpus pro vitio luctatur, de morte philoso-
tur, qui quasi non sit moriturus ita uiuit. De se-
ratione corporis & animæ seuerius admonet,
quasi sempiternus futurus sit, dormitat. De con-
nentia disputat, & pro gulæ cõcupiscentia cer-
Cum de futuro iudicio legit, subridere incipit.
inanis gloriæ fuga meditatur, & eadem in ipsa
ctione capitur. De vigilijs dum loquitur, &
somno protinus immergitur. Orationem colla-
dat, & eam non secus quam flagellum vitat. Ob-
dientiam summis laudibus effert, primusque
contra eam agit. Eos qui nulla mundi affectio-
impediuntur extollit, nec erubescit ipse pro
panno contendere atque pugnare. Intus amaric-
tur, atque in ipsa amaritudine rursus irascitur,
sentit dum ruinam adijcit ruinæ. Saturatus pœ-
tentiam agit, modicumque progrediens, rur-
saturitate distenditur. Silentium beatum dicit,
sumque per loquacitatem laudat. De manstue-
dine admonet, & in ipsa doctrina nonnunquam
irascitur. Cum resipuerit, ingemit, atque cogitat
caput rursus perturbatione corripitur. Vitupera-
risum, ac subridens de gemitu docet. Semetipsum
vt inanis gloriæ cupidum in plerisque accusat,
per eam sui vituperationem sibi gloriam quæ-
affectu libidinis in faciem respicit & de pudici-
disputat. Deserti & quietis sectatores, ipse in se-
culo degens, collaudat. Misericordes glorificat &
paupères exprobrat. Semper sui accusator est, & ta-
men resipiscere non vult, ne dicam non potest. Vi-
di ego huiusmodi plurimos cũ de exitu æternõq
iudicio

udicio verba fieri audirent, illachrymari, & cum adhuc essent in oculis lachrymę, ad mensam sollicite accurrere. Admiratusq; sum quomodo luctū quoque hæc pernicioſa & male olens domina captiuare potuit, ingenti insensibilitate captiuata vel roborata. Sed huius præcipitis insanæque simul & fatuæ dominæ vulnera, & dolos, plusquam satis visum est pro tenui cognitione & facultate mea denudaui, neque diu aduersus illam vebis pugnare consilij est. Porro si quis in domino est, qui experimento suo possit vulneribus afferre remedia, non illum pigeat id exequi. Ego enim imbecillitatem in hoc meam ingenue cōfiteor, quippe qui ab huiusmodi peste forte detineor. Nam neque fraudes illius & artes à meipso potuissem deprehēdere, nisi hanc summa vi tenuissem, eamque diligenter examinans quæ prædicta sunt confiteri fecissem, timoris domini & infatigabilis orationis illam duplici flagello cædens. Quo circa & hoc dicere videbatur violenta illa & nequissima domina. Hi qui mihi fœdere deuincti sunt, mortuos videntes rident, in oratione stantes lapidei toti & duri tenebrisq; pleni sunt, sacramq; intuentes mensam quasi ad gustandum communē panem, cum venerint affecti sunt. Ego cū aliquos compungi video, irrideo. Cuncta quæ ex effectus alacritate gignuntur bona, is qui me genuit pater necare me docuit. Ego risq; mater, ego somni sumnutrix, ego satietatis amica, ego cum reprehendor non doleo, ego falsæ religioni specialiter connexa sum. Itaque stupore percussus atq; insanæ sermonibus territus, interrogabam quod esset eius genitoris nomen. Illa vero ad me. Ego inquit, non tantum vnam natiuitatem habeo, sed innumerabilis quodammodo instabilis ratio meæ conceptio-

nis est. Me sacietas roborat, me tempus auget, me pessima consuetudo consolidat. Ea vero quæ detinetur à me nunquam liberabitur. Insiste ingemitibus vigilijs. Iudicium sempiternum infatigabili studio meditare, ità tibi forsàn parumper cedam. Intuere diligentius occasionem, ex qua tibi natus sum, & aduersus matrē meā constanter certa. Neque enim vna mihi indifferēter est mater. Inter pulchra [2] frequenter ora, eorumque indelebilem imaginem in corde tuo pinge. Hanc enim nisi iunij stilo tibi descripseris, me in æternum vincere non poteris.

Annotationes in Gradum, 17.

Huius vitij, sub isto titulo vel nomine pauci (quod sciam) patres meminerunt. D. Thomas 22 q. 142. 1 insensibilitatis vitium tractat, sed non in ea significatione, qua hic noster auctor. Definit enim ibi, quod tenim oppositum vitium est temperantiæ secundum defectum: quo scilicet corporis delectationes, ad earum conseruationem diuinitus ordinatæ, contemnem omittuntur. Eodem modo & ab Aristotele lib. 2 & 3. Ethicorum vsurpatur. Græci ἀναισθησίαν vocant: Quæ vero Climacus hic insensibilitati tribuit, eadem ferèomnia ab alijs acediæ asscribuntur. Idque vitij istius nomen, quam natura minus nobis cognitum. Latini stuporem vel animi duritiem appellare possent. quamodo & Cicero appellasse videtur pro domo sua: Eam, inquit, animi duritiem, sic vocaporis (quod cum vritur non sentit) stuporem potius quam virtutem putarem.

2 *Nullum antidotū aduersus hoc malū efficacius mortis mēoria: monet ergo hoc malo obnoxios in sepulchris mortuorū habitare, ossa & cineres relictos euoluere, seq; in eandē metamorphosin transmutandos cogitare. Id quod à multis Anchoritis olim factitatum legimus.*

De somno, oratione, psalmodia in conuentu, Gradus XVIII.

SOmnus est naturæ ex parte constantia, imago mortis, sensuum feriæ. Vnus quidem est somnus, habet autem plurimas (sicut & cõcupiscẽtia occasiones, siue causas. Fit enim verbi gratia: ex natura, ex cibis, ex dæmonib. fortassis vero ex sõnio[1] immoderatoq; ieiũio, ex quo dũ, caro lasciscit, seipsam iã per somnũ cõsolari quęrit. Sicut immoderatus potus[2] ex consuetudine pendet, ita & de somno sentiendũ est. Quo circa in initijs renũciationis, contra hoc vigilantissimè pugnãdũ est. Perdifficile est enim longam consuetudinem curare. Obseruemus diligentius & inueniemus cũ insonuit signum spiritualis[3] tubæ visibiliter quidẽ cõgregari fratres, inuisibiliter vero conuenire inimicos: atq; hos quidem, cum experrecti fuerimus, astare lectulo, nosq; vt iterũ decumbemus, hortari. Expecta inquiunt dum cõpleantur principales hymni, sicqùe demum in ecclesia proficiscaris. Alij cum ad rationem assistere cœperimus, nos in somnũ præcipitant. Alij prẹter consuetudinẽ ventrem immoderatè stimulant. Alij vt inuicẽ colloquamur hortantur. Alij mentem nostrã in turpes cogitationes pertrahunt. Alij super parietem reclinare nos, vt debiles, admonent. Nonnunquam vero ossitare etiam immodicè faciunt. Nõnulli illorum orationis tempore risum nobis mouent, vt per hunc ad indignationem contra nos deus prouocetur. Alij per summam desidiam festinare nos in versuum pronunciatione impellunt. Alij cont a psalmodiam protrahere, voluptatis causa hortantur. Nonnunquam vero ori assidentes nostro, ita illud claudunt, vt

vix aperiri posse videatur. Is qui dum orat deos assistere intimo cordis affectu existimat, vt columna perstabit immobilis, nec ab vllo horum irridetur, quos modo prædiximus. Verus obediens mox vt ad orationem stare cœperit, illustratur totus, nonnunquam vero etiam exultatione perfunditur. Est enim huiusmodi pugil præparatus, & per integerrimum purissimumque ministerium iam antea ignitus. Omnibus quidem possibile est cum multitudine orare, plurimi vero cum vno solo vnanime fratre conuenientius orant, paucorum vero valde est solitaria oratio. Si cum multitudine psallas, purgatissimam & ab omni materia remotam rationem offerre non potes. Cæterum pro exercitatione mentis, ea quę canuntur eloga, tunc speculare [4] vel rursus dum vt versum promus finiat expectus intentius ora. Nihil dū ora immiscere orationi decet, siue illud inutile sit & otiosum, siue vtile & necessarium. Sed orationi & operi distribuenda sunt tempora. Quod manifeste docuit is qui magnum Antoniū erudiuit angelus. Probat quidem aurum fornax, sed studium & charitatem in deum monachorum, probat orationis intentissima qualitas.

Psalm. 5.

Annotationes Ingradum. 18.

1 *Pro*[somnio] *legendum est* [nimio] *ex nimio enim & indiscreto ieiunio caro extenuatur & infirmatur, quæ per somnum restauratur. Ex somnio nihil detrimenti accedit carni.*

2 *Alij*[sicut multum bibere tollitur per vsum contrarium sic: & dormire] *vertunt.*

3 *Per spiritalem tubam campanam intelligit.*

4 *Locus omnino deprauatus est, sicut & infiniti alij erāt qui nō nisi collatione diuersorū exemplarium restituti potuerunt. Hic tamē (sicuti & aliás non admodum ra-*

ropope aliarum translationum editionumq; destituimur, cum totus hic locus in illis sit omissus. Puto tamē sit restitui posse. Cæterū pro exercitatione mentis, ea quæ canuntur eloquia, tunc (cum scilicet canuntur) speculare, vt dum versum proximū finiat expectans, intentius ores. *Non enim omnes fratres simul canebant, sed quantacunq; multitudo conueniebat, nunquā amplius in synaxi quam quatuor fratres psallebant. Cæteri omnes sedilibus humillimis insidentes, à voce psallentis omni intentione dependebant: finitis autem psalmis iam tunc orabant. Vide Cassianum lib. 2. Instit monast. cap. 11 & 12.*

De vigilijs Gradus, XIX.

TErrenis quidem ac mortalibus regibus qui astant alij expediti ac nudi fere sunt, alij faces, alij clipeos, alij gladios tenent, est autem ingens atque incomparabilis primorum ad sequentes differentia. Quippe alij proprie cognati regis esse atq; familiarissimi solēt, hi vero serui & ministri, & ista quidem ita se habent. Age vero iam nos quoque quo nam modo in vespertinis diurnisque conuentibus & orationibus deo & regi nostro assistimus solertius inspiciamus. Quidam enim in vespertinis pernoctationibus expeditissimi ab omni cura nudi, puras ad orationem extendunt manus. Alij cum psalmorum modulatione assistunt in hac, Alij lectioni magis incumbunt. Quidam per opus manuum ex infirmitate viriliter aduersus somnum repugnant. Nonnulli mortis meditatione se exercēt, ex huiusmodi consideratione, compunctionem sibi acquirere studētes. Ex his omnibus primi & postremi diuinis ex cubijs insistunt, secundi vero monasticæ vitę propiores sunt, tertij vero inferiorē ambulant viam. Verū deuotione & virtute offerentiū, Deus mu-

nera suscipit & æstimat. Vigilans oculos expian
mentem, immodicus somnus obtudit & excęcan
animum Peruigil monachus fornicationis inim
cus, somniculosus vero contubernalis eius est. V
giliæ incendium libidinis frangunt, atq; à somn
liberant. Suffusus lachrymis oculus tenerumq; c
ad sui custodiam errectũ cogitationes cautiss
obseruat, cibos fornacis in morem consumit, p
siones edomat, linguam restringit & reprimit,
gatq; phantasmata. Vigilans monachus pisca
cogitationes, easque per tranquillitatem noctis
cillime & considerare & capere potest. Dei ama
monachus mox vt sonus tubæ increpuerit, ad o
tionem vacans, lætꝰ & hilaris dicit, Euge, euge
gligens vero, væ mihi, væ mihi. Mẽsæ præpara
gulæ deditos arguit, orationis autem exercit
Dei amatores probat. Prior ille dum instruct
conspicit mensam, gestit lætitia. Sequens au
mœstior fit. Somnus multus obliuionis op
vigiliæ vero memoriã emundant. Diuitias a
colæ ex area & torculari colligunt. Monachi v
suas opes & scientiam vespertinis maximè noct
nisq; orationibus, & animi exercitationibus cõ
gãt. Somnus multus, iniquus est socius, & dimi
vitæ negligentibus, siue amplius diripit: Impro
monachus in collocutionibus vigil & fabulis, e
autem orationis hora superuenerit, somno illi
uantur oculi. Mollis & lasciuus monachus in
quacitate probatus, vbi lectio illata fuerit, aspic
præ somno non valet. Cum nouissima tuba i
nuerit, mortuorum erit resurrectio, ita cum se
otiosus personare cœpit, dormientiũ erit eui
tio. Amicus fallax soporis tyrannus, nonnun
postquàm satitati fuerimus cedit, fameque &
nos acriter oppugnat; opus manuum, cum o

pergimus, ferre nobiſcum ſuggerit. Aliter quippe vigilantium orationem demoliri nequiuit. Primus hic rudibus oppugnando ſubrepit: ſiue vt eos initio negligentiores faciat, ſiue vt ſpiritum forni cationis viam paret. Quouſq; ab eo liberi ſumus, cum multitudine pſallere non deuitemus. Sæpe enim fit vt aſſãtium oculos veriti, dormitare erubeſcamus. Inimicus eſt leporibus canis, ita & ſomno inanis gloriæ ſpiritus. Finita die venditor, monachus vero pſalmodia finita reſidens computat lucrum. Permane poſt orationem ſobrius, ac vigilans: tuncq; cateruas dæmonum aſpicies: Nã quia à nobis in oratione expugnati fuerint, poſt oratio nem iniquis nos phantaſij circumuenire moliuntur. Reſidens obſerua diligentius, inſpiciesq; eos, q̃ cõſueti ſunt primitias animæ diripere. Fit nonnũquam vt in ſomnis, ex aſſiduitate exercitij laudabilis pſalmorũ meditemur eloquia. Plerũq; vero dæmones ea ſuggerũt nobis, vt nos ad ſuperbiã eleuent. Tertiũ genꝰ dicere nolebã niſi me quidã coegiſſet. Anima q verbum Dei quotidie ſine intermiſsione meditatur, ſolet per ſoporẽ quoq; in eo. dẽmorari: eſt enim hoc ſecundum primi proprie remuneratio: quã. ſ. ſpiritus phãtaſmata euitantur.

De ignaua 1. formidine, Gradus XX.

QVi in cœnobijs, ſiue cõuẽtib. virtutẽ arripit, nõ valde cõſucuit oppugnari formidine, q̃ vero in remotioribꝰ locis ſolitariꝰ degit, caueat ne vnq̃ ſibi formido dominetur, cenodoxiæ germẽ, & infidelitatis filia. formido puerilis eſt mos, in vetula ab inani gloria appreſſꝰ anima. Formido eſt fidei cõuerſio in expectatione earũ rerũ, q̃ non videtur. Timor eſt, p̃meditatũ præuiſumq; periculũ: Sine ira. timor eſt ſenſus tremulus cordis, q̃ de incertis ſalamitatib. iugiter agitatur indignãs. Timor eſt

certæ

certæ confidentiæ ac ſecuritatis priuatio. Superb
anima eſt formidinis ancilla, ſibijpſi fidens, ſon
tusq; & vmbras rerum quarumlibet metuens. H
qu idem qui amant nec dolent, formidine omn
no carent: qui vero formidoloſi ſunt lugent & d
ſperant, ſtuporem, mentis plerunq; patiuntur,
merito ſane: Iuſtus enim cum ſit deus, ſuperb
deſerit, vt relicti nõ extolli doceamur. Cuncti q
dẽ formidoloſi ſunt, qui inanem gloriam ſequ
tur. Non autem ideo omnes quoq; qui carent f
midine ſunt humiles. Nã & latrones & qui ſep
chra violant, nulla formidine trepidant. In qu
locis conſueſti expaueſcere, ad ea nõ te pigeat n
ctu proficiſci. Nam ſi his quæ praua ſunt ced
conſueſcet tecum puerilis iſta & ridiculoſa p
turbatio. Dum vero ad ea proficiſceris, oratio
armis accingere. Et cum perueneris extende m
nus: & Ieſu nomine cæde inimicos Nulla en
neq; in cœlo neq; in terra ſunt arma potiora. Lib
ratus ea peſte, liberatorem tuum collauda. Na
ſi illi gratias referas, in æternum proteget te. N
quam poteris ventrem ſubito implere, ita ne for
midinem quidem ſtatim vincere valebis. Prom
ſura luctus formido citius vel ſerius recedit. In
horruerũt pili carnis meæ (inqut Elyphas) dæmo
nis aſtutiam ennarrans Aliquando, quidem an
ma, nõnunquam vero corpus ante formidare in
pit alterũ: alteri paſſionẽ, non cõunicat. Quotie
formidine cõcepta in carne, metus improb. in an
mã erũpere non poteſt, iuxta eſt infirmitatis hu
liberatio. At cum per contritionẽ cordis inſper
omnia prõpte expectamus: tunc reuera formid
ne ſumus liberati. Nõ tenebræ, non locorum ſol
tudo, dęmones cõtra nos roborant: ſed animæ ſ
rilitas: plærunque vero etiam diſciplina, diuin
nob

nobis dispensatione permissa. Qui verus seruus est domini, proprium solumque dominum timebit, qui autem eum nec dum metuit, vmbram suam sæpius extimuit. Instante quidem inuisibiliter spiritu terretur corpus, astante vero angelo exultat humilium animus. Quo circa ex affectu huius præsentiam agnoscentes otius ad orationem recurramus. Nam vt nobiscum oret nosque adiuuet clementissimus custos ad nos aduenit.

Annotatio in gradum. 20.

Gradus iste agit de formidine & metu eo, quo dæmones sanctos homines, maxime qui solitariam vitam in locis ab hominū accessu remotioribus agunt, oppugnant; terribilia spectra, horrendas laruas monstra illis obijcientes; vt eos ex locis suis eijciant, & ad seculum redire compellant. Cuiusmodi plurimas machinationes diabolicæ in vita D. Antonij, Hilarionis & aliorum leguntur. Aduersus hanc formidinem, armat hic Climacus suos Athletas

De Cenodoxia, Gradus. XXI.

SOlent plerique dum de vitijs disputant inanē gloriam seorsim diffinire à superbia. vnde & octo esse principalia & primaria vitia dicunt. Theologus vero Gregorius alijque plurimi doctores septem ista esse tradiderūt, quos ego maxime sequor. Quis enim inanem gloriam deuicit, & superbus fuit? Ea vero est ambarum adinuicem differentia, quæ est naturaliter pueri ad virum & triciti ad panem: hoc enim principium est, illud finis. Nunc igitur de initio plenitudine passionum, nephario scilicet tumore, tēpore admoniti, paucis loquamur. Qui enim de his longissime philosophari

losophari nititur, is ei similis est, qui de ventorum pondere in cassum curiose quærit. Cenodoxia et specie quidem immutatio naturæ, morumq; peruersio, & obseruatio querelæ: qualitate vero borum dissipatio, sudorum perditio, thesauro insidiæ, perfidiæ alumna, superbiæ præcursor, portu naufragium, in area formica. Quæ & hi nuis est, laboribus omnibus & fructibus insidi tur. Expectat formica dum perficiatur trituru Cenodoxia vero dum congregentur opes., Ga det illa vt furetur, hæc autem vt diripet: Gaud desperationis spiritus cum videt multiplicari tia, Cenodoxia vero cum virtutē multiplicant det. Prioris ianua multitudo vulnerum. Secund vero diuitiæ laborum. Obserua diligenter & vi ad mortem & sepulchrum, inuenies hanc nid riam labem quotidie vestibus, vnguentis, pomp aromatib. & alijs florere. Lucet omnibus affici Sol omnibusq; studijs cenodoxia aggaudet. Ve bi gratia, ieiuno, inaniter glorior, si latendi ca soluo ieiunium, tāquam prudens iterum glorior Si splendide vestitus, vincor ea peste. Si vilius u duar, denuo glorior. Si loquar, hac superor. Si tac am, iterum superatus sum. Quocunq; hunc trib lum iecceris, erecto persistit aculeo. Eiusmodi ve ro glorioſus est fidelis idolorum cultor, qui deum quidem colere & venerari videtur, hominib. ve ro non deo placere studet. Omnis autem hui modi est, qui ostentationi obsequitur. Eius ve ro ieiunium absque effectu mercedis erit, et item improba oratio, vtraque ad hominum la dem captandum operatur. Monachus inan ter gl orians, duabus expartibus læditur. Corpu enim per affiictionem conterit, nec vllam inde mercedem recipit. Quis non rideat cenodoxa operar

operarium, qui dum ad psallendum stat ab ea exagitatus interdum in oculis omnium deflet? Abscondit deus nonnunquam ab oculis nostris etiã quæ posi demus bona, vir autẽ laudator, imo vero seductor per laudes oculos aperit nostros. His autem apertis à nobis euanuére diuitiæ. Adulator est dæmonum minister, superbiæ dux, compunctionis exterminator, bonorum demolitor, erroneus ductor. Qui enim beatos nos dicunt, inquit, ille, nos seducunt. Sublime est quidem illatas contumelias fortiter, libenterque perferre, sanctum vero ac iustum laudes absq; læsione transire. Vidi lugentes, dum laudarentur iucundi & facibus succendi, & veluti in mundo passione passionẽ cõmutare. Nemo quę sunt hominis nouit, nisi spiritus hominis qui in ipso est. Erubescant igitur & obmutescant, qui nos beatos in faciem dicere nituntur. Cum audieris quod te vel proximus vel amicus tuus maledictis insectatus sit absentem siue præsentem, tunc ostende charitatis opus atque illum ipse collauda. Magnum quidem est laudes hominis ab anima excutere, sed longe maius auersari dæmonum laudes. Non ille humilitatẽ ostendit, qui seipsum deijcit, & vilem dicit (quid enim mirum si seipsum tolleret) sed qui ab alio probris respersus charitatem in illum integrã atq; inuiolabilẽ seruat. Anima uerti cenodoxię dęmonẽ dũ cogitationes fratri suggereret, alteri quoq; prius eas reuelasse, vt cum ab eo quæ in corde suo versarentur, audiret, hũc veluti præcognitorem ac beatũ diceret. Ipsa quoq; corporis membra carpere repẽtinosq; corpori tremores excitare cõsueuit impur⁹ hic spiritus. nõ illũ audias, cũ tibi vt episcopatũ vel mõasterij principatũ suscipias, ingerit. Est. e. laboris immodici canẽ à macelli mensa amo-

Isaiæ. 3.

1. Cor. 2.

amouere. Solet cũ viderit aliquos vel modicum in quietis propoſito ac tranquillo ſtatu profec ſe, mox vt relicta heremo ad ſeculum proficiſ tur hortari. Abi inquiens in ſalutem animarum pereuntiũ. Alia Ethyopum eſt: & alia ſtatuarum forma, ita & alius modus eſt inanis gloriæ eorum qui in ſeculo morantur, alius eorum qui in de tis degunt. Secularium aduentus præuenit in nis gloria; leuioresque monachos aduenientib obuiam progredi hortatur, eorumq; prouolu dibus. Itaq; cum ſit ſuperbia pleniſſima, humi tatem ſimulat, mores, habitum, inceſſumq; m rãdo componit, ſubmiſſaq; loquitur voce, atq manus peruenientium vt aliquid accipat reſp Dominos ac patres & primarios appellat, & poſt deum ſint vitæ illorum cauſa. Ad mena reſidentes abſtinere hortatur, & inferio. es ab miſericordia exagitat. Eos qui in pſalmodia ne ligentiores eſſe ſolent, fortiores facit. Mutisq; & ne voce venuſtatem vocis adijcit, ſomniculo que vigilantes efficit, adulatur ei qui præeſt can ni, primatumq; ſibi largiri affectat. Et dum hoſp tes abſcedant patrem illum & magiſtrum nom nat. Eos qui honorati ſunt ſuperbos facit, & q deſpecti iniuriæ memores oſtendit. Cenodox nonnunquam pro honore miniſtrauit ignom niam, ſuis enim diſcipulis irata, confuſionem lis maximam induxit. Cenodoxia feruidos ira dia mites in conſpectu hominũ & manſuetos cit. Hæc naturalibus bonis & donis vt plurim inſilit & per ea infelices trahit vel ſternit. V dæmonem ſocium ac fratrem ſuum perturba atque effugaſſe. Nam cum aliquando frater i ceretur, aduenirentq; interea ſeculares hoſpit ex iracundia in cenodoxiam tranſlatus eſt mili

ſum

simul enim vtriqùe seruire nō poterat. Is qui seipsum cenodoxiæ vendidit, duplicem viuit vitam. Nam inter monachos habitu degens, in seculo mente & cogitatione versatur. Si ad supernā gratiam festinemus accurrere, supernam gloriam deguſtare ſtudeamus. Qui enim illam deguſtauerit terrenam omnem protinus contemnet. Miror enim ſiquis abſque illius guſtu hanc poſsit aſpernari. Sæpè fit vt q̄ ab inani gloria prædati ac vaſtati fuimus, conuerſi poſtmodum illam acrius vaſtemus. Vidi quoſdam operarios ſpirituale exercitiū inani gloria cœpiſſe, abiectoq; poſtmodum noxio vitioſoq; principio correcta intentione, laudabili fine, quod minus rectè cœperant, conſumaſſe. Qui in prærogatiuis naturalib⁹ puta acumine, peritia, lectione, pronunciatione, ingenio, cæterisq; omnibus quæ nobis ſine noſtro labore proueniunt, extollitur: hic nunquam eis quæ ſupra naturam ſunt bonis potietur. Qui enim in modico infidelis eſt, in multo quoque infidelis erit. Eiuſmodi vero eſt ſeruus inanis gloriæ. Plerique, vt ſupernam tranquillitatem, diuitiasq; gratiarū ac miraculorū perpręrationē & virtute prænoſcendi adipiſcantur: corpora ſua in caſſum contriuerunt, ignorantes miſeri quod nō labores, ſed ſumma humilitas huiuſmodi munera pariat. Qui munera pro laboribus exigit, hic periculoſum iecit fundamētum, qui vero ſeipſum debitorem æſtimat, is inſperatas gratiarum opes repente ſuſcipit. Caue ne proditori vnquā obtemperes, cum te quaſi pro audientium vtilitate virtutes propalare ſuggerit. Quid enim proderit homini ſi mundo vniuerſo proſit, ſibi vero ipſi detrimentum faciat? Nihil æque vt humilis, nec vlla ſimulatione fucatus habitus, intuentes ædificare poterit. Fit enim & alijs viaticum, nunquā extolli

Luc. 16.

Quo quid maius ad vtilitatis rationem esse po-
sit, non video: Notauit quidam ex his qui videre
acutius poterant, narrauitq; quod viderat: Cum
sederem, inquit, in cœtu quodam, aduenientes ad
me, cenodoxiæ & superbiæ dæmones iuxta me
vtraque parte sederunt, & vnus ex his quidem de
gito suo illo nouissimo pulsauit latus meum, hor-
tans vt aliquid quod ad contemplationem perti-
neret, siue opus quodlibet in deserto à me ge-
stum loquerer. Quem cum à me expulissem dicen-
Conuertantur retrorsum & erubescant, qui mala
cogitant mihi protinus is qui à sinistris erat ad au-
rem mihi dixit. Eya bene feci sti: magnusque effe-
ctus es, quippe qui inprudentissimā matrem mo-
am viceris. Ad quem ego rite sequentes versus e-
sumens, dixi: Auertantur statim erubescentes, qui
dicunt mihi. Eya bene feci sti. Eundem ego cū in-
terrogassem quomodo inanis gloria sit superbiæ
mater, ita respondit. Laudes, inquit, animam ele-
uant, & inflāt porro cū anima ad elationē venerit
iā tunc illam superbia assumens in cœlū vsque at-
tollit, & vsque ad abyssos deiecit. Quædam gloria
est quæ à Domino prouenit. Ego enim (inquit)
eos qui me glorificant glorificabo: est & alia quæ
ex diabolico apparatu & fraude proficiscitur. Va
enim inquit, cum vos benedixerint omnes. Pri-
rem apertissimè cognosces, vt illam detrimentum
existimans, omni conatu auersatus fueris, & quo-
cunque proficiscaris conuersationem tuam occul-
taueris. Secunda verò cum vel parum aliquid, vt
ab hominibus inspiciaris, operatus fueris: fingen-
eam quæ in nobis non est virtutem, scelerata fun-
gerit. Sic enim, inquit, luceat lux vestra coram ho-
minibus, vt videant opera vestra bona, & glorifi-
cent patrem vestrum, qui in cœlis est. Plerunque

Domi

Dominus inanis gloriæ cupidos, in illius odium, per aliquam contingentem sibi ignominiam traduxit. Cuius odij initium est oris custodia, amorque vilitatis & ignominiæ. Medium verò intellectualium omnium inanis gloriæ studiorum amputatio. Finis vero (si tamen vllus est abyssо finis) ea omnia coram multitudine studiosè ac sine vllo doloris sensu quærere, quæ ad ignominiam pertinent nostram. Noli confusionem tuam abscondere, quasi id veritus ne sibi videaris offendiculum ponere. Iam verò etiam secundum culpæ & erroris speciem, non eodem fortasse medicamine semper vtendum est. Quoties nos gloriam aduocauerimus, siue cum inuocata ab alijs tamen ad nos præmissa, peruenerit, siue cum ad inanē gloriam studiosè aliqua facere tentamus, luctus nostri meminerimus, ac nostræ secretionis ac trepidæ orationis, prorsusque illius improbitatem obtundemus, atque in reuerentiam transferemus: si tamen veræ orationis nobis cura est. Sin autem, vel mortis nostræ considerationem citius arripiamus. Si verò ne id quidem possumus, vel eam confusionem metuamus, quæ gloriam inanem sequitur. Qui enim se exaltat, humiliabitur: non futuro tantum seculo, sed etiam in præsenti. Quoties nos laudatores, imo verò seductores laudare cœperint, citius iniquitatum nostrarum multitudo memoriæ occurrat, inueniem⁹ nosipsos indignos; his quæ in nostrum laudem dicuntur vel gerūtur; Sunt inter inanis gloriæ studiosos, qui in quibusdam petitionibus suis exaudiri à Deo debeant, quorū Deus ideo anticipare orationes & preces cōsueuit, ne per orationis studium id quod petierant accipientes, superbiores fiant. Non valde solent,

qui simpliciores sunt in venenum istud incidere Cenodoxia quippe est simplicitatis amissio, fictæ què institutio : vermis plerunquè dum excreuerit, natis alis in sublime subuectus est, ita & consummata inanis gloria, superbiam peperit: quæ malorum omnium dux, princeps & consummatio est.

Annotatio in Gradum, 21.

Cenodoxia ἀπὸ τοῦ κενοῦ, quod vacuum vel inanem, δόξας quod gloriam sonat, Græcis componitur : & inanem gloriam significat, quam veteres nonnulli ita quam seperatum à superbia capitale vitium posuerunt. Hanc toto 11. libro suarum institutionum prosequitur Cassianus. Cenodoxia licet multiplex sit, & in varias species diuidatur, genera tamen eius sunt duo. Primumquo pro carnalibus aut manifestis extollimur rebus. Secundum quo pro spiritalibus & occultis deriuo vanæ laudis inflammamur. Vna tamen re cenodoxia viliter ab incipientibus assumitur, ab his duntaxat qui adhuc vitijs carnalibus pulsantur : vt verè gratia, si illo tempore quo fornicationis spiritu pergentur, mente conceperint alicuius status dignitatem in qua sancti & immaculati esse creduntur, & non immundos concupiscentiæ stimulos quasi turpes atque indignos vel existimationi suæ vel ordini illi indicentes, hac saltem contemplatione declinẽt, minori malo id quod minus est retũdentes, vt Abbas Serapion in sua refert collatione.

De superbia, Gradus, XXII.

SVperbia est dei abnegatio, inuentio dæmonum, aspernatio hominum, condemnationis mater, sterilitatis augmentum, laudum progenies, diuini adiutorij expulsio, stuporis præcursor,

cursor, lapsuum ministra, casus materia, iracundiæ fons, simulationis ianua. firmamentum dæmonũ delictorum custos, duritiæ & crudelitatis artifex, compassionis & misericordiæ ignoratio, amarus exactor, immitis iudex, dei aduersatrix. Initium superbiæ, finis est inanis gloriæ: Medium vero despectio proximi, & laborum suorum impudens diuulgatio: Laudis amor, ex corde reprehensionis odium: Finis autem est abnegatio diuini adiutorij, proprijque studij elatio & confidentia, dæmoniacus mos. Audiamus intenti omnes, qui foueam istam cupimus effugere: A gratiarum actione plerunque hæc pestis teterrima solet incrementa suscipere. Neque enim initio improbe deum abnegare suggerit. Vidi quendam deo gratias ore agẽtem, sensuque superbe gloriantem. Testatur id apertissimæ pharisæus ille qui dixit: Deus gratias ago tibi. Vbi ruina contigit, ibi antea superbia tabernaculum fixerat. Prius enim illud hoc subsequens inducit. Audiui insignem quendam & honorabilem dixisse virum, duodecim esse passiões ignominiæ, è quibus si vnam harum (elationem dico) voluntate diligas, sola ea reliquarum vndecim locum implebit. Altum sapiens monachus cõtradicit vehementer, humiliter autem sentiens, contradicere nescit. Non sustinet cypressus in terram inclinari, neque monachus elatus corde obtemperare. Vir excelso corde dominari appetit. Alter enim perire vtcunque non potest. imo non vult. Superbis deus resistit. Quis iam illos miserari potest? Immundus apud deum est omnis elato corde, quis iam huiusmodi mundare poterit? Disciplina quidem superborum lapsus est, stimulus dæmon, derelictio autem stupor. Et in illis quidẽ prioribus homines ab hominibus, sæpe curati

sunt, extremum vero curari ab hominibus nō
potest. Qui reprehensionem a se excutit, hoc
se morbo laborare significat, qui vero illam ad-
mitit, pestis eius vinculo solutus est.

Si absque alio vitio hoc solo cœlestis quidam de
cœlo corruit, quærendum an forte humilitas
sola, siue virtute, alia possibile sit in cœlum con-
cendere. Superbia est diuitiarum virtutis, sudor-
que perditio. Clamauerunt, nec erat qui saluos fa-
ceret, Idcirco penitus, quia superbia id fecerunt.
Clamauerunt ad dominum & non exaudiuit
os, ideo omnino quia causas contra quas orabant
non abscinderuut. Superbientem fratrem pro-
tissimus quidam ac discretissimus senior specia-
ter corripuit. Ad quem ille cæcutiens, ait: Ignosce
pater, neque, naniter glorior, neq; superbus sum.
Tunc sapientissimus senior ad eum: Et quo nam,
inquit, modo fili declarare manifestus potuisti
te hoc morbo laborare? Talibus itaq; plurimum
confert subiectio deuota crassius atque ignobilius
institutum vitæ, virtutumq; clarissimorum pa-
trum earum quæ naturam excellere videntur in-
tentissima lectio. Fortasse vel sic erit huiusmodi
languentibus aliqua salutis spes. Pudor est alie-
ornamento gloriari extremæq; dementiæ de do-
nis extolli. Quæcunq; tibi ante natiuitatem fuer-
virtutum bona eis solis gloriare. Nam quæ po-
generationem tibi deus largitus est, vt ipsam qua-
que natiuitatem. Quas ergo virtutes præter me-
tem, acquisisti, illæ solæ tuæ sunt. Mentem enim
tibi largitus est deus. Et quæ extra corpus exer-
sti certamina, ex tuo solo studio fuerunt. Corpus
quippe non tuum est opificium, sed dei Noli ergo
fidere quo ad sententiam suscipias. Cum videas
quendam qui post quam introductus in thala-
mum

mum fuerat atque discubuerat, ligatis manibus. & pedibus in exteriores relegari tenebras. Noli elata cerutce gloriari, luteus cum sis. Plurimi enim qui sancti atqúe omni materiæ pudore fuerant liberi de cœlo deiecti sunt. Cum in suis operarijs locum cœperit dæmon, tunc iam ipsis in somnis, aut per visum in figura sancti angeli vel martyris alicuius apparens, mysteriorum reuelationem vel gratiarum munera largitur, vt per hunc modum seducti miseri, perfecte demum sensu integro & sanitate mentis excidant. Etiam si mille mortes pro Christo pateremur, ne sic quidem satisfacere aut debitum nostrum implere possemus. Alius quippe est dei, alius seruorum sanguis (secundum dignitatem dico) non secundum substantiam. Nunquam nosipsos disquirere & dijudicare desinamus, iugiter probatissimorum patrum qui ante nos luminarium in modum splenduerunt, vitam ac mores intueamur, nosque ad illorũ comparationẽ studiosius examinem⁹, tunc Sane, tunc nos ipsos ne vestigium quidem diligentioris conuersationis attigisse inueniemus, sed seculari adhuc instituto immorari. Monachus proprie est animi oculus omni elatione carẽs, immobilisqúe corporis sensus. Monachus est qui hostes ferarum in morem prouocat & irritat, cum illi ab ipso fugiant. Monachus est iugis excessus mentis ac mœror vitæ. Monachus est qui ita virtutibus affectus est, vt esset voluptatibus alius. Monachus est lux cordis, oculos iugiter irradians. Monachus est humilitatis abyssus, spiritum omnem præcipitans & suffocans. Superbia est factus obliuionem peccatorum ingereas. Nam illorum perpetua memoria humilitatis est opifex. Superbia est animæ suprema inopia, dum illa

diuitias imaginatur, lucemq; esse in tenebris es-
stimat. Non solum non permittit hęc execrabilis
pestis in anteriora progredi, sed etiã ex altitudine
deijcit. Superbus est punicum malum interius pu-
tridum, exterius vero decorum prę ferens. Super-
bus monachus dæmone opus non habet, ipse e-
nim sibi iam & dæmon & hostis & inimicus est.
Alienissimæ sũt a luce tenebræ: & ita superb. a vir-
tute omni alienus est. Sunt in superborum co-
bus blasphemiæ verba, in animabus autem hum-
lium cœlestia dona. Solem execratur fur, super-
bus vero mites aspernatur. Nescio quo pacto se-
sos plerique superbi latuerunt, & cum se putare
esse impa- biles, in exitu paupertatem suam co-
nouerunt. Qui hac labe deprehensus fuerit, do-
ni auxilio illi opus est: Vana est enim illi salus h-
minis. Deprehendi enim seductricem hanc sine c-
pite mecũ aduenisse, matris suæ humeris inuect-
ambasq; manus obedientiæ vinculo illaqueans,
litatisq; flagello verberans, qualiter in me effer-
ingressæ dicere cogebam. Itaque cum coge-entur
aiebant: Nos neq; initium habemus neque natiu-
tatem, principes enim & genitrices sumus om-
nium vitiorum. Oppugnat autem modice nos
contritio cordis ex subiectione initium sume-
Nullius imperio subijci patimur, ideo in cœ-
quoque seditiones mouemus. Nos (vt totum s-
mul audias) omniũ quæ sunt cõtraria humilita-
genitrices sumus, cuncta quippe quę illi suffraga-
tur nobis aduersissima sunt. Nos ignominias, obe-
dientiam, inirascentiam, obliuionẽ iniuriarũ, &
ministeriũ sequi sæpe consueuimus. Porrò stupe-
nostriæ sunt spiritualiũ lapsus, iracũdia, detractio,
amaritudo, clamor, furor, blasphemia hypocrisis,
odium, inuidia, contradictio, suo quam alterius
malle

malle regi moderamine. Obedientia vnum & solum est in quo conatus omnes virium nostrarum deficiunt. Idq; tibi coacte dicimus. Si teipsum coram domino ex intimo cordis affectu semper accuses, nos vt araneas comtemnes. Nam vt vides superbia est equus cenodoxiæ quam conscendi, sed sancta humilitas & suijpsius iugis accusatio, ridebunt & equum & ascensorem eius triumphaleque carmen suauissime canentes: Cantemus, inquiēt, domino glorio.e.m.e.e. & a proiecit in mare, & in humilitatis abyssum. *Exodi. 15.*

De ineffabilibus cogitationibus i blasphemiæ.
Gradus XXIII.

SAEuæ radicis & matris sæuiorem esse progeniem in superioribus audiuimus, videlicet nephariæ superbiæ sceleratam filiam blasphemiam. Idcirco necesse est eam in medium adduci. Neque enim quiuis est inimicus, sed hostibus omnibus immanior & grauior. Et quod durius est, non facile spirituali medico enunciari aut cōfitendo denudari potest. Quo circa plurimis non nunquam desperationis & diffidendiæ causa fuit, omni illorum consumpta spe, non secus quàm à verme consumitur lignum. Iste igitur sceleratissimus vt sæpe alias ad sanctam synaxim, & ad ipsam horrendam sacrorum mysteriorum horam blasphemare dominum, & in ipsa qua consummantur sacra solet. Ex quo maxime manifeste colligimus, non esse animam nostram, quę illa intus verba locuta sit impia & non ferenda, sed dæmonem, D E I bonorumque omnium aduersarium, qui de cęlis deiectus est, quod illic dū seper superbiam extollit in deum quoq; blasphe-

mias & contumelias iaculari visus est. Nam
mea sunt turpia illa & scelerata verba, quid
quod donum [2] cœleste susciplens adoro? Q
modo possum vnà & benedicere & male
re.

Plurimos seductor Iste, animarumque com
tor in stuporem & amentiam sæpe deducit. N
la enim alia cogitatio ita difficilis vt ista cu
cari potest. Quocirca & multis plerunque e
sueuit euenire. Nihil enim ita dæmones cog
tionesque contra nos roborat, vt eas inconfe
in corde nutrire atque occulere. Nemo sibi v
borum blasphemiæ causam imputet. Co
quippe cognitor dominus nouit nostra non
huiusmodi verba & inuenta, sed hostium
strorum. Ebrietas offendendi causa est, &
perbia cogitationum indecentium, atqu
quidem qui offendit, non quia offenderit,
quia ebrietatis causa id passus est, omnino p
etur.

Cum ad orationem stamus [3] immundæ ill
fandęque cogitationes nobis importunè obli
punt. At cum orationem finierimus, protinus
cedunt. Neque enim oppugnare eos solent,
aduersum illas non dimicant. Non solum aute
deũ sed & diuina omnia impius ille spiritus bl
phemat, & turpissima quædam & teterima v
ba nobis intellectualiter loquitur, vt aut ora
nem deseramus, aut nosipsos in desperatione
deijciamus. Plurimorum quidem intercę
orationem, multos, à sacrorum mysterior
communione separauit, quoniam corrupti m
rore tabescit, alios per ieiunium domuit, h
quam hic & inanis tyrannus, nullamque eis
quies

quiem conceſſit. Idque non ſolium in ſeculi hominibus, verum & quoque qui monaſticam vitam ſubierunt fecit, nullam eisiam ſalutis ſpem reliquam improbiſſimè ſuggerens, infidelibusq; omnibus & ipſis quoq; gentilibus miſerabiliores eſſe denuncians.

Qui blaſphemiæ ſpiritu ſe perturbari ſentit, atque eo liberari cupit, pro certo habeat non ſuam animam huiuſmodi cogitationum eſſe cauſam, ſed impurum illum ſpiritum qui aliquando domino dixit: Hæc omnia tibi dabo, ſiprocidens adoraueris me. Idcirco nos quoque contemnentes ipſum & quæ ab illo dicuntur nihil exiſtimantes, ſecuri & intrepidi dicamus.

Vade poſt me ſatana, Dominum Deum meum adorabo & illi ſeruiam: ſermo autem doluſque tuus in caput tuum conuertetur, & in verticem tuum blaſphemia tua deſcendet, in præſenti & in futuro ſeculo. Quipræter hunc modum aduerſus blaſphemiæ ſpiritum pugnare velit, is ei ſimilis eſt, qui manibus ſuis coruſcationem continere nititur. Nam quomodo vel comprædendere vel reſiſtere aut reluctari aduerſus eum poterit, qui repente in cor venti inſtar pertrāſit, habetque verbum momento velocius, confeſtimq; ea neſcit. Nam hoſtes quidem reliqui inſiſtunt, perſtant, moraſque trahunt, tempuſque aduerſum ſe pugnantibus præbent, hic autem ſimul cum apparuerit abſcondit ſe ſtatimq; vt locutus eſt, mentem pertranſit. Solet plerunq; in ſimpliciorū atque puriorum mentibus huiuſmodi dæmon immorari, quod hi maxime vehementius cæteris concuti & perturbari cōſueuerunt. Quib. ſane nō dicimus id ex ſuperbia aliqua propria ſed ex dæmo-

monum inuidia & calliditate contingere. ...
finamus tandē iudicare & condemnare proxim...
& cogitationes blaſphemię nō metuem⁹. Id en...
huius & occaſio & radix eſt. Sicut qui in domo ...
cluſus, audit exterius præte euntium verba, ...
tamen cum eis ipſe colloquitur, ita & anima ...
in ſe ipſa degit, dæmonis blaſphemias auſcult...
quas per illam tranſiens loquitur, non turba...
Qui hunc ſpiritum deſpicit lib. euaſit: qui vero ...
aliter reluctari nititur, tandē ſubiacebit. Qui ...
verbis ſpiritum continere vult, is ei ſimilis eſt ...
ventos includere nititur. Monachus quidam ...
dioſus cum ab eo perturbaretur ad viginti ann...
carnem ſuam ieiunijs & vigilijs macerare non ...
ſtitit, cum vero nullam vtilitatem ſe inde cep...
ſenti: et profectus conſcriptam in carta pertu...
tionem ac tentationem ſuam ſancto cuidam ...
probatiſsimo ſeni obtulit, in faciem proſtratus ...
illum intueri valens. Vt autem legit ſenior ſal...
ſit, fratremque erigens dixit: Pone fili manum ...
am ſuper oculum meum. Quod cum feciſſet, ait ...
li ſenior: Super collum meum ſit frater hoc pec...
tum, quotquot annis te oppugnauerit vel opp...
gnaturū ſit. Tu autem id obſerua, vt hoc iam ſib...
cipendas, 4 & nihil æſtimes. Quibus verbis ita ...
betratus eſt frater, vt nō ante cella ſenis excede...
quam huiuſmodi morb⁹ euaneſceret. Hoc autē ...
is qui expertus eſt mihi poſtea enarrauit, Deo ...
tias referens

Annotationes in Gradum. 23.

1 *Blaſphemia Græca dictio eſt ἀπὸ τοῦ βλασφήμων, q...*
conuicijs inceſſo, impiè & irreligioſè loquor ſignifica...
Apud Ethnicos etiam de eo dicitur qui fama & ho...
ri...

ri alicuius hominis derogat: quare Demoſt. non ſemel, βλασφημεῖν πρὸς πατρός. i. obtrectare patri dixit. Apud Chriſtianos vero anthonomaſticè pro ſolius excellentiæ diuinæ derogatione ſumitur, & per quandam analogiam etiam Sanctorum. Triplex à Scholaſticis Blaſphemia ſtatuitur: Si enim per intellectum vel affectum fiat, & in corde aut cogitatione conſiſtat, cordis: Sin autem prodeat per locutionem, oris blaſphemiam: Si per facta, facta blaſphema vocant. De priori genere agit hic Climacus. Obſeruanda hic audacia dæmonis, cui nō ſatis eſt hoc execrabili, & omnium criminum grauiſſimo, blaſphemiæ vitio plebeos et ſeculares impugnare, ſed etiam ſanctiſſimos iſtos monachos huiuſmodi blaſphemiæ cogitationibus audet infeſtare, etiam circa ipſam Euchariſtiam, in qua excellentiſſima dei gloria relucet. Vere de eo dictum eſt: Ecce abſorbebit fluuium (vulgares homines) & non mirabitur: & habet fiduciam quod influit Iordanis (electi et ſancti) in os eius Iob. 40.

A contrarijs probat huiuſmodi cogitationes non ſuas eſſe ſed dæmonis. Si enim ait Euchariſtiam cum ſumma reuerentia ſuſcipiens vt Deū adorem, quomodo de ea male ſentire poſſum? Nota hic lector Adorationem Sacroſanctæ Euchariſtiæ ante mille ducentos annos in vſu fuiſſe.

3 Cū ad orationē ſtamus ait, et rectè: Aegyptij enim & Syri monachi ſtantes in ſupplicatione maiorem tēporis partem conſumebant. De hac orādi diſciplina vide Caſsian lib. 2. inſtitut. Monaſt cap 7.

4 Eodem hoc conſilio Pimenius abbas fratrem à blaſphemiæ cogitationibus liberauit: Cui cum impugnaretur ſemper clamare iubebat, Ego hoc opus non habeo, Blaſphemia tua ſuper te ſit Satan. Vide in vitis patrū 2. parte § 23.

De mansuetudine & innocentia per gratiam qu
situs. Gradus XXIIII.

PRæcurrit quidem solem matutina lux, o
nem vero humilitatem mansuetudo præ
lit. Quocirca lucem ipsam audiamus, ita
gradatim ordinantem: Discite, inquit, à mé, q
mitis sum & humilis co dis. Iustum ergo est &
gitimum ante solem luce illustrari, atque ita
mum clarius solem intueri. Fieri enim non pos
vt hunc intueatur, qui lucem antea non cognov
rit, vt beatorum docet institutio. Mansuetudo
animi incommutabilis status, æque in hono
se & ignominijs habens. Mansuetudo est in per
bationibus proximi, pro illo affectu summo ar
integerrimo orare. Mansuetudo est supereminé
iracundiæ pelago scopulus. Mansuetudo est firm
mentum patiētiæ, charitatis ianua, imo vero ma
ter, discretionis argumentum. (Docebit, inqu
dominus mites vias suas) veniæ minister, co
dentia in oratione, spiritus sancti diuersorii. A
quem enim, inquit, aspiciam, nisi ad mansuetu
& quietum & trementem sermones meos? Man
suetudo est obedientię adiutrix, fraternitatis du
furentium frenum, irascentium retinaculum, q
dij indultrix, imiratio Christi, angelorum prop
etas, dæmonum nexus, atque amaritudinis clau
us. In cordibus mansuetorum requiescit dom
nus, anima vero turbulenta diaboli est sedes. M
tes hęreditabunt terram, imo vero dominabu
tur ei, viri autem insani ac furore præcipites
terra sua vastabuntur. Mansueta anima simpli
tatis sedes, mens autem iracunda nequitiæ est
pifex. Mitis anima capiet sapientiæ verba, dirig
enim in iudicio mansuetos domin⁹, imo vero m
dirig

discretione. Anima recta contubernalis est humilitatis, iniqua autē superbię est aduleſcentula. Mansuetorum animæ implebuntur ſcientia, mens iracūdi tenebris iracūdię vel ignorantiæ cohabitat. Ircūdus & ſimulator obuiauerūt ſibi, nec inueniri poterat ſermo rectus in diſcrepatione eorū. Si corprioris explices, inuenies inſaniā. Si vero ſecundi ſcruteris animū, aſpicies nequitiam. Simplicitas habitus eſt animæ varietate carens, totiusq; peruerſæ intentionis ignarus, & qui nulla mala cogitatione moueatur. Nequitia eſt ſciētia: imo vero turpitudo dæmoniaca priuata veritate, & quę plurimos latere videatur. Hypocriſis eſt & corporis & animæ contra ius ſtatus, adinuentionib⁹ omnibus implet⁹. Innocētia, lętus ac ſeren⁹ eſt animi ſtatus, omni adinuentiōe ac figmēto liber. Aequitas eſt intentio curioſitate carēs, affect. integer, ſermo purus, neque vlla fictione vel præparationis arte fucatus, à nequitia remotus. Mundiſsima eſt natura animi in ea qua creata eſt animi puritate perſiſtens, atque ſecundum eam omnibus congrediens. Nequitia eſt rectitudinis peruerſio, intentio ſeducta, mentita diſpenſatio, perplexis verbis annexa iuramenta, profundum cordis, fraudis abyſſus, aſſuetum tranſiensq; in habitum mendacium, naturalis exinde tumor, humilitatis aduerſarius, pœnitentiæ ſimulatio, fletus elongatio, confeſsionis inimicitiæ, propriæ ſentētiæ voluntatisq; defenſio, lapſus artifex, reſurrectionis aduerſatio, contumeliæ riſus, fatua grauitas, ficta religiō, dæmoniaca vita. Malus eſt diabolo & familiaritate cōiunctus & nomine. Quocirca & Dominus illū ita appellādum monuit in oratione, quam ipſe inſtituit dicens: Libera nos à malo. Fugiamus à ſimulationis præcipitio & à verſutiæ lacu audiētes eius

ſententi-

sententiam qui dixit: Quoniam qui malignant
Psal. 36. exterminabuntur. Et sicut olera herbarũ cito
1. Ioan. 4. cident. Huiusmodi enim pascua sunt dæmon
Cãtico. 1. Sicut Deus charitas, ita æquitas quoq; appellat
atque ideo Sapiens in Canticis ait ad cor: Aeq
tas dilexit te. Rursusq; Sapiẽtis huius pater: Bo
Psal. 10. & rectus Dominus. Eosque qui hoc cum illo ap
Psal. 0 lantur nomine saluari dicit. Ait enim: Qui sa
Psal. 7. facit rectos corde. Et rursum: Aequitatem an
rum vidit & visitauit faciem eius. Prima incre
ti puerorum proprietas est simplicitas, omn
rietate libera, quam quousque habuit ille Ad
non vidit animæ suæ nuditatem neq. carnis
turpitudinem Bona quidem est ac beata illa
plicitas, quæ quibusdam inest naturaliter, lo
tamen illa beatior & excellentior, quæ labor
& sudoribꝰ ex malitia traducta est vel fuerit. N
illa quidem à varietate multiplici aeperturbat
nibus protegitur atque illæsa seruatur, hæc v
altissimæ humilitatis & mansuetudinis geni
& altrix est. Et priori quidem non minima de
tur merces, sequenti vero laudatissima & inm
parabilis reddetur. Quicunque ad nos attrah
dominum cupimus, simpliciter ad illum & ab
vlla fictione & varietate & malitia & curiosit
velut ad magistrum percipiendæ disciplinæ c
sa accedamus. Simplex enim ille & integerrim
cum sit, simplices esse vult & innocentes anim
quæ ad se conueniunt. Nunquã enim videas si
plicitatem ab humilitate separatam. Malign
est præuisor mendax, ex sermonibus cogitation
& ex habitu cordis intima se comprehndere e
stimans. Vidi rectos malignari à malis didicis
atq; admiratus sum quomodo proprietatem n
turæ atq; priuilegium amittere tam cito pot
rum

runt. Vt recti facile decidunt, ita difficile pueri transferri in rectitudinem possunt. Vera peregrinatio & subiectio, labiorumque custodia sæpe valuerunt mirabiliter insanabilia plurima transferre & curare. Si scientia plurimos inflat, vide si forte simplicitas & imperitia humiliare consueuerunt. Verum documentum certusque finis ac forma beatæ simplicitatis beatus Paulus simplex tibi erit: tantum enim tamque celerem profectum nemo vsquā vel vidit, vel audiuit, vel videre vnquam poterit. Monachus simplex rationalē iumētum est obediens, quod onus suum ductori suo p fecte deposuit, trahentem sequitur vt vult, donec mactetur: contradicere non nouit. Difficile diuites ingrediuntur in regnum, stultique sapiētes in simplicitatem. Ruina sæpe eos qui ex malis acutiores fiunt frugales facit, salutem illis atque innocentiam inuitis largiens. Pugna & contende totis viribus stultam tuam sapientiam decipere, atque ita faciens inuenies salutem & æquitatem in Christo Iesu domino nostro. Amen.

Annotatio in 24 Gradum.

Paulus hic simplex Pauli primi heremitæ vel (vt alij) S. Antonij discipulus fuit: Eius anachoreseos causa fuit, quod vxorem suam in adulterio comprehendisset: quo viso statim domo egressus, nulli quidquam dicens, in eremum se contulit. Multa huic Sanctus Antonius præcipere solet; etiam ea quæ absurda videbantur, vt & eum in obedientia probaret, & alios ad pian æmulationem prouocaret. Haurire namque eum aliquando aquam iussit ex puteo, & statim effundere, idque totum diem continuare: Contextas sportas resoluere, & iterum texere: vestimentum dissoluere, ac denuo consuere, iterūq; resoluere: & pluribus huiusmodi exercitijs memoratur à B. Antonio

probatus, adeo vt in nullo contradiceret. Talem simplicitatem in monacho requirit hic Climacus. Plura de hoc Paulo vide in eius vita, quæ inter vitas patrum parte prima fusius narratur.

De victrice passionū omnium altissima humilitate. Gradus. XXV.

QVI diuinæ charitatis propriè, sanctęque humilitatis competēter, & beatę castitatis rè ac diuinæ illustrationis firmiter, firrisq; domini sine mendacio & certò, cordis fociæ sine errore sensum atque affectum & vim sibili modo enarrare vult, eosq; qui hactenus guſtauerunt, huiusmodi narratione se illustrare putet, simile aliquid ei facere videtur, qui eos mel nūquam guſtauerunt, huiusmodi illius dulcedinem verbis & exemplis docere nititur. Sed sane frustra desudat, & in cassū & superflue loquitur. Nunquam enim id efficit quod vult: priortem ille aut imperitus est narrationis suæ, aut ani gloria vehementer illuditur. Adiecit sermo thesaurum includere in vasis fictilibus, imo vero in corporibus reconditum, cuius neque agnoscitur neque vllis verbis exprimi possit. Solus enim nolus supernæ incomprehensibilis ingentem atque infinitum perscrutandi laborem verbo quærentibus præstat. Erat autem titulus huiusmodi. Sancta humilitas. Quicunque dei spiritu agūtur, ij nobiscum ad intellectuale hoc sapientissimūq; concilium conueniant. Scientiæ tabulas diuinitus scriptas & manibus intellectualiter ferentes, cōcepimus & quæsiuimus ac discussimus venerandi tuli virtutem. Et alius quidem hanc esse dicebat rectę factorum intentissimam obliuionē ac

ius

ius vero extremum se omnium, magisque peccatis obnoxium existimare. Alius mētis cogitationem, qua scilicet imbecillitatem propriam infirmatemque cognoscit. Alius verò in irritationibus anticipare proximum, primumque iracundiam soluere. Alius gratiæ Dei & misericordiæ agnitionē. Alius rursum contriti animi sensum ac voluntatis proprię abnegationē. Ego ve. o cum omnia audissem apud meipsum diligenter & vigilanter examinās beatissimum illius sensum per auditū addiscere nō potui. Quocirca & omnium nouissimus velut canis cadentes micas ex mensa probatissimorum beatissimorūque patrū colligēs, de hac singulari virtute ita diffiniēs, dixi: Humilitas est animi gratia sine nomine, solos apud eos nomen habens, qui illius experimentum cœperunt. Humilitas est ineffabilis diuitiarum Dei appellatio & donum. Discite enim, inquit, non ab angelo, non ab homine non à tabula, sed à me, hoc est, à mea in vobis habitatione & illustratione & operatione, quia mitis sum & humilis corde, & cogitatione & sensu, & inuenietis bellorū requiem & alienationē cogitationū animabus vestris. Aliud est vitis huius in perturbationum adhuc tempestate spectaculum, aliud iam in verno fructuū tempore, aliud in æstate virtutum. Et si in vnam lætitiam & frugem vitis vnius spectacula ista concurrant, vnde verā & propria signa & argumenta fructuum habent? Denique quoties in nobis sanctæ huius vitis florem ceperit botrus, mox humanam omnem gloriam & famam cum dolore execramur, iracundiamque & furorem à nobis penitus eliminamus. At cum iam spirituali ætate in animo profecerit hæc regina virtutum, in nihilum verò

imo in execrationem cuncta quæ à nobis ger
tur bona existimamus, & in diebus singulis on
nostro nos adijcere per occultam dissipationē
bitramur. Porro diuinorum copiam nobis ind
torum munerum (vt qui hanc præter meri
nostrum acceperimus) additionem fore cruci
amplioris suspicêmur. Idcirco tunc quoque
net inuiolabilis mēs nostra, seipsam intra me
critatis sacculum tutissimè continens, furum
tantummodo strepitum ac ludibria audiens,
in his omnibus inuiolabilis permanens. Siqui
inuiolabile penetrale huiusmodi est medioc
De florum itaque perturitione celerique p
ctu virtutis huius sempiternæ fructificantis br
bus disseruisse satis est. Iā vero quod sit huius
tutis perfectum præmium. Quicunque Do
familiares estis, ipsum interrogate. De quant
igitur ipsius dicere non possū, rursus de illius
litate loqui, longè impossibilius censeo. De
prietate ergo eius (vt initio institueramus) di
conemur. Solers & accurata pœnitentia luctus
quibus omnis macula diluitur, sanctissimaq
diū humilitas, tantum ab inuicem differunt
tum à pane frumentum & farina. Cōteritur q
pe prius animus & per efficacem pœnitētiam
terminatur vnitur vero quodāmodo, atq; (vt
dixerim) admiscetur Deo per aquam integer
luctus, ex quo eti ā igne Domini succensa solid
in panem sancta humilitas, fermento iam om
tumenti fastu libera. Vnde & in vnam virtu
actionemque seipsam conglobans sancta hæc
stans tribus annulis catena, imo vero cœlestis
suas quodammodo proprietates habet, quod
alterius signum esse dixeris, hoc alterius quo
notionem esse reperies. Ideoque quod breuit

me dictum est, curabo exemplis atque authoritate firmare. Proprietas quippe honestissimæ huius atq; omni admiratione dignissimæ trinitatis prima atque præcipua est, ignominiæ suauissima & iucundissima perpessio, quam anima vt morbos suos, & peccata maxima sedet atque consumat, supinis manibus expectat atque cõplectitur. Secũda vero est omnis iracúndiæ victoria, atq; in eius extinctione seruata mediocritas. Tertius autẽ gradus optimus est, vt & bonis suis nunquam aliquis infideliter credat, iugiterq; addiscere desideret. Finis quidem legis & prophetarum Christus ad iustitiam omni credenti. Finis vero immundarũ passionum inanis gloria & superbia omni non aduertenti. *Rom. 10.* Quartum cum interemptrix sit intellectualis ista terna, contubernalem suum omni veneno mortifero seruat illæsum, vbi in illa hypocrisis appareat venenum, vbi detractionis rubigo, vbi serpens aliquis occultari in ea possit, quin statim ex cordis cauernis & terra in lucem adductus occidatur. Non apparet in huius coniunctione odium, non detractionis species, non inobedientiæ vllus odor, nisi forte fidei ratio periclitetur. Tunc enim obtemperare perfidiæ, consilium non fuerit. Qui huic veluti sponte sponsus vnitur mitis, placidus ad compunctionem, facilis atque misericors est, super omnia autem tranquillus, serenus, obtemperans & freni patiens, hilaris, vigil, impiger erit. Et quid me necesse rum erit multa prosequi? placida semper animi tranquillitate beatus erit. Siquidem in humilitate nostra memor fuit nostri Dominus, & redemit nos de inimicis nostris. Monachus humilis non curiosè abdita requiret, superbus vero iudicia quoque Dei curiositate illicita discutiet. Quendam probatissi-

mum & discretione maxime ornatum fratres
astantes dæmones, ita vt oculis eius apparerent
visibiliter, beatum illum prædicabant. Ad quos
ille sapientissime: Siquidem me in mentis ac
mæ cogitationibus laudare destiteritis, ex disce
su vestro magnum me existimabo, sin vero
laudare non desinitis, ex laudibus vestris fu
tatem meam conijcio. Immundus quippe es
pud deum omnis sublimis corde. Aut igitur
bite, & magnus factus sum, aut si placet laudat
& ampliorem vestri causa acquiram humili
tem. Moxque illi ancipiti verbo stupefacti e
querunt. Caue ne sit anima tua canale huius
dæ vitalis, vt eam quidem nunc emanet, ne
vero emanare desinat, gloriæ & elationis ar
re consumpta, sed sit beatæ tranquillitatis fo
paupertatis fluuium semper ex ipso gignens, h
mento charissime, quod valles in seipsis frum
tum spiritualemque multiplicant fructum. Ve
lis est humilis anima inter medium montium
sine arrogantia semper atque immobilis perma
nens. Non ait scriptura ieiunaui, non ait vigilau
non habui requiem, sed humiliatus sum, & sal
uit me celeriter dominus. Pœnitentia quidem ho
citat, luctus vero cœlum pulsat, sed sancta humi
litas aperit. Ego autem trinitatem in vnitate, &
in trinitate vnitatem dico atque adoro. Cum
quidem quæ videntur sol illuminat, omnia ver
quæ geruntur ratione roborat humilitas. Si non
adsit sol, plena sunt tenebris omnia, & nisi ad
humilitas, nostra omnia & fœtida & extrema
runt. Vnus in omni creatura locus [2] semel aspe
xit solem: & vna plerunque cogitatio peperit hu
militatem: vno & solo die mundus omnis exu
stauit, & vna virtus, hæc est quam immitari non

possunt dæmones. Aliud esse dicitur extolli, aliud non extolli, & aliud humiliari. Prior enim omnem diem iudicat, sequens vero non iudicat: porro tertius cum indemnatus sit semper seipsum condemnat. Aliud est humilem esse, aliud conari esse humilem & aliud laudare humilem. Prius illud perfectorum est, secundum veracium obeditium, tertiũ vero omniũ fidelium. Qui in intimis humilis est à labijs non lædetur, quod enim thesaurus non habet hoc ianuã non prodit. Solitarius equus nonnunquam currere videtur, at si gregi societur tunc suam agnoscit tarditatem. Si iam in naturæ bonis cogitatio gloriari desinat, principij sanitatis argumentum est. Sed quousque fœtorem illum hauriat, vnguenti odorem sentire non poterit. Non increpabit, non iudicabit, non dominari appetet, non circumvenietur is qui amori meo est deditus, quo ad mihi coniungatur, ait humilitas sancta. Nam post coniunctionem meam ei iam lex 3 posita non est, Cuidam fortissimo athletæ Christi, qui ad hanc beatissimam virtutem festinabat impuri dæmones laudem in corde subseminabant. At ille diuina inspiratione malignorum spirituum nequitiam pio & religioso compendio vincere aggreditur. Describit in cellulæ pariete altissimarum virtutum appellationes, puta perfectæ charitatis, angelicæ humilitatis, mundissimæ orationis incorruptibilis castitatis & huiusmodi virtutũ reliquarũ Cũ ergo illũ cogitationes extollere cepisset dicebat illis: Eam ad arguẽtẽ aduenientesq; relegebat appellationes illas, sibiq; ipsi clamabat: Cũ has oẽs possederis, tũc scies q̃ longe, adhuc à deo sis. Cũ enim eas possederis, seruꝰ eris inutillis feci sti enim q̃d facere debuisti. Quæ nam sit solis huius virtus & substantia, Luc 17.

dicere ipsi non possumus, cæterum ex effectibus eius & proprietatibus quę sit illius substantia colligimus. Humilitas est protectio diuina, ex qua ... vt recta facta nostra non videamus. Humilitas ... vilitatis abyssus furibus omnibus inuiolabilis ... militas est turris fortitudinis à facie inimici. ... proficiet inimicus in eo, & filius imo vero cogitatio iniquitatis non apponet nocere ei. Et conte-
Psal. 88. det à facie inimicos eius & eos qui oderunt eum ... fugam conuertet. Sunt & aliæ magnifico huic professori in animo proprietates, præter illas quæ ... pra demõstratæ sunt. Illæ. n. vna + excepta, diuinarum intuentibus iudices sunt. Agnosce autẽ ... nec decipieris. Cum sanctã hanc substantiam in ipso esse perspicias, in multitudine ineffabilis ... minis, in amore orationis incredibili, anticipati innoxiũ cor, & aliena peccata accusare nescit. ... currit hanc quã diximus substantiam inanis gloriæ totius odium. Qui seipsum ex intimo ani... sensu & affectu nouit, iam in terra seminauit. ... nisi ita seminemus, fieri non potest vt floreat humilitas. Qui seipsum agnoscit diuini timoris intimam notionem comprehendit, per quam sollicite incedens ad charitatis ianuam perueniet. Humilitas est regni cœlestis ianua, sibi propinquantes introducens. De hac reor dominum dixisse ... ingredietur ex hac vita egredietur intrepide, ... pascua inueniet & viriditatẽ in paradiso. Omnes qui per aliã portã inhabitatũ venerunt, fures vocat suæ sunt & latrones. Nũquam disquirere nosipsos desinamus, si veraciter agnoscere nos volumus. Quod si proximum nostrum vbiqùe ex intimo affectu cordis meliorem nobis esse arbitramur iuxta est diuina misericordia. Impossibile est enim ex niue progredi flammam, sed loge impossibilius

sibilius vt in eo qui alterius sectę & opinionis sit humilitas propria fidelium ac religiosorum virtus oriatur, Plurimi nosipsos peccatores dicimus & fortasse ita existimamus, ignominia vero hoc probat. Nunquam desistet is, qui ad tranquilissimum hunc portum festinat, mores, verba, cogitationes, intentiones, quæstiões, exquisitiones, instituta, conatus, vota, orationes facere, intelligere & excogitare, quoad cooperante domino ab ignobilioribus institutis infestissimo & procellosissimo elationis pelago animæ suæ nauiculam liberet. Qui enim ab hac liber euaserit, in omnibus reliquis peccatis facile vt publicanus ille satisfaciet. Nonnulli quidem propter peccata præterita, postea etiam quã remissione potiti sunt, humilitatis materiã vsq; in finẽ tenuerunt, per ea tumorẽ immanissimũ colaphis cædentes. Alij rursus cõsiderantes Christi passionẽ, seipsos debitores cõstanter esse tenent. Alij defectib. semetipsos humiliant, & vilissimos existimant, pleriq; ex accidentib. tentationibus, morbis & lapsibus, gratiarum matrem sibi familiarissimam fecerunt. Sunt item nonnulli (qui tamen an modo supersint diffinire non possum) qui ex ipsis dei muneribus quantumlibet in eis profecerint, semetipsos humiliant, seque indignos esse huiusmodi diuitijs existimant, sicque afficiuntur tanquam debitis suis quotidie adijciãt. Hæc igitur humilitas, hæc beatitudo, hoc perfectum consummatumque præmium est, quoties aliquem audieris infra paucos annos altissimam acquisisse tranquillitatem, noli hunc existimare aliam, quam hanc beatam celeremqùe viam pedibus ambulauisse. Sacra est biga charitas atque humilitas, quippe illa exaltat, hęc exaltatos ne vnquam decidant tenet. Aliud est contritio & aliud

humilitas. Contritio ex ruina nascitur, qui enim
cadit conteritur, cadensq; sine confidentia in ora
tione laudabili cum verecundia assistit, speiq; te
culo vt confractus & collisus nititur, ipseque de
perationis canem à se abigit. Cognitio est vera
tuta propriæ mensuræ comprehensio, iugisq;
leuiorum quoque peccatorum memoria. Hum
tas est doctrina intellectualis, Christi spiritus
ter ab his qui digni fuerint, in penetralibus a
mæ recondita, verbisque sensibilibus inaccessi
lis. Qui se dicit huiusmodi vnguenti fragra
am penitius sensisse, & cum laudatur, vel p
rum mouetur corde, aut vim verborum intu
ligit, rapiturque vel modice laudibus, hic no
se fallat, seductus est. Quendam toto affectu a
mi audiui dicentem: Non nobis domine, no
nobis, sed nomini tuo da gloriam. Sciebat enim
naturam non facile ab hac illæsam seruari pos
Abs te ergo, inquit, laus mea in ecclesia mag
futuro scilicet tempore. Prius enim quàm illa
adueniat, hanc sine periculo ferre non possum
Si hic tandem finis & ratio & modus est suprem
superbiæ, virtutes quæ non adsint gloriæ caus
simulare, id profecto erit altissimæ humilitat
argumentum, culpas quæ itidem non adsint
quibusdam rebus vilitatis causa vel gratia co
fingere. Quod fecit qui panem & caseum sum
sit in manibus abiectionis suæ gratia. Et sa
ctus ille, qui veste reiecta & absque vlla passion
quippe castissimus, ciuitatem circuiuit nudus
Non metuent huiusmodi iam, neque curabu
hominum offensam, cum iam per orationem v
tutem eam consecuti sunt, vt omnes inuisibil
ter ædificent, cunctisque satisfaciant. Qui pu
curat, secundo isto se carere significat. Vbi enim
dom

dominus nos audire paratus est, ibi omnia facere tuto valemus, præstat enim contristare homines quam deum, Gaudet quippe deus cum nos conterendæ vanissimæ elationis causa prompte videt ad ignominias currere. Parat autem huiusmodi certamina superna peregrinatio, Magnorum enim reuera est pati, suis esse ludibrio. Non te ea quæ dicta sunt perturbent. Nemo vnquam repente vno simul passu scalæ gradus omnes conscendere potuit. In hoc cognoscent nos dei esse discipulos, non quia nobis dæmonia optemperant, sed quia nomina nostra in humilitatis cœlo conscripta sunt. Natura fert vt sterilitas defectusque fructuum ciceronum ramos in altitudinem tollant, at hi si incuruentur fructum citius ferunt, Scit quid sibi hoc velit qui prudentius consideraat: Habent ascensum apud deum sancti huiusmodi gradus, tricesimum, sexagesimum & centesimum. Atque in extremo quidem hi qui beatam tranquillitatē 8 consecuti sunt perstant, in medio vero Christi milites fortes, primū autem conscendere omnes possunt. Qui seipsum veraciter agnouit, nunquam profecto illudetur, vt maiora se tentare velit, sed pedem iam securus beato huic trivio imponet. Metuunt minutæ aues accipitrem, ita & humilitatis studiosi contradictionis sonum. Absq; prædictionibus quidem & illustrationib signisq; & prodigijs salute plurimi potiti sunt: sine humilitate autem nemo vnquam cælestem thalamum ingredietur. Illorū enim hæc fida custos, hanc vero illa in his qui leuiores sunt sæpe necauerunt. Istud quoq; cum humiliari nollemus dispensatione mirabili fecit deus vt nemo vulnera sua clarius quā proximus possit intueri. Et quo necessario fit, vt illi ac deo

non nobis ipsis sanitatis nostræ gratiam acceptam referamus. Qui mente est humili, voluntatem suam semper vt seductricem detestatur, & in postulationibus suis ad deum fide firmissima, quæ conueniant, consuescit addiscere, atq; his prompte obtemperare: non magistrorum conuersationem attendēs, sed deo curam suā fidelissimè cōmittens, qui per asinam quoq; Balaam vtilia & necessaria docuit, etiam omnia secundum deum faciat oportet, loquatur, operarius huiusmodi, nec sic quicquam sibi credat. Humilis enim stimulum & onus sibi adiectum portabit, si sibijpsi credat, sicut contra superbus si alteri credat. Mihi angeli esse videtur nunquam in peccatum labi. Audiui enim territum angelū dicentem: Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum, qui enim iudicat me dominus est. Vnde iugiter nosipsos damnare & accusare debemus, vt per vilitatem voluntatem, lapsus non voluntarios abijciamus & diluamus: sin autem alias omnino in exitu nostro à nobis horum exigetur ratio. Qui meritis suis minus aliquid à deo postulat, omnino is quæ supra se sunt potietur. Testatur hoc publicanus ille, qui cum postulasset veniam, iustitiam retulit. Solum vt sui meminisset à domino poposcit latro, paradisumque totum hæreditario iure possedit. Hoc autem in nobis non est, dum sponte peccamus, idque pœnitentiæ illius signum est. Sciens dominus exteriori habitu figurari animæ virtutem, sumpto linteolo humilitatis nobis compendium ostendit. Studijs assimulatur anima & ad ea quæ gerit formatur, atq; ad ea figuratur. Principatus angelorum cuidam superbiæ materia fuit, cum tamen non ideo vt superbiret illum accepisset. Aliter affectus est, qui in solio, aliter qui in sterquilinio se-

Ioan. 13.

det. Atq; ideo fortasse magnus ille iustus [*Iob*] extra ciuitatem sedebat in stercore. Tunc enim perfectam consecutus humilitatem, ex intimo cordis affectu, dicebat: Contempsi meipsum & contabui. Existimaui autem meipsum terram & cinerem. Inuenio Manassem illum inter homines 4. *Reg.* 16
cæteris amplius & pernitiosius peccasse, templū- 17.
que dei ac religionem omnem prophano cultu idolorum inquinasse, p; quo si mundus totus ieiunasset, nullam sceleribus eius dignam pœnitentiā inferre potuisset: valuit tamen humilitas insanabilia eius vulnera curare. Quoniam si voluisses sacrificium dedissem (ait Dauid deo) corporibus *Psalm.* 50
per ieiunium immolatis non delectaberis. Sacrificium deo: & quod sequitur omnes intelligunt. Peccaui domino beata hæc humilitas pro adulte- 2. *Reg.* 12
rio & homicidio aliquando clamauit: & protinus audiri meruit, Abstulit dominus peccatum tuū à te. Viam quidem huius atque materiam corporales labores esse sancti & semper memorandi patres diffinierunt. Ego præterea obedientiam cordisq; rectitudinem esse dico quæ naturaliter quoque tumori aduersatur. Si superbia ex angelis quosdam dæmones fecit, humilitas prorsus ex dæmonibus angelos efficere potest. Quocirca qui ceciderunt, bono animo sint, & resurgere studeant. Festinemus totisque viribus nitamur ad huius supremum verticem consendere, si minus vel illius humeris inuehi. Quod si adhuc pigri sumus, vel vinis eius non excidamus. Quinam inde ceciderit mirabor, si quo sempiterno munere potiri merebitur. Nerui huius, ac viæ sunt non signorum manifestatio, sed nuditas rerum omnium, inuisibilis peregrinatio, sapientiæ cauta occultatio, pronuntatio & varietate carens, eleemosynæ quæsitio,

ſtio, nobilitatis abſconſio, confidentiæ relegatio
loquacitatis elongatio. Nihil enim vt pauperta
ſtatus & mendicorum vita viuere, animam hum
liare aliquando potuit. Tũc enim philoſophia no
ſtra amorque ad Deum ſingularis oſtenditur, cu
ſublimari poſſumus, & ſublimitatem conſtanti
ſimè fugimus. Si quando contra vitium aliqu
Pſal. 90. armaris, humilitatis maximè ſocietate & præſi
nitere, ſuper aſpidem enim & baſiliſcum aſcend
conculcabit leonem & draconem. id eſt ſuper pe
catum & deſperationem, diabolumque & corp
ris draconem. Humilitas eſt cœleſte inſtrumen
quod ex abyſſo peccatorum in cœlum animã
uare poteſt. Cum quidam huius aliquãdo pulch
tudinem in corde ſuo fuiſſet intuitus, ſtupore
prehenſus, orabat vt eius, qui illam genuerat app
lationẽ mereretur addiſcere, Ad quem illa clara
nitenti facie ſerenum ſubridens: quoniam, ait, g
nitoris mei nomen addiſcere feſtinas, cum ſit ip
ſine nomine, non tibi id dicam donec poſsidea
Deum. Ipſi gloria in ſecula. Amen.

Annotationes In gradum. 25.

1 *Totus hic locus corruptus eſt & mutilus, quare ſic le
gendum exiſtimo*: Adiecit ſermo hic theſaurum
incluſum in vaſis fictilibus, imo vero in corpo
ribus reconditum: cuius vis neq; agnoſci ne
vllis verbis exprimi poſſit: Solus enim titul
pernè poſitus incomprehẽſibilis eſt, & ingen
atque infinitum perſcrutandi laborem vere
quærentibus præſtat.

2 *Aenigmatica ſententia eſt: Locus qui ſolem ſem
aſpexit fundus maris rubri intelligi poteſt, qui tra
ſeuntibus Iſrahelitis ſoli conſpicuus fuit. Dies autem
quo mundus omnis exultauit, accipiatur ille, quo Sal
Cum

cum familia sua egressus est arca. De nullo autem alio die hoc dici potest: ita & solam humilitatem Dæmones imitari non possunt.

3 Alludit ad illud Pauli iusto lex nō est posita. 1. Tim 1. Humili enim humilitatis lex sufficit. Humilitas enim vt quidam nō inepte, dixit nec oculos, nec aures, nec manus, nec os, nec nares, nec vllum membrum habet, quomodo poterit ergo vitiose operari?

4 Sensus est, In sunt professori humilitatis & aliæ, præter dictas, virtutes; quæ omnes iudices sunt & testes magnarum spiritualium diuitiarum, quas humilitas possidet. Vna sola excepta, scilicet abiectione & vilitate sui ipsius: Præter hanc enim omnes aliæ virtutes humilitatis iucundæ sunt, & amabiles.

5 Erat hic Senex cuius nomen non exprimitur, in interioribus Ægypti partibus sedēs, quem Iudex quidam secularis (erat enim apud omnes magnæ sanctitatis famæ) videre cupiebat. Ille autem volens inanem gloriam euitare se lebetone suo induens panemque & caseum sumens in manibus portam monasterij ascendit, ibique diuaricatis pedibus cœpit manducare. Quem cum Iudex vidisset indignatus Hiccine ait Anachoreta est ille de quo tanta audiuimus? & contemnens eum discessit.

6 Simile quid de eodem hoc sene narratur, ab eo, qui vitas patrum conscripsit: parte. 4 cap. De spiritu vanæ gloriæ, vbi & præcedens historia recensetur.

7 Alij sic vertunt: Cedri hanc hābent naturam vtrami, qui se in altum extendunt, steriles sunt; qui verò se inclinant sint fructiferi.

8 Impassibilitatem alij vertunt, ἀπάθειαν Græci vocāt,

in

in qua Pyrrho Elidenſis ſummum bonum conſtitutum eſſe putauit: ea eſt, non tantum à vitioſis affectibus non ſuperari; ſed eas ne ſentire quidem. Qui ergo ad hanc peruenerunt ij tam centeſium gradum aſſenderunt. Sed diceret Gerſon quiſpiam, talem in hac vita non reperiri.

9 Pronunciationem var. car. *vocat ſimplex, nullo colore aut fuco medicatum verbum.*

De diſcretione Gradus, XXVI.

DIſcretio in his quidem qui rudes imbuuntur, eſt vera ſuorum intimorum profectuum recognitio, in medijs vero intellectualis ſenſus: bonum quod verè [1] ac proprie bonum eſt, à naturali bono atque cõtrario ſine errore discernens. In his autem qui perfecti ſunt eſt ſcientia quæ per diuinam illuſtrationem in eis ineſt: tum vero iſta eſt, vt etiam quæ in alijs obſcurè inſunt ſuo lumine illuſtrare poſsit. Aut fortaſſe vnicuique ſaliter hæc agnoſcitur & eſt diſcretio diuinæ voluntatis vera certaque comprehenſio, in omni tempore & loco quæ in ſolis mundis corde & corpore & ore eſſe agnoſcitur. Is quidem qui tres hoſtes [2] religioſa pietate deiecerit, ſimul etiam quinque proſtrauit: qui vero illos negligit, neutrum vincet. Diſcretio, eſt incontaminata conſcientia, purgatiſsimus ſenſus. Nemo enim cum audierit vel viderit aliquem in conuerſatione monaſtica ſupra naturam profeciſſe, ex ignorantia in inſolitatem incidat. Vbi enim deus, qui naturæ ſupereminet, inhabitat: ibi iam res quoque ſupra naturam fiunt. Tribus iſtis maxime generalibus modis diaboli, omne bellum in omnibus excitat. Aut ſcilicet ex noſtra negligentia, aut ex ſuperbi-

aut ex dæmonum inuidia. Ex his primus quidem miserabilis est, secundus vero miserrimus, tertius autem beatus. Ad omnia post deum, conscientia nostra, vt norma & regula vtamur, vt cum vnde flatus ventorum aduenerit nouerimus, aduersus hunc iam pandere vela valeamus. In omnibus quæ secundum deum operamur, tres nobis foueas dæmones parant. Ad primum quidem bonum, vti ne fiat impedire conantur. Secundo vero, si in primo superati fuerint, vt non secundum deū fiat moliuntur: ꝙ si hacquoq; intentione sua fures isti potiti nō fuerint, tunc iam cū in silentio conuersati fuerimus, laudibus nos efferunt & beatos dicunt. Priori quidem illorum arti aduersatur studium mortisq; cura sollicita: secundæ vero, subiectio & contemptus: tertiæ, seipsum semper accusare, & auduersum se conqueri. Hoc vero labor est, ante nos, donec ingrediatur ignis dei in sanctuarium nostrum. Tunc enim vitiosæ consuetudinis in nobis necessitas vlla non est. Deus autem noster ignis est consumens motum omnem, & concupiscentiæ ardorem, & obtenebrationem & præsumptionem & obcæcationem interiorem & exteriorem, visibilem & inuisibilem. Contraria his dæmones facere consueuerunt. Nam cum animam vicerint: mentisqùe obtuderint ac peruerterint aciem, nihil iam erit in nobis miseris vtile, non religiosi operis sobrietas, non discretio, non agnitio, non reuerentia, sed indolentia, insensibilitas, indiscretio, visusq; priuatio. Recognoscunt manifestissime quę diximus hi qui ex fornicatione resipuerunt, quique se represserunt à stulta confidentia, & qui ex impudētia in pudoris sensum venerunt: quomodo post mentis resipiscentiam, post illius obcæcationis,

ſmo vero mutilationis deſtructionem, verecund
tur atq; erubeſcant (vt ita dixerim) ſeipſos in his
quæ prius (dum in ea obcæcatione degerent) ve
gerebãt, vel loquebantur, Niſi prius in die anim
ſero factũ fuerit, eamq; tenebrę impleuerint, no
furabuntur fures, nec mactabũt nec perdẽt. Furti
eſt ſubſtantiæ reiq; familiaris perditio. Furtum
eſt, quod bonum nõ eſt id pro bono operari. Fu
tum eſt ignota animę captiuitas. Mactatio anim
eſt mors rationalis mẽtis, cũ in indigna & nepũ
ria opera inciderit. Perditio vero, eſt poſt con
mationem iniquitatis ſui, cuiuſq; deſperatio. N
mo in præceptis euangelicis impoſſibilitatem qu
rulus obijciat: Sunt enim animæ, quæ plus quam
præceptum fuerit illis, per euangelium fecerunt
Perſuadebit tibi id penitus is, qui plusquam ſeip
ſum proximum dilexit, ac pro eo animam expo
ſuit, cum imperium dei de hoc non acceperit
Confidant ac bono animo ſint humiles, quanti
libet perturbationibus & vitijs exagitentur. Nam
& ſi incidãt in omnes foueas, & ſi muſcipulis om
nibus illaqueantur, omniq; ægritudine ęgroten
cũ tamen ſani facti fuerint, medici omnibus &
minaria & lucernæ & gubernatores fiunt, eosq;
caſuri videbantur, per ea quæ experti ſunt, ſeruã
Quod ſi quidam etiam præteritis vitijs adhuc v
ſubiguntur, & vel ſimplici verbo docere alio
& inſtituere poſſunt, doceant, non tamen etiam
principatum ſumant. Fiet enim fortaſſe, vt ſuo
aliquando ſermones erubeſcentes, ipſi quoq; ope
rari incipiant, contingetq; illis id, quod in quibu
dam ſe in cœno volutantibus fieri perſpeximus.
Qui quum luto & cœno prorſus ſordidati eſſent,
quomodo ibi cecidiſſent prætereuntes docebant,
hoc illis eorum ſalutis gratia narrantes, ne & ill

eadem

eadem via caderent. Quos tamen dū aliorum salu ti consulunt, & ipsos cęno saluauit omnipotes: sin vero vitiosi aliqui sponte seipsos voluptatibus im mergunt silentio doctrinam indicabunt, nanq; cępit Iesus facere & docere. Immane certe durūq; pelagus traijcimus ô humiles monachi, plurimis & scopulis & vertiginib. & tumoribus & piratis & bel luis & siphonibus, procellosissimisq; ventis & flu ctibus plenum. Scopulum quidē in anima ferā iracundiā repentināq; intelligimus. Vertiginem vero eas, quæ præter spem circundant mentem, e amq; ipsam in desperationis profundū præcipita re studeant. Tumorem vero ignorantiā quæ malū pro bono continet. Belluas autē graue istud ac syl uestre ferumq; corpus. Piratas durissimos cenodo xię milites vel satellites qui onus nostrum virtutū que labores diripiunt. Fluctus vero inflatum tu mentemq; ventrem, qui impetu proprio ad bel luam transmittit. Syphones autem deiectam è cœ lo superbiam, quæ nos & in cœlum extollit, & vs que in infernum pręcipitat. Nouerunt omnes qui literis eruditi sunt, quænam sit disciplina rudiū, quæ mediocrum, & quæ magistrorum. Intenda mus toto animo videamusq;, ne forte in discendo diutius remorati adhuc in institutis rudium inue niamur, Est enim confusionis immodicæ, videre senem in ludum literarium proficisci. Optimum in omnibus ac salubre alphabetum videlicet o bedientia, ieiunium, cilicium, cinis, lachrymæ, confessio, silentium, humilitas, vigiliæ, fortitudo, frigus, labor, ærumna, contemtus, contrio, ob liuio illatæ contumeliæ, fraternitatis amor, man suetudo, fides simplex omniq́ue curiositate ca tens, curarum secularium abiecto, amabile paren tū odiū, totius rei mortalis repudiatio, simplicitas

innocentiæ coniuncta, ſpontanea vilitas. Po
ro finis proficientium ac ratio iſta eſt, inan
gloriæ & iracundiæ vacuatio, facilis meliorum
ſpes, quies, diſcretio, iudicij fixa & ſolida mem
ria, miſericordia hoſpitalitas, modeſtia, corrup
omni perturbatione libera, auaritiæ repudiat
Eorum vero ſpirituũ & corporum, quæ religio
ac pie in deo conſummantur, hic finis, hæc rat
& lex eſt. Cor captiuatione ſuperius, conſumm
ta & perfecta charitas, humillitatis fons, mem
peregrinatio, Chriſti inhabitatio, lucis & orat
nis inuiolabilis theſaurus, diuinæ illuſtratio
copia, mortis deſiderium, odium vitæ, fuga co
poris, mundi interceſſor, deo vim inferens, ang
lorum in miniſtrando ſocius, ſcientiæ abyſſ
myſteriorum domus, arcanorum cuſtos, hom
num ſaluator, dæmonum deus, vitiorum dom
nus, dominator corporis, naturæ procurator, pe
cato extraneus, beatę tranquillitatis domicilium
imitator domini per auxilium domini. Non pa
ua nobis vigilantia & ſobrietate opus eſt, cum co
p⁹ morbis fatigatur. Cũ enim nos humi dęmone
iacere viderint, nec poſſe interim per imbecilli
tem exercitatione contra eos vti tũc acerrime
oppugnare nitũtur. Eos quidẽ qui in ſeculo fun
dum infirmantur, nonnunquam etiam blaſphe
miæ ſpiritus conſequitur, eis vero qui à ſeculo re
moti viuunt, ſi quidem rebus neceſſarijs abunde
gaſtrimargiæ & fornicationis ſpiritus infeſtus e
Sin autem in locis humana conſolatione care
tibus, deiq; bellatoribus congruis degant, acced
atque perpetui mœroris tyrannus eis aſſidet. An
maduerti fornicationis lupum, dolores langui
adijcientem, atque inter ipſos dolores motus i
eo turpes excitantem, eumque obſcœni illius hu
mora

moris egestione fædantem. Erat autem res maxime stupenda videre, inter durissimos aculeos doloris, carnem vigentem atqùe insanientem. Propius autem accedens iacentes vidi, atqúe in ipso suo lectulo ex diuina operatione & compunctione capientes consolationem repellentes. Erant autem eo animo & sic effecti, vt infirmitate ipsa liberari nunquam vellent: quippe qui per eam veluti per pœnam quandam salutarem animæ vitijs se exutos & liberatos cernerent. Itaque glorificaui deum, qui lutum luto lauerat & emundauerat. Intellectualis mens intellectuali etiam sensu omnino amicta est. Hunc autem sensum, qui & in nobis est, & in nobis non est, requirere non desinamus. Illo enim inuento & manifestato exteriores sensus omnino vim amittent suam, illique vnico obtemperabunt. Aque hoc est quod nouerat quidam sapiens, cum diceret: Et diuinum inuenies sensu. m Vita monastica in intimo sensu cordis exerceatur, in operibus, in verbis in cogitationib. in motibus, in omnibus deniq;. Sin vero aliter fiat, non monastica sane erit, ne dixerim angelica. Aliud est prouidẽtia dei, aliud adiutoriũ, aliud itẽ illi⁹ custodia, aliud misericordia, aliud cõsolatio. Primum enim illud in vniuersa creatura declaratur, sequẽs vero in solis fidelibus, tertium deinceps in his qni verissime fideles sunt, quartum in his qui Deo seruiunt, extremum vero in his qui eum diligunt ostenditur. Fit plerunque, vt quod alteri medicina est, alteri venenum fit. Nonnunq̃ vero eadem res, si eidẽ suo tempore offeratur, medicina est: sin autem intempestiue, venenum efficitur. Vidi medicum ignauum & obtusum, infirmum, confractum & collisum affecisse contumelijs, nihilque ei præter desperatio-

nem parauisse. Vidi item medicum ingenio-
sum & peritissimum, inflatum cor per ignomi-
ferrum curauisse, omnique id fœtoris putredi-
euacuasse. Vidi eundem infirmum aliquãdo pro
purgandis sordibus obedientiæ bibisse poculum
& moueri, ambulare neque dormire, aliquando
vero animæ ęgrotare oculis, & quietem agere
que in silentio perseuerare. Qui habet aures au-
endi audiat. Quidam nescio qua ratione (neq;
nim existimatione dona dei comprehendere
dici) naturaliter, vt ita dixerim, ad continentiam
& solitudinis quietem & castitatem & confide-
tiæ noxiæ abiectionem & mansuetudinem &
punctionem proni sunt: quidam vero ipsam
naturam suam his rebus aduersissimam habẽtes
pro viribus tamen sibijpsis vim facere persistunt
qui & si interdum succumbunt eos tamen na-
turæ violatores libentius, quam priores illos su-
cipio atque complector. Noli magnum sapere
homo, neq; eis diuitijs extolli, quas sine labore
quisisti. Præscius enim dominꝰ largitor muneri
summi detrimenti & imbecillitatis atque perdi-
onis tuę, vel aliquantisper te su) [illegible] absq; vlla
tuo merito) muneribus seruare decreuit. Sequun-
tur nos rudimenta infantiæ naturæ, & æducatio-
nes & studia, siue obluctantur quoq; cum virtutis
conuersationisq; monasticæ incrementa capere
cœperimus. Monachorũ quidem lux angeli sunt
cunctorũ autem mortaliũ lux monastica est disci-
plina. Certent ergo summopere ꝑ omnia fieri o-
mnibus optima forma, neq; vllam cuiquam dent
offensionem. Nam ex his quę gerunt viuendi nor-
mam omnibus proponunt. Denique si lux verta-
tur in tenebras, tenebræ ipsæ. i. homines seculo ad-
dicti, quantũ putas pręterea obtenebrabuntur in

qui

que si mihi obtemperare vultis, cõuenit omnino vt nosipsos nõ variemus, neq; in partes diuidam⁹ infelicẽ animã nostrã, ne aduersus millia millium & decies totidẽ inimicos nobis pugnandũ sit. Neque enim poterim⁹ oẽs eorũ astutias addiscere vel omnino inuenire. Trinitate beatissima aduersum tres potissimũ armemur, sin alias labores nobisipsis plurimos prębebimus Profecto si nobiscum etiam fuerit q̃ conuertit mare in aridã, noster quoque Israel, vc; mens, deũ videns, ipse sine fluctuũ rabie transibit, videbitq; Aegyptios in lachrymarũ aquis suffocatos. sin vero ille nõ habitet in nobis fluctuũ illius sonos, vc; carnis huius strepitũ, quis subtinebit ? Si exurrexerit in nobis Deus per actionem, dissipabuntur inimici eius Et si per cõtemplationẽ illi appropinquauerimus, fugient q̃ & illum oderunt, & nos à facie illius . Sed & nostro sudore & labore nõ solo verbo diuina mandata addiscere curem⁹. Nõ enim verba, sed opera exitus nostri t̃pe ostendenda erunt. Qui thesaurum aliquo in loco latere audiunt, eum solicite inquirunt, atq; ob ingentem acquisitionis laborem, inuentum cautissime custodiunt. Nam qui sine labore diuitias adepti sunt, eas item facile effundũt. Est quidem perdifficile eas pertubationes quib⁹ diutius assueti sumus vincere, qui vero eis quotidie adijcere non desinũt, aut de seipsis desperauerunt, aut nihil ex renunciatione lucrati sunt: non ignoro tamẽ deũ posse oĩa, nihilq; ei esse impossibile. Rem quidem me interrogauerunt ad iudicãdum difficilem, & quę oẽs ętatis nostræ homines trãscendat, in nullo q̃; ex his libris, q̃ in manus nostras venerũt, contineatur. Aiebant enim, quænã proprie sint principalium octo vitiorũ germina, aut quod ex tribus maxime principalibus, cuiuis quinq; reliquorum initium & propago esset. Ego

in re tam ambigua ignorantiam meam ingenue confessus, hoc à beatissimis illis viris audiui. Mater quidem fornicationis, est gulæ concupiscentia acediæ vero inanis gloria. Porro trium reliquorum, tristitia origo est, sicut & iracūdia, superbiæ vero inanis gloria. Ego rursus à sempiternè memorandis illis addiscere orabam, quænam ex his octo nascerentur, & q̄ ex quo progenie originem traheret. Illi vero me blande ac placidissime absq; vllo elationis vitio edocentes, aiebant nullū ordinem aut prudentiæ rationem inesse in rebus humanis, sed oēm potius peruersionem atque inconstantiam, atque id mihi veris exemplis & rationibus persuadebant beati illi, plurima documenta adducentes in mediū, ex q̄bus aliqua huic operi inserimus, vt ex eis iā alia quoque planissime intelligere possimus: exempli causa, intempestiu⁹ risus aliquando quidem ex fornicatione, aliquando vero ex inani gloria nascitur, cum. sc. apud seipsum intrinsecus turpiter quisq; gloriatur, nonnunquam vero ex delitijs gignitur. Multus somnus aliquando ex delicijs, aliquādo ex somno vel ieiunio nascitur, cum. s. illi qui ieiunant extolluntur, aliquando vero ex acedia, aliquando ex natura, etiā multiloquium aliquando ab inani gloria, aliquando à gastrimargia initium sumpsit. Acedia vero aliquando ex delitijs, & ex contēptu dei timoris oritur. Blasphemia propriè quidem est superbiæ germen, nonnunquam vero etiam ex iudicando in eadem re proximum, siue etiā ex improba dæmonū inuidia nascitur. Duritia cordis interdum à satietate, sæpe vero etiam ab insensibilitate atq; ab effectione vitiosa originē ducit. Hæc vero rursus affectio & à fornicatione, & ab inani gloria, & ab auaritia atque à gastrimargia alijs quoque pla-

rimis

timis oritur. Malitia rursus à tumore ac iracūdia nascitur. Hypocrisis inde potissimū incipit, si qs sibi nimium placeat, seque ipse moderetur, neque ulterius viuat arbitrio. Porro his contraria à contrarijs gignuntur. Et ne plura dicam, deficiet me quippe tepus, si per singula indagare voluero propriè horū interemptrix vitiorum prædictorū humilitas est, quam qui possident omnia vicerunt. Genitrix malorū omniū est voluptas malitiæ cōiuncta. His qui detinetur, non videbit deum. Nihil nobis illius abstinentia prioris proderit, nisi à sequenti etiam abstineamus. Timoris domini exemplum à principum ferarumq; metu capiam⁹. Cæterum affectus ad deum, forma tibi sit corporum amor. Nihil enim nos prohibet à contrarijs rebus virtutum petere exempla. Acerrime declinat in malitiā præsens hæc generatio, totaque elatione & simulatione repleta est, quæ labores quidem corporis fortasse ad antiquorum patrū exēplar hactenus seruat, ipsorū vero gratijs omnino indigna iudicatur. Cum certe (vt reor) nunquam alias ita indiguerit natura nostra his gratijs vt nunc. Et merito sane id patimur. Non enim laboribus deus delectatur, sed simplicitate & humilitate, atq; his se potissimū reuelat. Et si virtus Christi in infirmitate perficitur, non repellit dominꝰ humilem operarium. Quoties aliquem ex athletis Christi corporaliter vexari viderimus, non inclementer vitio illius infirmitatis eius causam deputemus, sed simplici magis & pura charitate, vt proprium membrū, vt militem ex bello vulneratum suscipientes, obsequijs omnibus illum foueamus. Quædam nobis infirmitates pro purgatione peccatorum, quædam pro humiliatione animi contingunt. Pius enim & clementissimus dominator

noſter & dominus ſæpe cũ quoſdã pigriores ad ex
ercitationem viderit, iam per infirmitatem ve
ri per leuiorem ac faciliorem exercitationem cu
nem eorum humiliat, interdum vero animã qu
que ipſam à cogitationibus malis ac vitijs emun
dat. Cuncta quæ nobis ſiue viſibiliter ſiue etia
inuiſibiliter contingunt, aut bene, aut vitioſe, a
medio modo ſuſcipimus. Vidi tres fratres dam
ſimili affectos, atq; vnus ex his indigne tulit, a
ſine mœrore perſtitit, tertius vero inde ingẽs ge
dium cepit. Vidi itẽm agricolas, vnum ſemen
terra varia intentione iecisſe. Alius quippe, v
pes ſibijpſi congregaret, id fecit: alius, vt credi
ribus ſuis, ſatisfaceret: alius, vt donis honoraret a
minum: alius, vt per decoram frugem & cultu
peritiam laudem ſibi à pertranſeuntibus via
aucuparetur: alius rurſus, vt inimicum ſuum z
lum amplius excrutiaret: alius vero, ne ocios
hominibus exprobraretur. Hæ igitur agricol
& ſeminis appellationes, ieiunia ſunt, vigiliæ, e
emoſynæ miniſteria, atque his ſimilia. Porro
tentiones illas prompte ac ſolerter in domino
tres examinabunt. Si enimcũ aquã ex fontib. ha
rimus, nonnunquam etiam eam (quæ dicitur) ra
nam vna hauſimus: ita & cum virtutes exercem
fit ſæpe vt vitia clam illis implicita & connexa
mul arripiamus. Exempli cauſa, hoſpitalitati g
ſtrimargia, dilectioni fornicatio, diſcretioni aſtu
tia, prudentiæ nequitia, manſuetudini ſimulat
& tarditas & deſidia & contradictio, & ſui cum
que moderatio atque inobedientia, ſilentio do
ctrinæ atq; eruditionis tumor, gaudio elatio, ſpe
pigritia, dilectioni rurſũ condẽnatio, quieti ſolit
dinis acedia & torpor, caſtitati amaritudo, humi
litati confidentia, atq; hic omnibus veluti cõmu
ne collig

ne collirium, imo vero venenū inanis gloriæ connexa est, Non contristemur, quoties petentes aliquid à domino nō cito exaudimur. Vellet enim dominus, si id expediret omnes homines, vno temporis momento fieri impassibiles. Omnes qui petunt aliquid à domino, nec petitionis suæ consequuntur effectum, omnino propter aliquam istarum causarum id patiuntur, siue quia intempestiue postulant, vel quia indigne & cum inani gloria, vel quia si acciperent in superbiam se eleuarent, fierentq; negligentiores, cum id quod petierant, adepti essent. Quod dæmones ac vitia vel perturbationes ad temp⁹ aliquid, vel etiam iugiter ab anima discedant, nullus fere ambigit, vt puto: quot aūt modis eorū huiusmodi discessio à nobis fiat, paucissimi sciunt. Recesserūt à quibusdā vitia, nō solum fidelibus, verum etiam infidelibus vno excepto: illud enim solum veluti primariū vitiorum omnium reliquerunt, vt impleret cæterorū locum, cum tale sit atq; adeo noxium, vt è cœlo præcipitare possit. Consumitur prius materia diuino igni inflammata & cum ea à radicibus consumpta animaq; purgata fuerit, simul iam & vitia recedunt, nisi forte rursus ea per materiale vitæ institutū & negligentiā nobis attrahamus. Spōte dęmones excedunt, vt dū securi dormitamus, infeliçē animā repente inuadant atq; diripiāt. Nō ignoro has beluas aliter quoq; se solere subducere cum scilicet anima omnino vitijs assuefacta, eisq; conformis fuerit effecta, tunc enim iam sibi ipsa insidiatur, ipsaq; hostis sibi est. Documentum nobis apertissimum eius rei infantes sunt, qui cum diutius matrum vberibus assuefacti fuerint, etiam cum non adsunt vbera, digitos suos sugunt. Noui etiam quandam in anima tranquillitatē ex

sum-

ſumma puritate & laudabili ſimplicitate conſta-
tem. Iuſtum enim adiutorium à Domino, qui ſa-
uos facit rectos corde, eosque dum non ſentiunt
malis liberat. Siquidem & infantes cum exuti fa-
rint ac veſtimentis nudati, non valde id agnoſcit
Malitia quidem aut vitium in natura naturali
non ſunt, neque enim creator eſt vitiorum De
ſed virtutes certe naturales plurimæ in nobis
eo factæ ſunt. Ex quibus iſtæ abſque vlla con
dictione ſunt, Eleemoſyna, gentiles enim miſer
tur: Charitas, nam & mutæ animãtes cum al
us orbantur illachrymari videntur: Fides, om
enim hanc in nobiſipſis gignimus: Spes, nam
cum baptizamur, & cum fœneramur & na
mus & ſerimus, meliora ſperamus. Igitur
demonſtratum eſt, charitas in nobis natura
virtus eſt, hæc verò vinculum atque impletio
gis eſt, profecto non longe à natura virtutes
Erubeſcant ergo, qui in iſtarum exercitatione
turum imbecillitatem atque impotentiam pr
tendunt. Supra naturam ſunt fateor, caſtitas, ira
diæ euacuatio, humilitas, oratio, vigiliæ, ieiunia
perpetuaque compunctio. Ex his, aliarum quid
homines, aliarum vero Angeli, aliarũ vero Arch
geli, aliarum Deus ipſe, verbum, magiſter & da
eſt. In comparatione malorum, oportet nos qu
leuius fuerit eligere, puta cum plerunque ad or
tionem aſsiſtimus, aduenient fratres ad nos,
ceſſeque eſt è duobus alterum contingere, aut
licet orationem derelinquere, aut fratrem à no
abſque reſponſione triſtem dimittere. Sed ma
eſt charitas oratione. Hæc enim particularis eſt
lam vero virtutes omnes continere pro confe
habetur. Cum veniſſem aliquando in caſtellum
quoddam, ſiue ciuitatẽ, ſederemque ad menſam
iuuenes

iuuenis adhuc. duobus simul vitijs me oppugnari sensi, gulæ concupiscentia atque inani gloria: metuens tamen insaniſsimæ gulæ progeniem, inani gloriæ magis me superandum dedi. Cognoui ego gastrimargiæ spiritum sæpe in iuuenibus inanis gloriæ dæmonem vicisse. Et merito apud eos quidem, qui in mundo sunt radix omnium malorum est auaritia, apud monachos vero gulæ concupiscentia. Sunt apud spirituales viros quædam plerunque viliſsima vitia mira Dei dispensatione in eis relicta, vt propter vilia illa quæ sine peccato sunt, seipsos semper valde accusantes, humilitatis opes inuiolabiles acquirant. Fieri non potest, vt is qui sine subiectione viuit, humilitatem statim in principio acquirat. Siquidem & is, qui artem aliquam instinctu proprio nullo docente didicit, vmbras atque imagines sequitur. In duabus maximè generalibus virtutibus actiuam vitam patres diffiniunt, & merito, videlicet in humili abstinentia & simplici obedientia, alia vero per hanc humilitatem seruant illæsam. Quocirca luctus quoque duplex est, quippe & qui peccatum iugulat, & humilitatem efficit. Piorum quidem est omni petenti dare, magis vero piorum etiam non petenti tribuere: ab eo autem qui tollit à se aliquid nō exigere cum maximè id possint, illorum tantummodo proprium est, quos nulla tangit perturbatio. In omnibus perturbationibus & vitijs, omnibusque virtutibus nosipsos solicite inquirere nō desinamus, vbinam sumus, in initijs, an in medio vel in fine. Cuncta aduersum nos tentationum bella vel dæmonum, ex his tribus maximè causis constant, aut scilicet ex voluptatis studio, aut ex superbia, aut ex illorum inuidia. Extremi quidem ex his beati, medij prorsus infeliciſsimi, primi ve-

primi verò vsque in finem permanent inutiles. Est quidam sensus, imo verò habitus, qui fe re po tens. i. laborum potentissimus dicitur, à quo is qui captus fuerit non iam formidabit, nec laborem vnquam auersabitur. Hoc venerando habitu martyrum animæ detinebantur, cum supplicia fortiter perferrent ac facile contemnerent. Aliud est cogitationum custodia, aliud obseruatio animi. Quantũ distat ortus ab occidente, tantum secunda priore sublimior est & laboriosior. Aliud est contra cogitationes orare, aliud his cõtradicere & reluctari, aliud eas contemnere ac penitus spernere. Atque priori illi quidem attestatur qui dixit: Deus in adiutorium meum intende, & his similia. Sequenti vero qui ait: Et respondebo exprobrantibus mihi verbum contradictionis. Et rursus: Posuit nos in contradictionem vicinis nostris. Tertio vero est testis ille qui cecinit: Obmutui & humiliatus sum, & non aperui os meum. & posui illi custodiam cum consistiret peccator aduersum me. Et iterum: Superbi agebant inique vsquequaque, & contemplatione autem tua non declinaui. Medius quidem horum modus priore semper vtitur, quia non satis per se præparatus & instructus est. Prior autem nondum ita institutus vt secundus, inimicos repellere potest. Tertius autem penitus dæmones fugauit, abiecit, & respuit. Impossibile est per naturam, vt res incorporea terminetur à corpore, sed omnia tamen ei possibilia sunt, qui Deum posse derit. Sicut hi qui olfactus sensu integerrime vigent, eum qui clam habet aromata ignorare non possunt, ita & anima purissima fragrantiam odoris, quam ipsa ex Deo acquisiuit, fœtoremque à quo ipsa liberata sit in alijs agnoscere, cæteris sine odoris sensu permanentibus solet. Non quidem

dem omnes beata trãquillitate pacificos fieri possibile est, cunctos tamen saluari & recõciliari Deo non est impossibile. Non tui alienigenæ illi dominentur, qui Dei dispensationes arcanas atque ineffabiles, siue visiones quæ fiunt in hominibus curiosè inquirere volunt, deumque personarum acceptorem esse clam suggerunt. Eiusmodi quippe elationis filij & agnoscuntur & sunt. Sæpe cupiditatis atque auaritiæ spiritus humilitatem simulat, ita & inanis glorię spiritus: sic & voluptatis ad erogandas eleemosynas hortatur. Si igitur vtrisq; nos mundos seruemus in omni loco misereri non desinamus. Aiunt quidam dæmones obluctari dæmonibus, ego omnes eos noui nostram inquirere perditionem, spiritualem omnem operationem visibilem siue intellectualem præcedit propositum nostrum optimumque desiderium, quæ ex cooperatione Dei in nobis fiunt. Nisi enim priora præcesserint, secundum subsequi non solet. Si tempus omni rei sub cœlo est (vt ait Ecclesiastes) inter homines verò nostræ quoque conuersationis sacratæ res constant, inspiciamus diligentius, si placet, & quid pro tempore fieri conueniat quæramus. Est enim omnino in his, qui certant tempus subiectionis tranquillitatis, & tempus perturbationis ob certantium infantiam. Tempus lachrymarum, & tempus duritiæ cordis. Tempus subiectionis, & tempus imperandi. Tempus ieiunij, & tempus communicationis. Tempus belli inimici corporis, & tempus mortis concupiscentiæ feruentis. Tempus hyemis, & tempestatis animæ, & tempus serenitatis mentis. Tempus tristitiæ cordis, & tempus gaudij spiritalis. Tempus docendi, & tempus audiendi. Tempus inquinationum fortassis obelationem,

elationem, & tempus munditiæ propter humili-
tatem. Tempus luctationis, & tempus tutissimæ
quietis vel remissionis. Tempus solitariæ quietis,
& tempus necessariæ, nec dissolutæ discretionis.
Tempus infatigabilis orationis, tempusque in-
gerrimi & indissimulati ministerij. Non ergo an-
te tempus quæ sunt temporis propria quęramus
mentis superbia decepti. Non in hyeme calorem
neque in serente manipulos quæramus. Est enim
tempus serendi labores, & tempus metendi ineffa-
biles gratias. Alioquin in tempore quę sunt pro-
pria temporis non referemus. Quidam ante labo-
res, quidam in ipsis laboribus, pleriqúe post labo-
res, alij in ipsa morte sacra laborum suorum pre-
mia ꝑ ineffabilem dei prouidentiã reportauerũt.
Quærendum quis horum altero fuerit humilior.
Est quædam desperatio, quæ ex peccatorum mul-
titudine, & conscientiæ onere, atque intolerabili
mœrore venit, dum anima multitudine vulnerum
plusquam submergitur, atqúe illorum pondere
in desperationis profundum præcipitatur. Est
alia, quæ ex superbia nobis atque elatione conti-
git, dum scilicet nosipsos veluti indignos, eaque
forte nobis accidit calamitate existimamus. Hic
vero in vtrisqúe qui diligenter obseruet, proprie-
tatem inueniet, quod alter seipsum iam vitijs in-
differenter exponit, alter vero exercitatione des-
perationi propior fit, quod absurdum atque om-
nino inconueniens videtur. Sed horum alterum
continentia bonæ spei coniuncta, alterum vero
humilitas, ac nullum iudicare sanare consueuit.
Minime vero admirari, ac velut in re noua perturbari
debemus, cum aliquos videmus mala operari,
& bona ex se verba proferre. Nam & in paradi-
so fortasse serpentem illum elatio cum extulisset
perdidit.

perdidit. Hæc tibi forma, hæc regula sit in omni conatu tuo, omniq́ue viuendi genere, siue id subiectum, siue non subiectum sit, siue visibile, siue intellectuale, an secundum Deum propriè sit: verbi gratia, quoties rudes adhuc aliquid omni studio agere nituntur, nisi ex eius actione plus humilitatis in anima accipiamus, quàm prius habuerimus: non mihi videtur nos secundum Deum moliri, siue paruum siue magnum sit. Atq; in nobis quidem infantibus ac rudibus hoc diuinæ voluntatis firmum signum est, in medijs verò fortasse sit bellorum sedatio ac discessus. Porrò in his qui perfecti sunt, diuini luminis adiectio & copia secũdum Deum id esse quod instituit significauit. Ea quidem quæ parua apud magnos sunt, non sunt vtique parua, magna verò apud paruos, non vsque quaque perfecta. Aer purgatis nubibus clarissimũ solis iubar ostendit. Anima verò anticipationibus7 libera & remissione dignata, diuinam lucem protinús aspexit. Aliud est peccatu, aliud ociositas, aliud desidia; aliud vitiũ, aliud ruina. Qui potest querere, in Domino id apertius8 quærat. Quidam mirabilia operari, esseq; in spiritualib9 gratijs cõspicuum præ omnibus beatum ducunt, ignorantes plurima esse excellentiora, quæ idcirco tutiora sunt ac sine ruinæ metu, quòd sunt occulta. Is quidem qui perfecte purgatus est, ipsam (& si non ipsam) animam proximi videt, quomodo affecta sit: qui autem adhuc imperfect9 est, ipsam per corporis habitum conijcit. Sæpe ignis exiguus totam syluam emundauit, sic & minima cauerna totum nonnunquam laborem corrumpit ac perdidit. Sæpe fit, vt requies per inimicitias vim animæ excitet, nec tamen concupiscentiæ ardorem excitet. Fit item nonnunquã, vt ingens carnis afflictio ip-

sos etiam fortasse mot⁹ moueat, vt non in nob⁹ ipsis cõfidamus, sed in deo, qui carnem hanc incognitè mortificat viuentem. Cum aliquos secundum deum nos diligere viderimus, id cautissime seruemus, vt confidentiam omnino fugiamus. Nihil enim ita charitatem soluere, odiumq; consuevit efficere sicut confidentia. Intellectualis ac valde acutus ac lucidus est animæ obtutus, omnēq; speciem siue ideam post incorporeas substantias excolit. Exquo fit, vt vitiosi quoq; sæpe aliarum animarum cogitationes, pro ingenti ad illas dilectione, possint cognoscere: idq; tum magis cũ à carne luto demersi per sordes non fuerint. Si nihil sit dei purgatissimæ naturæ contrariũ est, vt materia omnis, qui legit intelligat. Obseruationes in sensibilaribus quidem obsistunt diuinæ prouidentiæ, nobis autẽ intellectuali scientiæ. Hi quidem qui sũt imbecilles & infirmi ex corporis calamitatibus & periculis, exterioribusque tentationibus à deo se visitari cognoscant: qui vero perfecti sunt, ex præsentia sancti spũs & adiectione gratiarũ. Quoties quietis causa lectulo decubuerimus, aduenit immundus spũs iniquas ac sordidas cogitationes veluti spicula quædam iaculatur in nos, vt cum per desidiam ad orationem non exurgimus, nec contra illum ocius armamur, in sordidis obdormiamus cogitationibus, sordidaq; videamus somnia. Est è spiritibus vn⁹ qui præcursor dicitur, qui nos è somno surgentes protinus excipit, primusque nostrũ cogitatũ inquinare nititur. Da domino primitias diei tuæ. Erit enim tota eius qui prior occupauerit. Memorabile verbum, atq; auditu dignissimum operarius quidam oprimus locutus est: Ab ipso, inquit, matutino tempore cursum totum meum dici scio. Multa sunt pietatis ac

perdi

perditionis itinera, quocirca sæpe dum quis alteri aduersatur, alij libentius & charius iungitur, amborumque intentio grata & accepta est apud deū. Certant quidem aduersum nos totis viribus dæmones, & in eis quæ nobis contingunt tentationibus indignum aliquid vel dicere, vel facere suggerunt. Quod cum non potuerint efficere iam rursus nobis astantes, vt superbam Deo gratiarum actionem referamus hortantur. Hi quidē qui supernа sapiunt 9 si separentur sursum, iterū per partes redeunt, qui vero infima infra rursus eunt: eorū .n. qui separantur nullum præterea est medium. Vna ex creaturis in alio, non in seipso vt esset accepit, mirūq; sane est, qūo extra eū in quo esse cœpit constare solet. Pias quidē filias matres pariūt, matres autē dominus condidit. Prædicta quoque regula in contrarijs vti nō insipienter possumus. Formidolosum ad præliū egredi Moyses (imo p Moysen dominus) vetat, neforte sit error animæ nouissimus maior priore lapsu corporis, atq; pernicioſior, ac merito.

De eadem.

QVemadmodū ceruus solis adustus ardorib. latices desiderat, ita apud monachos desideratur diuinę bonę volūtatis cōprehēsio, prę tereaq; & cōmixtę & cōtrarię cognitio. De quibus multus reuera nobis est sermo, atq; ad interpretandū difficilis, vt scire possimus, quænam illa sint nostra opa, quæ sine dilatione fieri, atq; omni mora citius debeant, secūm eū qui dixit: Væ qui differt de die in diē, & de tpe in temp. quænā rursus moroſius atq; cū consolatione, sicut ille admonet q ait: Cum gubernatione fit bellū. Et rursus: Omnia honeste & ordinate fiant. Nō est sane vna minimarū rerū huiusmodi ad iudicādū difficilia citius, iudicio nō aberrāte, discernere: Nēpe enim & diuinus

i. *non minima res est.*

diuinus Dauid, qui & ſpiritũ ſanctum habebat in
Pſal. 110. ſe loquentem, hoc ſæpius orare videtur, nunc quo-
dem. Doce me facere voluntatem tuã, dicens, qui
tu es Deus meus, nunc vero: Deduc me in veri-
te tua. Et rurſum: Notam fac mihi viam domi
in qua ambulẽ, quoniã ad te ab omni cura & p
turbatione ſeculari leuaui animam meam & e
altaui. Quicunq; reuera voluntatẽ Chriſti adi
cere volunt, ſuam prius voluntatem ſtudi
mortificare debẽt, deinde vero fide atq; inno
ſimplicitate orantes, patrumq; ſiue fratrum a
mas ſumma cordis humilitate ac ſine cogita
nũ hęſitatione interrogantes, quæ illi conſulu
tanquam ex dei ore ſuſcipiant, & ſi contraria
intentioni ſint quę ab illis fuerint dicta, etiam ſi
qui interrogantur nõ valde ſpirituales ſint. Ne
enim eſt iniuſtus deus, vt animas decipiat, qua
per fidem & innocentiam proximi conſilio a
iudicio humiliter ſubmiſerint. Etſi enim irrati
nabiles ac muti illi fuerint à quibus petimus, is
men qui loquitur immaterialis eſt atque inui
bilis. Ingenti humilitate pleni ſunt, qui præ
ctam regulam nihil hæſitantes ſequuntur. Nam
ſi quidam in Pſalterio ſuum impleuit problema
quantum putatis rationalem mentem atque in
tellectualem animam muto ſono eſſe excellen
orem? Plurimi vero cum necdum perfectum
hoc & leue bonum, ideo quod ſibi nimium p
cerent, percepiſſent, ſed ex ſeipſis atque in ſeipſ
quicquid deo gratum & acceptum ſit niterentu
cõprehendere, vana valde & plurima de hoc nobi
iudicia dictarunt. Quidã vero talia quærentes, co
gitationẽ ſuam ab omni affectione remouerũt, &
in vtrisq; conſilijs ac voluntatib. animæ ſe collo
cauerunt, videlicet in anuente & contradicente

mẽ-

mentemq; suam omni voluntate propria munda tam, per ardentissimam orationem domino sistē-tes, ad certum diem agnitione volūtatis illius potiti sunt, siue intellectuali mente cū mente nostra intellectualiter loquēte, siue intētione vna, pfecte exanima deleta. Alij ex ea q̄conatū sequitur vexatione & distributione hanc esse voluntatē dei dicerunt, secundū eū qui ait: Voluimus venire ad vos & semel & secūdo, & impidiuit nos sathanas. Contra, alij rursus ex insperato dei adiutorio hoc gratū deo atq; acceptū esse senserūt, illud dicētes: Omni proponenti bonū deus cooperatur. Is qui deum in semetipso per illustrationem possidet, in emergentibus & molestioribus rebus secundo modo secundum tempus certior fieri à deo nō solet. Hæsitare vero in iudicijs ac diu in incertum nutare, animæ lumine carentis atq; inani gloriæ deditæ certū argumentū est. Abest à deo iniustitia, cosq; qui cu humilitate pulsāt excludi nō patitur. Intentio semper in omnibus apud deum discutienda est, & in his quæ vrgent & in his quæ differri debent. Omnia enim quæ affectione vituperabili & inquinatione omni munda propter dominum proprie, nec propter aliud aliquid fiunt, & si non sint omnino optima, nobis tamen vt optima imputabuntur. Nam earum rerum quę supra nos sunt inquisitio nequaquam finem securum atq; tutum possidet. Arcanum est valde dei circa nos iudicium: mira nanq; dispensatione sæpe voluntatem suam à nobis abscondi deus vult, sciens quod si hanc didicisscemus non illi obtemperaremus, pluraq; vulnera susciperemus. Rectum cor varietate rerum liberum euasit, atque in innocentiæ nauicula tutè nauigat. Sunt animæ quædam diuino amore & cordis humilitate fortes, quæ eas

quoque actiones quę ſupra ſe ſunt alacriter aggre
diuntur: ſunt item ſuperba corda, quæ hoc ipſum
faciunt. Intentio eſt inimicis noſtris, q̃ ſupra v
res noſtras ſunt, nobis ſæpe ſuggerere, vt dum illa
perficere non poſſumus, mœrore ac anxietate an
mi fatigati ab his quæ poſſumus cadamus, riſum
qúe maximũ inimicis noſtris faciamus. Vidi im
becilles animas ac debilia corpora pro pctõrum
multitudine ſuperiora ac maiora ſe certamina
ripere, nec ea poſſe ſuſtinere. Quibus ego, inquam
humilitatis, non laborum magnitudine Deus p
nitentiam metitur ac iudicat. Plerunq; educa
ſupremorum malorum cauſa eſt, interdum ve
& familiare peſſimorũ contubernium, ſæpe tam
etiam peruerſa anima ipſa ſibi ad perditionẽ fa
ficit. Qui à duobus illis ſegregatus eſt, à tertio q
que fortaſſe libe abitur: qui vero à tertio tenet
reprobus in omni loco erit. Nullus enim cęlo e
tior ac tutior eſt. Ab his quidẽ qui aduerſum
mala voluntate dimicant, ſiue infidelibus, ſiu
non rectæ fidei hominibus, poſt primam & ſe
dam correptionem quieſcamus, his autem q̃ ve
ritatem addiſcere cupiunt, benefacere in æterna
non laſſeſcamus, vtriſque autem ad confirmatio
nem noſtri cordis vtemur. Irrationabilis ille va
de eſt, qui virtutes ſanctorum quæ ſupra natura
ſunt audiens de ſeipſo deſperat, imo vero illa
altero é duobus te optimè erudiunt: aut enim
mitationem ſanctæ formæ excitant, aut ad tui
ſius agnitionem, & eius quæ in te eſt fragilitat
demonſtrationem per beatiſſimam humilitatis
conuertunt. Sunt inter immundos ſpũs reliqu
nequiores, qui peccatum ſolos operari nos mo
me conſulunt, vt grauiori ſupplicio nos mulctan
dos parent. Vidi conſuetudinem malam alteru

ab altero didiciſſe, eumq; qui docuerat in ſeipsũ reuertiſſe,& pœnitentiã agere cępiſſe,atque a malo quieuiſſe, ſed tamen ꝑ mala diſcipuli actione inualida fuit ipſius pœnitentiã. Summa reuera, ſumma eſt,atq; ad cõprehendẽdũ perdifficilis,malignorũ ſpirituũ nequitia, paucisq; perſpecta & cognita, ne paucis q̃dem (vt reor) tota cognita. Qũo & delicatius viuẽtes & ſaturitate diſtenti vigilamus, tanquammaxime ſobrij ſimus, ieiunãtes aũt atq; in ærumnis degentes ſomnis miſerabiliter deijcimur, ſoli quieſcẽtes obduramur, & degentes cũ alijs compũgimur, fame confecti in ſomnijs tẽtamur, impleti vero ſine tentatiõe perſiſtimus,per inediam obtenebrati ſine ſenſu compunctionis efficimur, porro in potu vini hilares, atq; ad compunctionẽ proni ac faciles ſumus? Adhoc qui in domino potens ac idoneus eſt, eos qui ſunt ſine lumine illuſtret. Nos enim hactenus ad huiuſmodi ſine lumine & minus idonei ſumus. Illud tamen dicimus, quod non ſemper ex dæmonibus huiuſmodi mutatio fit, ſed plerunq; etiam ex concretione datæ mihi (neſcio quo pacto) ſordidæ atq; illecebroſæ pinguedinis. Cæterum pro hac ad diſcernendum non facili prædictorum confidentia, ſyncerißime ſemper deprecemur deum. Et ſiquidẽ poſt orationem atq; poſt eius tempus,eodem modo id quod ſit operari inuenerimus, proculdubio ſciemus id non ex dæmonib. eſſe,ſed ex natura. Plerunque enim diuina prouidẽtia per cõtrarias res nobis benefacere vult, elationem per omnia comprimens naturę. Eſt quidem grauißimũ, velle abyſsũ iudiciorũ dei curioſe perſcrutari (nã in nauicula elationis curioſi nauigãt) dicenda tamẽ aliqua ſunt ob multorũ imbecillitatem. Interrogauit quidã aliquẽ ex his,qui videre

poterant quidnam sit quod prænoscens domin
quorundam ruinas, eos maxime gratijs exorna
Ad quem ille, vt reliquos quoque ait spiritual
viros cautiores faciat, liberumque ostendat arb
trium, atque in iudicio inexcusabiles eos qui la
si sunt faciat. Lex quidem vt imperfecta, attend
(ait) tibijpsi, dominus autem vt perfectissimus e
iam correptionem fratris nobis mandauit dicen
Si peccauerit in te frater tuus, & quæ sequuntu
Si munda est ergo reprehensio tua atq; humil
imo vero admonitio, quod præcepit domin' im
plere non negligas, & in eis quæ maxime possib
lia sunt, Quod si nondum adhoc peruenisti, re
in legis exercere seruitio, noli mirari cum videri
etiam amantissimos tuos reprehensionum tuar
causa inimicos tibi fieri. Dæmonum quippe in
strumenta sunt huiusmodi leues, & maxime qu
sibi inimici sunt. Tenet me vehemens admiratio
quo cum in virtutibus quidem, omnipotentem
deum sanctosq; angelos adiutores habeamus, a
contrarijs autem malum & solum dæmonem p
ratius tamen ac velocius ad vitia flectamur. De
his ergo diligentius loqui nec possum nec volo.
Si cunctaquæ facta sunt naturam suam seruent,
sicque vt facta sint permaneant quomodo (vt a
it magnus Gregorius) dei sum, & luto commisce
or? Sin autem creatura aliqua aliter quam facta
fuerit constat, omnino cognationem suam inex
plebiliter appetit. Omni arte (vt ita dixerim) om
niquè studio quisque vti debet vt lutū hoc à ter
ra eleuans in Dei solio collocet. Nullus itaq; diffi
cultatem causetur ascensus. Via enim & ianua cū
ctis aperta est. Auditio quidem earum virtutum,
quas gessere spirituales patres, mentem atque
animam ad æmulationem excitat: porro doctrinæ

auditus

auditus:ad imitationum huiusmodi æmulos perducere solet. Discretio est in tenebris lucerna, errantium reditus, cæcutientium illuminatio. Discretus est sanitatis inuentor morbiqùe emendator. Duobus modis omnes qui parua quęq; admirantur hoc perpeti solent, aut propter summam ignorantiam, aut ex intentione seruandę humilitatis proximi opera magnificantes atq; extollentes. Contendamus toto annixu non luctari, sed etiam bellare contra dæmones. Nam qui luctatur nunc quidem vulnerat, nunc autem vulnera excipit. qui vero bellum gerit semper insequitur hostem. Qui vicerit vitia, dæmones vulnerat, ac per id quod se habere vitia simulat, inimicos fallit, perduratq; inexpugnabilis. Quidam ex fratribus ali quando ignominia affectus est, & cũ omnino cordemotus non fuisset, in mente secretius orauit, atque ita in ignominijs lamentari cœpit, hac ficta perturbatione tranquillitatem suam sapientissime abscondens. Alius item ex fratribus dum primam sessionem omnino non cupit, hanc se apetere auidissime finxit. Illius vero castitatem quibus verbis eloquar, qui quasi peccandi causa lupanar ingressus, meretricem io ipsam ad pœnitentiam traxit? Cuidam item solitario, cum primo mane quidam vuæ botrum attulisset, iamq; is qui obtulerat profectus ab illo esset, summo quodam ac celeri impetu illũ deuorauit, absq; appetitu vllo, per hoc seipsum gulæ addictum dæmonibus indicans, atq; illos ludens. Alius item cum modicas amisisset palmas, tota dei se mœrentem finxit. Sũma istis vigilantia opus fuit, ne forte dum hostes ludere nituntur, illis magis ipsi ludibrio fierent. Hi enim reuera illi sunt, de quibus ait Apostolus: Vt seductores & veraces. Si quis corpus castum 1. Corin. 6

offere deo cupit & cor mundissimum illi ostendere, obseruet omni studio vt non irascatur, atq; continentiam custodiat: absq; his enim omnis labor noster erit inutilis. Sicuti varia sunt humanorum oculorum lumina, ita permultæ sunt & differentes, quæ in anima fiunt intellectualis sole illustrationes, alia nãq; est quæ per corporis lachrymas, alia quæ per animæ: alia itẽque per corporis oculos, alia quæ per intellectuales, alia quæ auditu verbi, & alia quæ sua sponte mouetur in animam lætitia, alia item quæ ex solitudine, & alia quæ ex obedientia nascitur. Præter hæc omnia, alia est singularis, quæ modo quodã proprio Christo per extasim intellectuali lumine secreto atq; ineffabiliter sistit. Sunt virtutes & sunt virtutum matres. Sapiens itaq; magis vt matres acquirat contendet. Matrum quidem deus ipse in sua actione est magister, filiarum aut plurimi. Cauemus ne forte deliciarum abstinentiam multo somno suppleamus. Hoc enim insipientium est opus, sicuti econtra. Vidi pietatis athletas cum ex sua aliquo modice ventri indulsissent, citius totas noctibus stando miserum fortiter cruciasse, iamq; cum gaudio saturitatem fugere atq; aduersari dicisse. Luctatur acriter auaritię spũs cum his qui nihil possident. Cum vero deijcere instituto suo non potuerit, tunc iam occasionem pauperũ proferens, expeditissimos mundanis rebus iterũ implicari & impediri suadet. Quoties pro peccatis nostris mœremus & tristes sumus, præceptum domini ad Petrũ ad memoriam reuocare non desinamus, ignoscendi sc; septuagies septies peccanti. Quod enim alteri mandauit, ipse profecto magis impleuit. Cum vero nostris meritis extollimur, eius rursus meminerimus qui ait: Qui totam legem

Matth. 18

Iacobi. 2.

spiritus

ſpiritualem impleuerit, offenderit autem in vno, factus eſt omniũ reus. Quidã ſunt nequam inuidorumqùe ſpiritum ſtatus, qui ſponte à ſanctis ſe ſubtrahunt, ne ſi illos his bellis quæ vincere non poſſunt inquietent, coronas eis inuiti miniſtrent. Beatos quidẽ eſſe pacificos nullus eſt qui refragetur, ego diſcordantes etiã beatos vidi. Duo quidã impuro ſe inuicem amore diligebant, quod cum animaduerteret vir prudens atq; probatiſſimus, ſerendi inter illos odij ſe miniſtrum fecit: illi quidem apud hunc derogans, vt qui eum maledictis inſectaretur, & huic apud illum ſimiliter, valuitq; ſapientiſſimus humano aſtu dæmonum nequitiã repellere, odiumq; inſerens fornicationis vinculũ ſoluit. Sunt qui mandati gratia mandatum excludant. Vidi enim iuuenes ſe inuicẽ caſtiſsimo amore ac ſecundum deum diligentes, qui tamen dum alienorum conſcientiam inde lædi conſpicerent, conuenit inter eos, vt ſe ab inuicem ad tps elongarent. Sicuti contraria ſunt nuptiæ & funus ita male ſibi conueniunt ſuperbia & deſperatio. Videas tamen ex dæmonum peruerſitate ſæpe conſtare vtraq; ſimul. Sunt nonnulli ex ſpiritibus immundis, qui interpretationẽ diuinarum ſcripturarum nobis in exordijs enunciant. Hoc autem in illorũ vt plurimũ cordib. agere ſolent, qui inani gloriæ ſtudent, & illorum imprimis qui externę ſapiẽtiæ litteris eruditi ſunt, vt illos ſenſim fallentes in hæreſes & blaſphemias deducant. Ex ea vero turbatione effuſaq; ac turpi lętitia, quam enunciationis illius tempore in anima noſtra fieri ſenſerim⁹, dæmonũ theologiam, imo vero machologiam. i. loquacitatem agnoſcimus. Ordinem quidam & initium, quidam vero ex his quæ facta ſunt finem etiam ab eo qui illa fecit acceperunt, virtus vero

finem

finem habet infinitum. Omnis enim ait Psal. consummationis vidi finem, latum vero acinfinitū mandatum tuum nimis. Siquidem boni ac probi operarij ex vita actiua proficiunt in virtutēcō templationis. Si charitas nunq̄ desinit, si dominū custodiet introitum timoris tui & exitum charitatis tuæ. Huius profecto possessio infinitus est bonis, in qua proficere nunquam desistemus, non in præsenti, non in futuro lumini scientiæ lumē adijcientes. Et si enim plerisque quod dictum sit mus nouum videbitur, dicemus id tamen secundum eam quam prædiximus demonstrationem. Equidem ò admirabilis pater, nec ipsas quidem intellectuales angelicasque substantias dixeris carere profectu. Sed eas quoque magis gloriæ gloriam & scientiæ scientiā semper adijcere diffiteris. Noli mirari, si dæmones nonnunquam nobis vanas cogitationes suggerunt, eisque intellectualiter contradicunt. Ea est enim inimicis nostris intentio, vt per hoc nobis persuadeant se nostras quoque intimas cogitationes agnoscere. Noli amarus esse ac nimium seuerus iudex, quoties aliquos videris docere magna, & operari negligentius: sæpè namque suppleuit defectum operis veritas verbi. Non oēs æqualiter omnia habemus. In quibusdam enim sermo vberior est opere, in alijs rursus secundum primo maius est. Malum quidē deus neque fecit neque creauit. Seducti sunt ergo qui aiunt, vitia quædam in anima esse naturalia, ignorantes quod constantes naturæ proprietates nos conuertimus in vitia. Puta semen ineſt nobis per naturā, ob liberorum procreationē, nos illud in fornicationis turpitudinē transtulimus. Ineſt nobis à natura furor, vt illo contra serpentem vtamur, nos aduersus proximos illo vsi sumus.

Ineſt

Ineſt nobis ęmulatio, vt virtutes ęmulemur, nos in malam partem æmulamur. Adeſt animæ per naturam gloriam deſiderare ſed ſupernam. Adeſt illi ſuperbire, ſed aduerſus dæmones. Ineſt ſimiliter & gaudium, ſed vt in domino, & de proximi proſperitate lætemur. Accepimus & ſeruare memoriã iniuriarum, ſed contra inimicos animę. Accepimus ab illa cibi appetitum, non luxurię. Anima impigra & alacris, contra ſe dæmones prouocat, multiplicatis aduerſus eam bellis coronę quoque multiplicantur. Qui non pulſatur bellis, prorſus non coronabitur. Qui in his caſibus qui cõtingunt non perturbatur, neqùe animo laſſeſcit, is vt fortiſſimus bellator ab angelis glorificabitur. Tres quidam noctes in terra cum feciſſet penit⁹ reuixit, q̃ vero tres horas [12] vicerit non moritur. Si quãdo ex diſciplina diuina nobis diſpenſatione permiſſa, ſol ille iuſtitię (poſtquam in nobis ortus fuerit) agnouit primum occaſum ſuum, poſuit omnino tenebras, & facta eſt nox. In ipſa vero iam pertranſibunt ad nos, hi qui prius receſſerant feri leonum catuli omnesque beſtiæ ſpinarum paſſionum, rugientes vt rapiant eam quæ eſt in nobis ſpem, & quærentes ſib à ideo vitiorum eſcam ſiue per intentionem & voluntatem, ſiue etiam per actum. Ortus eſt iterum nobis ſol per obſcurã humilitatem, & ad ſeipſas beſtiæ congregatæ ſunt, atqùe in cubilibus ſuis videlicet in cordibus voluptuoſis collocabuntur, & non in nobis. Tunc dicent inter dæmones: Magnificauit dominus facere miſericordiam cum eis. Quibus nos reſpondebimus: Magnificauit dominus facere nobiſcum, facti ſumus lætantes, vos autem perſecutionem paſſi eſtis. Ecce dominus ſedet ſuper nubem leuem animam videlicet ab omni concupiſcentia terrena ex-

na exaltatam, & veniet in Aegyptum scilicet
pridie obtenebratum, & mouebuntur manufa
simulachra, & sordidæ cogitationes mentis.
Christus ab Herode corporaliter fugit & quide
omnipotens, addiscant improbi & temerarij no
seipsos in medias tentationes immittere. Non
Psalm. 65 enim, inquit, in commutationem pedem tuum
non dormitabit qui custodit te angelus. Conne
atque adiunctus est fortitudini fastus, velu
presso taxus 13 arbor. Cura sit nobis perpetua
indefessa, ne tenuis quidem cogitatio ascend
mentem nostram, quæ bonum nos vllum vel
nimum habere suggerat. Quod si hanc propri
tem diligenter obseruantes inuenerimus men
nostam huiusmodi cogitatione pulsari, tunc re
ra nos in defectu adhuc esse intelligamus. Inqu
etiam infatigabiliter vitiorum argumenta, tu
que plura ex his tibi inesse cognosces. Quæ d
in morbis adhuc sumus discernere (siue per in
mitatem, siue quòd nos ante profundissime oc
pauerint & penitus sibi vendicauerunt) non po
mus. Proposítum iudicat Dominus, in his ver
quæ possibilia sunt nobis actionem quoq; clem
ter inquirit. Magnus ille quidem qui nihil qu
factum possibile fuerit facere omisit. Maior
tem qui per humilitatem etiam quæ vltra vi
suas sunt agere conatur. Plerunque dæmones
quæ leuiora sunt & magis vilia nos vetant. Q
vero difficiliora, laborisque pleniora sunt ea m
gis arripere hortantur. Inuenio Ioseph illum
stissimum ideo beatum dici, quòd peccatum ca
declinauerit, non quòd se impassibilem ostenta
Quærendum verò nobis est, quot, quibusue mod
peccati declinatio coronis donetur. Aliud e
est vmbram fugere, aliud ad solem iustitiæ ac
fer

rere. Obtinebratio causa fit offensionis, offensio verò lapsus occasio est, lapsus vero mortis. Sæpe hi qui per nimiam vini potationem obtenebrati sunt, aquam bibentes ad sobrietatem mentis reuocati sunt, ita & qui obscurati vitijs fuerant per lachrymas resipuerunt. Aliud est perturbatio, aliud effusio, aliud excęcatio, Priorem illam sanauit continentia, sequentem quies solitaria, tertiã obedientia & Deus, qui propter nos obediẽs effectus. Nos ex duobus exemplis, eorum qui terrena, & infima purgare solent, duas conuenientissimè purgationes eorum qui superna sapiunt colligimus. Et fullonum quidem officinam, exempli causa, dicimus cœnobium secundum Deum, quod sordes & cæassitudines atque turpitudinem animarũ diluit ac resecat. Tingentium vero officina est anachoresis, his qui in cœnobij exercitatione lasciuiam & memoriam iniuriarum & iracundiam deposuerunt, iamque ex eo ad quietem solitudinis migrauerunt.

Aiunt quidam quòd in eadem delicta denuo incidere, ex defectu contingat pœnitentiæ cõgruæ, ex qua prioribus malis emendatio inferri solet. Quærendum vero num omnis quoque qui in eadem peccata non incidit, digne etiã pœnitentiam egit. Inciderunt quidã in eadem delicta, siue prioribus profunda obliuione sepultis atq; obrutis, siue quod ex voluptate nimium clementem Deum sibi suggesserunt, siue quòd de salute sua desperauerunt. Si quis verò me non minus clemẽter accusare velit, id quoq; addiderim quibusdam hoc ideo contingere, q̃ inimicum istum iam vincere non possunt, se per consuetudinis tyrãnidem violenter subiugantem. Inquirendum quoq; diligentius quomodo anima cũ sit incorporea eiusdem

substan-

ſubſtantiæ ſpirituum ad ſe venientium naturam videre ſolita non ſit, num forte propter coniunctionem, quam ſolus ille nouit qui coniunxit: Interrogabat aliquando me quidam ſcientia maximè illuſtris, his me verbis compellans: Dic oro, ſcire cupienti mihi qui nam ſpiritus humiliter mentem, qui ve exaltare in peccatis ſoleant? Ego cum ad huiuſmodi conſultationem hæſitarem meque id neſcire iuramento firmarem, demum is qui diſcere venerat, inſtruxit ita paucis, dicens: Cum tibi diſcretionis fermentum dedero, de reliquis tibi cum labore inquirendum relinquã. Fornicationis & iracũdiæ ſpiritus, gaſtrimargiæ, item acediæ & ſomni mentis cornu extollere non ſine conſueuerunt. Porro auaritiæ & principatus appetendi & loquacitatis ſpiritus, aliique plurimi malum malo adducere ſolent, idcirco iudicandi quoque ſpiritus his proximè accedit. Si quis cum ad ſeculares profectus fuerit, aut eos ipſe ſuſceperit, ex illorum ſeparatione triſtitiæ iaculum & non magis lætitiam ſuſcepirit, vtpotè impedimento & obſtaculo expeditus, hic aut ab inani gloria, aut à fornicationis ſpiritu illuditur. Ante omnia qua ex parte venti flatus impellat inquiramus, ne vela in aliam partem quàm debuimus expandiſſe inueniamur. Exhortare ex charitate ſenes ſcientia & actione claros, qui corpora ſua in exercitatione contriuerunt, modicum ſibi quietis indulgere. Iuuenes continenter viuere coge, qui animas ſuas peccatis contriuerunt, ſempiternum illis cruciatum ad memoriam reuocans. Poſsibile non eſt, quod & alibi diximus, ſtatim in ipſis conuerſionis initijs gulæ concupiſcentiam atque inanẽ gloriam à nobis omnino ſuperari. Non tamen expedit nobis tutum velle per delitias inani gloriæ reſiſte-

re, ſa-

re, superata nanq; inanis gloria iterū inanē gloriā gignit in eis potissime qui rudes adhuc sunt. Imo vero per inediam aduersus illam confligamus: Veniet enim hora & nunc volentibus est, vt & hanc subijciat dominus sub pedibus nostris. Non eisdem oppugnantur vitijs qui iuuenes & qui senes ad dei seruitium accedunt. Sæpe enim diuersis & penitus contrarijs morbis laborant. Quocirca beata sane est & multum necessaria sancta humilitas, qua & in minoribus & senioribus certissima simul pœnitentia efficitur, Non id perturbet, quod dicturus aduenio. Raræ quidem sunt, sunt tamen animæ rectæ & ab omni malitia & nequitia & simulatione & astu alienæ. Eis vero aduersetur maxime hominibus admixta conuersatio, cum possint (si ducem nactæ fuerint) veluti ex portu quodam quietis, in cœlum conscendere, atque vitæ communis tumultibus & scandalis liberæ, sine vllo horum experimento persistere. Lasciuientes quidem homines, iniquos autem angeli curare solent, superbis vero solus Deus mederi potest. Et hoc nonnunquam fortasse sit charitatis species, proximo cum se ad nos contulerit permittere in omnibus facere vt vult. Nobis tamen omnem hilaritatem ostendentibus, inquirendum quomodo & quatenus & quādo & an pœnitentia, vt mala ita & bona soluere sit solita. Summa nobis discretione vtendum erit vt nouerimus quando stare & in quibus & quatenus aduersus vitiorum materias luctari debeamus, & quando nos à colluctatione subducere. Præstat enim interdum fugam potius ob imbecillitatem nostrarum virium eligere ne moriamur. Videamus atq; obseruemus cautius, quo in tempore & quomodo per amaritudinem fel exinanire possimus, qui dæmo

nem extollant, & humilient, qui obdurent & qui
consolentur, qui tenebras nostris mentibus obdu-
cant, & qui rursus illustrationem simulent, qui
tardos & hebetes, & qui contra astutos, qui tristes
& lætos nos efficiant. Non turbemur si initio sta-
tim nosipsos procliues in vitia videmus, in stu-
dio nostræ in hoc mundo conuersationis. Oportet
tet enim causas omnes prius moueri, atque ita de-
mum castitatem nobis obuenire. Feræ enim vo-
orum beluæ dum interim occulerentur non pro-
spiciebantur. Quoties casu aliquo hi qui iam per-
fectioni propinquabant in aliquo tenui delicto ad-
perati à dæmonibus fuerint, omni arte vtantur
hoc rursus centuplum diripiant. Sicuti venti al-
quando per seueritatem summa crispant (quæ in-
terga, aliquãdo maris profundum turbare & ve-
tere solent, ita & in tenebrosis malignitatis flatu
intellige. In his enim qui vitiosi hactenus sunt,
sum sensum quoque cordis intimum fluctibus
ctare solent, in his vero qui iam profecerunt, me-
tis tantum superficiem perturbant. Quocirca
quoq; citius tranquillitatem propriam incon-
minatam perstitisse sentiunt. Perfectorum est
noscere semper in animo quæ nam sit conscien-
quæ dei, quæ etiam intentio existat dæmonum
Non enim contraria ab initio statim dæmo-
suggerunt, ac ideo tenebrosa est reuera atque
inueniendum perdifficilis.

Annotationes in Gradum. 26.

1 *Verè ac propriè bonum vocat, non bonũ philosophi-
aut ethicum, sed theologicum, quasi dicat: in medio
minibus vel proficientibus discretio est lumen intel-
ctus, quo bonũ gratiæ à bono naturæ, eiusq; contra-
malo discernunt.*

2 *Vult dicere qui tria hæc vitia gulam, auaritiam
vanam*

vanā gloriā deuicit cætera quinq; (octo enim capitalia crimina numerant veteres) facile superabit.

3 Hoc est, ij nō doceant, sed sileant.

4 Sicut mens vel intellectus per baptismū & spiritus S. nobis infusum regeneratus, totusq; spiritalis affectus est: ita & sensus interior noster per eundē spiritū est renouatus. qui quidē semper in nobis est habitu, et etiā in

5 nobis aliquando nō est f. actu. Locus mutilus est & corrupt⁹, hoc modo legendū puto: Muta animātia cū alterius orbātur solatio, &c. Notand. quod Caritas, fides et spes non sumātur hic pro virtutibus theologicis, sed etbicis quarū semina à natura nobis insunt, licet eæ dē postea per infusionem Spiritus S. tanquam è syluestrib⁹ sterilibusq; plantis in fructiferas transmutentur.

6 Alij transferunt: Non repetere in iudicio rem ablatam, opus est perfectorum.

7 Per Anticipationes intelligēdas puto suggestiones diabolicas, seu cogitationes practicas de reb. illicitis quæ fiunt per subreptiones, priusquam iudiciū vel ratio aduertat. Scholastici motus primò primos vocant.

8 Vitium & peccatū, desidia & ociositas vt habitus & actus differunt.

9 Caute legatur hic locus propter articulum fidei nostræ de purgatorio.

10 B. Paphnutium qui Thaidem meretricem Aegyptiam accessit conuertitque, intelligit.

11 Varia ponit illustrationum genera: Quædam fit per lachrymas corporis, in pœnitentia scil. & contritione. Quædam per lachrymas animæ in spiritu deuotionis, amoris & pietatis. Quædam per corporis oculos: inuisibilia enim Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta cōspiciuntur, Romanorum primo. Quædam per intellectuales oculos, Deo per Spiritum suum intus hominē illuminante. Quedā per verbū Dei, quod (Psal 118) lucerna

est pedibus nostris & paruulis dat intellectum. Quædam, quartæ non dissimilis fit per exultationem animæ sentientis aduentum spiritus. S. De qua 1. Iohan. 2. Vnctio docebit vos omnia. Quædã ex solitudine, quando solitarius remotis omnibus curis, sedens leuat super se. Tren 3. Quædam per obedientiam dante Domino tanquam præmium humilitatis Quædam denique fit per raptum, quæ est supernaturalis abstractio animæ facta per diuinam potentiam.

12 *Per tres istas horas diaboli suggestio delectatio consensus in peccato intelligi possunt. vel 3. vigilia de quibus in euang. adolescentia, iuuentus & senium: vel denique tria illa genera vitiorum apud Iohannẽ, concupiscentia carnis, oculorũ, & superbia vitæ.*

13 *Quæ taxo & Cyparisso cognatio & societas sit apud nullos inuenio. Quare existimo interpretem nostrum hic errasse, qui σμιλάκα taxũ vertit. Est quidem Smilacis species quædam quam Latini teste Dioscoride Taxum vocãt, sed cũ hæc abietẽ magnitudine referat de ea nõ est hic intelligendus Climacus, alia vero species est Smilacis hederæ folijs, sed mollioribus, caulibus tenuibus, & capreolis vicinis arboribus circumuolutis, Smilacem læuem vocant. & forte quia in Aegypto frequenter Cyparisso adhæret, ab hac similitudinẽ desumpsit*

¶ *Compendiosa supradictorum recapitulatio*

Fides firma abrenunciationis est mater, quod autem contrarium sit liquet. Spes indeclinabilis reijciendæ affectionis est ianua, Quod autem contrarium sit manifestum est. Charitas peregrinationis materia est. Quid contrarium item constat. Subiectionem genuit, suijpsius reprehensio appetitusq; sanitatis. Mortis meditatio continentię est mater, fixaq; memoria aceti domini & fellis. Pudicitię adiutrix est, solitudinis quies

cen

entiuorumq; confractio ieiuniorum. Cogitationū turpium aduersatrix est contritio animę. Fides & peregrinatio, mors est auaritiæ. Misericordia vero & charitas prodiderunt corpus. Oratio intentissima, & iugis acediam perdidit. Iudicij memoria alacritatem præstitit. Medicina furoris, ignominiæ dilectio, hymnorumq; cantus atque misericordia. Nuditas rerum omnium, tristitiā suffocat. Nullisq; sensibilium rerum affici, intellectu aliam speculationem parit. Silentium, & solitudo inanis gloriæ sunt hostes. Quod si fueris in medio, ignominiā arripe, nec pudeat te exhibere inhonorum. Visibilem superbiam sanabunt mœstus & abiectus habitus, inuisibilem vero solus qui est ante secula curabit. Omnium ferarum venenatarum sensibilium interemptor est ceruus, intellectualium vero humilitas interfectrix est. Possum ex naturalibus rebus cuncta intellectualia addiscere. Sicut impossibile est vt serpens vetustatem suam exuat, nisi angustam cauernam prius ingrediatur: ita nos quoq; anticipationes veteres & vetustatem animæ, veterisq; hominis nisi per angustā & arctam ieiunij & ignominiæ transeamus viam. Sicut impossibile est, vt grauatæ nimis carnibus volucres in cœlum euolent, ita & qui carnem suam nutrit & fouet illuc ascendere nō poterit. Exiccatum lutum iam non porcis vsui esse, vt ibi se volutent, potest: ita & caro per abstinentiam marcida effecta dæmonibus vltra non præbebit in se quiescendi locum. Sicut viridium lignorum multitudo, plerunq; suffocat & extinguit flammam, fumumq; ingentem excitat, ita sæpe immodica tristitia fumo ac tenebris plenam animā efficit, lachrymarumque exiccat aquas. Vt sagittarius cæcus reprobus est, ita & discipulus contradicens per

detur. Sicut probatum ferrum improbum acuem
potest, ita frater lætus & alacer negligentiorem
sæpe seruauit. Sicuti volucrum oua si foueantur in
stercore viuificantur & in fœtum erumpunt, ita
& cogitationes nisi ex cordis abditis productæ
manifestentur in opus prodeunt. Sicut currentes
equi cursu inuicem certant, ita & optima quæque
societas se inuicem excitat. Sicut nubes solem ab-
condit, ita cogitationes malæ obtenebrãt & pes-
munt mentem. Sicut is qui sententia contra le-
ta ad damnationem proficiscitur, nihil de spec-
culis curat aut loquitur, ita ne ille quidem qui ve-
raciter luget ventrem fouebit aliquando. Sicut
pauperes cum thesauros regios aspiciunt, suã pau-
pertatem amplius agnoscunt: ita etiam magnifi-
cas patrum virtutes relegens, mentem suam ex-
nino amplius humiliat. Sicut ferum etiã si nolit
ad magnetem perfugit, naturę vi secretissima per-
tractum, ita & qui anticipationibus delictorum
assueti, in earum habitum transierunt, violenter
ab eis opprimuntur. Vt oleum mare inuitum ex-
iam tranquillum facit, ita & ieiunium nolentem
quoque & reluctantia incentiua corporis extin-
guit. Sicut aqua angustijs cõclusa in altitudinem
tumens erigitur, ita sæpe anima angustata per-
culis. Sicut is qui fert, aromata etiam si nolit ex o-
dore proditur, ita & qui dei spiritũ habet ex ver-
bis suis atque humilitate propria agnoscitur. Ve-
venti perturbant abyssum, ita suor plusquam re-
qua exagitat mentem. Sicut quæ oculus non vi-
dit, ea ex auditu solo quis non nimium gustare
appetit, ita & virgines casti corpore ingens inde
leuamen habent. Sicuri fures cum arma regis ab-
quo in loco posita viderint non illuc facile ascen-
dunt: ita & qui cordi orationem coniunxit, non

sortu-

fortuito ab intellectualibus latronib. violari pote-
rit. Sicut ignis niuẽ ex se nõ gignit, ita & q in hoc
seculo honorem quærit, nũquam cœlesti ac perẽ-
ni honore potietur. Sicut vna sæpe fauilla ingen-
tem syluam consumpsit, ita vnum reperitur bo-
num quod magnorum scelerum ingentem mul-
titudinem delere possit. Sicut sine armis feras be-
luas perimere non possumus, ita nec sine humili-
tate iniras entiam acquirere. Sicuti per naturam
viui absque cibo non potest, ita & ei qui saluari
cupit ad mo tem vsque vel ad breue momentum
negligere non licet. Vt solis radius domum per
foramen ingressus, cuncta quæ in ea sunt illumi-
nat, ita & timor domini si fuerit in anima, cun-
cta ei peccata sua etiam minutissima ostendit. Si-
cuti hi qui dicuntur cancri capi facillime possunt,
eo quod aliquando ante, aliquando retro gradi-
untur: ita & anima nunc quidem ridens, nunc lu-
gens, nunc vero delitijs affluens, profluere vn-
quam non potest. Sicut qui somno grauantur fa-
cile furibus patent: ita & qui secus mundum vir-
tutes arripere gradiũtur, à prædonibus facile vio
labuntur. Sicut is qui aduersus leonem pugnat, si
ab eo oculum alio sum dellectat, cõfestim perijt:
ita & qui contra carnem suam pugnat, si hanc per
quietem nimium fouerit. Sicut hi qui salam pu-
trem & fragilem ascendunt ruere periclitantur:
ita honor omnis & potentia & gloria quæ humi-
litati aduersissima sunt, omnem se habentem dei-
iiunt. Sicut impossibile est qui esurit non recor-
detur panis, ita fieri non potest, vt qui saluari cu-
pit exitus sui, extremiq; iudicij obliuiscatur. Quẽ-
admodum aqua delet litteras, ita & lachrymæ ab-
olere peccata solent. Sicut hi quib. non adest mod-
us, alijs literas delere solent: ita & animæ q b. desũt

lachrymæ per mœrorem & gemitum summamq; tristitiam peccata delent atque abscindunt. Sicut stercoris copia multitudinem gignit vermiũ, ita multitudo ciborum lapsuum & malarum cogitationum atq; somniorũ operatur multitudinem. Sicut is qui compedit⁹ est ambulare non valet, ita & qui pecunias sibi thesaurizant in cœlum ascendere nõ possunt. Sicut plaga recẽs facile curari potest, ita & diuturna animę vulnera difficillima ad sanandum sunt, etiam si sanari vnq̃ possint. Sicut impossibile est mortuum incedere, ita possibile non est eum qui desperauerit saluari. Qui fidem rectam seruant, nec à peccatis desistunt, hi vultui sine oculis assimilantur. Qui fidem non habet & bona quędam forte operatur, is ei similis est, qui hauſtam aquam in perforatum dolium immittit. Sicut nauis optimo gubernatore freta in portũ tuta deo auxiliante ingreditur: ita & anima quæ pastori optimo innititur, facile in cœlum conscendit, etiam si mala plurima gesserit. Sicut qui sine duce est, etiam si prudentissimus sit, facile in via errabundus incedit: ita & qui suo arbitrio monasticam viam pergit, etiam si in omni mundana sapientia fuerit instructus facillime perit. Cũ quis post grauia scelera corporis, mala valetudine impeditus fuerit, viam sanctæ humilitatis, eiusq; proprietatem securus incedat. Aliã enim salutis viam non inueniet. Sicut fieri nõ potest, vt is q̃ longissima valetudine laborauit, vno momẽto sanitatem acq̃rat: ita ne vitia quidẽ, imo vitiũ aliquod, protinus su̧pari potest. Cuiusq; virtutis ac vitij signũ quãtitatis tibi denota, atq; ita poteris nosse profectũ tuũ. Sicut hi qui luto aurũ commutant, detrimentũ omnino patiuntur, ita & q̃ pro corporalib spiritualia sua in publicũ efferentes enunciãt, sum

nis afficiuntur incommodis. Remissione quidem cito plurimi potiti sunt, beatam vero tranquillitatem, nemo repente possedit. Hāc enim vt acquirere possim⁹ tempore lōgo ac dei adiutorio et singulari gratia nobis opus est. Solicite quæramus, atq; obseruemus quæ nobis in semente, q̄ in herba, quæ in messe fere volucres insidiētur, vt laqueos illi, & pedicas cōuenientes parare ac tēdere possimus. Sicut iniustum simul est & indignissimum vt is qui febrem patitur seipsum necet, ita minime conuenit, vt quis ante extremum spiritum aliquando desperet. Sicut turpe est atque inhonestum, vt cum patrem suum sepelierit, mox vt à funere surrexit, ad nuptias proficiscatur: ita eis quoq; qui pro sceleribus lugent inconuenientissimum est honorem atque gloriam in præsenti seculo ab hominibus quærere. Sicut alia est ciuium, alia rectorum habitatio, ita omnino immutatus & varius esse debet pro culpis lugentium, atque insontium status. Sicut eum militem, qui in prælio durissima in faciem vulnera susceptit imperator militia non abdicat, imo vero amplius in ea illum prouehit atque maximis honoribus cumulat: ita & monachum, qui pericula plurima à dæmonibus perpessus fuerit cœlestis imperator glorioſissime coronat. Sensus animæ proprietas illius, eius autem sensus peccatum est 4 collapsus. Sensus vero mali vel sedationem vel imminutionem ex se gignit, ex qua rursus cōscientia oritur. Conscientia vero est ratio atque reprehensio custodis [*angeli*] nostri, qui exbaptismi tempore assignat⁹ est. Atq; idcirco nō vsq; adeo inuenimus eos qui adhuc in animo illuminati nō sunt, pro malis operibus percuti. Sed multo leuius atq; clementius quā q̄ lumine accepto peccauerūt. Et

quidē mali, mali abstinentiā parit. Mali vero abstinentia, initium est pœnitentiæ. Porro pœnitētiæ initium, initium salutis est. Initium autem salutis, propositum est bonum. Ex bono autem proposito gignitur laborum tolleratio, cuius item initium virtutes sunt. Porro virtutum intiū flos. Flos autem virtutis, initiū bonæ actionis. Ex virtute assiduitas nascitur. Assiduę vero meditationis germen ac fructus est habitus. Ex eo item ea qua ificatio oritur, q timoris est genitrix. Timor autem gignit mandatorum dei obseruantiam, mandatorum custodia, charitatis argumentum est, charitatis vero initium humilitatis est copia, copia autem humilitatis tranquilitatem parit. Eius vero possessio plenitudo charitatis est, siue DEI perfecta habitatio in his qui beatam tranquillitatem habentes, mundi sunt corde. Ipsi enim deum videbunt, ipsi gloria in secula, Amen.

Annotationes in præcedentē recapitulationem.

1 *De ceruis scribit Plinius lib. 8 cap. 32. quod cum serpentibus bella gerant. Inuestigant earum cauernas narium que spiritu attrahunt renitentes. Quin & cornuum ceruorum accensorum odor, remedium singulare est abigendis serpentibus. Apta igitur est similitudo.*

2 Seipsum *addendum est: consentit antiqua translatio.*

3 *Pro*[profluere] *alij*[proficere] *legunt.*

4 *Alij hoc modo vertunt.* Sensus est proprietas animæ, quem sensum peccatum reuerberat. *Peccati conscientia arguit.*

5 *Illud* percuti *non de pœna aliqua exteriori intelligendum est, sed de stimulo conscientiæ in mente.*

6 *Vetus translatio aliter legit hoc modo.* Pullulatio virtutis est cōtinuatio operis, fructus autem cōtinuationis est habitus. Filia habit⁹ est qua ificatio boni, & quæ timoris est genitrix: *quæ translatio concinnior est & accommodatior.*

De sacra corporis & animæ quiete, [1] *Gradus*

XXVII.

NOs quidem, cum simus veluti emptitij quidam serui, atque immundissimis vitijs obnoxij, ex hoc ipso dolos quoque & mores & imperia etiam astutias eorum, qui infelici animæ nostræ diu dominati sunt, spirituum vel tantisper nouimus. Alij vero sunt, qui per operationem sancti spiritus, & quod his iam liberati sint, artes omnes illorum probe callent. Ah, enim est, qui ex dolore infirmitatis conijcit. Et alius qui ex sanitatis gaudio, & requie morbi mœrorem coniectura comprehendit. Itaque vt imbecilles trepidamus [2] admodum de trãquilliss mo quietis portu in hoc opere philosophari, non ignorantes canem quendã sancti conuentus mentæ semper assistere: panemque ex ea videlicet animam diripere conari, quem cum ori suo apposuerit iã inde ursu discedere atque illum secretius comedere. Quo circa ne cani huiusmodi locum demus, per nostrum sermonem, vtque occasionem amputemus quærentibus occasionem, neplas etic arbitrati sumus, his qui in ardore prælij summa animi virtute & constantia constituti sunt, imperatoris nostri bellatoribus, modo de pace discrere. Id solum dicimus quod hi qui fortiter pugnant, tranquillitatis etiam & pacis coronis donandi sunt. Cæterum ne quem fortasse contristemus, si sermonem de hoc indiscussum relinquamus, pauca si placet veluti sub discretionis forma nunc loquamur. Est quidem corporis quies morum ac sensuum cognitio ac moderatio, quies autem animæ est cogitationum [3] scientia, atq; suribus inuiolabilis intetio.

Quietis

Quietis amicus est fortis quidam & pertinax vi-
gilque sensus, semper in cordis ianuis excubans,
cogitationesque accedentes aut necans aut remo-
uens. Qui sensu cordis intimo quiescit, quod di-
ximus intelligit & recognoscit. Qui verò adhuc
infans est, hoc quia non gustauit, ignorat. Quietis
sectator prudens verbis nõ indigebit, verba enim
illustrantur operibus. Initium quietis est strepitus
omnes, vt qui fundum animæ perturbant, ama-
uere. Finis verò tumultus non metuere, sed in-
eos sine vllo eorum sensu durare. Quietis amicus
qui progrediens 4 non verbo progrediens est.
Mansuetus est totius charitatis domicilium. Is
difficile ad verba moueri & immobilis esse ad i-
racundiam solet. Quid autem huic cõtrarium sit
satis constat. Quietis est æmulus is qui incorporeæ
substantiæ proprietatem in fragilli corporis do-
mo (ꝙ est omnino mirabile) concludere nititur.
Obseruat quidem murem, quæ hunc venatur be-
stiola. Intellectualem verò dæmonem, quietis so-
litarij intentio. Nõ sit tibi vile vel reijciẽdum hoc
documentum. Sin verò alias, nondum quid sit
quies agnouisti. Verus monachus profecto non sic
erit, vt monachꝰ alteri monacho adiũctus. Mona-
chus enim summa opus habet vigilantia, & mẽte
omni elatione vacua. Priori q̃dẽ sæpe alter opẽ
tulit, secũdo verò cooperatur angelus. Intellectua-
les virtutes spiritualiter quietis sectatori simul a-
stãt: atq; vna ministrant & in eo veluti in iucun-
do diuersorio libentius inhabitant: Quid huic sit
cõtrarium tacebo. Dogmatum ingens est & alia
profunditas: mens autẽ solitarij non absque pe-
riculo insiliet in ea. Tutum non est cum vestro
neque cum passione aliqua theologiam attinge-
re. Cella solitarij conclusio corporis est, intuitus

habet

habet domicilium ſcientiæ. Is qui animæ morbo laborans quietem ſolitudinis arripere nititur, ei ſimilis eſt qui ex naui in pelagus exiliens per tabulam ad terram peruenire quęrit. Quicunque aduerſus carnem luctantur his ſuo tempore quies erit, ſi tamē ducem nacti fuerint. Ei enim qui ſolus hanc perſequitur angelica virtute opus eſt. Eſt autem mihi ſermo de his qui reuera quietem & corpore & ſpiritu ſectantur. Solitarius negligens mandata loquetur, & per ænigmata ſe à quiete deſtitiſſe hominib. perſuadere quæret. Cum reliquerit cellam dæmones culpat, latetque ſeipſum miſer quòd dæmon effectus ſit. Vidi ego quietis ſtudioſos flagrantiſsimos ſuum in Deum deſideriū inexplebiliter per huiuſmodi quietem impleuiſſe, & ignem igne, deſiderium q́ue deſiderio genuiſſe. Solitarius eſt forma terreſtris angeli, qui orationem ſuam carta deſiderij & ſollicitudinis literis deſidia & torpore libenauit. Solitarius eſt qui reuera clamare poteſt: Paratū cor meum Deus. Solitarius quietus ille eſt, qui ait: Ego dormio, & cor meum vigilat. Claude ianuam cellulę corpori & linguæ ianuā locutioni, intertiorēq; animi feneſtram ſpiritibus immundis. Serenitas quidem ac meridianus ſol nautæ patientiam arguit, neceſſariorū verò indigētia quietis ſolitarij tolerantiam oſtendit. Ille quidem indignans innatat vndis, hic autem acedia preſſus miſcetur multitudini. Ne timeas ſonituū ludibria luct⁹ q́ppe formidinem neſcit, neq; illa agitatur. Quorum mēs veraciter orare didicit, hi Deo facie ad faciē tanquam regi ad aurem loquuntur. Hi autem quorum os orat, ei ſimiles ſunt qui regi coram omni ſenatu procidunt. Qui autem in ſeculo morātur, hi in medio totius multitudinis plebis regē obſecrant.

erant. Si artem orandi didicisti, ꝙ diximus non ignorabis. In sublimi quodã loco residẽs, teipsum obserua, si tamen id facere nosti, & tũc perspicies quomodo, quando, qua ex parte, quot, & qui fures irrũpere ac furari botros veniant. Cum fatigata fuerit intentio, surgẽs orabit & iterũ residens vtiliter priorem operationem tolerabit. Volebat quidã hæc expertus de his subtiliter diligenter disserere, sed timuit ne quãdo pietatis operatio negligentiores faceret, verborumq; strepitu currentes atq; alacres terreret. Qui de quiete subtiliter & diligenter & summa cũ scientia disserit, aduersum se dæmones excitat. Nemo quippe alios horũ turpitudines immisericordiasq; ac nocendi artes ita in apertum producere potest. Qui solitariam arripit quietẽ profundũ mysteriorũ nouit. Non autẽ in illud prius descẽdit, quam fluctuum ventorumq; tumultus vel audierit, vel viderit, vel eis etiã fortasse fuerit respersus. Cõfirmat autem hoc quod diximus, magnus Apostolus Paulus, qui nisi in paradisum velut in quandã secretissimam quietẽ raptus fuisset, nunquam profecto arcana verba audire potuisset. Quieta auris accipiet à Deo grandia. Idcirco & in Iob, quies hæc sapiẽtissima dicebat: Putas ne suscipiet auris mea ab eo ingentia? Solitarius quietus est, qui ita omnes absq; odio fugit, nolens intermissionẽ diuinæ dulcedinis pati, sicut alius prõpte & festinans accurreret. Perge bonaq; tua celerius disperge (vendere enim moram temporis habet) & da pauperibus monachis, vt tibi per orationum suffragia ad quietem solitariã concurrãt, & tolle crucẽ tuam eam per obedientiam baiulans, onusq; amputationis tuæ voluntatis fortiter tolerans, & tum veni sequere me ad coniunctionẽ beatissimæ & placidissi-

eidissimæ quietis, & docebo te virtutum intellectualiū [*Angelorum*] visibilē actionē, pelaramq, cōuersationē. Nunq illi satiabūtur in secula seculorum laudare conditorē, neq; is qui cœlum quietis fuerit ingressus vnq fatigabitur creatorē collaudare. Non erunt de materia soliciti, quibus est natura agilis, & omni materia libera, neq; de alimēto. Hi enim cum ex materia per naturā sint, materiā tamen omnē ex esseru t. Nō alentur priores vllo cibo, neq, indigebūt secundi possessione. Nō erunt soliciti illi de pecunijs vel possessionibus, neq illi de vexatione spirituū nequā. Non est cœlestibus visibilis vllius creaturæ desideriū, neq; in terrenis inest cōcupiscentia vllius aspectus, quē sensus attingat. Nunq desistent illi in charitate profi ere, nec isti quidem quotidie cum illis profectu isto contende e, non sunt illis ignotæ profectuum diuitiæ neque istis assensionis amor incognitus. Non desistent, quousque ad ipsa Seraphin pertingant, neq; vnquā fatigabuntur, quoad angeli fiant. Beat⁹ qui sperat: ter totidē Beatus, qui id futurus est quod sperat: Angelus, cum id consecutus fuerit quod sperat.

Comparatio anachoretarum et Angelorū.

De differentia quietis.

SVnt in omnibus disciplinarum statibus, quod etiam omnibus manifestum est, sententiarum voluntatumque differentiæ. Neq, enim sunt omnia perfecta ob defectum studis virtutisque indigentiam. Sunt igitur qui per portum istum simo vero palagus, siue magis fortasse profundū ingrediuntur, quod ad continendum os atque ad frænandas anticipationes corporis imbecilliores sint: alij quidem proni nimiū ad iracundiā, cum tales sint, vt hanc cū multitudine degentes miseri supe-

ri ſuperare non poſſint: alij rurſus ideo, quod no
tu magis proprio atque conſilio, quam aliorum
dictu ex nimia elatione nauigare decreuerunt: a
quod in medio materiæ conſtituti, materia abſti
nere non poſſint: nonnulli quidem vt ex ſecret
ſolitudinis ſtudioſiores fiant, alij vt ſecretius &
berius pro culpis ſeipſos conterentes verbere
quidam vt per hoc ſibi gloriam acquirant: ſu
item alij (ſi tamen cum venerit filius hominis
iuſmodi inueniet ſuper terram) qui ob delitia
ſitim diuinæ charitatis & dulcedinis ſanctæ
ſolitariæ quieti coniuncti ſunt, qui tamen hoc
prius fecerunt, quam omni acediæ libellum di
repudij. Eius enim coniunctio, prori illi com
rata fornicatio exiſtimatur. Secundum eam, qu
mihi data eſt, admodum tenuem ſcietiam, vt
chitectº parum ſapiens ſcalam aſcenſionis fabri
tus ſum: videat autem vnuſquiſque quonam gr
du conſiſtat, an vt nutuſuo viuat, an vt homi
gloriam captet, an propter imbecillitatem ling
ſiue ob iracundiæ incontinentiã, ſiue ne cui re
tiosè afficiatur, dum opportunitas ſit: ſiue vt p
nas reatus à ſe exigat, ſiue vt ſtudioſus fiat, ſiue
diuinæ charitatis ignem ſuauiſſimum acquira
Erunt nouiſsimi primi, & primi nouiſsimi. Sep
quippe ſunt hebdomadę præſentis ſęculi opera
ones, quarũ aliæ acceptabiles aliæ reprobæ ſũt. C
ctaua vero futurũ potius ſæculum ſignificat. C
tius obſeruat ſolitarius monachus ferarũ bel
horas, alioquin conuenientes laqueos tendere
poterit. Si iã perfectè diſceſsit cui repudium de
[acedia] labor iam neceſſarius non erit, ſin ve
adhuc procatius incumbit, neſcio quo pacto q
eſcere poſsim. Cur quæſo nõ tanta apud Tabe
nitas 6 quanta apud Scythicam heremum fuer

lumina

luminaria? Qui intelligit intelligat, ego enim id dicere nequeo, imò verò nolo. Degunt in hoc profundo qui vitia imminuant. Item qui psallẽdo plurimum in oratione perseuerent: & qui contẽplationi intentius vacent. Secũdum propositum scalæ modum problema istud inquiratur. Qui capit in Domino capiat. Sunt animæ quædam negligentes immorãtes in cœnobijs, quarum desidiæ cum materia facile suppeteret, in perditionem prę fectè percipitatæ sunt. Sunt item qui negligentiam suam per alio um contubernium & societatem repulerunt. Quod non solum in negligentioribus, verum studiosis quoque ac solicitis sæpè factum est. Eadem regula etiam in solitudinis vtamur quiete dicentes, plurimos probabiles suscipiens reprobauit, ideo quod nutu suo mal lent viuere, voluptatis eos esse studiosos deprehẽdens atque arguens: Alios item suscipiens ex metu & perpetua curâ iudicij ac damnationis suæ sollicitos ac feruentes fecit. Nullus qui vel furore vel elatione vel simulatione vel iniuriarum memoria perturbatur, solitariæ quietis vestigium vnquam vel videre audeat, ne forte stuporem animi inde lucretur. Qui verò his perturbationibus mundus est, ipse iam quod expedit agnoscet, imo ne ipse quidem vt reor, totum. Qui ratione solitariam arripiunt quietem signa & studia & argumenta ista sunt, mens tranquilla, nullisque agitata perturbationum fluctibus, castissima intentio, raptus ad Deũ, præsens semper cruciatuum memoria, mortis præpetatio, infatigabilis ac insatiabilis oratio, custodia inuiolabilis nullisque prædonibus patens, fornicationis mortificatio, totius affectionis mortalis ignoratio, mundi mors, gastrimargiæ fastidium, Theologiæ ma-

teria, discretionis fons, promptæ lachrymæ semper atq; in potestate: loquacitatis exterminatio & si quid huiusmodi est, quo sibi cõtraria atq; infesta solet esse multitudo. Porrò eorum qui hac ratione hanc subeunt, ista sunt: diuitiarũ inopia, incrementum iracundiæ memoria illatæ contumeliæ, charitatis imminutio, fastus ac superbiæ assumptio. Sciens ac prudens tacebo reliqua. Quoniã verò ad id sermo noster processit, necesse est vt de his quoque qui sub obedientia & subiectione viuunt hic loquamur: de ijs enim mihi nunc maximè sermo est. Eorum qui legitimè & cum atq; incõtaminatè ornatissimæ huic & pulcherrimæ virtuti coniunguntur, ista esse argumenta sanctis patribus diffinitũ est, quæ suo quidẽ tempore perficiuntur, quotidiè tamẽ extenduntur & adiectionẽ profectũq; suscipiũt. Primitiuę humilitatis incrementũ, furoris imminutio: exinanitionem felle q d aliud fieri potest? charitatis assũptio, vitiorum alienatio, odij liberatio, quod ex reprehẽsione fit, imminutio lasciuiæ: ignoratio accessus studij accumulatio, misericordiæ dilectio, superbiæ peregrinatio. Virtus sane omnibus optanda paucisq; proueniens. Cũ fonti aqua deest, iã non proprie dicitur fons. Quid sequatur intelligit qui mentem habet. Adolescẽtula q̃ non seruauit thorum corpus inquinauit, anima verò quæ non seruauit pactũ contaminauit spiritũ: illam quidem sequitur vituperatio, odiũ, verbera & quod omnibus miserabilius est seperatio atq; diuortiũ: hanc verò sequuntur, inquinationes, obliuio mortis, inexplebilitas ventris, oculorũ incõtinentia, inanis gloriæ operatio, somni insatiabilitas, cordis duritia, insensibilitas, cogitationũ horreũ, capitis uitas cordis, turbationis operatio, in obedientia

contu-

cõtradictio, infidelitatis cor, nulla certa salutis fiducia, securum multiloquiũ, vitiosa affectio, & q̃ omnibus grauior est confidentia, quoq; omnibus miserabili⁹ est cor absq; vlla cõpunctionis gratia: cui succedit in eos potissimũ, qui non aduertunt, indolentia spiritum, ac mater lapsuum. Solitariæ quietis æmulos, quinque ex octo spiritibus, subiectos 7 verò tres præcipuè oppugnant. Solitarius aduersus acediam pugnãs sæpè iacturã facit, tempus enim orationis atque cõtemplationis, aduersus hanc excogitando ac luctando consumit. cum aliquando in cella sedens desidiã, torporẽ, cellulamq; ipsam fere cogitarẽ deserere, aduenientes viri quidam, vt solitariũ summis attollebant laudibus, ac Beatum prædicabant, citusque negligentiæ spiritus ab inani gloria fugatus abscessit. Admiratusque sum quomodo spiritibus omnibus tribulus iste aduersetur. Aspice horis singulis cõtugis 8 & cõturbernalis tui motus atq; obreptiones, momẽtaq; & cõuersatiões quomodo & quorsum vergãt. Qui per spiritum sanctum tranquillitatẽ acquisiuit, solus nõ ignorat hanc speculationem. Principale solitariæ quietis opus est, omnia negotia ei⁹ siue rationabilia sint, siue irrõnabilia negligere (nã qui aperuerit prioribus in sequẽtia etiam incidet) impigra oratio secundũ, & tertiũ operatio cordis furibus inuiolabilis. Possibile non est, vt qui literas non didicit, in libris se naturaliter exerceat, longè est impossibilius, vt qui priusillud adeptus nõ est, duo sequẽtia rationabiter arripiet. Cum mediũ 9 illud arripuissẽ inter medios effect⁹ sum, ac sitiẽtẽ me illuminabat. Et ecce rursus erat in illis. Quid quidẽ in eo erat ante visibilẽ carnẽ princeps docere nõ poterat neq; . n. permittebatur. Quomodo aũt nunc est, vt diceret, ora-

bam. In proprijs quidem, inquit, sed nunc in illis
Et ego quæ nam inquam est dextra statio, atq;
autore sedes. Impossibile est hęc aure perdiscere
Ego autem quo me trahebat affectus, adduc
inquam ad tempus illud. Nondum ait ven
ra, ob defectum ignis incorruptionis. Ista sue
luto hoc nescio, siue absq; eo dicere non pos
Difficile ac durũ est æstiuo maxime tempore
tere meridianum somnum. Tunc enim & sol
tasse nequaquam reijciendum est opus man
Noui acediæ spiritũ præparare ac præire form
tionis spiritum solere, vt valide corpus reso
atq; in sommum præcipitans, velut per somn
inquinationes quiescentibus inducat: Si illis
nino resistas fortissimè, oppugnabunt te om
acriter, vt quasi nihil proficientem à certam
reuocent. Nullum certius argumentum est
dæmones à nobis victi sint, quam si nos acer
oppugnent. Cum procedis congregata custod
lent enim aperta ianua inclusæ aues auolare,
vero nullum quietis inueniemus emolumen
Modicus pilus perturbat oculum, & modica
demolitur quietem. Quies enim est depositio
suum curatumq; rationabilium abnegatio. Is
reuera quietem apprehendit, ne ipsius quide
nis geret curam vllam. Neq; enim mentitur
ait. Qui mentem puram deo cupit sistere cu
agitatur, is ei similis est, qui pedes suos fo
vinciens celeriter incedere nititur. Rari qui
sunt qui in sæculari philosophia ad summ
ruditi sunt, ego vero pauciores esse dico, qui
quietis sapientiam secundũ deum nouerunt.
deum nondũ nouit, quieti idoneus non est. p
maq; pericula sustinet. Quies imperito suffo
nam cum dulcedinem dei non gustauerit
timu

tiuationibus & furtis, & mœroribus, & fagatiõnibus animi tempus consumunt. Qui pulchritudinem orõnis attigerit, fugiet turbas vt onager. Quis enim nisi hic dimisit onagrum liberum ab omni consortio hominum? Is qui passionibus obsessus moratur in heremo, horũ exercitationi totus imcũbit. Sicut & senex sanctus Arsilaites Georgius quem & charitas tua non ignorat, cum aliquando formaret, atq; instrueret inutilem animã meã, & erudiret ad solitudinis quietem, me de huiusmodi loquẽs edocuit. Notaui, inquit, mane vt plurimũ inanis gloriæ atq; concupiscentiæ spũm solere aduenire, meridie vero acediæ & iracundię & tristitię, vespere aũt infelicis ventris stercorũ tyrannos. Melior est subditus pauper, q̃ solitarius q̃ hinc inde distrahitur. Qui secundũ rõnem quitẽ arripit, neq; ipsius lucra quotidie cõsiderat, is aut nõ rõne, & secundũ q̃ cõuenit quiescit aut elatiõe subripitur. Quies est perpetuo atq; intẽtissimo cultu deo iugitur assistere: Iesu memoria fac vt spũi tuo vniatur, tuncq; agnosces q̃ sit quietis vtilitas. Lapsus quidem subdito voluntas est propria, quieti vero solitarij orationis intermissio. Si aduentu fratrũ ad cellam tuã gaudeas, scito teipsum acediæ vacare soli non deo. Exemplar orõnis tibi sit vidua illa euangelica ab aduersario suo diutius afflicta, quietis vero forma, magnus ille parq; angelis solitarius Arsenius. Memento qui in solitudine degis angeli huius solitarij institutum, 10 atq; intuere quomodo ad se aduenientes (ne id quod erat maius omitteret) insalutatos plærumq; remiserit. Certum est dæmones persuadere his qui irrationabiliter circuire sunt soliti, vt ad eos sæpius proficiscãtur qui studiosissime sectãtur quietem, vt horum causa operarios dei vel parum impedire *Luc. 18.*

pedire possint. Nota eos qui sunt huiusmodi ôcta-
rissime neque vites religiose & pie contristare ne-
gligentes. Fortassis ex hac salubri contristatione
circuire desinent. Caue enim ne prædictæ intenti-
onis occasione frustra, & sine causa animam con-
tristes, quæ forte præ sitis ardore haurire abs te a-
quam venit. In omnibus vero lucerna tibi opus
est. Vita quiescentium, imo vero monachorum
cundũ cõscientiam ex intimo cordis sensu fiat.
qui rationabiliter currit, studia sua ac locutiones
cogitationes & incessus & motꝰ, omnia secũdum
deum facit studiosissimè, atque ex affectu cordis
coram domino operatur. Quod si adhuc subiun-
tur, nondum secundum virtutem operatur: Ape-
riam ait quidam in psalterio propositionem me-
am & consilium ob defectum hactenus discretio-
nis: Ego vero per orationem aperiam voluntatem
meam, atq; inde certum aliquid auditionis iudici-
um accipiam: Fides est orationis penna, quam nisi
habeat, rursus in sinum meũ reuertetur. Fides est
animę nihil hæsitans statꝰ, adeo fixus, vt nulla ad-
uersitate motus agitetur, fidelis est non qui deum
omnia posse arbitratur sed qui credit omnibus
potietur. Fides est insperatarum rerum indultrix
atq; hoc latro ille felix ostendit. Fidem genuit la-
bor & rectum cor, ex quibus ille quidem nihil hæ-
sitantem efficit, hoc autẽ eiusdẽ est author. Quie-
centiũ mater est firma fides, nisi enim credidero
quis, quomodo quiescere poterit? Qui cõpedi-
in carcere est, torquentis deterretur metu. Qui
ro in cellula quiescit timorẽ peperit domini. Ne-
ita prior ille quęstionem. vt secundus æternũ iudi-
cis iudicium metuit. Sũmo tibi metu opus est cla-
rissime in solitudine. Nihil.n. persequi & fugere
acediam vt timor potest. Inspectabit assidue rem
quando

quando iudex adueniet in carcerem, verus autē operarius quando vt exire vrgeat, venturus sit. Alligatum est priori tristitiæ pondus, sequenti vero lachrymarum fons. Si patientiæ quæsieris baculum, cito desistent canes impudicè agere. Patiētia est infractus animi labor, nullis vel proximis rationabilibus fragoribus agitatur. Patiētia est vexationis quotidie expectata diffinitio. Patientia est occasionum amputatio: suaque sibi cuiusq; solicita vacatio. Non ita suo alimento vt patientia operarius indiget. Si enim illa adsit coronam accipiet, sin vero hæc non adsit pernitiem refert. Patiens ante monumentum mortuus est, sepulchrū enim cellulam suam fecit. Patientiam spes & luctus peperit, nam qui absq; his duobus est accediæ seruus efficitur. Scire debet palestrites Christi, quos hostes animus persequi & quibus cominus congredi expediat. Luctatio quippe aliquando coronas ministrauit aliquādo vero luctæ declinatio improbos fecit. Sed hoc verbis edocere possibile non est. Neq; enim eijsdē omnes neq; eodē modo afficimur, neq; qualitas vna omniū est. Vnū spirituum obserua vigilantius, nam ille & te infatigabiliter oppugnat, in statu, in transitu, in sessione, in motu, in accubitu, in oratione, in somno. Plurimi ex his qui in sanctæ quietis cursu assident eā semper in se ipsis operationem continent, quam psalmista signauit. Prouidebam dominū in aspectu meo semper. Neque enim omnes panes ex cęlesti tritico spiritualis alimenti eiusdem speciei sunt. Alij in eo se exercent quod dominus ait: In patiētia vestra possidebitis animas vestras. Alij in eo quod rursus ait: Vigilate & orate. Alij iterum in eo quod scriptum est: Præpara in exitum tuum opera tua. Alij in eo quod dicitur:

Psal. 15.

Lucæ 21. Humiliatus sum & saluauit me. Plerique id sem
Matt. 26. inspiciunt. Nō sunt condignæ passiones huius te
Prou. 24. poris ad futurā gloriam, quæ in nobis reuelandi
Psal. 114. est Quidem vero illud. Ne quādo rapiat vt leo a
Roma. 8. nimam meam, & nō sit, qui eripiat, intentissime
Psalmo. 7. cogitant. Omnes quidem isti currunt, sed vnus ac
cepit brauium. Ex his sine labore, non solum vigi
lans, verum etiam dormiens is qui iam profecto
peratur: Vnde nonnulli in ipsis quoq; somnijs
cedentes ad se dæmones ignominijs, & contume
lijs castigant impudicasque mulierculas de castr
te admonent. Ne sis in expectatione aduenientis
sollicitus, neque te ad id antea præpares, simpli
enim totus ac omni nexu liber est quietis statu
Nullus qui turrim vel cellam quietis ædificare v
lit, id ante conatur quā sedens per orationem cō
putet an habeat proprietates perfectioni necessa
as, ne forte postquā fundamenta iecerit, risum ab
imicis faciat operarijs reliquis impedimentū. In
spice diligentius aduenientem in te suauitatē: ne
forte ab auaris medicis imo vero insidiatoribus
subdolè tibi præparata sit. Noctu quidem plu
mum orōni insiste, psalmodiæ parū: die vero ru
sus pro tuis viribus te parare satage. Solet lectio ani
mediocriter illuminare atq; colligere mentē, ver
ba enim sunt sancti spiritus, accedentesq; adhuc o
mnino dirigunt & moderantur. Sit tibi operam
lectio quę informet actionē, nam si adsit operatio
superflua iam erit lectio. Laboribus potius quam
libris salubritatis verba intelligere satage. Noli ad
tequam virtute spirituali perditus sis, eos libros
legere qui menti nocere possint. Nam cum verba
reuera tenebrosa sint, imbecillioribus tenebras ob
ducunt. Vnus sæpe calix, vini gustū dedit, vnus
que sermo solitarij, his qui gustare possunt, omne
nem

nem illius interiorem actionē ſtatim patefecit: m motū animæ oculum aduerſus elationem conſtā ter tenę, nihil quippe aduerſus ſpiritalia furta, hac pernicioſius inuenies. Cū proceſſeris parcito linguæ, plurimos enim labores hæc ſubito ſpargere & diſſipare nouit. In eo te ſtatu exerce, q curioſitatem neſciat. Nihil enim ita quietem inquinare poteſt, vt curioſitas. His qui ad te veniūt neceſſaria, atq; vtilia propone, corpori ſc. atque ſpiritui. Etſi quidem illi ſapientiores ſint, ſilentio philoſophiam noſtram indicemus, ſin autem fratres fuerint eiuſdemque nobiſcum ſtatus, moderate ianuam aperiamus. Præſtat tamen omnes ſuperiores nobis exiſtimare. Cum vellem his qui iuniores ad huc erant corporis opus in collectis omnino interdicere, continuit me, qui arenam in pallio tota nocte ferebat. Sicut rationi dogmata ſanctæ & increatæ, & adorandæ trinitatis opponuntur, quæ de diſpenſatione carnis vnius ex tribus perſonis eiuſdem laudatiſſimæ trinitatis legimus, illa enim qui ibi pluralia, in hoc ſint ſingularia, & quæ illic ſingularia, hic pluralia ſunt: ita & alia ſolitudinis quieti, alia obedientiæ, alia ſubiectioni ſtudia conueniunt. Quis agnouit ſenſum domini? ait diuin⁹ apoſtolus. Ego autē dico, quis agnouit ſenſum hominis & corpore & ſpiritu quieti ſolitudinis dedi ti?

Annotationes in Gradum .27

1 *Sacram corporis & animæ quietem anachoreſin, ſeu*
2 *vitam ſolitariam appellat. Ad hanc plerique monachorum tunc temporis aſpirabant, quidam obedientiæ laborumque monaſterij pertæſi, quidam inani gloria, quam hic canem appellat, inflati: præſumentes ſe ad eam nunc perfectionem veniſſe, quæ huic vitæ angelicæ ſufficiens eſſe poſſet. Ob hanc cauſam San-*

tiſſi-

ſã Sanctiß Abbas noſter vtitur hac inſinuatione vel n
tius excuſatione, cur non iuſto tractatu hanc quæstion
ſit proſecuturus: ne forte ſc. cani huic inani gloriæ lib
det, monachosq; è ſancta obedientia in eremũ pellicat

5 *Scientiam cogitationum vocat artem moderandi rejic*
diq; ſuas cogitationes.

4 *Quaſi diceret: Is ſolitarius eſt, qui licet de cella*
progrediatur, de ſilentio tamen ſuo non progrediatur.

5 *Per portuum pelagu & profundum nihil aliud qua*
ſolitariam vitam intelligit.

6 *Quædã exemplaria Tabeſionitas quædã Tubẽſionit*
legunt, vtraq; malè, cũ Tabenenſiotas legendũ ſit. Ea
aũt Tabenenſiotæ monachi numero 5000, ſub vno ab
bate, in vno cœnobio in Thebaidis Aeg. iuxta Lyco
montes deſertis habitantes. De quorũ diſciplina vid
Caßianũ li 4. inſtit. ca. 1. & ſeq. Scythia verò, de qua
hoc loco mentio fit, non eſt ea quæ iuxta Ponti max
tem eſt, ſed quæ in Aegypto inter Mæridem lacũ &
oppidum Memphim iacet, quæque à Ptolomæo libro 4.
Geog. cap. 5. Scythiaca regio appellatur. Erat autẽ hoc
tempore Climaci Chriſtiana & heremitũ religione re
pleta, ibiq; monachorum probatiſſimi patres & omniũ
ſanctorũ morabatur perfectio vt ait Caßian. Col. 1. c.

7 *Alij apertius interpretantur, hoc modo*: Ex octo ma
liciæ ſpiritibus quinq; impugnant principa
ter ſolitarios, videlicet acedia, triſtitia, ira, cen
doxia & ſuperbia: tres vero obedientes (i. q
in monaſterijs degunt) ſc: gula, luxuria & auari
oppugnant

8 *Acediam: notat nam gradu 13. fol. 144. dicit* ace
ſolitario indiuiduã comitẽ eſſe: *pro quo vo*
interpres perpetuam vxorem poſuit.

9 *Ponit reuelationem ſibi à deo exhibitam: ſed tam obſc*
re vt vix intelligi poſſit. Fuit autem ea talis Per me
dium illud. 1. orationem raptus eſt inter me
di

os. Angelos vbi illuminat⁹ est: Erat enim princeps quidam inter illos, hunc rogauit quid in Christo erat ante assumptā visibilē carnē? sed princeps ille angelorum eum nec docere potuit, nec permittebatur. Orabat secundo vt quomodo nūc esset Verbū vel Christ⁹ diceret: respondit princeps: in propriis & nō in istis. Tertio rogat quis staret & sederet ad dexterā, audiuit: Impossibile est insinuari hoc per aures. Vltimo allect⁹ desiderio rogauit vt ad eā proueheretur perfectionem, in qua videret Verbum diuinū sicuti est, & responsū est ei; non esse illud hominis, priusquā corpus mortale absorberetur à vita, & imperfectio corruptionis fieret perfecta p ignē Spiritus. S. qui consumit omnē miseriam. *An autem hic raptus in corpore* factus sit vel extra corp⁹ dicit se nescire.

10 *De solitudine fugaq; hominū B. Arsenij vide in vitis Patrum parte 2. §. 180 & 181.*

De oratione virtutum matre, Gradus XXVIII.

ORatio in qualitate quidem sua coniunctio atq; vnitio est, hominis videlicet & dei, secundum actionem vero cōstantia¹ mundi ornatus collectio, reconciliatio dei, lachrymarum mater, earūq; item filia, peccatorum propitiatio tentationum pons, tribulationum interpositus partes, bellorū confractio, angelorū opus, incorporarū omnium virtutū cibus, futura lętitia, infinita operatio, virtutum fons gratiarū ministra, profectus inuisibilis, nutrimentum animæ, mentis illuminatio, desperationis amputatio, spei demonstratio, tristitiæ solutio, monachorū diuitiæ, solitariorū thesaurus, irę minuto, speculum profect⁹, mensurarum indicium, status insinuatio, futurorum reuelatio, clementiæ significatio. Oratio eis qui rectæ orant, curia & iudicium & tribunal domini

mini ante futurum tribunal est. Exurgentes audiamus sacram hanc virtutum reginam excelsa ad nos voce clamantem ac dicentem: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis & ego vos reficiam. Tollite iugum meum super vos, & inuenietis requiem animabus vestris, plagisq; vestris medicinam. Iugum enim meum suaue est, & peccata sanat maxima. Quicunq; regi nostro astiterit & colloqui proficiscimur, non imparati curram hunc faciamus, ne forte nos absque armis & fide regio digna conspectui à longe nos conspiciens, ministris & famulis iubeat, vt vinctos nos longe a facie sua in exilium mittant, negligentesq; & interruptas orationes nostras in faciē nobis exprobrent. Cum vultui domino astare proficiscemur, sit tibi tunica animæ filo omnificatie, i. obliuionis iniuriarum omnino consuta. Alioquin nihil ex oratione ipsa lucraberis. Sit tibi totus orationis textus vnus, neque vlla varietate maculatus, vno enim verbo & publicanus ille in euangelio, & prodigus filius deum sibi reconciliauerunt. Vnus quidem est orationum status, sed is ingentem sane varietatem ac differentiam possidet. Alij namque vt amico & domino illi familiarius assistunt pro aliorum iam, non pro suo adiutorio vel prece, vel laudes offerentes, alij diuitias & gloriam & confidentiam ampliorem sibi dari quærunt, alij ab aduersario suo omnino liberari expetunt, nonnulli vt dignitatem aliquam accipiant precantur, quidam vero perfectam debiti securitatem, alij custodiæ liberationem, alij criminum solutionem consequi exoptant. Ante omnia, in orationis nostræ chirographo gratiarum actionē synceram statuamus, in secundo autem versu confessionem & contritionē animi ex intimo affectu

produ-

prodeuntem, atque ita demũ regi noſtro poſtulationem indicemus noſtram. Optimus hic quem prædixi orationis modus eſt, ſicut cuidam ex fratrib. ab angelo dei demonſtratum eſt. Si vnquam viſibili iudici obnoxius fuiſti, non tibi alia forma iam opus erit, quam imitari debeas dum orationi inſiſtis. Quod ſi neq; ipſe reus extitiſti, neque alios examinari perſpexiſti, vel ex infirmorum precib. quas medicis dum ſecandi vel vrãdi ſunt fundũt, huiuſmodi aliquid addiſce. Noli verbis exultioribus in oratione tua vti. Sæpe enim infantiũ ſimplicia & pura & balbutientia verba patrem ſuum qui eſt in cœlis placauerunt. Noli conari multum loqui, ne mens tua ad inquiſitionem verborũ diſtendatur. Vnius publicani ſermo placauit deum, vnumque fidele verbum ſaluauit latronem. Multum in orõne loqui, mentem ſæpe imaginibus illuſit, intentionem diſſoluit. Parum autem aut vnum etiam verbum in oratione loqui, colligere mentem conſueuit. Cum in orõnis verbo vel dulcedine perfundi vel compungi te ſentis, in ipſo p̃ſiſte. Tunc quippe cuſtos noſter nobiſcũ orat. Noli confidere quantumlibet munditia polleas, ſed ſumma potius humilitate ad orationem attende, tuncque ampliorem confidentiam accipies, ſi totam virtutum ſcalam aſcendiſti, tamen propter remiſsionem peccatorum ora, audiens de p̃ctõribus clamantẽ Paulum. Quorum primus ſum ego. Condire obſonia oleũ ſolet & ſal, orationem vero in ſublime leuare pudicitia & lachrymæ. Si omnẽ manſuetudinem & iræ vacuitatẽ indueris, nihil tu laborabis vt eruas de captiuitate mentem tuã. Quouſque orationem fixam certamq; non poſsidemus: his qui infantes ad incedendum initio exercẽt, ſimiles ſumus. Contende vt ad ſuperna feras,

imo

imo vero vt recludas intelligentiam in orationis verbis. Quod si debilitata per infantiã cecidit, rursus illã reducere cura, est quippe propriũ mentis instabilitas, dei vero proprium sistere omnia posse. Si infatigabiliter certes, aduenier in tepentus, qui mentis mari terminũ per gyrum ponit, dicet illi: huc vsq; venies & non transgredieris. Possibile non est spiritum ligare, sed vbi conditor spũum est, omnino obtemperãt. Si solẽ vnq; fieri oportet cõspexisti, poteris illi quoq; decenter colloqui, si aũt eũ quem non vidisti, veraciter interpelare poteris. Orationis quidẽ initiũ est, luctans animo adueniẽtes solo & tacito mẽtis imperio ipsis initijs fugare, nedũ vero cũ in his quæ dicuntur vel cogitantur mens tota est, finis aũt rapitur ad deum. Alia lætitia est, quæ in orõne contingit in congregatione degentibus, & alia quę insolitudine orantib. prouenit. illa nanq; fortasse modicis fantasijs luditur, hęc autem in humilitate tota plena est. Si te semp exercecas vt mens tua nũquã longius euagetur, etiam in ipsa mensæ appositione, prope te erit: sin aũt effrœnẽ libere vagari patieris, nunq; tecũ permanere poterit. Magnus quidã magnæ & perfectæ orõnis operari?, volo ait magis verba menti meæ dicere, & reliqua. Sed hoc a pueris & iunioribus alienum est. Idcirco & nos cũ qualitate & quãtitatis multitudine, vt imperfecti obsecramus, per hoc enim postremum ad primum illud peruenitur. Qui dat inquit orationem mundam impigre oranti, & sobrie, & cum labore. Aliud est orationis sordes, aliud exterminatio, aliud furtum, & aliud macula. Sordes est deo assistere & iniquuas cogitationes in animo versare. Exterminatio est ad curas inutiles captiuum pertrahi. Furtum est dum latenter & sine

nostro

nostro sensu mens aliquo strepitu agitatur intrinsecus. Macula est qualiscunque impetus, tunc nobis appropians. Quoties soli eo tempore non sumus quo ad orationem assistimus formemus intrinsecus orationis impetum: sin vero non adsunt laudum ministri, etiam exteriorem habitum ad preces componamus. Nam in his qui hactenus sunt imperfecti mens corpori sæpe configuratur. Omnes quidem, sed hi longe amplius qui debiti remissionem accipere à rege cupiunt, ingenti contritione indigent. Si in carcere sumus adhuc, audiamus dicentem Petro: Accingere obedientiæ *Act. 12.* linteo & excalcia te voluntates tuas, atq; his nudus & liber accede ad dominum in orõne tua, solius eius voluntatem implorans, tunc susceptes dominum animæ tuæ tenẽtem gubernacula eaq; tuto regentem. Surgens ab amore seculi & voluptatum labe proijce curas, exue intelligentias, abnega corpus. Nihil enim est aliud oratio nisi mundi visibilis, & inuisibis alienatio. Quid est *Psalmo.* mihi in cœlo? Nihil nisi semper tibi in oratione absque vlla distractione adhærere. Nonnullis quidem opes in desiderio sunt, alijs gloria, quibusdã mortalium quarumlibet rerum acquisitio, mihi adhærere Deo bonum est, atque desiderabile & ponere in eo spem tranquilitatis meæ. Fides orationis est penna, qua sine in cœlum euolare nõ potest. Quicunque perturbationibus varijs obnoxij sumus, oremus instanter dominum. Omnes enim qui eiusmodi fuerunt ex perturbationũ tempestate in beatam tranquillitate profecerunt. Et si non deum vt deum metuit iudex, tamen *Luca. 18.* quia sibi molesta sit anima, quæ per peccatum & ruinam viduata fuerat, faciet vltionem eius ex aduersario illius corpore, suisq; inimicis spiritibus.

Gratos

Gratos quidem clemens negotiator noster per celerem postulationis effectum ad dilectionem suam pertrahit, ingratas verò canum animas per esuriem petitionisque sitim, sibi assidere, per orationis studium hortatur. Ingratus enim canis cum panem tulerit, ab eo qui statim dedit abscedit. Noli cum in oratione perduras dicere: Nihil profeci. Iam enim satis profecisti. Quid enim sublimius esse possit quàm adhærere Domino, atque in hac cum illo iugiter perseuerare? Non sic is qui condemnatus est pœnæ suæ sententiam metuit, vt qui orationis curã solertius habet cum ad illam assistit, trepidat. Quocirca qui sapiens & acutus est, ex hac memoria maledictum omne & iracundiam & curam & occupationem & vexationem & saturitatem & tentationem, & cogitationem auersari potest & fugere. Præpara te omnino per sempiternam animæ orationem ad assistendum precib⁹ tuis, & cito proficies. Vidi quosdam obedientiæ virtute fulgentes, deique memoriam pro viribus non negligentes, promptè ad orationis studium occurrere, mentemque suam cito colligere, lachrymasque fontium in morem profundere. Erant enim præparati per sanctam obedientiam. Psalmodiam quidem cum multitudine, captiuationes & mentis cogitationes sequuntur, solitariam vero non ita, sed hãc quidem accidia oppugnat. illam verò alacritas adiuuat. Charitatem quidem militis ad imperatorem suum indicat bellum: monachi verò charitas ad Deũ maximè quo tempore astat orationi deprehenditur. Statum tuum oratio tua manifestat tibi. Hanc enim monachi esse speculum, tradunt Theologi rectissime. Qui quodlibet opus incipit, & orationis tempore aduenientе adhuc in illo moratur, dæmo-

dæmonibus illuditur. Intentio namq́, furibus est horã per horã à nobis furari. Cũ vt pro anima aliqua ores postularis, noli diuitare, & si virtutẽ orationis non possideas. Fides enim petentis etiam cum contritione oranti sæpè causa salutis fuit. Noli extolli cum pro alio oras, si exaudiaris. Illius namque fides operata est atque præualuit. Solent pueri id quod à magistro didicerunt, ab eodem diebus singulis exigi, ita & mens omnis eam quam à Deo accepit virtutem in omni oratione iustè exigitur. Quocirca attendendum sollicitè est, cum vigilantius orare cœperis, citius in iracũdiam oppugnaberis. Hoc enim subtrahere vel suggerere moliuntur inimici nostri vt priuemur orationis fructu. Ad omnem quidem virtutẽ præcipuè tamen orationem, summo cordis sensu & affectu semper exerceri debemus. Tunc verò anima sibi orat cum iracundia superior euaserit. Ea quæ plurimis temporibus precibus ac lachrymis acquiruntur, solida sunt atque durabilia Qui Deum possederit non iam sibijpsi in oratione intentionem dictabit. Tunc enim spiritus pro eo interpellat gemitibus ineffabilibus. Omnem sensibilem phantasiam noli in oratione suscipere, ne forte stuporem atque amentiam incurras. Omnis petitio nostra quod suscepta fuerit, certum iudicium maximè in oratione percipimus. Porrò ad indicium ambiguitatis liberatio est incertęque rei dignissima certissimaq́; atque immobilis informatio. Misericors esto vehementer, si oratio reuera tibi cordi est. In ipsa enim centuplum accipient monachi, & quod sequitur in futuro. Ignis quidem adueniens in cor orationem excitauit, ea verò excitata atque in cœlũ assumpta, ignis in cœnaculũ animæ descendit. Aiunt quidã me-

liorē esse orōnem-quam memoriam mortis: ego
vnius substantiæ duas essentias collaudo. Equus p-
batus q̄to vltra ꝓgreditur feruere magis & cursus
adijcere solet. Cursum, hymnorū cantū intelligo,
equū vero virilē animū, huiusmodi vero de longe
odoratur bellum & p̄paratus iā ad omnia insupe-
rabilis permanet. Dirū est aquam ex sitientis ore
diripere, sed lōgè est dirius animā summo affectu
compunctionis orantem, priusq̄ perfectè cōsum-
metur oratio, seipsum priuare iucundissimo ista
nimiumq́; desiderabili statu. Noli ab oratione de-
silire quo ad videas ignem & aquā diuina dispen-
satione cessauisse, neq; enim huiusmodi tempus re-
missioni peccatorum fortassis vltra in omni vita
tua inuenies. Qui orōnis gustum cœpit, vno sæpe
verbo incautius emisso, inquinauit mentem, atq;
in oratione assistens, quem cupiebat nequaquam
vt solebat inueniet. Aliud est crebrius corde spe-
culari, aliud ipsū cor inspectare, mētis officio prin-
cipis in morem rationabiles hostias Christo offe-
rentis. Nonnullos quidem, vt ait appellatus à theo-
logiæ cognomine, sanctus atq; cœlestis ignis ad-
ueniens cōburit, eo quod adhuc satis purgati non
sunt, alios rursus per mensuram perfectionis illu-
minat. Idem enim & ignis consumens & lux illu-
minās dicitur. Vnde & quidam ab orōne exeun-
tes veluti ex fornace ignis egrediuntur, sordis ce-
iusdam ac materiæ leuamen sentientes, alij vero
veluti à luce illustrati atque duplici humilitatis &
exultationis amicti veste inde procedunt. Qui vo-
rò absq; his duobus effectibus ab orōne exeunt, cor-
pore non spū, iudaicè dixerim orant, Si corpus per
tactum appropinquans corpori immutatur actio-
ne, quō nō immutabitur qui Dei corpori manib.
innocentib. propinquatur? Possum⁹ ad terreni re-

gis similitudinem nostrum quoq; cœlestē & clementissimū regem aliquando per nosipsos inspicere, aliquando per amicos, aliquando per seruos, nonnunquā etiam incognito modo militibus suis donatiua largientē: iam vero etiam qualitate tunicæ eius, quę in nobis fuerit, humilitatis. Quemadmodum terreno regi execrabilis est is, qui illi astat & domini sui inimicos alloquitur: ita eū quoque dominus abominatur, qui in oratione existēs immundas cogitationes recipit. Accedentem canem armis insequere, & si impudentius latret non ei cędas. Pete per luctum & per obedientiā quære, pulsa per longanimitatem. Nam qui sic quærit inuenit, & sic pulsanti aperietur. Obserua cautius vt nō temere ac indifferenter pro fœmina in orōne tua ores, ne à dextris fortasse te prędator inuadat. Noli corporis actū, vt sunt, distincte ac per partes in oratiōe deo cōfitēri, ne tibi ipsi insidiator fias. Noli illud orationi tēpus deputare, dum tibi curis necessarijs sine spiritualibus negotijs instandum est. Alioquin id quod pstantius est tibi fur ille versutus eripuit. Qui baculū orationis iugiter tenet, nō offendet, sed si offendere eū contigerit nō penitus cadet. Quippe oratio piè deo vim infert. Eius vtilitatem ex his quæ synaxis tempore contingunt dęmonū impedimentis, colligere possumus. Eius & fructum ex inimici profligatione cognoscimus, In hoc enim cognoui, quoniam voluisti me, quoniam non gaudebit inimicus meus super me. Belli tempore clamaui inquit Psalmus. In toto corde meo videlicet corde & animo & spiritu. Vbi enim sunt duo postremi congregati, illic Deus est in medio eorum. Neque corporalia neque spiritualia omnia omnibus eodē modo insunt. Quibusdā enim celerius, quibusdam vero morosius

psallere profuit: Dum hi aduersus captiuationem: Illi aduersus imperitiã pugnare se dicunt. Si contra inimicos tuos regem iugiter interpellaueris, cum ad te accedunt, confide, non laborabis. Ipsi sua sponte abs te discedent. Neque enim impuri & contaminati spiritus patiuntur inspicere, dũ coronam ex illorum impugnatione per orationẽ susceperis. Præterea velut ab orõnis igne verberati diffugient. Fortissimo semper sis animo, deumq; magistrum habebis orationis tuæ. Non possum verbis discere, aspicere. 5 Naturam enim id sequitur. Neq; orationis pulchritudinem per alterius doctrinam addiscere poterimus. Ipsa enim in seipsa Deum habet magistrum, qui docet hominẽ scientiam, datq; orõnem oranti & benedicit iustorũ animas. Amen.

Annotationes in Gradum. 28.

1 *Vetus interpres hoc modo vertit.* Oratio secundum suam qualitatẽ est coniunctio animæ cũ Deo. Secundum autem suam operationem fructus qui procedunt ex ea sunt: status munditiæ, collectio ornatus *quia in oratione anima colligit seu sumit sua ornamenta.*

2 Omnificatia *quid significet ignoro: Puto omnino hanc dictionem incuria typographi corruptam esse, & ἀμνηστίας græcè, vel amnistiæ latinè (quomodo Vopiscus in Aureliano vtitur) legendum esse. Estq; amnistia iniuriarum vltrò citroque illatarum acceptarumque obliuio. olim apud Athenienses legis seu decreti loco habita.*

3 *Respicit ad illud Pauli. 1 Cor 14 Sed in Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, vt & alios instruam: quam decem millia verborum in lingua.*

4 *Locus hic deprauatus ita restituatur.* Omnis petitionis nostrę, quod suscepta fuerit certum indicium maxime in oratione percipimus. Porro indicium

diciũ, hoc ambiguitatis liberatio est, incertæq; rei digniſſima certiſſima atq; inuiolabilis informatio. *Alij ſic verterunt*: Conſũmatio cuiuſlibet petitionis eſt manifeſta certificatio in oratione: Certificatio eſt liberatio à dubietate, & incommutabilis aſſertio illius quod erat incertũ.

§ *Senſus eſt: Sicut non poſſumus τὸ videre, vel visũ verbis addiſcere: eſt enim illud opus naturæ: ſic pulchritudo orationis non poteſt doceri ab homine &c.*

De beata tranquillitate animæ, Gradus XXIX.

ECce nos quoque in profundiſſimo ignorantiæ lacu tenebroſisque perturbationibus & vmbra mortis huius corporis conſtituti ſum⁹, ſumma improbitate & audacia de terreſtri cœlo philoſophari incipimus. Habet firmamentum, habet ſtellarum pulchritudinem, beata vero trãquillitas virtutum ornamentũ. Nihil enim aliud huiuſmodi tranquillitatem eſſe ego reor, niſi mentis intimum cœlum, verſutias dæmonum ludibria iamæſtimans. Ille igitur propriè tranquillus eſt & intelligitur, qui carnem quidem omni corruptionis labe purgauit Mentem vero ſupra creaturã omnem eleuans omnes illi ſubijcit ſenſus, atque vultui domini animam ſiſtens ſupra virium ſuarum modum in illum ſe ſemper extendit. Quidã rurſus beatam hanc tranquillitatem eſſe diffiniunt, animæ reſurrectionem ante reſurrectionem corporis. Alij perfectam cognitionem dei, ab angelis ſecundum eſſe aiunt. Hæc itaque perfectorũ perfecta & infinita perfectio, ſicut mihi quidam qui illius guſtum cœperat aperuit, ita ſanctificat atque à te, renis omnibus rapit, vt plurimum iam carnalis vitę partẽ, poſtquam hunc cœleſtẽ portũ occupauerit, veluti in cœlo per exceſſum mentis ad ſpeculationem attollat. De quo is qui bene

fuerat expert⁹ quodã in loco ait. Quoniã Dij fortes terrę vehemẽter eleuati sũt. Huiusmodi fuisse Aegyptium illum nouimus, qui quoties cum aliquibus orabat, manus suas diutius in oratione extensas nõ dimittebat. Est inter huiusmodi beatos alius alio tranquillior. Alius. e. fortiter aduersarur atq; odit iniquitatem, alius in explebilibus virtutib. ditatur. Fortiã & castitas trãquillitas diuitur, & meritò sanè. Principium est enim cõmunis resurrectionis atq; corruptibilũ incorruptionis.

Corin. 2. Tranquillitatem ostendit qui ait: Sensum domini possideo: Hanc itidem insinuauit Aegyptius 1. qui se ait non timere dominum. Eam itemq; ostendit, qui vt ad se perturbationes & tentamenta redirent orauit. Quis ante futuram claritatem ita, vt Syrus iste, sacra hac tranquillitate dignus habit⁹ est? Nempe celeberrimus inter prophetas Dauid: Remitte mihi, inquit ad dominũ vt refrigerer, hic autem dei athleta, remittit ait

Psalm. 38. fluent gratiæ tuę. Tranquillitatem habet anima, quæ ita in virtutum qualitatem atq; habitum, sicut vitiosi in voluptatum, traducta est. Si hic finis est gastrimargiæ se ipsum etiã non appetentis, auidè ad cibum impellere: hic profecto finis est continentiæ etiam esurientẽ se continere, natura iã libera atq; nulli rei penit⁹ obnoxia. Si hic finis ex libidinis, in ipsa muta animalia resq; inanimas tas insanire, iste profecto castitatis finis erit, vt omnibus veluti ea sint sine anima, sensus innocuos seruare. Si finis iste auaritiæ est nunquam congregare desinere vel satiari, hic profecto finis nuditatis erit, neq; proprio corpori parcere. Si acediæ finis est ⁹ quantalibet requie carere in patientia agitari, hic erit patientiæ finis, vt quantuis in tribulatione quis sit, requiem tamen se habere

bere arbitretur, Si hoc est inanis gloriæ culmen, etiam cum nullus adsit qui laudare possit, tingere 4 simulationis opera, hæc profecto contrariæ rei species erit, si nunquam, etiam in conspectu laudantium, nostra intentio ab inani gloria surripiatur. Si est iracundiæ pelagus nemine præsente irritari atque efferari, sane istud erit longanimitatis profundum, siue sit præsens, siue absens, qui maledictis insequitur eadē animi tranquilitate durare. Si hæc species perditionis vel superbiæ est, in vili atq; humili habitu extolli, istud certe saluberrimę humilitatis argumētū est, in excelsis conatib. & rectæ factis humilem tenere mentē. Si hoc perfectę vicioſitatis argumentū est, omnibus quæ dæmones inserunt protinus cedere: hoc reor beatissimæ trāquilitatis indiciū, posse efficaciter dicere: Declinantem à me malignū non cognoscebā, neq; quo modo aduenit, neq; cui⁹ rei gratia neq; quō abscesſit, sed omnino ad huiusmodi insensibilis sum. Qui totus hoc statu dignus habitus fuerit adhuc in carne degens, ipsum in se habitantē Deū in omnibus verbis & operib. & cogitationibus ducē & gubernatorē habet, vnde & quasi diuinæ voluntatis vocē quendā per illuminationē interius percipit: atq; humana omni doctrina celsior fact⁹, dicit: Quādo veniā & apparebo ante faciē domini? Neq;. e. iā fero desiderij vim atq; efficatiā, sed quæro quā dedisti mihi ante carnis huius lutū immortalē pulchritudinē. Qui eiusmodi est (ne multa dicā) viuit quidem iam non ipe viuit autem in eo Christus, vt ait, qui bonū certamen certauerat cursumq; cōsummauerat & fidē seruauerat. Nō cōstat ex vno precioso lapide diadema regni, neq; consūmatur ista btā trāquillitas si vel vnā aliq̄ virtutē negligamus Trāquillitatē

telliges tu quidem cœlestis regis in cœlis regiam, multas verò mansiones eas quæ sunt intra ciuitatem iustam habitationes. Porrò cœlestis huius Ierusalem murum peccatorum remissionem intellige. Curramus fratres, curramus rogo quatenus ingressu thalami regiæ aulæ potiri mereamur. Quod si ex aliquo vel onere vel anticipatione vel tempore ob calamitatem non ferendam praeoccupati fuerimus, vel mansionem aliquam circa thalamum ipsum occupare studeamus. Sin verò adhuc tepescimus & remissi sumus, vel intra mœnia ipia modis omnibus inueniri curemus. Nam qui ante finem vitæ in ea non fuerit ingressus: imo verò illa etiam transcenderit, in solitudine dæmonum & vitiorum commorabitur. Ideo circo etiam quidam orabat dicens: In Deo meo transgrediar murum. Et alius quasi ex persona Dei ait. Nonne peccata vestra sunt quæ separant inter me & vos? Perfigamus ô amici medium sepis parietem, quem male per inobedientiã ædificauimus. Accipiamus hinc debiti solutionem, eò quod in inferno desit qui sanare vel debita dimittere possit. Videamꝰ ergo fratres & festinemꝰ, ad hoc. n. in militiã cœlestis imperatoris assciti sumus, quicunq; enim per regenerationis lauacrũ Dominum receperunt, dedit eis potestatem filios Dei fieri, dicens: Vacate & videte & agnoscite, quoniã ego sum Deus, trãquillitasq; & à vitijs redemptio. Ipsi gloria in secula seculorum, Amen. Suscitat quidẽ à terra mentem inopẽ, atq; à stercore vitiorum erigit pauperẽ Beata tranquillitas quæ videlicet liberatio à vitijs cordisq; mundicia est: laudatissima vero semperq; veneranda charitas collocat cum principibus populi domini, & sedere facit cum spiritibus angelicis.

Amẽ.

Annotationes in Gradum, 29.

1 *B. Antoni⁹ dicere solebat se nō timere Deū, sed amare.*

2 *Per Syrum hunc, Beatum Effrem Diaconum Edeßenum intelligit: est enim Edessa vrbs in confinibus Syriæ & Mesopotamiæ sita.*

Locus corruptus est sic legatur: Si impatientiæ finis est quatālibet in requie agitari, & carere patientia, &c.

Pro tingere, fingere *legatur: vel tingere, profucare sumatur.*

De vinculo fidei, spei, & charitatis, Gradus XXX.

NVncitaque post prædicta omnia manent. Fides, Spes, Charitas, tria hæc quibus reliqua omnia coniunguntur atq; arctissimè colligata continentur, maior autem ex his, charitas est. Deus enim rite appellatur. Equidem harū virtutū primā radium, secundam lucem, tertiam circulum [1] intelligo. Ex quibus omnibus vn⁹ splēdor atq; vna claritas efficitur. Deniq; prima facere omnia & condere potest, sequens dei misericordiam circuit & [2] confusam facit, tertia vero nunquā excidit, neq; vnquam currere desistit, neque cum qui abtā insania vulneratus fuerit, vltra quiescere non sinit. Qui de charitate loqui instituit de perfecto loq nititur. Enimuero de deo verba facere & anceps simul & periculosum est, his qui parum caute quid moliantur aduertūt. Sermo de charitate solis angelis notus est, atque illis ipsis per efficaciam illuminationis est cognitus. Charitas Deus est, eius vero finem qui loqui instituit, cæcus cum sit, in abysso metiri harenam cupit. Charitas quidem secundū qualitatem similitudo Dei est, quantum in hominibus fieri potest, secundū efficaciam aūt ebrietas est animæ: secundum proprietatem vero, fons est fidei, longanimitatis ab-

yſſus, altiſsimumque humilitatis pelagus. Charitas enim non cogitat malũ Charitas & tranquillitas & filiorum adoptio ſolis omnibus diſtincta ſunt. Sicut enim lumen ignis, & flãmam in vnam actionem conueniunt, ita de his quodq; intelligendum eſt. Pro defectus illuſtrationisq; menſura timor ineſt animæ. Nã qui ſine timore eſt, aut Charitate plenus, aut in anima mortuꝰ eſt. Ex perfecta tamẽ Charitate verus & ſanctus timor Dominus ſcitur, ex quo rurſus Dei amor proficiſcitur. Nihil abſurdum vel iniquum facere videbimur ſi ab humanis rebus, deſiderij & timoris & ſtudij & ſeruitutisq; & amoris Dei exempla cœperimꝰ. Beatus qui tali in Deum feruet amore, quali turpisque veſanus amator in eam mulierem quam diligit, flagrat. Beati qui ſic Dominum timent, ſicuti rei & morte mulctandi iudicem ac tortorem metuũt. Beatus qui ita vera ſollicitudine ſollicitus erga Deum eſt, vt prudentes ſerui erga Dominũ ſuum. Beatus qui eo zelo virtutibus inuigilat, quo zelotypi ergo vxores ſuas. Beatus qui ſic in oratione Domino aſsiſtit, quemadmodum miniſtri qui regi aſtant. Beatus qui ita Dominum vt homines ſuos placare atque obſequio tueri contendit. Non ita mater lactenti puero, vt Charitatis filius Dominо, adhærere ſemper conſueuit. Is qui veraciter amat, eius quem amat ſemper ſibi proponit faciem, eamq;, intus ſumma cũ voluptate cõplectitur. Nec pequit eiuſmodi eſt, nõ iã vel in ſomnis poteſt ceſcere, ſed tunc quoque eũ quẽ deſiderat videatq; cum illo vna cõmoratur. Sicut in corporalibus ſic in incorporeis rebꝰ fieri ſolet. Hoc iaculo quidam vulneratꝰ dicebat de ſeipſo, id quòd admiror equidem. Ego dormio propter neceſsitatem & cor meum vigilat per amoris magnitudinem. Id in ſignum

Cant. 5.

tibi erit, ô virorum optimè, quòd cum interierint feræ beluæ à ceruo anima, tunc maximè concupiscit & deficit ad Dominum Charitatis igne veluti quodam spiculo percussa. Famis quidem efficacia & causa incerta simul & obscura est, sitis vero aperta atq; manifesta, ardoremq; solis omnibus manifestat. Quo circa & is qui Deum cupiebat, aiebat. Sitiuit anima mea ad Deum fontē viuum. Si facies eius quē diligimus verissime nos totos immutat, serenosq; & lætos ac sine mœrore efficit, quid actura est Domini facies inuisibiliter in animam ab omni labe mundatam aduenientis? Timor quidem quoties ex intimo cordis prodierit affectu liquefacere atque consumere sordes consueuit. Cōfige enim inquit, à timore tuo carnes meas. Sed & charitas nonnullos quidem vastare solita est & cōsumere, secundum eum qui dixit: Vulnerasti cor meum. Quosdam vero etiam exultare facit ac totos irradiat. In ipso enim ait, sperauit cor meum & adiutus sum, & refloruit caro mea: & gestiente corpore virescit facies. Cum vero iam totus homo diuinæ charitati fuerit vnitus, atque ferè, vt ita dixerim, commixtus: tunc etiam exterius in corpore veluti per speculum quoddam claritatem serenitatemque animæ ostendet: Eam gloriam consecutus est Moyses ille Dei speculator. Atque hi, qui huiusmodi æqualem angelis gradum adepti sunt, sæpè cibi corporalis obliuiscuntur 3 imo verò illum rarius appetunt. Nec sanè mirum, nam si sæpè etiam contraria affectio cibi memoriam exclusit, reor eum qui hæc incorruptibilia gustauerit, cum supra naturam factus sit, nulla iam corporis imbecillitate detineri. Id enim veluti iam incorruptibile effectum per charitatis flammam expiatum est, qua scilicet omnis reliqua flamma perrupta

Psal. 41.

Psal. 118.

Psal. 27.

rupta atq; extincta est, imo vero ne ipsum quoq; oblatum sibi cibum cum voluptate vlla suscipere omnino posse arbitror, Aqua quidem subterranea virgulti radicem irrigat, horum vero animas cœlestis ignis nutrire consuevit, Incrementum timoris initium est charitatis, finis vero castitatis theologiæ argumentum est. Cuius deo perfectæ sensus vniti sunt, hic ab eo verbis eius instruitur. Nisi enim illi deo copulati fuerint, graue ac periculosum est de Deo loqui. Substantiale quidem Verbum † castitatem perficit præsentia sua mortificans mortē, hæc aūt cum mortificata fuerit, protinus theologiæ discipulus illuminatur verbū Dei quod ex Deo est castum est, permanens in seculum seculi. Qui enim deū non cognouit, scolastice loquitur. Castitas discipulū theologum facit, per seipsum asserentē trinitatis dogma. Qui diligit dominum fratrē suū dilexit, prioris enim demonstratio secundum est. Qui diligit proximū nunquam aduersus illum obloquentes tolerabit. Qui se Deum dicit diligere, fratrique suo irascetur: similis est ei, qui in somnis currit. Fortitudo charitatis est spes: Per hanc mercedem charitatis expectamus. Spes est in certarum diuitiarum opulentia. Spes est indubitatus ante thesaurum, thesaurus. Hæc laborum requies. Hæc charitatis ianua est. Hæc desperationis iugulatio. Hæc abiectionis imago est Spei defectus, exterminato est charitatis. Simul atq; illuxit spes, charitas apparuit. Huic annexi sunt labores, ex hac pendent fatigationes. hac misericordia circundatur. Spe subnixus monachus accediæ iugulator est, ex huius gladio de illa triumphans. Spem parit diuinorum munerum experimētū. Nā qui hęc expertus non est, nō sine hæsitatione perstat. Spem soluit iracundia.

Hæc

Hæc enim iliam confundit. Vir autem iracundus nunquam erit honestus. Charitas prophetiæ indultrix est, charitas prodigia fieri prestat, charitas illustrationis abyssus est, charitas fons igneus est, qui quanto magis mundat, tanto magis sitientem amplius exurendo consumit. Charitas angelorũ status est perfectusq; seculorum. Annũtia nobis ô decora inter virtutes, vbi pascis oues tuas, vbi moraris in meridie, illumina nos, irriga nos, deduc, nos oramus. Iã enim ascendere cupimus ad te, tu quippe dominaris omnium. Nunc autem in intimis penetralibus vulnerasti animam meam, nec possum continere flammam tuam, vnde cum te laudauero quo proficiscar? Tu dominaris potestati maris, motum autem fluctuũ eius tu mitigas atq; mortificas. Tu humilias, vt vulneratum superbam cogitationem. In brachio vitutis tuæ' dispersisti inimicos tuos, inexpugnabilesq; facis amatores tuos. Quo nam vero modo Iacob te scala innixam viderit addiscere festino. Quæso quę nam sit ascensus istius species auide sciscitanti eloquere, qui modus, quod compendium illius, quot veluti ascensiones compositionis gradus in corde suo disposuit amator tuus. Quis præterea sit horum numerus scire sitiebam, quantumq; cursus illius tempus sit. Ductores enim annunciauit qui luctã tuã visionemq; didicerat. Cæterũ clarius aliud noluit (imo vero nõ valiut ædicere) Illa vero veluti è cœlo mihi visa regina in aurib. animæ meæ colloquẽs ait: Nisi soluaris ista crassitudine ô feruens amator, speciem meã cuiusmodi sit addiscere nõ potes. Scala vero virtutum spiritualem cõpositionẽ te doceat. In ipsius ergo vertice formata sum, sicut de me magn' ille arcanorũ cognitor aiebat. Nũc vero manẽt Fides, Spes, Charitas tria hęc: maior aũt omnib. est charitas.

Cant. 1.

Psal. 88.

Gene. 2.

Anno-

Annotationes in vltimum gradum.

1 *Pro* circulo *vetus translatio habet*, Claritas.

2 *Locus mendosus esse videtur pro* [&] *legendum est* [nec] *& pro* confusam, confusum: *vel vt* [animā] *subintelligamus. Respicit enim ad illud Pauli Rom.* 5. *Spes autem non confundit.*

3 *Tale quid legitur de B. Catharina Senensi quæ alibum, quasi ad supplicium pergebat: ad communionem altaris quasi ad cœlestes nuptias inuitata esset, summa cum alacritate proficiscebatur. Inuenta est aliquando die Cinerum vsq; ad Pentecostem ieiunia produxisse, sola Eucharistiæ sumptione contenta. Testes sunt Stephanus Senensis & Æneas Syluius, qui & Pius 2 Pontifex max.*

4 *Substantiale Verbum appellat secundam in S. Trinitate personam, quæ & Verbum est, & eiusdem cum Patre substantiæ. Sine illius gratia nullus casus esse potest, Et sciui, ait Sapiens, quoniam aliter continens esse non possem, nisi Deus det: & hoc ipsum erat sapientia scire cuius hoc donum esset, Sap 8. Hoc Verbum de Virgine Virgineā carnem & sanguinē assumpsit, quod specie vini propinatus Virgines germinat Zach. 9. Huic Verbo sit laus & gloria in secula seculorum Amen.*

Intenta Conclusio.

HIs qui in libro vitæ nomina sua ascribi volunt, optimam cursus viam liber iste apertius ostendit. Hunc enim perlegentes inueniemus absque errore sequi se volentes ducere, atque ab omni lapidis offensione seruare illæsos, scalamque nobis à terrenis adusque sanctæ

sanctorum

sanctorum erectam præferentem, Deumque dilectionis ipsius culmini innixum indicantem. Quã scalam vt reor supplantator ille vitiorum Iacob in cubili exercitationis quiescens vidit. Ceterum ascendamus quæso promptè atque fideliter intellectualem hunc atque cœlestem ascensum, cuius quidem initium est terrenorum omnium abrenuntiatio, finis vero charitatis Deus.

Exhortatio ad ascensum Scalæ.

ASCENDITE, fratres ascendite, ascensiones in corde promptè disponentes, eiusq; memores qui ait: Venite ascendamus in montem domini & in domum Dei nostri: qui perfecit pedes nostros sicut cerui & super excelsa statuit, vt viuamus in via sua. Currite obsecro cũ illo, qui ait festinemus donec ocurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, qui per visibilem ætatem. xxx. annorum baptizatus trigesimum gradum in spirituali scala sortitus est. Quippe charitas Deus est. Illi laus, illi imperium, illi fortitudo, illi omnium bonorum causa inest, fuitq; & erit in infinita secula Amen. *Psal. 83.* *Esaie. 2.* *Ephe. 4.*

MICHA-

MICHAEL IS-

SELTIVS CANDIDO LECTORI.

HABES, candide lector, Sanctiſs. Abbatis Ioannis Climaci ſcalam paradiſi, ex corruptiſſima nūc multo emēdatiorem. Quod ſi vero in quibuſdam locis (id quod aliquando fuiſſe non dubitamus) hærere te, mentemq; aluctorem vel propter tranſlationis obſcuritatem, vel propter corruptelam, non ſatis aſſequi contingat: veniam precamur. Non enim in vno loco, nō in vocibus aut literis, ſed toto corpore, integriſq; ſententijs æditio prior erat corruptiſſima: quod facile deprehendes, ſi antiqua exemplaria Camaldulenſis tranſlationis, cum hac poſtrema æditione conferantur. Porro nec ea quam optabamus variorum exemplarium nobis erat copia: plurimas enim bibliotecas perſcrutati vix quatuor aut quinq; diuerſas ęditiones, manu ſcriptos vero codices nullos, potuimus inuenire. Huc accedebat temporis anguſtia quæ diuturnas conſultationes non admittebat, aduentatibus nundinis Francofordienſibus, in quas Typographus libellum hunc abſolutum cupiebat. Ne quis autem hanc viuendi rationem à Climaco præſcriptam impoſſibilem, & humanis viribus ſuperiorem eſſe arbitraretur, Pratum Sophronij perfectiſſimis et Climaci formulæ reſpondentibus vitæ exemplis plenum, adiecimus: vt theoriæ ſua praxis reſponderet.

Vale.

ALOY

ALOYSIVS LI-
POMANVS EPISCO-PVS VERONEN-SIS.

SINCERO LECTORI.

LIBER hic, amice lector, quem tibi legendum exhibemus, Pratum spirituale nominatur, ex Græco Latinus per doctum virum Ambrosium Camaldulensem monachum redditus, quem adhuc typis excusum non nisi vernacula, atq; ea Italica lingua habuimus. Tanta autem spiritualium flosculorum amœnitate refertus est, vt in Paradisi delicijs ortus esse videatur. In eo siquidem antiquorum monachorum, & aliorum patrum Deo ex intimis præcordijs seruientiũ redolet vitæ splendor, regularis disciplinæ obseruãtia, pudicitiæ, et continentiæ norma, victus & vestitus parsimonia, contra hæreticos inuicta constantia, in ieiunijs, vigilijs & orationibus assidua perseuerantia, & erga Dominum Iesum Christum eximius & inæstimabilis amor: quinetiam admirabilia quædam, ac Spiritu sancto plena responsa, quæ legentiũ mentes spirituali quadã dulcedine perfundunt: sanctarũ denique mulierũ inuicta fides, castitas incomparabilis, & felix earũ in Deo cõsummatio. O si tales modo inuenirem

milites Christo seruientes, quàm illustris, quàm splendida, quam decora esset Ecclesiæ nostræ facies? quam adeò deiectam, & obsoletam, ac supra pellex Salomonis, atque Moysi Aethiopissam (proh dolor) denigratam conspicimus. Quòd autem libro huic integra fides præstari possit, nec inter apocrypha iactetur, facit duorum amplissimorum Patrum Graecorum testimonium, quorum alter est Photius Patriarcha Constantinopolitanus, alter Ioannes Damascenus, qui in fine primi libri, quē pro imaginibus scripsit, quoddā mirabile factū, quod in hoc libro ille scribit, narrat, hac nota præmissa, ἐκ τῦ λειμωναρίυ τῦ ἁγίυ πατρὸς ἡμῶν Σωφρονίυ ἀρχιεπισκόπυ Ἱεροσολύμων, hoc est, Ex paruo prato sancti Patris nostri Sophronij Archiepiscopi Hierosolymorū.

Ioannes præterea Diaconus, postea Romanus Pontifex, in quarto libro, quem de beati Gregorij vita scripsit, cap. 63 huius voluminis mentionem fecit, dum mirabile illius sancti Pontificis factum recenset, sic inquiens: Sed ne solis verbis tanti præsulis humilitas inculcari credatur, superest, vt ex Graecorum relationibus à me nuper interpretatis eadē patris humilitas viuis operibus demonstretur; imo bus videlicet ita refertur: Enarrauit nobis Abbas Ioannes Persa, sanctus, & venerandus vir existens & cætera, quæ sequuntur, prout in Prato hoc spirtuali capite 151 habentur.

Sed quod his omnibus maius est, in secūda Nicæa Synodo, quæ pro cultu venerabiliū imaginū contra ico noclastas

inclastas celebrata est, Actione quarta ita legitur: Eustachius venerabilis monach⁹, presbyter, & Præses mansionis Maximi dixit: Et ego, patres, sancti Sophronij patris librũ affero continentẽ multorum sanctorũ vitas; & si placet, adducatur. Sancta synodus dixit, legatur. Stephanus itaq; monachus acceptũ librum legit. Eiusdẽ patris nostri Sophronij è Limonario. Dixit Theodorus Abb.s Aeliotes, q̃ erat quidã inclusus; & cætera. Vbi totũ ca. 45, quod in hoc libro habetur, ad verbũ redditur. Nihil est ergo, quòd de fide libri ambigere possis.

Verùm, scio, si statim moueberis, & dices. Quæ adduxisti pro libri commendatione, magnum scrupulum menti inijciunt; nanq; tàm Damascenus, quã Synodus librũ Sophronio Patriarchæ Hierosolymitano inscribunt, tu verò sub nomine Ioannis cuiusdam Eutrati ad Sophronium Sophistam illum scribentis euulgas. Quomodo ergo hæc conuenire possunt inter se? Dubiũ sanè haud contẽnendũ & quod meipsum quoq; prima facie valdè cõmouit. Sed profundiùs postea cogitanti omnis dubitationis caligo perfacilè dimota est. Scriptor libri prorsus Ioannes Anachoreta fuit. Id tibi ex capite 77 voluminis ipsius liquidò cõstare poterit. Photi⁹ quoq; hunc ipsũ auctorẽ libri Ioannẽ Moschũ (natione fortasse) fuisse asserit, cuius cognomẽ Interpres Latin⁹ forsan Eutratũ reddidit. Verũ Sophronio his de causis attribuitur. Vel quia ad ipsũ per charissimũ sociũ inscribitur, quẽ admodũ & Rethor. Ciceronis ad Heren. &

eiusdem ad Atticum epistolæ, ad Herennium, & ad Atticum libri nuncupantur, sic Sophronij liber hic dicatur, quia ad Sophronium dirigitur, atq; ex eo maximè quòd ad vsum illius imprimis conscriptus est. Nanque auctor ipse in epistola, quam libro præmittit, fatetur se ex hoc prato coronam Sophronio contexuisse, ac per eum alijs deinceps obtulisse. Sed quia in hoc libro dicta, & gesta ipsius Sophronij pro maiori parte continentur. Nam is totius itineris huius auctoris fuit individuus comes; & quæcunque ambobus ambulantibus occurrerunt, vel quæritibus responderi contigit, diligentissimè descripta sunt. Quare etiam hæc verba sæpissimè iterata in his: Venimus ego, & Dominus meus Sophronius Sophista ad Abbatem talem: & cætera. Et ideo sæpe per etiam plurali locutione vtitur dicens: Perrexi-mus, accessimus, vidimus, narrauit nobis senex monasterij dux. Per quæ omnia conspici datur, scripto-rem nunquam solum fuisse in his, quæ narrat, per-quirendis. Sicut ergo Platonis Phædrus, Timæus, Gorgias, & Parmenides, & Tullij liber de senectute, Cato maior inscribuntur, à personis, quæ ibi de-loquentes, & disputantes inducuntur, quid obstat huic libro, quin Sophronij dicatur, cum in eo is ambulans, visitans, operans, interrogans, & respon-dens, vbique ferè asseratur? Aut demum ex illa causa Sophronio ascribitur, quoniam vnà cum laudato prædicto conscriptor (vt ita dicam) fortè eiusdem libri fuit. Lege huius voluminis caput 77, & in eo-ius prin-

us principio ita scriptum reperies: Ego, & Dominus meus Sophronius perreximus, ad Philosophi Stephani domum doctrinæ gratia: & cætera. Deinde in fine eiusdem capitis hoc modo scriptum legitur: Ista cum audiuimus, innuit mihi dominus meus Sophronius, & recessimus; & dixit mihi: Vere, Abba Ioannes, hodie nihil vltra studeamus; satis enim ædificati sumus. Hæc ergo scripsimus, vt & vos pariter ædificemini. Vna ergo ex his rationibus, seu potius omnibus simul accedentibus, iurè meritoque liber iste Sophronij nomine inscriptus videtur.

Nec te moueat, quòd in hoc libro Sophronius hic non appellatur Hierosolymorum Patriarcha, sed Sophista. Nam vocabulum hoc non in malam olim partem, sicut fit modo passim, sed in bonam accipiebatur, nec aliud designabat, quàm sapientem, & prudentem hominem; qualis fuit & Libanius ille, ad quem multæ Magni Basilij epistolæ directæ fuerunt, ipsum maximis præconijs efferentes. Potuit ergo vir iste prius & monachus esse, & Sophista nuncupari, inde verò ad sanctam Hierosolymorum sedem assumi, ex qua, tanquam digniori loco, postea denominationem acceperit.

Quo autem tempore viri hi, qui librum conscripserunt, claruerint, pro certo non habetur. Verum cùm magni Gregorij Romani Pontificis huius nominis primi factum narrent, & synchronorum Cæsarum, videlicet Anastasij, Tyberij, Mauritij, & Zenonis mentionem faciant, & in sexta Syno-

dohic liber adducatur, coniectura assequi possemus, circa annum Domini sexcentesimum; illum fuisse conscriptum.

Lege ergo lubenti animo, & fide certa opus istud, candide lector, cuius exemplum ex Apostolica Bibliotheca accepimus, & ita mores, & vitã tuam ad eius lectionem compone, vt talium, tantorumque virorum, quos hìc descriptos inuenis, dignus æmulator existas, postmodum verò eorum consortio in æterna beatitudine feliciter adiungere. Quodtibi, & mihi Dominus præstare dignetur, & omnibus, qui Dominum Iesum diligunt in synceritate. Vale.

(.·.)

IOAN.

IOANNES EVI.

RATVS DILECTO SVO IN CHRISTO SOPHRONIO SOPHISTAE.

PRATORVM faciem verno maximè tempore esse iucundissimam, fili charissime, perspicuum omnibus est, quam scilicet omnigenum florū grata varietas efficit, intuentium in se prouocans aspectum, ac prætereuntes detinens, ipsosq; variè pascens, Nanque arridet oculis, ac mulcet olfactū. Huius vero prati pars rosarum rubore vernat, pars item albescens lilijs, ab aspectu roseo intuentes ad se facile aduocat. Alia item ex parte violæ rutilant, coloreque suo purpuram Regis imitantur. Prorsusque varius, ac differens florum innumerabilium aspectus, atq; fragrantia, vndiq; gratia pullulat. Huiusmodi præsens quoq; opus arbitrare, sancte, ac fidelissime fili Sophroni. Quippè reperies in eo virtutes sanctorum virorum, qui temporibus nostris claruêre, ac iuxta Psalmistæ sententiam, Secus decursus aquarum plantati sunt. Qui cùm omnes Deo accepti maximè gratique fuerint, alius tamen alio virtutis genere magis decoratur; atque ex hac suaui varietate virtutum, grata venustas, amœnaq; facies surgit. Ex his ego flores pulcherrimos decerpens, coronam tibi ex immarcessibili, ac perenni prato contexui, fidelissime fili, eamq; tibi, ac per te omnibus offero. Quamobrem præsens quoque opus Pratum appellare placuit, propter oblectationē,

suaueolentiam, & vtilitatem, quã ex eo legentes capient. Virtus enim, vitę, morumq; honestas est, ad quam non sola diuinarum rerum meditatio, fidesq; recta ducit, verum & aliorum cõuersatio, vitaq; virtutibus plena in scriptis tradita. Quocirca hoc mihi negocium assumpsi confidens in Domino, fili charissime, idq; vestræ charitati persuasum esse cupiens, quia apis in morem, vtilia quæq;, ac vera prosecutus, sanctorum patrum recte facta pro animarum lucro descripsi.

Vita sancti senis Ioannis, Et de spelunca Sapsa.

CAPVT I.

ERAT Senex quidam habitãs in monasterio Abbatis Eustorgij, Ioannes nomine, quem sanctus Elias Archiepiscopus Hierosolymorum voluit Ducem monasterij constituere. Ille vero non acquiescebat dicens: In montem Sina orationis causa pergere volo. Archiepiscopus autem cogebat eum, vt prius Abbas fieret, & postea pergeret, quò vellet. Cum verò senex nõ acquiesceret, dimisit eum spondentem, se, postquam reuersus esset, susceperum regiminis curam. Et ita, salutato Archiepiscopo, iter aripuit, vt ad Sina montem proficisceretur, assumpto secum & discipulo suo. Transuadatoq; Iordane fluuio, cùm vix vno lapide processissent, cæpit senior rigore detineri, ac post paululum inuasit eũ febris. Cũ verò in tantũ excrescceret ardor febris, vt ambulare nõ posset, inuenerunt spelũcam paruulam, in quam ingressi sunt vt requiescerẽt. Cùm verò febris ita inualescceret, vt se vix mouere posset, in ipsa spelunca tresdies commorati sunt. Tum senex in Ioannis

mnis aspexit quendam astantem sibi, & dicentẽ Dic senex, Quò ire vis? Respondit: In montem Sina. Dicit ei: Ne, quæso ne recedas hinc. Cum verò seni id persuadere non posset, abscessit. Febris verò seni acrius infesta erat. Rursus nocte sequenti idem seni astitit eodem habitu, & ait: Quid, senior, affligi vis: Audi me, & nusquam hinc proficiscaris. Ait illi senex: Tu quis nam es? Respondit is qui apparuerat: Ego [1] sum Ioannes Baptista; & ideo tibi iubeo, vt nusquam recedas. Nam spelunca ista breuis, maior est monte Sina. Quippe in hanc sæpius Dominus noster Iesus, cum me visitaret, ingressus est. Pollicere ergò mihi, quòd hic habitabis, & ego mox tibi [2] sanitatem restituo. Quod senex audiens, libenter spopondit, se in eadem spelunca permansurum. Et continuo sanus effectus, perseuerauit ibidem toto vitæ suæ tempore. Speluncam verò illam fecit Ecclesiam, congregauitq; fratres. Appellatur autem locus ille Sapsas.

1 *Si Sancti apparent hominibus, non sunt mortui, vt quidam dicunt, sed maximè coram Deo viuunt.*

2 *Et ego mox tibi sanitatem restituo. Vides, quod Sancti in virtute Dei miracula faciunt, & sanitates cõferũt.*

De sene, Qui in propria spelunca pascebat Leones.

CAPVT II.

VIT in eodem loco Sapsa, commorãs in spelunca senex alius tantæ virtutis, vt leones secũ in eadem spelunca susciperet, atq; cibum eis in suo sinu præberet.

Vita Cononis presbyteri Monasterij Penthucula.

CAPVT III.

CVM in monasterium sancti patris nostri Sabæ profecti fuissemus ad Abbatem Athanasium

nasium, narrauit nobis senex dicens: Cùm esset in monasterio Penthucula, presbyter quidam erat ad baptismi ministerium, Conon nomine, Alexandrinus genere, quem pro vitæ merito Patres iusserant, vt baptizaret accedentes. Ipse igitur sancto Chrismate vngebat, & baptizabat eos qui ad hoc veniebant. Quoties ergo mulierem inungeret, scandalizabatur, atq; ideo ex monasterio abscedere volebat. Cùm autem ea cogitatione pulsabatur, assistebat ei sanctus Ioannes Baptista dicens: Tolera, & perseuera, & ego te ab hoc bello liberabo. Quadam verò die venit puella ex Persida, vt baptizaretur, quæ ita speciosa erat, ac tanţ pulchritudinis, vt non posset Presbyter nudam eam sancto oleo inungere. Cùm sic verò puella illic mansisset duos dies, audiens hoc Archiepiscopus Petrus obstupuit de sene vehementer, volueque ad hoc opus delegare Diaconissam mulierem, sed id non fecit, ne contra [2] Canones fecisse videretur. Conon verò presbyter, sumpto meo suo, recessit dicens: Iam non amplius in hoc loco manebo. Cùm ergo exijsset ad colles, ecce sanctus Ioannes Baptista obuius illi factus est, & tranquilla voce [3] affatus est illum dicens: Reuertere ad monasterium tuũ, & hoc te bello leuabo. Abbas verò Conon ait illi cum indignatione: Verè non reuertar. Ecce enim iam toties pollicitus es mihi istud, nec fecisti. Tunc sanctus Ioannes eum sedere fecit, amotisque vestimentis eius signauit eum ter signo Crucis sub vmbilico, dixitque ei: Crede mihi, presbyter Conon; volebam te pro hac pugna mercede donari: sed quia non vis ecce absoluli à te hoc bellum: mercede autem huius operis carebis. Reuersus Presbyter in cœnobium, vbi baptizare consueuerat, in crastinum vnctam puellam

illam baptizauit, neque penitus animaduertit, eam esse mulierem. Impleuit autem & alios annos duodecim in baptizandi ministerio tanta tranquillitate animi, & corporis, vt nullum vltra sentiret carnis motum, cùm inspiceret, ac tangeret mulieres. Atque ita in pace consummatus est.

1 *Quòd Presbyter sancto Chrismate baptizatos inũgeret, intellige de vnctione in vertice, non autem in fronte. Nã hoc solis competit Episcopis. Ex quo etiã habes, ritũ qui ex Ecclesiæ consuetudine in baptismo adhiberi solent esse seruandos, cuiusmodi est hæc sacra vnctio.*

2 *Vide in quanta obseruatione essent Canones ecclesiastici, etiam apud antiquos illos Patres.*

3 *Ecce quomodo viuens, est etiam post mortem sanctus Ioannes Baptista.*

Habes etiam quomodo sancti miracula faciunt in virtute Dei. Denique quòd Crucis signum magnas virtutes operatur.

Visio Abbatis Leontij.

CAPVT. IIII.

NARRAVIT nobis Abbas Leontius, cœnobij sancti patris nostri Theodosij Dux, dicens: Postquam fugati sunt ab infidelibus persecutionem passi Monachi propter nouũ monasterium, quod dicitur Laura. Quodam verò die Dominico descendi in Ecclesiam, vt acciperẽ sacra mysteria. Ingressusque vidi Angelum stantem ad dextrum altaris cornu, & magno pauore correptus, reuersus sum in cellulam meam. Et venit mihi vox de cœlo, dicens: Ex quo [1] sanctificatum est altare istud, ego iugiter illi astare iussus sum.

Vide

1 *Vide rem miram pro Altarium consecratione, & quo modo ea antiquis quoque Patribus fuit in vsu.*

Relatio Abbatis Polichronij de tribus monachis.

CAPVT. V.

ABBAS Polichronius eiusdē nouæ Laurę presbyter, narrauit mihi, dicens: Cùm sederē aliquando in monasterio Turrium Iordanis, vnum illic ex fratribus animaduerti sui ipsius negligentem, & nunquam sanctæ diei Dominicę Canonem implentem; post modicum verò temporis eundem aspexi cum omni studio, & alacritate se exercentem. Tunc ego dixi ei: Nunc optimè facis, curam tui gerens, frater. Qui ait mihi: Domine pater, modo moriturus sum. Et post dies tres mortuus est.

RVRSVS idem Abbas Polichronius narrauit mihi dicens: Cùm in eodem monasterio defunctus esset quispiam fratrum, dixit mihi dispensator: Fac charitatem, & veni, vt fratris vasa in locum dispensationis deferamus. Cùm ergo ferre cœpissemus, aspicio dispensatorem flentem cui dixi Quid, quæso, ita ploras, Abba? Quia, inquit, ille, hodie fratris vasa fero, & post duos dies alij portabunt mea. Tertiaque die requieuit frater ille, sicut prædixerat.

1 *Ecce diem Dominicum sanctum, quietiam apud antiquos Patres obseruabatur.*

CAPVT. VI.

IDEM etiam Abbas hoc narrauit, quòd cùm esset in monasterio Abbatis Constantini Ducis Monasterij sanctæ Mariæ Dei genetricis, quæ Noua dicitur, audiuit quendam fratrū in Aemodochio Hiericuntino requieuisse, quē cùm accepissent fratres, vt ferrent ad monasteriū Turrium, & sepelirent, ex quo iter agere cū corpore cœperunt, stella

stella supra defuncti caput quasi 2 comes itineris apparere nō destitit, donec ipsū sepulturę traderēt

2 *Hæc miracula, quæ post Sanctorum obitum contingūt, sanctitati vitæ eorum testimonium ferunt.*]

Vita & mors cuiusdam senis, qui recusauit Abbas fieri in monasterio Turrium,

CAPVT. VII.

ALIVS quidam senex sedebat in eodem monasterio Turrium. Patres igitur eiusdē monasterij ipsum, vt magnum, & virtutib⁹ clarum, voluerunt sibi constituere Abbatem. Senex verò orabat dicens: Ignoscite mihi, Patres, & permittite me flere peccata mea. Ego enim talis meriti non sum, vt possim animarum curam gerere. Negocium istud magnorum, & excellentium patrum est, Antonij, Pachomij, sanctiq́ue Theodori. Cùm verò fratres illi non acquiescerent, ipsumq; diebus singulis orarent, vides se ab eis nimium vrgeri, dixit eis: Permittite me tribus diebus orare, & quicquid me Deus facere iusserit, faciam. Erat autem Parasceue dies, Dominica verò die manè requieuit.

Vita abbatis Myrogenis hydropici.

CAPVT. VIII.

SENEX quidam erat in eodem monasterio Turriū, Myrogenes nomine, qui ob nimiam austeritatem vitæ hydropicus effectus fuerat. Dicebat autem iugiter his senibus, qui ad eum conueniebant visitandi gratia: Orate pro me, Patres, ne interior homo hydropicus fiat. Ego enim, vt in hac infirmitate diutius durem, Deum oro.

De

DE hoc Abbate Myrogene cum audiuisset Hierosolymitanus Archiepiscop' Eustochius, voluit ad eum mittere quæcunq; erant necessaria, sed ille nunquam ab eo quicquam cõsensit accipere. Hoc autem solum illi significabat: Ora pro me, Pater, vt liberer, ab æterno cruciatu.

De Mira cuiusdam Sancti Patris Charitate.

CAPVT. IX.

IN ipso monasterio Turrium senex quidam erat sanctæ [1] nuditatis, & eleemosynæ valde studiosus amator. Quadam ergò die venit pauper ad eius cellulam eleemosynam petens, & senex verò cum non nisi vnum panem haberet, proferens ipsum, dedit pauperi. Tunc dicit ei pauper: Nolo panem, sed indumentum. Volens autem senior curare illum, apprehensa manu eius, introduxit in cellulam suam. Pauper autem cùm illic nihil omnino inuenisset, nisi solum quod ille induebat, tanta senis virtute compunctus, soluit sacculum suũ, & in medio cellulæ quacunque habebat euacuans, dixit: Sume ista, senior optime, & ego alibi quæram, quæ mihi sunt necessaria.

1 *Per vditatem intelligebant veteres omnium rerum mundanarum contemptum & derelictionem. Prisci monachi huius nuditatis & paupertatis feruentes fuerunt per amatores extiterunt. Priusquam enim ad monasteria veniebant, omnia vendentes pauperibus dabant.*

Vita Barnabæ Anachoretæ.

CAP.

CAPVT. X.

ANACHORETA quidam erat in spelun cis Iordanis, Barnabas nomine. Hic die quadam cùm descenderet bibere aquam de Iordane, infixa est pedi eius ex arundine festuca. Permansitq; stimulum pedi infixum tenens iugiter, neque passus est, vt eum medicus videret. Itaq; computruit pes eius. Coactus verò est ascendere ad monasterium Turrium, sibique vnam cellulam accipere. Porrò pes eius indies putrescebat magis. Dicebat autem his, qui ad eum veniebant, quòd quantò magis homo exterior patitur, tantò amplius interior viret.

POSTQVAM verò ascēdit Abbas Barnabas ex spelunca sua ad Turres, cùm fuisset ibi aliquantulum temporis, Anachoreta quidam alius abijt ad speluncam ipsius, ingressusque vidit Angelum Dei stantem super altare, quod fecerat senior, atque [1] sacrauerat. Atque ad Angelum Anachoreta: Quid hic agis? Cui Angelus ille. Ex quo sanctificata sunt ista, à Deo ipso mihi credita sunt.

1 *Habes quoque Altaris consecrationem & mirabilem eius effectum.*

Vita Abbatis Agioduli.

CAPVT XI.

ABBAS Petrus presbyter monasterij sancti Patris nostri Sabæ, narrauit nobis de Abbate Agiodulo, dicēs: Cùm is esset Dux monasterij beati Gerasimi contigit fratrem quendam de illic residentibus mori. Quod cum senex ignoraret, pulsaretq; Pręfectus Canonis signū, & fratres conuenientes mortuum efferrent, vt vidit senex cadauer in Ecclesiæ medio iacere cōtristat' est val-

est valde, quòd non illum salutasset, priusquam migraret è seculo. Perfectusq; secus lectulum, vbi iacebat, ait defuncto: Surge, frater, & da mihi osculum. Qui protinus surgens, osculatus est senem. Tum dixit senex: Dormi iam, quousq; veniat Christus filius Dei, & resuscitet te.

IDEM Abbas Agiodulus cũ transiret iuxta Iordanis ripas, secum animo & cogitatione voluebat, quid actum fuisset de lapidibus iectis à Iesu Naue pro his, quos inde sustulerat. Cùmque ista cogitaret, confestim hinc, & hinc diuisæ sunt aquæ. Tunc vidit illos duodecim lapides, prostratusque 1 humi Deo gratias egit, & recessit.

1 *Prostratus humi gratias egit Deo. Habes orationem cum corporis prostratione.*

Dictum Abbatis Olympij.

CAPVT XII.

FRATER interrogauit Abbatem Olympium presbyterũ monasterij sancti Gerasimi, dicẽs: Dic mihi verbum. Qui dixit ei: Nescias cum hæreticis; & contine linguam & ventrem: ac vbicunque sederis, dic assiduè: Peregrinus sum.

1 *Semper sancti Patres auersati sunt hæreticos, itaq; non est cum eis in aliquo communicandum.*

Vita Abbatis Marci anachoretæ.

CAPVT XIII.

DIcebant de Abbate Marco Anachoreta, qui morabatur prope monasterium Pen-

humida

ucula per annos sexaginta tres quòd hanc habuerit virtutem, hebdomadas integras ieiunandi, ita vt putarent quidam, eum sine carne esse. Operabatur [1] autem die ac nocte; & distribuebat pauperibus omnia, neque ab aliquo quippiã accipiebat. De hoc audientes fideles viri; venerunt, vt darent ei agapem [2]. & ait ad eos, non accipio, quia manus meæ nutriunt me, & eos, qui propter Deũ ad me veniunt.

1 *Operabantur manibus antiqui monachi, & ex labore ipsi viuebant, & pauperib. eleemosynas distribuebant.*

2 *Agape est eleemos. vel prandiũ ex charitate datum.*

De Fratre, Qui à spiritu fornicationis impugnabatur, & leprosus effectus est.

CAPVT. XIIII.

ABBAS Polichronius rursũ nobis narrauit, quòd in cœnobio Penthucula frater quidã erat sibi ipsi valdè intentus, & continens. Cũ autem aliquando impugnaretur à spiritu fornicationis, non valens hanc pugnam sustinere, egressus de monasterio, profectus est Hierico, vt cõcupiscentiæ suæ satisfaceret. Moxq; vt meretricis cellam ingressus est, leprosus [1] factus est totus. Videns autem lepram, continuò redijt ad monasterium, Deo gratias referens, & dicens: Idcircò Deus hac me castigatione percussit, vt anima mea salua sit, & magnificè glorificabat Deum.

1 *Vides ex hoc loco non debere Monachum à religione deficere, & institutum suum deserere*

Factum mirabile Abbatis Cononis.

CAPVT XV.

DICEBANT de Abbate Conone Duce monasterij Penthucula, quod die quadam cùm

iret Betamarim, obuios habuit Hebræos. Qui cũ eũ occidere vellent, districtis gladijs cucurrerunt contra senem. Cùmque appropinquassent, vibrarentque in eum gladios, manus eorum in sublime suspensæ perstiterunt immobiles. Facta verò oratione, soluit eos senex, & dimisit. Et abierunt gratias agentes Deo.

1 *Ecce quomodo Sancti orãtes, in virtute Dei miracula faciunt.*

Relatio Abbatis Nicolai de seipso, & Socijs.

CAPVT. XVI.

SEnex quidam sedebat in monasterio Abbatis Petri iuxta sanctum Iordanem, Nicolaus nomine, qui nobis narrauit, dicens: Cum essem aliquando in Rhaythu, missi sumus tres fratres in ministerium in Thebaidem. Cùm ergo per desertum iter facerem⁹, errauimus de via, ferebamurq; per eremi latam vastitatem. Deficiente verò nobis aqua per aliquot dies, siti arescere cœpimus. Cùmque iam & siti & æstu deficientes, progredi vlteriùs non valeremus, inuentis per desertum myricis, iactauimus nos singuli sub vmbra arborum, expectantes mori præ siti. Prostratus verò in vmbram ego factus sum in extasi, vidiq; piscinam aqua plenam, & circunfluentem, duos autem supra piscinæ labium assistere, vasque vnum ligneum. Tunc cœpi vnum ex illis rogare, dicens: Fac mecum charitatem domine, & da mihi pusillum aquæ, quoniam deficio. Ille verò nolebat. Tunc dicit ad eum alter: Da illi modicum. Qui respondit ei, dicens: Non demus ei, valdè enim desidiosus est, & neligens sui. At alter: Vtiq; sanè neligens est, ac desidiosus, propter hospitalitatẽ tamen demus ei. Atq; ita præbuerũt mihi, & his, qui mecũ

erant.

trant. Mox autem vt bibimꝰ, confortati sumus, & iter agentes tribus diebus alijs sine potu, peruenimus ad loca habitabilia.

Vita Machni senis.

CAPVT. XVII.

DICEBANT de quodam magno sene, qui in eodem monasterio Abbatis Petri morabatur, quòd quinquaginta annos egisset in spelunca sua, neque [1] vinum bibens, nec panẽ comedens, nisi tantùm furfureum. Tertiò autem singulis hebdomadibus communicabat.

1 *Vinò non vtebatur, & panem furfureum comedebat.*

Vita alterius senis Monasterij Laurę, qui cum Leonibus dormiebat.

CAPVT. XVIII.

NARRAVIT nobis Abbas Polichronius presbyter de alio sene, qui sedebat in eadem Laura Abbatis Petri, quòd plerunque abiens, in ripa Iordanis commanebat, & vbi cubile leonis inuenisset, illic dormiebat. Die verò quadam tulit duos leonis catulos intra pallium suum in Ecclesiam, & dicebat fratribus: Si mandata Domini nostri Iesu Christi custodiremus, ista animalia profectò nos timerent; sed propter peccatum serui effecti, nos illos timere comprobamur. Quare magnificè ædificati fratres, ad mansiones suas recesserunt.

1 *Vide Sanctos etiam immanissimis bestijs in virtute Dei imperare.*

Relatio Abbatis Eliæ De seipso.

CAPVT. XIX.

NARRAVIT nobis Abbas Elias, dicens: Cùm aliquando morarer in partibus sancti Iordanis in speleo iuxta Eunuchorum monasterium, ideo quòd non comunicarem Machario Archiepiscopo Hierosolymitano, die quodam circa horam sextam, æstu vehementissimo coquente desuper (erat enim Augustꝰ mensis) pulsauit quidam ostium speluncæ meæ: Egressus verò vidi mulierem, & dixi ad illam. Quid tu hic facis? Et respondens dixit mihi: Et ego, mi pater, eiusdem, quo tu, instituti sum, & quasi vno lapide distat à te spelunca mea. Ostendebat autem & hic cum quasi ad Austrum. Et ait: Lustraui hanc eremum, & præ æstu nimio siti fatigata sum, fac ergo charitatem, Pater, & da mihi pusillum aquæ. Itaque protuli vrceum, & dedi ei. Quæ cùm sumsisset bibisset, dimisi illam. Cùm autem abijsset, cœpit diabolus impugnare me, immittens cogitationes sordidas in eam. Superatus igitur, neq; ferens libidinis ardorem, sumpta virga mea, cellam egressus sum in feruore æstus, cùm lapides igneſcerent, profectusq; sum ad illam, vt implerem turpē concupiscentiam. Cùm verò fermè vno stadio abesset adhuc speleo distarem, vi ente ne grauiter æstu libidinis, repentè factus in exstasi, vidi apertam terram, & me hiatu terræ absorptum. Aspicio; illic cadauera putrida iacentia, & resoluta, & incredibili fœtore plena, quendamque reuerendi habitus virum ea mihi demonstrantem, ac dicentem: Ecce istud mulieris est, istud viri, istud pueri, fruere iam vt vis, & quantumlibet concupiscentiā tua. Huius tamen voluptatis gratia vide quot labores amittere voluisti. Vide propter quod peccatum vo

vos ipsos priuare vultis Regno cœlorum. Væ humanæ miseriæ. Propter vnius horæ voluptatem tanti laboris mercede frustraminis. Ego autẽ præmio fœtore in terrã corrui. Tunc accedens vir ille venerabilis, qui mihi apparuerat, erexit me. Et gratias agens Deo reuersus sum in locum meũ.

1 *Ecce quàm mirabili visione voluit Deus sanctũ virũ à peccato seruare, omnesq; monachos edocere, nõ debere eos institutum suum deserere, carnis concupiscẽtia tẽtatos.*

Conuersio cuiusdã militis ad miraculũ Dei in se, factum, cuius etiam vita cõpendiosè describitur.

CAPVT. XX.

NARRAVIT nobis quidam Patrum, accepisse se à quodam milite, quòd cùm bellũ in Africa gererent Romani cum Mauritanis, victique fugarentur à Barbaris, ac plurimi illorum passim cæderentur, ipsum quoque vnus ex Barbaris nactus, hastam, vt illum feriret, vibrare cœpit. Quod ille cùm cerneret, orare Deum cœpit, ac dicere: Domine Deus, qui apparuisti ancillæ tuæ Theclæ, & eripuisti eam de iniquorum manibus, libera & me de hac necessitate, & salua ex hac acerba morte, modo ibo in eremum, & agam vitam solitariam. Conuersus autem neminem ex Barbaris vidit. Itaque continuò venit ad hanc Lauram Cupatha. Manseratque iam in spelunca, Dei se protegente gratia, annos triginta quinque.

1 *Vide vota cũ adiecta cõditione fuisse in vsu etiã apud priscos patres, & post emissionẽ, adiectæq; conditionis euentum ab illis fuisse impleta.*

Mors anachoretæ, & eius Interfectoris.

CAPVT. XXI.

ABbas Gerontius Præpositus mõasterij sancti Patris nostri Euthymij, narrauit mihi & Sophistæ Sophronio dicens. tres simul eramus trans mare mortuum, ambulantibusque nobis in montem, Anachoreta quidam aliunde ca maris ripam deambulabat. Contigit autem Sarracenos transire per loca illa, & occurrere ipsi. Cùm ergo pręterijssent illum, reuersus vnus ex eis Anachoretę caput abscidit, nobis de longinquo spectantib. Iam enim conscenderamus montem. Cum vero lachrymaremur tristes propter Anachoretæ casum, repentè cernimus [1] auem super venientem, raptum Sarracenum in sublime rapuisse, atque in de interram illum dimisisse, ex cuius lapsu Sarracenum interijsse.

1 *Disce ex hoc loco Sanctis non inferre nocumenta.*

Vita alterius senis cononis.

CAPVT. XXII.

SENEX quidam erat in Cœnobio sancti patris nostri Theodosij, nomine Conon, Cilix genere, hanc vitæ normam per triginta annos [1] obstodiens. Semel comedebat in hebdomada panis & aquam, & sine intermissione operans, nusquam de Ecclesia egrediebatur.

1 *Tria hic habes, Miram abstinentiam, Aquæ potum, Opus manuum.*

Vita Theoduli monachi.

CAPVT. XXIII.

ALIVM vidimus senem in eodem monasterio, Theodulum nomine, qui miles antea fue-

rat. Is dies [1] omnes ieiunans, nunquam in latus dormiebat.

[1] *Ecce longa antiquorum Monachorum ieiunia.*

Vita senis cuiusdam habitantis in cellis Cuziba.

CAPVT. XXIIII.

ERAT Senex quidã habitans in cellis Cuziba, de quo narrabant nobis loci eius seniores, q̃ dum in vico suo esset, hanc habebat consuetudinem, vt si quem vidisset in vico præ inopia non valentem agrum suum seminare, noctu ibat, ignorante agri domino, semenque secum ferens, pauperis illius serebat agrum. Cùm autem venisset in eremum, & moraretur in cellis Cuziba, eadem miserationis faciebat opera. Ibat [1] enim per viam, quæ ducit à Iordane ad sanctam ciuitatem, ferens panes, & aquam. Et si quando videret aliquem lassescentem, portabat onus eius, & ascendebat vsque ad sanctum montem Oliueti, rursusque per eandem cum cæteris redibat viam, ferens illorum onera vsque Hierico. Vidisses senem aliquãdo ferentem onus ingens, sudantemq; sub fasce; aliquando portantem in humeris puerulum, sæpè etiam duos. Nonnunquam sedebat, viri, siue mulieris dissupta calceamẽta resarciẽs. Ferebat quippe secum quæcunque ad hoc erant necessaria. Alios potabat ea, quã ferebat aqua: alijs præbebat panes. Siquẽ verò inuenisset nudũ, palliũ, quod ferebat, dabat ei. Eratque dulcè videre senem singulis diebus laborantem. Et si quando mortuum in via

reperijſſet, expletis ſuper eum [2] pſalmis conſuetis, & orationibus, ſepeliebat eum.

1 *Vide quanta charitate in proximũ ferebatur ſanctus pater, nam antiqui monachi in legis, & præceptorũ Dei obſeruatione, huius vitæ beatitudinem conſtituebant.*

2 *Ecce Chriſtianum morem ſepeliendi mortuos, cũ pſalmis videlicet, & orationibus ſuper eos dictis*

De fratre monaſterij Cuziba, & ſanctæ oblationis verbis, necnon de abbate Ioanne.

CAPVT. XXV.

FRATER quidam erat in cœnobio Cuziba, vt nobis Abbas Gregorius Scholaſticus retulit, qui ſanctæ oblatiõis verba, ritumq; didicerat. Die ergo quadam miſſus vt benedictiones ferret, cùm iam rediret ad monaſteriũ, verba ſanctæ oblationis, quaſi verſus aliquos caneret, dixit. Illi vero benedictiones impoſuerunt Diaconi ſancto altari. Quas cùm Abbas Ioannes presbyter offerret qui poſtea Cęſareę Paleſtinę Epiſcopus fuit, ſibi vidit, vt ſolitus erat S. Spiritus aduentum. Contriſtatusq; valdè & cogitans nequid forte peccaſſet in mente, atq; ideo ſe Spiritus ſanctus auertiſſet ingreſſus eſt ſacrarium plorans, corruitq; in faciẽ ſuam. Apparuit autem ei Angelus Domini dicens: Quoniam frater ille, qui oblationes attulit, verba ſanctæ oblationis in via dixit ſanctificatæ [2] iam, ac perfectæ ſunt. Ex tunc igitur ſtatuit ſenior, vt nullus deinceps addiſceret ſanctæ oblationis verba, niſi qui ordinatus ad hoc eſſet, neque paſſim ea quiſpiam diceret.

1 *Sancti Patres ſoliti erãt in ſacrorum oblatione myſteriorum Spiritus ſancti aduentum aliquo ſigno cognoſcere.*

2 *Aduerte quòd nõ niſi ex peculiari diuino priuilegio hoc accidit, cùm ille non eſſet ſacerdos.*

Vita

Vita Fratris Theophanis, eiusque mirabilis visio et de communicatione cum hæreticis.

CAPVT. XXVI.

SENEX quidam sedebat in Laura Calamonis iuxta Iordanem fluuium, Cyriacus nomine, magni apud Deum [1] meriti. Ad hunc profectus est frater peregrinus ex regione Dora, Theophanes nomine, vt interrogaret senem de cogitationibus fornicationis. Quem senior hortari cœpit, atq; vrgere verbis de pudicitia, & castitate. Frater itaq; magnificè ædificatus ait seni: Verè, mi pater, ego nisi in regione mea Nestorianis communicarem, tecum permansissem. Cùm verò audisset senex Nestorij nomen, afflictus de perditione fratris, coripiebat eum, & orabat, vt recederet ab hac pessima & pernicioſa hæresi, accederetq; ad [2] sanctam Catholicam, & Apostolicam, dicens non [3] esse aliam salutis spem nisi rectè sentiamus, & credamus (vt reuera est) sanctam Mariã Dei genitricem esse. Dixit autem frater ille seni: Profectò, domine pater, omnes hæreses sic dicunt, Nisi nobiscum communices, saluus esse non poteris. Quid ergo faciam, infelix, nescio. Deprecare igitur Dominum vt reipsa me certum faciat, quæ nam sit vera fides. Senex autem cum gaudio fratris verba suscepit, dixitq; illi: Sede in spelunca mecum, & omnino spem in Deo habeto, quia reuelabit tibi ipsi [9] benignitas, quæ sit vera fides. Dimissoq; fratre in spelunca sua egressus est senior prope mare mortuũ, orans Deũ p fratre. Circa aũt horã nonam diei sequentis, aspexit, frater quendã astantẽ sibi aspectu terribilẽ, ac dicentẽ: Veni, & vide veritatem. Assumensque eum, duxit in locũ tenebrosum, ac fœtidũ, ignes euaporantem. Atq; in

ipsis ignibus vidit Nestorium, Eutychen, Apollinarem, Dioscorum, Seuerum, Arium, Origenē, & alios quosdam. Dixitque illi is, qui apparuerat: Locus iste præparatus est hæreticis, & blasphemantibus, & his, qui illorum dogmata sequūtur. Si ergo placet tibi locus, persiste in tuo dogmate. Si autem supplicium istud experiri non vis, accede ad sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam, quam te senex docet. Dico enim tibi, quia 4 omnes virtutes homo operetur, nec recte credat, in hoc loco cruciabitur. Atq; in hoc verbo redijt frater in semetipsū, & redeunti seni narrauit omnia, quæ viderat, accessitq; ad communionē sanctæ Catholicæ Ecclesiæ. Remansit autē cum sene, impletisque quatuor cum illo annis, dormiuit in pace.

1 *Vides, quòd sancti viri, qui Dei mandata custodiunt, meritum habent apud Deum.*

2 *Nota quòd hæretici omnes sunt extra gremium sanctæ Catholicæ, atque Apostolicæ Ecclesiæ.*

3 *Mira sententia, & vera, non esse aliā salutis spem, nisi rectè sentiamus, & credamus, sanctam Mariam Dei genitricem esse.*

4 *Sicut non sufficit sola fides ad salutem absque bonis operibus, sic nec omnia bona opera sine recta fide.*

Vita presbyteri villæ Mardandos.
CAPVT. XXVII.

DECEM fere millibus passuum ab vrbe Cliciæ Aegina, villa quædā est, nomine Mardandos, in qua templum est sancti Ioannis Baptistæ. In hac senex quidam presbyter sedebat, summi 1 apud Deum meriti, magnarumque virtutum. Quadam verò die villæ ipsius habitatores accesserunt ad Episcopum accusantes senem, & dicēs

dicentes: Tolle à nobis senem hunc, nam molest⁹ nobis est. Dicit eis Episcopus: Quid vobis facit? Dicunt ei: Accedit missam celebrare die Dominico, nunc hora tertia, nunc autem hora nona, vt sibi visum fuerit, neque seruat solennem, ac legitimũ ordinem [2] sanctæ oblationis. His compertis, Episcopus assumens senem seorsum ait illi: Quid ita facis, senior? An ignoras sanctæ Ecclesiæ statuta? Ait senex: Vera profecto prosequeris, & rectè dicis. Verùm quid agam, ignoro. Die enim Dominico post nocturnos hymnos, prope sanctum altare sedeo, & quousque videam [3] Spiritum sanctum altare obumbrantem, sancta Missarum solennia non incipio. Cum autem aduenisse Spiritum sanctum aspicio, tunc ego sacra officia consummo. His auditis, Episcopus admiratus virtutẽ senis, cõuocat habitatores villæ, satisfaciensque illis, dimisit eos in pace.

HVIC seni misit Abbas Iulianus Stylites salutationem, mittens ei etiã pannũ inuolutum, habentem intus tres [4] carbones ignis. Senex verò suscipiens salutationẽ, & carbones ardentes, remisit eidẽ Abbati ipsũ pannũ inuolutũ aqua plenũ. Distabant autem ab inuicem fere viginti millibus passuum.

1 *Senex summi apud Deum meriti.*

2 *Vide Missam vocari sanctam oblationem.*

3 *Ecce quomodo & hic ostenditur Spũs sanctus olim visibiliter apparuisse, circa Missarum celebrationem.*

4 *Aduerte quòd sancti viri etiam irrationalibus creaturis dominantur.*

Factum mirabile Abbatis Iuliani Stylitæ.

CAPVT. XXVIII.

NArrabat Abbas Cyriacꝰ discipulꝰ prędicti Abbatis Iulia, Stylitæ, dicens: Veniimus ego, & pater

pater meus, & frater à regione noſtra ad Abbatẽ Iulianum, audita eius fama. Ego enim habebam paſſionem inſanabilem, quam nullus hominum curare potuerat. Venientem igitur ſenex protinꝰ me oratione [1] curauit. Manſimus autem omnes apud eum, & abrenunciauimus ſeculo. Conſtituitque ſenior patrem meum ſuper frumentũ. Quadam verò die venit pater meus, & ait Abbati Iuliano: Frumentum non habemus. Senex autem de columna reſpondens ait: Vade, frater, & ipſum quod inueneris, collige hodie, & mole, & de cætero Deus noſtri curam habebit. Ille verò in hoc verbo turbatus (ſciebat enim ſe nihil dimiſiſſe) abijt ad cellam ſuam. Neceſſitate autem vrgente miſit ad eum ſenex dicens: Accede huc. Ille cùm vix venire acquieuiſſet, dicit ei ſenior: Frater Cenon, vade, & quod inueneris, fac in cibũ fratrum. Ille præiracundia ſumptis horrei clauibus abijt volens teriæ puluerem ferre. Cùm autem amota clauſtris oſtia vellet aperire, non poterat. Erat enim totum horreum frumento plenum. Quo ille viſo perterritus, ſeni veniam proſtratus petijt.

1 *Oratione ſancti viri protinus curatus eſt infirmus. Magna ergo res, Oratio.*

Miraculum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ.

CAPVT. XXIX.

QVAS. triginta milliaribus ab Aegina ciuitate Ciliciæ Stylitę [1] duo erant ſeperati ab inuicem ſex millibus paſſuum. Ex his alter ſanctæ Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ communicabat, alter autem, qui etiam plus temporis in columna egerat, Seuerianæ impietatis erat. Variijsque modis hæreticus Catholicum criminabatur. Ille verò diuinitus inſpiratus, petijt ab

60

to, vt partem sibi mitteret cõmunionis suæ. Qui gaudio elatus, quòd quasi illum seduxisset, protinus misit nihil hæsitans. Suscipiens itaque Catholicus missam sibi ab hæretico Seueriani sectatore particulam, in feruentem, ollã iniecit, moxque resoluta est. Sumptam quoq; Catholicæ Ecclesiæ sanctam [2] communionem in eam coniecit. Statimque feruens olla refrigerata est, & sancta communio permansit integra, neque madefacta est. Quam & diligenter seruauit, & ostendit nobis cùm ad illum veniſſemus.

[1] *Stylitæ in columnis stantes vel habitantes*

[2] *Hæc miracula arguũt præsentiã corporis in Eucharistia*

Vita Isidori monachi Melitinensis, alterumq; miraculum circa sanctissimã Eucharistiam.

CAPVT. XXX.

DADE Cypri emporium est. In eo monasteriũ est, quod dicitur Philoxeme. Ad id cùm veniſſemus, inuenim[9] ibi monachũ genere Melitinensem, Isidorum nomine. Hunc vidimus sine vlla intermissione cum eiulatu flẽtẽ. Cùm autẽ rogaretur ab omnib[9], vt aliquantulũ quiesceret, & a fletu tẽperaret, nulli penitus acquiescebat, dicẽs omnib[9]: Nimiũ peccator sũ vltra oẽs, qui ab initio seculi fuerunt. Cùm autẽ illi dicerem: Nullus certè sine peccato est, nisi vnus Deus: respondebat dicẽs: Veraciter fratres, nullũ inueni inter homines similem mihi peccatorem, nullumque maius delictum, quàm meum. Et vt cognoscatis, me vera prosequi, audite peccatum meum, vt & vos oretis pro me. Ego cũ essem in seculo, vxorem habui. Eramus autem ambo Seuerianidogmatis. Cùm ergo die quadam veniſſẽ domum, non inueni vxorem meam. Audiui autem, quòd

quòd abijſſet ad vicinam mulierem, vt illi communicaret (erat autem illa catholicæ religionis, & fidei) cucurriq; protinus volens prohibere. Profectus autem domum, inueni illam iam communicaſſe. Quare indignatione concitatus, apprehendi guttur eius, feciq́ue illam euomere ſacrã communionem. Sumptam deinde particulam ſanctã huc, illucq́ue iactabam, donec in lutum cecidit. Mox autem vidi 1 coruſcationem in eodem loco ſanctam aſſumpſiſſe communionem. Poſt biduũ vero aſpicio virum quaſi Ethiopem, ſemicinctu veſtitum, dicentemq́ue mihi: Ego, & tu ſimul in vnum ſupplicium condemnati ſumus. Et ego ad eum; Tu, inquam, quis es? Reſpõdit: Ego ſum, qui conditorem omnium Dominum Ieſum Chriſtũ in maxilla percuſſi paſſionis tempore, atque hac de cauſa à ſanctis temperare non poſſum.

1 *Et hic in ſacra Euchariſtia demonſtratur, quàm rectè agant hæreticorum communionem fugientes, Eccleſiæq́ue catholicæ communicantes.*

Conuerſio, & vita Mariæ meretricis.

CAPVT. XXXI.

DVO ſenes abierunt ab Aegis in Thaſum, venientesq́; in ſtabulũ, vt requieſcerent (erat enim æſtus) per diſpenſationẽ Dei inuenerunt in ſtabulo tres adoleſcentes habentes ſecũ vnam meretricẽ. Senes ergo ſeorsũ ſederunt, vnumq́ue ex eis accipiẽs ſanctum Euangelium legebat. Meretrix verò, quæ erat cũ adoleſcentibus, vt vidit legẽtem ſenem, relictis illis, acceſsit ad ſenem, ſeditq́ue iuxta illum. Senex autem illam reijciens dixit: Multum, ô infelix, impudens es, quæ veniſti non fuiſti accedere ad nos, ac ſedere. At illa: Ne, q̃ſo, pater, ne abomineris me, neq; abijcias. Etſi in omni peccato plena ſum, nõ tamen repulit venien-

tem

tem ad se meretricem Dominus, & saluator omnium Christus Deus noster. Respondit ei senex: Sed meretrix illa non permansit meretrix. Tum ipsa: Spero in filium Dei viui, quia ab hodierno die neq; ego permanebo in peccato hoc. Relinquēs igitur adolescentes, & sua omnia, secuta est senes illos. Miserunt autem illam in monasterium prope Aega ciuitatem. Hanc & ego iam anum vidi magnæ prudentiæ fœminam, & ista ex eius ore didici. Erat aūt illi nomen Maria.

Conuersio, & vita Babylæ Mimi, necnon Cometæ, & Nicosæ concubinarum eius.

CAPVT. XXXII.

Mimus quidam erat in Thar so Ciliciæ, nomine Babylas. Erant autem illi duæ concubinæ. Nomen vni Cometa, nomen alteri Nicosa. Viuebat autem luxuriosè, agens omnia, quæ illi dæmon suggessisset. Die verò quadā ingressus Ecclesiam, audiuit per dispēsationē Dei sanctum Euangelium legi. Erat autem ista lectio: Pœnitentiam agite appropinquauit enim Regnū cœlorum. Compunctusque cępit cum lachrymis horrere, ac se miserum dicere pro his, quæ peccauerat. Confestim igitur egressus extra Ecclesiā, vocauit duas amicas suas, dixitq; illis: Scitis quomodo vobiscum luxuriosè vixerim, vtq; nunquā alteram plus quàm alterā dilexerim. Itaq; vestra sunt omnia, quæcunq; ego acquisiui. Accipite ea & diuidite inter vos. Ego enim exnunc abrenuncio seculo, & efficior monachus. Illæ autē ex vno ore responderunt ei cū lachrymis Ad luxuriā, & animarum nostrarū interitum communicauim' tibi, nunc verò quando hoc Deoplacitum opus facere vis, dimittis nos, & id solus facis? Profectò non ita erit, sed etiā in bono cōmunicabimus tibi.

Atque

Atq; ita Mimus quidem inclusit se in vna turrim ciuitatis. Illæ verò, venditis omnibus suis, erogatis que pauperibus, accipientes & ipsæ religiosum habitum, fecerunt sibi prope turrem cellulam, & se ipsas pariter incluserunt. Hunc & ego vidi, & ab eo valde ædificatus sum: Est enim vir valde humilis & clemens, atq; misericors. Scripsi autem & hoc pro vtilitate legentium.

1 *Habes in hac conuersione veræ pœnitentiæ formam, quæ est dolor de peccatis commissis & firmum propositum, de non committendis in futurum, vnà cum assumptione nouæ vitæ.*

2 *Ecce quomodo etiam olim qui Monachi, vel Sanctimoniales fiebant, nouum Religionis habitum mutabant.*

Vita Sancti Episcopi Theodoti.

CAPVT XXXIII.

NArrauit nobis quidam patrum quòd fuerit in sancta ciuitate Episcopus quidam, nomine Theodotus, tantæ benignitatis, vt cum in vna solennitate inuitasset quosdam de clericis suis ad conuiuium, vnusq; ex eis venire noluisset, neq; inuitationi acquieuisset, tunc quidè Patriarcha siluerit, aliàs verò ipse ad eum profectus sit rogans, vt veniret, mensæq; communis particeps fieret.

DIcebat autem rursus de ipso Episcopo Theodoto, quòd ita fuerit mitis, atque humilis vt cùm semel iter ageret cum vno clerico, & ipse quidem lectica veheretur, clericus verò quo insideret, dixerit clerico suo Patriarcha: Mutemus vehicula nostra, & tu quidem lectica vehere, ego autem eques ibo. Cum verò clericus id facere

facere recusaret omnino, dicens id dedecus foro Patriarchæ, si quidem clericus lectica portaretur, & Episcopus equo insidens ingrederetur. Nō quieuit sanctus, & humilis Theodotus, donec ministro persuasit, non esse rem istam iniuriosam, coēgitque illum ita facere.

Vita diui Alexandri patriarchæ Hierosolymitani.

CAPVT. XXXIIII.

ALIVM habuit ciuitas ipsa Dei Patriarchā Alexandrum nomine, adeò pium, & misericordem, vt cùm illi quidam ex notarijs suis furatus esset aurum, & metu perterritus fugiens in Thebaidem Aegypti incidisset vagus, & errans in latrones, ac ductus fuisset ab eis captiuus ad extremas Aegypti partes, hoc comperto, diuus Alexander redem erit eum vinctum ac captiuum octogintaquinq; numismatibus. Quo reuerso ita piè, misericorditerq; vsus est, vt quidam ex Vrbis habitatoribus dixerit aliquando, Nihil esse vtilius, quàm in Alexandrum peccare.

ALIO quoque tempore vnus ex Diaconis eius, coram clericis omnibus iniurijs affecit diuum Alexandrum. Qui mox prostratus humi veniam petijt dicens: Ignosce mihi, Domine frater.

Vita Eliæ Hierosolymorū Archiepiscopi, & de Faviano Antiochiæ Patriarcha.

CAPVT. XXXV.

DICEBAT Abbas Polichronius de sancto Elia Hierosolymorum Archiepiscopo, quòd sicut cùm esset monachus, vinum non bibebat, ita nec Patriarcha quidem factus

bibit, sed eandem seruauit regulam.

1 *Vino non est vsus sanctus Pater.*

DICEBANT de eodem Archiepiscopo Elia, & de Flauiano Antiochiæ Archiepiscopo, quòd ab Anastasio Imperatore ambo fuerint exilio relegati propter sanctam Calcedonensem Synodum, Elias quidem in Haila, Flauianus verò apud Petram: Die verò quadam significauerunt sibi ambo Patriarchæ mutuo dicentes: Anastasius hodie mortuus est; eamus igitur & nos, vt cum illo iudicemur. Et post duos dies ambo migrauerunt ad Dominum.

Vita Ephrem Antiocheni patriarchæ, & quomodo Styliten monachum à Seuerianæ Hæreseos impietate conuerterit.

CAPVT. XXXVI.

NARRAVIT nobis quidam Patrum de sancto Ephrem Antiocheno Patriarcha, quòd valde zelans fuerit, & feruens circa fidem. Cùm enim audisset de Stylite illo, qui erat in partibus Hierapolis, quòd Seuerianæ esset hæreseos, abijt ad illum, vt impietatem dissuaderet illi. Cœpit ergo diuus Ephrem corripere Stylitem, & orare, vt accederet ad sanctum Apostolicum thronum, & communicaret sanctæ, & Apostolicæ Ecclesiæ. Respondens verò Stylites ait: Ego synodo prorsus non communico. Dicit ad eum sanctus Ephrem. Et quomodo vis, vt curram te, & satisfaciam pro gratia Domini nostri Iesu Christi? Sancta Ecclesia libera est ab omni sorde prauitatis hæreticę. Dicit ad eũ Stylites: Accendamus ignẽ, domine Patriarcha, & ingrediamur in medium, & quẽ flãma non læserit, illum orthodoxũ esse, illumq; sequi debemꝰ. Hoc autẽ dixit, vt terreret Patriarchã. Respondit sanctus Ephrẽ Stylitæ: O-

portebat quidem te, fili mi, tanq̃ patri obtemperare, nihilq; à nobis ampliùs quærere. Quoniam verò rẽ postulasti excedentem quidem vires infelicitatis meæ, cõfido tamẽ in miserationibus filij Dei, quia tuæ salutis causa & hoc faciã. Tunc ait diuus Ephrem astantibus omnibus: Benedictus Dominus, afferte huc ligna. Cũ verò allata essent ligna, succendit illa Patriarcha ante columnam, dicitq; Stylitæ: Descende nunc, vt iuxta decretũ tuũ ingrediamur ambo. Stupefactus ille ad Patriarchæ constantiã, descendere noluit. Tunc dixit ad eum Patriarcha: Nónne tu hoc fieri petijsti? Et quõ id nunc facere non vis? Tunc exuens se qua indutus erat stola Patriarcha, cùm accessisset propeignem, orauit dicens: Domine Iesu Christe Deꝰ noster, qui propter nos dignatus es de sancta Domina nostra Dei genitrice, semperq; virgine Maria incarnari, & nasci, ostende nobis veritatem. Et completa [2] oratione, iactauit stolam suam in medijs ignibus. Cùm autẽ ignis quasi per tres horas duraisset, lignaque iã igne consumpta essent, tulerunt inde stolã integrã, ita vt nulla ignis indicia in ea deprehendi possent. Tunc Stylites videns, quod factũ fuerat, certior de veritate factus, anathematizauit Seuerum, & eiꝰ hæresim, accedensq; ad sanctã Catholicã Ecclesiam, de manibꝰ sancti Ephrem communicauit & glorificauit Deum.

1 *Vides, quòd qui est hæresi infectus, extra sanctã Catholicam, & Apostolicã Ecclesiam reperitur.*

2 *Mira orando Sancti peregerunt.*

Vita Episcopi, & cathedra relicta venit in S. ciuitatem, & mutato habitu ministrabat Architecto

CAPVT. XXXVII.

QVIDAM Patrũ enarrauit nobis de quodã Episcopo, quòd, relicto Episcopatu suo, profect⁹ sit

sit ad sanctam ciuitatem, ibique sumpto operarij habitu, ministrauerit Architectis. Eo verò tempore vir clemens, & misericordiæ operibus deditus Ephremius Comes Orientis erat, ac per ipsum ædificia publica reparabantur. Ciuitas enim terræmotu ceciderat. Die autem quadam vidit per visum Ephremius dormientem Episcopum, columnamque ignis super eum ad cælum vsq; pertingentem. Hoc aũt cùm non semel, nec bis, sed sæpius cerneret, obstupuit Ephremius (Erat quippe visio ipsa terribilis, & plena stuporis) cogitabatq; apud se metipsum quid nã hoc esset, neq; agnoscebat, quis esset ille mercenarius, videns illũ coma neglecta, veste sordida, vili & abiecto habitu, & nimia exercitatione, & continentia, iugisq; laboris fatigatione affectum, & squalidum toto corporis cultu. Accersitum autem operariũ eiusmodi Ephremius percontabatur, quisnam esset; cœpitq; sensum agere cũ illo, quo vocaretur nomine & cuius ciuitatis esset oriũdus. Qui ait ad illum: Ego vnus pauperũ istius ciuitatis sum, cumq; nõ habeã vnde me ipsum sustentare valeam, operor, vt possum: & Deus de laboribus me is pascit me. Motus ergo diuinitus Ephremius, respondit illi, & ait: Crede mihi non te dimittam, donec mihi omnia de te veraciter prosecutus fueris. Cùm vero ita cõstringeretur, neq; se vlteriùs posset abscondere, ait illi: Pollicere, mihi quia quandiu fuero in vita hac, nemini dices, q̃ circa me sunt, & ego suppresso tantùm nomine, vera tibi de me annunciabo. Iurauitq; illi Comes, nulli se ea dicturum, quandiu esset in vita. Tunc ait illi: Ego Episcopus sũ, & propter Deum dimisi Episcopatum meum, veni huc quasi ad ignotũm locum. Affligens autem carnẽ meã & operans ex labore meo modicũ panis mihi ac-

hi acquiro. Tu veró quantum potes, adijce ad eleemósynam. His enim diebus Deus promouebit te ad Apostolicũ thronum huius ciuitatis, vt pascas populum suum, quem acquisiuit per propriũ sanguinem Christus verus Deus noster. Vt igitur dixi, eleemosynis insiste & pro recta fide iugiter sta, & decerta. Talibus. e. sacrificijs maximè delectatur Deus. Ita vt predixerat, cõtigit. Diuusq; Ephremius, his auditis glorificauit Deũ, dicẽs, Quãtos habet occultos famulos, & soli sibi cognitos. Deus.

Mors Anastasij imperatoris impij.

CAPVT. XXXVIII.

NArrauit nobis vir quidam fidelis, de Anastasio Imperatore, quod cùm eiecisset Euphemium, & Macedonium Patriarchas Cõstantinopolitanę Ecclesiæ, ac propter sanctã Chalcedonensem synodum illos Gaitan in Pontũ exilio relegasset, vidit in somnis idem Imperator virum quendam insignem, vestitum amictu candido, contra se stare, codicem scriptum ferentem, ac legentem. Euoluens autem quinq; folia codicis, legensq; Imperatoris nomen, ait illi: Ecce propter perfidiã tuã deleo quatuordecim: & digito suo illos deleuit. Ac post duos dies facto fulgore magno atq; tonitruo, pauore turbatus reddidit spiritum in summa angustia, pro eo quod impius fuit in S. Christi Dei nostri Ecclesiam, eiusq; pastores exilio damnauit.

Vita Monachi monasterij Abbatis Seueriani, Et quomodo à puella rustica prudenter retractus fuerit, ne cum ea peccaret.

CAPVT. XXXIX.

CVM venissem Antiochiam, audiui quendam de presbyteris Ecclesiæ ista narrantem. Dice-

sit ad sanctam ciuitatem, ibique sumpto operarij habitu, ministrauerit Architectis. Eo verò tempore vir clemens, & misericordiæ operibus deditus Ephremius Comes Orientis erat, ac per ipsum ædificia publica reparabantur. Ciuitas enim terræmotu ceciderat. Die autem quadam vidit per visum Ephremius dormientem Episcopum, columnamque ignis super eum ad cælum vsq; pertingentem. Hoc aũt cùm non semel, nec bis, sed sæpius cerneret, obstupuit Ephremius (Erat quippe visio ipsa terribilis, & plena stuporis) cogitabatq; apud se metipsum quid nã hoc esset, neq; agnoscebat, quis esset ille mercenarius, videns illũ coma neglecta, veste sordida, vili & abiecto habitu, & nimia exercitatione, & continentia, iugisq; laboris fatigatione affectum, & squalidum toto corporis cultu. Accersitum autem operariũ eiusmodi Ephremius percontabatur, quisnam esset; cœpitq; sensum agere cũ illo, quo vocaretur nomine & cuius ciuitatis esset oriũdus. Qui ait ad illum: Ego vnus pauperũ istius ciuitatis sum, cumq; nõ habeã vnde me ipsum sustentare valeam, operor, vt possum: & Deus de laboribus me is pascit me. Motus ergo diuinitus Ephremius, respondit illi, & ait: Crede mihi non te dimittam, donec mihi omnia de te veraciter prosecutus fueris. Cùm vero ita cõstringeretur, neq; se vlteriùs posset abscondere, ait illi: Pollicere, mihi quia quandiu fuero in vita hac, nemini dices, q̃ circa me sunt, & ego suppresso tantùm nomine, vera tibi de me annunciabo. Iurauitq; illi Comes, nulli se ea dicturum, quandiu esset in vita. Tunc ait illi: Ego Episcopus sũ, & propter Deum dimisi Episcopatum meum, veni huc quasi ad ignotũm locum. Affligens autem carnẽ meã & operans ex labore meo modicũ panis mihi ac-

hi acquiro. Tu veró quantum potes, adijce ad eleemósynam. His enim diebus Deus promouebit te ad Apostolicũ thronum huius ciuitatis, vt pascas populum suum, quem acquisiuit per propriũ sanguinem Christus verus Deus noster. Vt igitur dixi, eleemosynis insiste & pro recta fide iugiter sta, & decerta. Talibus. e. sacrificijs maximè delectatur Deus. Ita vt predixerat, cõtigit. Diuusq; Ephremius, his auditis glorificauit Deũ, dicẽs, Quãtos habet occultos famulos, & soli sibi cognitos. Deus.

Mors Anastasij imperatoris impij.

CAPVT. XXXVIII.

NArrauit nobis vir quidam fidelis, de Anastasio Imperatore, quod cùm eiecisset Euphemium, & Macedonium Patriarchas Cõstantinopolitanę Ecclesiæ, ac propter sanctã Chalcedonensem synodum illos Gaitan in Pontũ exilio relegasset, vidit in somnis idem Imperator virum quendam insignem, vestitum amictu candido, contra se stare, codicem scriptum ferentem, ac legentem. Euoluens autem quinq; folia codicis, legensq; Imperatoris nomen, ait illi: Ecce propter perfidiã tuã deleo quatuordecim: & digito suo illos deleuit. Ac post duos dies facto fulgore magno atq; tonitruo, pauore turbatus reddidit spiritum in summa angustia, pro eo quod impius fuit in S. Christi Dei nostri Ecclesiam, eiusq; pastores exilio damnauit.

Vita Monachi monasterij Abbatis Seueriani, Et quomodo à puella rustica prudenter retractus fuerit, ne cum ea peccaret.

CAPVT. XXXIX.

CVM venissem Antiochiam, audiui quendam de presbyteris Ecclesiæ ista narrantem. Dice-

bat, inquit, Patriarcha Anastasius: Cùm Mona-
chus quidam monasterij Abbatis Seueriani mis-
sus fuisset in ministerium in partes Elutheropole-
os, & diuertisset ad rusticum quempiam fidelem,
habentem filiam vnicam, defuncta iam matre il-
lius, maneretque in domo eius dies aliquot, is, qui
semper impugnat homines, diabolus immisit fra-
tri sordidas cogitationes, impugnabaturq; de pu-
ella, & quærebat opportunitatē opprimendi eam.
Igitur qui illum oppugnabat dæmon, opportu-
tatem quoque illi procurauit. Patre enim puel-
proficiscente Ascalonem necessariæ vtilitatis gra-
tia, frater ille sciens neminem in domo esse, nisi so-
lū, & puellam, accessit, vt illā vi opprimeret. Illa
vero vt vidit ipsum totum perturbatum ad nefa-
rium actum properare, dixit ei: Noli turbari, ne-
que fœdum quid contra me moliaris. Pater meus
neque hodie, neque cras veniet. Audi primum,
quid dicā. Ego enim (nouit Deus) promptè quic-
quid volueris faciam. Cœpit autem illum ita al-
loqui: Quantum temporis habes, frater, in mona-
sterio? Dicit ei frater: Decem, & septem annos. Di-
cit ei iterum: Habes experimentum mulieris? At
illi: Non. Ergo tu, inquit puella, vis propter u-
nam horam amittere tot annorū labores? Quoties
fudisti lachrimas, vt carnē tuam Christo Domino
puram, immaculatamq; seruares? Et nunc totum
laborem illum breuissimę voluptatis gratia tibi pe-
rire vis? Veruntamen si, vt vis, audiero te, perce-
que mecū, habésne quò assumas, & enutrias me?
Dicit ei frater: Non. Tūc illa: In veritate nō men-
tior, si humiliaueris me, multorum malorū cau-
sa eris. Dicit ei monachus: Quomodo? Puella re-
spondens, Primùm quidē, inquit, quia perdis ani-
mam tuā. Secūdò quoniā & anima mea absque re-

quiescat

quiretur. Hoc enim tibi iuramento proteſtor per eum, qui dixit: Noli me mendacem facere: quia ſi humiliaueris me, continuò mihi ipſi laqueo vitam extorquebo, inuenierisq; homicidij reus, atq; in iudicio vt homicida iudicaberis. Igitur antequam tot malorum cauſa fias, reuertere in pace ad monaſteriũ tuum, & ora pro me. Rediens igitur in ſemetipſum frater, ac reſpiciens, ſtatim reuerſus eſt ad monaſteriũ ſuum, proſtratusq; Abbati, & veniã poſtulãs, orauit, vt vltra iam de monaſterio non egrederetur. Et cùm in contritione cordis egiſſet tres mẽſes, migrauit ad Dominum.

Videsq; etiã antiqui mõachi ſeruabãt, perpetuũ cœlibatũ

Vita Abbatis Coſmæ Eunuchi.

CAPVT XL.

NARRAVIT nobis Abbas Baſilius presbyter Bicantiorũ, dicens: Cùm eſſem Theopoli apud Patriarcham Gregoriũ, venit ab Hieroſolymis Abbas Coſmas Eunuchus Lauræ Pharan, vir ſingularis religionis, & fidei, rectorumq; dogmatum valdè tenax, & zelator, ac diuinarũ ſcripturarum ſcientia nõ mediocriter inſtructus. Cùm ergo fuiſſet ibi ſenex dies paucos, defunctus eſt. Et iuſſit Patriarcha [1] pretioſas illius reliquias in monaſterio ſuo ſepeliri, vbi & poſitus erat quidã Epiſcopus. Die igitur quadã profect⁹ ſum, vt ſalutarẽ ſepulchrũ ſenis. Erat autẽ ſupra ſepulchrũ eius iacens homo quidã pauper, eleemoſynã petẽs ab ingrediẽtib. in templũ cùm ergo cõſpexiſſet me pauper proſtratũ, & ſeni orationem facientem, dixit mihi: Abba, magnus profectò erat ſenex ille, quẽ ſepeliſtis hic ante hos duos mẽſes. Tunc ego ad illũ: Vnde hoc tu noſti. Qui reſpondit: Verè, Domine Abba, ego paralyticꝰ fui annis duodecim, & per ipſum curauit me Deus. Et quoties in tribulatione [2] ſũ, venit ad me cõſolationẽ afferẽs, miliq; refrige-

rium præstat. Sed & aliud audi de illo miraculū. Ex qua die ipsum sepelistis vsque ad diem hanc, audio illum singulis noctibus clamantem, ac dicentem ad Episcopum: Noli me tangere, hæretice; ne appropinques mihi, 3 inimice sanctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ. Hæc ego audiens ab eo, qui sanatus fuerat, perrexi, & omnia ex ordine Patriarchæ retuli, orabamq; ipsum sanctissimum Patriarcham, vt sumptum ex eo loco senis corpus, in sepulchro alio reconderemus. Tunc ait Abbas Gregorius Patriarcha: Mihi, filij, credite; nihil ab hæretico læditur Abbas Cosmas; sed hoc totum factum est, vt senis virtus, zelusq; fidei nobis innotesceret, qualis scilicet fuerit, qualisque sit etiam post carnis occubitum, vtque Episcopi nobis proderetur opinio, ne illum arbitraremur orthodoxum fuisse, atque catholicum.

DICEBAT item de eodem sene Abbas Basilius, quia cùm perrexisset ad eum commorantem in Laura Pharan, ait illi senex: Venit mihi cogitatio aliquando, quid sit, quod ait Dominus Discipulis suis: Qui habet vestimentum vendat illud, & emat gladium; illisque dicentibus: Ecce gladij duo hîc: respondit: Satis est. Hærebamque in verbo isto, neque quid sibi vellet, intelligebam. Itaq; sic cogitabundus exiui de cellula mea, in ipso meridiani Solis æstu, vt iterem ad Lauram Turrium, ad Abbatem Theophilū, & interrogarem eum. Cumque per deserta pergerem, essemque propè Calamonem, aspicio draconem miræ magnitudinis de monte descēdere in Calamonem. Erat autem adeò ingens, vt cum se moueret, curuaretur in modum cameræ, vestigiaque terræ altius impressa relinqueret. Ego verò per vestigia illius illæsus ingressus sum; agnouique

que, quia diabolus studium meum impedire voluerit. Orationes autem senis iuuerunt me. Perueniens igitur ad Abbatē Theopilum, exposui illi hesitationē meā. Qui dixit mihi: Duo gladij duas vitas significant, actiuā, & contemplatiuā. Si quis ergò has duas virtutes habeat, hic perfect⁹ erit.

AD huncipsum Abbatē Cosmā perrexi ego, dum esset in Laura Pharan. Mansi enim in illa annos decem. Cumque mihi loqueretur de salute animæ, & quoddam ex dictis sancti Athanasij Alexandriæ Archiepiscopi allegaret, ait ad me senex: Cùm inueneris aliquid ex opusculis sancti Athanasij, nec habueris chartas ad scribendum, in vestimentis tuis [4] scribe illud. Tanto, taliq; studio flagrabat erga sanctos Patres nostros, & Doctores sanctus senior.

DICEBAT autem & hoc Abbas Cosmas de seipso, quòd nocte sanctæ [5] Dominicæ à vespere vsq; mane, staret [6] psallens, & legēs, & in cella sua, & in Ecclesia, neq; omnino sedēs. Orto autē sole, cùm implesset Canonē, sedebat legens in sanctis Euangelijs vsq; ad collectam.

1 *Nota pretiosas Sancti reliquias.*

2 *Si Sanctus in tribulatione venit ad pauperem, & illā consolatur, non est mortuus, vt dicunt quidā. Itē habes quòd Sancti sciunt, quæ circa nos aguntur.*

3 *Vide hæreticū inimicū esse sanctæ Catholicæ Ecclesiæ.*

4 *Ecce quanti faciendi Doctores sancti, & Patres antiqui, qui suis literis Ecclesiam exornarunt. Contrarium hodie faciunt hæretici.*

5 *Vide veterem obseruationem diei Dominicæ.*

6 *Ecce antiquorum monachorum exercitia, Vigiliæ, Psalmodiæ, Lectiones.*

Vita Abbatis Pauli Nazarbensis.

CAPVT. XLI.

VIdîmus & alium ſenem in eadē Laura, Abbatē. ſ. Pau. virū [1] ſanctū ac Deo deditū, mitiſsimū, atq; abſtinentiſsimū. Neminē verò meminime vnq̄ vidiſſe tanta cōſolationis, ac lachrimarū gratia ornatū. Stillabant enim ex oculis eius iugiter lachrymæ. Impleuit ergo ſanctus iſte ſenior in vita ſolitaria annos ferè quinquagnita, contentus ſola panis eleemoſyna, quam Eccleſia dabat, nihilque omnino colloquens. Erat autem ex Nazaret.

1 *Aduerte quam commendabiles erant antiqui Monachi.*

Vita Abbatis Anaxanontis ſerui Dei.

CAPVT XLII.

VIdimus in eodem loco Abbatem Anaxanontem virum miſericordem, & continentiſsimum, vitamq; ſolitariam in cellula ſua agentem tanta diſtrictione, vt per quatuor dies vnam tantum oblationem manducaret minutorum vigiti. Sæpe verò & tota hebdomada eam [1] ſolam comedebat Circa extremum verò vitæ ſuæ, venerabilis hic vir dolorem incurrit ventris, & viſcerum. Tulimus itaq; illum in ſanctam Ciuitatem in domum infirmorū, quæ ſub Patriachæ erat cura. Dum verò quadā cū propè illū eſſemus, miſit ad illum Abbas Conon Dux Laurę ſancti patris noſtri Sabę ſudarium, vnam habens benedictionē, & nummata ſex ita illi ſignificans: Ignoſce mihi, quia nō permittit me ægritudo aſcendere, & te ſalutare. Senex autē benedixionē quidē retinuit, nummos verò remiſit dicens: Si quidē voluerit Deus, vt in hac vita durē, Pater, habeo nūmos decem. Cū verò eos expendero, ſignificabo vobis, & mittetis illos. Vt aūt noueris, Pater poſt duos dies ſeculum iſtud derelinquo Quod & factū eſt. Detulimus aūt eum in eandē Lauram Pharā, & ibi eum ſepeliuimus. Fuit aūt beatus iſte, & beati Euſtochij contaberna-

lis.

lis. Ambobusq; relictis, in eremo cõsummatus est. Erat autem ex Ancyra Galatiæ ciuitate.

Vide & huius Patris districtissimam abstinentiam.

Detestabilis Mors impij Thallælei Archiepiscopi Thessalonicensis.

CAPVT. XLIII.

FVit quidã Thessalonicæ Archiepscopus, Thallælus nomine, Hic neq; Deum timens, neq; paratã retributionẽ expauescensq; conculcãsq; Christianũ dogma, ac sacerdotalem honorẽ & dignitatẽ spernens, inuent⁹ est pro pastore lupus. Abnegãs quippe sanctam, & consubstantialem Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, idola infelix adorabat Quem ij, qui tunc Ecclesijs præerãt cõmuni decreto damnarunt ac de sede sua deturbarunt. Pauco post tempore nequã ille omni scelere, & impietate plenus, voluit ad sacerdotalem dignitatem remeare. Quia ergo, iuxta sapientissimũ Salomonem, oĩa obediunt auro, reuocatus est in regionem suam; erat enim Constantinopoli. Sed omnipotens Deus S. Ecclesiã suã non despexit. Cũ enĩ quadã die ille processurus esset cũ superbo ornatu, vt ad Imperatores pergeret, sacerdotiumq; decretis illorũ iterum resumeret, pupugit illũ vẽter vt pergeret ad necessaria naturę. Cũ verò secretũ locũ ingressus esset exonerandi vẽtris causa, mãsissetq; intus duas iã vel tres horas, neq; reuerteret ad suos, ingressi suntq dã ex his, qui illi assistebant, vt illũ iã debere progredi monerent, inuenerũtq; infelicẽ illũ capite deorsũ, vbi egerebãtur stercora demersũ, pedibusq; sursum erectis. Erigentes aũt illũ, inuenerũt extinctũ horribili, & ęterna morte.

Vita Senis Monachi prope ciui. Antinoum commorantis & de oratione pro Mortuis.

CAP.

CAPVT XLIIII.

SENEX quidam enarrauit nobis cùm Thebaidam veniſſemus, quòd ſenex vnus moraba tur extra ciuitatem Antinoum magnæ virtutis vir, qui in [1] cella ſua egerat annos LXX. Erat autem illi diſcipuli decem, ex quibus vnus erat valdè negligens ſui. Senex ergo ſæpius illum obripiebat, & hortabatur dicens: Frater, ſollicitudinẽ gere pro anima tua; habes enim mori; & niſi te emendaueris, in ſupplicium tendes. Frater autem ille sẽper ſeni inobediẽs erat, nec ea, quę abipſo dicebantur admittebat. Contigit autẽ poſt aliquantulum temporis, vt iſte moreretur. Contriſtatus verò ſenior ſuper illo valdè (Sciebat enim quòd in magna deſidia, & negligentia de ſeculo exiſſet) cœpit orare, ac dicere: Domine Ieſu Chriſte verax Deus noſter, reuela mihi, quid ſit circa fratris animam. Aſpexit autem in exceſſu mentis effectus, fluuium ignis, ingentemque in ipſo igne multitudinem, ac medium fratrem illum, ad collum vſque demerſum. Tunc ait illi ſenior: Nonne propter hanc pœnam orabam, vt curam animæ ageres, fili? Reſpondit frater, & ait Seni: Gratias ago Deo, pater, quòd vel caput meum requiem habet. Per [2] orationes enim tuas ſupra caput Epiſcopi ſto.

1 *Vide num antiqui monachi vterentur cella perpetua.*
2 *Ecce defunctorum animas orationib. viuentiũ adiuuari.*

Vita Monachi incluſi in mõte oliuarũ, & de adoratione imaginis Sanctiſsimæ Dei genitricis Mariæ.

CAPVT XLV.

DICEBAT Abbas Theodorus Aelioras, quòd fuerit quidã incluſus in monte Oliuarum

tum certator maximus. Impugnabat autẽ illum fornicationis ſpiritus. Die verò quadam cùm inſtaret illi vehementer, cœpit eiulare ſenex, & dicere dæmoni: Quandiu nõ dimittis me? Recede iã à me, qui mecum conſenuiſti. Apparuit autem ei dæmon viſibiliter dicens: Iura mihi, quia nemini dices, q̃ tibi dicturus ſum, & te nõ ampliùs oppugno iurauitq́; illi ſenex dicens: Per inhabitãtem in altiſsimis nulli dicam, quæ mihi dixeris. Tunc ait illi dæmon: Noli [1] adorare hanc imaginem, & vltra te non impugnabo. Habebat autem hæc imago expreſſam figurã Dominæ noſtræ S. Dei genitricis Marię, ferentem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Ait incluſus dæmoni: Dimitte me, vt deliberem. In craſtinum autem hoc ſignificauit ipſi Abbati Theodoro Aeliotæ tunc habitanti in Laura Pharan, narrauitq́ue illi omnia: Senex autem ait recluſo. Verè, Domine Abba, illuſus es, quia iuraſti dęmoni. Veruntamen benefeciſti hoc reuelans. Expedit autem tibi nullum in illa vrbe lupanar omittere, quod non ingrediaris, quàm vt neges te [2] adorare Deum, & Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum cum matre ſua. Confirmatum igitur, & corroboratum pluribus verbis reliquit illum in loco ſuo. Apparuit ergo dæmon incluſo rurſus dicẽs: Quid hoc eſt, peſsimè ſenex? Nónne tu iuraſti mihi, quia id nemini diceres? Et quare dixiſti ei, qui venit ad te? Dico tibi, quia vt periurus in die iudicij iudicaberis. Reſpondit incluſus dicens: Scio quidem, quia iurauj, veruntamen Dominum, & Creatorem meũ adorabo, tibi autem non obediam.

Notá hoc capitulum adductũ fuiſſe in ſeptima ſynodo, & approbatũ. Vnde vel ex hoc ſolo liber eſt aurẽticus.

[1] *Vides vsũ venerandi imagines antiq. ſsimũ eſſe? Quod ſi iam*

si imagines colere abominale esset. dæmon non tanto pere ægrè ferret 2 Habes rectum modũ venerãdi imagines, nempe vt illum colamus cuius sunt imagines, vnde sẽper mente recurrendum est ad prototypum.

Mirabilis visio Abbatis Cyriaci Lauræ Calamonis, & de duob⁹ impij Nestorij libris. CA. LXVI.

ACcessimus ad Abbatem Cyriacum presbyterum Laurę Calamonis iuxta sanctum Iordanem, narrauitque nobis dicens: Die quadam vidi per somnum mulierem honesta facie, purpura indutam, & cum ea viros duos, & ipsos venerando habitu, & aspectu præclaro. Arbitratus autẽ sum mulierem illam esse Dominã nostram sanctã Dei genitricem, eosq; qui cum illa erant, duos viros, sanctum Ioannem Baptistam, & sanctum Ioannẽ Theologum, & Euangelistam. Egresiusq; de cellula orabam illam, vt ingrederetur. Quæ non consensit. Permansi ergo diutius orans, & obsecrans ac dicens: Ne quęso, auertatur humilis factus confusus: & alia plurima huiusmodi. Illa igitur vt me vidit instare precibus, eandemq; postulationẽ iterare, seuerius mihi respondit dicens: Habes intra cellam tuam inimicum meũ, & vis vt ingrediar? Et his dictis, abscessit. Euigilans autẽ ego affligi cœpi, & cogitabã, nũ aliquid in mente peccatũ contra illã admisissem; neq; enim erat alius aliquis in cella mea, nisi ego solus. Diutius igitur meipsum discutiens, nihil inueni, quod in illam peccassem. Cùm verò vidissem me nimio mœrore absorberi, surgens accepi librum, vt legerem, quò per huiusmodi lectionẽ dolorẽ vnà, cogitationesq; repellerem. Librum autem ipsum acceperã mutuò à Beato Isychio presbytero Hierosol. Ecclesiæ. Euoluensq; librũ inueni duos impij Nestorij libros in fine voluminis scriptos. Moxque ag-

nou

noui hunc esse sanctæ Dominæ nostræ Dei genitricis, semperq; virginis Mariæ inimicum. Tunc surgens abij, librumq; illi qui mihi eum accõmodauerat, reddidi, dicens illi: Accipe librum tuum, frater, neq; enim ex eo tantũ vtilitatis cœpi, quantũ detrimenti. Cũ verò ille detrimenti ipsius causam sciscitaretur, omnem illi rei ordinẽ retuli. Qui zelo Dei succensus protinus duos illos Nestorij libros ex volumine præscidit, eosq; igni tradidit dicens: Non manebit in cella mea Dominæ nostræ S. Dei genitricis, semperq; virginis Mariæ inimic⁹.

1 *Ecce quomodo etiam sancti ißima Dei Genitrix hæreticum hominem auersatur.*

2 *Huius sancti viri exẽplo edocemur, hæreticorum libros comburi debere.*

Miraculum S. Dei genitricis contra Gaianum Mimum qui eam in theatro blasphemabat.

CAPVT XLVII.

HEliopolis Phœnicis ciuitas est. In hac Mimus quidam erat, Gaianus nomine. Qui in theatro sanctã Dei genitricẽ blasphemans, populo spectaculum blasphemiæ præbebat. Apparuit autẽ illi sancta Dei genitrix, dicens: Quid tibi mali feci, qa corã tanta multitudine, mihi detrahis, & blasphemas me? Ille verò surgens, nõ solùm nõ se correxit verũ etiam pl⁹ blasphemabat. Rursus ergo apparuit illi sancta Dei genitrix corripiẽs eũ, ac dicens: Noli quæso, noli, ita lædere animã tuam. Ille verò rursũ deteriùs illã blasphemabat. Vnde ipsa tertiò eidẽ apparẽs, eadẽ repetebat. Cum autẽ se ille non corrigeret, sed plus quoq; blasphemijs adijceret, meridie dormiẽti sibi apparuit, nihilq; dicens, digito solo signauit ei⁹ man⁹, & pedes. Euigilans autẽ, inuenit se truncatũ manib. & pedib. Atq; ita infelix vt truncus inutilis iacens, confitebatur õnib.

cuius

cuius rei gratia, quomodo hoc passus esset, vtque propter blasphemias suas clementer cruciatus fuisset.

1 *Habes quomodo adest diuina vltio blasphemantis sanctam Dei Genitricem. Habes quanta sit eius potestas. Habes quòd, cum appareat, loquatur, & tangat, non potest dici mortua.*

Miraculum item Sanctæ Dei Genitricis quo Cosmiana vxor Germani Patricij coacta est ex hæresi Seueriana ad veram Christi fidem redire.

CAPVT. XLVIII.

NArrauit nobis Anastasius presbyter, & monamentorum sanctæ resurrectionis Dei, & Domini nostri Iesu Christi custos, quòd aduenies illuc Cosmiana vxor Germani Patricij voluit nocte quadam sanctæ Dominicæ sola adorare sanctum Domini nostri Iesu Christi, vinculumque monumentum. Et cùm appropinquaret ianuæ sacrarij, apparuit 3 illi visibiliter Domina nostra sancta Dei genitrix, cum alijs quoq; mulieribus dicens: Quomodo cùm nostra non sis, hæc audes ingredi? Et prohibebat eam. Neque enim inquiebat) nostra es. Erat enim de hæresi Seueri acephali. Illa verò multum rogabat, vt mereretur ingredi. Ad quam sancta Dei genitrix respondens ait: Crede mihi, mulier, non ingredieris huc, nisi nobiscum communicaueris. Agnito autem quòd quia esset hæretica, ingredi prohiberetur quoque nisi 4 accederet ad S. Cathol. & Apostol. Ecclesiã Christi Domini, & Dei nostri, interare non permitteretur, continuò accersito diacono orauit sanctã calicem sibi afferri. Quo allato, sumpsit sacrum corpus,

corpus, & pretiosum 6 sanguinem magni Dei, & Saluatoris nostri esu Christi. Atqueita absq; vlla prohibitione digna habita est adorare sanctũ, & vene abile sepulchrum Domini nostri Iesu Christi.

1 *Vides quòd sancta illa Ecclesia habebat ornamenta, quæ custodiebantur: & noui hæretici ea vilipendunt.*

2 *Ecce etiam apud antiquos in vsu fuisse peregrinationes ad loca sancta, illorumq; adorationes*

3 *Magnum miraculum, vt notum fiat omnibus, quomodo hæreses fugere debeamus*

4 *Vides hæreticum esse extra sanctam Ecclesiam Catholicam & Apostolicã Christi Domini & Dei nostri.*

5 *Ecce quomodo in sacratissima Eucharistia est verum corpus, & sanguis Dei & Saluatoris nostri Domini Iesu Christi*

6 *Licet hæc communicauerit sub vtraq; specie, non inducit nobis idem faciendi necessitatem: quia tunc temporis talis mos erat ibi*

Mirabilis visio Ducis Palestinæ, qua & ipse coactus fuit prædictæ hæresi abrenunciare, & Christi Ecclesiæ communicare.

CAPVT. XLIX.

NAtrauit autem nobis & hoc idem presbyter Anastasius, dicens, quòd Palæstinæ Dux aliquando, venerit adorare sanctam Christi Domini nostri resurrectionem. Et cùm cœpisset ingredi in sanctum monumẽtum, aspexit arietem cũ 2 impetu super se venientẽ cornibusq; illũ impetentẽ. Ille verò pauore correptus, retro rediebat. Custos vero sanctæ crucis Azarias, & cæteri, q̃ adstabant, eius timore permoti dicunt ei: Quid est, quid habes domine? Cur non ingrederis? Dicit eis. Vt qui intulistis arietem istum? Qui sup-

facti inspexerunt sanctum monumentũ, nihilq; videntes, aiunt ad illum: Ingredere, nihil tale intus est. Rursum ille ingredi cœpit, sed iterum adpexit arietem contra se venientem, & se introire prohibentem. Istud cũ sæpè factum esset, illeq; cæteris nihil videntibus, solus arietem cerneret, ait illi Crucis custos. Crede mihi, domine, aliquid habes in anima tua, quod te prohibet adorare sanctum, ac venerabile, & viuificum monumentum Saluatoris nostri. Itaq; moneo, vt confitearis Domino peccata tua. Clemens enim, & misericordissimus cùm sit, & tui misereri volens, huiusmodi tibi miraculum ostendit. Ille autem cum lachrymis dixit ei: Verè multis, magnisq; sceleribus obnoxius sum. Et se ipsum in faciem prosternens, permultas horas permansit flens, & confitens Domino. Surrexit, deinde & rursus ingredi voluit, sed iterum ab ariete permissus non est. Tunc ait illi sanctæ Crucis custos. Verè aliud est, quod te ingredi vetat. Dixit autem ille: Nũ fortasse ideo, quia non † sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, sed Seuero communico, introire prohibeor? Tunc petit à custode, vt § sancta & viuifica Christi Dei nostri mysteria sibi afferrentur. Et allato sancto calice cõmunicauit. Atq; ita ingressus est, & adorauit, nil vltra impedimenti passus, nihilq; vlterius cernens, quod se deterreret.

1 *Et hic peregrinationem ad sanctum Domini sepulchrũ*
2 *assumpsit.* 2 *Vide simile miraculum superiori, & ad eundem effectum.*
3 *Nota adorare sanctum, ac venerabile, & viuificum*
4 *monumentum Saluatoris nostri.* 4 *Ecce hæreticũ non cummunicare sanctæ Catholicæ Ecclesiæ.*
5 *Aduerte sacram Eucharistiam appellari sancta, & viuifica Christi Dei nostri mysteria.*

Visa

Visio, & dictum Abbatis Georgij inclusi,

CAPVT L.

SCYTHOPOLIS secunda est Palæstinæ metropolis. In ea conuenimus Abbatem Anastasium, narrauitq; nobis de Abbate Georgio incluso, dicens: Cùm quadam nocte surrexissem, vt pulsarem signum (ea quippe cura mihi iniuncta fuerat, vt excitarem fratres ad collectam) audiui plorantem senem. Profectusq; ad illum rogare cepi, dicens: Quid habes, pater, quia sic ploras. Ille verò nihil mihi respondit. Rursus cum rogarem illum, vt causam fletus mihi aperiret, ingemiscens ille, & ex intimo corde suspirans, ait: Quomodo mihi à fletu temperem, cũ Dominus noster Christus reconciliari nobis nolit. Ego enim, fili, videbar mihi assistere cuidam super excelso throno residẽti. Multa verò millia circa illum erant orantiũ illũ, atq; deprecantium de quadam re. Qui illorũ precibus flexus non est. Posthæc accessit ad illum mulier quædã purpura induta prociditq; illi, & ait: Vel propter me placare, fili. Ille verò nihilominus inexorabilis mãsit. Atq; idcirco ploro, & eiulo, verens quod futurum est. Hæc mihi dixit Abbas Georgius, quinta illucescente feria cœnæ Domini; sequenti verò, id est parasceue, hora diei nona repẽtino magnoque terræmotu, corruerunt vrbes maritimæ Phœnicis.

IDẽ Abbas Anastasius hoc item nobis de sene eodem enarrauit, quòd post aliquantulum tẽporis, cùm ad fenestram staret, plorare senex cœperit, & dixerit illi: Væ nobis frater, quia nullam habemus compunctionem, sed in negligentia viuimus, cùm ira Dei comprehendat nos,

& in trutinis simus, vt iudicemur. Et sequenti die ignis apparuit in cœlo.

1 *Vides consuetudinem horarum nocturnarũ apud Monachos antiquissimam.*

2 *Ecce quomodo Sancti, & beata Virgo orant pro nobis.*

Vita Iuliani senis monasterij Aegyptiorum.

CAPVT LI.

A Nazarbus metropolis est secundæ Ciliciæ prouinciæ. Ab hac ferè duodecim milliaribus distat monasterium, quod dicitur Aegyptiorum. Narrauerunt ergo nobis Patres eiusdem loci, quod illic ante annos quinque mortuus esset senex, Iulianus nomine, qui circiter annos LXX in quodam breui i speleo moratus esset, nihil omnino seculi istius possidens præter cilicium, & fagum, & vasculum ligneum, & librum.

Dicebant autem nobis & hoc de ipso, quod toto vitæ suæ tempore non accendit lucernæ lumen, sed per noctes 2 cœlitus illustrabat eum lux, ita vt clare legere posset.

1 *Videnum antiqui monachi vterentur cella perpetua & altissimæ paupertatis essent diligentes obseruatores.*

2 *Si monachismus Deo non placeret, nequaquam nobis cœlitus illustratus esset sanctus pater.*

Dictum Abbatis Eliæ solitarij.

CAPVT LII.

VEnit frater quidam ad Abbatem Eliam solitarium in cœnobium antiqui patris Sabæ & dixit ei: Dic mihi verbum pater. Senex verò dixit fratri: Diebus patrum nostrorum

istæ virtutes in amore, & studio apud monachos erant. Nuditas rerum omnium, mansuetudo, & continentia: nunc autem auaritia, gula, & audacia. Quod horum tibi placet arripe.

1 *Ecce quæ reddebant antiquos monachos commendabiles.*

Vita senis Cyriaci ex monasterio sancti Sabæ.

CAPVT LIII.

NArrauit nobis Abbas Stephanus de quodam sene morante in monasterio sancti patris nostri Sabæ, nomine Cyriaco, quod die quadam descenderit Tuthelam, parumque remoratus circa mare mortuum, redierit iterum ad cellam suam. Cum vero esset æstus vehementissimus, ita vt senex penè deficeret, extendens 1 manus suas in cœlum ad Deum, orauit dicens: Domine, tu scis quia iam præsiti ambulare non possum. Statimq; nubes circa illum facta est, neq; recessit ab eo, quamdiu restitueretur cellæ suæ. distabat autem à cella miliaribus ferè duodecim.

IDem Abbas Stephanus, & hoc nobis de eodē sene narrabat, quod venerint sui die quadam vt illum viderent. Cum ergo venissent ad locum, quærebant ipsius cellulam, quam dum quibusdam ostendentibus didicissent, adeuntes pulsuerunt ianuam. Quibus cognitis, senex Deum orauit, ne ab ipsis videretur. Et aperiens ianuam, exiit de cellula sua, & ab eis penitus 2 visus nō est. Abiensq; in desertum, redire tandiu noluit, donec illos recessisse cognouit.

1 *Nota orationem cum manuum extensione ad cœlum, & illius exauditionem.*

2 *Ecce mirabilem fructum orationis.*

Vita monachorum Scitiotarum, & de Sene Ammonio.

CAPVT. LIIII.

VEnimus Postea Teremithen ad Abbatem Theodorum Alexandrinum. Aitque nobis senex: Filioli, multum euera perdiderunt Scitiotę monachi iuxta senũ prædictionem. Credite enim mihi, filij, quia magna erat charitas apud Scitiotas, magna abstinentia, magna discretio. Vidi ego illic senes, qui nisi quis ad eos venisset, nunquam sumebant cibum. Inter quos erat senex quidam, Ammonius nomine, iuxta me manens. Cuius ego sciens consuetudinem, per omne sabbatũ ad illum veniebam, vt propter aduentum meum sumeret cibum. Habebant hiromnes generaliter, quòd quacunque hora accederent ad eos, aliqui, permittebant illos orationem facere, illisque orantibus, ipsi mensam apponebant, & continuò cibũ sumebant.

Visio cuiusdam Senis commorantis in Sciti, & de Abbate Irenæo.

CAPVT. LV.

ABBAS Irenæus narrauit nobis de sene quodam commorante in Sciti, quòd diabolum viderit noctu farculos, rastra, Scarphinos præbentem fratribus: Dixitque diabolo senex: Quid ista sunt? Respondit diabolus: Dilectionem fratribus præparo, vt his occupati, fiant negligentiores ad orandum, & glorificandum Deum.

IDem Abbas Irenæus narrauit nobis dicens: Iterùm: Cùm venissent Barbari in Scitim, recessi inde, & veni in partes Gazæ, accepique mihi cellu-

cellulam in monasterio. Abbas verò ipsa die dedit mihi librū ad legendum, in quo senum gesta scripta erant. Moxq; vt aperui librū, occurrit oculis capitulū istud, Quòd venerit quidam frater ad senem, dixeritque ille: Ora pro me pater: dixerit autem illi senex: Cùm esses nobiscum, orabā pro te; nūc aūt, ex quo in propria abijsti, nō iā oro pro te. Vt ergo legi ego capitulum istud, plicui librum, & dixi in me ipso: Vę tibi, Irenee, quia in propria venisti, nec iam orant pro te patres. Moxque librū Abbati restituens recessi, & veni in loca ista. Et hæc mihi causa fuit, filioli, veniendi in hunc locum.

1 *Vides, quòd oratio, & glorificatio Dei displicet dæmoni. Ergo placet Deo, iuxta illud: Nō potestis Deo seruire, & Mammonæ.*

Vita Ioannis discipuli Senis magni, qui morabatur in vico Caparasima.

CAPVT LVI.

PTOLOMAIS ciuitas est Phœnicis. In hac vicus est, qui dicitur Caparasima. In eo vico senex quidam erat magnus, habebatque discipulum, Ioannem nomine, & ipsum magnum, singularisque obedientiæ. Quadam ergo die misit senex discipulum suum in ministerium, dans ei & modicos panes pro victu suo. Profectus est autem discipulus, & completo ministerio rediit, retulitq; panes. Videns autem senior panes ait ei: Fili, quare non comedisti panes, quos dedi tibi? Prostratus ille coram, sene dixit ei: Ignosce mihi pater: Quia nō benedixisti mihi, cū mitteres me, vt cibum sumerē, idcirco non sumpsi. Admiratusque senex discretionē fratris benedixit eum.

ADhunc fratrē post dormitionē senis, cū ieiunasset XL dieb⁹, vox facta est diuinit⁹ dices;

Super quemcunq; morbum impoſſueris manus curabitur. Mane autem facto, per diſpenſationem Dei Ecce homo quidam cũ vxore veniebat cuius mammillam cancri morbus conſumebat. Rogabat ergo illum vir eius, vt vxorem ſuam curaret. Qui cùm peccatorem ſe diceret, & indignum ad tale attentandum opus, vir ille perſiſtebat orans, vt annueret ſibi, vxorisque ſuæ miſereretur. Cùm verò impoſuiſſet illi manum mammillamque ſignaſſet, continuò ſanata eſt. Et extunc plurima iam per illum ſigna Deus operatus eſt, non tantùm in vita ſua, verum etiam poſt mortem.

Miracula quæ poſt Sanctorum mortem per eos ad illorum memorias operatur Deus, ſplendorem vitæ illorum apertè confitentur.

Mors Symeonis Stylitæ & de Iuliano Abbate etiam Stylitæ,

CAPVT. LVII.

QVadraginta ferè milliaribus ab Aegis ciuitate Ciliciæ Stylites erat nomine Symeõ. Hic fulgure percuſſus interijt. Abbas ergo Iulianus Stylites presbyter præter conſuetudinem ſuam inſolito tempore dixit diſcipulis ſuis: Mittite thymiama in thuribulum. Qui dixerũt ei: Quare nobis cauſam, pater: orabantq; vt diceret eis. Senex autem dixit: Quia modò frater meus Symeon a fulgure deiectus interijt, & ecce tranſit anima eius cum tripudio, & exultatione. Diſtabant autem ab inuicem milliaribus ferè vigintiquatuor.

CAPVT. LVIII.

ABbas Stephanus monaſterij ſancti patris noſtri Sabæ Dux & hoc de memorato Abbate Iulia-

liano stylte narrauit, quòd leo iuxta eum locũ, in quo morabatur, apparuerit, plurimosq; peregrinos, & indigenas necare solitus fuerit. Die ergo quadã aduocans discipulũ suum senex, Pancratium nomine dixit ei: Vade fermè duo millia passuum ad Austrum, inuenieſque illic leonem iacentem, cui dices, Humilis Iulianus in nomine Iesu Christi filij Dei viuificãtis omnia, tibi præcipit, vt recedas ab hac prouincia. Profectus vero frater inuenit leonem iacentem. Cùmq; verba senis illi dixisset, continuò recessit leo

Etiam immanißimis beſtijs Sancti in virtute Dei imperant.

Vita Abbatis Thallelæi Cilicis

CAPVT. LIX.

ABBas Petrus presbyter eiusdem monaſterij narranit nobis de Abbate Thallelæo Cilice, quod LX annos transegisset in vita monastica nunquam flere desistens, dicensq; iugiter: Tempus hoc nobis ad pœnitentiam indultum est, & valde requiretur à nobis, si illud neglexerimus.

Ecce quomodo vera pœnitentia habet ſecum dolorem de peccatis commiſis, & non tantum nouam vitam.

Factum egregium Sanctimonialis fœminæ, per quod compunctus adoleſcens eius amator, monachus effectus eſt.

CAPVT. LX.

QVidam vir fidelis narrauit nobis, cum in Alexandria essem, tale quiddã. Sanctimonialis (inquit) quædã tenebat in domo sua vitã solitariã ducens, salutisq; suę valdè sollicita, ieiu-

iunijs,ac vigilijs vacabat iugiter, multasq; faciebat eleemosynas. Sed bonorũ omniũ semper inuidus diabolus, tantas in virgine virtutes non ferens, contra illam pulueremexcitauit. Immisit enim adolescenti cuidã turpem de illa, diabolicamq; cupidinem. Manebat autem extra limen eius adolescens. Cùm ergo virgo illa domo sua vellet egredi, atq; ad Ecclesiam [2] orationis gratia accurrere, ingerebat se illius oculis improbus & impurus adolescens, nec illam egredi sinebat, amatoria quædam verba procacib. nutibus, illi insusurrans: adeò vt iam præ nimia molestia adolescentis cogeretur virgo domo sua nusquam progredi. Die igitur quadam misit ancillã suam virgo ad illum vt ei diceret; Veni, vocat te domina mea. Abijt ergo ad illam gaudens, & stuprum cõmittere gestiens. Sanctimonialis verò sedebat in cubili suo. Ingresso igitur adolescenti ait: Sede. Cumq; sedisset: Dico tibi frater, inquit illa, cur ita mihi molestus es, nec permittis me domo mea egredi: Respondit adolescens. Verè, domina, te multum amo, & quando te inspicio, totus in tui concupiscentiam inflammor. Quæ ait ad illum: Quid nam in me pulchrum vidisti, quia sic amas me? Ait adolescens: Oculos tuos: ipsi enim seduxerunt me. Virgo verò vt audiuit, quia oculi eius illum, seduxissent, sumpto gladio mox oculos eruit. Hoc autem cum vidisset adolescens, eruisse scilicet sibi Virginem oculos, compunctus corde abijt in Scitim, ibiq; seculo renuncians, effectus est probatissimus monachus.

1 *Vide sanctimonialium fœminarum exercitia, ieiunia, vigilias, & eleemosynas.*

2 *Ecce quòd etiam Orationis gratia, ob idque præsertim Ecclesias adimus.*

CA-

Vita Abbatis Leonty Cilicis.

CAPVT LXI.

DIcebant quidam patrum de abbate Leontio Cilice quod in obsequio Dominæ nostræ S. Dei genitricis fuerit feruentissimus, ac per XL annos nunq; de illius templo [1] recesserit. Erat autē semper miræ grauitatis, & sibi iugiter intendens. Dicebant & hoc de illo quòd si vidisset pauperē venientē ad se, siquidem ille esset cæcus, per manū illi porrigebat eleemosynā, si autem videns, ponebat ante illū, aut in columnæ basi, aut in scamno, aut in sanctuarij gradib. atq; inde illā tollebat pauper. Interrogatus aūt à sene: Quare, pater, per manus non das eleemosynas? respōdit: Ignosce mihi, pater: neq; enim ego sum qui illam præbeo, sed [2] Domina mea S. Dei genitrix, quæ & me, & illos nutrit.

1 *Nota tu, qui dicis antiquos monachos gyrouagos fuisse, nec nō vsos cella perpetua* 2 *Si S. Dei Genitrix seruientes sibi, et pauperes nutrit, viuit etiam post corporis mortē.*

Vita Abbatis Stephani mōasterij Aeliotarū Presb.

CAPVT. LXII.

NArrauit nobis vnus, ex senib de Abbate Stephano presbytero monasterij Aeliotarum, quod cū sederet in cella sua, immisit illi cogitationes dæmon dicens: Recede, nihil.n. hic proficis. Senex autem dicebat dæmoni: Non audio te. Scio enim quis es. Ferre non potes, vt aliquis saluetur, Sed Christus filius Dei viui ipse te conteret.

1 *Considera quod monachus, qui institutum deserit, diabolo rem gratam facit*

CAPVT LXIII.

DIcebant de eodem Abbate Stephano, quòd cū sederet, & legeret, venit iterū diabolus visibiliter, dixitq; : ei Recede nihil enī hic proficis

Tunc

Tunc ille dæmoni: Si vis vt recedam, fac, vt id, in quo ego sedeo, ambulet. Sedebat autem in sella viminea. Quo audito, dæmon confestim sellam illam per totam cellam ambulare fecit. Senex autem aspiciens versutiam dæmonis, ait illi: Nempe quoniam ita velox, & astutus es, nō hinc recedo. Factaque ab eo oratione, dæmon euanuit.

Exemplo sancti huius patris instruimur, non debere monachum à religione deficere.

CAPVT. LXIIII.

TRES senes venerunt ad Abbatem Stephanum presbyterum, & cùm perseuerarent loquentes de vtilitate animæ, tacebat senior. Dicunt ei senes illi: Nihil nobis respondes, pater? Vtilitatis gratia venimus ad te. Tunc ait illis: Ignoscite mihi. Vsquequo modò non animaduerti quid locuti sitis. Veruntamen quod habeo, hoc dico vobis. Ego die noctuque nihil aliud aspicio, nisi Dominum nostrum Iesum Christum in ligno pendentem. Quod cùm audissent, multùm ædificati recesserunt.

CAPVT. XLV.

ABBAS Ioannes cognomento Mosbenarrauit nobis de venerando sene isto beato Stephano presbytero, quòd cùm aliquando iecur illius grauiter infirmaretur, ex qua infirmitate sancta illa anima migrauit à corpore, coëgerunt illum medici carnem manducare. Erat autem illi frater secularis quidam, sed valde religiosè, & secundum Deū viuens. Factum est autem, cùm carnes comederet presbyter, superuenit frater eius secularis, videnscq; illum vescentem carnibus scandalizatus est, & valde contristatus,

status, quòd ex tanta abstinentia, atque continentia in extremo vitæ suæ tempore, ad comedendũ carnes deuolutus esset. Mox ergo in extasi factus, vidit quendam dicentem sibi: Quare sic de presbytero scandalizatus es? Quia illum vesci carnibus vidisti? Nescis, quia necessitate compulsus, & propter obedientiam id fecit? Nempè propterea scandalizari non debuisti: Nam si merita, & gloriam fratris tui videre cupis, retro conuertere, & vide. Conuersusque vidit fratrem suum crucifixum cum Domino. Aitque ad eum is, qui illi apparuerat: Ecce in qua gloria frater tuus est.

1 *Antiqui monachi etiam à carnibus abstinebant.*

Vita Abbatis Theodosij solitarij.

CAPVT. LXVI.

ABbas Antonius Dux monasterij Aeliotarum, qui etiam illud ædificauit, narrauit nobis de Abbate Theodosio, quòd senex ipse hæc de seipso narrabat: Priusquam ad vitam solitariam transissem, factus in extasi aspexi virum quendam, cuius species claritatem Solis vincebat. Hic tenens manum meam; Veni ait, quia pugnare, & luctari te conuenit; & induxit me in theatrum infinitæ magnitudinis. Aspexi autem theatrum plenum viris ex vna parte candido amictu, ex alia verò nigro vestitis. Cùm ergo iniecisset me in theatrum, aspicio virum miræ magnitudinis Aethiopem, cuius caput turpissimum penetrabat nubes. Tunc ait ad me inuenis ille, q̃ mihi apparuerat. Cùm hoc luctari te oportet. Ego, qui aspectu viri illius proceri territus eram, tremere, ac pauere cœpi, orabamque iuuenem illum splendidum, qui me induxerat in theatrum, dicens: Quis hominum mortali conditione,

one, & infirmitate circundatus, cùm hoc luctari posset? Non ipsum vniuersum genus humanum, si in vnum confluat, huic resistere prævalet? Ait autem ad me iuuenis ille præclarus: Prorsus cum illo te luctari opus est. Ingredere igitur cum omni alacritate, & fiducia: Mox enim vt tu illum adorsus fueris, ego adiutor adero, tibique victoriæ coronam reponam. Vt ergo ingressus ad certamen sum, luctarique inuicem cœpimus, continuò præclarus ille Iudex nostri certaminis affuit, mihique coronam dedit. Atque plebs illa obscura, Aethiopumque multitudo ingens eiulantes euanuerunt. Pars verò reliqua candidatorum gratias illi, & laudes referebant, qui me iuuerat, ac præclara victoria donauerat.

CAPVT. LXVII.

DE hoc Abbate Theodosio solitario narrauit nobis Abbas Cyriacus eius discipulus, quod XXXV annos egerit in [1] solitudine, semper post biduum comedens, & iugiter silentium seruans, neque ad aliquem loquens. Cæterum si loqui voluisset, signo potiùs, quàm verbo vtebatur. Hoc & ego vidi. Mansi enim in eodem Aeliotarum monasterio annis decem.

1 *Vide sancti patris aliam secessionem, longa ieiunia, & iuge silentium.*

CAPVT. LXVIII.

DE Abbate Theodosio cùm audisset Abramius Dux sanctæ Mariæ nouæ, quòd non haberet [1] pallium, quo hyeme vteretur, emit illi. Quod post quã senior accepit, quadam die cùm obdormiret (dormiebat autem in sella senex) ascenderunt latrones, & exuerunt illũ pallio, abeũtesq; secũ illud tulerũt. Quo facto, nihil omnino locut⁹ est senex.

1 *Ecce beati viri paupertatem.*

VITA

Vita Abbatis Palladij, & Senis Thessalonicensis inclusi, nomine Dauid.

CAPVT LXXI.

PErreximus vnà ego & dominus Sophronius Sophista, priusquam secu orenunciaret, in Alexandriam ad Abbatem Palladium, virum sanctum, & verum seruum Dei, qui monasterium suum habebat in Thelazomeno. Cumque illum patrem deprecaremur, vt verbum nobis ædificationis impenderet, cœpit senex ita ad nos loqui: Filioli, tempus iam abbreuiatum est, certemus hîc modicum, atque laboremus, vt immortalibus bonis in æternum perfruamur. Videte martyres, videte pugiles cœlestes, quomodo viriliter, & fortiter cuncta superarunt. Quos præteritum quidem tempus agnouit, viuunt autem semper in memoria nostra, vixque satis illorum tolerantiam admirari possumus. Attestantur audientiũ singuli, stupentes ad tantam beatorum martyrum patientiã, quæ verè naturam excedit humanam. Quorũ alijs quidẽ effossi sunt oculi, alijs excisa cruia, illis amputatæ manus, istis abscissi pedes. Et illos quidem ignis repentè consumpsit, istos autẽ lentiùs adurens, diu cruciauit. Atque alios nimirum profundum maris excepit, alios flumina absorbuerunt. Alios item ferarũ dentes, veluti malefactores quosdam, & sceleratos, viuos acceperunt; alios varijs exquisitisq; supplicijs præmortuos in cibũ accepe runt. Cæterũ omnia cõtra illos bellatores Dei tormentorũ genera excogitata dicere non possumus, quæ suggessit humani generis inimicus dæmon, inuidia martyrum ipsorum, & liuore tabescens. O quãm fortiter sustinuerunt. O quanto fidei ardore pugnauerũt, imbecillitatẽ corporis animæ

virtute

virtute superantes, & quæ sperauerunt præmia, præsentibus laboribus digniora, & longè excellẽtiora capientes. Quæ profectò omnia firmissimã illorũ in vtranq; partem fidem ostendebãt. Hinc quidem, quia laborãtes modicum, eximijs bonis in æternum perfruuntur, inde verò, quia horrenda corporibus illorum inuecta supplicia, quę inimicus noster diabolus induxit, fortissimè sustinuerunt. Si igitur tribulationes toleremus, & cum Dei gratia vincamus, verè Dei amatores inuenimur, Deusque nobiscum est, pugnans ipse in nobis, & vincens, laboresque nobis, ac sudores dignationis suæ gratia alleuans. Scientes igitur filioli, quali operatione, & expectatione tempus indiget, dignoscamus nos ipsos per quietem, & silentium. In hoc enim indulto nobis tempore, necesse est nos vti bona, & præclara ope pœnitentiæ, vt Dei templa esse mereamur. Neque enim modicus, & breuis honor nobis in futuro seculo recompensabitur.

DIxit iterũ: Memores sẽper illius simus, qui nõ habuit, vbi caput reclinaret. Ait rursus ipse senior: Quoniam, iuxta Paulum Apostolum, tribulatio patientiam operatur, faciamus mentem nostram capacem Regni cœlorum. Ait iterum: Filioli, non diligamus mundum, neque ea, quæ in mundo sunt. Dixit iterum: Obseruemus cogitationes, quod medicamentum salutis est.

IDem Abbas Palladius rogatus à nobis, vt ædificationis nostræ causa diceret nobis, qua ratione, quibusque cogitationibus ad monasticum statum accessisset, narrauit nobis, dicens: In prouincia mea Thessalonicensi senex quidã extra muros ciuitatis quasi stadijs tribus inclusus e-

rat

rat ex Mesopotamia, nomine Dauid, virtutibus valdè ornatus miseri ors & continens. Transegit autem in cellu'a inclusus ferè annos 2 octoginta Quoniam verò propter metum barbarorū nocte muri ciuitatis custodiebantur à militibus, hi qui illā muri partē obseruabant, quæ senis cellulā respiciebat, nocte quadam aspexerunt, quia ex fenestris cellu'æ ignis egrediebatur. Putauerunt autē milites barbaros in cellam senis ingressie ignem. Manè autem facto, ingressi milites inuenerūt & senem illæsum, & cellam omnino incombustam & obstuperunt. Rursus igitur sequenti nocte eundem aspi. ientes ignem admirabantur. Non solùm autem sequenti nocte ignis in cellā senis apparuit, verùm & multo tempore, ita vt vniuersæ ciuitati manifestum factum fuerit, plu imiq; nocte in muro sæpe vigilarint, inspiciendi ignis gratiā. Visus aute ignis ille vsq; ad obitum senis. Hoc ego miraculo non semel, & bis, sed iępius in specto, dixi in me ipso: Si in hoc secu o tantā gloriam seruis suis largitur Deus, quantam putas eis reseruauit in futuro, quando & illorum facies fulgebunt vt sol: Ista mihi filioli, causa extitit arripiendi monasticum habitum, & hanc conuersationem eligendi.

1 Ecōtra hæretici nostri temporis nil harū facere volūt, neq; vllos patil labores pro acquisitione Regni cælorū.

2 Vtrum est pater iste vagatione, an cella perpetuas?

Vita monachi Addas Mesopotameni inclusi.

CAPVT. LXX.

Dicebat & hoc nobis senex, quod post hunc Abbatē Dauid venit & alius monachus, nomine Addas & ipse de Mesopotamia, & sepsum inclusit ad aliā partem ciuitatis, in quadā magna Platano, fecitq; sibi fenestram, ex qua et-

iam cum aduenientibus colloquebatur. Cũ ergo veniſſent Barbari, & omnem prouinciam prædati eſſent, cõtigit eos per locum illum tranſire. Cùmq; vnus ex eis conſpecto ſene, gladium eduxiſſet, vt occideret, ſublatam in ſublime manum vt feriret, demittere nequiuit, ſed ea ſuſpenſa immobilis perſtitit. Quod cùm cernererent Barbari cæteri admirati rogabant ſenem, vt ſocium eorum curaret. Senex igitur, facta[1] oratione, curauit eum & ita dimiſit in pace.

1 *Vide magnam orationis virtutem.*

Pulchrum dictum homicidæ ad monachum, qui eũ ſequebatur, dum duceretur ad decollandum.

CAPVT. LXXI.

NArrauit nobis iterum idem Abbas Palladius, dicens, quòd in Arſenoite, quæ ciuitas Thebaidis eſt, tentus fuerit quidam homicidij reus, qui cũ diu cruciatus eſſet, tandem ſententiam decollationis accepit. Cùm ergo duceretur extra ciuitatem ſex milibus paſſuum (illic enim etiã perpetrarat homicidium) Monachus quidam retro ſequebatur, vt illum decollari conſpiceret, qui autem ad decollandum ducebatur, cùm vidiſſet Monachum ſequentem, ait illi: Nũquid, Abba, nõ habes cellulam, & opus manuum? Reſpondit Monachus: Parce mihi, frater, & habeo cellam enim, & opus habeo. Qui reſpondens ait illi: Quare ergo non reſides in cella, & deſles peccata tua? Dicit ei Monachus: verè, frater mi, valdè me ipſum negligo, compunctionemq; animæ meæ non habet, & idcirco venio, vt aſpiciam te, dum morieris, vt vel ſic in compunctionem veniam. Tunc ait illi reus: Vade, frater, per Dominũ, ſede in

in cella tua, & gratias age Sal. nostro Iesu Christo Ex quo enim ille homo factus est, & pro nobis peccatorib. mortuus est, homo nō iam moritur.

1 *Et cellam, & opus habeo: Ergo antiqui monachi non erant gyrouagi, & operabantur manibus.*

Relatio Abbatis Palladij de sene homicida, qui adolescentem falso de eodem crimine accusabat.

CAPVT. LXXII.

ET hoc item narrauit nobis ipse Abbas Palladius dicens: Senex quidam, qui homicidium fecerat, detentus est à magistratu in Alexandria. Qui cum cruciaretur, dicebat, & alium fuisse secum cædis illius socium. Is autem, de quo senex dicebat, adolescens erat viginti ferme annorum. Multis ergo supplicijs ambo affecti sunt. Et senex quidem dicebat: Mecum fuisti, quando perpetraui homicidium. Adolescens vero denegabat, nihil se conscium esse homicidij, neq; cū illo se fuisse asserēs. Cū ergò cruciati fuissent, sententiam ambo acceperunt, vt furcis suspenderentur. Abierunt ergo quinto extra vrbē milliario, illic, enī huiusmodi reos punire consueuerāt. Distabat aūt ab eo loco ferè vno stadio Saturni templū euersum. Cum igitur ad locū veniissent, & popul⁹, & milites, adolescentem primò suspendere in ligno voluerunt. Adolescens autem prostratus in solo milites orabat dicēs: Per dominum facite charitatem, & ad Orientē me suspendite, vt illum videā, quando suspensus ero. Dicunt ei milites: Quā ob causam? Quibus adolescens: Verè, domini, mei non habeo infelix ego plusquā septem menses, ex quo sanctū baptisma suscepi, & Christianus fact⁹ sum. Cū hoc audissent milites lachrimati sunt super adolescente. Senex autem, cùm hoc audisset, fremēs grauiter dixit militib. Serapī facite, vt ego

aſpiciam contra Saturnum. Cùm verò audiſſent blaſphemiam ſenis, omiſſo adoleſcente, ſenem primo ſuſpendere unt. Cùm verò illum in ligno ſuſpenderēt, Ecce equ s ab Auguſtali celeriter miſſus, ait militibus: Adoleſcentem nolite interficere, ſed reducite illum. Factum eſt autem ingens gaudium militibus, & cunctis aſsiſtentibus. Et reducentes eum, introduxe unt in prætorium. Abſoluitq; illum Auguſtalis. Adoleſcens verò præter ſpem ſaluus factus, abiens monachus effectus eſt. Hoc autem ad noſtram, & legentium vtilitatem ſcripſimus, vt ſciamus, quia nouit Dominus pios à tentatione liberare.

Vita Ioannis militis Alexandrini.

CAPVT. LXXIII.

HOC etiam nobis idem Abbas Palladius narrauit dicens: Erat in Alexandria miles quidam, Ioannes nomine, hunc habēs ordinem vitę. Diebus ſingulis à mane vſq; in horam nonā ſedebat in monaſterio ſolus iuxta gradus ſancti Petri, cilicio indutus, & ſportellas texens, tacens omnino, & nulli quicquam loquens. Sedebat autem laborans manibus ſuis, atque hoc ſolum canebat dulciter: Domine, ab occultis meis munda me, vt non confundar, orans. Hunc verſum cùm dixiſſet, vna fermè hora tacebat, & rurſum eundem reſumebat verſum, ipſumque ſepties per totam diem repetebat, nihil omnino aliud dicens. Hora autem nona exuebat cilicium, induebatque militarem habitum, id eſt indumēta ſua, atque ita ad propria ſigna properabat. Cum hoc & ego annos octo manſi, multumq; ædificatus ſum in ſilentio ſuo.

Eiuſdem

Eiusdem Palladij verax dictum de Hæresibus

CAPVT. LXXIIII.

COrripiens nos aliquando senex ipse ita nobis dicebat: Credite mihi, filioli, nihil aliud schismata, & hæreses introduxit in sanctam Ecclesiam, nisi quòd [1] non Deum, & nos inuicem valde diligimus.

1 *Hæreseum causa est, quòd non Deum & nos inuicem valde diligimus.*

Miraculum Domini erga vxorem, & filiam viri fidelis, qui hospitio susciperè monachos consueuerat.

CAPVT LXXV.

IDem Abbas Palladius cùm aliàs ad ipsum venissemus, tale quiddam enarrauit nobis. Erat (inquit) in Alexandria vir quidam fidelis, religiosus valde, & misericors, & hospitio suscipiens monachos. Habebat autem vxorem, & ipsam humilem valde, & [1] ieiunantem quotidie. Erat autem illis & filiola quasi annorum sex. Quadā verò die vir ille pius profectus est Constantinopolim. Erat enim negociator. Relictis ergo domi vxore, & puella, & vno seruo, abijt vt nauigaret. Cùm verò iret ad nauem, ait ad illum vxor: Cui nos commendatos relinquis, domine. Respōdit vir eius: Dominæ nostræ [2] sanctæ Dei genitrici. Die verò quadam cùm sederet vxor, & operaretur, habens & puellam secum, seruus ille ex suggestione diabolica, voluit necare dominam, & eius filiam & diripere quidquid haberent, & fugere. Sumpto igitur ex coquina cultro perrexit in triclinium, vbi erant ambę. Cū verò veniisset anteianuā cōprehensus est cæcitate, ita vt neq; tri-

clinium ingredi, neq; ad coquinã reuerti posset. Cùm autẽ vna ferme hora perstitisset, frustraq; conaretur ingredi, cœpit vocare dominam suam dicens: Veni hucusq;. Illa admirans, quòd in medio ianuæ persistens, ad illam non ingrederetur, sed clamaret, ait illi: Tu magis huc veni: ignorãs, quia cæcitate teneretur. Puer autem cœpit illam adiurare, vt iret propè illum. Illa verò iurauit, nõ se ituram. Tunc ait illi: Mitte vel puellam. Quæ noluit, sed ait: Si quid vis, ipse potius veni. Videns autem seruus, quòd nihil potuisset agere, se ipsum gladio percussit, & corruit. Domina verò illius cùm vidisset, quid egerat, clamauit, continuòque vicini accurrerunt. Ingressi sunt autem & ex officio Prætorij nonnulli, puerumq; reperiẽtes adhuc viuum, didicerunt ab ipso omnia, & glorificauerunt Dominum, qui ostenderat miracula, & matrem saluauerat cum filia.

1 *Et ieiunantem quotidie. Vide hic quid promeruit a Deo tam continuum ieiuninm, & num fuerit inutile, vt nunc dicunt quidam.*

2 *Ecce quomodo sancta Dei genitrix affuit his sibi commendatis mulieribus.*

Submersio Mariæ mulieris peccatricis.

CAPVT. LXXVI.

ET hoc item Palladius ipse narrauit nobis. Audiui, inquit, nauclero quodam enarrãte, tale aliquid. Quòd die quadam cùm nauigaret, vectores habens viros, & mulieres, venitsetque in altum, cæteris omnibus benè nauigantibus, alijs quidem Constantinopolim, alijs verò Alexandriam, & alijs aliò, vento illis flante prospero, ipse solus nauigare non poterat. Et mansimus (inquit) quasi dies quindecim, nihil ex eo loco, vbi eramus, moti. Versabamur igitur in ma-

gna

gna mœstitia, & desperatione, nescientes, quid nam istud sibi vellet. Ego verò, vt Nauclerus, cui cura nauis incumbebat, & omnium, qui in ipsa erant, cœpi rogare Deum pro hac re. Quadam verò die venit ad me vox dicens: Mitte foras Mariã, & benè nauigabis. Cœpi ergo cogitare, quidnam hoc esset, & quæ esset Maria. Cùm autem hæsitarem de hoc, venit vox de nouo dicens: Dixi tibi, Mitte foras Mariam, & salui eritis. Tunc ego cogitans, quid istud esset, exclamaui continuò, ô Maria. Nesciebam enim, quæ esset Maria. Illa verò iacens in loco suo, vt audiuit, respondit dicens: Quid iubes, domine? Tũc aio ad illã; Fac charitatẽ; veni hucusq;. Exurgens autẽ continuò venit. Cùm ergo veniisset ad me, accepi eam seorsum, & dixi ei: vides, Maria soror, quot peccata mea sunt, vt propter me vos oẽs pereatis? Illa verò altiùs ingemiscẽs, ait: Verè, Domine mi Nauclere, ego peccatrix sum. Et dixi illi: Quæ peccata habes, mulier? Et illa: Væ mihi, inquit, q̃a non est peccatũ, quod ego nõ egerim, & propter peccata mea vos oẽs in periculo cõstituti estis. Tũc enarrauit mihi mulier, q̃ circa se erãt dicẽs: Profectò, Domine Nauclere, infelix ego virũ habui, ex quo duos filios genui. Cũq; ad ætatẽ peruenissent, vn' annorũ nouẽ, alius quinq;, mortuus est vir meus, & remãsi vidua. Miles autem quidã habitabat iuxta me, quẽ ego maritũ accipere volui, misiq; ad ipsum quosdam. Ille autẽ non acquieuit, dicens: Nõ accipio vxorem, q̃ habeat ex altero viro filios. Ego aũt videns q̃ propter filios nollet me accipere vxorẽ, inducta amore ei', occidi duos filios meos, indicauiq; illi dicens: Ecce modò nullum habeo filium. Miles verò cùm audisset, quid egissem de filijs, ait: Viuit Dominus, qui in cœlis habi

tat, quia te non accipiam. Vnde ego metuens, ne hoc manifestum fieret, & morerer, fugi. Hæc ego audiens ex ore mulieris, ne sic quidem illam in mare proijcere volui, sed differens dixi ad illam rursus: Ecce ego ascendo in carabum, & si ambulauerit nauis, scito, quia peccata mea in naui operantur. Vocauique continuò scapharium, & dixi: Produc scapham. Cùmque ascendissem in illam, nihilò magis vel nauis, vel scapha mota est. Tunc ascendens nauim, dixi mulieri: Descende & tu in schapam. Quæ mox vt descendit, scapha se continuò quinquies gyrans, in profundum cum muliere submersa est. Nauis autem post hæc tanta velocitate cucurrit, vt tribus diebus, ac dimidio, nauigationem peregerimus, quam diebus quindecim peracturi eramus.

Relatio trium pauperum cæcorum, quomodo illuminati fuissent.

CAPVT. LXXVII.

EGO, & dominus meus Sophronius perreximus ad Philosophi Stephani domum, doctrinæ gratia. Erat autem meridianum tempus. Morabatur hic ad sanctam Dei genitricem, quam ædificauit beatus papa Eulogius ad Orientem, iuxta magnum Tetraphylum. Cùm ergo pulsaremus Philosophi ostium, puella respiciens ait nobis: Dormit ille, oportet expectare pusillum. Tunc aio domino meo Sophronio: Eamus ad Tetraphylum, & illic maneamus. Est autem locus ille Alexandrinis venerabilis. Dicunt enim Hieremiæ Prophetæ ossa ex Aegypto sumpta ab Alexandro conditore vrbis illic fuisse reposita. Cum ergò illuc veniissemus, neminem inuenimus, nisi cæcos tres. Erat enim meridies. Perreximus ergo

iuxta

iuxta illos cæcos quietè, ac silenter, sedimusque habentes libros nostros. Loquebantur autem cæciad inuicem multa. Dixitque vnus ad aliũ: Tu quomodo factus es cæcus? Respondit ille: Nauta eram, cùm essem adolescens, & cum ab Aphrica nauigaremus, in mari oculis repente captus sum, nec valens ambulare, albuginem in oculis habui. Dixit autem hic alij cæco: Tu verò quomodò effectus es cæcus. Respondit & ille dicens: Vitri ad vsus varios fundendi artifex fui, & ex igne amisi duos oculos meos, & cæcus effectus sum. Aiũt autem ambo hi, qui interrogati fuerant ad tertium: Dicas & tu quomodo factus es cæcus? Respõdit: Verè ego vobis dicam: Cùm essem adolescens, laborem valde oderam, & recusabam, luxuriosusq; factus sum. Cùmq; non haberem necessaria victui, furari iam cœperam. Die verò quadam cùm mala multa perpetrassem, stabam in quodã loco, vidensque mortuum efferri optimè indutum, secutus sum funus, vt viderem, vbi poneretur. Venerunt autem retro sanctum Ioannem, & ibi posuerunt illum in monumento, peractisque officijs, recesserunt. Ego mox vt illos recessisse vidi, ingressus monumentum, exui ipsum, nihil ei relinquens, præter vnum linteamen. Cùm ergo progredi inciperem de monumento, multis onustus spannis, dicit mihi improba mea cogitatio: Accipe & linteum, quia bonus est. Redij autẽ infelix ego, vt sumpto etiam, linteo, nudum illum relinquerem. Tunc resedit coram me mortuus, extendensque super me manus suas, digitis suis eruit oculos meos. Ego igitur miserabilis, dimissis omnibus, cum magna tribulatione, & periculo exiui de monumẽto. Ecce & ego dixi vobis, quomodo cæcus factus sum. Ista cùm audissemus, in-

nuit mihi dominus meus Sophoronius, & recessimus. Et dixit mihi: Verè, Abba Ioannes, hodie nihil vltra studeamus. Satis enim ædificati sumus. Hæc ergo scripsimus, vt & vos pariter ædificemini. Nullꝰ enī malè faciens Deū latere potest.

Stupendum miraculum puellæ mortuæ, quæ expoliatorem detinuit, nec eum relaxare voluit, donec is promiteret se monachum futurum.

CAPVT. LXXVIII.

ET istud quidem, quod diximus, nos ipsi ab eo, qui passus fuerat, audiuimus. Aliud autē huic simile Abbas Ioan. monasterij Gigantū pater, cùm Theopolim veniſſet, narrauit nobis, dicens: Ante modicū temporis venit ad me adolescens quidā & ait mihi: Amore Dei suscipe me volo enim pœnitere. Dicebat aūt hoc cum multis lachrymis, & singultibus. Ego autem cùm illum cernerem valde contritum, & cū magna mœstitia, dixi illi: Dic mihi causam tātę compunctionis neq; me celes quicquam. Potēs est enim Deus adiuuare te. Et ait mihi: Verè, domine Abba, magnus peccator sum. Ad quem ego rursus: Crede mihi, sicut multa, & varia sūt vulnera, ita plurima quoq; sunt, & varia medicamēta. Sed tu si curari vis dic mihi in veritate opera tua, vt & ego congrua illis adhibeā medicamenta. Aliter enī curat fornicator, aliter homicida. Aliudq; est auarę mediū, alia mendacis medicina. Atq; alio iracundus, alio fur, alio adulter medicamine sanatur. Et ne tibi plurima vitia enumerē, quemadmodū in corporalibus infirmitatib. varijs varia quoq; remedia adhiberi conspicimus, ita & animæ vitijs; quæ plurima sunt, medicina quoq, variè succurrit. Ille aūt altius ingemiscens, & pectus suum percutiens, lachrymis, ac singultibus confundeba-

tur

tur, & præ nimia perturbatione & mœstitia animo deficiebat, neque vocē liberam emittere valebat. Ego verò vt illum animaduerti ad desperationem, tristitiamq; intolerabilē lapsū, & neq; quid passus esset, neq; quid egisset mali, neq; calamitatem suā enuncia e valentē, aio ad illum: Fili, audi me, & aliquantulā vim fac cogitationi tuæ, & enū cia mihi quid à te factū sit. Potest enim Dominus noster præbere tibi auxiliū suū. Nam qui propter ineffabilē clementiam suam, & immensas miserationes omnia p salute nostra passus est, quiq; cum publicanis conuersatus est, & meretricem ad se venientem nō repulit, latronemq; suscepit, & amicos peccatorū appellatus est, ipse, fili, te quoq; pœnitētem, cōuersumq; suis manibus suscipiet gaudens. Non enim vult mortē peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. Tunc ille vim sibi faciens, & à singultib⁹, & lachrymis modicū temperans, ait mihi. Ego, domine mi Abba, plen⁹ omni scelere, & nec cęlo dignus, nec terra, cùm ante hoc biduū audissē, diuitis cuiusdā ex primarijs ciuitatis huius filiam virginē esse defunctam, & cū multis, ac preciosis vestibus sepultam in vno extra ciuitatem monumento, ex consuetudine pessimi istius operis, abij noctu ad tumulū, ingressusq; cœpi expoliare illā. Et cùm omnibus iam ipsam exuissem, quibus erat induta, nec camisię quidē ipsius parcens, sed eam quoque illi auferens, nudamq; ipsam, vt nata fuerat, relinquens, è sepulchro egredi volebam. Tunc illa resedit corā me, sinistramq; manū suā extendens, apprehedit dexterā meā, & ait ad mę: Nequissime hominum, itane decuit te nudare me? An tu nō times Deū, neq; metuis damnationem vltimæ retributionis? Nonne vel saltem mortuę miserere debuisti? Sed Christianus existens, ita mē nudam

assistere

assistere Christo honestum fore iudicasti? Neque sexum muliebrem reueritus es? Nonne hic sexus te peperit? Nonne matrem quoque tuam hac in me iniuria violasti? Quam, infelicissime hominum, rationem redditurus es Christo de scelere in me perpetrato ante ipsius tribunal tremendum, quòd viuente me, nullus extraneus vnquã vidit faciem meam, & tu post mortem, & sepulturam denudasti me, & nudum aspexisti corpus meum? Væ humanæ miseriæ, ad quam infelicitatem deuoluta est Quo corde, homo, quibus manibus accedens, sumis sanctum & pretiosum corpus Domini nostri Iesu Christi? Ego autem, vt ista conspexi, & audiui, pauore, & formidine totus comprehensus, tremens, ac metuens, vix aio ad illam: Dimitte me, & istud vltra non faciam. Quæsiit, profectò non ita erit. Tu enim vt voluisti, hic intrasti; sed non ita vt volueris, hinc egredieris. Ni sepulchrum istud commune erit ambobus. Neq; putes te confestim moriturum, sed cum hic plures dies cruciatus fueris, malam malè animã perditus reddes. Ego autem orabam illam cum lachrymis, vt dimitteret me, multum illam per omnipotentem Dominum adiurans, spondensque, & iuramento confirmans, me iniquũ istud, ac nefarium opus vltrà non facturum. Tandem post multas preces, & lachrymas, crebrosq; meos singultus, respondens illa dixit mihi: Si vis viuere, & ab hac necessitate liberari, promitte mihi, quia si te dimisero, non solùm ab his nefarijs, & profanis actibus tuis recedes, sed statim perges, & seculo renuncians efficieris monachus, agesque pœnitentiam pro his, quæ malè gessisti, seruiens Christo. Ego autem iuraui ei dicens: Per Deum, qui susceptturus est animam, non solùm quæ dixi illi

istifaciam, sed ab hodierna die non ingrediar in domum meam, sed hinc abiens, in monasterium proficiscar. Tunc ait puella ad me: Induc me, sicut inueniſti priùs indutam. Cùm verò illam induissem, rursum se collocans, mortua est. Hæc ego cùm ab adolescente audissem, refouens eum, ac erigens verbis, & prouocans ad pœnitentiam, & continentiam, [2] totondi illum, indutumque monastico habitu incluſi in spelunca in monte, magnificè gratias Deo agentem, certantemque viriliter pro anima sua.

1 *Videsin Eucharistia esse verum Domini nostri Iesu Christi corpus.*

2 *Ecce quomodo qui monachus fiebat, tondebatur, & nouum induebat habitum.*

Maximum & stupendum miraculum sacratissimæ Eucharistiæ sub Dionysio Seleuciæ Episcopo.

CAPVT. LXXIX.

CVM veniſſemus Seleuciam, conuenimus Abbatem Theodorum Epiſcopum eiuſdē ciuitatis. Ille autem narrauit nobis, dicens: Sub sanctæ memoriæ Dionisio huius ciuitatis Epiſcopo prædeceſſore meo, tale quiddam contigit. Vir quidam erat in hac ciuitate negociator valdè religioſus & diues, ſed hereticus. Erat enim de Seueri ſectatoribus. Habebat autem ſeruum fidelem quendam, ſanctæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ communicantem. Hic ſecundùm prouinciæ cōſuetudinem, die ſancto [1] cœnæ Dominicæ ſumptam communionē inuoluit in linteo [2] mundiſſimo, & in armario repoſuit. Contigit autem, vt poſt ſanctum Paſcha vir ille fidelis mitteretur Conſtantinopolim, negocij cuiuſdam gratia, dimiſſa

dimissa per obliuionem sancta communione in armario. Dedit autem eius clauem domino suo. Quadam verò die aperiens armarium domin⁹, inuenit linteolum, inuolutasque in eo sanctas particulas communionis. Contristatus est autē in hoc, & hæsitabat, quidnam de illis faceret. Nam eis ipsis communicare nolebat, eo quòd essent sanctæ 3 Catholicæ Ecclesiæ, ipse verò Seuerianæ hæretis. Et tunc quidem dimisit eas in armario, vt erant, cogitans quia rediturus esset seruus, & sumpta eas. Cùm autem veniisset cœna domini, neq; ille fidelis redijsset, voluit eas dominus ipsius comburere, ne rursus & in secundum annū seruarētur. Apertoque armario, vidit omnes 4 sanctas particulas culmos & spicas germinasse. Vnde ingenti timore, ac tremore comprehensus in nouo, admirandoq; spectaculo, sumens sanctas particulas, & cum omni domo sua clamans Kyrieeleison, concurrit ad sanctam Ecclesiam, ad sacrosanctum, & venerabilem Dionysium Episcopum. Hoc autem magnum, & terribile, & omnem rationem, omnemque mentem, & omnem cogitationem excedens miraculū, non vnus, aut duo, aut tres, vel pauci aliqui viderunt, sed omnis Ecclesia, ciuesque, & rustici, indigenæ, & hospites, quique continentem ambulant, & qui mare nauigant, viri, & mulieres, senes, & impuberes, iuuenes, & seniores, domini, & serui, diuites, & pauperes, principes, & subditi, sapientes, & simplices, virgines, & monachi, viduæ, ac nuptæ, qui in potestate sunt constituti, & qui illorum reguntur imperio. Et illi quidem clamabant Kirieeleison, cæteri autem alicer Deum laudabant, omnes verò pariter Deo gratias agebant pro ineffabilibus eius mirabilibus. Plurimi igitur ex hoc miraculo credentes adiecti sunt

sanctæ

ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ.

1 *Dies cœnæ dominicæ ſanctus eſt.*

2 *Vides hîc nullam fieri mentionē de altera ſpecie, quia etiā tunc vigebat conſuetudo cōmunicandi laicos ſub vna ſpecie tantū, de qua etiā mentionē facit Concilium Conſtantienſe.*

3 *Qui hæreticus eſt, non eſt communionis ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ.*

4 *Et hîc in ſacra Euchariſtia manifeſtè apparet quanti ſit Catholicæ Eccleſiæ communio*

De fonte conceſſo à Deo fratribus monaſterij in Scopulo ad orationes Abbatis eorum Theodoſij.

CAPVT. LXXX.

PERVENIMVS ad monaſterium Abbatis Theodoſij in Scopulo. Eſt autem mons inter Seleuciam, & Roſum Ciliciæ, patresque loci illius duxerunt nos ſupra monaſterium, quantum eſt iactus ſagittæ, & oſtenderunt nobis fontem magnum valdè, ac ſpecioſum, dixeruntque nobis: Fons iſte, fratres naturalis non eſt, ſed nobis diuinitus indultus eſt. Sanctus enim pater noſter Theodoſius multum ieiunauit, multumque lachrymarum fudit, ac multis orationibus & genuflexionibus obtinuit, vt Deus nobis aquæ iſtius ſolatium, & vſū præſtare dignaretur. Ante enī ex torrēte patres noſtri aquā hauriebāt. Sed Deus, qui facit voluntatē timentiū ſe, ſua infinita bonitate præſtitit nobis aquę iſtius refrigeriū per orationes ſancti patris noſtri. Verùm ante hoc biennium, quidam ex fratribus petierunt à patre monaſterij, vt lauachrū ædificarēt in monaſterio. Abbas autē grauiter id quidē ferebat, ceſſit tamē, fratrū infirmitati cōdeſcendēs. Aedificatū eſt igitur lauachrū in monaſterio ſemelq; tantummodo lauatum eſt in eo,

cum

cum ſtatim exſiccatus eſt talis, tantusque à Deo nobis præſtitus fons. Et in veritate vobis dicimus, Chriſtiani, multùm ieiuneauimus, multũ orauimus, multas genuflexiones egimus, vt aquam reciperemus, nihilque profecimus. Annus ergo integer ſine aqua fontis impletus eſt, eramusque in magna tribulatione. Statim verò vt pater noſter bonus, & mitis deſtruxit lauachrum, Deus aquam iterum reddidit nobis.

1 *Ieiunium oratio, lachrymæ, & genuflexiones valent multum ad impetrandum aliquid à Deo.*

De puteo, qua impleto, ſubmiſſa imagine eiuſdem Abbatis Theodoſij.

CAPVT LXXXI.

NArrauerunt nobis patres ipſi & iſtud dicentes: Mulier quædam fidelis in pamibus Apamiæ his diebus puteum fodit. Cumque plura expendiſſet, ingentesque labores tolerauiſſet, & effoſſo puteo in magnam altitudinem, aquam non inueniſſet, in mœrore multa erat, & propter laborem, & propter impenſas. Apparuit autem ei ſic afflictæ mulier quædam in ſomnis dicens: Mitte in ſcopulum, & adduci tibi faciam imaginem Abbatis Theodoſij, & per ipſum tibi Deus aquam præſtabit. Mulier autem protinus duos homines miſit ex ſuis, accepitque imaginem ſancti. Quam cùm in puteum [2] ſubmiſiſſet, ſtatim aqua manauit, ita vt dimidium puteum impleretur. Tulerunt autem nobis ex eadem aqua, & bibimus, & glorificauimus Deum.

3 *Habes & hic imaginum vſum antiquum eſſe in Eccleſia, & earum venerationem.*

2 *Si imagines Deo non placerent, & earum veneratio, ad huius ſubmiſſionem in puteum non exhibuiſſet tam magnum miraculum.*

Vita

Vita Ioannis senis monasterij Scopuli.

CAPVT LXXXII.

IOannē quendam senem in eodem monasterio vidimus, de quo dicebant nobis eiusdem loci patres. Verè, Christiani, magnus est senex dæmonibusq; terribilis. Quicunque enim huc venerit vexatus ab immundo spiritu, curat eum continuò senior.

CAPVT. LXXXIII.

DIcebant nobis & hoc de illo ipsius loci Patres, quòd ad vigesimum quartum milliarium monasterij emporium est quod Exile promontorium dicitur. In eo emporio nauclerus quidam, constructa naui triginta millium modiorum, volens eam in mare deducere, duas hebdomadas cum operarijs plurimis egit (habebat autem quotidie trecentos operarios) nec potuit illā de loco suo mouere, aut in mare deducere. Fuerat enim à pessimus hominibus incantata nauis. Erat igitur in magna tribulatione, & angustia dominus nauis, & quid ageret, omnino ignorabat. Per dispensationem, aūt Dei abijt senex ad partes illas. Nauclerus aūt, conspecto sene, agnoscensq; sanctū virum, ait illi: Ora, domine Abba, pro naui ista, per artes enim magicas in mare descendere non potest. Dicit ei senior: Vade, fac vt cibum sumam, & Deus iuuabit te. Hoc aūt dixit senex, vt nauclerus abiret domū, Cùm verò ille abijsset, accessit senex solus nauem, & tertiò se in terram [1] prosternens, & orans Deum, tertio signauit nauim signo sanctæ [2] Crucis in nomine Domini nostri Iesu Christi. Veniēs deinde senex

in domum naucleri, dixit illi: Vade ad nauem tuam, & deduc illam in mare. Nauclerus autem credens verbis senis, abijt cum paucis, illisq; trahentibus, mox in mare deducta est nauis.

1 *Ecce oratio cum prostratione.*

2 *Vide mirum effectum signaculi sanctæ Crucis.*

Vita, & mors anachoretæ eiusdem Monasterij; serui Dei.

CAPVT. LXXXIIII.

EIusdem monasterij patres narrauerunt nobis, dicentes: Anachoreta quidam in his montibus erat, magnus valde secundùm Deum, plurimos annos vitam solitariã ducens. Mortuus est autem in parua quadam spelunca, nobis nescientibus. Arbitrabamur enim omnes, quòd ad aliam eremum migrasset. Nocte verò quadam venit in somnis, & [1] apparuit ei, qui nunc est, patri nostro, bono, & optimo pastori, Abbati Iuliano, dicens: Sume tecum aliquos, & veni, tolle me de loco, vbi iaceo, in monte, qui vocatur Cerruus. Sumpsit igitur quosdã ex nobis pater noster, & ascendit in montem, quem ille dixerat. Cùmq; per plures horas quæsissemus, non inuenimus anachoretę reliquias, Erat enim spelunce ingressus pro tempore niuibus, & lignis coopertus. Cũ ergò non inuenissemus, dixit senior: Venite descendamus, filij. Cùmq; descendere inciperemus, eccè caprea venit, & stetit non longè à nobis, capitq; pedib. suis humũ fodere. Quòd cũ pater noster aspiceret, dixit nobis. Credite mihi, filij, illic sepultus est seruus Dei. Fodientes igitur inuenimus corpus eius integrũ: quod sublatum in monasterium, cum [2] honore sepeliuimus.

Si sam.

1 *Si sancti viri in somnis apparent, & loquuntur hominib. nō verè possunt dici emortui, vt mentiūtur hæretici.*
2 *Vides quo modo viri Deo dicati cum honore sepeliantur?*

Quomodo Triticum eiusdem monasterij germinauerit propter cessationem consuetæ eleemosynæ.

CAPVT LXXXV.

NArrauerunt autem nobis rursus & hoc dicentes: Consuetudo fuit, vt in cœna Domini pauperes omnes, & pupilli regionis huius confluerent huc, & acciperent medium tritici sextarium, benedictiones tredecim, & sextarium vini, mediumque sextarium mellis pro quolibet. Ante hoc autem triennium, magna tritici sterilitas fuit, vendebaturque triticum in regione hac, sextarij XII vno numismate.

Cum ergo venissent ieiunij dies, dicunt Abbati nostrò quidam ex patribus: Noli, domine Pater, secundum consuetudinē dare pauperibus triticum, ne desit monasterio, Triticum enim nō inuenitur. Abbas autem cœpit dicere fratribus: Non infringamus, filij, benedictionem Patris nostri Theodosij. Videte, mandatum senis est, non expedit nobis illud transgredi. Verè ipse est, qui curam nostri gerit. Fratres autem in sua perstiterunt sententia, dicentes Abbati: Non suppetit nobis, quod dare possumus. Tunc Abbas contristatus ait illis: Ite, & secundùm quod vultis facite. Non itaque, vt consuetum erat, dederunt benedictionem in die 1 sācto cęnæ, & parascenes. Profectus postmodum qui præerat horreis, aperuit ostia, & reperit triticum totum germinasse. Quare coacti postea sumus, illud in mare proijcē

re. Tunc cæpit Abbas noster dicere fratribus: Qui patris nostri monita irrita facit, ista patitur. Labores nunc inobedientię metite. Quingentos modios daturi eram⁹, & patri nostro Theodosio per obedientiam placuissemus, fratresq; nostros pauperes consolati fuissemus, nunc verò quinq; ferè millia modiorum tritici perdidimus. Quid lucrati sumus, filij? Quantũ nobis ipsis nocuimus? Duo profectò mala egimus. Vnum quia mandatũ patris nostri præteriuimus, alterum quia spem in Deum non habuimus, sed in horreo nostro. Vel ex hoc discamus, fratres, quia Deus est, qui disponit omne humanum genus, quodq; sanctus [2] Theodosius inuisibiliter pro nobis filijs suis curam sollicitè gerit.

1 *Ecce dies sanctus cœnæ, Domini, & prasceues.*
2 *Nota, sanctus Theodosius inuisibiliter pro nobis filijs suis curam solicitè gerit.*

De altero eiusdem monasterij anachoreta qui statim vt communionem sacram sumpsit, consummatus est.

CAPVT. LXXVI.

ABbas Egiarius narrauit nobis, dicens: Cũ exissem ex Aegis post solennitatem, hyemsq; acrior inhorruisset, veni in monasterium Scopuli. Cùmque illic essem, tale aliquid contigit. Anachoreta quidam in partibus illis erat solitarius, veniebatq; [1] sancto die Dominico, & sumebat [2] veneranda mysteria. Semel autem scandalizatus Anachoreta, quinque ferè hebdomadas mansit, nunquam iuxta consuetudinem in monasterium veniens. Quapropter fratres monasterij contristabantur, Cũ ergo in illo monaste-

rio

rio essem, venit Dominico die. Quem cùm vidissent fratres monasterij, gauisi sunt. prostratiq; petebant veniam, & ille similiter prostratus veniam petijt, feceruntq; charitatem. Anachoreta verò cum accepisset[3] corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, posuit se ipsum in Ecclesiæ medio, statimq; consummatus est, cum prorsus antea non ægrotasset. Cognouerunt ergo monasterij partes quia præscisset diem obitus sui Anachoreta, & idcirco veniisset, vt nihil habens aduersus aliquem migraret ad Dominum.

1 *Vide sanctum diem Dominicum.*

2 *Nota sacrã Eucharistiã appellari venerãda mysteria.*

3 *Vides quòd dixit Anachoretam accepisse corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, non autem signum corporis, & sanguinis? Habes etiam sanctorum virorum fuisse consuetudinem, obitum suum Dominici corporis & sanguinis perceptione muniri. Nunc verò post illam consuetudinem iurè ab Ecclesia immutatam, & alteram introductam, ac tandem post Constantiensis Concilij constitutionem sola sacri corporis perceptione id faciunt.*

Inuentio Corporis Ioannis Anachoretæ nuncupati humilis.

CAPVT. LXXXVII.

VEnimus in quendam vicum sex miliarib. à Roso distantem, & duo senes seculares hospitio nos susceperunt in Ecclesia fundi sui. Vicus autem ad radices montis erat. In Ecclesia igitur ipsa ostenderũt nobis marmoreã tabulam, dicentes: Christiani, magnus in hoc monumento Anachoreta iacet. Diximus autem eis: Hoc vnde nostis? Et dixerunt nobis. Ante annos septem aspiciebamus nos vici huius habitatores per noctem in vertice mõtis lucẽ quasi

ignem. Nos ergo putabamus, quòd ignem aliquis illic accendisset. Cùmque per dies plurimos illud aspiceremus, ascendimus die quadam, & nulla ignis indicia vidimus, neque ignem, neque aliud in sylua igne adustum. Rursum sequenti nocte vidimus eadem lumina. Tribus igitur continuis mensibus ignem hunc vidimus. Nocte verò quadam assumentes quosdam ex vico cum armis propter feras, ascendimus in montem ad lucem, quæ apparuerat, mansimusque vbi lux erat vsque ad diem sequentem. Mane verò facto, aspicimus modicam speluncam in eo loco, vbi lumina videramus. Ingressi autem inuenimus Anachoretam defunctum. Erat autem indutus [1] cilicio, & pallio, tenebatque in manibus [2] argenteam Crucē. inuenimus etiam chartam ita scriptam: Defunctus sum ego Ioannes humilis indictione quintadecima. Computatis ergò annis, inuenimus eum ante septem annos defunctum esse. Ita verò erat integer, ac si die eadem obijsset. Sublatum ergò in Ecclesia [3] cum honore sepeliuimus.

1 *Cilicium habitus fuit multorum sanctorum.*
2 *Tenebat in manibus argenteam Crucem.*
3 *Ecce sepulturam honorificam.*

Vita Abbatis Thomæ Apocrysarij cœnobij Apamiæ, & de miraculo corporis eius post mortem.

CAPVT. LXXXVIII.

CVm venissemus Theopolim, presbyter quidam ipsius Ecclesiæ narrauit nobis de Abbate Thoma; quòd Apocrysarius fuerit cœnobij, quod est in partibus Apamiæ. Venit ergò senex Theopolim pro vtilitate monasterij, & cùm hic remoraretur, defunctus est in Daphne in templo

templo sanctæ Euphemiæ. Clerici autem ipsius loci sepelierunt eum quasi peregrinum inter peregrinorum sepulchra. Sequenti verò die humauerunt & mulierem, & imposuerunt illam super eum. Erat autem hora secunda. Circa horam verò sextem [1] euomuit illam terra. Loci verò illius accolæ videntes quod factum fuerat, mirati sunt. Deinde rursum vespere sepelierunt ipsam in eodem tumulo, & sequenti die inuenerunt corpus supra sepulchrum. Accipientes ergò corpus, in alio monumento ipsum posuerunt. Post paucos autem dies, iterum sepelierunt aliam mulierem supra Abbatem Thomam, non cogitantes loci ipsius clerici, quia non permittit quempiam super se sepeliri. Et illam ergo rursus euomuit terra. Tunc agnouerunt, quia non permittit senex mulierem super se humari, abeuntesque nunciauerũt Patriarchæ Donino. Qui omnem simul ciuitatem cum cereis [2] ascendere fecit in Daphnem, & cum psalmodia sancti viri reliquias in vrbem ferre. Deposuerunt autem sancti corpus in cœmiterio, vbi multa martyrum corpora condita sunt. Feceruntque supra ipsum breue oratorium.

1 *Non licet indignos cum sanctorum corporibus tumulari, propterea terra toties hanc euomuit.*

2 *Ecce christianum sepeliendi morem, cũ psalmodia, cũ cereis, cũ populi frequentia, apud sanctorũ martyrum corpora, atque in cœmeterijs, contra id, quod faciunt moderni hæretici.*

Inuẽtio corporis sãcti Anachoretæ in mõte Amano.

CAPVT. LXXXIX.

NARRAVIT nobis quidam patrũ, cùm Theopoli essemus, & ascenderit quadã die in montẽ Amanũ cuiusdã necessitatis causa

inueneritq; ſpeluncam. Ingreſſus autem in illam reperit Anachoretam genibus flexis, manibusq; in cœlum extenſis, cuius crines capitis vſque in pauimentum extendebantur. Cùm autem putaret eum viuere, proſtratus ante illum ait: Ora pro me, pater. Ipſo verò nihil reſpondente, ſurgens prope illum acceſsit, vt ſalutaret eum, & amplexaretur; ſed tenens ipſum, inuenit mortuum. Itaq; illo dimiſſo, exiuit. Et cùm paululùm proceſsiſſet, vidit aliam ſpeluncam. Ingreſſusq; inuenit ſenem. Qui ait ad illum. Bene veniſti, frater; ingreſſusne es aliam ſpeluncam? Et reſpondens ait illi: Vtiq́e pater. Rurſum dixit ei: Num aliquid inde accepiſti? Reſpõdit: Nõ. Et ille: Verè frater, quindecim anni iã elapſi ſunt, ex quo conſummatus eſt. Ita verò erat, ac ſi ante vnam horam obdormiſſet. Cùmq́ue feciſſet ſenex orationem pro ipſo, receſsit.

Mors Duorum Anachoretarum Montis Phterigij.

CAPVT. XC.

DVO Anachoretæ erant ſupra Roſum in monte, qui dicitur Phterigius prope Piapen fluuium, & iuxta monaſterium Abbatis Theodoſij in Scopulo. Erat autem ex his alter ſenex, alter iunior, ſenisq́ue diſcipulus. Cùm verò defunctus eſſet ſenex, facta oratione diſcipulus ſepeliuit eum in monte. Poſt dies verò paucos deſcendens de monte Anachoretæ diſcipulus, venit iuxta loca habitabilia, inuenitq; hominem quendam exercentem terram, & ait illi: Fac charitatem, frater, accipe foſſorium, & ſarculum, & veni mecum. Ruſticus verò continuò ſecutus eſt eum. Cùmq́ue veniſſet in montem, oſtendit Anacho-

Anchoreta seculari sepulchrum senis sui, & dixit ei: Fode hîc. Cùm autem effodisset sepulchrum, Anachoreta stetit ad orationem. Finita verò oratione, osculatus est secularem dicens: Ora pro me, frater. Descendesque collocauit semetipsum supra senem suum, & continuò reddidit spiritũ. Secularis autem rursus operto sepulchro, Deo gratias egit. Cùm autẽ descendisset de monte, quantum iactus est lapidis, ait intra semetipsum. Verè debui accipere benedictionem sanctorũ. Reuersusq; illorum sepulchrum inuenire non potuit.

Vita Abbatis Gregorij Anachoretæ, & Thallelæi eius discipuli.

CAPVT XCI.

DIcebant quidã ex patribus de Abbate Gregorio Anachoreta, quòd triginta quinque annos egisset nudus deserta circumiens.

DIcebant item de illo, quòd cùm esset in montibus monasterij Abbatis Theodosij in Scopulo, habebat discipulum, quo defuncto, cùm nõ haberet senex instrumẽta, vt humũ foderet, & sepeliret corpus fratris, descẽdit de monte prope mare, inuenitque applicantem nauem. Orauit autem nauclerum, & nautas, vt ascenderẽt secum in montem, & sepelirent fratrem. Illi autem prompto animo obedierunt seni, sumentesque instrumenta necessaria, ascenderunt cum eo, & fodientes humauerunt corpus fratris. Vnus autem ex nautis, nomine Thallelæus compunctus in virtute senis, orabat eum, vt cum illo moraretur. Senex autem dixit ei: Non potes ferre pœnitentiæ laborem. Ait ille: Ita sanè tolerare

possum. Mansitque cum sene anno vno, nimium in sacra exercitatione laborans. Post peractũ autem annum prostrauit se frater Thallelæus seni dicens: Ora pro me, pater Nam per orationes tuas Deus abstulit à me laborem; neque enim iam fatigor, neque me aëris inclementia affligit; non æstu vror, non hyeme rigesco, sed in multa requie sum. Senex verò benedixit eum, peractisque cum sene duobus alijs annis cum dimidio frater Thallelæus præsciuit obitum suum, orauitque senem dicens: Duc me, quæso, [1] Hierosolymam, vt adorem sanctam Crucem, & sanctam Christi Domini, & Dei mei resurrectionẽ. His enĩ diebus Dominus assumet me. Senex autem, eo sumpto, profectus est in sanctã ciuitatem Itaq; cùm adorassent sacra, & venerabilia loca, descendissentque in sanctum Iordanẽ & ibi lauissent, post dies tres obdormiuit in Domino frater Thallelæus, sepeliuit illũ senex in monasterio Copratha. Post aliquantulum verò temporis requieuit & Abbas Gregorius Anachoreta, sepelieruntque illum eiusdem monasterij patres in Ecclesia:

1 *Ecce peregrinationem ad loca sancta, adorationis gratia, ecce Crucem Domini adorari solitam.*

Vita Fratris Gregorij Cappadocis, & inuentio corporis Petri Solitarij sancti Iordanis.

CAPVT XCII.

NArrauit nobis venerabilis pater noster Abbas Gregorius Archimandrita monasterij sancti patris nostri Theodosij, quod positũ est in eremo sanctæ Christi Domini nostri ciuitatis, mihi .sc. & fratri Sophronio Sophistæ dicens: Habui hic fratrẽ nomine Gregoriũ Cappadocem, habebat,

habebat autem ministerium suum in Phaselide. Die verò quadam cũ fratres facerent panes, succendebat clibanum frater Gregorius. Sed cũ succendisset illum, non inuenit, cum quo deberet extergere furnum, fratres enim ipsum pannum absconderant, vt tentarent eum. Ingressus est ergo furnũ, vestimentoq́, suo illum detersit, nihil omnino ab igne læsus. Ego autem, hoc audito, corripui fratres, quod ita ipsum tentassent.

NArrauit nobis & hoc idem Abbas Gregorius pater noster de eodem fratre Gregorio dicens: Die quadam pascebat porcos in Phaselide. Veneruntq́; duo leones, vt porcum raperent. At ille sumens virgam suam, persecutus est eos vsq; ad sanctum Iordanem.

RVrsus idem pater noster narrauit nobis, dicens: Cùm ædificare inciperem templũ sancti Quirici in Phaselide, effodiens templi fundamẽta apparuit mihi in somnis monachus quidam magnæ, vt videbatur, abstinentiæ, indutus palma, ferensq́; in humeris paruulũ collobium de psiathio, dixitq́; mihi a voce mitissima: Dic, Abba Gregori, nunquid post tantos labores tantãq́; abstinentiã, debuisti me extra templũ, quæ ædificas, dimittere? Ego autẽ senis vocem, habitumq́; reueritus, aio ad illum: Non, domine. Absit à me vt hoc faciam. Et ille: Verè hoc fecisti. Dixi autem ad illum: Quis nam es tu, domine? Ego, inquit, sum Petrus solitarius sancti Iordanis. Itaq; surgens mane, perrexi, & quæsiui fodiens circa templum. Cùmq; foderem, inueni corpus eius ita iacens, sicut in somnis illum videram. Constructoq́; oratorio feci monumentum præclarum in dextera templi parte, & illic eum deposui.

a Videa

1 *Vides quòd etiam antiquitus in honorem Sanctorum templa ædificabantur?*

2 *Quid dicis tu, qui vocas sanctos emortuos? Suntne hæc mortuorum opera?*

Vita Abbatis Sisinij, qui Episcopatui renunciauit, & eius Discipuli.

CAPVT XCIII.

NArrauit nobis idem pater noster Gregorius dicens: Quadam die profectus sum ad Abbatem Sisinium Anachoretam. Erat autem hic senex, qui relicto Episcopatu suo propter Christum, venerat prope Castellum, quod appellatur Bethabara, & à sancto Iordane sex fermè milliaribus distat, ibique vitam solitariam agebat. Cùm ergo venissem ad senem, & diu pulsarem, post multam horam aperuit discipulus eius, & ait mihi: Verè, domine Abba, infirmatus est senex vsq; ad mortem, orauitque Deum, ne de hoc seculo migraret, donec audiret aduenisse te in hāc regionem. Iueram enim Constantinopolim pro necessitate cœnobij ad pijssimum Imperatorem Tyberium. Cū ergo profectus esset ad senem, annunciassetque illi meum aduentum, post prolixam horam descendit, dicens mihi: Ascende, pater. Ascendentes autem inuenimus senem obdormisse in pace. Cognoui igitur, quia mox vt didicit me esse, qui pulsaueram, migrauit ad Dominum. Et cùm illum amplexarer, ait mihi defunctus leni, ac miti voce: Benè venit Abbas meus. Rursumq; obdormiuit. Nunciaui igitur in locis illis, vt venirent, & sepelirent senem. Cùm ergo venissent, & monumentum foderent, ait discipulus senis fodientibus sepulchrum. Facite charitatem, & aliquantulum latius fodite, vt duos capiat. Et cùm illi foderent, po-

suit

fuit se ipsum in psiathio, & requieuit in pace. Sepeliuimusque duos simul senem scilicet, & discipulum eius.

1 *Si sancti viri tantam curã semper habuerunt in mortuis sepeliendis patet, quòd sepelire mortuos pietatis opus est & Deo placet.*

Vita Abbatis Iuliani Episcopi Bostrensis.

CAPVT XCIIII.

IDEM Pater noster Gregorius Archimandrita narrauit nobis de Abbate Iuliano Episcopo Bostrense, quòd cùm recessisset de cœnobio, & factus esset Bostrensis Episcopus, quidam ex habitatoribus ipsius ciuitatis odio nominis Christi, voluerunt eum veneno occidere, corrumpentesque pecunijs ministrum eius, qui ipsi porrigebat poculum, dederunt illi venenum, vt cùm porrigeret Metropolitæ poculum, venenum in calicem mitteret. Puer autem ita vt dictum fuerat, fecit, deditque calicem veneno infectum sancto Iuliano. Suscepit verò illum sanctus vir, ac diuinitus agnouit insidias. Susceptum ergò calicem ante se posuit, nihil omnino dicens puero; mittensque accersiuit omnes primates ciuitatis, inter quos erant & qui illi insidias parauerant. Vir autem beatissimus nolens eos publicare, qui hoc fecerant, voce mitissima omnibus dixit: Si arbitramini humilem Iulianum veneno occidere, ecce coram vobis pestiferum calicem bibo. Signansque 1 ter digito suo calicem, & dicens: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, bibo hunc calicem: bibit illum coram omnibus totum, atque illæsus perstitit. Quòd illi cùm vidissent, prostrati veniam petierunt.

1 *Vide magnum miraculum ad signum sanctissimæ Crucis peractum.*

Vita

Vita Patricij senis Monasterij in scopulo.

CAPVT. XCV.

ERAT quidã senex in eodem cœnobio Abbatis Theodosij sancti patris nostri, genere quidem Sebastensis, nomine autem Patricius, senex valde (dicebat enim se esse annorum centum & tredecim) mitis, & quietus. Narrauerunt ergo nobis de illo ipsius loci patres, quod fuisset pater monasterij Abbatis Cani, dimisissetque Prioris officium, periculum, & iudicium metuens (magnorum enim virorum esse dicebat pascere rationales oues) ac veniisset illuc, vt sub obedientia viueret, hoc iudicans animæ vtilius esse.

De eodem, & de Iuliano Arabo, cæco.

CAPVT XCVI.

DIcebant autem nobis & hoc de ipso: Cùm alius hic fuisset senex, genere Arabs. Iulianus nomine, captus oculis, ipse aliquando scandalizatus est in Machariũ Archiepiscopum Hierosolymitanum, nolebatque communicare illi. Quadam ergo die Abbas Iulianus significauit Abbati Symeoni, qui erat in monte mirabili (distat autem à Theopoli mons ipse milliaribus nouem) dicens: Cæcus sum & quò abeam, nescio. Neque verò qui possit auxiliari mihi, & communicare Machario detrecto. Indica mihi, pater, quid agere debeam de fratre, qui fornicatus est, & de illo, qui se cum eo iuramento constrinxit. Respondit autem Abbas Symeon Abbati Iuliano dicens: Ne recedas, neque te ipsum à sancta Ecclesia separes. Neque enim

enim illa malè habet, gratia Domini nostri Iesu Christi filij Dei. Sed & hoc scito, frater, quòd si quis in hæresim inciderit, in cœnobio vestro, habetis senem magnum, nomine Patricium. Hic autem senex iuxta sacrarium infra omnes moratur, prope occidentalem Ecclesiæ murum; dicitque & ipse pro omnibus sanctam orationem oblationis, & ipsius oblatio sancta existimatur.

Vita, & mors duorum Fratrum Monachorum, qui nunquam ab inuicem separari iurauerunt.

CAPVT. XCVII.

DIcebat autem Abbas Ioannes Anachoreta, cognomento Rutilius, audisse se ab Abbate Stephano Moabita referente, quia cum esset in cœnobio sancti Abbatis Theodosij magni monachorum principis, erant illic duo fratres, qui sibi inuicem iurauerant, quod neque in vita, neque in morte ab inuicem separarentur. Cũ ergo cunctos in cœnobio ædificarent, vnus ex eis impugnatus à fornicatione, dixit fratri suo: Dimitte me, frater, quia impugnor à fornicatione, & ferre non prævalens, volo ad seculum reuerti. Frater autem rogare cœpit eũ dicens: Noli, quæso, frater mi, noli perdere laborem tuum. Tunc is dicit ei: Aut dimitte me abire, aut tu veni mecum, vt voluptati satisfaciam. Frater autem ille cum nollet eum dimittere, abijt cum illo in ciuitatẽ. Ingressus igitur est in meretricis diuersorium is, qui impugnabatur. Frater autem ille foris stans, puluerem de terra super caput suũ iaciebat & semetipsum affligebat. Postquam vero ille, cõpleto fœdo opere, è lupanari egressus est, dixit ei frater;

frater: Quid lucratus es ex peccato, frater mi? Quantum inde detrimentum cœpisti. Eamus rursus in cœnobium. Qui ait: Non iam possum in eremum venire. Vade à me. Ego enim in seculo manebo. Cùm igitur multùm rogaret eum, nihilque proficeret, neque se ille sequi iam ad eremum vellet, mansit & ipse cum illo in seculo. Laborabantque ambo manibus suis, vt viuerent. Per idem tempus Abbas Abramius, qui postmodum factus est, Episcopus Ephesi, bonus, ac mitis pastor, ædificabat monasterium suum, quod dicitur Bicantiorum. Abeuntes autem duo fratres laborabant in opere, ministrantes cæmentarijs. Sumptam verò mercedem operis amborum frater ille, qui in fornicationem lapsus fuerat, quotidie pergens in ciuitatem consumebat in luxuria. Alius verò quotidie ieiunans, & psallens, cum omni quiete faciebat opus, nemini aliquid loquens. Videntes autem illum artifices diebus singulis neque comedentem, neque aliquid loquentem, sed semper cogitanti similia, retulerunt de illo, & de conuersatione eius sancto Abbati Abramio. Tunc magnus re vera Abramius accersiuit operarium de cella sua, & interrogauit eum dicens. Vnde es, frater? & quod est opus tuum? Ille autem omnia illi per ordinem confessus est, & quia fratris sui gratia sustineret omnia, vt Deus (inquiens) meam tribulationem videat, saluet fratrem meum. His auditis, Abramius dixit fratri: Et Dominus donauit tibi animam fratris tui. Cùm ergo dimisisset eum sanctus Abramius, exijssetque de cellula, ecce frater ille aduenit clamans: Mi frater, assume me in eremum, vt saluus fiam. Continuò autem assumpsit eum, & abierunt ad Iordanis speluncam, & incluserunt se. Post modicum verò temporis, cùm magnificè secundum

Deum

Deũ profeciſſet frater ille, qui in fornicationem inciderat, migrauit ad Dominum. Manſit autem ſuperſtes frater in eadem ſpelunca iuxta iuramentum, quouſque & ipſe moreretur.

1 *Vide quantum peccatum ſit Monachum fornicari, cã propter illud perdat omnes labores ſuos.*

2 *Ecce puluerem inſigne pœnitentium.*

3 *Ieiunium, & pſalmodia ſunt bonorum monachorum exercitia.*

CAPVT. XCVIII.

ADhunc fratrem poſt mortem alterius fratris veniens ſenex quidam ex monaſterio Calamonis, ait illi: Dic mihi, frater: In tanto tempore ſolitariæ vitæ, ſpiritaliſq; exercitij, quid lucratus es? Dixit ei frater: Vade, & poſt decimum diem veni ad me, & dicam tibi. Senex autem abiens, poſt decimum diem rediit, inuenitq; fratrem migraſſe ad Chriſtum, & teſtam, in qua ſic ſcriptum erat: Ignoſce, pater, quia nunquam, dum opus Dei agerem, aut horis conſtitutis pſallem, mentem meam dimiſi in terram.

Vita Antonij ſenis monaſterij in Scopulo.

CAPVT XCIX.

NArrauerunt nobis patres eiuſdem monaſterij ſancti patris noſtri Theodoſij, dicentes: Ante hos annos defunctus eſt hic ſenex quidam, Antonius nomine. Is in vita ſua maximè 1 ieiunijs operam dans, profectus eſt in locum, qui Cotulas dicitur. Quadam ergo die cum eſſet in eremo, ecce Sarraceni in partes illas venientes viderunt ſenem. Vnuſq; ex eis, educto gladio, venit contra ſenem volens necare

illum. Senex autem vt vidit Saracenum contra se venientem, intuens in cœlum ait: Domine Iesu Christe, voluntas tua fiat. Statimque aperta est terra, & absorbuit Sarracenum illum, senexq; saluatus est.

1 *Vide quàm gratum Deo faciat hominē cōtinua ieiunia.*

Vita Petri pontici monachi.

CAPVT C.

RVrsus narrauerunt nobis prædicti loci patres, quod illic fuerit quidam senex, Petrus nomine, genere Ponticus, multis, præclarisque virtutibus ornatus. De hoc sene Theodorus, qui fuit Episcopus Rosensis, dicebat, nobis quod die quadam conuenit illum ad Iordanem in monasterio Turrium, illic enim ipse morabatur, eique dixit: Fac charitatem, frater Theodore, veni mecum in montem Sina, quia illuc proficisci 1 votum habeo. Qui cùm nollet nō obedire, dixit ad eum: Eamus. Cum vero transisset Iordanem, dixit ad Theodorum senior: Veni, frater Theodore, oremus, vt vsque ad montem Sina nullus nostrum comedat. Ad quem ille: Verè, pater, ego hoc facere non possum. Prostrauit 2 autem se senex, & orauit & vsque ad Sina nihil comedit. Sumptis igitur illic sanctis mysteriis tunc & cibum sumpsit. Similiter & à Sina vsque Alexandriam ad sanctum Menam peruenerunt, nihil omnino comedente sene, ibiq; denuo communicans, post communionem cibum sumpsit. Et à sancto Mena vsque in sanctam Ciuitatem venerunt, cum nihil omnino gustasset senior in via. Cum verò in sancta Christi Dei nostri Resurrectione percepisset 3 veneranda mysteria, tunc demū accepit & cibū. In hoc ergo toto, tali tantoq;

itinere nisi tertiò nõcomedit senex, semel in Sina monte, semel in Alexandria, & semel in S. Ciui.

1 *Etiam sancti veteres vouebant peregrinationes, & vota persoluebant.*

2 *Eccestratio cũ prostratione, & mirabilis eius effectus.*

3 *Nota sacram Eucharistiam supra appellari sancta, hic vero veneranda mysteria.*

Vita Pardi monachi Romani.

CAPVT. CI.

NArrauerunt etiam nobis de alio sene Patres eiusdem monasterij, dicentes: Erat hic senex quidam, qui ante modicum tempus defunctus est, Pardus nomine, genere Romanus. Hic dũ esset iunior, mulio fuerat. Die igitur quadã abijt Hierico cũ mullis Et cũ esset in Acnodochio, inuẽtus est illic puer paruulus, quẽ agente diabolo, mul⁹ calce percussit, & occidit, igorante hoc Abbate Pardo. Aflictus verò super hoc multùm Abbas Pardus, abijt in Arnonem, & effectus est Anachoreta, lugens semper, dicens: Ego feci homicidium, & vt homicida in iudicio damnatus sum. Erat autem illic prope torrentem leo. Diebusque singulis ibat Abbas Pardus ad cubile leonis, stimulans, & prouocans leonem, vt exurgeret, & deuoraret eum. Leo autem nihil omninò illum lædebat. Videns autem senex, quia nihil proficeret, ait in se ipso: Dormiam in via, per quã leo pergit ad fluuium, nam cùm transibit, vt eat ab bibẽdũ, deuorabit me, cũ ergo iaceret, ecce leo post paululũ venit, & quasi ratione præditus esset, cũ omni quiete transiluit senẽ neq; omninò illũ tetigit. Tunc, senior certior fact⁹ est quòd De⁹ remisisset, illi peccatũ, & veniens rursus in monasteriũ suu, vixit in magna continentia ædificans omnes vitę suæ exemplo vsq; ad diem obitus sui:

Relatio Sophronij Sophistæ de eo, quod sibi in via contigerat.

CAPVT CII.

CVm interrogatus esset Abbas Sophronius Sophista frater meus, assistebamus prope illum ego, & Abbas Ioannes Scholasticus, & Abbas Quiricus, & alij quidam ex patribus, dixitq; nobis: Pergebam modò in via, & ante me adolescentulæ choream agebant, tripudiabantque dicentes: Benè veniat Sophronius, coronatus est Sophronius.

Vita, & virtutes Abbatis Stratigij.

CAPVT. CIII.

DIcebant de Abbate Stratigio patre insignis monasterij sancti patris nostri Theodosij, monasterij ipsius patres, quòd tres istas virtutes possederit supra ætatis nostræ monachos, Ieiunium, vigilias, & iuge opus.

1 *Ieiunium, vigiliæ, & iuge opus, tres sancti patris virtutes.*

Vita Abbatis Nonni presbyteri.

CAPVT. CIIII.

NArrauit nobis in cœnobio sancti patris nostri Theodosij, Abbas Theodosius, qui fuit Episcopus Capituliadis, de Abbate Nonno presbytero, quod nocte quadam, antequam pulsaret nocturnum signum, dum iaceret ipse in lectulo suo, audiuit quendam leni voce dicentem: Kyrieeleison. Cumque quinquagies ta vicibus hoc ille iterasset, voluit ipse scire, quis esset qui hoc dicebat. Et aspiciens, inquit, in

Ecclesia

Ecclesiam per cellulæ meæ fenestram, vidi senem procumbentem genibus suis, & stellam lucidissimam super caput eius ostendentem mihi, quis esset senex.

ALius aũt quidam de senibus ipsius cœnobij narrauit nobis de eodem Abbate Nonno, dicens: Nocte quadam priusquam pulsaret signum, egressus de cellula mea, ibam ad Ecclesiam. Et aspicio senem ante Ecclesiam stantem, & [1] extensis in cœlum manibus orantem. Lucebant autem manus eius quasi lampades ignis. Quare metu perterritus recessi.

1 *Nota senem stantem, & extensis ad cœlum manibus orantem.*

Vita sancti senis Christophori, genere Romani.

CAPVT. CV.

CVm in Alexandria essemus, accessimus ad Abbatem Theodorum, qui erat in sancta Sophia prope Pharum. Et narrauit nobis senex dicens: Ego in cœnobio sancti partis nostri Theodosij, quod est in eremo sanctæ Christi Dei nostri Ciuitatis, seculo renunciaui, inueniquè illic senem magnum valde, nomine Christophorum, Romanum genere. Die igitur quadam prostratus ante illum dixi: Fac charitatẽ, pater, & dic mihi quid in iuuẽtute tua operabaris. Cũq; multũ à me rogatus fuisset senex, agnito, quòd propter vtilitatem animæ illum rogàssem, enarrauit mihi dicens: Quando seculo renunciaui, fili, magnum habui feruorem, summamq; desiderij alacritatem ad monasticam vitam. Ac diebus quidem exercebar in regulari psalmodia [1] noctibus verò pergebam in speculam, in qua & sanctus Theodosius, & sancti patres reliqui orare cõsueuerant:

uerant; descendensque in spelunca, centies flectebam genua, & procidebam Deo per gradus singulos; sunt autem numero decem & octo. Cumque per omnes gradus descendissem, permansi illic, donec pulsaret signum. Tunc ibam ad synaxim cum patribus. Cum autem opus istud undecim annis absque intermissione fecissem, cum ieiunijs multis, & continentia, & nuditate rerum omnium, & obedientia, & labore corporali, venit mihi cogitatio quadam secundum consuetudinem, vt in speluncam descenderem. Cumque implessem orationem per singulos gradus, venturusque essem in speluncæ pauimentum, factus in extasi, vidi totum speluncæ pauimentum candelis plenum, ex quibus aliæ quidem accensæ erant, aliæ non. Aspicio autem & duos viros chlamyde indutos, candidoque habitu amictos, easdem candelas præparantes. Ego autem dixi illis: Vt quid posuistis hic candelas istas, nec permittitis nos descendere, & orare? Qui respondentes dixerunt mihi: Patrum candelæ sunt. Dixi autem ad eos rursum. Cur aliæ ex illis ardent, aliæ non? Responderunt: Qui volunt, candelas suas accendunt, & qui nolunt, non accendunt. Aio ad illos iterum: Facite charitatem: Candela mea ardet, an non ardet? Illi autem dixerunt: Ora, & accendimus illam. Tunc dico illis: Adhuc oro. Et quid vsque modò faciebam? Atq; in hoc verbo ad me ipsum reuersus sum, conuersusque vltra iam neminem vidi. Tunc dixi in me ipso: Christophore, maiori labore opus est. Et manè facto, recessi de monasterio, & profectus sum ad montem Sina, nihil ferens mecum, nisi quo inducebar tantum. Cùmq; illic egissem annos quinquaginta, venit mihi vox dicens: Christophore, Christophore

phore, redi in cœnobium tuum vbi etiam benè certasti, vt illic consumeris cum patribus tuis. Et modico tempore posteaquam mihi ista dixerat, sancta illius anima in pace requieuit.

RVrsũ enarrauit nobis idẽ Theodor⁹ de eodẽ Abbate Christophoro. Dicebat, inquit, senex: Die quadã [3] ascendi in sanctam Ciuitatem, vt adorarem sanctã Crucẽ. Et cùm adorassem, & iam exirem, aspicio fratrem quendam in limine atrij pretiosæ Crucis, neq; intrantẽ, neq; exeuntem. Aspicio itẽ & duos coruos impudẽter ante illius faciem volantes, & alis suis oculos eius importunè impetentes, nec illum intrare permittentes. Intellexi verò eos dæmones esse, & dixi illi: Dic, frater, cur stas in medio ianuę, nec intras? Qui ait mihi. Ignosce mihi, pater mi. Cogitationes habeo, ex quibus vna mihi dicit: Ingredere, & ado a pretiosam Crucem: alia dicit: Nõ, sed vade, & fac responsum, & alia vice adorabis. Ego autẽ vt audiui, tenui manum ipsius, & introduxi in templum: & continuò fugerunt corui. Cumq; feciſſem illum [4] adorare sanctam Crucem, & sanctam Christi Domini Resurrectionem, dimisi eũ in pace. Hæc autem, inquit Theodorus, mihi senex enarrauit, quia vidit me multum in ministerijs distentum, & orationis negligentem.

1 *Psalmodia in die, & oratio crebra cum genuflexione in nocte erant sancti senis exercitia*

2 *Ecce chorus virtutum monachaliam, multa ieiunia continentia, nuditas omnium rerum, obedientia, opus corporale.*

3 *Nota peregrinationem ad loca sancta, & adorationẽ sanctæ Crucis.*

4 *Cumq; feciſſem illum adorare sanctam Crucem & sanctam Christi domini Resurrectionem.*

Relatio Abbatis Theodori de Monacho Syro Seueriano.

CAPVT CVI.

NArrauit iterum nobis idem Abbas Theodorus, dicens: Xenodochium est hic prope Pharum, inter sanctam Sophiam, & sanctum Faustum. Qui autem illi præerat, die quadam orauit me, vt irem in Xenodochium, & ibi morarer paucis diebus. Abiens igitur inueni illic monachum quendam hospitio susceptum, Syrum genere nihil habentem præter cilicium, & pallium, & panes paucos. Stabat autem in vno angulo semper die, noctuq; psallens, & neminiloquens. Veniente verò die [1] sancta Dominica, abij ad illum dicens: Veni, frater, ad sanctam Sophiam, vt communices [2] sanctis, venerandisq; mysterijs. Qui ait: Non venio. Ad quem ego: Cur, oro te? Ait mihi: Quia Seuerianus sum, & non comunico Ecclesiæ. Audiens ego, quia non [3] communicaret sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ, simulque videns illius optimam conuersationem, vitamq; virtutibus plenam, abij lugens in cellulam meam, & clausa ianua, [4] prostraui meipsum in faciem coram Domino, per dies tres, & orabam illum cum lachrymis multis dicens: Dominator Christe deus noster, qui propter ineffabilem tuã, immensamque clementiam inclinasti cœlos, & descendisti propter salutem nostram, qui incarnatus es ex sancta Domina nostra Dei genitrice semperque virgine Maria, reuela mihi qui sint, qui benè, & rectè credunt, nosne, qui sanctæ Ecclesiæ iungimur, an qui Seuero consentiunt. Die verò tertia, venit mihi vox inuisibiliter dicens: Vade, Theodore, inspice fidem ipsius. In crastinum

num igitur profectus, sed ante illum, expectans videre aliquid, iuxta quod mihi vox dixerat: Et cùm mansissem sedēs quasi vna horā, & intuerer in ipsum stantem, & voce Syra psallentem, vidi teste Deo, filij, columbam 5 super caput eius stantem fuliginosam, veluti ex coquina venientem, squalidam ac fœtidam. Tunc agnoui eam, quæ mihi apparuerat, caliginosam, fœtidamq́; columbam, ipsius esse fidem. Hæc autem nobis narrauit in veritate cum multis lachrymis, & singultibus, sancta ipsius anima.

1 *Dies sancta Dominica.*

2 *Nota, sacram Eucharistiam appellari sancta, venerãdaq́; mysteria.*

3 *Qui hæreticus est, non communicat sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ.*

4 *Vide triduanam orationem cum prostratione, & lachrymis.*

5 *Magna visio contra hæreticos.*

Vita Abbatis Gerasimi.

CAP. CVII.

VNO ferè milliario distat à Iordane mõasterium, quod Abbatis Gerasimi dicitur. In hoc monasterium aduenientibus nobis narrauerunt, qui illic morabantur, senes, de Abbate Gerasimo, quod die quadam ambulans super Iordanis ripam, obuium habuit leonem valde rugientem, suspenso pede, cui infixus erat ex calamo aculeus, adeò vt ex hoc pes ipse intumuisset, & sanie plenus effectus esset. Cùm igitur vidisset leo senem, ostendebat illi vulneratum ex infixo aculeo pedem, fiens quodammodo, & obsecrans, vt illi curam adhiberet. Cũ ergo vidisset cum senex tali necessitate constrictum, sedens ap-

prehendit eius pedē, aperiensq; vulnꝰ eduxit arū-
leū infixū, cū magna putredinis copia diligēte q;
de purgato vulnere, & panno alligato, dimisit eū.
Leo aut cū se curatū vidisset, noluit senē deserere,
sed vt charus discipulus, quocunq; pergeret, magi-
strum sequebatur, ita vt admiraretur senex tan-
tā feræ gratitudinē. Igitur extunc senex nutriebat
eū, ꝓmittēs ante illū panē, & insulsa legumina. Ha-
bebat aūt ipsum mōasteriū asinū vnum, ad feren-
dam aquā pro necessitate fratrū de Iordane. Con-
suetudinē autē fecerat senex, vt curā pascēdi asi-
ni leo haberet. Itaq; abiens cum illo iuxta Iorda-
nis ripas, pascentem obseruabat. Quadā autem de-
dum pasceretur asinus, leo se ab illo longiusculē
auertit, cùm ecce Camelariꝰ ex Arabia venies, in-
uentū asinū accepit, & secum duxit. Leo verò, a-
misso asino, redijt in monasteriū tristis valdē, &
deiecta facie, ac ceruice, ad Abbatem suum. Abbas
igitur Gerasimus putauit, quòd asinū comedisset
leo, & ait illi: Vbi est asinus? ille verò, quasi homo,
stabat tacens, & deorsum aspiciens. Dicit ei senex:
Comedisti eū. Benedictus Dominus. Quicquid fa-
ciebat Asinus, amodò facies tu. Extunc igitur leo,
iubente sene, portabat cantheliū capientē ampho-
ras quatuor, ferebatque aquam in monasterium.
Die verò quadam venit miles quidam ad senem
benedictionis gratia. Qui cùm videret leonē bau-
lantem aquam, didicisset q; causam, misertus est
eius, proferens q; tria numismata dedit senibus,
vt emerent asinum, ad ipsius aquæ ministerium,
& liberarent ea necessitate leonem. Breui autem
transacto tempore, postquam liberatꝰ à labore fe-
erat. Camelarius ille, qui asinum abstulerat, veni-
ebat ferens triticum, vt venūdaret illud in sancta
Ciuitate, habens & asinum secum. Et cùm tran-
sisset Iordanem, accidit, vt occurreret leoni.

Qui

Quo viso, dimisit camelos, & fugit. Leo autem, cognito asino, cucurrit ad eum, & ore, vt solebat, eius capistrum mordens, traxit eum cum tribus camelis, & gaudens simul, & rugiens, quòd perditum asellum reperisset, venit ad senem. Senex autem putabat, quòd asinum leo comedisset. Tunc verò didicit, quia insidias passus fuisset leo. Imposuit autem nomen leoni Iordanem. Egit itaque leo in monasterio rũ fratrib⁹ plus aquã quinque annos, nunquam recedens à sene. Cùm autem migrasset ad Dominum Abbas Gerasimus, & à patribus sepultus esset, per dispensationem Dei leo tunc in monasterio inuentus non est. Post modicum verò venit leo in monasterium, & quærebat senem suum. Abbas autem Sabbatius Cilix, qui & discipulus fuerat Abbatis Gerasimi, viso illo, dixit ei: Iordane, senex noster dimisit nos orphanos, & migrauit ad Dominum; sed accipe, & comede. Leo autem comedere nolebat, sed iugiter huc, atque illuc se vertens circũspiciebat, quęrens videre senem suum, ac rugitu magno ipsius absentiam se ferre non posse significans. Abbas autem Sabbatius, & senes reliqui fricantes eius ceruicem, dicebant ei: Migrauit senex ad Dominum, & dimisit nos. Sed ista dicentes non poterant tamen illius voces, & eiulatus mitigare, sed quantò ampliùs ipsũ verbis fouere, ac solari se existimabant, tãtò ipse magis eiulabat, maioriq; rugitu vtebatur, & lamẽta adijciebat, ostẽdẽs ex voce, facie, & oculis mẽrorẽ, quẽ habebat nõ videns senem. Tũc ait illi Abbas Sabbatius: Veni mecũ, ex quo non credis nobis, & ostendã tibi vbi positus est senex noster. Sumensq; eũ duxit, vbi illũ sepelierant. Distabat autẽ ab Ecclesia quasi passib⁹ quinq;. Et stãs Abbas Sabbatius supra sepulchrum Abbatis Gerasimi, dixit leoni; Ecce hic senex noster sepultus

est.

est. Et inclinauit genua sua Abbas Sabbatius supra sepulchrum senis. Cùm ergo id leo audisset, & vidisset prostratum super tumulum Abbatem Sabbatium, & flentem, tunc & ipse prostrauit se, percutiens in terram caput suum vehementer, & rugiens; atque ita continuò defunctus est super sepulchrum senis. Hoc autem totum factum est, nō quia animam rationalem habuisse leo putandus sit, sed quòd Deus voluerit glorificantes se glorificare, non solùm in vita hac, sed etiam post mortem, & monstrare nobis qualem primo homini habuerint subiectionem bestiæ, priusquam inobediens esset mandato, & antequam excederet paradiso delitiarum.

1 *Mirabile, & stupendum opus leonis. Vide etiam quomodo Sancti in virtute Dei vel irrationabilibus bestijs dominantur.*

Vita Presbyteri virginis, eiusque vxoris itidem virginis.

CAPVT. CVIII.

CVM in Samum insulam veniissemus, vidimus in cœnobio, quod Charixeni appellatur, Abbatem Isidorum ipsius monasterij patrem, virum 1 eximiæ virtutis, & magnæ admnes charitatis, simplicitatei; & humilitate maximè ornatum. Quem etiam post aliquantulum temporis Episcopum in eadem regione constitutum scimus. Hic enarrauit nobis dicens: Est octauo huius ciuitatis milliario vicus habens etiã Ecclesiam. In hac Presbyter quidam fuit valdemirabilis, quem parentes inuitum, & renitentem vxorem accipere compulerunt. Verùm ille nō solùm voluptatis illecebra captus non est, quamuis iuue-

iuuenis existeret, & legitimæ coniunctus vxori, sed & ipsam induxit castè secum, ac pudicè viuere. Didicerunt igitur ambo psalterium, amboque simul in Ecclesia psallebant, seruantes se ipsos 2 virgines vsque in finem. Hic itaque Presbyter die quadam falsa calumnia apud Episcopum accusatus est. Quem Episcopus ignorans institutum eius, accersiuit ex vico, & misit in carcerem, in què solebant peccantes clerici includi, & custodiri. Cùm igitur esset in carcere, aduenientè sancto die 3 Dominico, apparuit ei iuuenis formosus valde, dixitque ei. Surge, Presbyter, vade in Ecclesiã tuam, vt sanctam oblationē offeras. Ait illi Presbyter: Non possum, quia inclusus sum. Dixit ei is, qui apparuerat. Ego tibi aperio carcerem. Veni, sequere me. Aperiensque ianuam, ante illum exijt. Cùm verò egressi essent, ambulauit ille vsq; dum mille passibus distaret à vico Presbyteri. Facta autem die, qui custodiebat carcerem, ingressus est requirens eum, vbi clausus fuerat. Et non inueniens, perrexit ad Episcopum dicens: Effugit Presbyter, me habente clauem. Putans igitur Episcopus, quia effugisset, misit vnum de seruis Episcopatus dicens: Vade, & vide, si Presbyter in vico suo est, nihilque illi interim dicas. Profectus ergo puer illum inuenit in Ecclesia sanctam 4 oblationem offerentem. Reuersusque dixit Episcopo, illic esse Presbyterum, ac eum se reperisse offerentem 5 sacrificium. Episcopus autem magis cõtra illum indignatus, iurauit, quòd in crastinum eũ cum summa ignominia reduceret. Sequenti autẽ nocte apparuit Presbytero is, q primo apparuerat dicens: Veni, vt eamus, vbi te Episcopus incluserat in ciuitate. Assumensq; illum adduxit rursũ, & reposuit in carcere, ignorante custode carceris.

Mane

Mane verò diei sequẽtis didicit à carcerario Episcopus q̃a in custodia Presb. se ignorante, inuentus esset. Mittens Episcopus sciscitabatur à Presbytero quomodo de carcere exisset, & quomodo rursus absq; carcerarij notitia ingressus esset. Qui respõdit: Iuuenis quidã speciosus valde, & optimè vestitus, Episcopatus vestri (vt dicebat) minister, aperuit mihi ostium, & præcedebat me vsq; ad vnum milliare prope vicum nocte Dominicæ, idemque rursus sequenti nocte veniens reduxit me. Episcopus igitur accersiuit omnes seruos Episcopatus, sed nullum ex ipsis recognouit Presbyter. Tunc interllexit Episcopus, quod Angelus Dei fuerat, qui hoc egisset, ne virtus Presbyteri prorsus occultaretur, sed vt omnes discederẽt, & glorificarent Deũ, qui glorificantes se glorificat. Et de ipso valde ædificatus, dimisit illum à se in pace, multa cõtra eos clamans, qui illũ iniustè accusauerant.

1 *Ecce quæ sint quæ commendabilem sanctum patrem redderent.*

2 *Quid dicis tu, qui seruare virginitatem dicis esse impossibile? Hic duo coniuges, ambo iuuenes, simul habitantes, vsque in finem vitæ virginitatem suam diuinæ auxilio gratiæ nunquam hominem, modò veli, deserentis seruauerunt.*

3 *Adueniente sancto die Dominico.*

4 *Sanctam oblationem sacram Eucharistiam appellat.*

5 *Vides Missam nuncupari sacrificium.*

Vita Abbatis Georgij, qui nunquam turbabatur.

CAPVT CIX.

DE Abbate Georgio patre monasterij Abbatis Theodosij, narrauit nobis Abbas Theodosius eius discipulus bonus, ac mi-

tis

tis, & humilis, qui fuit Episcopus Capitoliadis, quòd duodecim annos obseruasset eum, si vel semel turbaretur, & nunquam turbatum vidit, idq; in hoc tempore, quando omnis desidia, & negligentia, & mollities, & inobedientia regnat. Quis autem, aiebat, ita frenauit [1] oculum, sicut pater noster sanctus Georgius? Quis ita posuit ianuam auribus, sicut beatus iste? Quis ita continuit linguam, sicut pater noster? Quisnam solaris radius ita illustrauit terram, sicut pater noster nostrum omnium corda radiauit.

1 *Vide quibus virtutibus claruerit sanctus Pater.*

Dicta egregia Sancti cuiusdam senis Aegyptij.

CAPVT. CX.

ASSVMPSI Dominum meum Sophronium, & perreximus in monaste iū, quod ab Alexādria decem, & octo passuum millibus distat, ad senem quendam magnæ virtutis, Aegyptium genere, dixiq; seni: Dic nobis verbum, pater, quomodo debemus simul habitare, quia Dominus Sophista voluntatē seculo renunciandi habet. Ait senex: Benè facit, si renūcians seculo, saluansq; animā tuam. Sedete [1] igitur in cella, vbi vultis, sobrie, & vigilanter, quietem, ac silentium seruantes, & sine intermissione orantes, & spem habeo in Deum, filij, quòd mittet vobis scientiam suam ad illuminandas animas vestras. Dixit iterum: Si saluari, filij, cupitis, fugite homines. Hodie enim nos non desistimus omnium terere limina, omnemq; ciuitatem, ac regionem circuire, sicubi possimus auaritiæ, vel inanis gloriæ nobis ipsis stipendia acquirere, & animas nostras implere vanitate. Dixit iterum senex: Fugiamus iam, filij, quoniam appro-

appropinquat tempus. Dixit iterum: Væ væ quàm tum flebimus, quantumque pœnitebimus pro eo, quòd modo pœnitere nolumus. Dixit iterũ: Neque cùm laudamur, nos ipsos continemus sub humilitate, neque rursus cùm vituperamur, tolerámus. Aliud quippè nobis inanem gloriam suggerit, aliud mœstitiam nobis miseris facit. Vbi vero tristitia, & inanis gloria est, nihil boni reperitur. Dixit iterum: Patres nostri, vt magni, atque mirabiles, pascebant multos; ego autem humilis vnam ouem regere non valeo, sed semper ferarum morsibus pateo. Ait rursus: Dæmonum opus hoc est, vt cùm animam in peccatum deiecerint, tũc nos in desperationem præcipitent, vt perfectè nos perdant. Semper enim dæmones dicunt animæ: Quãdo morietur, & peribit nomen eius? Si igitur sobria fuerit anima, & ipsa ad eos è contra clámabit, & dicet: Non moriar, sed viuam, & narrabo opera Domini. Quoniam igitur magnam habent impudentiam dæmones, & ipsi rursus clamant dicentes. Transmigra in montem, velut passeriá circo & nos ad illos dicere debemus: Nam & ipse Deus meus, & saluator meus, adiutor meus, non emigrabo. Dixit iterum senex: Esto ianitor cordis tui, ne intret peregrinus dicens: Noster es, an aduersatorium?

Factum cuiusdam viri calui, & Sacco induti.

CAPVT. CXI.

EGO & sodalis meus Sophronius, cùm in Alexandria essemus, die quadam perreximus ad Theodosij Ecclesiam, obuiumque habuimus in vico virum quendam caluum, indutum sacco vsque ad genua. Videbatur autem quasi

quasi fatuus, & amens. Dixit igitur mihi Abbas Sophronius: Da mihi nummos, & videbis virtutem venientis. Dedi ergo illi quinque nummos, Qui acceptos dedit illi, qui videbatur vtamens: Accepit autem eos ille, nihil omnino loquens. Nos autem clam illum secuti sum⁹ è vestigio. Ille verò cùm flexisset à via, extendit in cœlum manum suam dexteram habentem nūmos, & post hæc prostrauit se coram Deo, posítisque in terra nummis abijt.

Vita, & Mors Leonis mōachi genere, Cappadocis.

CAPVT CXII.

TEMPORIBVS imperij Tyberij fidelissimi Cæsaris, ascendimus in Oasum, vidimusque illic magnum in diuinis rebus monachum, genere quidem Cappadocem, nomine autem Leonē. De hoc multi multa digna admiratione narrabant nobis. Nos autem ad illius pertingētes familiare colloquium, magnumq; experimentum capientes sancti huius viri, magnificè ædificati sumus, & maximè in humilitate eius, & silentio, & nuditate rerum omnium, & charitate, quam ad omnes habuit. Dicebat ergo semper venerabilis hic senex: Credite mihi, filij, quia regnare habeo. Nos autem dicebamus ei: Crede nobis, Abba Leo, quia nullus ex Cappadocia vnquam regnauit. Importunam ergo habes istam cogitationem. Ille verò rursus dicebat: Veraciter, filij, regnare habeo. Nemo autem poterat eum, ab hac cogitatione remouere. Cùm igitur venissent Mazices, & vniuersam prouinciam illam deuastassēt ac diripuissent, venerunt & in Oasum, & monachos quidem plures occiderunt, plurimosq; captiuos duxerunt. Inter quos acceperunt & Abbatē

Ioannem (erat autem hic Lector magnæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ) & Abbatem Eustathium Romanum, & Abbatem Theodorum Cilicem. Erant autem tres isti infirmãtes. Cùm ergo vinci ifuissent, ait Abbas Ioannes barbaris: Ducite me in ciuitatem, faciam, vt Episcopus det pro nobis numismata viginti quatuor. Accepit ergo illũ vnus ex barbaris, & duxit prope ciuitatem: ingressusq; est Abbas Ioannes ad Episcopum. Inuentus est autẽ in vrbe & Abbas Leo, & alij quidam patrum, atq; ideo tenti non fuerant. Ingressus igitur Abbas Ioannes cœpit orare Episcopũ, vt barbaro numismata daret. Episcopus autem non plura quàm octo numismata habere inuentus est. Voluerunt ergo dare barbaro octo numismata, & voluit accipere dicens: Aut viginti quatuor numismata præbete mihi, aut monachum date. Coacti igitur sunt, qui erant in ciuitate, ruere Abbatem Ioannem barbaro dare flentem, & eiulantem. Adduxit autem illum in sua taberna(cu)la barbarus. Post tres ergo dies, sumptis octo numismatib. Abbas Leo in eremũ exijt, vbi erãt barbari, orauitq; illos, dicens: Accipite me cũ octo numismatib. & tres istos dimittite, qui infirmi sunt neq; pergere per eremũ possunt; nã interficietis eos, & detrimentũ patiemini. Ego verò sanus sum & seruiã vobis. Tunc barbari acceperunt Abbatem Leonem, & octo numismata, & dimiserunt illos tres. Abijt ergo Abbas Leo vsq; ad quẽdam locũ & cũ prædebilitate pergere vltra nõ posset, barbari decollauerunt eũ. Impleuitq; Abbas Leo scripturam dicentem: Vt ponat quis animam suam pro amicis suis. Tunc nos quoque cognouimus quidnã esset, quod dixerat, Quia regnare habet. Veraciter enim regnauit, qui posuit animam suam pro amicis suis.

[1] Vide quæ virtutes ſanctũ patrẽ cõmendabilẽ redderẽt.

Admonitio Abbatis Ioannis de Petra.

CAPVT CXIII.

AD Abbatem Ioannem de petra perrexi, ſumpto mecum & ſodali Sophrono, rogauimusq́, illum dicentes: Dic nobis verbũ. Senex autem ait: Amate [1] nuditatem rerum omnium, & continentiam. Credite dicenti mihi. Cũ adoleſcens morarer in Sciti, quidam ſenũ ſplene indoluit, & modicum aceti quæſitum eſt in quatuor eius loci monaſterijs, & inuentum non eſt. Tanta erat apud eos paupertas, & nuditas & continentia. Erant autem ibi patres quaſi treſmille & quingenti.

[1] Hæc ſancta paupertas, & rerum omnium nuditas, ſanctorum monachorum erant ampliſſimæ diuitiæ.

Vita Abbatis Danielis Aegyptij.

CAPVT CXIIII.

NArrauit autẽ nobis ſanctus ſenex de Abbate Daniele Aegyptio, dicens: Aſcendit ſenex ipſe die quadam in Thercnutium, vt [1] opus manuum ſuarum venderet. Adoleſcens autem quidam precabatur ſenem, dicens: Per deum ſenior veni in domum meam, & fac orationem ſuper vxorem meam, quia ſterilis eſt. Senex autem compulſus à iuuene abijt cum illo in domũ ſuam, fecitq. orationẽ ſuper vxorẽ eius, & [2] volente Deo mulier in vtero cõcepit. Viri ergó quidã non timentes Deũ cœperũt ſenẽ detrahere, & dicere. Vere iuuenis iſte infęcũd⁹ eſt, ſed mulier à ſene prægnans facta eſt. Venit igitur hęc fama ad ſenis aures: & ſcripſit ſenex marito mulieris

dicens: Cùm pepererit vxor tua, nuncia mihi. Cùm ergo peperisset vxor illius, seni significauit iuuenis dicens: Per Deum, & orationes tuas, pater, genuit vxor mea. Tũc Abbas Daniel ingressus ait iuueni: Fac prãdiũ, & voca amicos tuos. Cũ igitur pranderent, sumens senex puerulum in manibus, coram omnibus dixit infantulo: Quis est pater tuus, infans? Ait autem infans, Hic, ostendens digito manus suæ iuuenem. Erat autem infantulus dierum viginti quinque.

1 *Operabantur manibus antiqui monachi.*
2 *Oratio valet ad obtinendum omnia à Deo.*

Admonitiones Abbatis Ioannis Cilicis.

CAPVT. CXV.

DICEBAT Abbas Ioannes Cilix duxit Raythu fratribus: Filij, sicuti[1] fugimus mulierem, sic dum fugiamus concupiscentias carnis. Dixit iterum: Imitemur patres nostros, qui cum tanta austeritate vitæ, & silentio sederunt in loco isto. Dixit iterum: Ne sordidemus locum istum filij, quem patres nostri à dæmonibus emundauerunt. Ait rursus: Locus iste monachorum, non negociatorum est. Dixit iterum: Inueni hic senes, qui septuaginta annos hoc eodem in loco egerant, herbis solum, & palmarum fructibus viuentes. Dixit iterum senex: Septuaginta, & sex annos habeo in hoc loco, multa mala, & horrenda perpessus à dæmonibus.

1 *Ecce sanctorum Monachorum propositum.*

De Fratre cui falsò obiiciebatur, subtraxisse numisma. CAP.

CAPVT CXVI.

NArrauit nobis Abbas Andreas Messenius, dum essemus in Ryathu, dicens: Cum essem adolescens, recessimus ego, & Abbas meus de Raythu, & venimus in Palæstinam. Mansimus autem apud senem quendam. Senex ergo qui suscepit nos, habebat vnum numisma, quod vbi posuisset, per errorem oblitus, suspicatus est quòd iunior ego furatus illud essẽ. Dicebat ergo senex patrib. loci ipsius, quia frater Andreas numisma accepit. Quòd cùm audisset Abbas meus vocauit me, & ait mihi: Dic Andrea tu numisma senis accepisti? Ad quem ego: Ignosce Abba, ego nihil accepi. Habebam autem pallium, quod abiens vendidi numismate, & accipiens numisma profectus sum ad senem, & prostratus illi veniam petij, & dixi: Ignosce mihi, Abba, quia Satanas decepit me, & accepi numisma tuum. Erat autem illic & secularis quidam. Ait ad me senex: Vade fili, nihil perdidi. Iterũ igitur prostratus veniam petebam dicens: Per Dominum, Abba, accipe numisma: ecce hoc est: fac mihi orationem, quoniam Satanas immisit mihi, vt furarer illud, & affligerem vos. Dixit iterum senex: Eli, non perdidi quicquam. Cùm vero illi non acquiescerem, tũc ait mihi secularis ille: Verè, domine frater, hesterno die cùm huc veniissem, inueni senẽ plorantem, & prostratum, petentemq; veniam in magna afflictione animi, dixiq; illi: Fac charitatem, Quid est quod habes? Et dixit mihi senex: Quia fratrem iniusta calumnia exagitaui dicens quòd numisma furatus esset, & ecce inueni illud. Tunc senex ædificatus est in me, quòd cùm non accepissem numisma, detulerim illud ad eum dicens: Ego illud accepi.

De Fratre Dæmoniaco ab Abbate Andrea sanato.

CAPVT CXVII.

FRater quidam dæmonium habens accessit ad Abbatem Symeonem Stylitem in admirabilem montem, rogans, vt pro se oraret, & effugaret, ab eo dæmonem. Dixit ei Abbas Symeon. Vbi moraris? Qui ait: in Raythu. Ad quem senex; Miror, inquit, frater, cur tanto te labore fatigaueris, tantumque itineris peregeris, vt venires ad me peccatorem hominem, cùm tales, & tantos patres habeas in monasterio tuo. Vade igitur ad Abbatem, Andream, & roga illum, vt oret pro te, & statim curabit te. Venit igitur frater in Raythu, & sicut sibi mandauerat beatus Symeon, prostrauit se illi rogans, & dicens: Ora pro me, pater. Dixit ei Abbas Andreas: Accepit gratiam huius curationis Abbas Symeon. Cùmque fecisset orationem, continuò mundatus est frater, & gratias reddidit Deo.

1 *Ecce quomodo Sancti in virtute Dei sanitates conferunt.*

Vita Menæ Diaconi monachi in Raythu.

CAPVT. CXVIII.

NArrauit nobis Abbas Sergius in Raythu de fratre quodam illic diacono, Mena nomine, & ait: Cùm exisset aliquando Mena ad ministeriũ, ieuersus est ad seculũ. Quid autem illi contigerit, nescimus, nisi quia reliquit monasticũ habitũ, & secularis effectus est. Post multũ verò tẽporis profectus est Theopolim, & cùm rediret Seleuciam, vidit monasteriũ sancti Abbatis Symeo-

nis

nis Stylitæ de longe, & ait intra se: Ascendā, & videbo magnum Symeonem: nunquam enim eum viderat. Euntem verò, & iam cœnobio appropinquantem vt vidit Abbas Symeon, diuinitus agnoscens quòd esset monachus, & quia diaconus ordinatus fuisset, vocauit ministrum suum dicens: Affer huc forfices. Cumque attulisset, ait illi: Benedictus Dominus; Tonde illum, ostendens eum digito. Erant enim ibi multi circa columnā. Admiratus autem ille in verbo senis, simulque timore magno comprehēsus, suscepit [1] tonsu am nihil omnino loquens. Intellexit enim, quia Deus reuelasset seni de se. Cùm minister ergo totondisset illū, ait ei magnus Symeon: Fac orationem Diaconi. Et cùm orasset, ait illi iterum: Perge in Raythu, vnde etiam existi. Dicente autem illo, se verecundari, patrùmque aspectus ferre nō posse, rursus ait illi Abbas Symeon: Crede mihi, fili, quia vereri omnino non debes; hilari enim facie, & grato animo te suscipient Patres, gaudiūq; illis fiet & exultatio in cōuersione tua. Et hoc aūt scito, fili, quia Deus signū in te facturus est, vt agnoscas, quoniam ignouit tibi illius immensa, & ineffabilis bonitas peccatum istud. Venientem igitur in Raythu supinis manibus exceperunt patres, miseruntque ipsum in sanctum sacrarium. Quadam igitur die Dominica cùm ferret [2] sanctum, & viuificum sanguinem magni Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi, continuò exijt oculus eius vnus. Atque ex hoc [3] signo cognouerunt Patres, quia ignouisset illi Deus peccatum istud, iuxta verbum magni Symeonis.

1 *Vides quòd etiam antiquitus monachi tondebantur?*

2 *Ecce quomodo in sacra Eucharistia est sanctus &*

viuificus sanguis magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi.

3 *Habes ex hoc loco, monachum non debere diminuere institutum suum. Quod si facit, valde peccat.*

De dæmone, qui in habitu monachi profectus est ad cellam cuiusdam senis in Raythu.

CAPVT. CXIX.

DICEBAT nobis Abbas Eusebius Presbyter eiusdem monasterij Raythu, cùm ad illum veniſſemus, quod dæmon in habitu monachi profectus ſuit ad cellam ſenis, & cùm pulſaſſet ianuam, aperuit ſenex, & dixit illi: Ora. Dæmon autem ait. Et nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen. Senex autem iurſus dixit; Ora. Et dæmon ſimiliter ait: Nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen. Tunc ſenex: & die: Gloria patri, & filio, & Spiritui ſancto, etiam nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen. Hoc autem cùm dixiſſet ſenex, dæmon quaſi vim paſſus abigne, euanuit.

De Tribus monachis mortuis inuentis á piſcatoribus Pharanitis.

CAPVT CXX.

NARRAVERVNT nobis, Pharanitæ piſcatores, dicẽtes: Die quadam iuimus in Buchrin trans mare rubrum, & cùm plurimos piſces cœpiſſemus, reuerſi ſumus, & venimus prope Perelium. Volentesque transfretare in Raythu, prohibiti ſumus à ventis contrarijs, ac maris tempeſtate detenti ſumus per dies nonaginta. Venientes autem in quoddam maximum deſertum, inuenimus ſubter vnum ſaxum tres Anachoritas defunctos, indutos collobijs de ſibino; me-

ao;melotesque illorum iuxta eos erant posita. Accepimus itaque illos, & duximus ad nauem, continuoque æstuans mare tranquillum factum est, & venti contrarij in oportunos conuersi sunt. Et transfretrauimus secundis ventis, & venimus in Raythu. Patres autem sepelierunt eos cum antiquis senibus.

Vita, & mors Abbatis Gregorij Byzantini, & alterius Gregorij Pharonitæ eius discipuli.

CAPVT. CXXI.

NArrauerunt nobis ipsius loci patres de Abbate Gregorio Byzantino, & discipulo eius Abbate Gregorio Pharonite, quòd in insula quadam maris rubri manserint. Illa verò insula aquam non habebat. Sed ex continenti afferebant aquam sibi in vsus suos. Habebant enim ratem, cum qua exibant, & afferebant aquam. Quadam autem die dimiserunt ratem in mare, ligantes illam ad saxum quoddam. Nocte verò illa facta est vnda vehemens, ruptoque fune perijt ratis. Manserunt autem patres illi non habentes, vnde sibi aquam deferrent. Post octo itaque menses venerunt monachi de Raythu, & inuenerunt ambos mortuos. Inuenerunt autem & in dorso testudinis ita scriptum: Abbas Gregorius Pharanites viginti & octo diebus aquam non bibens defunctus est, ego autem dies triginta septem transegi, ex quo non bibi Inuenimus verò ambos integros, sumentesque illos [1] sepeliuimus in Raythu.

[1] *Ergo sepelire mortuos est opus pium.*

De duobus monachis, qui nudi ingressi sunt Ecclesiam, vt communicarent, nec visi sunt ab aliquo, nisi ab Abbate Stephano.

CAPVT CXXII.

VEnimus ad Abbatem Stephanum Cappadocem in Sina monte, narrauitque nobis, dicēs: Cùm essem ego in Raythu ante hos annos, quinta feria cęnæ Domini, eram in Ecclesia. Cùmque consummaretur [1] sancta oblatio, patresque omnes assisterent, ecce video duos quosdam Anachoretas Ecclesiam ingredi, erant autem nudi, nullusq; patrum alius animaduertit, quod nudi essent, nisi ego solus. Cùm igitur communicassent Dominico corpori, & [2] sanguini, exierunt de Ecclesia, & abibant. Ego autem vnà cum illis exiui. Cùm ergo egressi essemus, prostraui me illis dicens: Facite charitatem, accipite me vobiscum. Cognouerunt autem, quia videram illos nudos, & dixerunt mihi: Benè sedes, quiesce. Rursus ego rogabam illos, vt acciperent me secum. Tunc dixerunt mihi: Non potes nobiscùm esse sede, bona enim tibi sedes est. Facientes autem mihi orationem, vidente me super aquas rubri maris pedibus ingressi sunt, & trans mare abierunt.

1 *Sanctam oblationem appellat sacram Eucharistiam.*

2 *Et hic habes in Eucharistia esse verum corpus, & sanguinem Domini: Verùm quod Anachoretæ sub vtraq; specie communicauerint, non te scandalizet, quia dudū hoc fuit, dū hæc consuetudo vigeret in Ecclesia.*

Vita Abbatis Zosimi Cilicis.

CAPVT CXXIII.

PErreximus ad Abbatem Zosimum Cilicem in monte, Sina, vbi morabatur. Renuerat enim Epi-

Episcopatum senex, & redierat in cellulam suã. Erat autem vir magnæ abstinentiæ, narrauitque nobis dicens: Cùm essem iunior, exiui de Sina, & abij in Ammoniacem, vt illic morarer; inueniq; ibi senem vestitum collobio de sibino. Senex autem vt vidit me, priusquam illum salutarem, ait mihi: Quid huc aduenisti, Zosime? Vade, non potes hic sedere. Existimans autem, quia cognouisset me, prostraui me ante illum dicens: Fac charitatem, pater. Vnde me nosti? Senex autem dixit mihi: Ante duos dies apparuit mihi quidam dicens: Ecce veniet ad te monachus quidam, nomine Zosimus. Non permittas eum hic manere. Volo enim Ecclesiam Babylonis, quę in Aegypto est illi credere. Tacuitque senex, & dimisso me, abijt à me, quantum est iactus lapidis. Et cùm duas horas in oratione complesset, venit ad me, & osculans faciem meam ait mihi: Fili charissime, benè veniſti. Deus enim te huc adduxit, vt commendes terræ corpus meum. Dixi autem ei: Quot annos in hoc loco habes, Abba? Dixit ad me: Quadraginta & quinque annos impleo. Et apparuit mihi facies eius tanquam ignis. Et ait mihi: Pax tibi, fili, & ora pro me. Et hæc dicens collocauit seipsũ, & requieuit. Ego autem, effossa humo, sepeliui eum, & post duos dies recessi glorificans Deum.

1 *Vide quantam curam habeat Deus sepulturæ seruorum suorum. Igitur sepelire mortuos est opus ei placens.*

CAPVT CXXIIII.

NArrauit autem nobis & hoc senex, dicens Ante annos viginti duos ascendi in Porphoritem, volens illic morari, Accepi autem & discipulũ meum Ioannem mecum. Cùm ergo

ergo illuc veniſſemus, inuenimus duos Anachoretas, manſimusque prope illos. Erat autem alter quidem ex his Galata, nomine Paulus. Alter verò Melitinus, nomine Theodorus, ex monaſterio ſu erat Abbatis Euthymij. Ferebant autem [1] collobia ex pellibus bubalorum. Manſi autem illic fe me duos annos, diſtabamusque ab inuicem quaſi duobus ſtadijs. Die autem quadam cùm ſederet Ioannes diſcipulus meus, percuſſit eum ſerpens, ſtatimque defunctus eſt, ſanguinem ex omnibus partibus fundēs. In multa igitur anguſtia exiſtēs, abij ad Anachoretas. Qui ſtatim vt viderunt me turbatum, & afflictum, antequam aliquid dicerem ad eos, dicunt mihi: Quid eſt, Abba Zoſime? Mortuus eſt frater. Dico illis: Ita ſanè mortuus eſt. Venientes igitur mecum, videntesque ipſum in terra iacentem, dicunt mihi: Noli contriſtari, Abba Zoſime. Adeſt diuinum adiutorium. Vocantesque fratrem dixerunt: Frater Ioannes, ſurge, quia ſenex te opus habet. Continuòque ſurrexit frater de terra. Quærentes autem beſtiam, & inuenientes, tenuerunt eam, & in conſpectu noſtro illam in duas partes diſruperunt. Tùc dicunt mihi: Abba Zozime, vade in Sina: Deus enī tibi committere vult Eccleſiam Babylonis. Continuòque recelſimus nos. Cumque veniſſemus in Sina, poſt paucos dies Abbas miſit me, & duos alios in miniſterium in Alexandriam. Tenensque nos Papa Alexandrinus beatiſſimus Apollinaris, omnes tres fecit Epiſcopos, vnum quidem Heliopoleos, alium Leontopoleos, me verò in Babyloneam miſit.

1 *Ecce vilitatem habitus antiquorum monachorum.*

Factum Pulchrum Abbatis Sergij Anachoretæ.

Narra-

CAPVT. CXXV.

NArrauerunt nobis quidam patrum in Sina de Abbate Sergio Anachoreta, quòd cùm moraretur in Sina, constituebat illum dispensator super burdones. Cùm ergo die quadam properaret, ecce leo iacebat in via. Porrò burdonarij, burdonesque, viso leone, timore correpti, recesserunt. Tunc Abbas Sergius sumens de pera vnam benedictionem, profectus est ad leonem, dixitque ei: Accipe benedictionem patrum & [1] recede de via, vt transeamus. Sumptaque leo benedictione recessit.

1 *Etiam irrationalibus creaturis in virtute Dei Sancti imperant.*

Egregia Responsio Abbatis Orenti montis Sina.

CAPVT CXXVI.

DIcebant nobis eiusdem loci sancti patres de Abbate Orento, quòd die quadam Dominica ingressus est senex in Ecclesiam verso sago suo, ita vt foris villosus esset. Stante igitur eo in choro, venerunt quidam de dispensatoribus loci, & dixerunt seni: Cur ita, pater, ingressus es cõuerso sago tuo in Ecclesiam ad derisionẽ nostram coram peregrinis? Respondit ei senex: Vos euertistis Sina, & nemo vobis dixit aliquid, & ego quia conuerti sagum meum, dicitis mihi: Quare conuertis sagum tuum? Ite, corrigite, quæ euertistis, & ego corrigam quæ euerti.

Vita Abbatis Georgij sancti montis Sina, & Anus cuiusdam ex Galatia Phrygiæ.

CAPVT CXXVII.

NArrauit nobis Abbatissa Damiana solitaria, mater Abbatis Athenogenis Episcopi Petrẽsis,

sis, dicens: Erat quidam Abbas in sancto monte Sina, nomine Georgius, magnæ virtutis, & abstinentiæ vir. Huic Abbati Georgio magni sabbati die sedenti in cellula sua venit desiderium faciendi sacrum [1] diem Resurrectionis in sanctaLi uitate, & sumere venetanda [2] mysteria in sancta Christi Dei nostri Resurrectione. Per totam ergo diem senior huiusmodi cogitatiõe sollicitabatur, & orabat. Cùm itaque sero factum esset, venit discipulus eius dicens ei: Iube pater, vt eamus ad synaxim. Senex autem respondit ei: Vade, & tempore sanctæ communionis veni ad me, & pergam. Mansit itaque senex in cellula. Cùm autem adueniſſet tempus sanctæ communionis in sancta Resurrectione, inuentus est senex prope Archiepiscopum beatum Petrum, qui præbuit illi cum presbyteris sanctam communionem. Videns igitur eum Patriarcha, dixit Mena assessori suo: Quando venit Abbas montis Sina? Respondit ille: Per orationes vestras, Domine, non vidi illum nisi nunc solummodo. Tunc ait Patriarcha: Dic illi, vt non recedat. Volo enim, vt mecum sumat cibum. Ille verò profectus id dixi seni. Quid ait: Volũtas Dei fiat. Cùm ergo senex salutasset synaxes, adorato [3] sancto Monumẽto, inuentus est in cellula sua. Et ecce discipulus ipsius pulsauit, & dixit. Pater veni, vt communices. Senex verò profectus in Ecclesiam cum discipulo suo, iterum sumpsit [4] veneranda mysteria. Petrus autem Archiepiscopus contristatus, quod illi inobediens fuisset, post solennitatem misit ad Episcopum Phari Abbatem Photinum, & ad patres Sina, vt Abbatẽ ad se mitterent. Cùm ergo venisset, qui attulerat literas, dedisſetque illas, misit & senex tres Presbyteros, Abbatem scilicet Stephanum Cappadocem ma-

gnum

gnum illum virum, cuius & supra meminimus, & Abbatem Zosimum, cuius etiam superius mẽtionem fecimus, & Abbatem Dulcitium Romanum ad Patriarcham, purgauitque se ipsum senior scribens, ac dicens: Absit a me, mi domine sanctissime, vt sanctum Angelum vestrum contempserim. Scripsit autem & hoc ad eum: Vt sciat beatitudo vestra, post sex menses Christo Domino, ac Deo nostro simul occursuri sumus, & illic adorabo vos. Egressi itaque Presbyteri dederunt Patriarchæ literas. Dixerunt autem & hoc ei, quoniam senex multos annos habebat, ex quo nõ venerat in Palæstinam. Ostendebant item & literas Episcopi Phari simul contestantes, quòd fermè septuaginta annos haberet senex, ex quo de sancto monte Sina non exierat. Sanctus verò ac mitissimus Petrus afferebat testes eos, qui tunc affuerant Episcopos & clericos dicentes. Verè nos senem vidimus, & omnes osculo sancto illum salutauimus. Postquam igitur impleti sunt sex mẽses, requieuerunt in pace senex & Patriarcha, iuxta scilicet ipsius senis propheriam.

NArrauit nobis eadem Abbatissa Damiana & hoc dicens: Die sancto sparasceue, antequam includerer, abij ad sanctũ Cosmã, & Damianum & illic totã 6 noctẽ peregi. Venit itaque fero anus quædã ex Galatia Phrygię, & dabat omnibus, qui in tẽplo erant, duo minuta, Die igitur quadã neptis mea, & fidelissimi Imperatoris Mauritij, veniens in sanctã ciuitatẽ orationis gratia, egit ibi annũ integrũ. Assũpsi ergo eã, & adduxi ad sanctos Cosmã, & Damianũ. Cum igitur in oratorio essemus, aio cognatæ meę: Vide filia, quia venit anꝰ quædam dans duo minuta (ea enim mihi sepius dederat) Sume illa, ne superbias. Illa autem indignans

indignans dicebat: Mandatum habeo accipere! Tunc dixi ei: Etiam, accipe. Mulier enim sancta est, & magnæ virtutis. Tota enim hebdomada 7 ieiunat, & quicquid in hebdomada laborans lucratur, erogat his, qui in templo inueniuntur. Est autem vidua quasi annorum octoginta. Sume igitur duo minuta, & da illa tu quoque alteri. Tantùm ne respuas anus istius sacrificium. Ista nobis loquentibus, ecce anus veniens duo minuta erogabat. Veniensque dedit mihi cum omni silentio. Dedit autem & neptiuæ dicens: Accipe ista, & comede. Cùm ergo abijsset, agnouimus, quòd Deus illi reuelasset, quod dixeram ei, vt acciperet, & alteri pauperi daret. Misit igitur vnum ex pueris suis, & de duobus minutis emit lupinos, & comedit. Asseuerabat autem coram Deo dicens, eos tanquam mel dulces fuisse, ita vt miraretur, & glorificaret Deum, qui dat gratiam seruis suis.

1 *Nota sacrum diem Resurrectionis.*
2 *Sacram Eucharistiam appellat venerandam mysteria.*
3 *Adorato sancto Monumento.*
4 *Venerãda mysteria sũpsit, idest sanctam communionẽ.*
5 *Etiam olim Dies parasceue sanctus erat.*
6 *Ecce peregrinationes ad loca sancta, & pernoctationes apud illa.*
7 *Assidua ieiunia, & eleemosynæ sunt sanctarum mulierum exercitia.*

Vita Adelphij Episcopi Arabessi, & de beato Ioanne Chrysostomo.

CAPVT CXXVIII.

PERREXIMVS ad Abbatem Athanasium in monasterium sancti patris nostri Sabæ, narra-

narrauitq; nobis, dicens: Audiui referente Abbate Athenogene Episcopo Petræ, filio Abbatissæ Damianæ tale aliquid. Fratrem habuit auia mea Ioanna, nomine Adelphium Episcopum Arabesi, sororem quoque Abbatissam monasterij mulierum. Quadam verò die abijt Episcopus ad monasterium visitandæ sororis gratia. Et cùm intraret atrium monasterij, vidit vnam de sororibus à dæmone correptam, & in pauimento proiectam. Conuocans igitur Episcopus sororem suam, ait illi: Placet ne tibi, vt soror ista perturbetur à dæmone, & dehonestetur? An ignoras, quia iudicium portas omnium sororum, vt Abbatisa? Quæ dixit ei: Et ego quid possum facere aduersus dæmonem? Episcopus autem rursum dixit ei: Et quid hic tot annis facis? Factaque oratione, Episcopus [1] mundauit à dæmone sororem illam.

1 *Oratione sua sanctus Episcopus mundauit monialem à dæmone.*

RVrsus idem Abbas Athanasius narrauit nobis de eodē Episcopo Adelphio, dicens, sese venerabilem Ioan. sororem ipsius ita referentem audisse: Cum sanctissimus Episcopus Constantinopolitanus Ioannes Chrysostomus in Cucusū in exilium missus est, in domo nostra mansit. Et hoc igitur ingentem confidentiam & charitatem habuimus ad Deum. Dicebat ego frater meus Adelphius, cùm in exilio mortuus esset beatissimus Ioannes: Dolorem pertuli incredibilem, q̄ talis, ac tantus vir, orbisq; magister, lætificans Ecclesiā Dei, à throno suo exul defunct⁹ est. Deprecabar ergo, inquit, Deū cum multis lachrymis, vt ostendere mihi dignaretur, in quo statu esset, &

an cum Patriarchis adnumeratus esset. Cùm ergo diutius orassem, in extasi effectus sum, aspexi virum nimis speciosum, qui tenens manum dexteram meam, adduxit me in locum quendam illustrem, & glorioſissimum, ostendebatque mihi Ecclesiæ doctores. Ego verò circunspiciebam, videre quærens, quem cupiebam, magnum Ioannem dilectissimum meum. Cùm ergo ostendisset mihi omnes, & vniuscuiusq; proprium nomẽ expressisset, rursus tenens me per manum, eduxit me foras. Ego autem sequebar illum tristis, quod non vidissem cum patribus, & Ecclesiæ magistris beatum Ioannem. Cùm itaque egrederer, is, qui præerat ianuæ, apprehendens me dixit mihi: Quid habes, cur tristis es? Nemo vnquam huc ingressus, tristis exiuit. Tunc dixi illi: Hæc mihi causa mœroris est, quòd amantissimum meum Ioannem Episcopum Constantinopolitanum vna cùm cæteris doctoribus non vidi. Rursum dixit mihi, Ioannem dicis pœnitentiæ ducem? Ait ego: Illum sanè. Respondens autem dixit mihi: Ipsum homo in carne viuens videre non potest. Illic enim [2] assistit, vbi thronus est Domini.

2 *Ecce quomodo anima beatissimi Ioannis est in cœlo ante thronum Dei.*

Vita Cuiusdam Stylitæ.

CAPVT. CXXIX.

ABbas idem Athanasius narrauit nobis dixisse se narrantem Abbatem Athenogenẽ Episcopum Petræ, quod in prouincia sua fuerit Stylites quidam, ad quem omnes, qui veniebant, inferius stantes loquebantur, eò quod non haberet scalam. Si quando igitur dixisset illi fra-

li frater: Volo tibi dicere cogitationem: dicebat & ipse illi leni voce: Veni ad gradus columnæ ibatque ipse ad aliam columnæ partem & ita loquebantur mutuo, Stylita quidem superius stante, fratre autem inferius. Cæterorum verò, qui assistebant, nullus ea, quæ dicebantur, audire poterat.

DICEBAT & hoc Abbas Athenogenes de eodem Stylita, quod duo seculares se mutuò valde diligentes, pergebant ad eum multis annis ambo simul, & nunquam vnus sine altero proficiscentes. Quadam ergo die venit, nescente socio suo, alter ad illum. Cùmque plures horas pulsaret ianuam, noluit illi senex apperire, ita vt ille tædio deuictus reuerteretur. Reuertenti autem occurrit amicus eius, pergens & ipse ad Stylitem, rursumque reduxit eum secum, vt ambo ingrederentur ad senem: Cùm ergo pulsarent ianuam, mandauit senex, vt qui posterior venerat, ingrederetur solus. Ingressusque posterior cœpit rogare senem, vt & alius introiret. Senex autem dixit ei, se non posse illum suscipere. Perseueranti verò, & per multam horam deprecanti ait senex: Deus illum auersatur, fili, & ego illum suscipere non possum. Cùmq; ad propria redijssent, post duos dies ille defunctus est.

Admonitiones Abbatis Athanasij, & mirabilis eius visio.

CAPVT. CXXX.

DIcebat idem Abbas Athanasius: Patres nostri continentiã, & paupertatem, ac nuditatem rerum omnium vsque ad mortem seruauerunt; nos autem ventres nostros & crume-

cruminas dilatauimus. Dixit iterum senex: Sub patribus nostris in studio erat distractiones animi vitare: nostris verò temporibus olla obtinuit, & opus manuum.

NARRAVIT nobis & istud Abbas Athanasius de se: Venit, inquiens, mihi aliquando cogitatio, dicens: Quid putas erit certantibus, & non certantibus? Et cum factus essem in extasi, venit ad me quidam dicens mihi: Sequere me. Adduxitq; me in quendam locum plenum luminis, & gloriæ, statuitq; me iuxta vnam iuuenam, cuius species enarrari non potest. Audiebamus autem interius quasi multitudinem innumerabilem laudantũ Deum. Cùmq; pulsaremus, audiuit quispiam intus, & dixit: Quid vultis? Ait ductor meus: Ingredi voluimus. Respondit ille: Nõ huc ingredietur quispiam in negligentia degens. Sed si [2] intrare vultis, abite, certate, nihil æstimantes vanitates seculi.

1 *Vide quæ virtutes priscos monachos commendabiles redderent.*

2 *Aduerte, hæretice, qui nullas in hac vita sustines vis pugnas, & labores regnum cælorum non patere nisi legitimè certantibus.*

Vita Abbatis Zachæi Sancta Sion.

CAPVT. CXXXI.

NArrauit nobis Procopius Scholasticus Sophyreonites de Abbate Zachæo, dicens: Duo filij mei in Cæsarea degebant. Fuit autem in Cæsarea magna mortalitas, eoque afligebar propter filios meos, ne morerentur: & ignorabam, quid agerem. Dicebam enim in me ipso: Si mittam, & accipiam eos inde, iram

iram Dei fugere possibile non est. Sed si dimittam eos illic, morientur, & non videbo illos. Nesciens itaque quid agere deberem, dixi: Vadam ad Abbatem Zachæum, & quod dixerit mihi hoc faciam. Perrexi igitur in sanctam Sion, illic enim semper morabatur, & non inueni eum. Veni autem in atrium sanctæ Mariæ Dei genitricis, & inueni illum stantem in angulo atrij, dixiq; illi de filijs meis. Cum ergo me audisset, ad Orientem conuersus est, & intendit in cœlum quasi per horas duas nihil omnino loquens. Tũc verò conuersus ad me, dixit mihi: Confide, ac noli affligi. Filij tui non morientur in hac peste. Sed & post duos dies cessabit de Cæsarea mortalitas. Quod & factum est iuxta verbum senis. & ista quidem Procopius Scholasticus, vt dixi, enarrauit nobis.

CAPVT. CXXXII.

ABbas autem Cyprianus, cognomento Cuculas, cuius monasterium est extra portam Cæsarię, narrauit nobis, cum ad illum veniſſemus, dicens: Cùm vastaret vrbem istam sæua illa & horrenda mortalitas, inclusi meipsum in cella mea, deprecans clementiam Domini, vt nostri misereretur, & auerteret imminẽtem iram. Venitq; mihi vox dicens: Abbas Zachæus accepit hanc gratiam.

De Sancto monacho, qui Sarracenum venatorem per duos dies immobilem reddidit.

CAPVT. CXXXIII.

NArrauit: Sarracenus gentilis ex his qui in Clysmo morabantur, hæc nobis dicens: Cũ

abijssem ad montem Abbatis Antonij, vt venerer, pergens aspicio monachum in monte sedentem, tenentemque librum, & legentem. Ascendi igitur ad eum volens illum cædere, fortasis autem etiam necare. Cùmque venissem propè illum, extendit cõtra me manum suam dexteram, dicens, Sta. egíque illic duos dies, & duas noctes nullo modo moueri prævalens ex eo loco, vbi eram. Tũc dixi illi. Per Deum, quem colis, dimitte me. Ille autem dixit mihi: Vade in pace. Et ita recedere potui de loco, in quo eram.

Vita Theodori Anachoretæ.

CAPVT. CXXXII.

ANachoreta quidam erat in partibus sancti Iordanis, nomine Theodorus. Hic venit ad cellam meam dicens: Fac charitatem, Abba Ioannes, & quære mihi librum, qui contineat totum testamentum nouum. Quærens igitur inueni. quia Abbas Petrus, qui postea fuit Chalcedonensis Episcopus, talem habebat. Abijraque, & dixi ei. Et ostendit illum mihi in membranis valdè pulchrum. Et dixi ei: Quantum valet: Qui respondit: Tria numismata. Dixit iterum mihi: Tu illum emere vis, an alius? Et aio illi: Crede mihi, Anachoreta ipsum vult. Tunc ait mihi Abbas Petrus: Si Anachoreta ipsum vult, gratis illum accipe. Sume autem & tria ista numismata, & siquidem placet illi liber, teneat illum; sin autem illi non placet, ecce habet tria numismata, eme illi iuxta votum suum. Sumens ergo librum detuli Anachoretæ. Qui, sumpto libro, abijt in eremum. Cùm autem duos ferè menses egisset, rediens Anachoreta venit in cellam meam dicens: Scito, Abba Ioannes, quia cogitatio me

affligit

affligit, eò quòd gratis habeo librum. Aio autem ad illum: Noli pro hoc affligi. Abbas Petrus diues est, & bonus, gaudetque in hoc. Ait mihi rursus Anachoreta: Verè non requiesco, nisi pretium do. Dico illi. Et habes pretium, vt des? Dicit mihi: non. Sed da mihi saccum, vt me induam. Erat enim [1] nudus. Dedi ergo illi saccum, & palliolum, & abijt, operariusque factus est in eo lacu, quem fecit Patriarcha Hierosolymorum Ioannes in Sigma, accipiebatq; quotidianũ, stipendium nouem minuta. Veniebat ergo prope me in monasterium Heliotarum, comedebatque lupinos, & die tota laborabat. Cùm itaque fecisset de mercede sua minuta numismatum trium, ait mihi: Accipe pretium, & librum, & vade ad Dominum suum, & si quidem vult minuta, da illi, sin autem non vult, redde illi librum. Ego igitur veniens nunciaui hæc Abbati Petro. Qui neq; pretium, neque librum accipere volebat. Persuasi tamen ei, vt pecuniam acciperet, neque repudiaret Anachoretæ laborem. Quam tandem accepit, Et pergens ego dedi librum Anachoretæ; qui gaudens remeauit in eremum.

1 *Vide sancti viri paupertatem, habitus vilitatem & opus manuum.*

De *Quinque virginibus, quæ exire voluerunt è monasterio, & à Dæmonio correptæ sunt.*

CAPVT. CXXXV.

ACCESSIMVS ad Eunuchorum monasterium iuxta sanctum Iordanem ego, & frater meus Sophronius. Narrauitque nobis Abbas Nicolaus ipsius monasterij Presbyter,

dicens: In regione mea, (erat autem ex Lycia) monasterium virginum est fermè quadraginta. In hoc ergo monasterio quinque virgines sibi inuicem condixerunt, vt noctu de monasterio fugerent, & acciperent viros. Nocte verò quadã cùm dormirent sanctimoniales omnes, illis consultantibus, vt vestimenta sua accipirent, & fugerent, continuò quinque [1] omnes à dæmonio correptæ sunt. Quo facto, non amplius exierunt monasterio, sed confessæ peccata sua, gratias egerunt Deo dicentes: Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, vt animæ nostræ non perirent.

1 *Magnum exemplum, quo docentur omnes religiosæ fœminæ non debere institutum suum deserere; & quòd si id fecerint, animæ earum peribunt.*

De charitate Abbatis Sisinij erga mulierem Sarracenam.

CAPVT. CXXXVI.

NArrauit autem nobis Abbas Ioannes eiusdẽ monasterij Presbyter, dicens: Audiui ab Abbate Sisinio Anachoreta referente, ac dicente: Die quadam in spelunca mea prope sanctum Iordanem & cùm psallerem [1] Tertiam, ecce Sarracena quædam ingressa in speluncam meam, posuit se coram me nudans semetipsam. Ego verò turbatus non sum, sed impleta psalmodia mea cum omni quiete, & timore Dei, dixi ad illam Syrianã: Sede, vt loquar tibi, & tunc faciam, quod vis. Quæ vt resedit, dixi illi: Christiana es, an gentilis? Quæ ait: Christiana. Dixi ad illam iterum: Et nescis, quia qui fornicantur, in supplicium eunt? Quæ ait: Scio planè. Tunc dixi illi: Cur ergo fornicari

nicari vis? Respondit: Quia esurio. Et aio ad eam: Noli fornicari, sed veni quotidie, & vt Deus disposuerit, dabo tibi cibum tuum. Ex illa ergo die veniebat ad me diebus singulis, & si quid Deus mittebat mihi, præbebam illi cibum, quadusque recessi de illis locis.

Ecce quomodo etiam antiqui monachi psallebant horas canonicas, nam Tertia vna illarum est.

Relatio Abbatis Ioannis de Abbate Callinico.

CAPVT CXXXVII.

DIxit iterum idem Abbas Ioannes: Cùm essem iunior, cupiebam pergere ad magnos, & nominatissimos patres, vt ab eis benedicerer, & ædificarer. Audiens igitur de Abbate Callinico magno illo, qui in monasterio Abbatis Sabæ inclusus erat, oraui quendam ex familiaribus illius, vt me ad illum duceret. Abij itaque ad illum. Assidens verò is, qui me adduxerat, frater ad fenestram senis, per multam horam loquebatur cum eo. Ego verò in meipso cogitabam, quia nunquam viderat me senior, ne fortè non gratè susciperet me. Cum verò frater ille recederet, permisit me ingredi, & salutare senem, & benedici ab eo, dicens ad eum: Ora & pro isto seruo tuo, pater, quia inter primos huc venit. Senex autem dixit, Agnosco illum, fili. Nam ante viginti dies descendi ad sanctum Iordanem, & occurrit mihi in via dicens: Ora pro me. Et ego interroga ui eum: Quod est nomen tuum? Atque mihi: Ioannes: Extunc igitur agnosco eum. Hoc audiens ego cognoui, quia quando cogitaui accedere ad illum, reuelauit illi Deus & nomen meum, & quis essem.

De Abbate Sergio anachoreta, & de monacho gentili, qui Baptizatus est.

CAPVT CXXXVIII.

NArrauit autem nobis & hoc idem senex, dicens: Cùm esset Abbas Sergius, Anachoreta in Roban, postquam recesserat de Laura, misit huc in monasterium monachum quendam iuuenem, vt baptizaretur. Interrogantibus autem nobis causam, cur nunc baptizaretur, ait nobis minister ipsius Abbatis Sergij: Abbas Sergius quando ad nos venit, volens in eremo manere nobiscū, hūc mihi instituendum tradidit. Ego autem illum plurimū admonui, ne se huic instituto inconsideratè, ac sine probatione addiceret. Cùm autem illum, eiusq; constantiam peruidissem, sumens eum abij ad senem, Senex autem mox vt vidit illum, antequam quicquam illi loquerer, ait mihi secretò: Quid vult frater iste? Dixi autem ei: Orat manere nobiscum. Tunc dixit mihi: crede, frater, iste baptizatus non est sed, adduc illum in monasterium Eunchorum, & fac illum baptizari in sancto Iordane. Ego autem ad verba senis stupens, interrogaui fratrem, quis esset, & vnde esset. Ille autem ex Occidente se esse ait parentesque habere gentiles, ac nescire vtrum baptizatus esset, an non, Tunc itaque [1] catechisantes eum fecimus in Iordane baptizari, permansitque in monasterio Deo gratias agens.

1 *Vides quomodo ritus, qui ex consuetudine Ecclesiæ in Baptismo adhiberi solent, etiam antiquitus obseruabantur.*

Prædictio Abbatis Sergij de Gregorio Duce monasterij Pharan.

CAP.

CAPVT CXXXIX.

DE hoc Abbate Sergio Anachoreta narrauit nobis Abbas Sergius Armenius eius discipulus, quòd plurimum sibi molestus fuerit Abbas Gregorius, qui erat dux monasterij Pharan, vt illum duceret ad senem. Die ergo quadam adduxit illum ad ipsum. Erat autem senex tũc circa regionem maris mortui. Cùm igitur vidisset eum senex, libentissimè salutauit, allataque aqua lauit pedes eius, ac per totam diem collocutus cũ eo de ædificatione animæ, die alia dimisit eum. Postquam verò abscessit Abbas Gregorius, dixi, inquit, ego seni: Scis, pater, quia scandalizatus sum, quòd cùm plurimos [1] Episcopos, Presbyteros, & alios duxerim ad te, nullus vnquam illorum pedes lauisti, nisi tantùm Abbatis Gregorij? Tunc ait ad me senex: Fili, ego quis sit Abbas Gregorius, nescio, hoc tantùm scio, quia Patriarcham excepi in speluncam meam. Nam & pallium sanctum illũ ferentem vidi, & Euangelium. Quod ita factum est. Post sex enim annos ipsum Abbatem Gregorium, ita ordinante Deo, Patriarcham Theopolitanum factum vidimus, sicut prædixerat senex.

[1] *Si plurimos Episcopos, ac Presbyteros, & alios duxit ad senem, ergo non omnes fideles sunt ex æquo Episcopi, non omnes Presbyteri, vt nunc quidam mentiuntur.*

Vita eiusdem Gregorij Patriarchæ Theopolitani.

CAP. CXL.

DICEBANT quidam senum de hoc Patriarcha Theopolitano Gregorio, quòd his maximè [1] virtutib⁹ fuisset insignis eleemosinis scilicet, iniuriarum obliuione, & lachrymis.

Habebat

Habebat autem & compassionem maximam ad eos, qui peccabant. Quarum omnium rerũ nosse pè experimenta cœpimus.

1 *Virtutes quæ sanctum patrem reddebant commendabilem.*

Prudens responsio Abbatis Olympÿ.

CAP. CXLI.

FRater quidam venit ad Abbatem Olympium in monasterium Abbatis Gerasimi propè Iordanem, & dixit ei: Abba, quomodo sedes in spelunca ista propter æstus magnitudinem, & cyniphes? Respondit ei senex: Fili, ista idcirco tolero, vt futuris cruciatibus liberer. Ideo cyniphes patior, vt immortalem effugiam vermem; similiter & æstum hunc perfero, sempiterni ignis supplicia metuens. Hęc enim sunt temporalia sunt illa verò finem nullum habent.

Alia Prudens Responsio Abbatis Alexandri.

CAPVT. CXLII.

FRater alius perrexit ad Abbatem Alexandrũ ipsius monasterij Abbatis Gerasimi ducem, & ait illi: Abba, volo ex eo loco, vbi habito, discedere. Valde enim acedia, & tædio animi laboro: Respondit ei Abbas Alexander: Istud fili, signum est, quia nec regn ũcœlorũ, nec æternum cruciatũ in mente habes. Nam si ista solicita attentione cogitares, nullam in cella tua acediam sentires.

Vita Dauid Latronum principis, postea monachi effecti.

CAPVT CXLIII.

CVm venissemus in Thebaidem, conuenimus Sophistam Phibamonem in vrbe Antinoo.

Narra-

Narrauitque nobis vtilitatis nostræ gratia de latrone quodam, nomine Dauid, qui apud Hermopolim plurimos expoliabat, plures etiam interficiebat, & innumera perpetrabat mala, ita vt nullus ei in his crudelitatis operibus conferri posset. Eratque famosissimus inter omnes. Die verò quadam cùm exerceret latrocinia cum socijs plusquã triginta, rediens in semetipsum, compunctusque in his, quæ perpetrauerat, sceleribus, relictis socijs abijt ad monasterium. Cùmque pulsaret monasterij ianuam, exijt ostiarius, & dixit ei: Quid vis? Princeps autem latronum ait: Monachus fieri volo. Ingressus verò ostiarius nunciauit Abbati de illo. Egressus ad illum Abbas, & videns, quia iam senex esset, dixit ei: Non potes hîc manere. Multum enim laborem tolerant fratres abstinentiaq; magna est. Et tu cùm aliter assuetus sis, districtionem monasterij ferre non præuales. Ille autem orabat dicens: Vtique faciam omnia; tantummodo suscipe me. Porrò Abbas in sententia sua persistebat, dicens: Non potes ferre. Tunc ait illi latronum princeps: Vt scias, ego sum Dauid princeps latronum, & idcirco veni huc, vt defleam peccata mea. Si autem me suscipere nolueris sub iureiurando tibi protestor per eum, qui in cœlo habitat, quia rursus ad priorem statum remeabo, & assumptis mecum socijs mejs, vos omnes interficiam, totumque monasterium euertam. His auditis, Abbas suscepit eum intra monasterium, tondensque illum [1] tradidit ei religiosum habitum. Cœpit igitur in spiritali militia veteranus tyro pugnare, & [2] abstinentiæ, ac obedientiæ, humilitatisque studijs cunctos, qui erant in monasterio, transcendere (erant autem ferè septuaginta Monachi) cunctos ædificans, omnibusque existens

forma

forma virtutis, & sanctitatis exemplum. Dieverò quadam sedente illo in sua cellula, missus ad eum Angelus Dei, dicens: Dauid, Dauid, remisit tibi Deus peccata tua, & eris exnunc signa faciens: Qui respondens dixit: Credere nō possum, quod omnia peccata mea illa plura, quàm arena maris, atque grauiora, tam breui tempore mihi remiserit Deus. Cui angelus ait: Si sacerdoti Zachariæ credenti mihi, cùm illi filium pollicerer, non peperci, sed eius vini linguam, docens illum non debere esse incredulum his, quę à me dicebantur, nec tibi quidem parciturus sum. Idcirco eris amodò non loquens. Dauid autem prostratus humiliat: Cùm essem in seculo nefaria scelera faciens, & humanum sanguinem fundens, loquebar, modò quando seruire Deo volo, laudesque illi offerre, tu ne linguam meam, ne loquar, ligas? Respondit illi Angelus: Cùm implebis psalmodiæ canonē, loqueris, præter canonem verò penitus tacebis. Quod & factum est, plurimaque per illum Deus miracula ostendit. Psallebat igitur psalmos, nullum verò verbum aliud omnino loqui poterat. Qui verò nobis ista narrauit, se illum vidisse asserebat.

1 *Vides quòd qui Monachus fiebat, tondebatur, & nouā suscipiebat habitum.*

2 *Ecce quibus armis Monachi Deo militant.*

3 *Antiquis etiam patribus Psalmodiæ vsum erat frequentissimus.*

Admonitiones vnius ex Senibus, qui erant in cellis.

CAPVT CXLIIII.

Dicebat quidam è senibus fratribus, qui erant in cellis: Nō appetamus Aegyptijs seruire voluptati-

luptatibus, quæ Pharaoni pernicioso tyranno obnoxios faciunt. Dixit iterum: Vtinam quantum studij circa mala habent homines, tantum haberent circa bona; & ingens ad spectacula studiũ, & ad vanas, turpesque solennitates, necnon auaritiam, & inanem gloriam, atque iniustitiam, transferrent ad effectum pietatis. Nunquam profectò ignorassemus, quantum à Deo honorati sumus, & contra dæmones possum?. Dixit iterum senex: Deo maius nihil est, sed neque par, neque quod non maximè inferius sit. Quid ergo illis fortius, ac beatius, qui Deum habent adiutorem? Dixit iterum: Vbique quidem Deus est, pijs autem, & in spirituali exercitio sudantibus propinquat; non his, qui professione sola honestantur, sed his, qui illustrantur operibus. Vbi verò Deus est, quis insidiari valet, aut nocere poterit?

Dixit iterum: Hominum virtus non in natura consistit, hæc enim variabilis est, sed in proposito pietatis, & in Dei adiutorio. Curemus itaque animam nostram, filij, quem admodum & corpus facimus. Rursus ait senex: Colligamus animæ curationes, hoc est pietatem iustitiam, humilitatem, subiectionem. Maximus enim animarum medicus Christus Deus noster prope est, vultque curare nos. Non ergo negligamus, neque aspernemur. Ait rursum: Docet nos Dominus sobrios, ac frugales esse. Nos autem miseri per delicias defluimus in voluptates. Dixit iterum senex: Commendemus nos ipsos Deo, quẽadmodum ait Paulus, quasi ex mortuis viuentes, neque præteritis intendentes, obliuiscamur anteriora; Sed secundùm destinationem persequamur ad brauium supernæ vocationis. Interrogatus hic senex à fratre quodam, quid causę esset cur assiduè

iudicaret

iudicaret fratres, reſpondit: Quia necdum te ipſum cognouiſti. Nam qui ſe ipſum nouit, fratrũ vitia non aſpicit.

1 *Virtutes monachorum cõmendabiles.*

Vita beati Gennadij Patriarchæ Conſtantinopolitani, & de eius lectore Chariſio.

CAPVT CXLV.

ACceſſimus in cœnobium, quòd dicitur Alama, nono ab Alexãdria milliario diſtãs inuenimusque illic duos presbyteros ſenes, qui dixerunt nobis, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſe eſſe presbyteros, narrabantque nobis de beato Gennadio Conſtantinopolitano Patriarcha, quòd fuerit mitiſſimus, & mundus corpore, multumq; continens.

DIcebant & hoc nobis de ipſo, quòd cũ moleſtaretur à plurimis de quodam clericonimis delinquente, Chariſio nomine, accerſiuit eum Patriarcha, ipſumq; emendare conatus eſt. Cũ verò nihil increpãdo proficeret, permiſit illũ & ecce ſancti paterna cenſura flagellari. Poſt quã verò didicit in nullo meliorẽ fieri, neq; per verba, neque per flagella (Vacabat enim homicidijs & magicis præſtigijs) miſſo quodam Apocriſario ſuo iuſſit, vt diceret ſancto martyri Eleutherio Erat enim lector in ipſius oratorio Chariſius) Miles tuus, ſancte Dei Eleutheri, multùm peccator eſt. Aut emenda illum, aut excide. Venit igitur Apocriſarius in oratorium, ſtanſq; ante altare, ac intendens ad ſepulchrum Martyris, extendensq; manum ſuam ait Martyri: Patriarcha Gennadius ſignificat vobis, ſancte Chriſti martyr Eleutheri, per me peccatorem, quia miles tuus multùm peccat. Aut emenda illum, aut præcide eum. Increſtinum

ſtinum vero [1] mortuus inuentus eſt ſcelerum opifex Chariſius.

1 *Vides quantam habeant Sancti poteſtatem poſt mortem.*

Viſio Eulogÿ patriarchi Alexandrini.

CAPVT. CXLVI.

CVM eſſemus in eodem cœnobio, narrauit nobis Abbas Menas cœnobij ipſius pater de ſancto Papa Alexandrino Eulogio, dicens: Nocte quadam cùm ſibi [1] matutinam laudem celebraret in Epiſcopat⁹ oratorio, vidit prope ſe aſſiſtere Iulianum Archidiaconum. Quem vt vidit turbatus eſt, cur fuiſſet auſus ingredi, nihil illi nūcians. Tacuit tamen. Et cùm impleſſet pſalmum, proſtrauit ſe humi. Fecit hoc ipſum & is, qui in ſpecie Iuliani Archidiaconi apparuerat. Deindè cùm oratione facta, ſurrexiſſet [2] Patriacha, ille nihilomnius in pauimento iacebat. Conuerſus autem Pontifex dicit. Quandiu non ſurgis? Ait: Niſi mihi ipſe manum porrigas, & erigas me ſurgere non poſſum. Tunc extendit manum ſuam Eulogius, ac tenens erexit illum, cœpitque iterum pſallere. Poſt paulum autem conuerſus neminem vidit. Cùm igitur impleſſet matutinas laudes, vocauit cubicularium ſuum, dixitq; illi: Cur non annunciaſti mihi Archidiaconi ingreſſum, ſed ita non nunciatus intrauit ad me hac nocte? At ille neque vidiſſe aliquem neque ingreſſum eſſe aſſeuerauit. Non credidit Patriacha, ſed ait: Voca mihi huc oltiarium. Cui venienti ait: Nonne ingreſſus eſt huc Iulianus Archidiaconus? Ille verò cum iuramento affirmabat illum neq; ingreſſum neque egreſſum eſſe. Tacuit quidem tunc Patriarcha. Manè autem facto, aſcendit Archidia-

hidiaconus Iulianus, vt adoraret, dixitq; illi Pontifex: Quare non seruasti ordinem, Archidiacone Iuliane. sed absq; nuncio, ascendisti ad me nocte ista? ait: Per orationes domini mei, neq; huc ascendi, neq; de domo descendi, nisi hora ista tantũ. Intellexit tunc mangnus Eulogius, Iulianum se vidisse, martyrem, hortantẽ se ad erectionẽ templi sui, quod ex tempore ferme resolutum, & antiquatum ruinam sui minabatur. Magnaq; cũ alacritate amantissimus martyris porrexit manus, eiusq; erexit [3] templum, à fundamentis ipsum instaurãs & omnigeno ornatu illustrans, vt sacro martyri conueniebat.

1 *Ecce quomodo etiam antiquo tempore horæ Canonicæ erant in vsu, inter quas Matutinum recensetur.*

2 *Habes hic orationem cum prostratione.*

3 *Colligis ex hoc loco, quod templorum instauratio etiã in honorem sanctorum, & illorum ornatus Deo placet, & opus est laudabile.*

Mirabilis emendatio Epistolæ Beati Leonis Romani Pontificis ad Flauianum scriptæ.

CAPVT. CXLVII.

NArrauit nobis & hoc Abbas Menas eiusdem cœnobij pater. audisse se eundem Abbatẽ Eulogium Alexandrinum Patriarchã dicentem: Cum profectus essem Cõstantinopolim fruitus sum contubernio domini Gregorij Romani Archidiaconi, summi, & singularis viri, narrauitq; mihi de sanctissimo, ac beatissimo Leone Romano Pontifice, dicens haberi scriptum in Ecclesia Romana, quòd cùm scripsisset epistolam ad sanctum Flauianum Constantinopolitanum Episcopũ contra impios Eutythen, ac Nestorium, posuerit

posuerit eam super tumulum principis Apostol. Petri, & orationib. ac vigilijs, & ieiunijs vacans, orauerit ipsum summum Apostolum dicens: Si quid vt homo, vel minus cautè posui, vel etiam omisi, tu, cui à Domino Deo, saluatore nostro Iesu Christo, & sedes hæc, & Ecclesia commissa est, emenda. Post quadraginta verò dies apparuit ei Apostolus oranti, & dixi ei: Legi, & emendaui. Sumensq; epistolam de sepulchro beati Petri, aperuit eam: & inuenit Apostolica manu emendatã.

1 *Nota Orationibus ac vigilis, & ieiunijs vacans.*

2 *Vide in quanta etiam olim veneratione sanctorum sepulchra habebantur, & quantam potestatem habeant Sancti post mortem.*

Visio Theodori Episcopi Darnæ de eodem Beatissimo Leone.

CAPVT CXLVIII.

THeodorus sanctissimus Episcopus Darnæ ciuitatis, quæ in Libya est, narrauit nobis, dicens: Cùm essem cubicularius sancti Papæ Eulogij, vidi in somnis virum reuerendi habitus, statura procerum, dicentem mihi: Nuncia meum Papæ Eulogio, aduentum. Ad quem ego: Quis es domine qui iubes, vt nunciem? Respondens ille dixit mihi: Ego sum Leo Romanus Pontifex. Ingressus igitur ego nunciaui dicens: Sanctissimus, & beatissimus Papa Leo Romanæ sedis anstites conuenire vos vult. Cùm hoc audisset Papa Eulogius, exurgens concitus cucurrit in occursum eius. Salutantesq; se inuicem, oratione facta, resederunt. Tunc verò diuinus, & eximus Leo dixit sancto Eulogio: Scis, quare huc venerim ad vos? Respondit ille: Non. Ait ipsi: Veni, vt vobis gratias agerem, quia rite, & magnificè

pro Epistola mea respondistis, quam scripserum ad fratrem meum Flauianum Constantinopolitanum Patriarcham, sensum quidem & sententiam meam aperientes, hæreticorũ autem oracõstruentes. Scito autem, frater, quia non mihi tantum vestrum diuinum laborem, studiumq; contulistis, sed etiam supremo culmini Apostolorum Petro, & ipsi præ omnibus, quæ à nobis prædicentur, veritati, quæ est Christus Deus noster. Illa non semel tantum, sed bis terque conspiciẽs, trina apparitione firmatus, enarrauit sancto Papæ Eulogio. Qui cùm audisset, lachrymatus est, extendẽsque in cœlum manus suas, Deo gratias retulit dicens: Gratias tibi ago, dominator Christe Deus noster, quia cum indignus sim, veritatis tuæ præconem me facere dignatus es, & per[1] orationes seruorum tuorum Petri, ac Leonis, paruam, & modicam alacritatem nostram, tanquam duo vidue minuta, summa, & ineffabili benignitate tua suscipere dignatus es.

1 *Ergo Sancti pro nobis orant post mortem.*

Stupenda relatio Amos Patriarchæ Hierosolymitani de sanctissimo Leone Pontifice Romano.

CAPVT. CXLIX.

CVm descendisset Abbas Amos Hierosolymam, & Patriarcha ordinatus esset, venerunt omnes monasteriorũ eremi Abbates vt adorarent eum, inter quos affui & ego cũ Abbate meo. Cœpitq; Patriarcha dicere patribus: Orate pro me, patres. Magnum enim onus, & intollerabile mihi iniunctum est sacerdotiq; dignitas me terret immodicè. Petri enim, & Pauli, & similium est regere rationales animas: ego autem infelix

infelix peccator sum. Plus autem quàm cætera timeo ordinationum sarcinam. Nam inueni scriptum, quia beatissim⁹, & æqualis Angelis Papa Leo qui Romanorum Ecclesiæ præfuit, per quadraginta dies perseuerauit ad [1] sepulchrum Apostoli Petri, vigilijs, & orationibus insistens, petensq; ab Apostolo, vt pro se apud Deũ intercederet, vt dimitterentur sibi peccata sua. Impletisq; dieb. quadraginta, apparuit ei Apostolus Petrus dicens: Oraui pro te, & dimissa sunt tibi oĩa peccata tua, præterquam impositionis manuum. Hoc enim solum abs te requiretur, siue bene, siue fortassis aliter id egeris.

1 *Habes hic multa contra modernos hæreticos, Sanctorũ sepulchra apud antiquos in veneratione fuisse. Morem fuisse apud ea pernoctare, & orationibus insistere. Sanctos posse dici intercessores nostros. Sanctos esse inuocandos. Illos orare pro peccatis nostris, & orantes exaudiri. Sanctos scire, quæ circa nos aguntur.*

Vita, & sanctitas Episcopi ciuitatis Rumelli.

CAPVT CL.

NArrauit nobis Abbas Thedorus Romanus, dicens: Est procul à Romana Vrbe breue oppidum, quod Rumelium dicitur, In eo oppidulo Episcopus erat magnæ virtutis & meriti. Die ergo quadam habitatores oppidi ingressi sunt ad beatissimum Romanum Antistitem Agapitum, accusantes Episcopum suum, ac dicentes, quia in sanctificato vase manducat: Pontifex autem solo auditu perculsus, mittit duos ex clericis, vt vinctũ Episcopum, & pedibus iter agentẽ Rom. perducerent. Venientem verò continuò misit in carcerem. Cum ergo tres dies in carce-

re egisset Episcop⁹, venit Dominicus dies. Et cùm Papa quiesceret, illucescente Dominico die vidit in somnis quendum astantem sibi, ac dicentem: Hac die Dominica neque tu [1] offeras salutarem hostiam, neque alius quispiam Episcoporum qui sunt in Vrbe ista, nisi solus Episcopus, quem habet carcere inclusũ. Illũ enim hodie offerre volo. Expergefactus autem Papa, & de visione, quam viderat, hæsitans, dicebat in se ipso: Talem contra illum accusationem suscepi, & ipse habet offerre? Venit igitur ei secundò vox in visione dicens: Dixi tibi, vt Episcopus, qui est in carcere, solus offerat. Ambigẽti adhuc tertiò apparuit illi eadem repetens. Expergefactus autem Pontifex, misit ad carcerem, & accersito ad se Episcopo, percunctabatur eum dicens. Quod est opus tuum? Episcopus autem illi nihil aliud respondit, nisi, Peccator sum. Cùm verò Episcopo persuadere nõ posset, vt aliud diceret, tunc ait ad eum Papa: Hodie tu offerre debes. Cùm ergo sancto altari assisteret, & Papa prope illũ astaret, diaconis altare circundantibus, cœpit sancta missarum solennia Episcopus Et cùm cõplesset orationem oblationis, antequam concluderet ipsam, cœpit secundò, ac deinceps tertiò, & quartò dicere ipsam sanctæ oblationis orationem. Cunctis verò eam moram molestè ferentibus, dicit ei Pontifex: Quid hoc est, quòd iam quarto hanc orationem dixisti, nec eam concludis? Tunc respondit Episcopus. Ignosce mihi, pater sancte; Quia non vidi iuxta consuetudinem [2] sancti Spiritus descensum, ideo non terminaui orationem. Sed, sancte mi Domine, diaconum illum prope me assistentem, qui flabellum tenet, ab altari remoue; ego enim illi dicere non audeo. Tunc iussu diui Agapiti recessit di-

fit diaconus, & continuò vidit Episcopus, & Papa sancti Spiritus aduentum. Sed & velum, quod altari superimpositum erat, vltrò sublatum est, texitq; Papam, & Episcopum, & diaconos omnes, qui sancto altari astabant, quasi per tres horas. Tunc venerandus Agapitus, agnita sanctitate Episcopi ex perspecto miraculo, quàmque falsam calumniam perpessus esset cognoscens, quòd illum ita vexauerat tristis effectus, statuit nō iam àmpliùs per subreptionem quippiam agere, sed cum maturo, consideratoque iudicio, & magna longanimitate procedere.

1 *Ex hoc loco, iunctis quæ infrà dicūtur, habes Missam esse sacrificium & sacram Eucharistiam dici hostiam salutarem.*

2 *Vides sanctos sacerdotes defectum Spiritus sancti in celebratione Missæ solitos conspicere? Quod signum erat, Missam diuinū quoddā, & excelsum esse mysterium. Ex peculiari autem Spiritus sancti impulsu toties verba cōcerationis reperisse credēdus est Episcopus, aliàs peccasset.*

Relatio Abbatis Ioannis Persæ de beatissimo Gregorio Romanæ vrbis Episcopo.

CAPVT. CLI.

PErreximus ad Abbatem Ioannem Persam, narrauitque nobis de magno Gregorio beatissimo Romanæ vrbis Episcopo dicens: Cū iuissem 1 Romam, vt 2 adorarem ad sepulchrum sanctorū Apostolorum Petri, & Pauli, staremq; die quadam in medio Ciuitatis, audio Papam Gregorium per locum illum transiturum. Cogitaui itaq; adorare illum. Cùm autem prope me esset Papa, videretq; me progredi, vt adorarem illum (loquor Deo teste, fratres) primus ipse prostrauit se humi coram me, neque ante surrexit, quàm me primò surrexisse cerneret. Et

cū multa humilitate, ſalutans me manu ſua mihi tria numiſmata tradidit, iubēs mihi dari quęcunq; erant neceſſaria. Glorificaui itaque Deum, quòd tantam illi contulerat humilitatem, & miſericordiam, & charitatem ad omnes.

1 *Ecce peregrinationem ad Vrbem Romam adorationis cauſa.*

2 *Vt adorarem ad ſepulchrum ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Vel, adorarem, cape pro venerarer, nam ſolum Deum adoramus; & Græciſmus erit; quem modum loquendi etiam in ſcripturis ſacris reperimus multoties; aut expone, vt adorarem Deum iuxta ſepulchrum Sanctorum.*

Vita & dicta Marcelli Scitiotæ Abbatis monaſterij Monidion.

CAPVT CLII.

ACceſsimus ad Abbatem Marcellum Scitiotam in Monaſterium Monidion, volenſque ſenior prodeſſe nobis, narrauit, dicēs: Quando eram in prouincia mea (erat autem ex Apamia) auriga quidam illic erat, nomine Phileremus. Quadam ergo die cum ſuperatus fuiſſet, ſurrexerunt qui ex parte eius erant, clamantes ei: Phileremus coronam in ciuitate non accipit. Cū itaque veniſſem poſtmodum in Scitim, ſi quādo me pulſaret cogitatio mea, vt recederem in ciuitatem, aut villam, continuò dicebam in meipſo: Marcelle, Phileremus coronam in ciuitate non accipit. Et Chriſti gratia iſta cogitatio fecit, vt de 1 Sciti non egrederer per annos triginta quatuor, donec venientes barbari apprehenderūt me, & vendiderunt Pentapoli, Scitimq; deſolauerūt.

IDEM Abbas Marcellus quaſi de alio ſene morante in Sciti (ipſe autem erat) narrauit dicens, quòd noctè quadam ſurrexerit, vt

2 pſal-

& psalmos ex more caneret. Cùmque psallere cœpisset, audiuit vocem buccinæ quasi bellicũ clangentis; turbatusq; senex cogitabat dicens: vnde hoc in loco vox buccinæ perstrepit? Milites hîc non sunt, bellum hinc abest. Et cùm ista secũ volueret, dæmon prope illum veniens dixit ei: Vtiq; bellum est. Si ergo oppugnari, ac repugnare non vis, vade, dormi, & non oppugnaberis. Dixit iterum senex: Credite mihi, filioli, nihil ita perturbat, & concitat, & irritat, & vulnerat, & perdit, atque contristat, & contra nos commouet dæmones, ipsumque perditionis auctorem satanam, sicut perpetua psalmorum meditatio. Nam omnis quidẽ diuina scriptura vtilis nobis est, contristatque non mediocriter dæmones, non tamen ita sicut psalterium. Sicut enim in plebe, si vna pars laudes Imperatorem, alia pars ob id non contristatur, neque mouetur contra laudantes, cùm verò ad iniurias, & contumelias non laudantium conuersi fuerint, tunc aduersus eos excitantur; ità & dæmones non ita commouentur, neque contristantur in alijs scripturis, quemadmodum in psalmis. Nam cùm psalmos meditamur, partim quidem nobis ipsis Deum laudando oramus, partim verò maledictis insequimur dæmones. Vt cùm dicimus: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam; Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatẽ meam: & iterum: Ne proijcias me à facie tua, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me: &; Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me: nobis ipsis oramus. Tunc verò persequimur dæmones, cùm dicimus: Exurgat Deus, & dissipenter inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Et rursus:

Vidi impium ſuper exaltatum, & eleuatum, ſicut cedros Libani; & tranſiui, & ecce nō erat, quæſiui eum, & non eſt inuentus locus eius. Et illud: Gaudius eorum intret in corda ipſorum: Et iterum: Lacū aperuit, & effodit eum. & incidit in foueā quam fecit. Conuertatur dolor eius in caput eius & in verticem ipſius iniquitas eius deſcendet. Dixit iterum ſenex: Credite mihi, filij, dicenti: Quēadmodum [3] magna laus, & magna gloria, & regnum eſt abrenuncianti ſeculo, & monaſticum arripienti inſtitutum, quia pretioſiora ſunt intellectualia, quàm ſenſibilia, ita magna confuſio, & ignominia eſt Monacho, qui [4] relinquit monachi habitum, etiā ſi efficiatur Imperator. Dixit iterū: Homo ſimilitudo Dei fuit ab initio, factus eſt autem ſimilitudo beſtiæ, poſtquam à Deo excidit. Rurſus ait: Etiam natura excitat concupiſcentias fratres, ſed iugis, & intēta [5] abſtinentia has etiā extinguit. Dixit iterū ſenex: Agnoſce experimēto bonam vitā, neq; iam vt inualidus timeas. Ait rurſus: Noli mirari, ſi homo cū ſis, Angelus fieri poſſis. Propoſita enim tibi eſt par Angelis gloria, eamq; Agonotheta noſter certantibus ſpondet. Dixit iterū ſenex: Nihil ita Deo Monachos familiares efficit, vt pulchra, & honeſta, & Deo gratiſſima ſanctitas, quæ ſicut ſanctus & diuinus [6] ſpiritus atteſtatur per beatum Paulū, honeſtatem, & perſeuerantiam iugiter vacandi Domino ſine diſtractione præſtat. Dixit iterū: Filij, dimittamus nuptias, procreationemq; liberorum his, qui [7] terrena reſpiciunt, & præſentia deſiderant, nec futura meditantur, atq; ad æternorum bonorū acquiſitionē non attendunt, & à tēporalibus, & momētaneis etiam nequeūt. Dixit iterū; Feſtinemus à carnali vita migrare, ſicuti carnalis Iſraēl ab Aegyptia ſeruitute.

tute. Ait rursus: Pręclara, & dulcia Dei munera habem⁹ proposita fratres, p̄ seculari & molesta voluptate. Dixit iterū senex: Fugiamus matrē omniū malorum auaritiam.

1 *Ex hoc loco videre potes, num antiqui monachi haberent cellam perpetuam.*

2 *Psalmodia nocturna vtebantur etiam prisci monachi.*

3 *Ecce quā laudabile sit & religiosū Religionē profiteri.*

4 *Nunquam debet monachus habitū suū relinquere, etiam si efficiatur Imperator.*

5 *Remedium contra carnis concupiscentias est, iugis, & intenta abstinentia.*

6 *Nota, hæretice, hoc dictum, Nihil ita Deo Monachos familiares efficit, sicut pulchra, & honesta castitas.*

7 *Hæretici, qui continue Virgines hortantur ad nuptias, ex hoc loco cognoscere possunt, cuius partis sint.*

Responsio monachi monasterij Raythu ad fratrem secularem.

CAPVT. CLIII.

DVO fratres seculares erant Constantinopoli, multùm religiosi, multùmque ieiunātes. Vnus igitur ex his veniens in Raythu, seculo abrenunciauit, & factus est Monachus. Post aliquantulum verò temporis venit & secularis frater eius in Raythu, vt videret fratrem suum Monachum. Cùm ergo moraretur apud eum, vidit secularis fratrem suum Monachum se reficientem nona hora, scandalizatusque dixit illi Frater, cùm esses secularis, nunquam ante Solis occasum sumebas cibum. Tūc ait illi Monachus: Profectò, frater, quādo erā in seculo, aures meę nutriebat me, Vana enī hominū gloria, & laus, nō mediocriter me reficiebant, ieiunijq; laborem leuiorem reddebant.

Vita Theodori secularis hominis Dei.

CAP.

CAPVT CLIIII.

DIcebat Abbas Iordanes solitarius: Tres simul Anachoretæ perreximus ad Abbatem Nicolaum in torrentem Betasimum (Inter sanctum enim Elpidium, & monasteriũ, quod dicitur peregrinorum, in spelunca morabatur) inuenimusque cum illo secularem quendam. Loquentibus autem nobis de animæ salute, dixit Abbas Nicolaus seculari: Dic nobis & tu aliquid. Respondit secularis, & ait: Quid vobis prodesse possum? Vtinam vel mihi ipsi prodesse valerem. Dixit ei senex: Prorsus aliquid dicturus es. Tunc ait secularis: Habeo vigintiduos annos, ex quo præterquam sabbato, & Dominico die nunquam me sol comedentem vidit. Eram autem mercenarius in villa diuitis hominis, iniqui, & auari, cum quo mansi annis quindecim, die, noctuque operans, neque mercedem mihi reddere volebat, sed per annos singulos affligebat non mediocriter. Itaq; dixi in me ipso: Theodore, si tolerauerís hũc virum, pro mercede, quam tibi debet, cælorũ Regnum tibi præparabit. [1] Seruaui autem & corpus meum mundum à muliere vsque in hodiernum diem. Hæc nos cùm audiuissemus, magnificè ædificati sumus.

1 *Quid dicis, hæreticè, quid seruare virginitatem non dicis esse impoßibilem?*

Relatio Abbatis Iordanis de tribus Sarracenis, qui se inuicem interfecerunt.

CAPVT. CLV.

DIcebat & hoc nobis de Abbate Nicolao Abbas Iordanes. Narrabat, inquit, senex, quia imperante fidelissimo Imperatore Mauritio,

tio, quando Namanes Sarracenorũ nationis Dux prædam egit, cùm circuirem ego prope Arnonẽ, & Aidonem, aſpicio Sarracenos tres habentes ſecum vnum adoleſcentem valde formoſum, annorum ferme viginti, vinctum, atque captiuum. Vt ergo vidit me adoleſcens flere cœpit, & orare, vt ab eis illum acciperem. Ego autem Sarracenos rogare cœpi, vt dimitterent eum. Vnus autem illorum Græco ſermone reſpondit, & ait: Non dimittimus eum. Et ego rurſum illis dixi: Accipite me, & hũc dimittite, quia fatigationẽ nõ ſuſtinet. Ait mihi & ipſe rurſus: Non dimittimus eum. Dixi eis tertiò: Vel pretium pro illo non accipitis? Date mihi illum, & quicquid petieritis, ego afferam vobis. Reſpondit: Non poſſumus tibi dare illum. Sacerdoti enim noſtro promiſimus, quia ſi quid pulchrum cœperimus, offeremus illud ei, vt ipſum in ſacrificium offerat. Sed vade iam. Nã ſi moram feceris, caput tuum in terram proijciam. Tunc [1] proſtratus ego humi dixi: Saluator noſter Chriſte Deus, ſaluum fac ſeruum tuum. Et continuò tres Sarraceni dæmonio repleti, euaginatis gladijs ſe inuicem ciderunt. Aſſumensq; ego adoleſcentem in ſpeluncam meam, refoui illum, & iam noluit recedere à me, ſed renunciãs ſeculò, cùm ſeptem annos in habitu monaſtico impleſſet, requieuit. Erat autem genere Tyrius.

1 *O magnam vim orationis cum proſtratione.*

Reſponſio cuiusdam Senis ad duos Philoſophos.

CAPVT CLVI.

DVo Philoſophi venerunt ad ſenem, & orabãt eum, vt eis verbum ædificationis diceret. Senex verò tacebat. Rursũ Philoſophi dixerunt: Nihil reſpondes nobis, pater? Tunc ſenex dixit eis:

Quòd

Quod studiosi quidem sitis eloquētiæ, scio, quòd autem non veri sitis Philosophi, affirmo Quandiu enim loqui discitis, quasi loqui nescitis: Sit ergo Philosophiæ vestræ opus semper meditari mortem silentioque, & quieti vos assuefacite.

Relatio duorum monachorum monasterij Subeuorum Syrorum de cane, qui fratri viam ostendit.

CAPVT CLVII.

PErreximus ego & Sophista Sophronius in monasterium Calamonis iuxta sanctum Iordanem, ad Abbatem Alexādrū, inuenimusq; apud eum duos Monachos monasterij Subeorum Syrorū. Narrauerunt autem nobis dicentes: Ante hos decem dies venit quidam peregrinorum susceptor eleemosinas erogans, & veniens in Subiba Besorum, dedit benedictionem. Rogauit igitur Abbatem monasterij, dicens: Fac charitatem, & mitte in proximum monasterium Syrorum, vt accipiant & ipsi venientes benedictionem, & nūcient monasterio Charēbe vt veniant & ipsi. Tunc Abbas misit fratrē ad Abbatē Subeuorū Syrorum. Profectus itaq; frater dixit ei: Veni vsq; ad monasteriū Besorum, nuntia verò & monasterio Charēbe vt veniāt & ipsi. Respōdit senex: Frater, ignosce, quia nullum habeo, quem mittam, sed fac perfectam charitatem, & pergens ipse nuncia eis. Ait autem frater: Nunquam illuc perrexi, nec viam scio. Tunc ait senex catulo suo: Vade cum fratre isto vsq; ad monasterium Charembe, vt nunciet eis, quod vult. Abijt ergo canis cum fratre, donec statuit illum iuxta monasterij ianuā. Ostenderūt autem nobis & canem ipsum, qui ista narrauerūt. Habebant enim illum secum.

De asino

De asino, qui monasterio nuncupato Mardes inseruiebat.

CAPVT CLVIII.

MONS est circa mare mortuum, qui Mardes vocatur, excelsus valde In eo monte Anachoretæ commorantur. Est autem illis & hortus ad radicem montis, sexto ferme lapide ab eis distans, circa maris labium. Proinde habent Anachoretæ & illic ministrum. Quacunq; ergo hora volunt ad hortum pro oleribus mittere, sternunt asinum, & dicunt ei: Vade [1] in hortum ad ministrum, & affer nobis olera. Qui mox ad hortulanum solus vadit, stansque ante ianuã capite pulsat. Statim igitur egressus hortulanus ipsum oleribus onerat, onustumque dimittit Videreque est asinum quotidie solũ ascendentẽ & descendentem, & ministrantem senibus tantùm, alij verò nulli obsequentem.

1 *Ecce quomodo sancti viri etiam irrationabilibus creaturis in virtute Dei imperant, & illæ obediunt.*

Vita Abbatis Sophronij solitarij, & admonitiones Menæ ducis cœnobij Seueriani.

CAPVT. CLIX.

DIcebat Abbas Menas dux cœnobij Abbatis Seueriani de Abbate Sophronio solitario, quòd circa mare mortuum moratus sit [1] nudus per annos fermè septuaginta, herbas in cibum sumens. Et hoc rursus de illo dicebat, audisse se narrantẽ senem, & dicentẽ: Oraui Dominum ne dæmones spelũcæ meæ propinquarent. Aspiciebã verò dęmões venientes stantesq; à longe trib. ferè stadijs neq; vlterius appropinquare valentes.

Idem

Idem Abbas Menas dicebat cœnobij fratribus: Fugiamus, filij, secularium colloquia. Solent enim nocere iunioribus monachis. Dicebat iterum senex: Omnis ætas pœnitentiam agere debet, iuuenes simul, ac senes, vt æterna vita frui cũ gloria, & laude mereamur; iuuenes quidem, quia in flore ætatis, cùm feruet concupiscentia, ceruicem iam sub iugum pudicitiæ miserũt; senes verò, quia inolitam sibi ex multis temporibus malorum anticipationem transferre ad meliora potuerunt.

1 *Vide sancti patris delicias: Nuditas fuit eius vestimentum, herbæ cibus.*

Quomodo dæmon apparuerit cuidam seni in forma pueri nigerrimi.

CAPVT. CLX.

NArrauit nobis Abbas Paulus dux cœnobij Abbatis Theognosti, quia dixerit senex quidam: Cùm die quadam sederem in cellula mea, [1] operarerque manibus meis (texebam autẽ canistrum, & psalmos repetebam) ecce per fenestram ingressus est quasi puer Aethiops, & stans coram me saltare cœpit, psallentique mihi dixit: Senex nonne bene salto? Ego autem nihil respondi. Rursus ait mihi: Non tibi placet hæc saltatio mea? Nihil autem respondenti mihi, ait: Ecce peccatas te, male senex, magnum aliquid agere. Dico tibi, quia & in sexagesimo quinto, & in sexagesimo sexto psalmo errasti. Tunc surgens ego procubui ad [2] orationem, & ille euanuit.

1 *Opera manuum, & psalmodiæ erant exercitia antiquorum monachorum.*

2 *Quanta vis orationis, cum effugare valeat dæmonem.*

Vita Abbatis Isaac Thebæi, & quomodo etiam ei apparuit dæmon in figura adolescentis.

CAP.

CAPVT. CLXI.

LVcos Thebaidis ciuitas est. Ab hac mõs quidã sex millibus passuum distat, habitantq; in eo monachi alij quidẽ in speluncis, alij autem in cellis. Profecti ergo nos illuc conuenimus Abbatẽ Isaac, Thebæum genere. Narrauitq; nobis senior dicẽs ante: annos quinquaginta duos cũ operarer conopionem; in [1] laborando erraui, affligebarq;, quia errorẽ nec repirire nec emendare valebã. Totum ergo diẽ consumpsi, me frustra concidens, & quid agerem, ignorabam. Et cùm ferè desperarẽ, ecce per fenestram ingressus adolescens ait mihi: Errasti, sed da mihi opus, vt illud corrigam. Aio autẽ ad illum: Vade hinc, Absit hoc à me. Respondit mihi & ipse: Certè damnum tibi est, si malè opus facias. Tunc dixi ei: Noli de hoc ipse curam gerere. Ait ad me denuo: Misereor tui, quia laborem tuum perdis. Et respondi illi: Malè huc venisti, & tu, & qui te adduxerunt. Dixit autem mihi: Verè tu me huc adduxisti, & meus es. Aio ad illũ ego: Cur hoc? Respondit, ille mihi: Quia tres dies Dominicos egisti communicans, & [2] inimicus es vicini tui. Dixi autem illi: Mentiris. Tunc ipse mihi: Non mentior. Nam propter lenticulam iratus es illi. Et ego sũ, qui præsum iræ, & memoriæ iniuriarum. Es amodò meus. His ego auditis, mox egressus cellulam, abij ad fratrem, & prostratus illi veniam petij: reconciliatiq; sumus. Reuersus autem inueni illum destruxisse & conopionem, & psiathium, vbi orabam.

1 *Ecce & hic opus manuum.*

2 *Vides quod ad dignam sumptionem Eucharistiæ opus est penitus munda conscientia, contra hæreticorum dogmata.*

Responsio Abbatis Theodori Pentapolitani super solutione abstinentiæ vini.

CAPVT CLXII.

QVintodecimo ab Alexandria milliario monasterium est, quod vocatur Calamon inter Octauumdecimum, & Maphora. In hoc vidimus Abbatem Theodorum Pentapolitanū. Erat autem nobiscum Sophista Sophronius. Et interrogauimus eum: Bonum est, pater, quoties vel ipsi ad aliquē pergim⁹, vel si quis venit ad nos vini [1] abstinentiam soluere? Respondit nobis senior, & ait: Non. Aio autem ad eum: Et quomodo antiqui patres soluebant? Respondit senex: Antiqui patres, vt magni, & potentes, & soluere poterant, & iterum ligare: nostra verò generatio, fili, soluere ac ligare non sufficit. Nam si soluamus nitum abstinentiæ nostræ, nos ipsos iam continere non possumus.

1 *Colligis ex hoc loco, quod antiqui monachi perpetuo vtebantur vini abstinentia. Et ex fine capituli habes quantæ ea vtilitatis sit.*

Vita Abbatis Pauli Telladici.

CAPVT. CLXIII.

DICEBAT Abbas Alexander monasterij Calamonis, quod est prope Iordanem, pater: Die quadam cùm essem apud Abbatem Paulum Telladicum in speleo ipsius, ecce quidam veniens pulsauit, egressusque senior aperuit ei & proferens panem, & cicer infusum, posuit ante illum, & manducabat. Ego autem putabam, quia peregrinus esset, & aspiciens per fe-

fenestram, vidi, quia leo erat. Dixi itaque seni: cur, pater, præbes illi manducare? Qui ait mihi: Quia illum monui, vt neminem læderet, neque hominem, neque iumentum, dicens: [1] Veni quotidie, & dabo tibi cibum tuum. Et ecce iam septimus hic mensis est, ex quo bis quotidie aduenit, & do illi manducare.

Rursum post paucos diesperrexi, ad eum, volens ab illo emere vas vinarium, id quippe erat senis [2] opus, & dixi ei: Quid est pater? Quomodo se habet leo? Et ait mihi: Male. Et dixi ad eum: Quare? Respondit: Præterita die venit huc, vt darem illi manducare, videns verò eius mentum sanguine infectum, dixi illi: Quid est? Inobediens fuisti mihi, & carnes manducasti, Benedictus Dominus, non iam tribuo tibi, vt comedas cibum patrum, qui carnes comedisti. Recede. Ille verò discedere nolebat. Tunc accepto funiculo, triplicans illum, tres illi plagas cum eo dedi, & recessit.

1 *Etiam bestijs imperant sancti viri*
2 *Vide opus manuum.*

Responsio Abbatis Victoris solitarij ad monachum pusillanimem.

CAPVT CLXIIII.

FRater venit ad Abbatem Victorem solitarium in monasterium Elusę, & dixit ei: Quid faciã, pater, quia dominatur mihi passio pusillanimitatis? Respondit senex Morbus animæ est. Sicut enim capti oculis quando magis patiũtur, plus sibi videntur lumen intueri, qui verò sanos habent oculos modicum: ita & pusillanimes ex modica tentatione cito perturbantur, & magnam illam esse existimant: qui verò anima sani sunt, magis in tentationibus gaudent.

Vita Latronis nuncupati Cyriaci.

CAPVT CLXV.

NArrauit quidam vir fidelis de latrone quodam, Cyriaco nomine, qui latrocinia exercebat circa Emaus, quæ est Nicopolis. Qui adeò truculentus, & immanis fuit, vt Lupus vocaretur. Hic secum habuit alios latrocinij socios non solum Christianos; verùm & Iudeos, & Samaritanos. Quadam ergo die profecti sunt quidam ex agro Nicopoleos in sanctam Ciuitatem[1] magna hebdomada, vt per baptismum illuminarent filios suos. Quod cùm fecissent, & reuerterentur in agrum suum, vt celebrarent sanctum[2] Resurrectionis diem, occurrerunt illis latrones, principe suo absente. Et viri quidem fuga euaserunt. Mulieres autem, proiectis nuper baptizatis filijs, tenuerunt Hebræi, & Samaritani, & habuerunt eas. Fugientibus igitur viris obuius fuit latronum princeps, & ait illis: Cur fugitis? Illi autem dixerunt, quid sibi contigissent. Sumens ergo illos venit ad socios suos, inueniensq; infantes in humũ proiectos, cùm scisciatus esset quinam hoc fecissent, sceleris decollauit auctores, reddensque viris filios (nam vxores, quia inquinatæ fuerant, recipere passi nõ sunt) saluauit eos latronum princeps, & reduxit vsque ad agrum suum. Post modicum verò temporis tentus est latronum princeps, egitque in carcere decem annos, nullusque principum illum occidit, ad postremũ verò etiam absolutus est. Dicebat ergo semper, quia propter infantes illos amaram effugi mortem. Aspiciebam enim illos frequenter in somnis dicentes mihi: Noli timere; nos pro te satisfacimus. Locuti autem postea cum illo sumus ego, & Abbas

bas Ioannes præsbyter monasterij Eunuchorum & hæc eadem nobis ipse narrauit glorificans Deũ

1 *Magna hebdomada etiam antiquis in obseruatione erat.*

2 *Vt celebrarent sanctum Resurrectionis diem.*

Vita latronis monachi effecti, & postea in seculari habitu decollati.

CAPVT CLXVI.

DIcebat Abbas Sabbatius : Cùm sederem in monasterio Abbatis Firmini, venit latro quidã ad Abbatẽ Zosimum Cilicem, & rogabat senem dicens ; Fac charitatem, per Deum te precor, quia multis homicidijs obnoxius sum. Fac me monachum, vt iam tandem desistam à sceleribus meis. Senex verò exhortans illum, fecit monachum, & sanctum ei habitum [1] dedit. Post modicum verò temporis dixit ad illum senior : Crede mihi, fili, non potes hìc habitare. Nam si audierit princeps, tenebit te. Similiter autem & aduersarij tui necabunt te. Sed audi me, & ducam te in cœnobium Abbatis Dorothei prope Gazam, & Maiumam. Illuc igitur iuit. Vbi cùm moratus esset annis nouem, didicisseq; psalterium, & cunctam monasticam obseruationem redijt rursus in Firmini monasterium. ad senem, & ait illi : Fac misericordiam mecum, pater, & da mihi vestimẽta mea secularia, & recipe monastica. Senior autẽ tristis effectus ait illi ; Cur fili ? Qui respõdens ait : Ecce nouẽ (vt nosti, pater) annos egi in cœnobio, & quantum potui [2] ieiuniaui, & continenter vixi, & cũ omni quiete, & timore Dei fui in subiectione, & scio quia illius infinita bonitas multa peccata mea remisit mihi. Veruntamẽ aspicio sępius

puerulum astantem, & dicentem mihi. Cur me occidisti? Hunc autem aspicio in somnis, & in Ecclesia, & cùm ad communionem pergo, & in refectorio hæc eadem mihi dicentẽ; & vel vna hora non sinit me quiescere. Ideo itaq; , pater abire volo, vt pro puerulo moriar. Frustra enim, & sine vlla causa occidi puerulum ipsum. Sumptis ergo vestimentis suis, exijt. Et cùm sic indutus pergeret Diospolim. tentus est, & sequenti die decollatus.

1 *Vide habitum sanctum, quando de nouo quis efficitur Monachus.*

2 *Ecce bonorum Monachorum exercitia.*

Vita, & mors Abbatis Pemenis solitarij.

CAPVT CLXVII.

DICEBAT Abbas Agathonicus dux cœnobij castelli sancti patris nostri Sabæ: Descendi die quadam in Ruba, vt pergerem ad Abbatem Pemenem solitarium. Cùm ego reperissem eum, & dixissem illi cogitationes meas, serò dimisit me in vnam speluncam. Erat autem hyems. Fuit que nocte illa frigus maximum, ac nimia vi algoris obrigui. Veniens ergo ad me manè senior, ait mihi: Quid est, fili? Aio ad illum: Ignosce mihi, pater, duram pertuli nocte exfrigore. Dixit autem mihi: Ego, fili, frigus nullum sensi. Miratus sum valde hoc audiens. Erat quippe 1 nudus. Et dixi ad eum: Fac charitatem, quomodo tantam frigoris asperitatem non sensisti? Dixit autem mihi: Venit leo, & obdormiuit iuxta me, & ipse me calefecit. Veruntamen dico tibi, frater, quoniam à feris deuorandus sum. Aio ad illum: Cur quæso? Et dixit mihi: In prouincia nostra cùm essem (erant autem ambo Galatæ) pastor ouium eram, & contempsi transeuntem pere-

peregrinum, & à canibus comestus est; cùm enim illum saluare possem, non feci, sed dimisi eum, & à canibus discerptus est, scioque, quia & ego ita mori debeo. Quod & factum est. Post. tres enim annos à bestijs, vt dixerat, & ipse discerptus est.

[1] *Erat quippe nudus. Multi siquidem ex sanctis nuditate pro vestimento vsi sunt.*

Dicta Abbatis Alexandri senis.

CAPVT CLXVIII.

DICEBAT Abbas Alexander senex fratribus: Patres nostri deserta, & tribulationes persequebantur; nos autem ciuitates, & requiem sequimur. Dixit iterum senex: Sub patribus nostris virtutes istæ vigebāt, [1] nuditas, & humilitas; in nobis autem auaritia, & superbia regnat. Ait rursus: Patres nostri nunquam facies suas lauabant; nos aūt lauachra publica, balneaq; frequentamus. Dixit iterū senex: Heu mihi, filij, quia conuersationem verè Angelicam destruximus. Ait autem ad illum Abbas Vincentius discipulus eius: Infirmi profectò sumus, pater. Dicit ei senex: Quid dicis, Vincēti, quia infirmi sumus? Crede mihi, fili, Olympici corpore, & robusti sumus, sed anima nostra imbecilla est. Dixit iterū: Multum comedere, & bibere, & benè vestiri possumus, abstinere autem, & humiliari non valemus. Rursus dixit: Væ tibi Alexander; væ tibi; quanta erit confusio tua, quando cæteri coronabuntur.

[1] *Vide virtutes, quæ antiquos monachos commendabant.*

Vita Senis cuiusdam capti oculis in Monasterio Abbatis Sisci.

CAPVT CLXIX.

ERat senex quidam in Sciti captus oculis, monasterio Abbatis Sisci. Distabat autem cella ipsius à puteo ferè mille passibus, & nequaquam passus est, vt sibi alius afferret aquam, sed facto fune, vnum ipsius caput ad puteum ligauit & alterum in cella sua. Iacebat autem funis in terra. Quando ergo pergebat haurire sibi aquam, supra funem ambulabat. Hoc autē faciebat senex, vt inueniret puteum. Cum autem arena propter ventum operuisset funem, tenebat ipsum manu, & excutiebat, & rursus illum in terra ponebat, & super eum ambulabat. Frater autem quidam rogabat senem, vt se permitteret illi afferre aquam. Cui respondit senex: Fili, viginti iam & duo anni sunt, ex quo mihi semper ita hausta aquam, & laborem meum tu modò auferre vis?

Vita cuiusdam sanctæ mulieris in eremo defunctæ.

CAPVT. CLXX.

DISTABAT ab Hierosolymis ferè viginti passuum millibus monasterium quoddam, quod Sampsonis dicitur. Ex hoc monasterio duo patres abierunt ad [1] montem Sina orationis gratia, reuersiq; in monasterium narrauerunt nobis dicentes: Cum adorauissemus in sancto monte, & iam reuerteremur, contigit nos eremi deuia errando sequi. Ferebamurque fluctu in pelago per mediam solitudinē dies plurimos. Die verò quadam aspicimus de longinquo specuncam breuem, ad quam tendentes, cùm iam speluncæ propinquaremus, cernimus exiguum fontem, & circa fontem herbas modicas, & vestigia hominis. Dicebamusque apud nos ipsos: Ve-

rè hoc

rè hoc in loco seruus Dei est. Ingressi igitur nemi nem vidimus. Solummodo autem cuiusdam vagientis vocem audiebamus. Cùm ergo diu quæsissimus, inuenimus veluti præsepium, & in eo iacentem quendã, appropinquantesq; seruo Dei, rogabam⁹, vt verbũ loqueretur nobis. Cùm nihil responderet nobis, tunc accedentes tenuimus eũ, & corpus quidem ipsius adhuc erat calidum, anima autem ad Dominum migrauerat, Tunc verò agnouimus, quia in ingressu nostro intra speluncam requieuerat. Fodimus ergo in ipsa spelunca vnusque ex nobis pallium, quo erat indutus accepit, vt in ipso senis corpus inuolueret. Sumentes autem illud de loco, in quo iacebat, cùm ipsum ex more curaremus, inuenimus esse mulierem, & glorificauimus Deum. [2] Completoque super illud officio, sepeliuimus.

1 *Ecce peregrinatio ad loca sancta Orationis gratia.*

2 *Completo officio, hoc est recitatis hymnis, & psalmis de more Catholicæ Ecclesiæ.*

Vita duorum mirabilium virorum, Theodori philosophi, & Zoili lectoris.

CAPVT CLXXI.

ERANT in Alexandria duo viri mirabiles, magnæq; virtutis, Abbas scilicet Theodorus Philosophus, & Zoilus Lector: Fuit autem nobis cum vtroque summa familiaritas, cũ altero quidem disciplinæ, & studiorum gratia, cum altero verò, quòd communis nobis esset patria, & educatio. Atque Abbas quidem Theodorus nihil possidebat, nisi penulam, & paucos libros, dormiebat autem in scabello, ac in quancũque Ecclesiam ingrediebatur. Ad vltimum verò etiam seculo renunciauit in cœnobio Salcimé,

ibiq́ue vitam glorioso fine conclusit. Lector autem Zoilus, & ipse æqualem præferebat paupertatem. Nihil enim ipse quoque possidebat præter vetustam penulam, & paucos libros. Exercebat autem se in scribendo libros. Et ipse aũt consummatus in Domino, sepultus est in monasterio Abbatis Palladij.

DE duobus istis, Theodoro scilicet Philosopho, & Zoilo Lectore, pergentes quidam patrum ad dominum Cosmam Scholasticum, interrogauerunt eum dicentes: Quis eorum magis in spirituali exercitio laborauit? Qui ait ad illos: Similia quidem fuerunt vtriusque & alimenta, & stramenta, & indumenta, rerumq́; omnium superfluarum abstinentia, & nuditas, & humilitas, & frugalitas. Sed Abbas Theodorus Philosophus discalciatus in magna imbecillitate oculorum vetus omne, nouumq́; testamentũ didicit. Habuit tamen consolationem fratrum, cõtubernium, & visitationes amicorum, auocationemq́; multam, cùm doceret, & cùm operaretur. Zoili verò Lectoris non solùm hospitalitas laudanda, verùm etiam solitudo eius & immensa fatigatio, orisque custodia, digna commendatione est. Ille enim sine amicorum, familiariumq́; contubernio, atq; commercio, ab omni secularium rerum actione feriatus, nulli se ipsum refrigerio, & oblectationi permisit, ne minimum quidem ab vllo ministerium admittens: Ipse enim coquebat, ipse lauabat, nulla lectionum capiens solatia, paratus semper alijs obsequi, nullamque habens curam æstus, aut frigoris, aut corporeę infirmitatis, mundus semper à risu, & tristitia, & effusione, & angore existẽs, qui præter indumenti asperitatẽ, etiã à multitudine pediculorũ indesinẽ

ter consumebatur. Habuit tamen & iste plusquã prior ex processibus non mediocre refrigerium, habens facultatem libe am quocunq; vellet, die, noctuque procedere, quamuis hanc libertatem, & laboris magnitudo retundebat, & raro processu secularium familiaritatẽ excludebat. Vnusquisque igitur mercedem propriam accipiet, & secundùm labores proprios, & iuxta resurrectionis mẽsuras, & intellectualis spiritalisque munditiæ, & ministrationis, & timoris Dei, ac charitatis, & cõpunctionis, & iugis psalmodiæ & orationis & intentissimę fidei, & occultæ hominibus, latentisq; virtutis.

1 *Vide in hoc capitulo virtutum catalogum, quæ duos sanctos viros valde commendabiles reddiderunt.*

Vita prædicti Cosmæ Scholastici.

CAPVT. CLXXII.

DE isto domino Cosma Scholastico, multi quidem multa, & alia alij, & plurimi plurima nobis retulerunt. Quæ verò nos vidimus, & quæ diligenter assecuti sumus, ea tantùm pro legentium vtilitate conscribimus. Erat enim vir iste 1 humilis, misericors, abstinens, 2 virgo, quietus, sine ira, socialis, peregrinorum susceptor, amator pauperum. Plurimum itaque nobis vtilitatis contulit vir iste mirabilis, non solùm ex aspectu, sed etiam ex doctrina sua, & quòd magnam haberet librorum copiam super omnes, qui erant in Alexandria, eosque promptè, ac libenter volentibus accõmodaret. Erat autẽ & nihil possidens. In tota nanq; domo eius nihil vidisses aliud, quàm libros & scabella, & lectulũ, & mensã. Licebat verò omnibus ingredi, & interrogare, quę ad vtilitatẽ pertinerent, & legere. Diebus autẽ singulis intrabam

ad

ad eum ipſe, & teſte veritate, nunquam ad illum ingreſſus ſum, quin ipſum aut legentem, aut ſcribentem contra Iudæos inuenirem. Magno enim feruebat zelo conuertendi gentem illam ad veritatem. Ideo & ſæpè miſit me ad Hebræos quoſdã, vt per literas illis colloquerer, Non enim facilè domo egrediebatur ipſe.

AD hunc dominum Coſmam Scholaſticum die quadam profectus ſum, cumque mihi magna ad illum eſſet fiducia, interrogaui eum dicens: Fac charitatem, dic mihi, quantum temporis habes in hoc inſtituto. Tacenti verò, & nihil reſpondẽti, rurſum dixi illi: Per Dominum dic mihi. Cùm autem ſe ille paululum ſubſilentio continuiſſet, ait mihi: Triginta, & tres annos habeo. Quòd ego audiens glorificaui Deum,

ALIAS iterum accceſſi ad illum, & interrogaui eum, dicens: Fac perfectam charitatem, ſciens quia propter vtilitatem animæ interrogo te. Dic mihi quæſo. In tanto tempore inſtituti tui, quietis, & continentiæ, quid adeptus es? Ille verò ingemiſcens, & ex intimo corde ſuſpirãs, ait mihi: Quid poteſt ſecularis homo virtutis adipiſci, & maximè reſidens in domo ſua? Ego autem rurſus illum rogabam dicens: Per Dominum dic mihi, vt ipſe quoq; proficiã. Tunc verò multũ coactus à me, dixit, Ignoſce mihi. Tria iſta conſecutus ſum, non iurare, non mentiri, non ridere.

His virtutum ornamentis Sancti carnis concupiſcentias, & mundi blandimenta vincebant.

2 *Si erat Virgo, poteſt ſeruari Virginitas, quod ſemper intelligitur diuinæ gratiæ auxilio, quæ nunquam negatur eam humiliter petenti.*

Factum mirum Theodori Anachoretæ, Qui oratione ſua in mari dulcem aquam effecit.

CAP.

CAPVT CLXXIII.

ANachoreta quidam erat in partibus Iordanis, nomine Theodorus, eunuchus. Hic necessitate quadam compulsus est Constantinopolim pergere, ingressusque est nauem. Cum verò nauis diutius detineretur in pelago, defecit aqua, erantque nautæ, & vectores in magna anxietate, & desperatione. Surgens autem Anachoreta, & [1] expandens in cœlum manus suas ad Deũ, qui saluat de morte animas nostras, facta oratione, signauit mare signo Crucis, & ait nautis: Benedictus Dominus, haurite quantum aquæ opus habetis. Impleueruntque omnia vasa sua de mari aqua dulci. Et omnes glorificauerunt Deum.

1 *Oratione serui Dei cum expansione manuum, in cœlũ, & signatione Crucis, aqua maris salsa dulcis effecta est*

Factum aliud naucleri viri religiosi, qui pluuiam à Domino impetrauit.

CAPVT CLXIIII.

ABbas Gregorius Anachoreta narrauit nobis, dicens: Cùm ex Byzantio descenderẽ, ingressus sum nauim. Intrauit autem & scriba quidam cum vxore sua [1] profecturus ad sãctam Ciuitatem orationis causa. Erat autem naucleru religiosus valde, multumque ieiunans. Cũ ergo nauigaremus, scribæ serui frustra consumebant aquam. Postquam verò in medium pelagus venimus, defecit nobis aqua, eramusq; in magna tristitia. Et erat miserabile spectaculum, videre mulieres, & pueros, & infantes siti arescentes, & veluti mortuos iacentes. Cùm ergo dies tres in hac necessitate fecissemus, scriba ipse tribulationem non sustinẽs, educto gladio, & nautas, & naucle-

rum

clerum volebat occidere. Dicebat enim: Hi sunt nostræ perditionis auctores, quia non sumpserunt aquam ad sufficientiam. Ego autem orabam scribā dicens: Noli hoc facere, sed magis deprecemur Dominum nostrum Iesum verum Deum, qui fecit magna, & mirabilia, quorum non est numerus. Ecce enim & nauclerus, vt vides, tertium hunc agit diem, [2] ieiunio, & orationi vacans. Cùmque acquieuisset scriba, quarta die circa sextam horam surgens nauclerus, clamauit voce magna dicens: Gloria tibi, Christe Deus noster: ita vt omnes miraremur in voce ipsius. Dixitq; nautis: Submittite membranas. Et cùm explicuissēt eas, ecce nubes supra nauem veniens, tantum pluit aquæ, dōnec impleuerunt vasa ad necessitatem nostrā. Erat autem miraculum grande, terribile, quòd velificante naue, nubes illa consequeretur nos, & extra nauem non plueret.

1 Vide & hic peregrinationē ad loca sācta orationis causā
2 Nota, Tertium agit diem ieiunio, & orationi vacans.

Relatio de Zenone imperatore viro eleemosynario.

CAPVT CLXXV.

NARRAVIT nobis quidam patrum de Zenone Imperatore, dicens, quòd mulierem quandam in filia ipsius iniuriosè tractauerit. Hæc autem vacabat in templo Dominę nostrę sanctæ Dei genitricis, orans [1] eam & deprecans, & cum lachrymis dicens. Vindica me de Zenone Imperatore. Cùm ergo multis diebus hoc faceret, apparuit ei sancta Dei genitrix, dicēs: Crede mihi, mulier, [2] vltionem tuam sæpè facere volui, sed manus eius prohibet me. Erat enim valde misericors, & eleemosynas faciens.

1 *Oratio cum lachrymis.*

2 *Ecce quomodo Sancti in Dei lumine sciunt quæ circa nos aguntur.*

Pulchra relatio Abbatis Andreæ de decem viris peregrinantibus, inter quos fuit & adolescens Hæbræus.

CAPVT CLXXVI.

ABBAS Andreas Octaui decimi, cùm essemus in Alexandria, narrauit nobis dicens: Cùm essem iuuenis indisciplinatus valde, & inquietus fui. Die ergo quadam persecutionē passi pro nostra inquietudine, fugimus in Palæstinam ego, & nouem alij: inter quos vnus quidam erat Industrius, alius autem Hebræus. Cùm ergo veniſſemus in eremum, infirmatus est Hæbræus vsque ad mortem, & Deo teste, in magno mœrore constituti eramus, nescientes quid illi faceremus. Veruntamen vt est consuetudo socialis charitatis, non illum deseruimus, sed vnusquisq; nostrum pro viribus tolerabat eum, volentes vel in ciuitatem, vel in emporium illum ducere, ne moreretur in eremo. Cùm verò adolescens ex inedia, & vehementissima febre, immoderatoque labore, & siti, prę solis æstu, totus iam ferè resolutus esset, atque deficeret, propinquans ad exitū, neque portari posset, decreuimus cum multis lachrymis illum dimittere in eremo, & abscedere, metuentes ne nos ipsi quoque siti deficeremus. Cùm igitur illum in arena plorantes posuissemus videretque nos abire velle, cœpit nos adiurare dicens: Per Deum, qui fecit cœlum, & terram, per Deum, qui inclinauit cœlos, & descendit pro salute humani generis, per Deum qui iudicaturus est viuos, & mortuos, nolite pati, vt

Hebræus

Hæbræus moriar, sed tanquam Christiani fiorte mecum misericordiam, & baptizate me, vt Christianus de hac vita exeam, & ad Dominum pergam. Nos verò dicebamus ei: Verè, frater, non licet nobis hoc facere, seculares enim sumus; hoc autem Episcoporum, & Presbyterorum opus est, sed neque aqua hîc est. Ille verò persistebat similiter adiurans nos, & plura etiam cum lachrymis adijciens, ac dicens: Nolite, Christiani, me priuare hoc diuinitus indulto munere. Cùm ergo in magna hęsitatione essemus, industrius ille diuinitus inspiratus ait nobis: Erigite illum, & exuite. Erexim̃us itaque cum magno labore illum, erectumq; tenentes exuimus. Industrius autem ille implens ambas manus suas arena, tertiò effudit super capeius dicens ita: Baptizatur Theodorus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Nobis verò per singula respondentibus, Amen (Dominus Deus restis est, fratres) ita continuò sanauit, & corroborauit eum Christus Deus noster, vt nullum iã in eo pristinæ infirmitatis remaneret indicium; vel qualiscunque passionis; sed sanus, & valens cum omni alacritate, & florido aspectu, quòd reliquum erat itineris per eremum ambulauit semper nos præcedens, ita vt admirantes talem, & tam subitam mutationem, omnes laudauerimus, & glorificauerimus ineffabilem maiestatem, & benignitatem Christi Dei nostri. Venientes autem Ascalonem, adduximus eum ad beatum, ac sanctum Dionysium eius vrbis Episcopum, narrantes quæ fratri in via contigissent. Quibus auditis, sanctus, admirandusque Dionysius, stupens ad tantorum, inauditumq; miraculum, conuocato clero exposuit ei totum negocium, vt decernerent, vtrum effusio illa arenæ reputanda esset fratri in baptis-

baptismum, an non? Et alij quidem dicebant, debere reputari illi in baptismum propter inauditam miraculi magnitudinem; alij verò dicebant: Non. Theologus quippe Gregorius omnia baptismata dinumerat; Baptizabat, inquiens, Moyses, sed in aqua, & tunc in nube, & in mari. Baptizauit & Ioannes non iam quidem Iudaicè, non enī in aqua solùm, sed & in pœnitentia. Baptizat autem & Iesus, sed in Spiritu sancto. Illud perfectio est. Scio & quartum baptismum per martyrium, & sanguinem. Scio & quintum, lachrimarum scilicet. Hæc ille. Quo igitur horum illi inquiebant, iste baptizatus est, vt etiam ipsius baptisma roboremus, maximè cùm Dominus ad Nicodemum dicat: Nisi quis natus fuerit denuo ex aqua, & spiritu, non intrabit in regnum Dei? His alij contradicebant sic: Quid ergo? Quia scriptum de Apostolis non est, quòd baptizati sint, idcirco non intrant in regnum Dei? Alij rursus econtra inferebant dicentes: Ita sanè illi baptizati sunt, sicut & Clemens Stromatheus meminit in quinto Hypotyposeon. Apostolitum enim illud dictum exponens, quo dicitur: Gratias ago, quia neminem vestrum baptizaui: Christus, inquit, dicitur Petrum solum baptizasse Petrus Andream, Iacobum, & Ioannem, illi autē reliquos; Hæc igitur & alia plurima cùm dicta essent, visum est beato Dionysio mittere fratrem illum ad sanctum Iordanem, illicque [1] baptizari. Industrium autem illum [2] ordinauit diaconum.

[1] *Quia non fuerat hic rite baptizatus respectu materiæ, iussit Episcopus iterum baptizari.*

[2] *Vides quòd Episcopus hunc ordinauit diaconum non magistratus de consensu plebis.*

Mala mors monachi AEgyptij, qui habitare voluit in cella Euagrij hæretici.

CAPVT CLXXVII.

DICEBAT Abbas Ioannes Cilix commorantibus nobis in Nono Alexandriæ: Venit ad nos Aegyptius monachus, narrauitque nobis dicens: Ad monasterium cellularum frater ex longinqua regione peruenit, volens ibi habitare, prostratusq; Presbytero orabat, vt in Euagarij cella moraretur. Presbyter autem dicebat non posse eum illic habitare recedensq; Presbyter ait fratri: Fili, dæmon acerrimus illic habitat. Qui enim seduxit Euagrium, & à vera fide remouit, immisitq; illi scelerata dogmata, ille non permittit aliquem ibi morari. Frater autem persistebat dicens: Profecto si hîc maneo, in illa moraturus sum. Tunc Prsbyter coactus dixit ei: Iudicio tuo vade, & eam accipe. Sedit igitur frater in cellula vna hedomada. Venienteq; Dominico die, perrexit ad sanctam Ecclesiam. Videns autem illum Presbyter consolatus est. Solicitus enim pro illo erat. Veniente autem alio die Dominico, non venit ad Ecclesiam. Cumq; illum non videret Presbyter, misit duos frater, vt viderent, cur non venisset ad Ecclesiam. Qui venientes ad cellulam, inuenerunt [1] fratrem iniecto fune seipsum suffocasse.

1 *Stupendum miraculum, quo docemur, non solum cum hæreticis non esse communicandum, sed etiam in domibus, in quibus habitauerunt aliquando, contra prudentiorum sententiam, ne Deum tentare velle videamur, non esse habitandum.*

Vita senis cenobij Scolarium viri simplicis.

CAP.

CAPVT CLXXVIII.

NARRAVIT nobis Abbas Gregorius Presbyter cœnobij Scholarium, quod ibi senex magnus, magnæque abstinentiæ moratus sit, erat autem simplex circa fidem, & vbicunque cum esse contigisset, indiscretè communicabat. Quadam igitur die apparuit ei Angelus Dei, dicens. Dic senex, si mortuus fueris, quomodo vis sepeliamus te? Vt Aegyptij monachi faciunt, an vt Hierosolymitæ? Senex autem respondit ei: Nescio. Tunc ait Angelus: Cogita, & delibera. Post tres autem hebdomadas veniam, & dices mihi. Pergens ergo senex ad alium, narrauit ei, quæ sibi dixerat Angelus. Quod cùm audisset senex, stupefactus ex auditu, diutiusque intendens in eum ac diuinitus inspiratus dixit ei: Vbi sumis sancta [1] mysteria? Respondens ille ait: Vbicunq; inuenio, Tunc ait illi senex. Non tibi vltra contingat, vt extra sanctam Catholicam, & Apostolicam [2] Ecclesiam communices, vbi nominantur sanctæ quatuor synodi, Nicæna trecentorum decem & octo patrum, Constantinopolitana cētum & quinquaginta, Ephesina prima ducentorum, Calcedonensis sexcentorum & triginta. Cùm autem venerit Angelus, dic ei: Sicut Hierosolymitæ sepeliri volo. Post tres igitur hebdomadas venit Angelus, & dixit seni. Quid est senex? Cogitasti? Dixit autem illi senex. Sicut Hierosolymitæ volo. Dicit ei Angelus: Benè benè. Et continuò reddidit spiritum. Hoc autem totum factum est, ne labores suos perderet, & cum hæreticis condemnaretur.

1 *Vbi sumis sancta mysteria, id est sacram Eucharistiam?*
2 *Vide vt viri sācti nulla in re separētur à sancta, Catholica, & Apostolica Ecclesia & quæ nā ea sit.*

Vita Sanctimonialis fœminæ, quæ erat ex Sanctâ ciuitate.

CAPVT CLXXIX.

PErreximus ad Abbatem Ioannem Anachoretam, qui appellatus est Rutilius, narrauitq; nobis dicens: Audiui Abbatẽ Ioannẽ Mozbitã narrantem, ac dicentem: Sanctimonialis quædã erat in sancta ciuitate, religiosa valde, & secundũ Deum proficiens. Inuidit ergo diabolus Virgini, immisitque iuueni cuidam impurum, & diaboli cum in eam amorem. Virgo autem illa mirabilis, cùm diaboli sensisset insidias, perditionem adolescentis miserata, sumpto cilicio vno, paucisque infusis cibarijs, venit ad eremum, adolescenti ex recessu suo quietem à tentatione, ac salutem parans, & sibi ipsi ex solitudine securitatem, & augmenta meritorum. Post multum vero temporis per dispensationem Dei, ne ipsius excellens conuersatio maneret incognita, vidit eã Anachoreta quidam in solitudine Iordanis, & ait illi: Quid mater in hac solitudine facis? Illa verò latere Anachoretam cupiens, ait illi: Ignosce mihi, quia erraui de via. Sed per Domum, patet, fac charitatem, & ostende illam mihi. Ille verò diuinitus de illa admonitus, ait ei: Crede, mater, non tu errasti de via, neq; viam requiris. Itaque sciens, quia mendacium de diabolo est, dic mihi veritatem causæ, propter quam huc venisti. Tũ ait illi Virgo: Ignosce mihi, Abba; Adolescens quidam scandalizatus est in me, & propterea veni in hanc eremum, melius existimans hîc mori, quàm offendiculum cuiquam fieri, iuxta Apostoli vocem. Dicit illi iterum senior: Et quantum temporis hic habes? Quæ ait illi: Habeo gratia Christi annos decem & septem. Rursum ait ad illam

Anã-

Anachoreta. Et vnde nutriris? Illa verò cilicium, & infusa proferens, dixit Anachoretæ: Ecce cilicium istud, quod vides, mecum de ciuitate exijt, & ista[1] pauca infusa. Talemque dispensationem in me humilem ostendit Deus, vt tanto tempore istis nutriar, neq; imminuta sint. Et hoc autē scito, pater, quia sic me ipsius benignitas protexit, vt per istos decem & septem annos nullus homo me viderit, nisi tu solus hodie. Ego autem aspiciebam omnes. Et hæc audiens Anachoreta magnificè glorificauit Deum.

1 *Vide tenuitatem victus sanctimonialis fœminæ.*

Vita Ioannis Anachoretæ, qui in Spelunca Villæ Sochus morabatur.

CAPVT CLXXX.

NArrauit nobis sanctissimus Dionysius presbyter sanctæ Ecclesię Ascalonitarū, & sacrorum vasorum custos, de Abbate Ioanne Anachoreta, dicens: Quasi verè magnus in generatione ista fuit: atque ad commendationem [1] summorum illius apud Deum meritorum, hoc de ipso miraculum narrabat: In spelunca, inquit, morabatur senex, in partibus villæ, quæ dicitur Sochus, viginti ferè milliarib ab Hierusalem. Habebat aūt senex in spelunca [2]imaginem immaculatæ Dominæ nostrę Dei genitricis, semperq; virginis Mariæ, in vlnis ferentem Christum Dominum, & Saluatorem nostrum. Quoties igitur abire volebat ad locum aliquem, vel per vastam solitudinem, siue [3] Hierosolymam, ad [4] adorādam sanctam Crucem, & venerabilia loca, vel in Sinai montem orationis gratia, siue ad Martyres distantes ab Hierosolymis multis prolixisque interuallis (Erat enim senex Martyrum re-

uerentiæ mirabiliter deditus, & nunc quidem pergebat Ephesum, ad sanctum Ioannem, nunc autem Euchaitam ad sanctum Theodorum, nunc verò ad sanctam Theclam in Seleuciam Isauriæ, nunc ad sanctum Sergium in Saraphas, & modò ad istum, modò ad illum sanctum) reficiebat candelam, & accendebat, vt sibi consuetudo erat, atque ad orationem stans, & Deo vt suum iter dirigeret, supplicans, dicebat ad Dominam, intendens in 5 imaginē ipsius: Sancta domina 6 nostra Dei genitrix, quia longum iter iturus sum diebus multis perficiendum, candelæ tuæ tu curam habe, eamque ne extinguatur iuxta propositum meum serua. Ego enim adiutorio tuo comitante, iter arripio, Hisque ad imaginem dictis, egrediebatur, peractoque proposito itinere, reuertebatur, aliquando post mensem, sæpè etiam post duos, vel tres menses, nonnunquam post quinque, vel sex, & ita reperiebat 7 integram candelam, & ardentem, sicut eam, cùm iter arriperet, dimiserat, & nunquā hanc à seipsa extingui vidit neque de somno surgens, neque à peregrinatione rediens, neque ex eremo in speluncam pergēs.

1 *Ecce quomodo Sancti merita habent etiam summa apud deum.*

2 *Ex hoc capite multa colligis contra nouos hæreticos.*
Primum, vsum imaginum fuisse apud sanctos patres veteres.

3 *Secundum, fuisse etiam in vsu peregrinationes ad loca sancta, & ad sanctos martyres.*

4 *Tertiū, quòd sancta Crux adorari debet.*

5 *Quartū licere orare ante imagines.*

6 *Quintum, quòd licet cum imagine loquamur, mens tamen semper referenda est ad imaginatum.*

7 *Sextū, per imaginem Deū ingens hic adidisse miracula.*

CAP.

CAPVT CLXXXI.

DIcebat nobis & hoc de ipso idem venerabilis Dionysius Presbyter, quod die quadam ambulabat senex in finib. villæ Sochus, vbi erat spelunca ipsius, ambulansq; leonem vidit ingentem è regione venientem. Pergebat autem in via valde angusta inter duas sepes posita, quibus agricolæ rura sua munire consueuerunt, spinosas frutices plantantes. Tantam verò semita illa præsentibus angustiam habebat, vt vix vnum aliquem vacuum, & expeditum pedibus incedentem susciperet, & ne illum quidem sine impedimento liberè transire permitteret. Cùm ergo sibi inuicem appropinquassent senex, & leo, neque senex retro redijt, vt leoni transitum liberum daret, neq; propter nimias semitæ angustias leo reuerti poterat, neq; vtrumq; simul transire omnino possibile erat. Videns igitur leo Dei seruum procedere volentem, & nequaquam retro redire sustinentem, erexit [1] se in posteriores pedes, erectusq; stans ad leuam senis, pondere, ac virib. corporis repulsa maceria, modicam seni latitudinē præstitit, iter sine impedimēto iusto viro præbens. Atq; ita transiuit senior dorsa leonis perfricans. Post cuius transitum exurgens de sepi leo peregit & ipse iter suum.

AD hūc Abbatem Ioānem pergens frater quidam, cùm nihil in spelunca illius inuenisset, ait seni: Quomodo hic moraris, pater, non habens q̄ sunt necessaria? Respondit senex, & ait Spelūca ista, fili, spiritualis mercatura est. Dat, & accipit.

1 *Ecce quomodo etiam immanes bestiæ sanctos Dei recognoscunt, eisq; beneficia impendunt.*

Vita Abbatis Alexandri Cilicis, qui prope mortem à dæmone arreptus est.

CAPVT CLXXXII.

PROPE sanctam Bethleem monasterium sancti Sergij. In hoc pater fuit Abbas Eugenius, qui postmodum Episcopus Hermopolis factus est in Aegypto. Hic, cùm ad eum venissemus, narrauit nobis de Abbate Alexandro Cilice, quod cùm inter spelunças sancti Iordanis senuisset, accepit illum in monasterio suo. Qui circa finem vitæ suæ lectulo decubuit quasi menses tres. Ante decem verò dies, quàm migraret ad Dominum à dæmone arreptus est. Et cœpit senex ad dæmonẽ dicere: Ad vesperã veniſti, miser, hoc magnum non est. Quoniam in lectulo deiunctus sum, & moueri non possum, ostendisti, misericordiam, imbecillitatem tuam. Nã si potens, & valens esses, sante hos quinquaginta vel sexaginta annos debueras appropinquare mihi, ego enim per confortantem Christũ ostendissẽ tibi infirmitatẽ tuam, ac deiecissem rugitum tuum, atq; contriuissem rigidam illam tuam, inflexamque ciruicem. Nunc autem non mea est imbecillitas, sed infirmitas est, quæ præmit me. Gratias tamẽ ago Deo, ad quem proficiscens, ostendam iniuriam, quam abs te passus sum, quia post tot annorum labores, & fatigationem circa exitum sic atrociter in me inuasisti. Ista, & alia plurima horis singulis dicẽs, decima die cum omni quiete Domino Christo spiritum in pace reddidit.

Mirabile factum senis Aegyptij, nomine Dauid.

CAPVT. CLXXXIII.

DICEBAT Abbas Theodorus Cilix. Cùm adhuc morarer in Sciti, erat illic senex Aegyptius, nomine Dauid. Qui die quadam ad me-

tendum

tendum profectus est. Habent enim consuetudinem Scitiotæ, vt abeant ad villas, & [1] metant. Ascendit ergo senex in villam, & sub mercede operabatur. Conduxit autem illum agricola quidam. Cùm itaque meteret senex, die quadam circa horam septimam æstus magnus factus est, & abijt senex in quoddam tugurium, & sedit. Veniens autem agricola, & videns sedentem senem, dicit ei cum iracundia: Cur non metis, senex? Nescis, quia mercedem tibi reddo; Dixit ei: Ita sanè, sed quia æstus magnus est, & grana tritici de spicis decidunt, idcirco paululum expecto, donec transeat æstus, neque damnum patiaris. Dicit ad eum agricola: Surge, labora, & ardeāt omnia. Cui respondit senex: Et vis, vt ardeant? Dixit ille cum iracundia: Ita planè. Tunc surrexit senior, & ecce continuò ardere cœpit ager. Currens autem agricola venit ad alios senes, qui in alia parte agri coperabantur, & orabat eos, vt venirent & deprecarentur senem, vt oraret & ignem extingueret. Venientes autem senes prostrauerunt se humi. Ille autem dixit eis: Dixit ipse vt arderet. Exoratus tamen ab eis, abijt, & stans medius inter ea, q̄ arserant, & ea que non arserant, orauit, & cōtinuo [2] extinct⁹ est ignis, & saluata est pars reliqua ruris.

1 *Vide in sanctis patribus opus manuum.*

2 *Magna virtus orationis sancti senis, vt per eam ignis agri extinctus sit.*

Vita Abbatis Iohannis Eunuchi, necnō iuuenis monachi, qui nunquam bibere constituerat, atque alterius senis orationibus valde dediti.

CAP. CLXXXIIII.

ERamus in noua Alexandria, cum accessimus ad monasteriū abbatis Iohannis Eunu-

chi vtilitatis gratia. Inuenimus autem ipsum senẽ qui egerat in habitu monastico annos octoginta, ita misericordem, vt alium neminem illi similẽ viderimus, non solum enim ad homines, verum & ad bruta animalia misericors erat. Quid ergo faciebat senex? Nullum opus aliud habebat, nisi hoc: Surgens de mane ibat ad canes omnes qui erant in monasterio, & cibum præbebat illis. Similiter & paruis formiculis farinam apponebat, tritici cumq; maioribus formicis. Infundebat & paximatia, & ea super tecta proijciebat, vt volucres comederent. Ita degens iugiter, nihil, cum moreretur, in suo monasterio dimisit, non portam, nõ fenestram, non candelam, non tabulam, & ne singulis immorans, prolixior sim, nõ dimisit omnino terrenum aliquid. Nunquam vel vna hora tenuit vel librũ, vel pecuniam, vel indumentum, sed oia egenis dabat, omnẽ curã suã ad futura trẽsferens.

NArrabant autem & hoc de ipso, misericordiam eius, & compassionis affectum commendare volentes: Die quadam venit ad eum agricola quidam petens, vt aureũ nummum illi mutuò daret. Cum verò ille non haberet (nec enim vnquã aurum tenebat senex) misit continuò, & mutuauit à monasterio numisma & dedit homini q id à se petierat, pollicẽti post vnum mensem hoc se illi redditurum. Cũ vero præteriissent anni duo & agricola illud non redderet, accersiuit illum ab bas Ioannes & ait illi. Da mihi numisma, frater. Qui dixit, nouit Deus quia non habeo. Tunc at illi senex: Agnosce frater, quia inueni tibi modũ per quem possis mihi illud reddere. Qui ait seni: Iube quicquid vis, & fa iam, putans homo quod senior sibi aliquid iniungere vellet. Tunc dixit ab bas Ioannes: Cum tibi oportunum est, nec habes quid

quid facias, veni huc, & triginta genuflexiões pro me facito, & dabo tibi vnum argenteum. Cui cũ ille libenter consensisset, quoties illi vacabat ab opere, pergebat ad senem, & completo orationũ numero, dabat ei senex iuxta constitutum, argenteum nummum, dabatq; illi comedere & bibere, tribuens insuper paximatia pro tota domo sua. Cum igitur implesset viginti quatuor argenteos id est, aureum nummum, accepit ab eo senex; & dimisit illum, dans ei etiam benedictiones.

IDem Abbas Iohannes Eunuchus narrauit nobis dicens: Ascendimus in Thebaidem ad cœnobium Abbatis Apollo, vidimusq; ibi iuniorẽ fratrem habentem etiam carnalem patrem, & ipsum monachum. Statuit ergo iuuenis nunquã bibere aquã, neq; vinum, neq; ẽ potionem aliã toto vitæ suæ tempore. Edebat igitur olera quædã comestibilia, quæ ipsum ex siti recreari poterant. Habebat aũt & ministerium coquendi panes. Cũ verò tres annos hoc abstinẽtiæ modo cucurrisset. incidit in grauissimam ægritudinẽ, ex qua etiam defunctus est. Cumq; febre vreretur, & ex immensa siti fatigaretur, hortabantur es omni vt vel modicã potionem degustaret, neq; prorsus hoc facere fiater ille passus est. Abbas igitur accersito medico, vt languenti si qua ratione posset, subueniret, precabatur. Qui cum venisset & videret fratrem in tali necessitate, rogare eum cœpit, vt modicum alicuius potionis acciperet. Sed cũ ille nõ acquiesceret, dixit abbati: afferte mihi huc vas magnum. Quo allato: mittens in illud tep entis aquæ amphoras quatuor, fecit illũ intus ĩmitti vsq; ad fœ moia per vnã horam. Affirmabat autẽ nobis Abbas Ioannes (illic enim aderat) quod cũ illũ ex aqua eduxissent; metiens medicus aquam, inuenit

eam

eam ex magna parte imminutã. Ecce quam vim sibi intulerunt continẽtes monachi, se ipsos propter Deum his necessitatibus subdentes, vt sempiternis fruerentur bonis.

IDEM rursus nobis enarrauit, dicens: Ingressus sum in eodem cœnobio cellulam senis cuiusdam, vidique, quia vbi stare ad orationem solebat, tabula erat supposita. Vbi autem genua figebat, & manus, concauum erat plusquam digitorũ quatuor. Ex frequentia quippè, & vsu continuæ orationis cauauerat tabulam.

1 *Vide altissimam paupertatem huius patris.*

2 *Magnum abstinentiæ genus, nulla penitus vtipotione.*

3 *Ecce quomodo prisci monachi magno continentiæ rigore vim sibi ipsis propter obtinendum regnum cœlorum inferebant.*

Vita mulieris fidelis, quæ mira sapientia virum suũ gentilẽ ad fidem conuertit.

CAPVT CLXXXV.

CVM in Samo insula essemus, narrabat nobis venerabilis pauperum cultrix Maria mater domini Pauli candidati, dicens: Cùm essem in ciuitate Nisibæ, erat ibi Christiana mulier virum habens gentilem. Erant autem pauperes, habebant tamen quinquaginta numismata. Dixit verò quadam ait vir vxori suæ: Demus hæc numismata fœneratori, vt aliquod solatium ex ea capiamus. Ea enim sigillatim consumimus, & deficiunt. Respondens autem illa bona vxor ait viro: Si placet ea fœnerari, veni, demus illa sub fœnore Deo Christianorum. Dicit ei vir eius: Et vbi est Deus Christianorum, vt demus ei? Ait illa: Ego tibi ipsum ostendam. Si enim huic dederis

ea, non solùm non illa perdes, sed & vsuras tibi persoluet, & capitale duplum reddet. Qui ait illi: Eamus ostende mihi illum, & demus ei. Illa verò assumens virum suum, duxit in sanctam Ecclesiam. Habet autem Ecclesia illa quinque magnas ianuas. Cùm ergo induxisset illum in Ecclesiæ porticum, ostendit ei pauperes dicens. Istis si præbueris, Deus Christianorum ipsa accipit. Isti enī omnes sui sunt. Qui mox cum gaudio numismata cœpit erogare pauperibus, Reuersique sunt in domum suam. Cùm verò post menses tres necessitate sumptuum angustarētur, ait vir vxori suę: Soror, nihil, vt video, daturus est nobis Deus Christianorum ex debito illo, & nunc angustamur inopia. Respondit mulier, & ait illi. Profectò dabit. Vade vbi illa dedisti, & exhibebit ea tibi cum omni alacritate. Quo audito, ille currens abijt in sanctam Ecclesiam. Veniensque in loco, vbi erogauerat numismata pauperibus, & circuens totā Ecclesiam, neminem vidit, qui sibi debitum redderet, nisi solos pauperes denuo sedentes. Cùm ergo cogitaret in seipso, cui diceret aliquid, vel à quo exigeret, aspexit ante pedes suos in marmore iacere numisma vnum ex illis, quæ pauperibus ipse erogarat, inclinansque se, & accipiens illud, abijt in domū suam, & ait coniugi suæ: Ecce profectus sum in Ecclesiā, & crede mihi, mulier, quia Deum Christianorum non vidi, vt dixisti, nullusque mihi aliquid dedit, nisi quòd hoc numisma ibi positum vidi, vbi ego priùs erogaueram. Tūc ait ad eum mulier illa mirabilis: Ipse est, qui tibi hoc inuisibiliter præstitit. Ille enim inuisibili potestate manus suæ disponit hunc mundum. Sed vade, domine mi, eme nobis aliquid, vt comedamus hodie, rursusq; ipse prouidebit nobis. Abijt ille,

ille, & emit sibi panem, & vinum, & piscem, & re
niens domum dedit vxori. Quæ accipiens pisce
cepit ipsum purgare, exenteransq; illum, inuenit
in visceribus eius lapidem valde mirabilem, ita
vt miraretur mulier illius pulchritudinem. Non
tamen sciebat quid esset. Seruatum autem osten-
dit reuertenti viro, dicens: Ecce hunc lapidem in
pisce reperi. Videns autem & ipse miratus est qui
dem ipsius pulchritudinem, ignorabat tamen,
quid esset. Cùm autem comedisset, ait vxori: Da
mihi lapidem, vt vadam, & vendam illũ, si quid
fortassis pretij de illo accipere contingat. Neque
enim, vt dixi, nouerat & ipse, quid esset, vtpote si-
mplex, & rudis. Tulit itaque lapidem, & abijt ad
trapezitam, cuius erat proprium talia emere, &
vendere, inuenitque illum iam clausis omnibus
egredientem (ad vesperum enim iam dies erat) &
ait illi: Vis emere hunc lapidem? Ille verò consi-
derans lapidem dixit ei: Quid vis, vt tibi pro eo so-
luam? Ait autem ille: Da quicquid vis. Ad quem
ipse, Accipe, inquit, quinque numismata. Putans
autem venditor quia illuderet sibi, dicit ei: Et tã-
tum vis pro illo persoluere? Existimans trapezi-
ta, quòd ita ille per ironiam loqueretur, ait ipsi:
Accipe decem pro eo numismata. Venditor ite-
rum se irrideri arbitrans, tacuit: Dicit illi Trape-
zita: Viginti numismata accipe. Ille autem tace-
bat nihil respondens: Cùm verò ad triginta, qua-
draginta, & quinquaginta numismata emptor
ascenderet, & se daturum ea iuramento affirma-
ret, cœpit ille ampliùs lapidem æstimare. Paulã-
tim verò emptor ascendens vsque ad trecenta nu
mismata peruenit, deditque illa vendenti. Ipse i-
gitur, dato lapide, acceptaq; pecunia, venit ad vx-
orem suã gaudens. Quę cùm videret illũ exultan-
tem

tem dixit: Quanto illū vendidisti? Putabat autē, quod illum quinque, vel decem minutis vendidisset. Tunc ille trecenta numismata proferens, dedit illa vxori suæ dicens, tanto se illum vendidisse. Illa verò summam diuinæ bonitatis clementiam admirans, dixit ei: Ecce Deus Christianorū qualis est, quàm bonus, quàm gratus, quàm diues, Vides quia non solùm quinquaginta numismata tibi reddidit, quę tu illi mutuasti, sed paucis diebus ipsa tibi sextuplicata restituit? Agnosce igitur, quia non est Deus alius, neq; in terra, neq; in cœlo, nisi ipse solus. Ille verò miraculo admonitus, cùm experimento didicisset & ipse veritatē, effectus est repente Christianus, & glorificauit Deum, & Saluatorem nostrum Christū cum Patre, & Spiritu sancto, plurimas referens gratias prudentissimę vxori suæ, per quam vera Dei notitia ipsi in veritate concessa est.

Vita Moschi mercatoris Tyrij.

CAPVT CLXXXVI.

PERREXIMVS in cœnobium speluncæ Abbatis Sabæ, ad Abbatem Eustachium ipsius cœnobii patrem, narrauitque nobis dicēs: Erat Tyri mercator quidam, nomine Moschus. Is nobis, cùm Tyrum veniissemus, hoc retulit, dicens Cùm essem super commercia, profundo vespere abij lauatum, & in via repe i mulierem stantem in tenebris. Ad quam ego vbi perrexi, consensit sequi post me. Præ diabolico itaque gaudio non laui, sed ad cœnam properaui, multumque orabā illā, vt comederet, sed illa gustare quicquā passa non est. Tandem surreximꝰ. Et cùm ad cubandū veniissemus, vellemque illam amplexari, voce magna cum lachrymis clamauit dicens:

Væ

Væ mihi miseræ. Tremefactus itaque interrogabam causam fletuum. Illa verò amplius eiulans ait: Vir meus negociator est, & naufragium fecit, perdiditque & sua, & aliena, & propterea in carcere incluſus est, nec habeo, quid faciam, vt vel panem illi ministrem, atque ideo præ nimia paupertate corpus meum exponere proposui, vt illi panem inueniam. Omnia enim deperierunt. Et dixi illi: Quantum est debitum? Quæ ait: Quinque auri libræ. Proferens autem aurum dedi illi, dicens: Ecce Dei nutu non tetegi te. Da aurum, & redime virum tuum, & orate pro me. Deinde post aliquantulum temporis calumnia contra me cõflata est apud Imperatorem, quòd commercij cũcta dissipassem. Mittens autem Imperator diripuit omnem substantiam meam, nudumque pertractum Constantinopolim in carcerem misit. Vbi cùm plurimum temporis egissem, solo vno vestimento præter camisiam indutus, die quadã audio, quòd imperator me vellet occidere. Itaq; de vita desperans plorabam. Flentem autem, & eiulantem sopor oppressit, vidique in somnis quasi mulierem illam, quæ aliquando virum habuerat in carcere, dicentem mihi: Quid est, quod habes, domine Mosche? Quare hîc incluſus es? Me autem respondente: Calumniam perpessus sum, & puto, quia occidet me Imperator: ait mihi: Vis, vt loquar pro te Imperatori, & dimittet te? Ad quã ego. Nunquid ille cognoscit te? Ait: Vtiq; nouit. Expergefactus autem ambigebam, quid hoc esset. Astitit autem mihi secundò, & tertiò eadem repetens, & dicens: Noli timere; ego te absoluam cras. Diluculo autem, Imperatore iubente, adduxerunt me in palatium. Cùmque ingressus essem, ille vt aspexit me putri, & scissa indutum tunica, dixit

dixit mihi: Ecce nunc tui misertus sum. Vade, & emendare de reliquo. Aspiciebam autem mulierem illam ad dexteram Imperatoris astantem, & dicentem mihi: Confide, & noli timere. Iussitq; Rex mihi vniuersa restitui, addensque mihi bona plurima, restituit me in priorem statum, faciens me præterea locum tenentem. Ipsa igitur nocte apparuit mihi rursus eadem mulier, & ait mihi: Scis, quæ sim ego? Illa sum, cum qua fecisti misericordiam, & propter Deum non tetigisti corp' meum. Ecce & ego liberaui te à periculo. Vides clementiam Dei, quomodo per me, cui fecisti misericordiam, apparuit tibi misericors, quasi dicēs: Hoc propter me fecisti, & ego magnificaui misericordiam meam super te.

Doctrina Abbatis Ioannis Cyzici pro acquirendis virtutibus.

CAPVT CLXXXVII.

CVM à sancta Gethsemani ascenderemus in sanctum montem Olueti, monasterium offendimus Abbatis Abramij. Huius monasterij pater erat Abbas Ioannes ex Cyzico. Interrogauimus autem eum die quadā dicentes: Quomodo virtutem possidet quispiam? Respondit senior, & ait: Qui virtutem possidere voluerit, nisi priùs oderit virtuti ex diametro contrariam malitiam, eā acquirere, ac possidere non potest. Si igitur habere vis luctum, semper odio habeas risum. Si humilitatem habere desideras, superbiam semper execrare. Si continens esse cupis, gastrimargiam odi. Si pudicus, detestare luxuriam. Si nudus, materiam fuge. Qui vult esse misericors, auaritiam caueat. Qui eremū habitare desiderat, ciuitatis frequentiā odio habeat. Qui cupit inue-

nire quietem, fiduciam oderit. Qui peregrinus esse vult, apparentiam odio habeat. Qui iracundiam continere desiderat, multorum consortia fugiat. Qui iniurias obliuisci vult, maledicta detestetur. Qui sine distractione esse appetit, solitarius maneat. Qui continere vult linguam, obstruat aures, ne multa audiat. Qui Dei timorem habere cupit, corporalem oderit requiem, diligatque afflictionem, & angustiam.

Vita duorum fratrum Trapezitarum Syrorum.

CAPVT CLXXXVIII.

ABBAS Theodorus antiqui monasterij pater, narrauit nobis dicens: Erant Constantinopoli fratres duo trapezitę Syri. Dixitq; maior ex illis minori fratri: Veni, descendamus in Syriam, & possideamus paternam domum nostram. Dixit illi iunior: Cur ambo dimittimus hic ministerium nostrum? Descende ipse, & ego hic manebo, vel ego descendam, & tu hic remane. Conuenit ergo inter eos, vt discenderet iunior. Cùm itaq; descendisset, post breue tempus is, qui Constantinopoli remanserat, vidit in somnis senem quendam speciosum, & magnæ reuerentiæ, dicentem sibi: Scis, quia fornicatus est frater tuus in vxorem cauponis? Qui exurgens à somno contristari cœpit, & intra semetipsum dicens: Ego illi causa fui istius lapsus? Cur enim dimisi illum solum? Aspexit autem eundem se. undò dicentem sibi: Scis, quia frater tuus corruit in vxorem cauponis? Quo viso, rursum contristatus est. Tertiò conspicit eundem dicentem sibi: Nescis, quia frater tuus perdidit liberam mulierē, & in vxorem Cauponis effusus est? Scripsit igitur ad illum ex Constantinopoli, vt statim dimissis omnibus,

nibus, veniret Byzantium. Qui acceptis frātris literis, statim dimisit oīa venitq; ad fratrem suum Ille verò mox vt vidit eum, duxit in maiorem Ecclesiam, & cœpit mœstus culpare illum, ac dicere: Bene feci sti, frater, quia Cauponis vxorem adulterasti? Quod ille cum audisset, iurare per Deum omnipotentem cœpit, quòd neq; adulterauerat, neq; mulierem vllam nouerat præter legitimam vxorem. Cùm hęc maior frater audisset, ait illi: Nunquid aliud quippiam peccati grauioris abs te gestum est? Ille autem asseuerabat dicēs: Verè nihil mihi conscius sū iniquitatis, admisisse, nisi quod monachos in villa nostra reperi Seueriani dogmatis, ignoransq;, an malum esset, cōmunicaui eis. Aliud quodlibet ignoro me fecisse. Intellexit tunc maior natu frater, hoc esse, quod illi dictum fuerat, fornicatum scili. et eum fuisse, quia sancta Catholica, & Apostolica Ecclesia omissa, in hæresim Seueri acephali, qui re vera caupo est, corruens, confusus erat, ac nobilitatem rectæ fidei contaminarat.

Vides quod qui in hæresim corruit, extra sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam est.

Vita mulieris, quæ fidem seruauit viro suo negociatori, & ambo à Deo adiuti sunt.

CAPVT. CLXXXIX.

VENIMVS Ascalonem in Xenodochium patrum, narrauitq; nobis Abbas Eusebius Presbyter, quòd negociator quidam nauigans perdidisset omnia & sua, & aliena euasissetq; ipse naufragiū. Qui cū venisset huc, à creditorib. cōprehensus, & in carcerē missus est. Direptaq; sunt oīa, quęcunq; domi habebat, & coniugis etiā ipsius vestimenta. Illa igit ex multa anxitate

& tristitia, & inopia non poterat virum vel pane nutrire. Sedente igitur illa die quadam in carcere & gemente, intrauit vir quidam magnus vinctis dare eleemosynam. Videns vero mulierem liberam sedentem cum viro suo, vulneratus est in amore ipsius, erat enim speciosissima, mandauitque illi per carcerarium, vt ad se veniret. Illa videns quod agapen acceptura esset, libenter accessit. Qui sumens illã seorsum ait ei: Quid est quod habes, & cuius rei gratia hic es? Quæ illi cuncta enarrauit. Ait autem ipse: Si persoluero debitum dormies mecum nocte ista? Illa autem vere pulcherrima & pudicissima dixit ei: Audiui domine, dicentem Apostolum, quia mulier non habet potestatem proprij corporis, sed vir. Permitte ergo, domine, vt interrogem virum meum, & quicqd ille iusserit faciam, Veniensque omnia nũciauit viro suo: Ille vt prudentissimus & vxori suæ maximo deuinctus affectu, ràptus non est spe & desiderio euadendi carceris iniurias; sed ingemiscens cum lachrimis ait vxori. Perge, perge soror, abrenuncia homini, spero enim in Dominum nostrum Iesum Christum, quia non derelinquet vos vsque in finem. Exurgens autem illa dimisit à se hominem, dicens: Dixi viro meo, & non vult. Per id autem temporis latro quidam iniectus fuerat in ipsum carcerem priusquã negociator vinciretur. Hic omnia inspiciebat & audiebat viri ac mulieris verba, ingemuitq; apud semetipsum dicens: Ecce in quo isti casu existunt, neque tamen libertatem suam prodiderunt, vt pecunias acciperent, & dimitterentur, sed pudicitiam pluris quã pecuniam existimauerunt, vitæq; istius commoda, vt illius pulchritudinem non violarent, contẽpserunt. At ego quid faciã miser, qui nunquam cogitaui

gitaui quod Deus esset, & idcirco homicidiorũ auctor fui? Vocans autẽ illos ad se per fenestram cellulæ dixit eis: Ego latro sum & cædium patrator, quamobrem quacunque hora præfectus venerit, ad mortem vt homicida ducendus sum. Considerans vero pudicum consilium vestrum, compunctus sum. Itaque pergite, & in loco illo ciuitatis fodite, & accipite quas inuenerits pecunias, cumq; persolueritis debitum, plurima etiam benedictio remanebit vobis, & orate pro me, vt & ego inueniam misericordiam. Post paucos autẽ dies ingressus ciuitatẽ præses latronem educi iussit & decollari. Sequenti autem die dixit mulier viro: Si iubes mi Domine, vadam ad locũ, quem deontauit latro, si fortè vera sint, quæ ille prosecutus est. Qui ait: vt tibi videtur facito. Illa verò sumpto breui sarculo, vespere ad locum abijt, & fodiens ollam inuenit diligentissimè operam, sumensq; illam profecta est. Prudenti vero vsa consilio paulatim creditorib. reddebat debita, vt ex hoc ab alijs pecuniã mutuari putaretur. Impleuit autem omnem debiti solutionẽ, virumq; de carceris custodia eduxit. Dicebat autem qui ista narrauit: Ecce quoniã seruauerũt isti mandatũ domini nostri, magnificauit & ipse in eis misericordiam suã.

Miraculum de ligno donato Abbati Brochæ Aegyptio.

CAPVT. CXC.

NArrauit nobis Athanasius Antiochenus de Abbate Brocha Aegyptio, dicens: Cum venisset vir ille ex Aegypto in Seleuciam quę prope Antiochiam est, inuenit extra ciuitatem locum desertum, quærebatq; construere sibi in eo breuem cellulam. Quam cum exstruxisset, neque

haberet vnde illam operiret, ingressus vrbem de quadam inuenit Anatolium, qui cognominatus est curuus, Seleuciæ & Antiochiæ vnum ex primarijs, sedentem extra domus suæ limen, dixitq; ei: Fac Domine charitatē, & da mihi ligna modica, vt tegam cellulam meam. Illē verò maximè indignans ait illi: Ecce lignum tolle & discede, ostendens illi trabem maximā, quam habebat iacentē ante domum suam, de qua facta esset arbor nauis onerariæ quinquaginta millium. Ait illi Abbas Brochas: Benedic & tollā illud. Dicit ei rursus Anatolius stomachās, Benedictus dominus. Apprehendit ille trabem, solusq; leuauit de terra, & imposuit humeris suis, abijtq; cum illa ad cellulā suam. Stupore autē percussus Anatolius in eo quod factum fuerat, insigni præclaroq; miraculo, largitus est ei lignum illud, ex quo nō solum cellulā suam operuit, sed & alia plurima ministeria exercuit.

Vita compendiosa Sancti Iohannis Chrysostomi, Patriarchæ Constantinopolitani.

CAPVT CXCI.

DIcebant de Sancto Ioanne Constantinopolitano Archiepiscopo, qui iustè & dignissimè pro puritate doctrinæ, & splendore venustissimi eloquij Chrysostomus cognominatus est; quod ex quo salutarem baptismum accepisset nūquam omnino iurauerit, neq; aliquem iurare compulerit, neq; mentitus sit, neq; alicui vnquam maledixerit, neq; scurrilia locutus sit, neq; iocos admiserit.

Rela-

Relatio de quodam monacho monasterij diui Gregorij Papæ, quomodo post mortem ab excommunicatione fuerit absolutus.

CAPVT CXCII.

NArrauit nobis sanctus quidam presbyter, Petrus nomine, veniens ex Romana vrbe de beatissimo Gregorio eiusdem ciuitatis Antistite, quòd cum esset summus pontifex, monasterium virorum maximũ ædificauerit, mãdatumq; dederit, vt nullus monachorum [1] propriũ aliquid haberet, ne vnũ quidem obulum. Frater ergo monasterij habebat fratrem secularẽ, à quo petijt dicens: Tunicam non habeo ideo fac in me charitatem, & eme illam mihi. Dixit illi secularis frater: Ecce tria hæc numismata, accipe, & eme tibi vt placet, Sumens ergo monachus tria numismata, habuit illa apud se. Quod cum alius monachus vidisset, abijt & renunciauit Abbati. Quo audito, abbas renunciauit & ipse sanctissimo Papæ Gregorio. Beatus verò Gregorius hoc audiens iussit eum vt qui monasterij [2] regulas prætergressus esset, à communione separari. Post modicum vero temporis moritur frater ille ita separatus, nescie[n]te Papa Gregorio. Post duos autem vel tres dies abijt Abbas & nunciauit illi dicens: Frater ille defunctus est. Quo ille audito nõ mediocriter cõtristatus est, quod antequã absolueretur [3] excõmunicationis vinculo, migrasset à seculo. Scribensq; orationem in forma Epistolæ, dedit vni ex Archidiaconis, iubens illi vt iret & supra sepulchrũ fratris illã legeret. Per ipsas vero literas [4] absoluebat ab excõmunicationis nexibus mortuum. Abiens igitur Archidiaconus, sicut illi fuerat imperatum supra sepulchrum fratris breuem illam chartulã

legit. Eademq; nocte vidit Abbas defunctum fratrem, & ait illi: Nonne mortuus es frater? Qui ait: Ita sanè. Rursus interrogauit eũ Abbas: Et vbi fuisti vsq; hodie? Dixit ei frater: Veraciter domine, in carcere fui vsq; heri. Hesterno autem die absolutus, sum. Notum verò factum est omnibus, quia qua hora Archidiacon⁹ absolutionis verba super fratrem legerat, fuerat ab excommunicatione absolutus, liberataq; est de iudicio, & damnatione anima ipsius.

1 *Ecce euangelicam paupertatem sanctorum monachorũ*
2 *Etiam antiqui Monachi habuerunt regulas & constitutiones.*
3 *Excommunicatio fuit in vsu etiam tempore antiquorum patrum.*
4 *Ecce quomodo sanctissimus Gregorius absoluit post mortem Monachum ab excommunicatione, talis absolutio illi profuit. Sed hoc non est regulare.*

Factum mirabilis charitatis Sancti Abbatis Apollinaris Patriarchæ Alexandrini Erga iuuenem diuitem ad inopiam redactum.

CAPVT CXCIII.

NArrauerunt nobis de sancto Abbate Apollinari Alexandrino Patriacha, quod valde fuerit misericors, & compassionis visceribus affluens. Cuius rei indicium id asserebant. Erat aiebant, Alexandriæ inuenis quidam qui primarij ciuitatis, dignitateq;, ac diuitijs clarissimi filius fuerat. Parentibus itaq; illius defunctis, qui infinita illi bona tam in auro, quàm in naualibus commercijs dereliquerant, nõ satis feliciter & prosperè ea gubernans, perdidit omnia, atq;

atq; ad extremam inopiam deductus est, cum neque gulæ, neq; luxuriæ vacauerit, quæ solent diuitum exhaurire patrimonia, sed in casus varios, atq; naufragia incideret. Itaque ex opulentissimo pauperrimus effectus est iuxta illud Psalmistæ Ascendunt vsq; ad cœlos, & descendunt vsq; ad abyssos. Nanq; adolescens quantò fuerat pecunijs sublimior, tantò per inopiam inferior factus est. Hoc audiens beatus Apollinaris, videnscq; in quã tum miseriæ, & paupertatis adolescens delapsus esset, cum parentes eius fuissent locupletissimi, miseratus illius casum, exiguum ipsi charitatis impendere voluit subministrando alimenta, sed erubescebat. Et quoties videbat illum, in secreto conscientię suæ angebatur, cernens vestem sordidam, & luridam faciem, quæ sunt extremæ paupertatis indicia. Cùm igitur huiusmodi curis angeretur Pontifex die quadam diuinitus inspiratũ consilium profectò mirabile inuenit, ipsiusq; sanctitati maximè conueniens. Accersiuit itaq; Dispensatorẽ sanctissimæ Ecclesiæ seorsumq; illũ alloquens, dixit ei: Potes mihi seruare secretũ, domine Dispensator? Qui ait: Spero, domine, in filiũ Dei, quia quodcunq; mihi iusseris, nemini dicam, neq; discet vnquam id aliquis ex me, quod mihi seruo tuo aperueris. Tunc ait ad illũ Episcopus Apollinaris: Vade, cõscribe chirographũ debiti quĩ quaginta auri librarũ, quæ à sanctissima ista Ecclesia Machario illius miseri adolescentis patri debebantur, & appone testes, & stipulationẽ, & rata, & affer illud mihi. Dispẽsator cõtinuò, quod sibi fuerat à Pontifice iniunctum, cũ omni celeritate peregit, attulitq; chirographũ, & dedit illi. Cũ itaq; pater adolescẽtis ante decẽ annos defunctus esset, chartaq; chirographi noua videretur, ait illi Pon-

tifex: Vade, Domine Dispensator, chirographum istud vel in tritico, vel in hordeo absq; ode, & post paucos dies affer illud ad me. Quod ille cum fecisset, præfinito die chirographum retulit quasi subuctustum, deditque Pontifici. Tunc ait ille: Perge modo, Domine Dispensator, & dicito adolescenti Quid mihi datu us es, si tibi dedero chirographum magnæ pecuniæ, quæ debetur tibi? Et caue, ne plusquam tria numismata ab illo accipias, & præbe illi chirographum. Respondens autem Dispensator: Verè, mi Domine, si iusseris, nihil accipiã. Dixit ei ille. Volo omnino vt tria numismata accipias. Perrexit autem ille ad iuuenẽ, sicut ipsi iussum fuerat, & dixi ei: Dabis mihi tria numismata, si ostendero tibi aliquid magnæ vtilitatis tuæ? Ille verò pollicitus est illi quicquid vellet se daturum. Fingens autem Dispensator ait illi: Ante quinque, vel sex dies euoluens instrumenta Ecclesiastica, reperi chirographum istud, & memini, quia Macharius pater tuus mihi multùm confidens, ipsum mihi diebus aliquot permisit. Defunctoque ipso, contigit illud apud me vsque hodie manere, obliuione enim subreptum mihi est, nec vnquam venit in mentẽ, vt illud redderẽ tibi. Ait illi adolescens: Nosti, an locuples sit persona illa, quæ debet? Dixit ei Dispensator: Ita sanè locuples, & grata est, potesq; ab illo debitũ sine labore recipere: Dixit ei iunior: Nouit Deus, quia modò nihil habeo, sed si recepero, quicquid meũ est, quicquid petijsti, dabo tibi, vltra tria etiã numismata. Tũc dedit ei Dispensator instrumentũ quinquaginta librarũ. Suscepto itaq; chirographo, perrexit ad sãctissimũ Pontificẽ, prostratusq; ante illũ dedit ei chirographũ. Cũ ergo accepisset ille instrumetũ ipsum, ac legisset, cœpit se ipsum

turbare

turbatiorem ostēdere, dixitq; ei: Et vbi fuisti vsq; modò? Pater tuus ante decē annos defunctus est. Perge, nolo tibi nnnc respōdere. Qui dixit illi: Veraciter, mi domine, nō ego illud habui, sed Dispēsator illud habebat, & nesciebam. Sed Deus ipsius miseratur, quia modò ipsum mihi reddidit, dicēs se illud inter chartas suas domi inuenisse. Pōtifex verò illū interim remisit dicens: Deliberabo mecū, seruato apud me chirographo. Post vnā igitur hebdomadam redijt ad Episcopū iunior, iterūq; deprecabatur eū. Ille autē quasi nihil ei dare vellet, dicebat: Quare tantùm distuliisti proferre chirographum? Dixit illi adolescens: Mi domine, scit Deus quia non habeo, vnde familiam meam nutriam. Itaque si Deus, inspirat vobis, miseremini mei. Tunc dixit illi sanctus Appollinaris, fingens se illius precibus cedere. Summam quidem integram ego tibi restituam; hoc autem obsecro, mi Domine frater, ne à sancta hac Ecclesia vsuras exigas. Tunc procidens illi adolescens ait: Quicquid voluerit, & iusserit mihi Dominus meus, hoc faciam; & si ex principali summa placet minuere aliquid, minue. Dixit illi Episcopus: Non id quidē. Satis est, si nobis vsuras dimittis. Tunc proferens quinquaginta auri libras dedit ei, & dimisit eū, orans eum pro vsuræ remissione. Hoc opus summi Appollinaris, ista sancta illi⁹ ars, atq; misericordia. Ita verò Deus iuueni cooperatus est per sanctam eius benedictionē, vt ex tanta inopia emergeret, atq; in priorē suum statū, ordinemq; remearet, plusque etiā quam parentes sui, opū ac pecuniarū copia excelleret, ac præterea magna lucra animæ consequeretur.

Admonitio senis, qui morabatur in Sciti, facta cuidam monacho ne ingrederetur tabernas.

CAP.

CAPVT CXCIIII.

SENEX quidam morabatur in Sciti. Hic de quadam venit Alexandriam, vt[1] opus manuum suarum venderet, viditque ibi iuniorem monachum ingressum esse cauponam. Quo exe senex vehementer afflictus, manebat foris expectans, donec egredienti iuueni colloqueretur. Quod & factum est. Mox enim vt egressus est iuuenis, tenuit illũ senior per manus, & seorsum illum ducés, dixit ei: An nescis, Domine frater, quia [2] habitum Angelicum fers? Ignoras, quia iuuenis es? Non nosti, quia multi sunt inimici nostri laquei? Nescis, quia & per oculos, & per aures, & per figuras varias, & habitus, monachi in ciuitatibus læduntur? Tu autem in cauponas ingrederis, & quæ non vis, audis, & quæ sunt noxia, vides, inhonestisq; & viris & mulieribus coniungeris. Noli itaque, fili mi, noli, obsecro, sic agere, sed fuge in eremum, vbi cum Dei adiutorio saluari potes. Respondit ei iunior: Perge senior. Deus non quærit nisi cor mundum. Tunc expandens in cœlum ambas manus suas senex ait: Gloria tibi Deus. Ecce enim ego habeo in Sciti annos quinquaginta quinque, & mundũ cor non habeo; hic autẽ in taberna conuersans cordis munditiã possidet.

1 *Nota, vt opus manuũ suarum venderet.*
2 *Vides habitum monachi esse habitum Angelicum!*

Vita Euagrij Philosophi à Synesio Cyrenes episcopo ad Christi fidem conuersi.

CAPVT CXCV.

CVM Alexandriæ essemus, Leontius Apamiensis vir religiosus, ac fidelissimus, venit et Pentapoli, multis enim iam annis Cyrene moratus

moratus fuerat. Venit autem diebus Eulogij sancti Alexandrini Patriarchæ, eiusdem Cyrenensis vrbis futurus Episcopus. Cùmq; in familiari colloquio essemus, narrauit nobis dicens: Fuit temporibus Theophili beatissimi Patriarchæ Alexandrini Cyrene Episcopus Synesius Philosophus. Qui cùm venisset Cyrenem, reperit illic Philosophum quendam Euagrium nomine, qui sodalis suus in studijs liberalibus fuerat, amicum sibi charissimum, sed religione gentilem, & culturæ idolorum maximè deditum. Eum Episcopus Synesius ab idolatria transferre ad culturam Christi satagabat, curamque ingentem eius rei sibi assumpserat pro charitate, quam erga ipsum à principio habuerat. Ille verò minimè id patiebatur, neque illius doctrinam admittere volebat. Episcopus tamen præ nimio ad illum amore, ne sic quidem tædio victus desistebat diebus illum singulis hortari, & instruere, ac inducere, vt Christo crederet, ipsiusq; sacramenta susciperet. Cumq; illi quoti die ista monita dare persisteret, dixit ad eũ semel Philosophus: Verè, mi domine Episcope, cum cæteris, quæ mihi displicent in Christianis, hoc est, quòd consummationem seculi istius futuram dicunt, & post consummationem omnes, qui ab initio seculi fuerunt, homines, in isto corpore resurrecturos, carnemq; hanc incorruptibilem recepturos & immortalem, atque ita in perpetuum victuros, sicque eorũ, quæ in corpore gesserunt, præmia percepturos. eum etiam, qui miseretur pauperi, fœnerari Deo, & qui dispergit in pauperes, & inopes, in cœlo sibi thesauros reponere, & centuplicata quæ erogauerit, in regeneratione cum æterna vita à Christo esse reddenda. Quæ omnia cùm dicuntur, deceptio, & irrisio, & fabula mihi videntur

videntur. Episcopus autem Synesius asseuerabat omnia Christianorum vera esse, nihilque omnino habere falsum, vel veritati contrarium, idque multis documentis asserebat, & persuadere illi nitebatur. Post multum verò temporis, cùm illi induxisset Christianum fieri, baptizauit ipsum, & filios eius, cunctosque domesticos illius. Cæterùm non multò postea quàm baptizatus fuerat, dedit Episcopo auri tria centenaria in vsum pauperũ, dicens: Accipe aurũ istud, & distribue illud pauperibus, & fac mihi cautionẽ manu tua, quòd Christus mihi ipsum reddet in futuro seculo. Qui suscepto auro, promptè illi, vt petebat, cautionem fecit. Vixit itaque post baptismum annos aliquòt Philosophus, ac tandem infirmatus est ad mortem. Cum verò morti proximus esset, dixit filijs suis: Quando curabitis funus meum, chartam istam in meis manibus ponite, & me cum illa sepelite. Mortuo autem illo, fecerunt filij, sicut eis ipse præceperat, sepelieruntque eum cum chirographo. Tertia verò post sepulturam die, apparuit Episcopo Synesio nocte quiescenti, dicens: Veni ad sepulchrum, vbi iaceo, & accipe chirographum tuum. Accepi enim debitum, satisfactumque mihi est, atque vt certior eius rei fias, propria mea subscripsi manu. Ignorabat autẽ Episcopus quòd chirographum illud consepeliissent ei. Manè autem facto, accersitis filijs eius dixit: Num aliquid cum patre vestro in monumento posuistis? Illi putantes, quòd eos de pecunijs interrogaret, dixerunt ei: Nihil, Domine, præter panno consuetos. Quid igitur? Nunquid vel chartam aliquã consepeliistis ei? Tunc recordati illi (ignorabant enim, quòd de chirographo diceret) dixerũt ei: Ita sanè, Domine. Chartã enim quandam mortis dedit

dedit nobis, & ait: Quando sepelietis me, chartã istã mihi in manibus date, nullo penitus sciente. Tunc dixit illis Episcopus somnium, quod nocte illa viderat, sumensque illos cum clericis, ac primarijs ciuitatis accessit ad Philosophi tumulum. Quo aperto, inuenerunt iacentem Philosophum, chirographumque manu Episcopi conscriptum suis manibus tenentem. Accipientes autem chirographum ex illius manibus, aperuerunt, inueneruntq́, in eo nouiter manu Philosophi subscriptũ ita: Ego Euagrius Philosophus tibi sanctissimo domino Synesio Episcopo salutem. Accepi debitum in his literis manu tua conscriptum, satisfactumque mihi est, & nullum cont a te habeo ius propter autũ, quod dedi tibi, & per te Christo Deo, & Saluatori nostro. Qui verò conuenerant, hoc videntes obstupuerunt, & per multas horas clamauerunt Kyrieeleison glorificantes Deum, qui facit mirabilia, talemq́; ac tantam promissionũ suarũ euidentiã dat seruis suis. Asserebat autẽ & hoc idem Dominus Leontius, cautionem illam manu Philosophi subscriptam seruari vsque hodie, atque in sacrario sanctæ Cyrenensis Ecclesiæ custodiri, & quicũque sacrarij custos ingrederetur, hanc illi cum cæteris vasis sacris assignari custodiendã cum omni diligentia, atque eum deinceps successoribus suo integrã illã, inuiolatã reconsignare.

Miraculum, quod pueris Apamiensibus contigit, qui ioco verba sanctæ consecrationis protulerunt.

CAPVT. CXCVI.

NArrauit nobis Gregorius Aphricanæ prouinciæ Præfectus, fidelis vir, & monachorũ, ac pauperum amator, bonisq omnib⁹ semper congaudens. In prouincia, inquit, mea,

(erat

(erat autem Apamiensis secundæ Syrorum prō-uinciæ, ex oppido, quod dicitur Thorax) agerest ab vrbe quasi quadraginta milliarb. distans, qui Gonagus dicitur. In hoc, siue in eius finibus pueri pascebant pecora. Et vt solet pueris contingere, puerili consuetudine voluerunt ludere. Cumque luderent, dixerunt adinuicem: venite celebremus [1] Missam, & offeramus [2] sacrificium, & communicemus, sicuti semper in sancta Ecclesia Presbyter facit. Quod cùm placuisset omnibus, constituunt, ex eis vnum in ordine Presbyteri, duosq; alios pueros in ministrorum officio, veniuntque ad saxum quoddam (erant enim in planitie) ac supra saxum in morem altaris apponunt panem, & vas testeum cum vino. Assistuntque, vnus quidem coram altari, qui fungebatur officio Presbyteri, medius, duo verò alij hinc, atq; hinc veluti ministri. Et ille quidem sanctæ oblationis verba dicebat, illi verò fasciolis, quæ ferebantur, pro flabellis vtentes, auram faciebant. Qui verò Presbyteri fungebatur officio, ideo sanctæ oblationis verba sciebat, quia consuetudo fuit in Ecclesia vt pueri in missis ante sacrarium assisterent, primiq; cum clericis communicarent [3] sanctis Christi Dei nostri venerandisque mysterijs. Quoniam verò quibusdam in locis alta voce cōsueuerunt Presbyteri sancti [4] sacrificij orationes pronunciare, pueri, vt propiùs astantes, sæpius eas audiendo didicerant. Cùm igitur omnia secundum ecclesiasticam consuetudinem fecissent, priusquam panem frangerent, ac communicarent, ignis cœlitus delapsus, quæ proposita erant, consumpsit omnia, saxumq; totum combussit, ita vt nihil omnino neque saxi, neque eorum, quæ fuerant superposita, relinqueretur. Hoc repente [5] factum cum pueri vidis-

vorte 4 folia

vidissent, in terram omnes præ timore corruerũt, ac diutius semiuiui permanserunt, neque erumpere vocem, neque de terra surgere valentes. Cũ verò non redirent domum hora, qua consueuerãt reuerti, sed pauidi in pauimento iacerent, exierunt parentes eorum, vt viderent, cuius rei grãtia consueto legitimo tempore non reuertissent. Egressi autem pueros omnes humi iacentes inuenerunt, neque agnoscentes aliquos, neque loqui se alloquentibus valentes. Parentes itaq; semiuiuos eos aspicientes, vnusquisque filium suũ assumentes, domum retulerunt, videntesque pueros in huiusmodi excessu diutius durantes, mirabantur nimium, causam stuporis eorum omnino ignorantes, nec discernere valentes, sæpiusque illos per totum diem interrogantes, responsum nullũ accipere ab eis potuerunt, & quæ illis acciderant, scire omnino nequiuerunt, donec dies illa, & nox tota præterijt. Tunc enim & pueri paulatim in se ipsos reuersi, cuncta illis retulerunt quæ gesta fuerant, & quæ illis contigerant. Assumentes verò parentes suos, & omnes loci ipsius habitatores egressi sunt, & locum eis ostenderunt, in quo mirabiliter ista contigerãt, vestigia quædam elapsi ignis indicantes. Audientes verò, quæ facta fuerant, & ipsis indicijs rerum admoniti, in ciuitatẽ cucurrerunt, cunctaq; Episcopo ciuitatis nunciauerunt. Qui perculsus magnitudine, & nouitate miraculi, cum omni clero festinus accurrit. Vidensque pueros, & rursus ab eis, quæ euenerãt audiens, & cœlestis ignis vestigia intuens, pueros quidem omnes continuò in monasterium immisit, locũ verò monasterium fecit latissimũ, suprà locũ autẽ ignis Ecclesiam construxit, & sanctũ erexit altare. Dicebat autẽ ipse Domin⁹ Gregorius fi-

delissimus vir, vnũ se istorum puerorũ aspexisse, eiusq; monasterij, vbi miraculũ acciderat, monachũ ipsum cognouisse. Et istud quidem magnum re vera, ac diuinum, stupendumq; miraculũ Gregorius venerabilis nobis ætate nostra contigisse enarrauit.

1 *Ecce Missæ vsum antiquissimũ, & non nouũ institutum.*

2 *Ecce eam appellari sacrificium.*

3 *Vide sacram Eucharistiã appellari sancta Christi Dei nostri, venerandaq; mysteria.*

4 *Nota denuo sancti sacrificij orationes.*

5 *Ne putes tantũ miraculũ ideirco Deũ ostendisse, quod ille puer verè confecisset Eucharistiæ sacramentum, cùm ordo deesset; sed ob reuerentiã similitudinis saltẽ repræsentati mysterij totũ id actum fuisse existimes.*

Relatio Rufini de sancto Athanasio, & alijs pueris sodalibus.

CAPVT. CXCVII.

RVFINVS autem, qui ecclesiasticam conscripsit historiam, simile quiddam priori ætate gestũ à pueris ludentibus narrat. Ait enim, cùm puerilia conscriberet Athanasij sanctissimi, magni propugnatoris, ac præconis veritatis, magnæque Alexandrinæ ciuitatis Episcopi, & orbis totius doctoris inclyti, quomodo scilicet ipsius promotio ad Episcopatum ex præscientia diuina initium sumpsisset: Consequens autem mihi videtur esse, pauca de viri antiquitate repetere, & qualis à puero fuerit vitæ, qualisue instituti, meminisse, quemadmodum ab his, qui cum illo familiarissimè vixerũt, accepimus. Eo igitur tempore, quo Alexander sanctissimus Alexandrinæ Ecclesiæ præerat, cùm die quadam ex eminentiore loco mare intueretur, aspexit pueros in littore ludentes, vt consuetudo pueris est, Episcopumq;

vidissent, in terram omnes præ timore corruerũt, ac diutius semiuiui permanserunt, neque erumpere vocem, neque de terra surgere valentes. Cũ verò non redirent domum hora, qua consueuerãt reuerti, sed pauidi in pauimento iacerent, exierunt parentes eorum, vt viderent, cuius rei grãtia consueto legitimo tempore non reuertissent. Egressi autem pueros omnes humi iacentes inuenerunt, neque agnoscentes aliquos, neque loqui se alloquentibus valentes. Parentes itaq; semiuiuos eos aspicientes, vnusquisque filium suũ assumentes, domum retulerunt, videntesque pueros in huiusmodi excessu diutius durantes, mirabantur nimium, causam stuporis eorum omnino ignorantes, nec discernere valentes, sæpiusque illos per totum diem interrogantes, responsum nullũ accipere ab eis potuerunt, & quæ illis acciderant, scire omnino nequiuerunt, donec dies illa, & nox tota præterijt. Tunc enim & pueri paulatim in se ipsos reuersi, cuncta illis retulerunt quæ gesta fuerant, & quæ illis contigerant. Assumentes verò parentes suos, & omnes loci ipsius habitatores egressi sunt, & locum eis ostenderunt, in quo mirabiliter ista contigerãt, vestigia quædam elapsi ignis indicantes. Audientes verò, quæ facta fuerant, & ipsis indicijs rerum admoniti, in ciuitatẽ cucurrerunt, cunctaq; Episcopo ciuitatis nunciauerunt. Qui perculsus magnitudine, & nouitate miraculi, cum omni clero festinus accurrit. Vidensque pueros, & rursus ab eis, quæ euenerãt audiens, & cœlestis ignis vestigia intuens, pueros quidem omnes continuò in monasterium immisit, locũ verò monasterium fecit latissimũ, suprà locũ autẽ ignis Ecclesiam construxit, & sanctũ erexit altare. Dicebat autẽ ipse Domin⁹ Gregorius fi-

delissimus vir, vnũ se istorum puerorũ aspexisse, eiusq; monasterij, vbi miraculũ acciderat, monachũ ipsum cognouisse. Et istud quidem magnum re vera, ac diuinum, stupendumq; miraculũ Gregorius venerabilis nobis ætate nostra contigisse enarrauit.

1 *Ecce Missæ vsum antiquissimũ, & non nouũ institutum.*

2 *Ecce eam appellari sacrificium.*

3 *Vide sacram Eucharistiã appellari sancta Christi Dei nostri, venerandaq; mysteria.*

4 *Nota denuo sancti sacrificij orationes.*

5 *Ne putes tantũ miraculũ ideirco Deũ ostendisse, quod ille puer verè confecisset Eucharistiæ sacramentum, cùm ordo deesset; sed ob reuerentiã similitudinis saltẽ repræsentati mysterij totũ id actum fuisse existimes.*

Relatio Rufini de sancto Athanasio, & alijs pueris sodalibus.

CAPVT. CXCVII.

RVFINVS autem, qui ecclesiasticam conscripsit historiam, simile quiddam priori ætate gestũ à pueris ludentibus narrat. Ait enim, cùm puerilia conscriberet Athanasij sanctissimi, magni propugnatoris, ac præconis veritatis, magnæque Alexandrinæ ciuitatis Episcopi, & orbis totius doctoris inclyti, quomodo scilicet ipsius promotio ad Episcopatum ex præscientia diuina initium sumpsisset: Consequens autem mihi videtur esse, pauca de viri antiquitate repetere, & qualis à puero fuerit vitæ, qualisue instituti, meminisse, quemadmodum ab his, qui cum illo familiarissimè vixerũt, accepimus. Eo igitur tempore, quo Alexander sanctissimus Alexandrinæ Ecclesiæ præerat, cùm die quadam ex eminentiore loco mare intueretur, aspexit pueros in littore ludentes, vt consuetudo pueris est, Episcopumq;

pumque imitantes, ac Ecclesiasticos ritus omnes. Cùm ergo pueros illos diutius intueretur, maiora quædam, & sacratiora illos aggredi videt. Turbatus itaque continuò, clericos aduocans, eis ostẽdit, quæ ipse conspexerat, præcepitque, vt irent, & pueros omnes apprehenderent, atque ad se adducerent. Venientes igitur pueros interrogat, quis eis ludus fuerit, quidúe, & quomodo gesserint. Illi verò, vtpote pueri, perterriti, ab initio quidem negare cœperunt, postea verò totam seriem exposuerunt, confessique sunt se quosdam baptizasse cathecumenos per Athanasium, quem sibi pueri Episcopum fecerant. Tunc igitur diligenter inquirens ab eis, & quinam baptizati fuissent, & quid, & quomodo interrogati, quidúe respondissent, cùm ab eo, qui interrogauerat, cuncta didicisset, comperto, quòd omnia iuxta ritum religionis nostræ peregissent, rem in commune cum clericis agitans, diffiniuit, vt dicitur, eos, qui baptismo cõsecrati fuerant, cùm omnia circa se solenniter per acta fuissent per interrogationes, & responsiones, secundò quidem non oportere baptizari, sed impleri ea, quæ solent à sacerdotibus fieri. Porrò Athanasium, & cæteros, quos ille vt sacerdotes, & diaconos habuerat in ministerio, conuocatis eorum parentibus, sub Deo teste Ecclesiæ tradidit, vt illic nutrirentur. Modico itaq; transacto tempore, cum & à Notario perfectè, & à Grammatico sufficienter Athanasius iã instructus esset, cõtinuò quasi fidele depositum Dei, sacerdoti à parentib. traditur, & veluti Samuel quidẽ intẽplo nutritur. Quoties verò Alexã. in senectute ad Episcopos proficisceretur, iste sequebatur eũ, ferens sacerdotij amictũ, qui Hebraicè appellabatur Ephod. Tanta & tã preclara cõtra hæreticos Athanasij in sancta

Ecclesia fuere certamina, vt illud de eo scriptum esse videatur, quòd dictum est: Ego ostendam ei, quanta pro nomine meo illum oporteat pati. Nã in eius presecutionem totus conspirauit orbis, cõmoti sunt Reges terræ, & gentes, regnã, exercitus. q; contra illum conuenerunt. Prrò ipse diuinum illud eloquium opere implebat, quo dicitur: Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum. Si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo. Verè enim tanta illius, ac talia ferun tur opera, vt magnitudo quidem rerum nihil me præterire persuadeat, multitudo verò gestorũ plu rima tacere compellat, Fluctuatq; ambigua mẽ, neq; planè dignoscere valet, q̃d conscribere quid omittere debeat. Atq; ideo paucorũ meminim', quę ad rẽ pertinent. Reliqua verò fama enarrabit, quæ profecto minora, quàm se habeat veritas, enũ ciabit. Veritati quippe nihil addere poterit.

1 *Ecce quomodo qui rite baptizati sunt, non debent iterum baptizari.*

Responsio Sancti Athanasij Episcopi Alexandrinorum quis sine fide baptizari possit.

CAPVT CXCVIII.

INTERROGATVS est aliquando prædictus sanctus Athanasius postquam Alexandrię Episcopus constitutus fuit, an posset quispiã sine fide baptizari secundum ritum, & prædicationem Christianorum: aut si credere se simulans, aliquib. alijs occasionibus batizatus fuisset, quid de illo sentiendum, aut quomodo suscipiat illum Deus. Et respondit dicens: Audiui aliquando à senioribus nostris quod beato Petro Episcopo, & martyri, cùm facta esset mortalitas, & plerique

& plerique ad baptisma mortis timore confugerent, apparuerit Angelus humana specie dicens: Quādiu huc mittitis marsupia ista, signata quidē, inania autem prosus, & vacua, & nihil intus habentia? Eruntitaq;, quantum ex Angeli voce conijcere licet, signum habentes baptismi, quoniā & beneficium aliquod existimarunt se consequi, si baptisma susciperēt, atq; idcirco baptisati sunt.

Relatio de sene quodam simplice, qui cum Sacramentum offerret, Angelos videbat.

CAPVT CXCIX.

NArrauit quidam patrum quod senex quidam mundus, & sanctus existens, cum offerret [1] sacramentum, videbat Angelos sibi dextra, leuaq; assistentes. Porrò hic ab hæreticis consecrationis ritum perceperat, & veluti simplex, & rudis diuinorum dogmatum, quando offerrebat, in simplicitate, & innocētia dicebat quę non dicebant secundùm rectam fidem, ignorans, quod fallerctur. Per diuinam igitur dispensationem perrexit ad eum Diaconus quidam peritissimus diuinorum dogmatum. Contigit autem sanctum senem, præsente illo, sacrificium [2] offerre. Dixit autem ei Diaconus: Verba, quę in offerēdo dixisti, rectæ fidei non sunt, sed hæreticorū, & paruæ opinionis hominum. Senex autem considens, quoniam videbat Angelos dum offerebat, non intendit his, quæ dicebātur à Diacono, sed cō tempsit. Diaconus autem persistebat dicens, Falleris Abba. Non enim admittit fides Catholica ista, quæ dicis, neq; mater Ecclesia. Cùm aūt videret Diaconi constantiā in se arguendo senex, atq; in oblatine salutari S. Angelos, vt cōsueuerat intuetur, ait eis: Diaconus iste mihi hæc, & ista dicit:

Quomodo se habet veritas? Dicunt ei Angeli: Ausculta ei nam vera loquitur, & rectè ista prosequitur. Dixit autem eis senex: Quare vos non dixistis mihi: Dixerunt autem illi angeli: Deus ita disposuit, vt homines ab hominibus corrigantur.

1 *Aduerte hunc simplicem patrem potius ex Dei misericordia, quam ex vi illorum verborum sacram Eucharistiam confecisse, si illa formam corrumpebant.*

2 *Offerre sacrificium, Missam celebrare intelligit.*

Quomodo iuuenis aurifex à viro Patricio sit in filium adoptatus.

CAPVT CC.

NArrauit nobis quidam sanctorum patrũ, quod iuuenis quidam ingeniosus se ad aurificem pro discenda arte contulerit, quãdum solerter addisceret, vnus ex patricijs iniunxit eis, vt Crucem auream lapidibus pretiosis ornatam facerent, quo illam Ecclesiæ offerret. Et quoniam valde ingeniosus erat adolescens, iniunxit illi magister eius id opus. Cœpit ergo adolescens cogitare intra se, ac dicere: Si iste tantas offert pecunias Christo, cur non & ego mercedem meam in istam Crucem conferam, vt eam mihi, tanquã duo minuta viduæ, computet Christus? Cogitãs igitur quantum mercedis esset accepturus, mutuatur id, & in Crucem mittit. Veniens itaq; Patricius ponderat Crucem, priusquã in illa lapides includerentur, inuenitq; plus habere ponderis, quã constituerat. Cępit itaq; minitans vrgere adolescentem, quasi fraudem fecisset, aurumq; adulterasset. Tunc ait illi adolescens: Nouit ille, qui solus cordium scrutatur arcana, quia nihil tale feci. Sed cùm viderem te tantum pecuniarũ Christo Domino obtulisse, cogitaui immittere mercedem,

meam,

meam. vt & ego partem habeam tecum, vtq; me suscipiat Christus, quemadmodum duo minuta viduæ illius accepit. Stupefactus ille dixit iuueni: Itane, fili, cogitasti? Ait ille: Ita sanè. Patricius verò dixit illi: Quoniam ita cogitasti, totamq; volũtatem tuam obtulisti Christo, volens habere partem mecum, ecce ex hodierna die suscipio te mihi in filium, hæredemq; constituo. Et assumpsit eum secum, atq; hæredem suum fecit.

Vita viri Constantinopolitani nobilissimi, cui pater moriens Dominum Iesum Christum reliquit curatorem.

CAPVT. CCI.

NArrauit quidam patrũ dicens: Ascendi aliquando Constantinopolim cuiusdam necessitatis gratia. Cùmq; in Ecclesia sederẽ, ingressus est quidam secularis, maximè illustris, atq; fidelissimus. Is cùm aspexisset me; accedens salutauit cum omni charitatis officio. Et post salutationem sedit iuxta me, & cępit interrogare de his, quæ pertinent ad animæ salutem. Cumq; ego illi dicerem, quòd his qui ritè terrena disponunt, cœlestia quoq; donantur: Benè, inquit, pater, dixisti. Nam verè beatus est, qui spem suam in Deum ponit, & seipsum totũ committit Deo. Et dicebat: Ego filius fui cuiusdã secularis gloria clarissimi. Erat aũt ipse pater meus eleemosynis maximè deditus, & plurima pauperib. distribuebat. Die ergo quadã vocauit me, & ostẽdit mihi omnes pecunias, dicens: Fili, quid tibi gratius est, vt dimittam tibi pecunias istas, an Christum curatorẽ tuum: Ego, cum placerẽt mihi, quæ faciebat, respondi me Christum malle. Ista enim omnia prætereunt, & hodie sunt, & cras non erunt. Christus aũt manet in æternũ. Quod ille cùm audisset, oĩa

iam liberè, & larga manu pauperibus erogabat, ita vt moriēs pauca admodum mihi relinqueret. Ego autem iam pauper effectus, humilis procedebam, ſpem meam habens in Chriſtum, cui me ille reliquerat. Erat autem alius quidam diues valde, & primarius, habens vxorem fidelem Chriſto, & timentem Dominum, habebat autem & filiam vnicam. Dixit ergo illa viro ſuo: Hanc ſolam habemus filiam, tantaq; bona nobis largitus eſt Deus: Cuius ergo rei indiget? Si quæſierimus dare illam alicui primario, & diuiti, qui non ſit bonis moribus, affliget eam ſemper. Quæramus illi virum humilem, & timentem Dominum, qui ſecundum Deū illam diligat, & foueat. Qui dixit illi: Rectè dixiſti. Perge ergo in Eccleſiā, & ora intentiſſimè, atq; illic reſide, & qui primus ingreſſus fuerit, hic illi à Domino miſſus eſt ſponſus. Fecit igitur vt iuſſerat vir eius. Cumq; oraſſet & ſederet, ingreſſus sū ego primus. Mittens ergo illa ſeruum ſuum continuò accerſiuit me, cœpitq; interrogare dicēs: vnde es: Ego autē dixi illi: Ex hac ciuitate ſum talis filius. Dixit autē mihi: Illius eleemoſinariij? Et dixi: Ita, illius ſum filius. Tunc ait mihi: Habes vxorem? Et dixi, Non. Narrauiq; illi, quæ mihi dixerat pater meus, & quæ ego reſponderam ipſi. Illa vero glorificans Dominum dixit. Ecce bonus curator tuus miſit tibi vxorē, & pecunias, vt vtaris vtrisq; cum timore Dei. Deditque mihi filiam ſuam & pecunias. Ego autem oro, vt patris mei viā vſque in finem teneam.

Vita Abibæ ſecularis hominis filij, ſerui Dei.

CAPVT. CCII.

NARRAVIT aliquis Patrum, quòd ſecularis quidam habuerit filium piū, religioſum,

¶ virginem, & ab ipsis annis puerilibus continentię rerum omnium assuetum, adeo vt² vinum iã nõ biberet. Habebat autem in votis sedere in solitudine. Pater verò eius volebat illum seculi obligare negocijs, neq; poterat nam hoc ille minimè patiebatur. Erant & illi alij fratres, ipse autem maior natu omnibus. Cùm autem illius institutio à patris voluntate esset remotissima, obiurgabat illum assiduè pater, exprobrans illi ipsam continentiã, & dicens: Cur similis non es fratribus tuis? nec te ipsũ negocijs exponis? Ille verò sustinebat tacens. Omnes verò diligebant eum propter illius religione, & modestia. Cùm verò pater eius moriturus esset, quidam ex genere ipsius, & alij Abibæ (hoc enim erat filio nomen) amatissimi, putantes, quod illum odisset pater eius propter assiduas illius obiurgationes, conuenerunt dicẽtes: Ne fortè priuet hæreditate seruũ Dei pater, pro illo deprecemur. Erat enim dies valdè. Perguntitaq; ad eum, & dicunt: Conuenimus aliquid abs te precaturi. Quibus ille ait: Quid vultis à me petere? Pro Domino Abiba oramus, ne illũ negligas. Tũ pater. Pro illo rogatis me? Dicunt ei: Vtique. Qui ait: Vocate illum huc. Putauerunt autem, quod iuxta consuetudinem obiurgare eum vellet. Cùmque ingressus fuisset, ait illi pater: Appropinqua mihi. Et cùm appropinquasset ei, tenuit pedes eius plorans, & dicens: Ignosce mihi, fili mi, & ora Deum, ne mihi imputet, quoniam afflixi te. Tu enim quærebas Christum, & ego seculariter mouebar. Vocat autem & alios filios, & ait illis. Hic Dominus vester, & pater est, quicquid dixerit, facite, & quod vos habere voluerit, in ipsius potestate erit. Admiratiq; sunt oẽs. Statim verò vt mortuus est pater ipsorũ, distribuit fratribus partes. Ipse verò sumens

rò sumens partem suam, dedit eam ꝫ pauperib. nihil sibi omnino reseruans. Fecit autẽ sibi breuem cellulam, vt solitarius degeret: moxq; cum consumasset cellam, infirmatus est, atq; ad finem peruenit. Aderat aũt illi frater eius, cui dixit: Vade frater, fac domui tuæ cõsolationem. Aderat quippe celebritas sanctorum 4 Apostolorum. Dixit ei frater eius: Quomodo dimittam te, & abibo? Ait illi: Vade, & cũ venerit hora mea, ego te vocabo. Cùm ergo venisset hora, surrexit ad fenestram, & pulsauit. Intendit autem in eum frater eius. Et ille ipsi annuit dicens: Veni. Statim verò vt venit frater eius, tradidit spiritum Domino. Omnesq; mirati sunt, & glorificauerunt Deum dicentes: Eximia charitate, qua dilexit Christum, dignum inuenit finem.

1 *Si erat virgo, non est impossibile virginitatẽ seruare.*
2 *Vides quòd multi ex sanctis vino non sunt vsi?*
3 *Ecce veram paupertatem Euangelicam, omnia distribuere pauperibus, & nudum sequi Christum.*
4 *Etiam antiquitus celebrabatur Sanctorum Apostolorum solennitas, sicut & modo fit.*

Relatio de quodam lapidario, qui prudenti consilio vitam in mari seruauit.

CAPVT CCIII.

NArrauit quidam patrum, quòd aliquando lapidarius quidam habens lapides pretiosissimos, & gemmas, & margaritas, nauem conscendit cum filijs suis, peregrè ire cupiens, & negociari. Contigit autem illum ex dispositione Dei puerum quendã, qui erat in naui, diligere, qui illi quoq; in naui ministrabat, & ipse etiam ab eo reficiebatur comedens ex his, quæ ille comedebat. Die verò quadam audiuit nautas puer submurmurantes inter se, & statuentes illi

in

in mare proijcere pretiosorũ lapidum causa. Venit autem puer ille mœrens ad virum prædictũ, vt ex cõsuetudine sua ipsi ministraret. Qui ait illi: Cur hodie ita mœstus es, fili? Ille verò dissimulabat dolorem, & tacebat. Rursum interrogauit eum dicens: Dic mihi veraciter, quid habes? Tũc ille erumpens in fletum ait illi: Sic & sic consiliũ fecerunt nautæ de te. Dixit autem ei: Nosti hoc diligenter? Ait: Vtiq;, sic de te apud se ipsos statuerunt. Tunc aduocans filios suos dixit eis: Quodcunq; dixero vobis, impigrè, & absq; vlla disceptatione perficite. Tunc explicans sindonem cępit eis dicere: Afferte capsulas. Quas cùm tulissent, aperiens eas cœpit educere lapides. Et cùm omnia explicuisset, & in omnium conspectum posuisset, sic dicere cœpit: Hæc vita est? Propter ista periclitor? & cum mari pugno? & post modicum morior? nihilq; mecum ex isto seculo fero? Dixit autẽ filijs suis proijcite in mare ista omnia. Mox itaq; vt locutus est, tulerunt ea, & in mare proiecerunt. Porrò nautæ obstupuerunt, consilium suũ dissipatum esse cognoscentes.

Quomodo mulier religiosa, & timens Deum monachum à turpi desiderio compescuerit.

CAPVT. CCIIII.

Dicebat aliquis patrum: Frater quidam à serpente morsus est, ingressusq; est ciuitatem, vt curaretur. Suscepit autem illum religiosa quædã mulier, & timens Dominum, & curabat eum. Cùm verò modicum cœpisset à dolorib. deseri, cępit illi diabolus immittere turpes cogitationes in eam, volebatq; tangere ipsius manum. Quę dixit ei: Non ita, pater. Christum time. Recole tristitiam, & pœnitentię dolorem, quem in cella

tua

tua passurus es. Memento gemituum, & lachrymarum, quas effusurus es. Hæc ille, & alia similia cùm ab ea audisset, fugit ab ipso pugna diaboli, iamque erubescens inde fugere volebat, non valens præ pudore in ipsius faciem intẽdere. Illa rursus eum in visceribus Christi miserans dicebat ipsi: Noli discedere, pater. Opus adhuc habes fomentis. Non erat puræ animæ tuæ illa cogitatio, sed perditi, corruptorisque diaboli suggestio. Atque ita sine scandalo curatum illum à se cũ viatico dimisit.

De alia muliere prudente, quæ se impetentẽ monachum sapienti concilio reiecit.

CAPVT CCV.

NArrauit nobis quidam, quòd aliquis manens in cœnobio missus est pro responsis cœnobij. Erat autem quidam religiosus secularis in vico morans, apud quem ille diuertebat, quoties veniret in vicum. Habebat verò ille filiam nuper viduam relictam, quæ vixerat cum viro suo vnum, aut duos annos. Cùm ergo frater ille ingrederetur, & egrederetur ad eos, impugnari de illa cœpit. Quæ, vt erat prudens, id cognouit, & obseruabat se, vt non veniret in conspectũ eius. Quadam verò die intrauit pater eius proximam ciuitatem cuiusdam necessitatis causa, dimittens eam in domo solam. Veniens autem frater ille secundùm consuetudinem, solam eam reperit, & dixit ei: Vbi est pater tuus? Cui illa: Ingressus est ciuitatem. Cœpit ergo turbari ab impugnatione, volens insurgere in eam. Quæ cum omni prudentia dixit ad illum: Noli turbari. Pater meus vsq; sero nõ reuertetur. Hic ambo sumus. Scio autẽ, quòd vos monachi sine oratione nihil facitis.

facitis. Surge itaq;, & ora Deum, & quicquid miserit in cor, hoc faciamus. Ille vero non acquiescebat, sed perturbabatur magis. Quod illa vbi animaduertit, ait illi: Nunquid cognouisti vnquam mulierem? Dicit ei: Non Sed scire volo, quidnam sit. Quæ ait illi: Idcirco turbaris, quia ignoras, fœtorem infelicium mulierum. Et volens illi passionem imminuere, dixit: Nunc ego sum in menstruis, & nemo mihi appropinquare potest, neque odorari præ fœtore. His ille alijsque plurimis ab ea auditis, compunctus & in se ipsum rediens, lachrymatus est. Postquàm verò vidit illum puella ad se ipsum redijsse, dixit ei: Ecce si te audissem, & obtemperassem tibi, iamque peccatum perpetrauissemus, qua deinceps facie, quibus oculis aspicere potuisses patrem meum? vel reuerti ad monasterium tuum, & audire psallentium sanctorum chorum? Deprecor itaque vt sobrius, ac vigilans sis, nec velis iam propter breuem voluptatē perdere tot labores, quot pertulisti, [1] æternisque priuari bonis. Audiens autem hæc ipsius verba frater ille, qui passus fuerat tentationem, quiq; ista retulit, gratias agens Deo, qui illum per mulieris prudentiam, & pudicitiam, ne funditus periret, eripuerat, reuersus est ad monasterium, & peccati sui pœnitentiam egit.

1 *Vide quantum sit peccatum, Monachum fornicationē incurrere.*

Qua arte mulier quædā illustris mansuetudinem edocta sit.

CAPVT CCVI.

NArrauit quidam ex patribus, quod mulier illustris, & ex senatorio genere, venerit adorare sancta [1] loca. Cùmq; descendisset Cæsaream, placuit sibi illic requiescere, rogauitque Episcopum

pum dicens: Da mi vnam [2] virginẽ, vt informet me, & doceat timorem Dei, Eligens autem Episcopus virginem humilem, tradidit ei. Post aliquantulum verò temporis occurrens illi Episcopus ait: Quomodo se gerit Virgo, quam assignaui tibi? Quæ ait: Bona quidem est, sed non valdè prodest animæ meæ permittit enim me voluntates meas facere, cùm sit humilis. Sumens autem Episcopus vnam duriorem dedit ei, quæ illam obiurgabat, appellans eam fatuam diuitem, & his similia illi exprobrans. Post tempus aliquod rursum illã rogauit Episcopus: Quomodo se habet altera Virgo? Quæ dixit: Reuera ipsa prodest animæ meæ. Atq; ita magnã acquisiuit mansuetudinem.

1 *Nota peregrinationem ad loca sancta adorationis gratia.*

2 *Ecce hic duas Virgines.*

Vita puellæ Alexandrinæ, quæ à sanctis angelis de sacro fonte fuit leuata.

CAPVT CCVII.

NArrauit nobis Abbas Theonas, & Theodorus, quod Alexandriæ sub Paulo Patriarcha puella quædam relicta fuerat pupilla à parentibus magna facultate locupletibus. Erat autem adhuc sine baptismo. Die verò quadam ingressa pomarium, quòd sibi reliquerant parentes eius (sunt enim in medio ciuitatis pomaria) vidit quendam parantem sibi laqueum, vt se præfocaret. Cucurrit igitur, & dixit ei: Quid facis, homo? Dixit autem ei. Dimitte me, mulier, quoniam in multa tribulatione sum. Quæ ait illi: Die mihi causam, & fortassis iuuare te potero. Dixit illi: Grauã

li: Graui ære alieno premor, & valde suffocor à creditoribus, elegiq; potiùs vitam semel finire, quã quotidie mori. Quæ dixit illi: Quæso te, accipe omnia, quæ habeo, & redde; tantùm ne perdas te ipsum. Sumens verò ille reddidit oĩa. Puella ergo angustari cœpit, non habens, qui sibi curam gereret. Itaque destituta parentum solatio, fornicari instituit, & inde sibi victum quærere. Dicebant ergo viri illi sancti: Quis nouit ista, nisi solus Deus? quomodo scilicet permittatur anima propter causam aliquam ipsi soli cognitam, ad tempus derelinqui? Post aliquantulum temporis infirmata est puella, & in se reuersa compuncta est, orauitq; Pontificem, vt faceret illam Christianam. Omnes autem aspernabantur eam dicentes: Quis hanc suscipiat, quæ meretrix est? Affligebatur autẽ vehementer. Cùm verò in his esset angustijs, astitit illi Angelus in specie hominis, cum quo misericordiam fecerat. Cui illa dixit: Cupio fieri Christiana, & nemo vult pro me loqui. Qui ait: Nunquid re vera istud cupis? Respondit illa: Vtiq; Domine, & deprecor te vt hoc mihi impetres. Qui ait: Noli tristari. Ego adducam aliquos, qui te accipient. Adduxit ergo alios duos & ipsos sanctos Angelos, duxeruntque illam in Ecclesiam. Rursũque se ipsos transformantes in personas quasdam illustres, & notas ex ordine Augustalium, vocant clericos, Presbyterum scilicet, & Diaconũ, qui in hoc ipsum constituti erant. Dicunt eis clerici. Vestra charitas pro ea pollicetur? Illi autem responderunt: Etiã nos pro illa pollicemur. Sũentes ergo illã baptizauerunt, & albis induta rursus ab eis subuecta est. Quã cùm deposuissent, euanuerũt. Vicini ergo cùm illam ita albis indutam viderent, postquam recesserunt illi, dicunt ei: Quis te baptizauit? Nunciauit autem eis rem totam, dicens:

cens: Venerunt quidã, & tulerunt me in Ecclesiã, locutiq; sunt clericis, & baptizauerunt me. Et dixerunt ad eam: Qui sunt illi? Cùm vero non posset dicere, qui essent, illi abeuntes nunciauerunt Episcopo. Dixit autem Episcopus his, qui ad baptizandum constituti erant. Vos illam baptizastis? Et confessi sunt se illam baptizasse exoratos ab illis Augustalib. Porrò accersitis ex Prętorio his, quos clerici dixerant, dixit Episcopus: Num ipsi pro ista fide iussistis? Qui dixerunt: Neq; nouim', neq; conscij sumus nobis hoc fecisse. Tunc verò iam cognouit Episcopus, Dei hoc opus esse. Conuocansq; illam dixit ei: Dic mihi, filia, quid gessisti boni? Quæ ait, meretrix existens, & pauperculaquid boni operari potui? Dixit illi Epi. Nihilne omnino operata es? Dixit ei: Non, nisi quòd videns quendam, qui à creditoribus permebatur, se suffocare volentem, data illi omni substantia mea liberaui eum. Et his dictis continuò obdormiuit in Domino. Tunc Episcopus glorificans Dominum dixit: Iustus es domine, & rectum iudicium tuum.

1 *Vide quod baatizati antiquitus alba veste induebantur.*

Pulchra responsio senis facta fratri, qui à tristitia impugnabatur.

CAPVT CCVIII.

FRater, qui à tristitia impugnabatur, interrogauit senem dicens: Quid faciam, quia cogitationes meæ insurgunt aduersum me dicentes: Inutiliter, & importunè renunciasti, saluari non potes. Dixit ad eum senior: Scis, frater, quia & si non possumus terram repromissionis ingredi, expedit nobis, vt cadamus in deserto, quam vt reuertamur [1] in Aegyptum.

Pulchrà

1 *Ecce nunquam debere Monachum institutum suum deserere.*

Pulchra admonitio cuiusdam sancti viri super verbis orationis Dominicæ, & ne nos inducas in tentationem.

CAPVT CCIX.

DIxit quidam sanctorum : Cùm oramus ad Dominum dicentes: Ne nos inducas in tentationem : non vt non tentemur oramus; hoc enim possibile non est, sed ne à tentatione absorbeamur, si aliquid agamus, quod displiceat Christo, hoc enim est nō intrare in tentationem: Sancti enim martyres tentati per supplicia, nec superati, non intrarunt in tentationem, sicuti neque qui pugnat cum bestia, quousque non deuoratur ab ea : Cùm verò deuoratus fuerit, tunc introiuit in tentationem. Ita & in omni passione fit. Neq; enim intramus in tentationem, nisi à passione superemur.

Quomodo sanctus Episcopus altercantem secum alterum humilitate superauerit.

CAPVT CCX.

QVIDAM ex patribus narrauit de duobus vicinis Episcopis, quòd aliquando inter eos simultas quædam exorta sit. Erat autē ex his alter quidem Diues, & astutus, alter verò humilis valdè : Quærebatque astutus ille alium lædere. Quòd cùm ipse comperisset, ait clero

suo: Christi gratia vincere possumus. Dixerunt ei illi: Quis, Domine, aduersus istum prævalere possit? Et ait illis: Expectate paulisper, & videbitis misericordiam Dei. Obseruauit igitur diem, qua ille martyrum [1] festiuitatem celebraret, assumēque clerum suum ait illis: Sequimini me, & quicquid me facere videritis, & vos facite, prorsusque victores erimus. Dicebant ergo: Quid putas facturus est? Venit igitur ad Episcopum, & pertransiunte [2] Litania, populoque totius ciuitatis congregato, procidit ad pedes eius cū toto clero suo dicens: Ignosce nobis, Domine, serui tui sumus. Stupefactus ille, atque compunctus in tanta Episcopi humilitate, Deo cor illius immutante, pedes illius tenuit dicens: Tu meus & Dominus, & pater es. Factaque est inter eos ex illa die magna charitas, atque concordia. Dicebat autē clero suo humilis ille: Nunquid non per Christi gratiam vincimus? Et vos ergo cùm habetis inimicū, ita facite, & victores eritis.

DIxit iterum senex: Maiorem habet gloriā humilis, quàm Rex. Ille enim solùm in faciem laudatur, hic autem semper, & vbique laudatur, & beatus prædicatur.

1 *Etiam olim festa sanctorum martyrum celebrabantur.*

2 *Vide Litaniarum vsum antiquum in Ecclesia.*

De sene magnæ virtutis, qui fratrem suum illi suffuratum à carcere liberauit.

CAPVT CCXI.

NARRAVIT nobis Abbas quidam, dicens: Erat prope cœnobium nostrum senex quidam lenissimi animi, maximique

que virtutis. Habebat autem in vicino cellæ suæ fratrem, qui per instigationem diaboli die quadam, dum abesset senex, ingressus est cellam eius, librosque illius, & vasa diripuit. Cùm ergo rediisset senex, & aperto ostio, vidisset vasa omnemque supellectilem sublatam esse, perrexit ad fratrem, vt nunciaret ei, quid sibi contigisset, inuenitque vasa adhuc in medio posita; nondum enim frater ea reposuerat. Nolens autẽ senior confundere, vel arguere fratrem, simulata necessitate, continuò ad necessaria naturæ egressus est, ibique permansit per multam horam, donec frater ille vasa de medio tolleret, atque reponeret. Veniens autem postmodum senex, de alia re illum alloqui cœpit, neq; ipsum omnino arguit. Post paucos autem dies deprehensum est à quibusdam fratris furtum, missusque est in carcerem, sene nihil penitus sciente. Comperto autem, quòd in carcerem frater ille coniectus esset, ignorans causam senior, venit ad monasterium nostrum, ad quod accedere sæpè consueuerat, dixitque mihi: Fac charitatem, & da mihi aliqua esculenta. Et aio ad illum: Num aliquem habes hospitem? Dixit autem mihi: Habeo sanè. Accepit autem ea senior, vt iret ad fratrem in carcerem, & consolaretur, ac reficeret eum. Vt autem ingressus est carcerem, procidit frater ille ad pedes eius, dicens: Propter te hic detineor, Abba. Ego enim sum, qui tua omnia furatus fui. Sed ecce liber tuus apud illum est, & pallium tuum, & cætera illo, & illo in loco sũt. Dixit ei senior: Certus esto, fili, idque firmiter tene, quia non idcirco ad te veni. Neque enim sciebam penitus, quòd propter me hic esses. Immò comperto, quod hic detinereris inclusus, indolui, ingressusque sum consolandi tui causa.

Nam ecce quæ attuli pro refectione tua. Faciam autem omnia, vt te de carcere liberem. Profectus que rogauit pro eo quosdam de principibus. Quibus cum nota esset viri virtus, mittentes eduxerunt fratrem illum de custodia.

De duobus senibus, qui mira patientia erga latrones vsi sunt.

CAPVT CCXII.

DICEBAT quidam senum: Accessit ad nos senex magnæ virtutis. Legentibusque nobis patrum vitas, atque sententias (Delectabatur enim senex ille ea potissimùm lectione, ita vt esset illi semper in ore, & in corde, vnde & ex ea maximum virtutis fructum acquisiuit) ad eum senem legendo ventum est, ad quem ingressi latrones dixerunt: Omnia, quæ habes in cella tua, tollere venimus. Ipso verò dicente: Quæcunque videntur vobis, filij, tollite: tulerunt omnia, & abierunt. Et cùm solùm marsupium, quod pendebat, reliquissent, senex, illo accepto, post eos sequebatur clamans, ac dicens: Accipite, filij, à me, quod tollere obliti estis de cella nostra. Quamobrem admirantes illi senis tolerantiam, omnia suis locis in cellulam reuersi restituerunt dicentes ad inuicem: Verè hic homo Dei est. Cùm igitur hoc legeremus, ait ad me senex: Hoc exemplum mihi multum profuit, Abba. Ad quem ego: Quomodo pater? Et ait mihi: Cùm aliquando morarer prope loca Iordanis, legi hoc, & mirabar hunc senem, & dicebam: Domine Deus, qui me ad hunc habitum vocare dignatus es, fac me dignum huius vestigia sequi. Et

cùm

cùm arderem summo affectu imitandi eum, post biduum superuenerunt latrones, & pulsantibus illis ianuam, agnoui, quia latrones essent, dixique in me ipso: Deo gratias. Tempus est, vt ostendam fructum desiderij mei. Aperiens autem ianuam, hilariter suscepi eos, & accendi lucernam, & cœpi eis omnia ostendere, dicens ad eos: Nolite turbari. Confido in Domino, quia nihil celabo vos. Aiunt autem mihi: Habes aurum? Et dixi eis: Etiam habeo tria numismata, posuique illa coram eis. Qui accipientes ea abierunt in pace. His ego auditis, iocans dixi seni: Nunquid isti ad te reuersi sunt, quemadmodum illi ad senem? Qui statim dixit mihi: Non. Auertat hoc Deus. Neque enim voluissem ego, vt reuerterent.

Cur signa et prodigia diuinitus in sancta ecclesia fiant.

CAPVT CCXIII.

DICEBAT senex quidam: Signa, & prodigia diuinitus vsque hodie in Ecclesia fiunt propter eas, quæ pullularunt, & quotidie pullulant, impias [1] hæreses, & maximè propter Acephali Seueri, & cæterorum pernicioſa schismata, ad munimen, ac firmitatem infirmarum animarum, atque ad illorum ipsorum, si ita voluerint, conuersionem. Propterea igitur & à [2] sanctis patribus, & à beatissimis martyribus ab initio fidei vsque hodie fiunt mirabilia in sancta Catholica, & Apostolica Ecclesia.

1 *Propter hæreses fiunt miracula in Dei Ecclesia.*

2 *Nota sanctos patres, & martyres facere miracula.*

Miraculum fontis baptismalis in Cœanensium ciuitate.

CAPVT CCXIIII.

SORVBA vicus quidam est ad radices montis, in quo sita est Cœanensium ciuitas. In eo baptisterium est, quod in sanctis Epiphanijs sudat, qui sudor per tres horas continuis incrementis augetur, & post baptisma peractum decrescere incipit, & tribus alijs horis sensim deficit.

Aliud miraculum baptisterij castelli Cedebratis.

CAPVT. CCXV.

EST & in castello Cedebratis, quod sub monte Aenoandron ciuitatis situm est, baptisterium, quod in paschali sanctæ resurrectionis festiuitate, cùm sit lapis vnus, ex seipso continuò impletur. Duratque aqua illa vsque ad Pentecosten, moxq; transacta Pentecoste euanescit. Vtraque verò ista miracula in prouincia Lyciæ fiunt. Siquis autem hæc ita esse non credit, vsque ad Lyciam non grande iter est, pergat, vt rei veritas, fidem illi faciat.

1 *In paschali sanctæ resurrectionis festiuitate.*

Prudens consilium de non temere diffinendo, deq́ue non seruando quæ temerè diffinita fuerint

CAPVT. CCXVI.

CVM essem semel in sancta ciuitate, venit ad me vir quidam fidelis, & dixit mihi: Quia quædam indignatio obortа est inter me, & fratrem

rem meum, & ille non vult reconciliari mihi, alloquere illum, & ad reconciliationem exhortare. Quod ego libentissimè suscipiens, conueni fratrem illius, locutusque cum illo sum ea quæ ad charitatem, & concordiam pertinere videbantur. Visusque est interim obptemperare mihi. Postmodum verò dixit ad me. Reconciliari nequeo, quia iurauì per Crucem vltra illi non reconciliari. Quo audito, sub ridens aio ad illum: Iuramentum tuum talem habet vim, ac si dixisses: per pretiosam Crucem tuam, Christe, non obseruabo mandata tua, sed inimici tui diaboli voluntatem faciam. Non solùm enim non debemus ea seruare, quæ à nobis pessimè diffinita fuerint, sed etiam maximè pœnitentiam agere, & affligi in his, quæ contra nostram salutem malè diffiniuimus. Nam si Herodes pœnitentiam egisset neque iusiurandum, quod stultè emiserat, seruasset, nunquam profectò maximum illud scelus admisisset, vt præcursorem Christi decollaret. Quod quidem ipsius Basilij sententia confirmatur, quam de Euangelio sumpsit, quando voluit Dominus lauare pedes beati Apostoli Petri, cùm ille primò pertinaciter obsistens, postea sententiam mutauit.

Optimum senis consiliũ, ne monachus mulieri appropinquet.

CAPVT CCXVII.

DIXIT senior quidam: Filioli sal ex aqua est, & si appropinquauerit aquæ, continuò soluitur, & deficit. Et monachus similiter ex muliere est. Itaque si appropinquat mulieri, soluitur & ipse, atq; in id desinit, vt iam monachus non sit.

1 *Notent moderni hæretici, qui à lateribus fœminarum nunquam discedere volunt.*

Quomodo Abbas Sergius iniuriantem Agricolã patientia confuderit.

CAPVT CCXVIII.

NARRAVIT nobis Abbas Sergius dux monasterij Abbatis Constantini, dicens: Cùm aliquando iter ageremus cum quodam sancto sene, errauimus de via, & neq; scientibus nobis, neque volentibus, inter sata inuenti sumus, & aliqua de satis volentes nolentesque calcauim⁹. Quòd cũ vidisset agricola (erat enĩ illic operans) cœpit cõtra nos iniuriosa multa proferre cum iracũdia, dicẽs: Vos monachi estis? Vos timetis Deum? Si timorem Dei ante oculos habuissetis, hoc profectò nõ fecissetis. Tunc ait nobis S. senior: Per Dominum nullus ei respondeat. Conuersusque ad illum dixit: Rectè locutus es, fili mi. Nam si timorẽ Dei haberemus, non ita fecissemus. Ille rursus furens, contumelijs impetebat nos. Rursumq; dixit senior ad illum: Vera prosequeris, fili, nam si veri Monachi essemus, istud non egissemus. Sed per Dominum indulge nobis, quoniam peccauimus. Stupefactus ergo ille ad tantam senis humilitatem, accessit propiùs, prostrauitq; se ad pedes senis dicens: Peccaui, indulge mihi, & per Dominum assumite me vobiscum. Dicebatque beatus Sergius, quia secutus sit illos rusticus, & [1] acceperit habitum.

1 *Vides quòd monachus factus accepit habitum.*

Quomodo frater quidam humilitate Diacono de se conquerenti reconciliatus sit.

CAP.

CAPVT CCXIX.

NARRAVIT nobis senior quidam de se dicens. Cum aliquando morarer ad breuetempus in monasterio Abbatis Gerasimi, habebam quendam mihi maximè dilectum fratrem in contubernio, Die verò quadam sedentibus nobis, & de vtilitate animæ loquentibus, mentionem feci ego de sermone quodam Abbatis Pemenis. Qui ait ad me: Ego experimento didici verborum istorum vim, & tranquillitatem, ac vehementem efficaciam illorum. Habui enim semel Diaconum quendam monasterij mihi charissimum, atque amantissimum mei. Huic, nescio vnde, venit suspicio de me cuiusdam rei sibi inferentis mœrorem, cœpitque contristari, & me non, vt solebat, gratè intueri. Videns autem ego illum tristē, causam ab eo tristitiæ percontari cœpi. Qui dixit mihi: Quia rem istā fecisti. Ego cùm nihil mihi omnino ipsius rei conscius esſem, cœpi illi satisfacere, ac dicere nullam ipsius rei me habere cōscientiam. Et ait mihi: Ignosce, frater, mihi satisfactum non est. Profectus itaque ab illo in cellulam meā, cœpi examinare cor meū, an tale aliquid à me fuisset admissum, neq; inueniebā. Cùm ergo ille teneret sanctum calicē in manibus, fratribusq; distribueret, accessi ad eū, & iuraui per ipsum calicē nihil me omnino tale gessisse Nec sic quidam illi satisfactum est. Rursus verò in me ipsum rediens, verbaq; ista sanctorū patrum memoria repetens, eisq; credens, verti paulisper cogitationē meā, & dixi in me ipso: Diacon⁹ iste intentissimè diligit me, & charitate motus hoc dixit mihi, quod erat in corde suo de me, vt sobrius, ac vigilans sim, & de cætero custodiam me ipsū, & istud vltra non faciā. Sed tu, infelix a-

nima, dum dicis: Non feci hanc rem: innumera mala gessisti, & latent te. Vbi sunt, quæ fecisti heri, vel nudius tertius, vel ante decem dies? Recole ea si potes. Et hoc itaq; fecisti, sicut & illa, & latet te similiter, vt illa. Sic itaque animo affectus, quasi reuera id fecissem, sed inter cætera oblitus essem, cœpi gratias referre Deo, & diacono, quoniam per ipsum Dominus dignum me fecisset recognoscere peccatum meum, & pœnitentiam de ipso agere. Surgens igitur perrexi ad Diaconum vt pœnitentiam agerem, & illi referrem gratias. Vt ergo pulsaui ipsius ianuam, cõtinuò aperiens, primus se mihi prostrauit dicens: Ignosce mihi nam à dæmonio mihi suggestum est vt rem illã falsò de te suspicarer. In veritate enim Deus me certũ reddidit innocentiæ tuæ. Neq; omnino permisit, vt illi satisfacerem, dicens mihi: Non est necesse. Ego igitur maximè ædificatus glorificaui Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, incommutabilem, atq; indiuiduam Trinitatem: Cui est honor, & imperium & magnificentia, in secula gloria seculorũ.

Amen.

FINIS.

INDEX

INDEX ADINSTAR LOCORVM COMMVNIVM PRAECIPVARVM RERum & sententiarum, quæ in Climaci scala & Sophronij prato tam in textu, quam in annotationibus habentur.

A.

ABbrenunciatio quid sit 157. quotuplex sit. 35.

Abstinentia optimum solatium in morte 119. eius perfectio & finis 303. quæ discretio in ea seruanda 148. domat linguam 150. paulò minores nos Angelis facit 155. dæmonem loco turbat 270. mira abstinentię exempla 335. 355. 375. 428. 472. 494. 500. Vide quoq; Ieiunium.

Acedia quid sit, & vnde oriatur 144. 146. 241. qui hoc vitio obnoxij, qui nō 144. effectus ib. et 145 cognata & affinia ibid. & seq. Cōtraria 146. 453. monacho mors est 145. nisi fiat psalmodia non apparet ibid. præcedit fornicationem 285.

Actiua vita in quo consistat 246. eius variæ actiones 107. ex ea in contemplatiuam progredimur 261.

Adam si non peccasset, vxorem non cognouisset. 155. & 174.

Adificationis verba vel sẽtentiæ 373. 376. 377. 424. 429. 455. 456. 467 470.

Aequitas quid sit. 206.

Affectus ab omni cura mundana sint vacui 32. pulchrè per metaphoras describūtur 236. qui difficillimè superantur 240.

Alphabetum incipientiū 236. proficientium 237. perfectorum ibid.

Altaria consecrari solita 324 & 329 Angelos habere custodes ibid.

Amicis non vacandum 109. eorum visitationes obsunt. 284.

Anachoresis eadem est, quam quietem vocant 280. quid sit 276. initiū & finis ibid. an omnib. cōueniens sit 30. nō omnibus vtilis 70. 278. 282 quibus

quibus cõueniat 83. eius & monasticæ vitę comparatio 264. 277. Varijs intẽtionibus arripitur 380. quomodo arripienda 279. elegans de ea quæstio & responsio 60.

Anachoreta quid sit 277. verus hostis diaboli est 279. eius & monachi comparatio 277. eius & Angeli cõparatio 280. eius insignia 282. præcipuum opus 284. quæ vitia eum potissimũ impugnent 291. virtutum eius catalogus 483. gratis olim nihil recipiebat 447.

Angelus custos noster ad quid nobis astet 188. proficiunt Angeli in scientia & gloria 261.

Anima nostra nobis ipsis hostis & dæmon, pulchrè 244. sufficiens sibi est ad perditionem 255. cur dæmones nõ videat cum sit eiusdem substãtiæ 265.

Apostatę horrenda mors 356.

Athanasij scripta quanti apud veteres fiebant 354. eius encomium 523, persecutiones 525. pueritia 523. responsio de baptismate sine fide 525.

Auaritia quid sit 179. cur radix omniũ malorum 177. & 178. eius excusationes 176. 178: acediæ inimica 176.

Auarus congregans verbis misericors tenon item 176. contentiosus est 177.

B

Baptismatis variage nera 490.

Baptisati à pueris 524. vngebantur 323. alba veste induebãtur 516 Apostoli baptisati sunt & à quibus 490. Baptisati sine fide an verè baptisati 525.

Baptisare mulier non potest 323. clericorum est 489.

Blasphemia quid sit 204. species ibid. causæ 241. difficulter in confessionem venit 200. est causa desperationis ibid. ipsa Synaxeos hora infestat ibid. non hominis sed diaboli opus est 200. 203. remedium contra eam est non resistere, sed contemnere 202. 203. eius exempla 203. 204. aliud remedium 203.

C.

CAro ingratus amicꝰ 134. 160. eius motus nunquam in vita extinguitur 148. ei non fidendum 157. quomodo dometur 158. appetitus eius vnde 159. mors est 160. eius pinguedo obest spiritualibꝰ 256. 270. contra eā cautè pugnādum 272.
Castitas quid sit 155. donū Dei est 156. & 311. initiū medium & finis 156. eiꝰ perfectio 303. quomodo assequi poterimus, pulchrè 158. signū nos assecutos esse 156. cur ea delectetur Deus 161. hominem Deo similem facit ibid. facilius seruant eam contrarium nō experti 271.
Castus quis 155. 156. exempla virorum 449. 421. mulierum 351. 371. 509. 493. 532. 533. an quis Castus post peccatū sit 167.
Catholicæ fidei veritatē arguentia miracula 347 348.
Cenodoxia quid sit 179. quotuplex sit 195. eius summum & finis 304. vnum pro omnibus peccatum 166. eius & superbiæ comparatio 188. cū desperatiōe pugnat 189. itē cū alijs vitijs 191. 468. eius pugnæ exemplum 468. in omnibus gloriatur 189. ex ea vitam spiritalē quidam auspicati bene finiuerunt 192. aliquādo vtilis 195. q in donis naturæ gloriatur nunquam dona gratiæ accipiet 192. quomodo sit mater superbiæ 193. duplex eius pœna 189. eius odium 194. contra eam remedia 194. exemplum 193.
Cerui natura 270. 275.
Charitas quid sit 306. eius natura 307. vis & effectus 308. 310. difficilè est de ea loqui 306. omnes virtutes in se continet 242. maior est oratione ibid. quędā ineſtà natura ibid.
Christianus quis sit 22.
Cibi qui viris spiritualib. noxij qui non 149.
Clementia vide mansuetudo: eius insigne exemplum 346.
Cogitationes immundæ an ex motu carnis proueniant, an contra 169: in confessione aperiendæ 271. quomodo cōtra eas pugnandū 157. Vnde & quomodo superētur 173. remedia contraria 171. & 172.
Collectę apud veteres qd sint 86. eius species ibi.
Concupiscentia carnis vnde sit,

de sit, & contra eam remedia 164. 165. eius gradus 168. qui ex his peccatum, qui non ibid. & seq.
Coniugati quomodo saluari possunt 28. copula non fuisset si Adam nō peccasset 155. & 174. exemplum piorum coniugum 382. virginitatem seruantium 421.
Consolationes infirmiorū 25 235. 274. 537. 746.
Conscientia quid sit 274. vsurpanda vt regula vitæ 234.
Cōsuetudo mala difficulter corrigitur 240. 271.
Contemplationis dulcedo si desit non desperādum 120. ad eam non nimis citò festinādū ib.
Cōtinens quis dicēdus 22.
Conuersio quid sit 23. initium eius laboriosum, tamen non diffidendū 24. fundamentum firmum iaciendum & quotuplex illud sit 25. quę ex valido firmamēto nobis vtilitas 25.
Conuertentes quid initio facere debent 30. in triplici sunt differentia 31. accommodatę similitudines 25. & 26.
Conuersi 455. 535. 47. 344.
Cor mundum quærit Deus 517.
Corporalia exercitia non tam grata Deo quā spiritualia 242.
Correptio fraterna an sit per curanda 37. post vnā aut alterā frater dimittendus 255. corripiendo licet ex eo inimicus fiat 257. pro alijs corripi petebant veteres 51. eius fructus 65. patienter ferenda 82.
Crux Christi adoranda 403. 416. 494. eius vis & miracula 323. 394. 406.
Cura qualis debeat esse Christi. & qualis nō 32.

D.

Desperatio duplex & vnde oriatur 249. vtriusq; differētia & remedium ibid. cogitatio bona cōtra eam 259. admonitio 388. eius contrarium superbia 260. desperans saluari nō potest 273. ante mortem non desperandum 275.
Detractio quid sit 136. 138. vnde oriatur ibid. eius excusatio & refutatio 137. sola sufficit ad damnationē 138. bona cōtra eam cogitatio 137. Vide Iudicium temeratium.
Detractor quomodo increpandus 137. probra nō detrahit 139.
Deus quomodo diligendus & metuendus 26. omnibus sine acceptio-

tione perf. eſt ſalus 22. non quantitatem operis. ſed operantis propoſitum & voluntatem remunerat 18. cur caſtitate delectetur 161. eius miſericordia quãdo cogitanda quando non 106. 121. non eſt auctor mali 261. 245. aliquando precibus non flectitur 364. liberat ſuos 381. 505. eius prouidẽtiæ, adiutorij, cuſtodiæ, conſolationis differẽtia 238. eius voluntatẽ vt intelligam⁹ quid neceſſe 253.
Diabolus futura an ſciat 42. 43. Pſalmorum cantum odit 466 eius audacia 204. tria in nos ſtudia & quomodo ea repellenda 234. quid eum in nos armet 187. varietas tentationũ eius 183. eius inſidiæ & aſtutiæ in tyrones Chriſti 37. 72. 117. 121. 122. 128. 139. circa fornicantes 159. 1. 62. 164. 167. 171. circa blaſphemos 201. 252. variæ eius machinę 40. quando nos magis infeſtat 497. exemplum oppugnationis in hora mortis 118. 119. morbo laborantes maximè tẽtat 237. exemplum. 497. rationis lumen primum extinguit 234. Cũ eo non luctandum ſed pugnandum 258. niſi cum eo pugnemus amicus noſter ſit 166. fallimus eũ ſimulando 258. quomodo obſeruandus 286. pugnantes contra eum iuuat Deus, exempl 375. ſignum eum à nobis victum eſſe 285. Victoria hęc noſtra miranda 168. cur nonnunq̃ à nobis recedat pulchrè 244. Delectatur inquinatione corporis 161. Diabolus præcurſor dictus 251. qui, quibus temporibus die in nobis moleſtiores 286.
Diei initiũ Deo dandũ 251.
Diſcordia quandoq; bona 260.
Diſcretio quid ſit 233. 257. differentia eius in incipientibus, proficientib. & perfectis ibid. officiũ eius 266. ſuam cuique conuenientem applicet medicinam 238. diu diſcernere & deliberare, eſt indicium animæ lumine carentis 254.
Diſcretus quid ſit 258.
Diſcuſſio ſui quomodo facienda 63. 81. 146.
Doctrina incipientium, proficientium & perfectorum 236. & ſeq.
Docere poſsũt etiã imperfectores 235. 261. 253.
Doctores eccleſiæ quãti apud veteres fiebãt 354.

E

Ecclesiam deserere est fornicari 507. eius persecutores male perierunt 350.

Eleemosynam petenti da re piorum est, non petẽti magis piorum, à vi auferente nõ repetere perfectorum 246. non neganda etiam in caritate annonæ 397. Exempla insignium elemosynariorum 327. 440. 504. 487. 513. 528. fœnerantur Deo exempl. 487. 504. 519. 501. 528. Clam danda aliquando exempl. 513. & seq. data ex labore manuum 330. ministerio corporis 336. perturbato animo 510.

Epiphaniæ festũ ante 1200 annos 57.

Eucharistia adoranda 201. sæpius sumenda 332. iniurij in eam cui similes 343. Vtranq; speciem olim qui vellent sumebant 361. 362. etiam alteram tantum 390. 392. domum ferre & cõgruo tempore sumere solent 390. Sumentes odio & inimicitia sint immunes 474. Pueri cum clericis primi communicare solent 521. miracula circa Eucharistiam 342. 343. 391. 521.

Excõmunicatio post mortem soluta 512.

F.

Fantasia quid sit 40. nocturnas in die nõ reuocandas 164.

Formido quid sit 187. Cœnobitas non perinde ac qui Anachoretas infestat 187. qui formidant qui non ibid. remedia contra eam ibid.

Fornicatio infesta est senibus etiam & monachis & perfectis 358. eius causæ, affinia & contraria 174 procedit etiam extactu 163. ex oratione incauta ibid, ex gula 150. eius & hæreseos comparatio 162. 163. 171. Diuersitas pugnatium cõtra eam 157. gulæ studẽs hanc vincere nõ potest 150. quib. exercitijs vincatur quibus non 158. 162. Remedia cõtra fornic. 163. 171. 271. 150. pellitur etiam odio 134. ex corde pulsa latet in anima 170. semel fornicatus rarò desinit 167. huius spiritus astutia 171. pudor sequitur 172. discussio eius periculosa 173. Exẽpla varijs modis à fornicatione reuocatorum. per puellam 351. 532. 233. per fratrẽ

fratris sui 408 per reuelationem 333. per lepram 330.
Furor quid sit 126. quomodo fugetur ibid. periculosus morbus est ib. summum vel finis eius 126. Spiritum S. fugat ibid.
Furibundus quis 126.

G.

Gloria duplex 193.
Gloria inanis vide Cenodoxia.
Gratiæ dona optima qua re aliquando subtrahãtur 67. glorians de donis naturæ quæ gratiæ sunt non accipit 192. non acquiruntur humano studio ibi. cur ea dat deus quorum ruinã præscit 256. humilitas hæc parit & conseruat 228.
Gula quid sit 147. eius finis 303. effectus 106. 273 146. 75. cognata & affinia 151. 153. cõtraria & remedia 152. 154. 308. 127. vincitur abinanigloria 148. 246. eius exempl. 468. non statim superatur 265. qua discretione edomanda 148. ab hac nemo viuens liber est 147. gulosi aliquando compũguntur. 117.

H.

Habitatio rarò mutanda 74.
Hæretici vnde fiãt 382 inimici sunt Sanctorũ 359. eorum cum Catholicis inimicitię post mortem 353. eorum bona opera non probant veram fidem 417. libri eorum non habendi. 359. cum ijs nõ communicandum 492. in eorũ ædibus non habitandũ 491 libri eorum non habendi 359. conuersi qui & quomodo 338. 347. 361
Hieremiæ ossa vbi 385.
Homines quotuplices coram Deo 12.
Homicidium quomodo punitum 279.
Hospitalitatis merito datur mõacho potus, siti alioquin morituro 337.
Humilitas quid sit 208. et seq. itẽ 225. est virtus sine nomine 209 triplex humilitas 100. et 103. eius initium, medium & finis 209. eius perfectio 304. epitheta 22. ratio illorum 31. donum Dei est. 209. & 231. Nemo hanc digne pertractare poterit, nisi ipse humilis sit 208. quantitas & qualitas eius ineffabilis 221. de proprietatib.

ei9 ib. & pulchrius 222. & 225. pẽitentię, luct9 & humilitatis ad inuicem comparatio 221. & 223. Gradus in humilitate 228. est decor aliarũ virtutum 223. solam hãc dæmones immitari non possunt ibid. perfectorum est 224. anima humilis vallis est 223. Gratiæ dona parit 192. ex dæmonib. Ange. facit 230. peccatorũ remissionẽ impetrat 230. nihil æque atqui humilitatis habitus ædificat 192. Quib. studijs acquiratur 226. argumẽta & signa eã nos consecutos esse 227. affinia & cognata 230. imperfectorũ sed humilium consolatio 235. Exẽpla. 345. 346. 349. 464. 545. 348 & seq.
Hypochrisis quid sit 206. vnde oriatur 242.

I.

IEiunium vide Abstinentia. gratiam sanitatum promeretur. 369 insignia exempla 308. 382. 336.
Illustrationes Dei in anima variæ 259. explicãtur 268.
Imaginum vsus & cultus 358. Dæmon odit imagines ibi. quomodo colendæ 361. 399. 494. cęre os eis accendi. 494.
Imperfectio non nimiũ est æstimanda 235. cur nobis relinquatur 242. & 246.
Imperfecti etiam doceant alios 235. non reijciendi sunt sed consolationib. fouendi 242. nemo repentè fit perfectus 218. 246. 265. 267. 273. aliæ consolationes 235. 537. 61. Vnde visitationem Dei agnoscent 251. maiora viribus suis ne aggrediãtur 255. ne desperent audientes exempla perfectorum ibid.
Inãis gloria vide cẽodox.
Indolentia animi quid sit. 109. 179. effectus eius 106. remed. cõtraria 182.
Indolẽs quis sit fusius describitur 179. & seq.
Infernalis pœnæ exemplum 357.
Iniuriarũ memoria quid sit 133. filia est furoris & iracundiæ 131. fornicationem pellit 134 scripturis vti solet 134. non potest cum Christo orare ib. indignũ facit Eucharistia 474. quomodo curatur 51. vt 134. aliud remedium 135.
Iniuriarum obliuio quomodo acquiratur 66. 128 129. 130. salubris ad eam consequendã cogitatio 57. fig.

57. signũ nos acquisiuisse 134. Exempl. 134. 541.
Insensibilitas quid sit 179 & 182. remedia contraria 182.
Intellectus noster imperfectus est. 41.
Intentio hominis in operando spectanda 254. bona op⁹ facit optimum, quod per se optimũ nõ erat ibi. varia est, pulchrè 243. enumerantur aliæ 280. 281.
Ioannes Climacus 16. annos natus mundũ deserit 6. & 13. quousq; mundo & sibi mortu⁹ 7. philosopus fuit ibi. post 19. annos conuersionis fit anachoreta & in ea vita 40. annos perstitit 7. edebat omnia quæ per votũ licebat, sed modicè ibid. quomodo singula vitia superauit 8. acediam mortis memoria & scribendo deuicit ib. in lachrimis erat assiduus 9. somni modus ibi. Moyses monachus eius precib. à periculo præseruatur 9. & 10. medicus erat occultorũ vulnerũ & quæ curauit 10. loquax à zoilis appellatur quos silentio suo cõfundit 11. sit abbas 12. & 13. ei⁹ scripta ibi. quãdo vixit ibi. à Gersone reprehenditur ib. vt hanc scalã scribat petitur 14.
Ira & Iracundia quid sit 125. 132 quotuplex 131. eius finis & extremũ 304 affinia & cognata 131. contraria ibi. superare hãc sine humilitate impossile est 272. quib. irascendum 131. 134.
Iracundis solitudo mala est 127. cũ iracundis alijs habitare iracundo an vtile sit 126 quib. virtutibus studeant 128. quomodo curandi ibi. eorũ varietas 127.
Iræ vacuitas quid sit 125. causæ 123. 129. initium, medium finis 125. quando perfecta sit. 126. 304. exemplum 423.
Iudicia Dei cur nobis incerta 254.
Iudiciũ temerarium quid sit 138. vnde oriatur 138. ab eo abstinendũ 137. q̃ periculosũ sit 138. homo condemnat sæpe quem Deus elegit 463. nemo iudicandus ne in mortis hora 137. qui aliter faciũt quomodo increpãdi sint ib. compendiosa via ad salutẽ nõ indicare ib. plura vide Detrac.
Iustis nõ deficit panis 341 eis obediũt feræ belluæ 322. 332. 369. 370. 438. 475 472. aliquando male perire corporaliter permittit Deus 369.

Iuuentus Deo donãda & cur 29. eius praua excusatio ibi. iuuenis ad monasteriũ veniens quid agere debeat 35.

L.

LAchrymæ variæ sũt 123. ingratæ quæ 114. mundissimæ quę 115. duplices & locus vtrisq; aptus 112. & 123. Causę earum multis obscuræ 115. Causæ quæ 125. & 112 effectus 115. 272. non quantas sed quales respicit Deus 113. an necessarię sint 117. non ijs statim credẽdũ 115. solatium in morte 119. materiæ fontes earũ exiccantes quæ 124. lachrymarum gratia quo modo acquiratur 50. Exemplà prodigiosa lachrymãtiũ 342. 355. 370. & 9. Vide Luctus.

Leonis papæ epistola ad Flauianum à B. Petro Apost. emendata 460.

Leonis cuiusdam insignis fidelitas & gratitudo 418. & seq.

Lectio sacra vtilis 289.

Librorum amatores 484. 483. 482.

Libidinis augmentum vnde 25.

Lingua cur cohibẽda 290. linguę bene custoditę exemplum 511.

Loquacitas qd sit 139. causa ex qua 140. & 241. remedia ibi. & seq.

Luctus quid sit 110. propria eius ibi. effect. ibid. & 116. cõtraria 111. efficacior baptismate ibid. luctum excitantia ibid. & 118. 122. iugis sit 112. cum metuunt diaboli ibi. sine eo ceterę virtutes nullæ 121. de eo reddenda ratio 122.

Lugens vitam odit 114. nõ studet seculo 121. 271. nõ curat ventrem 120. cur lugendum 113. quis habitus deceat lugentem ibi. Vide quoq; Lachrymę

M.

MAnsuetudo quid sit 205. Deũ habet inhabitantẽ ibid. Vide Clementia.

Manuum impositio resarcit dua 462.

Maria Virgo Nestorium odit 360. & Seuerũ Acephalũ 361. orat pronobis 364. in eam Blasphem' punitur 360. eius imago venerãda 358. 494.

Martyrũ tormenta & in ijs cõstantia patientiaq; 376. 377.

Mendacium quid sit 141. quam graue peccatũ ibi. variæ species 142. nulla harũ bona ibi. excusationes mentiẽtiũ ibi. & seq. remedia contraria 142.

Mens quomodo maculetur & emundetur 152.
Militia spiritalis sine metu cum gaudio suscipiēda & cur 28. initio quibusdā leuis quibusdam grauis cur 29. difficultatē istiꝰ cur à secularib. abscondat Deus ibi. quales sint hostes ibi. Epitheta dura, ardua leuis 24. horū ratio 31. iuuat nos Deus exemp. pulchrum 375.
Miles fit monachus 334. militis insignę exem. 381
Misericordię operū exem. 336. 427. 477. 499. Vide Eleemosyna.
Missā nemo celebrat nisi presbyter 337. Pueri ludētes celebrant, mirū exē. 521. patres in missa. Spiritū. S. descendētem videre solent 337. 340. 463. Canonis verba alta voce olim recitabantur 521.
Monasticæ vitæ laus 73. 84. nemo eā aggredi metuat ꝓpter peccatorum multitudinē 27. celebs aptior ad hanc q̄ coniugatus 28. tres eius status & qui cuiq; conuenientior 30. 60. in quo sita 238. præcepta & documēta 61. 49. quid quosdam ad hanc impulerit, 280. 377. 371. 381.
Monachi insignes definitiones 22. & seq. 198. fidelis quis 60. eius & Anachoretæ cōparatio 264. 277. quæ eius diuitię 136 ciꝰ insigne est oratio 184 alia insignia 283. Veterū mōachorū virtutes 366. laborabant manib. & ex lucro pauperib. dabātele emosynas 330. 498. nihil proprij habebant 312. Tō debantur 390. 432. eorū vestes 123. orabant stantes 204. diuersa in orationibus exercitatio 185. mos in psallēdo 185. Dormiebāt in meridie 147. 385. hominū frequentiā vitabant 366. eorū abstinētia 429. tota septimana Sabbato & Dominico die exceptis ieiunabant in Oriēte, in Occidēte etiā Sabbato 154. ante occasū solis nō cōmedebāt Peregrinis cibū semper apponebant 367.
Monachorū lux Angeli sunt, cæterorū hominū lux monachi esse deberent 239. quę vitia maximè infestent monachos 82. Malus monachus 99 eius mores 82.
Monialis institutū suum deserere non debet 449.
Monasteria quorū in prato fit mētio: Aeliotarum 357. 372. Bicantiorū 409. Cuziba 336. & seq. Calamon 475. Cani Abbatis

407. S. Euthimij 335. S. Firmini 478. prope Gazã 478. Gigantũ 387. S. Gerasimi 329. Laura noua 324. Laura Calamonis 337. Laura pharã 352. Laura turriũ 353. S. Mariæ noue 525. Penthucula 322. philoxene 342. peregrinorũ 469. Sapsas 322. Salama 458. Sãpsonis 481. Salcime 482 S. Sabę 365. Seueriani Abbatis 350. in Scopulo 392. Scisci Abbatis 481. Scholariũ 492 S. Theodosij 324. Thelasomene 376. Turriũ Iordanis 325 Turrium Laura 353.

Mors piis optãda & an omne desideriũ eiꝰ sit bonũ 106. per Christũ sublata 380. qui timet eã nondũ verè pęnituit 105. Cur nõ omnib. præcognita 106. Mortis prescij 325. 347. 355 436. 440. Tetatio horribilis in hora mortis 118. 119

Mortis memoria quid 105 summã philosophia est 109. q̃ vtilis 105. effect. ib. 106. 107. & 108. argumẽta & signa 109. Quis ad eã aptus 106. & 109. Necessaria ad salutem 272.

Mortificationis initium medũ & finis 45.

Mulierẽ nisi pudor cõstrixisset, nemo saluꝰ fieret 168. Mulierũ conuersatio nõ statim obest 165. 166. non appetenda 167. post mortẽ non admisit mulierẽ Anachoreta 400.

Pudicarũ exem. 351 371. 509. 493. 532. 533. Impudicæ 449. Anachoreticæ 482. 493.

Mundi derelictio quid 23. causę ibi. in hac duce nobis opus est 23. & 24. initiũ durũ 24. quidã casu deserunt nec ideo condẽnandi 27. in mũdo viuẽtes quomodo saluari possunt 28. Vide Secularis, Cõuersio, Peregrinatio & Abrenunciatio.

N.

NAturæ diuersitas 238. hominis contra eã pugnantis lamẽtatio 171.

Negligentiã quæ pellant 113. exem. horrenda corũ qui sui negligentes fuerunt 356. 357.

Nequitia quid sit 206.

O.

OBedientia quid sit 44. & seq. 77. 85. est ala qua in cœlum volamus 44. effectus eius & fructus 52. 58. 70. 76. 84. eius contrariũ 45. contra inanẽ gloriã est antidotum 66. 67. quãdo syncera 66. in quibusdã obedire & in quibusdã nõ, malũ est 68. ad eã aspirãti quid cogitãdum 54. 55.

Oratio qd sit 292. qualis esse debeat 293. assidua sit 354. quãdo desistendũ 339

299. quomodo instituēda 293. absit multiloquiū 294. adsint pudicitia & lachrymę ibi. absint impudicę cogitatiōes 300. Quomodo orandū 289. quomodo deuotè orandū 184 Corporea oratio quę sit 171. Causæ solus Deus 301. Spiritus. S. 298. Effectus 300. 271. Varia varij orāt 293. an solū, an cum multitudine orare sit vtilius 297. 184. Qui minus meritis suis postulat maius accipit 229. Deus præuenit quorundā oratiōes & cur 194. aliquādo nō exaudit & cur 244. Sanctorū orationes quandoq; nō exaudit 364. si non exaudiamur ne dicamus nos frustra orasse 292. Orationis ala fides 287. & 296. ministerium aliquando ei prę ferendum 71.
Oratiōis vis 428. 431. 442. 470. 472. 487.
Oratio p defunctis 59. 357.
Orās cū Deo loquitur 278.
assiduę orationis exē. 501
Opera corporalia Deo minus placēt quā spiritualia 242. varia intētio pulchrè 243. opera sine fide & fides sine operibus 271.
Origines quantū scripserit & de eius doctrina varia opinio 104. ei⁹ error 103. condēnatus est 319.
Otiosa verba nō audiēda 141. ea proferētes quomodo corripiēdi ib. Chrys. nunquam otiosè locut. 511.

P.

Pater spiritualis nobis necessarius 23. 24. 273. cur 165. vtilis est ibid. & 69. 70. vnus eligendus 23. qualis eligendus 24. 46. 80. 81. 83. ei nostra cura committenda 65. ille pro nobis reddet rationē 66. 85. postquam elegerimus eum non iudicabimus, etsi vitia in eo sint 46. Virtutes eius vt videamus, vitia nō item facit Deus, contra diabol⁹ 75. hæc diaboli tentatio quomodo vincenda 46. obediendum ei etiamsi non admodum spiritalis sit 253. eius virtutes nō tam iactemus quam imitemur 72. in omnibus etiam quæ videntur contra salutē ei obediēdum est 76. quousque bona anima eū sustinet 56. quid cogitandū si grauia imperet 83. subditos aliquādo tētat & cur 55. Nō deserend⁹ semel electus 70. facilitate eius nō abutēdum 76. cū corripit nos aliquādo tacendum aliquando loquendū 84. 65 270. oratio ei⁹ galea salutis 44. præstat in Deum quā in hūc peccare 83.
Parētes q sint 34. eos deserēdos 38. qua intētiōe deserendi 38. corū lachr. nō

curandæ 39. Non repetendos post abrenunciationem 40. in somnis nos eorum desiderio impugnat dæmon ibid.
Patientia quid sit 288. quã perfecta 72. initium medium finis 129. fructus 79. exempla 53. 54. 60. 77. 79. 326. 329. 541.
Paupertas idem quod nuditatem vocant veteres quid sit 176. eius laus ibi. mõachi verè pauperes 177. vnum ei annexum malũ, loci instabilitas ibi. eius causa amor cœlestium 177. exẽpla 327. 330. 365. 482.
Peccatorũ causæ 104. 233. aliquando sunt causa virtutis 161. 191. 468. in nonnullis seduci, in aliis cadere cur dicamur 162. An primus motus intrinsecus aut extrinsecus 570. ex animo pulsa latent in corpore 170 quę nos superbire faciant quæ verò humiliẽt 265. non omniũ eadẽ medicina, pulchrè 387. mortalia quot sint 188. quæ cuiusque horũ radix 240.
Peccati occasiones vitandas 37. non statim sed aliq̃diu post lædere 164. non omnib. nocere 165. nõ amandę 252. 263.
Peregrinatio quid sit 36, 42. peregrinantes omnino mundum deserãt 37. in quibus locis peregrinandum 40. merces peregrinantium ibid. præcedit obedientiam. 44.
Peregrinatio religiõis ergo 411. 464. 486. 494.
Periurium quid 141.
Pœnitentia quid sit 89. 101. eius verum signum 135. exempla verę pœnitentiæ vide à 90. pag. ad 98 aliud 99. quam auidi olim pœnitentię fuerint 99. pœnitentium loca olim qualia 63. 64. pœnitenti qd faciendũ 23.
Pollutio vnde 164. etiam languidis infesta 137. & seq.
Præcepta Dei non impossibilia 235. 145. quomodo addiscuntur 40. ad eorum cognitionẽ quid requiratur 253.
Propositum iudicat Deus, sed & actionẽ in his quę possibilia sunt 263.
Proximi conuersio an expectanda his qui ad monasterium proficiscuntur 26. proximum quis diligat 309.
Prælatura quã ardua res 46. Male administrans si sponte susceperit punietur, secus si obtrusa sit

sit 66. qui fugerint 321. 326. qui reliquerint 405. 407. 406. 435.
Psalmorũ meditatio dæmonẽ plurimùm vexat 466. plura de vsu ps. ibi.
Pusillanimitatis remedia 537. 476.

R.

Recidiuationis causa quæ 264.
Risus intempestiuꝰ vnde 41.

S.

Sancti pro nobis orant 461. 464. eorum recte facta non tantum laudanda, sed imitanda 64. Exempla eorum vtiliora quã libri 103. ea sẽper inspicienda, pulchrè 198 quæ inde vtilitas 255. 257 271.
Sanctos aliquando nõ exaudit Deus 364.
Satisfacere nunquã plenè pro peccatis possumꝰ. 198.
Scandalum fugiendũ 323. cauendum ne cui demus 371. in scandalo ab alio accepto quid faciendum nobis 371. 491. ob scandalum acceptum quidam correptus 373.
Scandalizans aliũ miserrimus est 158. ad hoc instigat dæmõ 255.
Seculum quandoq; nõ obest 166. semel relictũ an repetendũ & quando 37. 38
Seculares oẽs mortui 33. cũ ijs conuersantes quæ mala sequantur 41. secularium & spiritualium differentia 170.
Sepelire mortuos opꝰ bonum 436. honestè sepeliendi sunt mortui 395. cũ psalmis 337. 482. sepeliebant olim cum pretiosis vestibus. 388. sepulchrorum violatores malè mulctati 386. 388.
Silentium quid sit 139. eiꝰ causa peccata cognoscere 140. paucorũ est 140. quã vtile 71. rupti silẽtij pœna 62. silentiũ malũ 141. Exempla 141. 355. 375. Vide Loquacitas.
Simulatio quid sit 141. 142. simulando dæmones fallimus 258.
Simplicitas quid sit 206. eius laus & effectus 207. duplex innata & acquisita earumq; inter se collatio 207. humilitatis socia ibi. contrarium eius stulta sapientia 207. speculum simplicitatis Paulus Simplex 207. Simplices liberi à cœnodoxia 195.
Societas bona vtilis 271.
Somnus quid sit 183. Causæ ibi. & 241. eius & vigiliarum cõparatio ex cõtrarijs effectibus 186. inimica eius inanis gloria

187 meditationes in sõnis 187. tentatio diaboli 183. 251.
Somniũ quid sit 40. ijs nõ credendum 41. credentibus quæ mala sequãtur 42. demones immittũt, quæ & qualia 41. vnde dæmonis somnia cognoscenda 42.
Spes quid sit 309. eius effectus & cum charitate comparatio ibid.
Stylitæ q dicãtur 342. Stylitarũ aliquot dicta & facta 443. 341. 347. 369.
Superbia quid sit 195. 198. initium mediũ et finis 196. omniũ vitiorum locum sola supplet 196. eius affinia & contraria 199. 200. eius & cenodoxiæ cõparatio 188. à gratiarum actione incipit 196. reprehensionẽ non admittit 197. cõtrariũ eius desperatio 260. eam solus curat Deus, alia vitia alij. 266. in quib. superbiendũ 197.

T.

Taciturnitas vide Silentium
Tempus suum cuiq; rei statutum. 248. illud non violandum 249.
Theolog quid faciat 309.
Timor quid sit 187. Timor Dei vnde sit 307. effect⁹ 308. D. Antonius dicebat se non timere Deum 303. egregia de ea sententia 307. in Tribulatione cõsulatio 113.
Tranquillitas quid sit apud Climacũ 232. eius descriptio 302. gradus. habet 303. ei⁹ perfectio & finis 304. fructus eius ibi. & 305. ad cælum rapit carnem 302. eius & charitatis collatio 307. ões habet virtutes 304
Tranquillus quis 302. & 303. Exempla 324. aliud 423. 449.

V.

Via angusta quæ 34.
Verbũ vnũ sæpe ædificat 289 verba ædificationis vide Aedificationis verba, verba illustrantur operibus 277.
Vinũ nõ bibẽtes 346. 509
Virtus latere non potest 247. 271.
Virt⁹ est vitiũ fegere 506. varia intentione exercetur 243. cautè fiat ne vicinum vitium simul contrahamus 243.
Virtutes quędã insunt à natura 245. earũ semina innata conuertimus in vitia pulchrè 265 sũt cõnexæ 133. 135 Virtutũ optimarũ catalog. 483.
Vota cũ adiecta condicione in usu olim fuisse 334

INDEX PERSONARVM QVARVM DICTA VEL FACTA IN Sophronij Prato commemorantur.

A.

Biba secularis 530.
Abramius Ab. 375.
Addas monachus 378.
Adelphius Epis. 442.
Agiodulus Ab. 329.
Alexander patriarcha Hyerosol. 346.
Alexand. Ab. 453. 480.
Alexander Cilix Ab. 497.
Amos Patriar. Hierosol. 461
Ammonius 367.
Anastasius Imp. 347. 350.
Anastasius Ab. 364
Anaxanon Ab. 355.
Andreas Messenius 430. & seq.
Andreas Octaui Decimi Ab. 488.
Antonius Senex in Scopulo 410.
Antenogene Epis. 445.
Apollinaris Patria. Alexan. 514.
Athanasius Epis. Alexan. 523.
Athanasius Ab. 442. & seq.

B.

Babila mimus 344.
Barnabas Anachor. 329.
Basilius Ab. 352.
Brochus Ab. 510.

C.

Callinicus Ab. 450.
Christophorus Ro. 414.
Conon presby. 322.
Conon Ab. 330.
Conon Cilix 335.
Cosmas Scholasticus 483.
Cosmas Eunuchus 352.
Cometa meretrix 344
Cosmiana Seueriana 361.
Ciriacus Ab. 338. 366. 340. 359.
Ciriacus Latro 477.

D.

Dauid senex 376. 497
Dauid Latro 453.
Damiana Abbatissa 438.
Daniel Ab. 428.
Dionysius Epis. Ascalonis 489.
Dionysius presby. Ascal. 494.

E.

Effrem Antioch. Patriar 347.
Egriarius Ab. 397.
Elias Ab. 332. 365.
Elias Archio. Hierosol. 346
Ephremius 349.

Eua-

Euagrius hæretieus 491.
Euagrius philoſ. 517.

F.

Flauianus Antioch. Patri 346.

G.

Gaianus mimus 360.
Gennadius patriar. Conſtan. 457.
Geraſimus Ab. 418.
Gerontius Ab. 335.
Georgius Ab. 364. 423.
Gregorius Anachore. 402.
Gregorius Byzant. 434.
Gregorius Ab. Sinæ 438.
Gregorius Cappadox, 403.
Gregorius magnus Papa 464. 512.
Gregorius pharonita, 434.
Gregorius patriar. Theopolitanus 452.

I.

Ioannes Anachor. 494.
Ioannes Chryſoſt. 511.
Ioannes Cilix 429.
Ioannes. cyzicus 506.
Ioannes Eunuchus 498.
Ioannes humilis 398.
Ioannes miles 381.
Ioannes molbas 373.
Ioannes perſa 464.
Ioannes de Petra 428.
Ioannes Rutilius 493.
Ioannes in Sapſas. 321.
Ioannes in ſcopulo 394.
Iordanus Ab. 469.
Irenęus Ab. 367.
Iſaac Thebæus 473.
Iſidorus monach. 342.
Iulianus Stylites 340.369
Iulianus Epiſ. Boſtrenſis 406..
Iulianus Arabs 407.

L.

Leontius Ab. 324.372.
Leo Capadox. 426.
Leo 1 Papa 459. & ſeq.

M.

Marcus Anach. 329
Marcellus Scythiota Ab. 465.
Machnes ſenex 332.
Maria meretrix 343.
Maria peccatrix 383.
Mena Ab. 462.
Mena Diaconus 431.
Moſcus mercator 504.

N.

Nicolaus Ab. 331. 469
Nicoſia meretrix 344.
Nonnus presbyter 413.

O.

Olympius Ab. 329. 453
Orentus Ab. 438.

P.

PAlladius Ab. 376. 380. 382
Pardus monac. Rom. 412.
Patritius senex 407.
Paulus Nazerbensis 354.
Paulus Telladicus 475.
Pemenes Ab. 479.
Petrus Anachoreta 404.
Petrus Ponticus 411.
Petrus Calcedō Epis. 447
Polichronius Ab. 225.
Procopius Scholast. 445.

S.

SAbbatius Ab. 478.
Sergius Ab. 431. 438. 451. 545.
Sisinius Ab. 405. 440
Stephanus Ab. 366. 369.
Stephanus alius 372.
Symeon Stylites 369. 431. 432.
Synesius Epis. Cirenes 517.

T.

THeodulus 336.
Theodorus Anach. 447.
Theodorus Acliotes 357.
Theodorus Alexandrinus 307.
Theodorus Epis. Darnæ 480.
Theodorus Pentapolitanus 475.
Theodorus philosop. 487.
Theodosius Ab. 374. 392. & seq.
Theophanes 338.
Thomas Apocrisarius 399.
Trapezitæ fratres duo 507.

V.

VIctor solitarius Ab. 476.

Z.

ZAchęus Ab. 445.
Zeno Imperat. 487.
Zoilus lector 482.
Zosimus Ab. 435. & seq. 478.

Lib. Coll. Soc.ti Iesu Padorborn. a. 1610.

Finit Index possumarum.

Errata grauiora sic corrigito.

Pag. 8. li. 15. pro mortuis mortis, lin. 16. detiuit deuitauit. pa. lin. 22. linguæ ignotæ linguæ interignotę. pa. 56. li. 17. increpiti increpati. pa. 72. li. 2. humilitatem. pa. 83. li. 13. motis' mitis. pag. 84. proprium lege propitium. pa. 95. li. 2. admissis lege amissis. pa. 98. lin. 20. à redundat. pa. 101. lin. 28. videndi lege viuendi pa. 115. lin. 3. pleri redundat. pa. 125 flatus lege ſtatus pa. 138. aliorſt aliorum & lin. penul. iucandi iudicandi lege. pa. 150. lin. 21. aſciderunt lege abſciderũt. pa. 256. lin. 28. ambigit lege abigit. pa. 198. lin. 32. factus lege faſtus pa. 236. lin. 31. contrio lege contritio 271. lin. 29. fuor furor. pa. 275. lin. 1. quidem mali lege diminutio quidem mali pa. 282. lin. 28. ſtudis lege ſtudij. pa. 282. lin. 10 prefectè percipitatæ lege perfectè præcipitatæ pa. 285. lin. penul. imperito lege imperitos. 389. lin. 31. perditus lege prędítus. 303. lin. 27. pro ex lege eſt, & lin. penul. pro me meum. pa. 398. lin. 9. partes lege patres pa, 425. lin. 26. aduerſatorium lege aduerſari orum. 455. lin. 10. vini lege vinxi 460. lin. 22. procenũ lege. procerum pa. 491. lin. 24. frater lege fratres pa. 500. lin. 23. es omni lege omnes.

Cætera minutiora ſunt.

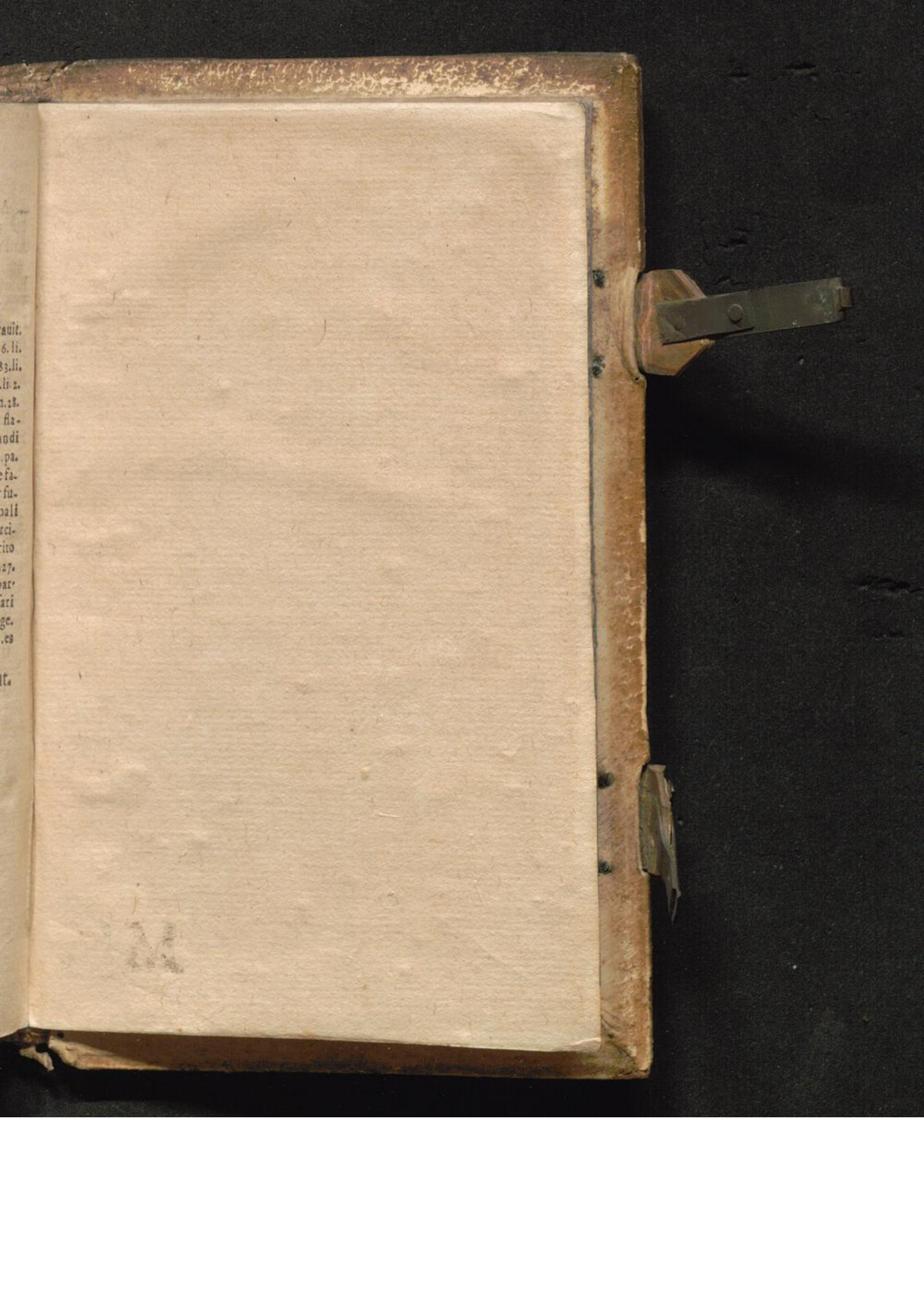

Miraculum Baptismi fol. 488
342

Th
3285